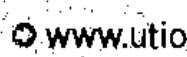

**PRINT
BUITENLAND**

Leuven feiert das Buch "Utopia", Aller-Zeitung (Duitsland), p. 65, 30/7/2016

Ook verschenen in: Göttinger Tageblatt (Duitsland) p. 43, Hannoversche Allgemeine Zeitung (Duitsland), Märkische Allgemeine Potsdamer Tageszeitung (Duitsland) p. 8, Neue Presse Hannover (Duitsland)

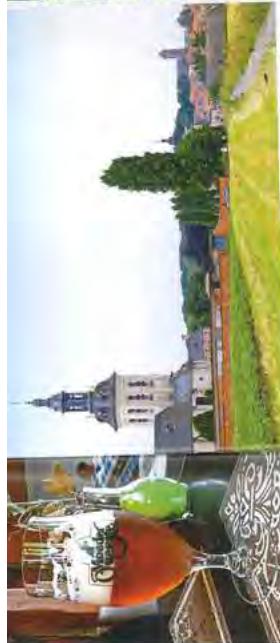
Leuven feiert das Buch „Utopia“

LEUVEN. Im Dezember 1516 wurde in Leuven das erste Exemplar von „Utopia“ gedruckt. Das Buch von Thomas Morus über eine ideale Gesellschaft ohne Privateigentum ist ein Klassiker der Philosophie und gab einem ganzen literarischen Genre seinen Namen. 500 Jahre nach der Veröffentlichung feiert die flämische Stadt „Utopia“ mit einem großen Festival. Ab dem 26. September finden zum Thema Ausstellungen, Street-Art, Film, Musik, Theater, Tanz, Literatur, Vorträge und Stadtrundgänge statt. *srt*
 www.utopialeuven.be/de

Genieten in de autovrije binnenstad

Abdij van Park

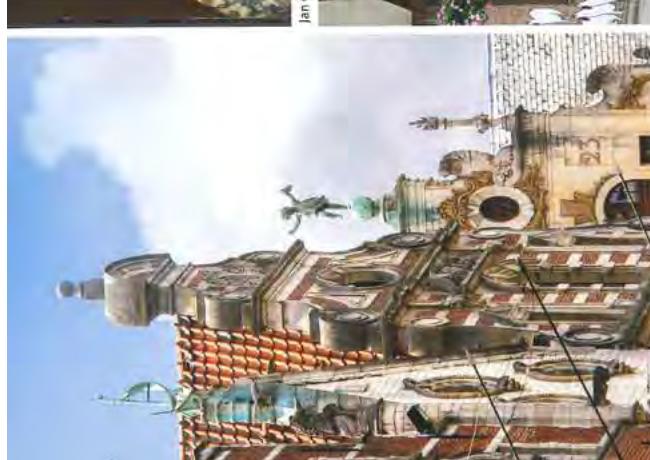
De Römer van Jan Fabre

Jan Gossart, Portret van een jonge Deense prinses met amaranthus

Gevlechtjes aan de Grote Markt

Gevlechtjes aan de Grote Markt

Het voelt alsof we elk moment ingehaald kunnen worden door een fietsende kapelaan Odekerke uit Dagboek van een herdershond

kaans geld." We steken het plein over en lopen langs De Toiem van kunstenaar Jan Fabre. Een 23 meter hoge naald met daaraan een reusachtige juweelkroon. Het symboliseert de verbondeheid tussen stad en universiteit. We lopen verder naar het M-Museum.

Leuven waar de tentoonstelling *Op zoek naar Utopia te zien zal zijn. Op de Tienensstraat 5 zit Leuven Leisure, waar we fietsen huren. "Fleks en eigen aan de stad. Zeker nu dat centrum zo goed als autovrij is."*

Het onbekende land

We fietsen de stad uit en komen in het buiten. Kasteel van Arenberg. "Iet kasteel en het Kasteel van Arenberg. "Iet kasteel en het grondgebied werden in 1921 eigendom van de universiteit. Het is nu een prachtig park waarin een aantal faculteiten is gevestigd." Fietsend over de bosrijke campus gaan we nog geen idee van wat Amerika was. Daar werden allerlei wilde voorstellen van gemaakt. Een landkaart uit die tijd laat Amerika zien als een gebied van goudmijnen en monstrosities. Monsters en goudmijnen. Kunnen we hier niet op het plein is na WOI gebouwd met Ameri-

90.000 inwoners plus nog eens 50.000 studenten. Alleen op de Oude Markt bevinden zich al zo'n veertig kroegen.

Culturele moord

Waar kunnen we onze ontdekkingstocht door deze stad, ook wel 't Oxford of Cambridge van België' genoemd, beker beginnen in de Universiteitsbibliotheek aan het Mr. Ladenplein. "Leuven heeft grote schade gelleden in de Eerste Wereldoorlog. Om historische redenen is de stad moedwillig platgetrokken." In veel gevallen in de stad die tegelaten werd. "Het zijn panden die in dat met de cijfers 1914. Het zijn panden die in dat jaar zijn afgebrand." Leuven lag in die oorlog in de bibliotheek. Honderdduizend boeken gingen in vlammen op. Hier zorgde voor een enorme schok in Europa dat zo'n rijke erfenis vernietigd werd. Het was voor het eerst dat men in een oorlog een culturele moord beging. Een reden voor Amerika om zich in de oorlog te storten. De centrale bibliotheek op de wereld wordt genoemd." Leuven heeft

'Gediplomeerde menswetenschappers, salonsrevolutionairen of tamboerijnspelende zigareners... Dat zijn een paar voorbeelden van bedreigde groepen in onze samenleving die zich niet langer welkom voelen in de cocktail-, sushi- en tapashars die Leuven overwoekeren. Wij zijn de place to be voor iedereen die nog wil gezien worden met een Franz Kafka-T-shirt of de boekenbijlage van De Morgen.'

Aldus de website van cafe Commerce aan het Hooverplein. Hen favorite plek van fan van der Stock. "Hei fine van dit caffé is dat het een divers publiek kent. Dik is geen echte bruine studentenkroeg. Die vind je vooral op de Oude Markt, die ook wel de grootste tong van de wereld wordt genoemd." Leuven heeft

UTOPIA
Het boek *Utopia*, geschreven door de Engelse humanist Thomas More (1478-1535), werd in 1516 gepubliceerd bij de drukkerij van Dirk Martens in Leuven. More beschrijft die ideale samenleving op het fictieve eiland Utopia en de politieke, sociale en religieuze gebruiken van de eilandbewoners. De titel is uitgegeven tot een begrip waaruit later een heel nieuw genre ontstaat.

SPECIAAL
VOOR
ZIN-LEZERS

Utopisch Leuven

Voor € 79,50 p.p.

Hoofdstad van het bier, het Bourgondische leven en shopplezier, centrum van kennis en innovatie en bewaker van religieus en cultureel erfgoed. Geniet van alles wat Leuven u te bieden heeft. U logeert in het Martiniklooster****, een vormelijk klooster uit de 16de eeuw. Het ligt verscholen in het oude stadsdeel Nak bij het historisch centrum.

ARRANGEMENT UTOPIA

- Een overnachting in een Cosy Plus kamer
- Uitgebreid ontbijtbuffet in de Orangerie met zicht op de tuin
- Bierje in de gezellige Kloosterbar
- ILUV-ticker voor 2 personen: bezoek de tentoonstelling *Op zoek naar Utopia in M+Museum Leuven; beklim de toren van de universiteitsbibliotheek; bezoek aan het stadshuis (elke dag om 15 uur)*
- Speciaal voor Zin-lezers: gratis parkings op 300 meter van het hotel (gelidig van vrydag 17 tot en met zondag 23 uur o.b.v. beschikbaarheid)

PRIJS IN VOORWAARDEN

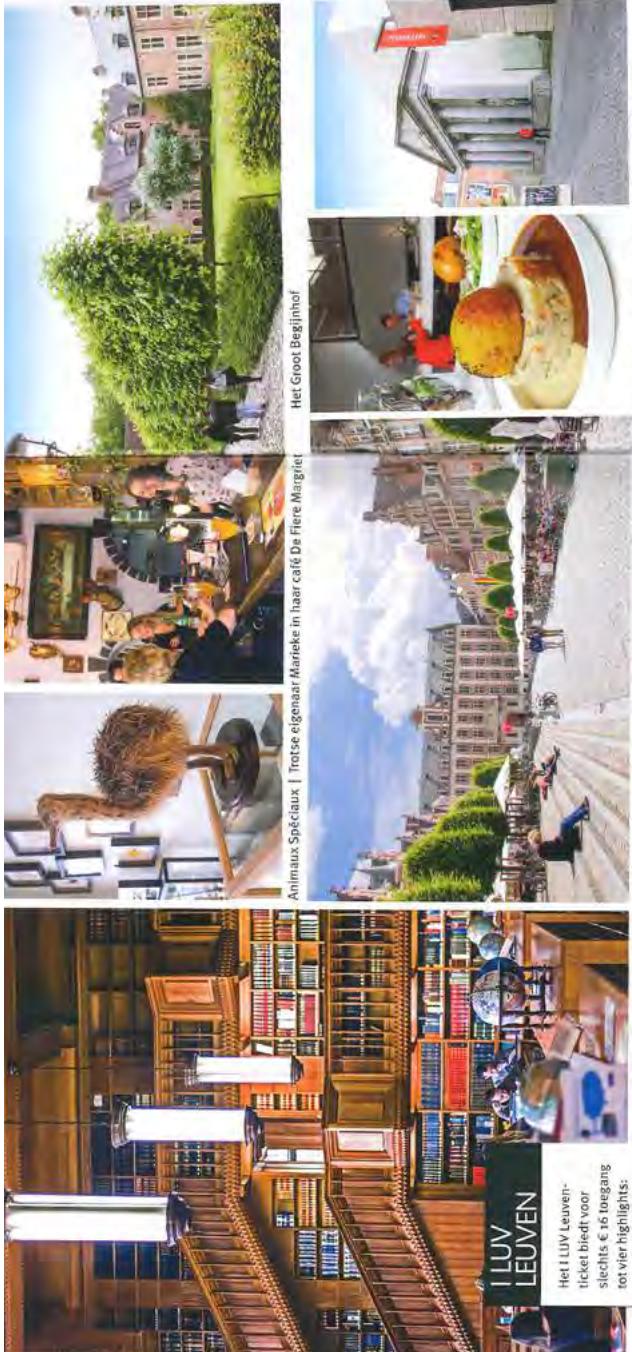
- € 79,50 p.p. in een tweepersoonskamer (Single = 100% toeslag)
- Exclusief voorstaandebeleid € .06 per persoon per nacht
- Geldig van 20/01/2016 tot 17/01/2017

RESERVEREN GAAT ZO

Voor meer info en om te boeken gaat u naar Martinshotels.com/nl/hotel/klooster-hotel-special-offers/utopia

157

Gevulde gehaktballen met stoemp bij Bells & Glory (Tienenstraat 3)

geschiedenis? "Je kunt niet zeggen dat die namen beginnen Thomas More hebben gelezen, maar zij waren zeker op zoek naar een manier om samen te leven met elkaar." We lopen met de fiets aan de hand door de mooie straatjes met ongemanakkelijke kasseien. Louis Backback is Leuven hervormd van een slaperige provinciestad naar een moderne stad met een hoogstaand cultureel programma. Niet alleen het M-museum speelt een belangrijke rol, er zijn ook theater- en concertzalen bijgekomen zoals 30CC en stuk. Hier moet je zin voor muziek, dans en hedendaagse kunst."

Muziek, dans, kunst
■ De Bibliotheekoren: ontdek de geschiedenis van de Universiteitsbibliotheek en geniet van het uitzicht.
■ M-Museum Leuven: een combinatie van oude en hedendaagse kunst in een schitterend gebouw.
■ M-Schatkamer van Sint-Pieter: ontdek religieuze schatten en zie Het laatste avondmaal van Dirk Bouts.
■ Het ILUV Leuven-Ticket is verkrijgbaar bij Toerisme Leuven, Naamsestraat 3, VisitLeuven.be

We lopend terug het centrum in, langs leuke boetiekjes, zoals in Animax Spéciat (Mechelsestraat 73). Hier creëert Jeroen Lemaitre 'treasures' met sieraden, insecten en vlinders uit de tropen. Altijd al eens een statuwtje, kalkoen op willen zetten? Jeroen organiseert ook workshops. Aan de Mechelsestraat schept hij een wereld van Ingellistje juweelvers en glow in the dark planeten. Jan: "Al in de late

avond"

Bier universum

We lopend terug het centrum in, langs leuke boetiekjes, zoals in Animax Spéciat (Mechelsestraat 73). Hier creëert Jeroen Lemaitre 'treasures' met sieraden, insecten en vlinders uit de tropen. Altijd al eens een statuwtje, kalkoen op willen zetten? Jeroen organiseert ook workshops. Aan de Mechelsestraat schept hij een wereld van Ingellistje juweelvers en glow in the dark planeten. Jan: "Al in de late

156

expositions

ancien

design archi

LE BEAU BOUCHARDON AU LOUVRE

Du 14 septembre au 5 décembre

« Une idée du beau », tel est le titre choisi par Guilhem Scherf et Juliette Trey, du musée du Louvre, pour rendre hommage à Edme Bouchardon (1698-1762). Plus de deux cent soixante-dix œuvres ont été réunies avec l'aide du Getty Museum de Los Angeles pour raconter la carrière du « plus grand sculpteur et [du] meilleur dessinateur de son siècle », selon Cochin. Entre références antiques et copie de la nature, l'art de Bouchardon tend vers le néoclassicisme. Pour ceux qui ne pourraient pas attendre jusqu'à la mi-septembre, rendez-vous devant sa *Fontaine des Quatre-Saisons* qu'il installa en 1745 rue de Grenelle, à Paris, en l'honneur de Louis XV. G. B.

PARIS « EDME BOUCHARDON, 1698-1762. UNE IDÉE DU BEAU », musée du Louvre, Hall Napoléon, 01 40 20 50 50.

JÉRUSALEM, MÉMOIRE DES SIÈCLES

Du 26 septembre au 8 janvier

Ville sainte aux yeux des trois grandes religions monothéistes, déchirée par de multiples conflits, maintes fois détruite et reconstruite, Jérusalem est une ville-monde qui porte la mémoire des siècles. À travers deux cents œuvres provenant de collections internationales, le Metropolitan Museum de New York célèbre la ville médiévale à l'époque de son apogée artistique, culturelle et commerciale, du XIe au XVe siècle. Céramiques

importées (certaines proviennent de Chine), bijoux, tissus, manuscrits, miniatures persanes, chapiteaux et sculptures, reliquaires, parures de mariages juives rendent à la vie une époque où, dans les rues étroites de la cité, se croisaient toutes les nations du monde.

NEW YORK « JÉRUSALEM, TOUS LES PEUPLES SOUS LE CIEL », The Metropolitan Museum of Art, 212 535 77 10.

Ci-contre
Napoléon Sarony,
Portrait d'Oscar Wilde,
vers 1882, photographie
albuminée sur carton
MAGDALEN COLLEGE
OXFORD.

THÉÂTRES DE L'EMPIRE

Du 27 septembre au 16 janvier

On a hâ le Second Empire pour l'infâme défaite de 1870. On l'a plus durablement détesté pour sa société jouisseuse, son art clinquant, son déferlement d'objets industriels. Mais l'ère du ressentiment et de la caricature est révolue. Après la manifestation pionnière du Grand Palais en 1879, et pour fêter les 30 ans du musée d'Orsay, voici la grande exposition « décomplexée » tant attendue. Peintures, sculptures, arts décoratifs et arts précieux, photographies, architectures et décors font revivre cette « première société du spectacle ». Bals et théâtres, scandales artistiques, grands chantiers de Paris et vie étincelante de la cour, ce tourbillon aux mille facettes culmine dans les Expositions universelles de Paris en 1855 et 1867. Signée Hubert Le Gall, la scénographie fait revivre ces empilements fantastiques. Les créations des manufactures impériales et des grandes maisons d'orfèvrerie comme Christofle et Froment-Meurice, les bronzes de Barbedienne et les meubles hors normes de Fourdinois y livrent la bataille de l'extravagance. Avec pour seul credo, l'éclectisme. J. C.

PARIS « SPECTACULAIRE SECOND EMPIRE », musée d'Orsay, 01 40 49 48 14.

Ci-contre Maison Belloir,
& Vazelle, Projet de dais
pour deux trônes, vers
1870, crayon et gouache,
46 x 59 cm
PARIS, MUSÉE D'ORSAY, PHOTO
DE PRESSE RMN.

photo

**Cl-dessous Jan Polack,
Saint Martin et le
mendiant, 1500, tempera
sur bois, 125 x 56 cm
MAASTRICHT, BONNEFANTEN
MUSEUM.**

moderne

**Cl-dessous Jan Gossaert,
Jeune Princesse (Dorothée
du Danemark ?), huile
sur panneau, 38 x 29 cm
LONDRES, NATIONAL GALLERY.**

contemporain

LE BON SAINT MARTIN

Du 7 octobre au 8 janvier

En latin, Martinus signifie « *voué à Mars* ». Alors qu'il était encore légionnaire de l'armée romaine, Martin, futur évêque de Tours, avait coupé en deux son manteau pour vêtir un misérable. Ce geste légendaire, son humilité et ses miracles ont inspiré les artistes à travers les siècles. L'exposition du musée des Beaux-Arts propose un parcours en six étapes thématiques au fil desquelles manuscrits, vestiges archéologiques, vitraux, estampes, objets d'art, peintures des plus grands artistes, de Fouquet à Bassano, de Pérugin à Van Dyck, évoquent le rayonnement de cette grande figure de la chrétienté.

TOURS « MARTIN DE TOURS »,
musée des Beaux-Arts, 02 47 05 68 73.

ET AUSSI...

BOUTS AU LUXEMBOURG

Du 7 octobre au 12 février

Pour évoquer le pouvoir des images à la fin du xve siècle et la nouvelle dévotion privée, le Musée national d'art et d'histoire du Luxembourg rend hommage à Albrecht Bouts.

LONDRES CÉLÈBRE CARAVAGE

Du 12 octobre au 15 janvier

Sous le titre de « *Beyond Caravaggio* », la National Gallery de Londres étudie la révolution caravagesque, ouvrant le sujet à Gentileschi, Honthorst et Valentin.

CLUNY APRÈS MÉROVÉE

Du 19 octobre au 30 janvier

Le musée de Cluny raconte l'art mérovingien qui fleurit pendant trois siècles, de la bataille des Champs catalauniques (451) à la fin du dernier des Mérovingiens (751).

FRIANT À NANCY

Du 4 novembre au 27 février

Ce natif de la Meurthe connaît enfin une reconnaissance méritée grâce au musée des Beaux-Arts de Nancy qui réunit toiles et gravures du peintre naturaliste.

LES ARABES ET LA MER

Du 21 novembre au 5 mars

De l'or d'Afrique aux routes de la soie, cette évocation des relations économiques et maritimes du monde arabe est présentée à l'IMA à Paris puis au MuCEM à Marseille.

FRANKENSTEIN SUISSE ?

Du 2 décembre au 19 mars

Il y a deux cents ans, Mary Shelley publiait à Genève son roman *Frankenstein*. Le musée Rath raconte cet hiver les mythes du vampire et de la créature du célèbre docteur.

FENÊTRE TOLOUSAINE

Du 9 décembre au 17 avril

Des tavernes hollandaises aux espaces mélancoliques chers aux surréalistes, le musée des Augustins de Toulouse décrit en tableaux les fenêtres sur cours.

L'IMPORTANCE D'ÊTRE WILDE

du 28 septembre au 15 janvier

Passionnément francophile, auteur d'une *Salomé* écrite en français pour la grande Sarah Bernhardt, Oscar Wilde (1854-1900) connut à Paris une fin misérable après sa condamnation pour outrage aux moeurs et sa détention à la prison de Reading. Voici enfin l'hommage parisien que méritait ce magicien des lettres, qui fréquenta Victor Hugo, Paul Verlaine et Stéphane Mallarmé. Manuscrits, portraits, caricatures, dessins, photographies et documents, parmi lesquels beaucoup d'inédits, racontent l'homme et l'œuvre, ses liens étroits avec la vie artistique et intellectuelle de la capitale. Le tout couronné par un bel ensemble de tableaux préraphaélites, délicieusement décadents.

PARIS « OSCAR WILDE, L'IMPERTINENT ABSOLU », Petit Palais, musée des Beaux-Arts de la Ville de Paris, 01 53 43 40 00.

Essay 500 jaar Utopia

De niet-bestaaende plek

Vijfhonderd jaar geleden verscheen *Utopia* van Thomas More. De stichtingstekst van de utopische traditie is weggezet als gevaarlijk en totalitair. Wie beter leest, ontdekt een fenomenale ode aan de politieke fantasie die niets aan actualiteit heeft ingeboet.

door Merijn Oudenampsen

EERLIJK IS EERLIJK: dat *Utopia* in de loop van de eeuwen in een kwaad daglicht is komen te staan, hoeft niet te verwonderen. Op het door Thomas More beschreven eiland is het privé-bezit afgeschaft en zijn personlijke vrijheden streng gelimiteerd. In het intellectuele klimaat van de Koude Oorlog werd het gezien als een vroege vertolking van de communistische heilstaat.

Daarmee waren de stellingen betrokken. In het Nederlandse taalgebied is het bovenal de filosoof Hans Achterhuis die met zijn volumineuze inbreng de discussie heeft bepaald. In de voetsporen van conservatief-liberale denkers als Isaiah Berlin, Karl Popper en John Gray stelde Achterhuis dat More's *Utopia* de opmaat heeft gevormd tot het moderne totalitarisme.

Aan het einde van de jaren negentig schreef Achterhuis *De erfenis van de utopie*, een nog steeds invloedrijke kritiek op het utopische denken. Thomas More's *Utopia* zou een pad hebben gebaand waaraan daarvolgende generaties van utopische denkers eveneens zijn veroordeeld. Een pad dat onherroepelijk leidt tot de moderne totalitaire regimes zoals die van Stalin, Mao en de Rode Khmer. Tegelijkertijd rekende Achterhuis af met wat hij de 'massale verdwazing' van de jaren zestig en zeventig noemde, een tijdgeest die volgens hem eveneens utopisch van karakter was.

Het grote gevaar van het utopisme lokaliseerde Achterhuis vooral in de drang naar holisme. 'Uitdrukkelijk verzetten utopisten zich, te beginnen met More, tegen het reformisme dat bepaalde elementen wil verbeteren of losse ideeën wil toepassen,' zo stelde hij. Utopisten willen de gehele samenleving radicaal op de schop nemen op basis van een blauwdruk of een groot plan. De wereld is echter complex, veelzijdig en weerbaar. Vandaar dat de grootste plannen erkel onder dwang kunnen worden doorgevoerd, met geweld en dictatuur.

Desondanks is er de laatste jaren sprake van een herwaardering en heropleving van het utopische denken. Zo wijzen historici op de belangrijke rol van utopische ideeën in de Amerikaanse, Bataafse en Franse revoluties. De moderne democratie, zo is de stelling, zou juist zijn ingeluid door radicaal, utopisch denken. Op internationaal niveau spreken denkers als Fredric Jameson, Terry Eagleton en Russell Jacoby zich uit voor het 'iconoclastische' utopisme. Daarmee wordt een vorm van utopisme bedoeld die niet fungeert als alomvattende blauwdruk voor de toekomst, maar eerder als kritiek op het bestaande.

Ook in Nederland is een dergelijke herwaardering zichtbaar. Willem Schinkel schrijft in *De nieuwe democratie* over de noodzaak om vast te houden aan 'een utopische horizon, zonder ooit de gevraagde claim te doen de utopie te kunnen verwezenlijken'. Leo Laeyendecker heeft met *Kritische stemmen* een indrukwekkende encyclopedische verdediging gescreven van de utopie als noodzakelijke vorm van maatschappijkritiek. En Rutger Bregman pleit voor utopisch iconoclasme in *De geschiedenis van de vooruitgang*.

Bij nader inzien blijkt More's *Utopia* meer gemeen te hebben met deze vorm van utopie als kritiek op de status-quo dan met de utopie als gesloten blauwdruk. Alhoewel er geen sluitend oordeel gevuld kan worden over *Utopia* - het blijft in al zijn ambiguité een literaire tekst - zijn er overtuigende redenen om het te benaderen als een half serieus, half satirisch werk uit het genre genaamd *serio ludere*. Vanuit dit perspectief bezien is de utopie geen blauwdruk, te realiseren in al zijn gedetailleerde veelomvattendheid. Het is een onwaarschijnlijk en onrealiseerbare beeld van een alternatieve samenleving dat er bovenal toe dient misstanden in het heden te bekritisieren. En dit alles met behulp van een flinke dosis humor.

OM TE BEGINNEN wat basale informatie over de inhoud van *Utopia*. Het boek bestaat uit twee delen. In het eerste deel introduceert More zichzelf en zijn vriend Pieter Gillis (een reële historische figuur) en vertelt hij over zijn eerste kennismaking met de (fictieve) reiziger Raphaël Hythlodaeus in de straten van Antwerpen. Daarop volgt een beschrijving van een diepgaand gesprek over de maatschappelijke inzichten die Raphaël met zijn reizen heeft opgedaan, en of deze ook in Europa toegepast zouden kunnen worden. Onder de indruk van zijn intelligentie, adviseren Gillis en More hem om in dienst te treden bij een vorst, om zo zijn kennis te gelde te maken.

Het antwoord van Raphaël is dat bemoedigen met de politiek geen zin heeft, aangezien niemand bereid is te luisteren naar alternatieve en radicale ideeën. Een uitgebreide discussie over het politiek engagement van intellectuelen volgt. Raphaël vertelt over de kwaliëke politieke situatie in Groot-Brittannië, waar de omheining van de boerengronden heeft geleid tot een golf van armoede en criminaliteit. De Britse autoriteiten reageren door kwistig de doodstraf toe te passen. Raphaël stelt voor om de oorzaken van criminaliteit aan te pakken, hij pleit voor minder oorlog en een rechtvaardiger economisch beleid. Zijn humanistische ideeën zijn echter zo ongehoord dat hij bij niemand aanspraak vindt.

Aan het einde van het eerste deel besluit Raphaël te vertellen over het eiland Utopia, om zo te laten zien dat een andere wereld mogelijk is. Het tweede boek is een gedetailleerde beschrijving van de utopische samenleving, zoals uitgelegd door Raphaël aan More en Gillis. Het eiland Utopia dat Hythlodaeus beschrijft is in sommige aspecten een zeer aantrekkelijke samenleving, zeker vergeleken met het Europa van de zestiende eeuw. In *Utopia* is sociaal-economische gelijkheid de norm aangezien er geen sprake is van privé-eigendom. Niemand komt om van de honger en er

De bewoners van Utopia hebben een zeurige werkdag en iedereen kan het werk doen dat hem of haar het best ligt

In een tweede brief aan Gillis stelt More dat degenen die nog steeds twijfelen aan het bestaan van Utopia maar met Raphaël zelf moeten gaan praten, die ergens in Portugal zou verblijven. More eindigt door droogjes te stellen: 'Ik wil enkel dat men begrijpt dat ik louter aansprakelijk ben voor mijn eigen werk, niet voor de geloofwaardigheid van een ander.'

Tegelijkertijd is *Utopia* duidelijker meer dan een geraffineerde *hoax*, een binnenvetje gedeeld door de zestiende-eeuwse humanisten die bekend waren met de Griekse taal waarin More de clou van zijn grappen verstopte. Zo refereert de voornaam van de verteller aan de aartsengel Raphaël, die blinden zicht geeft en verdwaalden de richting wijst. Deze voornaam suggeriert dat de lezer wel degelijk voorzien wordt van een visie en een bepaalde richting wordt gewezen. Om More's intentie in al zijn gelaagdheid goed te begrijpen moeten we iets dieper graven in de dialoog uit het eerste deel.

Raphaël concludeert daar misnoedig dat elke intellectuele bemoeienis met de politiek hopeloos is. Europeanen staan niet open voor nieuwe ideeën. Prinsen houden zich doof voor de filosofie en zijn liever bezig met het voeren van oorlog dan het aanhoren van idealen voor vrede. De vorstenhoven zijn gevuld met mannen die enkel de eigen ideeën bewonderen en jaloers zijn op die van anderen. More is het daar helemaal mee eens: 'Natuurlijk moet je hun geen volslagen nieuwe en revolutionair klinkende ideeën trachten op te dringen, want je weet van tevoren dat die toch geen gezag hebben voor mensen die zo anders denken.'

Omdat er geen plaats is voor filosofie aan de hoven stelt More een alternatieve benadering voor. 'Wanneer er een komedie van Plautus gaande is en een stel slaven op het toneel zijn flawuiteiten verkoopt, moet je niet in je filosofenmantel het proscenium op komen wandelen en daar een passage uit een tragedie afdraaien, zoals de toespraak in de *Octavia* waar Seneca tegenover Nero zijn standpunten uiteenzet.'

Zoals Logan en Adams – de vertalers van de wetenschappelijke Cambridge-editie van *Utopia* – uit de doeken doen, draaien de komedies van de Romeinse toneelschrijver Plautus om 'platte intrige'. De tragedie *Octavia* daarentegen is 'vol van hooggestemde oproechtheid' en in de toespraak waar More naar verwijst, wordt de Romeinse keizer Nero de les gelezen door de Romeinse filosoof Seneca over machtsmisbruik. In andere woorden: als het spel van de politiek gespeeld wordt als een grove komedie, waarom zou je het spel dan bederven door je eigen rol te spelen als in een serieuse tragedie?

DEZE CRYPTISCHE paragraaf is de steutelpassage van het eerste deel. More beschrijft zijn alternatieve vervolgens als een 'indirecte benadering', gericht op het voorkomen van onheil. Raphaël antwoordt door uit te leggen dat privé-eigendom aan de basis ligt van veel maatschappelijke problemen en dat hij niet weet hoe hij mensen daarvan moet overtuigen met een 'indirecte benadering'. Misschien moet hij maar het advies van Plato volgen die schreef over de reactie van wijzen, geconfronteerd met een menigte mensen buiten in de regen. Omdat de wijzen de mensen niet kunnen overtuigen naar binnen te gaan en zich op te drogen, omdat ze weten dat ze enkel zelf nat zullen worden als ze het proberen, blijven ze liever binnen zitten, droog en wel.

Over de eeuwen heen hebben de filologen een bittere strijd geleverd

Thomas More (1478-1535)

over de vraag hoe More's theatermetafoor precies begrepen moet worden. Een eerste interpretatie stelt dat More adviseert aan Raphaël om zich te verzoenen met de macht en binnen het systeem te werken. Dit is ook de interpretatie van Achterhuis: hij prijst de opstelling van More, diens beroep op 'geduld en geleidelijkheid' en kritiseert het 'heethoofdig activisme' van Raphaël, 'die het kwaad bij de wortel zou willen aanpakken en uitroeven'. In de ogen van Achterhuis staat More voor nuchter reformisme, en belichaamt Raphaël de revolutionaire geest. Raphaël neemt bij Achterhuis de vorm aan van een Monster van Frankenstein: een literair construct dat – eenmaal tot leven gewekt – rebelleert tegen zijn schepper (More), en vanaf dat punt het utopische denken gaat bepalen en zo een spoor van vernieling door de geschiedenis trekt.

Door een strikte scheiding aan te brengen tussen More en het karakter Hythlodaeus probeert Achterhuis de ironische gelaagdheid van *Utopia* zoveel mogelijk weg te denken. De rigoureuze logica van het utopisch systeem, zoals dat na More veel anderen

in zijn ban kreeg, wordt er volgens Achterhuis niet door aangetast. De lezer kan niet anders dan het relaas van Raphaël letterlijk nemen, als een blauwdruk voor een ideale samenleving, te implementeren in zijn gedetailleerde alomvattendheid. 'Utopia bestaat in de realiteit, het is meer dan een platoons idee die de filosoof aanschouwt.'

Deze interpretatie zondigt niet alleen tegen de meest basale principes van de literaturwetenschap, ze is ook weinig overtuigend. Allereerst wordt Raphaël in de tekst geïntroduceerd als een reiziger in de geest van Plato, waarmee wordt gesuggereerd dat zijn reizen niet zozeer in de werkelijkheid maar bovenal op het filosofische vlak plaatsvinden. Ten tweede is er helemaal geen sprake van een rigoureuze of onverbiddelijke logica: de samenleving op het eiland Utopia is vaak in tegenspraak met de ideeën van Raphaël Hythlodaeus zelf.

Raphaël stelt in het eerste deel dat 'hij, die geen andere weg kent om het leven van burgers te verbeteren dan door hun de genietingen van het leven te ontnemen, [moet] erkennen niet de kunst te verstaan over vrije mensen te heersen'. Dan moet er in Utopia wel sprake zijn van een zeer incompetent heerser, want misdaad wordt er bestraft met slavernij. De utopische maatschappij is zelfs in tegenspraak met de ideeën van haar inwoners zelf. Ons wordt verteld dat Utopiërs 'geen enkel soort van genoegen voor ongeoorloofd houden, als het tenminste geen schade doet', terwijl in werkelijkheid allerlei soorten onschuldige vormen van vermaak verboden zijn, zoals een ongeautoriseerde wandeltocht op het platteland. Het verhaal over de utopische samenleving staat vol met inconsistenties en absurditeiten. Zo doen de Utopiërs hun behoeften in gouden pispotten. Dat is geen realistisch voorstel voor de inrichting van een samenleving. Het is bovenal een luchtige manier om misstanden (het dwingen met rijkdom) in het Engeland van More op de hak te nemen.

More zelf, in een brief aan Gillis, bijgevoegd in de latere drukken van *Utopia*, antwoordt op de kritiek van een 'erg scherpe kerel

Utopiërs doen hun behoeften in gouden pispotten. Dat is geen realistisch voorstel voor de inrichting van een samenleving

die enkele absurditeiten in de instituties van de Utopiërs heeft opgemerkt, of me heeft betrapt op het uitdragen van weinig praktische ideeën over de inrichting van een land'. Het antwoord van More is veelzeggend: 'Zijn er geen absurditeiten elders in de wereld? En was er iemand onder de vele filosofen die voorstellen hebben geschreven voor een samenleving, heerser of huishouden, die alles zo goed heeft neergezet dat er niets veranderd hoeft te worden?'

In het begin van het boek suggereert More aan de lezer hoe deze moet omgaan met de verhalen van Raphaël Hythlodaeus: 'Overigens had hij bij die nieuwe volken ook wel vele dingen opgemerkt, die minder goed geregeld waren, maar toch kon hij niet weinig opsommen, waaraan men een geschikt voorbeeld kan nemen om de verkeerdheden van de steden, naties, volken en rijken hier te verbeteren.' Een zeer vergelijkbare passage is in de conclusie te vinden. Thomas More stelt herhaaldelijk een benadering voor die Hans Achterhuis explicet van de hand heeft gewezen - nota bene door te refereren aan Thomas More - namelijk het 'reformisme dat bepaalde elementen wil verbeteren of losse ideeën wil toepassen'. Partiële verbeteringen zijn voor de rechtgeaarde utopist geenszins uit den boze.

ER IS OOK een andere interpretatie van de theatermetafoor die meer overtuigt. Het advies van More laat zich lezen als een pleidooi voor het presenteren van kritiek in een literaire of artistieke vorm. Volgens de aristoteliaanse logica waar More vast en zeker bekend mee was, gaat in een succesvol theaterstuk het publiek helemaal op in het spel: de voorgestelde wereld wordt de hunne. De alternatieve realiteit van het theater wordt geïnternaliseerd en - tot op zekere hoogte en voor een beperkte tijd - genaturaliseerd. Het alternatief wordt zo de norm. Terwijl alternatieven die je via kritiek presenteert vaak door het publiek ervaren worden als iets wat zich ver buiten de dominante logica bevindt, als 'revolutionair klinkende ideeën', worden dezelfde ideeën opeens de dominante logica, wanneer zij naar voren worden geschoven binnen de alternatieve wereld van het theater.

More heeft iets dergelijks gedaan met zijn *Utopia*. Hij heeft een set van politieke ideeën opgevoerd als een soort theaterstuk. More verzon een eigen wereld in plaats van er slechts voor te pleiten met filosofische argumenten. Het is dit literaire karakter van *Utopia* dat het boek onderscheidt van de klassieke politieke filosofie die eraan voorafging. Zoals op te maken valt uit de titel (in de meeste Nederlandse vertalingen zonder uitleg teruggebracht tot *Utopia*), *Over de beste staatsinrichting en het nieuwe eiland Utopia*, is *Utopia* geïnspireerd op de klassieke traditie van politieke verhandelingen over de inrichting van de staat, zoals *De staat* en *Wetten van Plato* en *Politika* van Aristoteles.

Het voegwoord 'en' in de titel is veelzeggend: More zaait zo twijfel over de vraag of het eiland Utopia als ideale samenleving gezien kan worden; het is en blijft tenslotte literaire fictie. En precies deze fictieve kwaliteit maakt het tot de grondtekst van het utopisch genre. De minutieuze details en het holisme dat de critici zien als gevraaglijke utopische karaktertrekken die tot totalitarisme leiden, zijn in werkelijkheid voorwaarden voor een succesvol fictiewerk. Een dergelijke 'indirecte benadering' kent natuurlijk ook een beperking. Aangezien het werk fictie is, verliest het een deel van zijn overtuigingskracht, het kan immers niet letterlijk genomen worden. Het stelt zich open voor de persoonlijke interpretatie en verbeelding van het publiek.

Belangrijk hier is wat de vertalers Logan en Adams identificeren als de 'serieuze-komische mode van Utopia'. More en zijn goede vriend Erasmus, waar hij *Utopia* mee bediscussieerde en bedacht, waren beiden bewonderaars van de Grieks/Syrische ironicus Lucianus van Samosata. Het werk van Lucianus bestaat uit dialogen en korte verhalen, waarin hij serieuze politieke punten maakte, verpakt in satire. In 1506, tien jaar voor de publicatie van *Utopia*, publiceerde More een vertaling van vier werken van Lucianus, samen met vertalingen van Erasmus. Als onderdeel van deze traditie noemden Logan en Adams *De gouden ezel van Apuleius* van Lucianus, *Lof der zotheid* van Erasmus (opgedragen aan More en geschreven in diens huis in 1509; gepubliceerd in 1511, vijf jaar voor *Utopia*) en het latere werk van Rabelais en Swift. Logan en Adams refereren

We leven in een maatschappij waar geen alternatieven meer zijn, waar in politiek opzicht weinig te kiezen valt

aan deze traditie als serio ludere, serieus spelen. Zoals More schreef in zijn voorwoord bij de vertalingen van Lucianus, is de kracht van deze traditie erin gelegen dat zij voldoet aan de klassieke vereiste van literatuur, om genoegen met instructie te combineren. Niet voor niets leest de ondertitel van More's *Utopia* als volgt: 'Een waarlijke gouden handboek, niet minder profijtelijk dan vermakelijck.'

De ambigue kwaliteit van More's *Utopia* is een gevolg van dit dubbele karakter: serieus en satirisch tegelijkertijd. Deze ambigueiteit ondermijnt de rigoureuze logica die critici er zo graag op willen projecteren. Juist door zijn absurditeiten en contradicties verplicht *Utopia* de lezer om zelf na te gaan denken. Wat zou werkelijk een ideale samenleving zijn? Welke elementen uit *Utopia* zouden kunnen worden toegepast in het heden?

DE VERWERPING VAN het utopische denken was een sleutellement in de ontwikkeling van de Derde Weg en het afschudden van de ideologische veren. Centrisme, pragmatisme en technocratie namen de plaats in van de oude utopische maatschappijvisie, het socialisme. De sociaal-democratie moest de open samenleving verdedigen tegen de gesloten samenleving van het utopische denken, zo luidde het veleghoede refrein binnen de PvdA.

Ironisch genoeg is met de afwijzing van de utopie precies het tegenovergestelde gebeurd. We zijn terechtgekomen in een gesloten samenleving. We leven in een maatschappij waar geen alternatieven meer zijn, waar in politiek opzicht weinig te kiezen valt. Volgens de definitie van Popper en Achterhuis ging de gesloten samenleving uit van het idee van een eindstadium van de geschiedenis, een harmonische orde zonder fundamentele meningsverschillen over de inrichting van de samenleving. Daarmee hadden ze hun pijlen natuurlijk op Marx gericht. Het was echter Fukuyama die in de jaren negentig een harmonieus eindstadium van de geschiedenis proclameerde. Onbedoeld pioneerde hij zo het (neo-)liberalisme als gesloten samenleving.

Verwijzend naar Adorno zei een gewezen rvna-politicus mij eens: voor das ganz Andere is geen plaats in de politiek. Hij zei het op een imponeerde, gebiedende wijs, alsof ik op het punt stond een heilig dogma te overtreden. Ik houd het omgekeerde voor waar: zonder politieke horizon is er überhaupt geen politiek. Dan rest enkel nog administratie.

De valse stelling dat het utopische denken inherent totalitair is, heeft lange tijd gefungeerd als een verbood om op groter abstractieniveau na te denken over wat voor samenleving we werkelijk willen. Nu er crisis heerst op zowel politiek, economisch als ecologisch vlak is het tijd om het gesprek over maatschappelijke alternatieven gezamenlijk weer aan te gaan. Al vijfhonderd jaar nodigt *Utopia* ons uit om onze politieke verbeelding aan het werk te zetten, zonder daarbij het gevoel voor humor te verliezen.

Is *Utopia* een gesloten blauwdruk? Welnee, het is een uitbundige vierung van de politieke fantasie. Een aanmoediging tot verbeelding en kritische reflectie over de ideale samenleving. Zoveel is af te leiden uit een gedicht dat met de eerste edities werd meege gedrukt, geschreven in de utopische taal, in de stem van het eiland zelf:

'Ik alleen van alle naties, zonder enige filosofie, heb voor stervelingen de filosofische stad gecreëerd. Vrijelijk deel ik mijn profijt; zonder tegenzin accepteer ik al hetgeen dat beter is.'

Dit essay is een ingekorte versie van een nawoord bij de nieuwe vertaling van Thomas More's *Utopia* die op 25 oktober verschijnt bij uitgeverij Leesmagazijn. De vertaling is van de hand van Menno Grootveld. De uitgave vormt een onderdeel van het Congres van de Utopie dat op 5 en 6 november plaatsvindt in theater Frascati in Amsterdam. Deze maand verschijnt Koning van Utopia: Nieuw licht op het utopisch denken (Lemniscaat, € 14,95) van Hans Achterhuis

Ausstellung in Leuven: "Auf der Suche nach Utopia", Extra-Tipp Krefeld (Duitsland), p. 13, 18/9/2016

Ausstellung in Leuven: „Auf der Suche nach Utopia“

Mit einer wegweisenden Ausstellung erinnert die flämische Stadt Leuven ab dem 20. Oktober an die Publikation von „Utopia“.

In diesem Jahr ist es genau 500 Jahre her, dass Thomas Morus seinen philosophischen Roman veröffentlicht hat, der zu einem Meilenstein der Literaturgeschichte werden sollte. Schon die Publikationsgeschichte ist bemerkenswert, hat der Leuvener Verleger Dirk Martens das Werk des britischen Staatsmanns und Humanisten doch auf persönliche Empfehlung von Erasmus von Rotterdam gedruckt.

Geschrieben hat Thomas Morus sein Utopia in der nahen Stadt Mechelen. Mit der Veröffentlichung im Jahr 1516 sollte er das gesamte intellektuelle Leben der Epoche prägen und Kreative aus anderen Gattungen zu Höchstleistungen inspirieren.

So vereint die Ausstellung im Museum „M“ rund 80 Meisterwerke aus der Malerei, doch es sind auch Tapisserien, Landkarten und wissenschaftliche Instrumente zu sehen. Zu den Exponaten gehören Werke von Jan Gossaert, Albrecht Dürer und Hans Holbein. Viele Ausstellungsstücke waren nie zuvor zu sehen.

Hans Holbein der Jüngere, Porträt des Thomas Morus, 1527. Foto: National Portrait Gallery, London

Infos unter: www.utopialeuven.be

Flandern: Leuven feiert Utopia

Im Dezember 1516 wurde in Leuven das erste Exemplar von „Utopia“ gedruckt. Das Buch von Thomas Morus über eine ideale Gesellschaft ohne Privateigentum ist ein Klassiker der Philosophie und gab einem ganzen literarischen Genre seinen Namen. 500 Jahre nach der Veröffentlichung feiert die flämische Stadt Utopia mit einem großen Festival: Ab 26. September finden zum Thema Ausstellungen, Street Art, Film, Musik, Theater, Tanz, Literatur, Vorträge und Stadtrundgänge statt. Einer der Höhepunkte ist die große kunsthistorische Ausstellung „Auf der Suche nach Utopia“, die vom 20. Oktober bis 17. Januar 2017 im Museum Leuven 90 Meisterwerke präsentiert – auch von Albrecht Dürer oder Hans Holbein. (h) »www.utopialeuven.be/de

EUtopia in M Leuven

Vijfhonderd jaar geleden schreef de Britse filosoof en humanist Thomas More zijn bekende werk *Utopia*, een boek waarin hij een utopisch wereldbeeld schetst. Het boek werd destijds in Leuven gedrukt en dat wordt uitvoerig gevierd in de stad, onder meer met de architectuurtentoonstelling 'EUtopia – Mogelijkheid van een eiland' in Museum M, van 20 oktober tot en met 17 januari. In de tentoonstelling bevragen vijf toonaangevende bureaus de architecturale utopie. Office Kersten Geers David Van Severen, JDS Architects, noAarchitecten, Collectief Camiel Van Noten / Maxime Peeters / Wouter Van der Hallen en LAbja! zorgen elk voor een intrigerende installatie waarin ze de zoektocht naar de utopie verderzettten. Curatoren zijn Joeri De Bruyn (Public Space) en Ward Verbakel (plusoffice architects).

Het boek Utopia van Thomas More staat aan het begin van een lange traditie van utopisch denken over architectuur en samenleving. Hoewel de utopie niet streeft naar realisatie – de ideale stad bestaat slechts op papier – is ze een van de meest doeltreffende instrumenten om de maatschappij in vraag te stellen en nieuwe ideeën ingang te doen vinden. More situeert

(Beeld: OFFICE KGDVS)

Utopia op een eiland. Die figuur is niet toevallig gekozen. Het eiland verbeldt een samenleving die haar identiteit wil beschermen tegen invloeden van buitenaf. EUtopia – Mogelijkheid van een eiland stelt de vraag naar het kritische vermogen van de utopie en naar de architectuur als utopische praktijk.

www.mleuven.be

Utopia 1516-2016

15 - 10
tot en met
17 - 01
2017

In 1516 verscheen *Utopia*, waarin de Engelse humanist Thomas More een ideale staat beschrijft. Het werd in Leuven gedrukt door Dirk Martens, die weer afkomstig was uit Aalst. Stedelijk Museum Aalst viert de 500ste verjaardag van het beroemde boek met een tentoonstelling over de schrijver, zijn werk en andere historische utopieën (15 oktober t/m 11 december). M - Museum Leuven toont de ideale wereld en verbeeldingskracht van kunstenaars en wetenschappers uit de tijd van More, met onder andere schilderijen van Quinten Metsys, Hans Holbein, Jan Gossaert en Albrecht Dürer (20 oktober t/m 17 januari).

Stedelijk Museum Aalst, Oude Vismarkt 13, Aalst
M - Museum Leuven, Leopold Vanderkelenstraat 28, Leuven

| ACTUALIDAD | POR ALEJANDRO MARTÍNEZ

Caben muchos Flandes

EN FLANDES CABEN muchos mundos. Un privilegio basado en la diversidad y riqueza de su patrimonio artístico y monumental, que permite descubrir aspectos sorprendentes de su historia en cada nueva visita a esta región belga. Ciudades como Brujas, Gante, Amberes, Malinas, Lovaina u Ostende, además de Bruselas –por descontado–, presentan una oferta museística tan amplia que da cabida a episodios completos de la Historia del Arte europeo. Hay un Flandes comandado por los ‘primitivos’ pinceles de Hans Memling, Hugo van der Goes, Dirk Bouts, Pieter Bruegel el Viejo, Gerard David, Jan van Eyck, Roger van der Weyden o Joachim Patinir, durante los siglos XV y XVI; otro que corresponde a los maestros barrocos de la época dorada de Amberes –la primera mitad

del siglo XVII–, con Peter Paul Rubens a la cabeza, seguido por Jacob Jordaens, Anton van Dyck y Theodoor Rombouts; después un gran silencio de algo más de dos siglos; y, tras la Primera Guerra Mundial, un resurgir de las artes que dio lugar a fenómenos tan idiosincráticos como el expresionismo de James Ensor y Léon Spilliaert, el simbolismo de Fernand Khnopff o el surrealismo de René Magritte y Paul Delvaux.

Ante esta pléyade artística resulta obligado programar previamente nuestra visita a Flandes –puede hacerse a través de la web visitflanders.com–, y más aún si tenemos en cuenta que la oferta se renueva periódicamente con exposiciones temporales... Desde el 20 de octubre podrá visitarse en el M-Museum de Lovaina la exposición *In Search of Utopia*.

Jan Gossaert. Joven princesa sujetando una esfera armilar. Hacia 1530-1532. Óleo sobre tabla. 38,2 x 29,1 cm. The National Gallery (NG221), Londres.

DEBAJO: Interior de la catedral de Nuestra Señora, Amberes. © www.mia-profil.be.

Comisariada por Jan Van der Stockt es, sin lugar a dudas, la gran exposición de la temporada. Trata sobre la obra universal de Tomás Moro publicada en 1516, pero no se limita al particular contexto cultural e intelectual que propició la publicación, sino que se adentra en la representación del ideal utópico en las artes que van del siglo XVI hasta nuestros días, y ofrece un completo programa de actividades que alcanza a todos los rincones de esta ciudad universitaria por antonomasia.

En Brujas, la programación de sus 14 museos resulta tan apabullante como

Hasta finales del Antiguo Régimen. Por otra parte, aquellos que quieran seguir la senda de los 'primitivos', pueden visitar el Sint-Janshospitaal –uno de los más antiguos de Europa– para reencontrarse con Hans Memling y algunas de sus obras capitales; como la *Argoleta de santa Ursula* (hacia 1489) y otras piezas creadas originalmente para este espacio, que ha sabido conservar su esencia.

A escasos 50 km, en la catedral de Gante, espera el retablo de la *Adoración del Cordero Místico* de los hermanos Van Eyck recién restaurado. Y en esa misma ciudad, el Cultuurcentrum Caermersklooster ofrece otra de las grandes exposiciones de la temporada: *The Birth of Capitalism: The Golden Age of Flanders*.

Una vez en Amberes, la reapertura del Museum Plantin-Moretus puede servir de introducción al extraordinario ambiente cultural y comercial vivido en la ciudad durante los siglos XVI y XVII; que se completa con las visitas a las colecciones Mayer Van den Bergh y Rocoxo, y a templos como el de San Carlos Borromeo y la iglesia de Santiago. También la catedral de Nuestra Señora, que ofrece temporalmente una selección de obras maestras procedentes del museo real –cerrado por obras–, donde tomaremos contacto con el omnipresente Rubens, cuya alargada sombra alcanza prácticamente todos los rincones de la ciudad. Y por supuesto, su propia casa y taller, Rubenshuis, que ha incorporado recientemente un buen número de piezas en depósito firmadas por algunos de sus colaboradores más ilustres: Anton van Dyck, Maerten de Vos o Frans Pourbus el Joven.

En Bruselas, los Musées royaux des Beaux-Arts de Bélgica son el colofón idóneo a cualquier itinerario artístico por Flandes. Sus colecciones, estructuradas en un conjunto de seis museos –Art Ancien, Art Moderne, Fin de siècle, Meunier, Wiertz y Magritte–, ofrecen un panorama completo que va desde el siglo XV hasta el XXI. Pero en lo que maestros antiguos se refiere, desde hace unos meses ofrece al público una nueva experiencia interactiva en torno a Pieter Bruegel el Viejo –titulada *Unseen Masterpieces*– que describe los aspectos más íntimos de su técnica y detalles de las pinturas de este maestro como nunca se habían visto.

ARRIBA, DERECHA: Estatua de P. P. Rubens en Groenplaats con la catedral de Amberes de fondo. © Hans Kremickx.
IZQUIERDA, DE ARRIBA ABAJO: Salón principal de los Museos royaux des Beaux-Arts de Bélgica en Bruselas. © www.brusselsmuseum.be; **HANS MEMLING.** Argote de Santa Ursula (fragmento). Hacia 1489. Óleo sobre tabla. 87 x 33 x 0,6 cm. ©complata Sint-Janshospitaal, Bruselas.

IN SEARCH OF UTOPIA
M-MUSEUM, LOVAINA
 A partir del 20 octubre 2016
www.utopialeuven.be

THE ART OF LAW. THREE CENTURIES OF JUSTICE DEPICTED
GROENINGEMUSEUM, BRUJAS
 A partir del 28 octubre 2016
www.bezoekers.brugge.be

THE BIRTH OF CAPITALISM. THE GOLDEN AGE OF FLANDERS
CULTUURCENTRUM CAERMERSKLOOSTER, GANTE
 Hasta el 1 de enero 2017
www.caermersklooster.be

RUBENS HUIS (OBRA EN DEPÓSITO)
RUBENSHUIS, AMBERES
 Hasta finales de 2016
www.rubenshuis.be

REAPERTURA
MUSEUM PLANTIN-MORETUS, AMBERES
 A partir del 30 de septiembre
www.museumplantinmoretus.be

BRUEGEL. UNSEEN MASTERPIECES
MUSEE D'ART ANCIENT, BRUSELAS
 Hasta el 16 de marzo 2020
www.fine-arts-museum.be

FOR INTERNAL USE ONLY

Le Jardin d'Attila, una de las propuestas de la exposición *Tracing The Future*.

VISITFLANDERS

FOR INTERNAL USE ONLY

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

FOR INTERNAL USE ONLY

VISITFLANDERS

FOR INTERNAL USE ONLY

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

FOR INTERNAL USE ONLY

EXPOSITION UTOPIA 500 YEARS OF UTOPIA

BÉLGICA 500 AÑOS DE UTOPÍA

POR LOS GRANDES IDEALES

En 1516 se publicaba en la ciudad belga de Lovaina, *Utopía*, de Thomas More, gran pensador de la época. El libro, que describe un lugar ideal, donde las normas sociales favorecen la felicidad de sus habitantes, se convirtió en algo más que una historia de ficción.

Utopía, con su enfoque revolucionario, inspiró a artistas y escritores, impulsó la creatividad en el desarrollo científico y viajes a nuevos mundos...

Para conmemorar este hito, Lovaina ha preparado un programa que durante tres meses ofrecerá actividades relacionadas con este personaje y su obra cumbre. La piedra angular será la exposición *En busca de la Utopía*, en el M-Museum Leuven (del 20 de octubre al 17 de enero de 2017). Entrada, entre 12 y 16 €). Podrás ver más de 80 obras de pintura flamenca, además de otras, en la que aparecen los grandes maestros de Thomas More (entre ellos se encuentra el famoso retrato de Erasmo, de la colección de la reina Elisabeth II).

Al mismo tiempo, la Biblioteca de la Universidad mostrará cartas y documentos que describen el clima de esta época (4 €). Y hasta el 20 de noviembre, en toda la ciudad se podrá ver la visión más actual de artistas contemporáneos en la exposición *Tracing the Future* (gratuito). Más información, en www.utopialeuven.be.

Retrato de Thomas More.

extra

Paseo especial

Hasta el 17 de enero, podrás apuntarte a alguna de las rutas por la ciudad –todas tienen alguna relación con More y Utopía– (entre 5 y 12 €). O combinar uno de estos tours con un almuerzo y visita a la exposición del M Museum (desde 29 €).

Musical Hell

El 30 de noviembre, Cappella Pratensis, conjunto vocal de música polifónica, dará un concierto especial dedicado al espíritu del siglo XVI, con textos y reflexiones de More.

De papel

La busca de la ciudad ideal también estará presente en forma de EUtopía, un proyecto desarrollado por arquitectos y artistas.

stad in een dag

Het mooiste van Leuven

Leuven ademt met de vele collegegebouwen de sfeer van een universiteitsstad pur sang. Na de Eerste Wereldoorlog lag alles er in puin, maar dankzij riante Duitse herstelbetalingen verrees de stad mooier uit de as. We vonden er fraaie monumenten en een ontspannen, levendige sfeer.

Tekst en foto's Kees Verplanke

Koffie en staal

Hoewel Leuven niet hectisch is, genieten we tussen enkele buurtbewoners van de weldadige rust in café Koffie en Staal in de Mechelsestraat. De sympathieke gastvrouw Nouchka maakt heerlijke koffie en taart om je vingers bij af te likken. Ze maakt ook sieraden en samen met partner Lino de stalen meubels die als decoratie de wanden sieren; vandaar koffie en staal.

Bossche kunstenaar

De massieve 15e-eeuwse Sint-Pieterskerk blijkt vanbinnen verrassend licht, en is een mooi voorbeeld van Brabantse gotiek. In de kapellen achter het koor vind je een kleine maar fijne collectie kerkschat, waaronder *Het laatste avondmaal* van de uit Den Bosch afkomstige Dirk Bouts: een van de eerste schilderijen met perspectief.

Collegetour

Al mist Leuven de historische aanblik van Oxford en Cambridge: de 20 colleges doen er wel aan denken. Ze werden gebouwd in opdracht van een streek of land en dienden behalve als faculteit ook als gemeenschap waarin de studenten leefden. Zo is er het historische Pauscollege, het gerestaureerde Van Dalecollege en dat van Atrecht. De meeste liggen op de kop van de Naamsestraat. Loop even door naar het Groot Begijnhof, waar de Dijle zorgt voor mooie doorkijkjes: inmiddels is het Unesco-werelderfgoed. De Oude Markt is met 36 cafés het hart van het studentenleven. De 'kotmadam' (hospita) van brons houdt er een oogje in het zeil.

Oud gerecht in hip jasje

Voor de lunch gaan we naar Balls & Glory. Zo hip als de zaak klinkt en oogt, met het strakke, lichte interieur, zo oud is het gerecht waar het hier om draait: de gehaktbal, handgedraaid en afgebakken in de oven met een vulling naar keuze. Er zijn elke dag vier vullingen, waaronder een vegetarische. We kozen er een met pesto op een bedje van sla en een met uitjes op stoemp (stampot). Smaakt goed, en minder zwaar dan verwacht.

Welkom in Utopia

M-Museum Leuven ligt maar enkele minuten lopen van het stadhuis en de Sint-Pieterskerk. Al aan de buitenkant kijk je je ogen uit: historische panden zijn op moderne wijze met elkaar verbonden. En er zijn talrijke doorkijkjes. De gevarieerde vaste collectie omvat Middeleeuwse doeken van Rogier van der Weyden en Quinten Matsijs, naast beelden uit die tijd, en ook 19e-eeuwse, realistische beelden van Meunier plus een 19e-eeuws interieur.

Gevelglorie

Op de ongelooflijk rijkversierde gevel van het stadhuis is veel te zien: beelden van historische figuren uit de Middel-eeuwen, zoals Mercator en Erasmus, heiligen en hertogen en 180 Bijbelse voorstellen. De uitleg daarvan blijkt een belangrijk onderdeel van de wel erg uitvoerige rondleiding. Binnen is het sober, op drie mooie salons na, die nu in gebruik zijn als trouwlocatie.

Eigen bier eerst

Leuven is ook bekend van Stella Artois, het bier dat de stad veel voorspoed bracht. Wij geven de voorkeur aan Domus, een huisbrouwerij hartje stad, waar getapt wordt in het eigen café-restaurant. In de loop van november opent het brouwerijcafé, waar je een biertje drinkt tussen de koperen brouwketels en de lagertanks. Bestel om te proeven een 'proefbedje' met de drie huisbieren: licht, donker en een seizoensbier, nu IPA. Daarnaast is er een witbier.

Vlaamse specialiteiten

Op de tafels in het frisse, eigentijds ingerichte interieur van Den Angelus is de boerenzakdoek als servet een knipoog naar het platteland. Het is er smullen van eigentijds bereide Vlaamse klassiekers, zoals mosselen in veel variaties, steak tartar en entrecôte van Belgisch witblauw rund. Dat geldt ook voor de wijnkaart, waarvan de liefhebber het water in de mond loopt. De correcte en vriendelijke service in het door louter dames bestierde eethuis is al net zo aangenaam.

FLANDES. Buscando la Utopía

El día 20 de octubre se inaugura en el Leuven Museum la muestra de 80 piezas *In Search of Utopia* (hasta el 17 de enero), inspirada en el humanista y autor de *Utopía*, **Tomás Moro**. Su mítico trabajo fue publicado en Leuven (Lovaina) hace 500 años por el editor Dirk Martens. flandes.net

actualités

INTERNATIONAL

★★★ indispensable
★★ bravo
★ bien

**UTOPIE:
DEJA
500 ANS!**

20
octobre
17
janvier

C'est à Louvain, en 1516, que fut éditée l'œuvre fameuse de Thomas Moore, *Utopia*. Ami d'Érasme, l'Anglais Thomas Moore (1478-1535) fut un grand humaniste. Faisant écho à *l'Eloge de la folie* qu'Érasme lui avait dédié, le livre de Moore se veut, quant à lui, un éloge de la sagesse. *Utopia* (du grec *ou-topos*, signifiant « *en aucun lieu* », mais aussi « *lieu du bonheur* »), se présente comme un dialogue avec un explorateur qui décrit la contrée (imaginaire) dont il revient, l'île d'Utopia. Le récit, critique de la société anglaise, propose un système social idéal, fondé sur l'égalité, la propriété collective des moyens de production et l'absence d'échanges marchands et de monnaie, la liberté de conscience, la tolérance religieuse... L'ouvrage a connu un succès immédiat dans toute l'Europe, puis une riche postérité. Pour fêter le 500e anniversaire de sa publication, Louvain organise un grand festival urbain, « The future is more. 500 ans d'Utopia », vibrant de propositions utopiques: autour d'une exposition historique, centrée sur le contexte artistique de l'ouvrage, aux XVe et XVIe siècles. Car en ces temps de découverte de mondes nouveaux, le thème ouvrirait un champ immense à l'imagination des artistes. Parmi les quatre-vingt-dix œuvres sélectionnées par Jan van der Stock, le commissaire de l'exposition « À la recherche d'Utopia », figurent la grande tapisserie, prêtée par l'Escorial de Madrid, du *Jardin des délices* de Jérôme Bosch, œuvre utopique par excellence; mais aussi les merveilleux portraits d'humanistes peints par Quentin Metsys, les exceptionnels *Jardins clos* du musée de Malines, des tableaux et gravures de Jan Gossaert, Simon Marmion, Herri Met de Bles, Hans Holbein, Albrecht Dürer... M.J.

★★ « À LA
RECHERCHE
D'UTOPIA »,
M-Museum, Louvain,
32 1627 29 29, www.
utopialeuven.be

Ci-contre
Quentin Metsys,
Portrait of a Scholar,
1525-1530, huile
sur toile, 68,8 x 53,3 cm
STÄDEL MUSEUM,
FRANKFURT

NDERS

Die Insel des Seligen

Vor 500 Jahren entwarf der englische Humanist Thomas More eine ideale Gesellschaft. 1535 starb More auf dem Schafott. Spuren von „Utopia“ fanden sich auch noch in politischen Systemen des 20. Jahrhunderts.

Von Ivona Jelcic

Löwen – Nicht von ungefähr lässt Thomas More im Jahre 1516 einen portugiesischen Philosophen und Seefahrer namens Raphael Hythlodaeus von „Utopia“ berichten: Amerigo Vespucci ist nicht lange zuvor aus der „Neuen Welt“ zurückgekehrt, die deutsche Kartografen später zu seinen Ehren (und sehr zum Missfallen von Christoph Kolumbus) „America“ nennen werden. Wir stehen am Beginn der Neuzeit, es öffnen sich Tore zu ungeahnten Welten, auch in der Wissenschaft und Kunst.

Für More, Jurist, Humanist und englischer Staatsmann, ist dies die Zeit für ein Gedankenexperiment, das zu seiner berühmtesten Schrift werden soll. Besagter Hythlodaeus nämlich will auf einer Seefahrt mit Vespucci auf dem idealen Inselstaat „Utopia“ gelandet sein, von dem More ihn nun berichten lässt. Nicht ohne sprachliche Fallstricke einzubauen: Im Namen des Erzählers steckt das griechische „hythlos“, das so viel wie „Posse“ oder „Geschwätz“ bedeutet. Womöglich gar zum Selbstschutz des Autors? Immerhin fasst er den feindenden scharfen Kritik an den Verhältnissen in England über: „Wo es noch Privatbesitz gibt, wo alle Menschen alle Werte am Maßstab des Geldes messen, da wird es kaum jemals möglich sein, eine gerechte und glückliche Politik zu treiben.“

Der radikale Gegenentwurf heißt „Utopia“, ist ein Inselstaat, in dem jeder das Recht auf Bildung hat, Grund und Boden Gemeingut sind und religiöse Toleranz herrscht. Die Abkehr vom materiellen Wertes geht sogar so weit, dass die Utopianer aus Gold höchstens noch Ketten für die Sklaven schmieden. Sklaven? Ja, die gibt es in „Utopia“ ebenso wie gewisse totalitäre

„Mappa Mundi“ des französischen Kartografs Pierre Descelles von 1550 aus der British Library in London.

Englischer Staatsmann: Thomas More als Lordkanzler, Hans Holbein d. Jüngere, 1527. Foto: M. Moens/von Leeuwen

Stampeln zu den Humanisten

Auf dem dichten Radwege netz in und um Löwen (Leuven) besteht die Gefahr, sich in einem Pulk stampeln zu verheddern: Mehr als 50.000 Studenten, und somit rund ein Drittel der Gesamteinwohnerzahl, zählt die 15 Zuginnen von Brüssel entferte Hauptstadt der Provinz Flämisch-Brabant. Löwen hat eine Jahrhunderalte Tradition als Universitätstadt, die Katholische Universität Leuven wurde 1425 gegründet. Zum Aufstieg Löwens zum Zentrum der Humanisten trug einst Erasmus von Rotterdam entscheidend bei: Er gründete um 1517 das Collègum Trilingue, an

dem Griechisch, Latein und Hebräisch unterrichtet wurden. Vom überreich verzierten gotischen Rathaus blickt heute auch Erasmus streng herunter, dem lebendigen Treiben darunter tut das keinen Abbruch: Löwen ist – auch das dürfte bei Studenten nicht schlecht ankommen – einer der Sitz der größten Brauereien der Welt, Anheuser-Busch InBev, deren Wurzeln in der hier gegründeten Stella-Artis-Brauerei liegen. Wissensspeicher wiederum sind die Abteien rund um die Stadt, aber auch das Arenberg-Schloss, in dem einst Karl V. einen Teil seiner Kindheit verbracht.

Platons „Politeia“ entstandener – Gesellschaftsentwurf darf die Insel nicht verlassen werden. Die Utopie hat einige dystopische Züge, nicht von ungefähr wird Mores – übrigens nach dem Vorbild von

res gutem Freund Erasmus von Rotterdam im belgischen Löwen, das zum 500-Jahr-Jubiläum jede Menge Register zieht, um sich als Wiege der Sozialutopie bzw. des utopischen Romans in Erinnerung

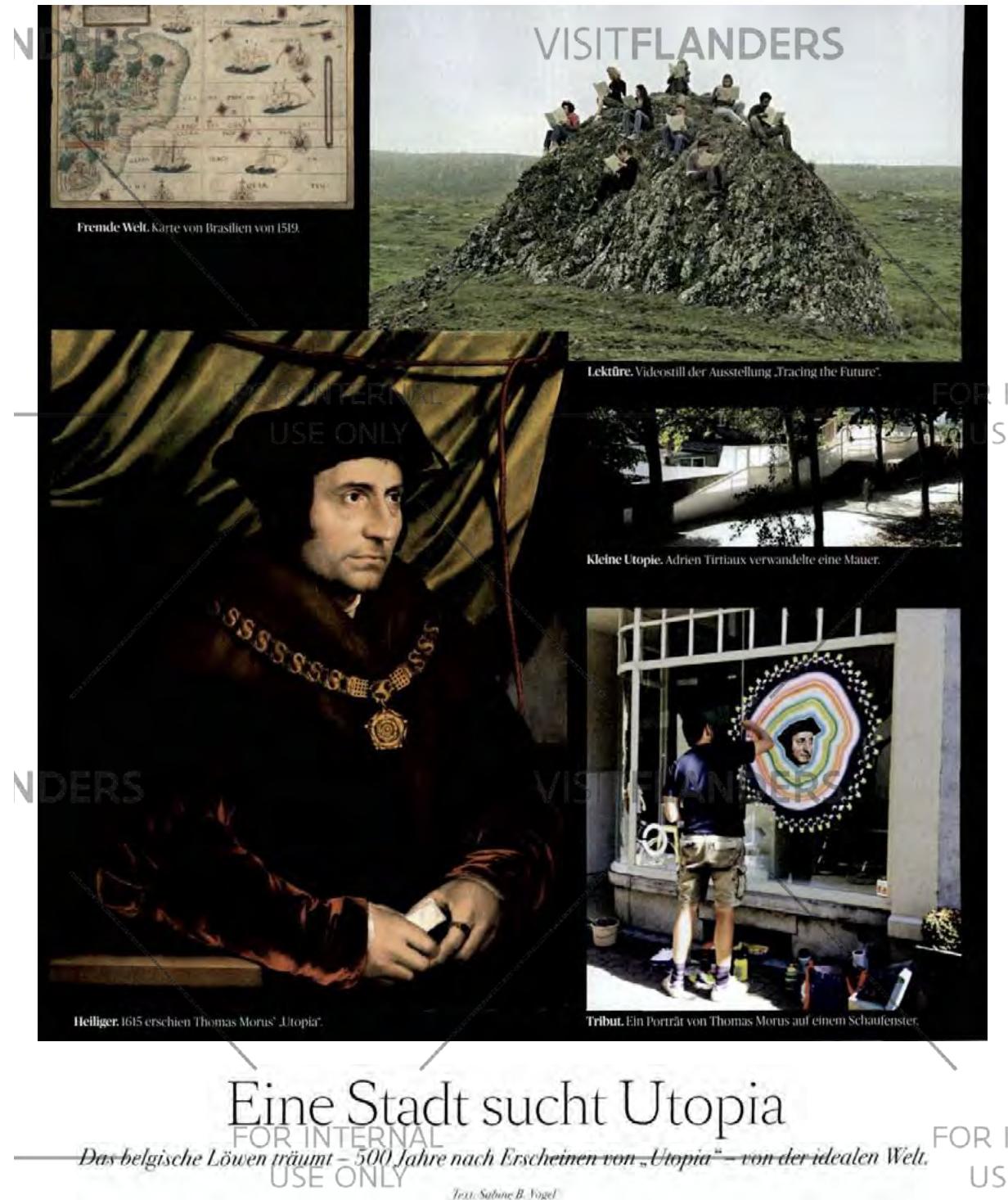
zu rufen. More selbst ist freihest durch Löwen durchgereist, hier geblieben sind nicht nur eine originale „Utopia“-Ausgabe von 1516, sondern auch Originalmanuskripte von Erasmus und More, dessen Ende ebenso in die Geschichte einging wie sein berühmtestes Werk: Als Heinrich VIII. 1534 gegen den Willen des Papstes seine Ehe annullieren lassen will, um Anne Boleyn zu heiraten, verweigert ihm Lordkanzler More den Treueeid. Er wird 1535 im Alter von 57 Jahren enthauptet, 1886 spricht die katholische Kirche den entschiedenen Reformationsgegner selig. 1935 Sieben Jahre lang wurde die Ausstellung „Auf der Suche nach Utopia“ im „M-Museum Leuven“ (bis 17. Jänner) vorbereitet. Sie entwirft ein prächtiges Panorama der Geisteswelt

der frühen Neuzeit, in der das Aufeinandertreffen von Neuer und Alter Welt die utopischen Visionen gleich beflügelt hat wie die Blüte der Wissenschaften vermeintliche Utopien Wirklichkeit werden ließ. Auf der „Mappa Mundi“ von Pierre Descelles taucht 1550 eine verblüffende Ahnung des noch nicht entdeckten Australien auf, in Boschischer Manier gemalte apokalyptische Visionen klammern sich ans ausgehende Mittelalter, auf Tapisserien aus Brabant werden die Entdecker der Neuen Welt von Einhörnern begleitet, kostbare Globen umfangen das heliozentrische Weltbild.

Die Räume sind sparsam bestückt, was die hier versammelten, herausragenden Werke umso wirkungsvoller glänzen lässt. Quinten Metsys berühmtes „Bildnis von Erasmus“ aus dem Privatbesitz von Queen Elizabeth II. gehört ebenso dazu wie die „Geschlossenen Gärten“, unglaublich detaillierte dreidimensionale Altarbilder aus Mechelen. Man habe sich, sagt Kurator Jan Van der Stock, am Ende von Mores „Utopia“ entfernen müssen, um tief in die Epoche seiner Entstehung einzutauchen zu können. Diese Epoche lebendig zu machen, ist rundum gelungen. Ein wenig auf der Strecke bleibt die soziale Utopie, die More vor 500 Jahren entworfen hat. Immerhin: Architekten untersuchen unter dem Dach des Museums die heutigen „Möglichkeiten einer Insel“. Auch bei einem Spaziergang durch Löwen begegnet man frühen alternativen Gesellschaftsmodellen: etwa in den Beguinshöfen aus dem 13. Jahrhundert, in denen Frauen mittelalterliche Lebensgemeinschaften gründeten.

Die Reise nach Löwen erfolgte auf Einladung von Visit Flanders.

Vogel, S. B., Eine Stadt sucht Utopia, Die Presse (Oostenrijk), p. 44-45,
28/10/2016

Die Presse

FREI SEIT 1848

ANDERS

Die Bäume
Stufen v
roten Str
stehen re
leuchtet i
Utopia. D
belgische
Vor 500 Jahren wurde hier d
Morus' Roman „Utopia“ ges
che Gelehrte selbst nie in
Freund Erasmus von Rotter
von Burgund und hatte beste
Jetzt ist die gesamte Stadt an
den Schulen wird das Bu
lassen sich die Köche von
16. Jahrhundert inspirieren.
Künstler die ideale Welt von
Leuven ist das Jubiläum A
schen Ausstellung. Utopia
ein besseres Leben. In seine
einen Seemann von einer t
Dort speisen die Mensche
Privateigentum existiert nicht, alles ist dem kollektiven
Ideal untergeordnet. Bis heute wird jede
Schilderung einer fiktiven positiven Gesell
schaft Utopie genannt.

Enthauptet. Das Buch entstand in einer Zeit,
in der sich Kunst und Wissenschaft in der
gemeinsamen Neugierde auf neue Welten
trafen. Der Traum von einer idealen Welt und
die Sehnsucht nach dem Unbekannten sind
auch die Leitmotive der zentralen Jubiläums
ausstellung. 800 exquisite Bilder, Tapiserien, Land
karten, Bücher und Himmels
Bild jener Zeit. Es beginnt mit
legendären Publikation von
Morus, der eigentlich More h
wurde. Diplomat und Parlai
Hochverräter durch Enthau
seiner Treue zur katholisch
wurde. Die Ausstellung nimmt
punkt, um dann Bilder vom
zu zeigen - Welten der Imagin
artigen Landkarten gehören
die Suche nach Neuem, das
der Entdeckungsreisen. „Ma
1550 für den französischen I
Wesen sind eingezeichnet,
entworfen, andere frei erfor
dass sie über den Zeitraum
entrollt werden musste, um
schließen. Im zweiten Teil fo
des Irdischen und des Kosm

FOR INTERNAL

USE ONLY

serie, auf der ein Engel eine Kurbel dreht, ein Erklärungs
versuch zur Frage, was die Welt bewegt.

Grandiose Werke sind hier zu sehen. Aber die Ausstel
lung bewegt sich im gesellschaftspolitisch freien Raum,
was angesichts der Thematik irritiert. Immerhin streift
die Schau „Utopia & More“, die in der Universitätsbiblio
thek vor allem Faksimile von Mores Korrespondenzen
zeigt, diese Ebene. Ein Raum ist den Auswirkungen von
Utopia auf die Kultur gewidmet. Die staatlich verordnete
Kollektivität ist zwanghaft, für Individualität ist darin
kein Platz. In der Literatur führte der Weg von Utopia zu
George Orwells Roman „1984“, einer düsteren Dystopie,
die von einem totalen Überwachungsstaat handelt. In
der Architektur führte es zu Entwürfen wie jenen von
Campanella oder Le Corbusier: streng symmetrisch und
zentralistisch angelegte, völlig vereinheitlichte Ideal
städte.

**Versprechen auf
1516 lässt Morus
1 Insel erzählen.
nschaftsküchen,**

**FOR IN
USE (**

Oft sind
kleinen I
die das Le
Stadt ver

VISITFLANDERS

Oft sind
kleinen I
die das Le
Stadt ver

Tipp

Stadtfestival Leuven. Bis 17. Jänner 2017 finden anlässlich des 500-Jahr-Jubilä
ums von „Utopia“ zahlreiche Veranstaltungen statt. → www.utopia-leuven.be/de

FOR IN

USE (

À la recherche d'Utopia

« Est-il de plus belle richesse que de vivre joyeux et tranquille, sans inquiétude ni souci ? » C'est le programme que propose l'humaniste anglais Thomas More sur l'île idéale qui a donné son nom au chef-d'œuvre *Utopia*. Là-bas, loin de la cupidité, une égalité parfaite règne entre des individus vêtus à l'identique, qui travaillent six heures par jour, ne possèdent rien et ne se battent qu'en cas d'attaque. Ce lieu qui n'existe nulle part (*ou-topos*) réveille soif d'idéal et création artistique aux XVe et XVIe siècles. Pour les 500 ans de la parution du livre à Louvain où il a été imprimé, une exposition rassemble 80 chefs-d'œuvre nés de cette quête d'un monde meilleur. Au gré des pièces de grands maîtres flamands comme Jérôme Bosch, le visiteur voyage entre les délices du Paradis

perdu et les flammes de l'Enfer, avant de voguer vers les nouveaux mondes. Chargés de promesses, ces territoires inconnus attirent les explorateurs et inspirent les artistes, qui en donnent des représentations savoureuses et fantaisistes. Ces voyages ne vont pas sans une plus grande maîtrise de l'univers, grâce aux nombreux instruments de mesure réalisés par de grands scientifiques tel Mercator : sont visibles par exemple astrolabes, globes célestes et, surtout, quatre rares sphères armillaires.

Marie-Amélie Blin

À la recherche d'Utopia, jusqu'au 17 janvier 2017. M-Museum Leuven, Leopold Vanderkelenstraat 28, 3000 Leuven, Belgique. Le lundi, mardi, vendredi, samedi et dimanche de 11h à 18h, le jeudi de 11h à 22h. Tél. : 00 32 16 27 29 29. utopialeuven.be

D'après Hans Holbein, Portrait de Sir Thomas More, après 1527. Londres, National Portrait Gallery. © National Portrait Gallery, Londres.

Les vélin du Muséum d'histoire naturelle

Au cœur du Jardin des Plantes, le Cabinet d'histoire du Muséum d'histoire naturelle propose une sélection de son fonds de vélin. C'est Gaston d'Orléans (1608-1660), frère de Louis XIII, qui légua à son neveu Louis XIV sa splendide collection, dont l'enrichissement se poursuivra jusqu'en 1905. Passionné de botanique, le prince s'attache à faire représenter toutes les plantes et animaux connus de son époque, toujours selon le même procédé : gouache ou aquarelle sur peau de veau mort-né, réputée pour sa finesse et sa blancheur. En 1793, les vélin du roi deviennent propriété du Muséum, qui décide de poursuivre la documentation. L'ouverture, la même année, de la ménergie, élargit le champ des illustrations aux animaux exotiques : ours polaire, tortue, tigre, éléphant... À la croisée

des arts plastiques et de la connaissance scientifique, riche de plus de 7 000 pièces au total, cet ensemble compte de grands noms de la peinture et de la botanique, Nicolas Robert ou

Pierre-Joseph Redouté par exemple, et constitue un véritable outil de savoir durant près de trois siècles. Les 40 œuvres exposées seront changées chaque mois, pour des raisons de conservation. Une belle variété de fleurs et d'animaux à admirer pour parfaire ses connaissances !

E.C.

Précieux vélin, trois siècles d'illustration naturaliste, jusqu'au 2 janvier 2017, Cabinet d'histoire du Jardin des Plantes, 57, rue Cuvier, 75005 Paris. Tous les jours, sauf le mardi, de 10h à 17h. Tél. : 01 40 79 56 01. jardindesplantes.net. Très beau catalogue chez Citadelles et Mazenod (présentation p. 65).

Nicolas Robert (1614-1685). *Papaver somniferum*, aquarelle sur vélin. © MNHN, Dist. RMN/Tony Querrec.

MOSTRE

BELGIO
FINO AL 17 GENNAIO

500 ANNI DI UTOPIA Lovanio celebra i 500 anni dalla stampa di *Utopia* (1516), il libro dell'umanista inglese Tommaso Moro (1478-1535), dove si racconta di una società ideale. Lo fa con una mostra all'M-Museum di oltre 80 capolavori del Rinascimento nordico e con una serie di eventi culturali (www.utopialeuven.be). **Sopra:** Jan Gossaert, *Giovane principessa con sfera armillare*, 1530-32.

INFO M-Museum, *Alla ricerca di Utopia*; www.mleuven.be

Del Amo, E., Lovaina. Quinientos años de Utopía, Viajar (Spanje),
p. 1 + 3 + 82 - 93, 1/11/2016

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

LOVAINA

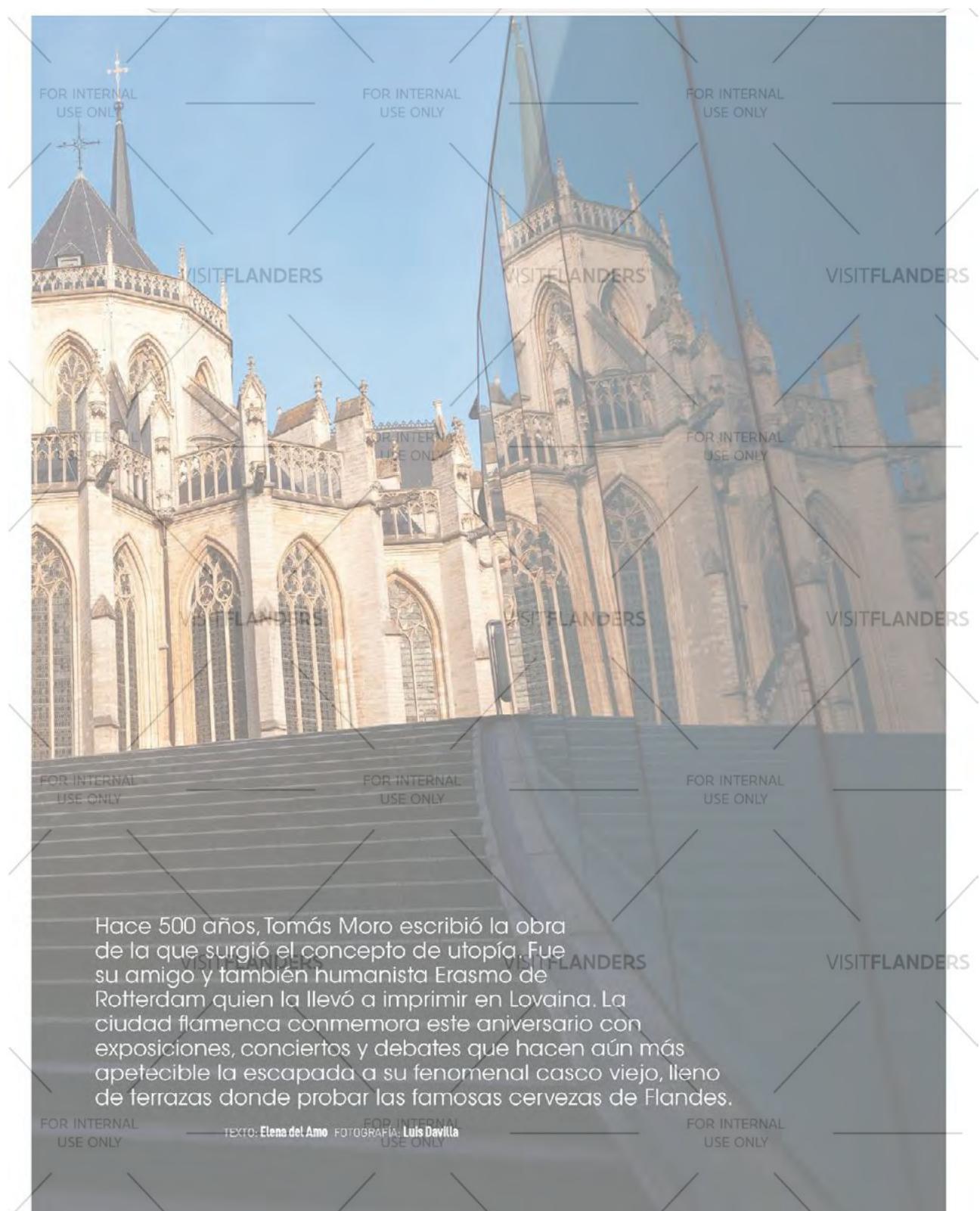
VISITFLANDERS

Quinientos años de Utopía

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

El espectacular edificio gótico del Ayuntamiento es el orgullo de Lovaina. En el siglo XIX se le añadieron a su fachada 215 estatuas de personajes ilustres vinculados a la historia de la ciudad: desde Moro y Erasmo hasta Napoleón. Sus salones se usan para bodas y eventos. Derecha, la torre de la Biblioteca Universitaria, desde cuya altura se contempla Lovaina entera. Hay que subir 259 escalones.

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

FOR INTERNAL
USE ONLY

asta el siglo XVI, la palabra *utopía* no existía. Antes de incorporarse al diccionario y al universo de las ideas era solo el nombre de la isla de ficción en la que el político y humanista inglés Thomas More –Tomas Moro para nosotros– imaginó su ideal de sociedad. En ella funcionaba un Estado sin

propiedad privada ni élites sociales donde la educación del pueblo era una prioridad para los gobernantes y la fuerza militar se justificaba con cuentagotas, se permitían todas las religiones pero sin fanatismos, hombres y mujeres gozaban de iguales derechos y, ¡atención!, el trabajo era obligatorio solo seis horas al día, para así dedicar el resto a tareas más creativas y ayudar a los demás. No pocos tacharían de antisistema este alegato a la dignidad humana que resultó clave para dejar atrás el pensamiento medieval y aterrizar en la Edad Moderna.

El libro de Moro, *De optimo reipublicae statu, deque nova insula Utopiae* (en español, *Libro del estado ideal de una república en la nueva isla de Utopia*), con el que nació la palabra y el concepto de utopía, se imprimió por primera vez en Lovaina en 1516; entonces, como hoy, una especie de Oxford o de Salamanca en el

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

astur Ducado de Brabante, con el tiempo integrado en Bélgica. Quince años después, la villa se ha embarcado en un festival donde, hasta mediados de enero, se debatirá a través de la cultura, la historia, la ciencia y el arte sobre otros mundos posibles en una Europa más necesitada que nunca de utopías. Un motivo añadido para escaparse unos días a esta coquetería ciudad de Flandes, situada a un muy conveniente cuarto de hora del aeropuerto de Bruselas.

Territorio Erasmos.

Todo un *sir* para los ingleses y un santo martirizado para los católicos –amén de, según para quién, un precursor del socialismo o de la política ficción–, Moro aterrizó en los Países Bajos como embajador de Enrique VIII de Inglaterra. El rey le apoyó a su ruptura con Roma para divorciarse de Catalina de Aragón y casarse con Ana Bolena, le cortó literalmente la cabeza. Ésta estuvo aún en su sitio, y perfectamente lúcida, cuando el también teólogo y humanista Erasmo de Rotterdam, profesor en esta ciudad donde ahora se forman miles de jóvenes gracias a las cele-

brebecas Erásmus, llevó la obra de su amigo Moro a una imprenta de Lovaina.

Como prologó algo después el también preclaro Quevedo, “el libro es corto, mas para atenderle como merece, ninguna vida será larga; escribió poco, y dijo mucho; si los que gobernan le obedecen, y los que obedecen se gobernan por él, ni

ellos serán cortos, ni la vida de los que gobernan larga.”

Tomás Moro llegó a los Países Bajos como embajador de Enrique VIII, monarca que luego ordenó su ejecución

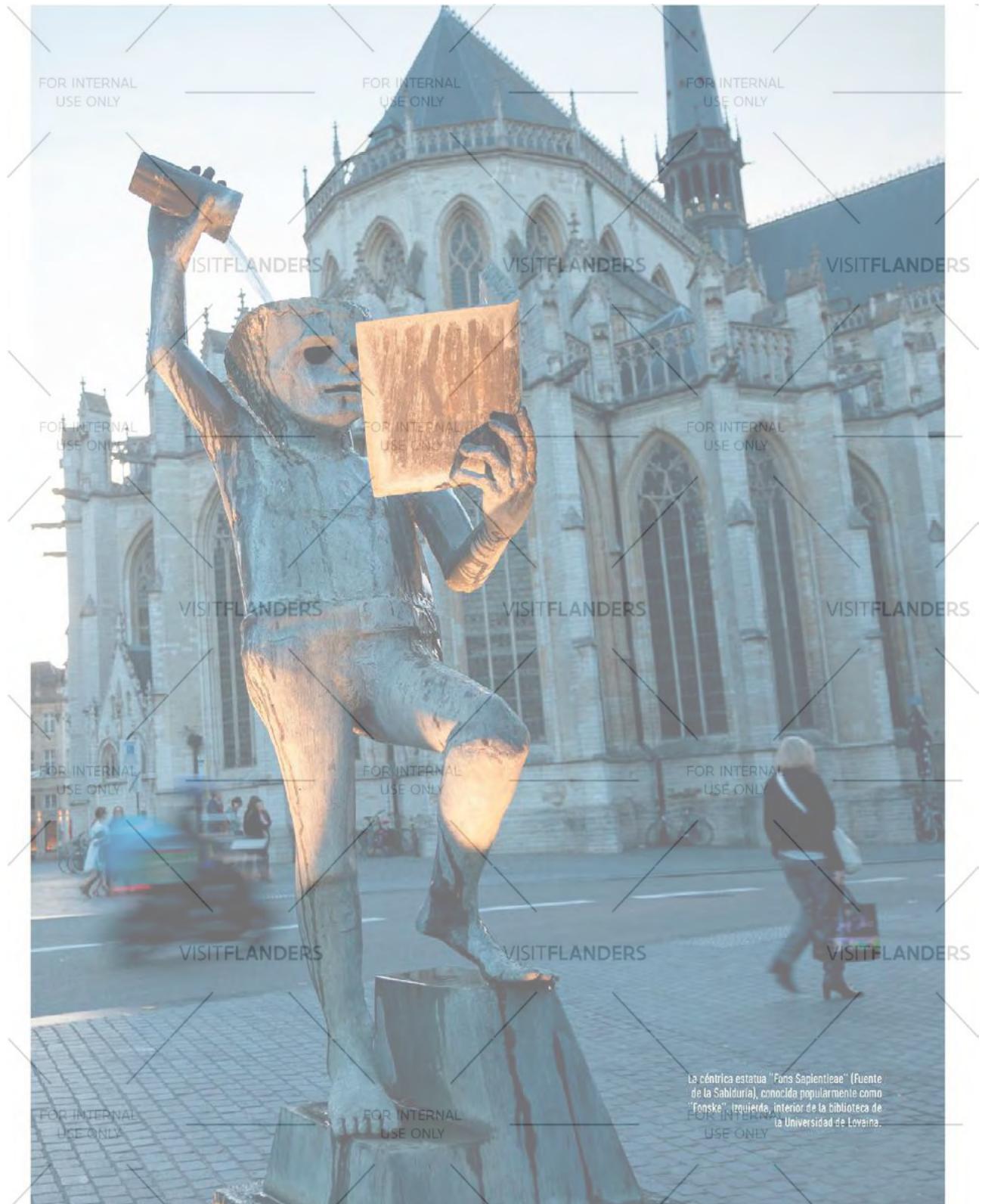

→ a aquellos será carga ni a estos ciudad". Lovaina, en aquellos días, era un hervidero de intelectuales que empezaban a cuestionar los privilegios y desmanes de monarcas e Iglesia en favor de la igualdad y la justicia social. Su Universidad, fundada en el año 1425, no puede estar más ligada al desarrollo del pensamiento europeo y a la propia ciudad, cuyos 100.000 habitantes ven cómo cada mes de septiembre aterrizan más de 50.000 estudiantes de medio mundo para incorporarse al nuevo curso. Parece que los recién llegados se vuelven entonces locos buscando la Ciudad Universitaria y se quedan de piedra al comprobar que no existe. Y es que sus facultades se hallan dispersas por todos sus barrios, a menudo dentro de edificios tan ilustres como el Pauscollege, cedido a la Universidad por el que luego se convertiría en el Papa Adriano VI, o el Atrechcollege, propiedad del obispo de Arras hasta que en 1508 transformó su casa en un centro para alumnos sin recursos. El que si ha cambiado de uso—ahora hay viviendas y un par de restaurantes—es el célebre Colegio Trilingüe que contribuyera a fundar el mismísimo Erasmo. En esta época de rebeliones religiosas por Europa se empeñó en erradicar la versión adulterada que proporcionaba la Iglesia sobre las Sagradas Escrituras. De ahí que, para llegar a ellas de una forma más fiel, se enseñara griego, latín y hebreo.

Lo viejo y lo nuevo. Muchos otros monumentos se han adaptado también a los tiempos. Si el Rectortendo abre sus puertas dentro de la Lonja de Telas que tanto beneficio le reportó antaño a Lovaina, infinidad de casas góticas y renacentistas del centro albergan hoy un café o una librería; una tienda de alquiler de bicis o de ropa de segunda mano. Otro ejemplo de este tipo de reciclaje arquitectónico sería el M-Museum Leuven, cuyas salas se reparten entre un regio caserón y un edificio de vanguardia donde se atrevén a exponer juntas la talla medieval de una

USE ONLY

La céntrica estatua "Fons Sapientiae" (fuente de la Sabiduría), conocida popularmente como "Fonske", izquierda, interior de la biblioteca de la Universidad de Lovaina.

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

» virgen doliente y la foto de una refugiada siria llorando como aquella por su hijo. Lo viejo y lo nuevo encajan en esta ciudad sin demasiado aspaviento. Lo comprueban nada más llegar los que en plena Grote Markt, la plaza sobre la que gravita su primoroso cogollo histórico, se esmeran en captar su imagen más icónica enfocando hacia la espectacular fachada gótica del Ayuntamiento, pero incorporando a la foto las minimalistas paredes de vidrio de un vecino paso subterráneo.

FOR INTERNAL
USE ONLY

Ave fénix de Flandes Desde las alturas de la Biblioteca Universitaria se atisba Lovaina entera, con el abigarrado entramado de caserones y plazas del centro y, enmarcando sus afueras, unas colinas verdísimas que todavía podrían reconocerse en algún cuadro del flamenco Dirk Bouts. Para asomarse a la panorámica habrá que véselas, eso sí, con los 289 escalones que culmen hasta lo alto de la torre de este queridísimo símbolo del renacer de la ciudad. Al comienzo de la Primera Guerra Mundial sus habitantes se habían rendido a los alemanes cuando una escaramuza les sirvió a estos de excusa para, tras asesinar al alcalde, al rector y a varios cientos de civiles, incendiar calle por calle más de mil viviendas, iglesias como la parcialmente reconstruida de San Pedro o, sangrante para un lugar consagrado a la cultura, la Biblioteca. Ardieron cerca de 300.000 volúmenes, entre incunable y manuscritos medievales de un valor inmenso. Semejante barbarie indignó a la comunidad internacional. Periódicos de todo mundo se hicieron eco de la noticia y, tras la confienda, llegaron de Estados Unidos los fondos para alzajárla de nuevo dentro de un edificio de hechuras neorenacentistas ideado por Whitney Warren –el arquitecto de la Estación Central de Nueva York– y repleto de propaganda yanqui y simbología antinazi. Baste fijarse en las 48 estrellas del reloj de la torre, una por cada uno de los Estados que sumaba entonces el país donante, o en la virgen que

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

Seis lugares imprescindibles de Lovaina

1. Ayuntamiento. En el corazón del casco viejo, este espectacular edificio gótico es el orgullo de Lovaina. En el siglo XIX, mucho después de su construcción, se le añadieron a su fachada 236 estatuas que, cual salón de la fama, retratan muy fielmente a hombres ilustres –y algunas que otra mujer– de la historia de la ciudad: desde Tomás Moro y Erasmo de Rotterdam hasta Napoleón Bonaparte. Sus salones se usan para bodas y otros eventos. Visitas guiadas, cada tarde a las tres (4 euros).

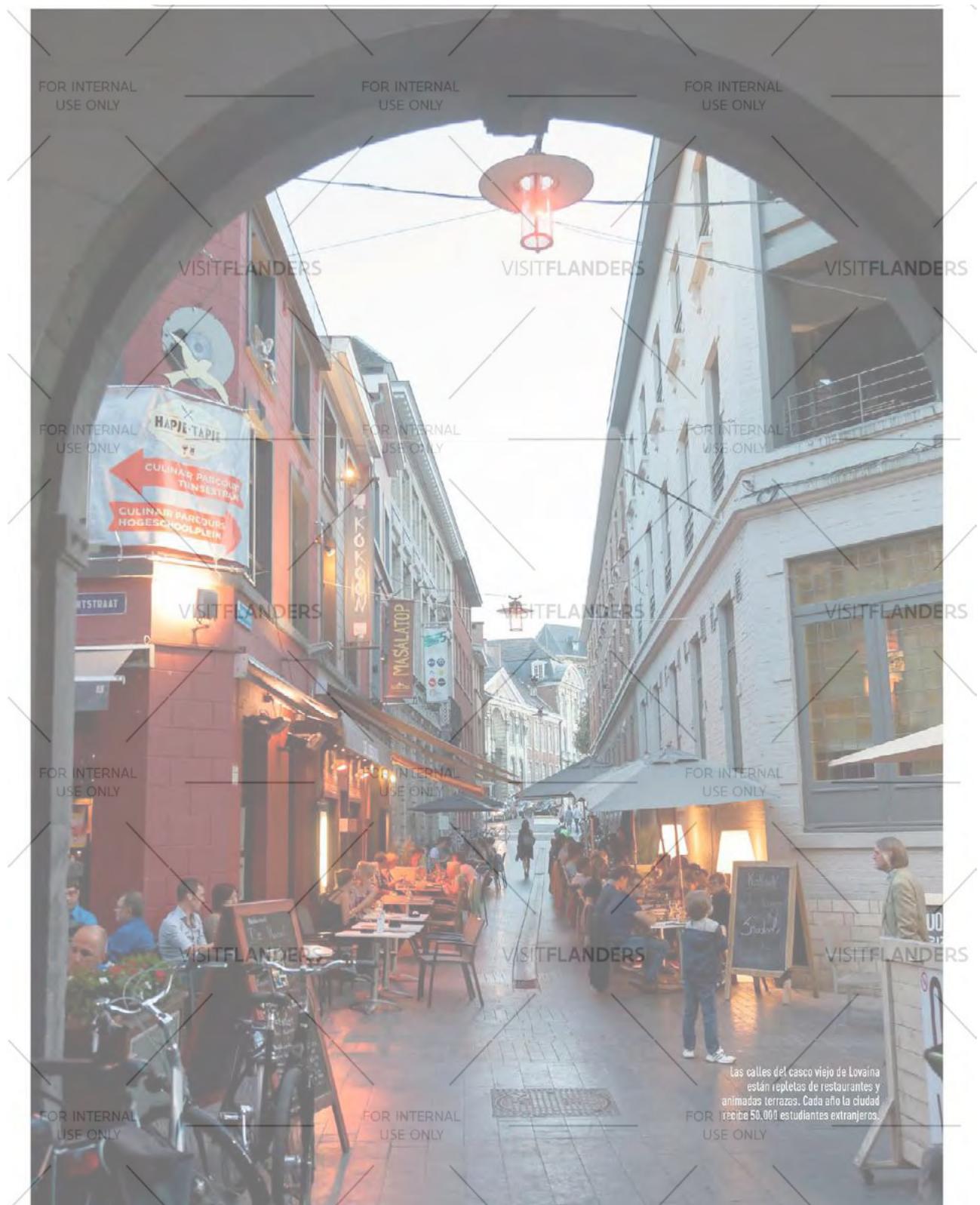
2. Biblioteca Universitaria. Muchos solo suben hasta su torre para admirar la ciudad a vista de pájaro, pero también merece la pena echarse por la sala de lectura y demás dependencias de este edificio neorenacentista, símbolo del renacer de Lovaina tras la barbarie nazi (7 euros).

3. Edificios de la Universidad. Al margen de la Biblioteca, toda Lovaina está sembrada de dependencias universitarias tan interesantes de visitar como el Rectorado (Universiteitshuis), facultades como la de Ingeniería, dentro del castillo de Arenberg, o colegios y residencias en nobles edificios históricos como el Atrechtcollege, el De Valk, el Van Dalecollege, el Heilige-Geestcollege o, entre muchos más, el Pauscollege.

4. Gran Beaterio. El Groot Begijnhof, como se dice en neerlandés, es, con el campanario de San Pedro, uno de los dos monumentos de Lovaina Patrimonio de la Humanidad. Aunque, más que monumento, es un barrio enterito, y adorable. En sus casitas de ladrillo visto, a orillas de los brazos del río Dyle, se instaló en plena Edad Media una comunidad de beguinas. Sin ser monjas, llevaban una vida muy religiosa, aunque también mucho más libre de lo que la época permitía a las mujeres. Hoy el complejo pertenece a la Universidad, que aloja aquí a profesores y alumnos de los últimos cursos, dicen las malas lenguas que para garantizar la tranquilidad del lugar. El paseo por la zona es una delicia, al igual que lo es el Pequeño Beaterio, no tan grande pero también muy coqueto y más cerca del centro.

5. M-Museum Leuven. Este tránsito museo, en una mansión centenaria ensamblada a un edificio de vanguardia, presume de alinear su colección permanente con fotografías, piezas de diseño y videoarte que cambian constantemente y poner en un contexto actual sus esculturas góticas o sus pinturas flamencas del XIX, abriendolas a nuevas interpretaciones. También buscan sorprender sus exposiciones temporales, así como las preciosas vistas de Lovaina desde su azotea, con un bar en los meses de calor. Cierra los miércoles (12 euros).

6. Iglesias y abadías. La principal de San Pedro (Sint-Pieterskerk), reconstruida tras la guerra en la plaza principal de Grote Markt, alberga una impresionante Última Cena del pintor primitivo flamenco Dirk Bouts (en el Tesoro, acceso 7 euros), así como un campanario inscrito, junto a otra treintena de ellos en Francia, Valonia y Flandes, como Patrimonio de la Humanidad de la Unesco. También merece la pena acercarse a admirar la fachada de la jesuita Sint-Michielskerk y la planta gótica de Sint-Gertruijkkerk, así como alguna de las cuatro abadías de los alrededores de Lovaina.

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

FOR INTERNAL
USE ONLY

HAPI-TAPIE
CULINAR PARCOUR
TUN SEESTRAAT
CULINAR PARCOUR
HOOGESCHOOLPLEIN

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

FOR INTERNAL
USE ONLY

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

Las calles del casco viejo de Lovaina
están repletas de restaurantes y
animadas terrazas. Cada año la ciudad
recibe 50.000 estudiantes extranjeros.

La exposición "En busca de Utopía", en el M-Museum Leuven, incluye obras de grandes maestros como Dürer, Jan Gossaert o Quentin Massys que muestran cómo se imaginaba el mundo ideal en los siglos XV y XVI. También se muestra el tapiz que reproduce "El jardín de las delicias", de El Bosco, así como otro procedente de Lisboa que representa la llegada de Vasco de Gama a la India.

FOR INTERNAL
USE ONLY

*trera que, presidiendo la fachada con su casco de soldado belga, somete bajo su espada al aguila alemana. Lamentablemente no acabaron aquí las desgracias de la Biblioteca. En la Segunda Guerra fue de nuevo pasto de las llamas. Aunque nunca llegó a esclarecerse si se trató otra vez de los alemanes o de un error aliado, los flamencos son más dados a pensar mal. Ya sería casualidad que este símbolo del desprecio a los nazis hubiera vuelto a perder nada más ocupar Lovaina. Cual ave fenix, la Biblioteca se recuperó una vez más, al igual que los miles de casas convertidas en escombros en ambas contiendas y reconstruidas piedra por piedra tal cual eran antaño. El Ayuntamiento, la joya de la corona del casco viejo, no sufrió daños, y seguro que eso tampoco fue casualidad: los alemanes habían instalado en esta joya del gótico flamenco sus cuarteles generales.

Los apenas dos kilómetros de diámetro del casco histórico de Lovaina dan para tomarse el paseo con calma, aunque solo se cuente con un fin de semana. Sobre sus adoquines, entre un vaivén basante amarquico de bicis, van hilvanándose las plazas esenciales de Grote Markt, junto a cuyas deliciosas fachadas se alza el Ayuntamiento y la luminosa iglesia de San Pedro, y, casi al lado,

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

la exposición "En busca de Utopía", en el M-Museum Leuven, es el eje de esta celebración que la ciudad lleva años preparando

la Oude Markt, alias *la barra más larga del mundo* por la treintena de bares que, con sus terrazas en la calle si el tiempo acompaña, se suceden uno detrás de otro. Sus alrededores andan también sobradíos de locales atestados en las noches del fin de semana, con calles como la Munstraat, donde difícilmente cabría un restaurante más.

Entre cervezas y beguinias. Todo en Lovaina queda, pues, a mano, salvo que quiera visitarse la sede de Stella Artois, la fábrica de cerveza más grande del mundo, otro ícono flamenco que abre sus puertas a los visitantes más allá de la estación de tren. En ella, como en la más centrífuga y artesanal de Domus, dan tanto detalle de cómo se elabora la cerveza que dan ganas de intentarlo en casa. Aunque mejor dejarse de experimentos y sumarse a las hordas de estudiantes *erasmus* que por sus cervecerías, además de rubias clásicas como la propia Stella o la Duvel, se atreven a probar otras tan peculiares que hasta llevan cerezas o arándanos y son desconcertantemente rojas.

Para lo que si convendrá alquilarse una bici es para aliviar la escapada con otros aficionados más retirados: la antigua zona industrial de Vaartkom, ahora en pleno desarrollo a la vera del canal cons-

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

VISITFLANDERS

FOR INTERNAL
USE ONLY

VISITFLANDERS

FOR INTERNAL
USE ONLY

VISITFLANDERS

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

VISITFLANDERS

Utopía para principiantes

En las banderolas de la calle, en los escaparates de tiendas y bares... Toda Lovaina se adorna desde hace meses con el retrato de Tomás Moro como aperitivo al festival que indagará hasta mediados de enero en el pasado y el futuro de otros mundos posibles. La exposición *En busca de Utopía*, recién inaugurada en el M-Museum Leuven, es el eje de esta celebración que la ciudad lleva años preparando. Costó lo suyo traer hasta Lovaina las obras de maestros que, como Durer, Jan Gossaert o Quentin Massys, muestran cómo se imaginaba el mundo ideal en los siglos XV y XVI. Hasta han logrado que les presten una pieza de la colección de la reina de Inglaterra o el tapiz que reproduce *El jardín de las delicias*, de El Bosco, que supuso sus buenas tiras y aflojas con el Monasterio de San Lorenzo de El Escorial, así como otro procedente de Lisboa que representa la llegada de Vasco de Gama a la India. ¡Porque en los tiempos de Moro no paraban de aparecer nuevos mundos! En otra sala del museo, el proyecto EUtopía cuestiona a través de la arquitectura los desafíos para construir hoy una ciudad idónea, abordando temas tan candentes como las fronteras o la identidad. La Biblioteca de la Universidad, por su parte, acoge una exposición sobre el legado de Moro, donde artistas contemporáneos plasman por varios monumentos su visión de un mundo deseable, incidiendo en su impacto social, político e incluso ecológico. También hay programados debates, conciertos, poesía, danza y hasta un guiño a la cocina del siglo XVI en un puñado largo de restaurantes, así como un par de recorridos por la ciudad donde los guías retan a los participantes a encontrarle pros y contras a la utopía que soñó Tomás Moro. Más información en utopialeuven.be

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL

se fundó en el XVII para precisamente exportar sus ya famosísimas cervezas; algunas de las monumentales abadías que cercan Lovaina; el parque que rodea el castillo de Arenberg, en cuyas inspiradoras aulas se estudia ingeniería y ciencias exactas, pero, sobre todo, el Groot Begijnhof. Es decir, el Gran Beaterio. Las casitas de ladrillo de este encantador barrio se alquilan ahora a alumnos y a profesores invitados por la Universidad, pero desde su creación en la Edad Media hasta que en el año 1988 murió la última de sus beguinas, fue refugio de unas mujeres muy peculiares. No eran monjas, pero si muy religiosas, que vivían sin hombres dentro de sus muros; algo bastante transgresor que por temporadas levantó las sospechas de la Iglesia. Aunque hacían votos de obediencia y castidad, no estaban obligadas al de pobreza, por lo que las había bastante ricas, mientras que las que no lo eran de familia se ganaban el pan atendiendo a los enfermos, bordando o lavando ropa en los brazos del río que atravesaba sus calles. En el siglo XVII llegó a sumar unas cuatrocientas mujeres. Dicen que era una "ciudad dentro de la ciudad", y un poco lo sigue siendo este oasis de silencio que la Unesco tuvo hace años el acierto de declarar como Patrimonio de la Humanidad. □

FOR INTERNAL
USE ONLY

TRES MIRADAS

FOR INTERNAL
USE ONLY

VISITFLANDERS

Sebastian Cloet

Historiador y empresario

¿Cuál es su rincón preferido de la ciudad?
Hei Groot Begijnhof, El Gran Beaterio, un barrio lleno de historia, con muchísimo encanto y todavía más tranquilidad.

¿Y su restaurante favorito?

Bar Stan, sobre todo a la hora del desayuno y el almuerzo, y verdaderamente un lugar *superchewer*. ¡A que se nota que aprendí español en Colombia!

¿Y su café?

Café Belge, en la plaza principal de Oude Markt, donde tienen en la carta nada menos que 250 tipos de cervezas belgas.

¿Cuándo recomienda visitar Lovaina?

En primavera, cuando todos los estudiantes invaden las calles con sus bicicletas. El tiempo acompaña y la ciudad está muy animada.

Un festival o evento.

Belevenissen Festival, que se celebra en varios días del mes de julio, con muchísimos conciertos gratis por las plazas del casco histórico y el mejor de los ambientes.

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
LOVAINA DESDE DENTRO

VISITFLANDERS

Bo Van Koeckhoven

Co-manager de una empresa turística

¿Cuál es su rincón preferido de la ciudad?
La zona peatonal de la calle Mechelsestraat, con todos sus edificios antiguos y un ambiente de lo más pintoresco.

FOR INTERNAL

¿Y su restaurante favorito?

Lukemieke. Vegetariano, con platos deliciosos y, además, tiene la, para mí, terraza más encantadora de la ciudad.

¿Y su café?

El Fiere Margriet.

¿Cuándo recomienda visitar Lovaina?

Entre abril y mayo; el clima empieza a mejorar, los estudiantes disfrutan de sus últimas semanas de libertad antes de que empiecen los exámenes y hay muchísimo ambiente, y encima por toda la ciudad se organizan montones de eventos.

Un festival o evento.

Wintertijd. Tiene lugar en invierno, desde mediados del mes de diciembre hasta mediados de enero, con un mercado navideño, luces por toda la ciudad... y todo el mundo vestido con ropa muy calentita!

FOR INTERNAL
USE ONLY

VISITFLANDERS

Adri Leemput

Guía de Lovaina

¿Cuál es su rincón preferido de la ciudad?
Un parque de lo más escondido que pocos viajeros de paso llegan a conocer: Djlepark, con su romántico puente de hierro y diseñado por Renilde d'Haese.

FOR INTERNAL
USE ONLY

¿Y su restaurante favorito?

House of Lalibela, con una cocina etíope que es un espectáculo... ¡Es que en Lovaina tenemos gastronomía de medio mundo!

¿Y su café?

Aquí coincido con Bo; el Fiere Margriet.

¿Cuándo recomienda visitar Lovaina?

En invierno, cuando hay mucha nieve.

VISITFLANDERS

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

VIAJAR recomienda

Adquirir el **IluvLeuven Ticket**, que permite visitar la Biblioteca Universitaria, el Ayuntamiento, el Teatro y la iglesia de San Pedro y el M-Museum Leuven al precio reducido de 16 euros, además de la entrada a la exposición *En busca de Utopía*. **Cómo ir.** Llegar a Lovaina resulta fácil. Hay vuelos directos a Bruselas desde casi una veintena de ciudades españolas con compañías como Brussels Airlines, Iberia, Air Europa, Vueling y Ryanair, en ocasiones con precios que no llegan a los 100 euros ida y vuelta. En el aeropuerto de Bruselas es sencillo tomar allí mismo el tren que, en apenas un cuarto de hora, te deja a uno en la céntrica estación de Lovaina. **Dónde dormir.** Por todo el casco viejo hay muchos alojamientos para todos los bolsillos, como el inmejorablemente ubicado **Pentahotel** (pentahotels.com), un cuatro estrellas de ambiente desenfadado donde puede conseguirse la habitación doble a partir de unos 130 euros, o, de tres, **De Pastorij** (depastorij.com), con solo siete habitaciones o, de estar lleno –algo bastante habitual–, el **Theaterhotel** (theaterhotel.be), el **Hotel Malon** (hotelman.be) o el **Martin's Klóoster** (martinshotels.com), cerca del centro, con mucho encanto y habitaciones singulares, de amplios baños y algunos decoradas con obras de arte flamenco. **Comer y cenar.** Salir con los amigos parece un viaje en Lovaina, tan rebosante de animadísimos locales que se diría una ciudad medio mediterránea. De lo más curioso, los perritos de nivel de **Würst** (wurstdoge.be), el local que abrió el televisivo chef Jeroen Meus para llevar a las alturas este habitualmente humilde tentempié. Para una ocasión especial, una cena en **Zarza** (zarza.be), cuyos sofisticados platos están pensados para maridarse con algunas de las cervezas más sorprendentes –de abadía, de frutas...– que produce este país, o en **Trente** (trente.be), que marca la diferencia por su alta gastronomía en la gastronómica calle Munstraat. El **Julia en Elias** (juliaenelias.be) suma el aliciente de ubicarse dentro del anhelo Colegio Irlingüe que fundaría Erasmo de Rotterdam. Estupenda la burrata y demás platos italianos del **Barracca** (barracca.be), así como la terraza, si el tiempo acompaña, del **Kokoon** (kokoon.be), en una zona donde se agolpan los restaurantes de cualquier nacionalidad. **Cómo moverse.** Alquilar una bici resulta de lo más recomendable para recorrer lugares esenciales fuera del estricto centro, como el Gran Beaterio, y de paso camuflarse entre los locales, acostumbrados a rodar por su ciudad haga el tiempo que haga. Los alquiler en pleno casco viejo en **Leuven Leisure** (leuvenleisure.com), cuyos poliglotas socios –con un estupendo castellano– además organizan recorridos a pie o en bici por los alrededores. Asimismo, en su tienda-oficina ofrecen mapas con los dos productos más típicos de Bélgica: el chocolate y la cerveza, un matrimonio sorprendentemente bien avenido si se saben combinar. **Más información.** En la web de Turismo de Flandes (flandes.net), con todos sus contenidos traducidos al castellano, y en inglés, francés y en neerlandés para el que se atrevía en Turismo de Lovaina (visitleuven.be).

FOR INTERNAL
USE ONLY

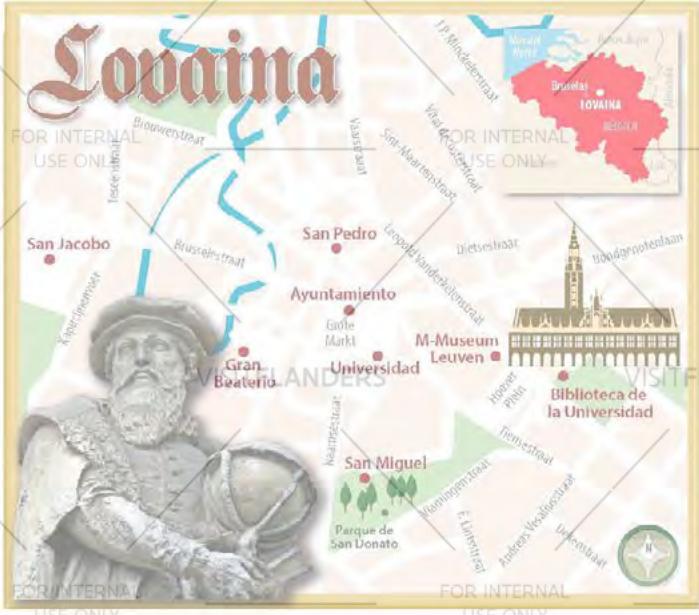
Vista de Lovaina desde la torre de la Biblioteca Universitaria

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

Adquirir el **IluvLeuven Ticket**, que permite visitar la Biblioteca Universitaria, el Ayuntamiento, el Teatro y la iglesia de San Pedro y el M-Museum Leuven al precio reducido de 16 euros, además de la entrada a la exposición *En busca de Utopía*. **Cómo ir.** Llegar a Lovaina resulta fácil. Hay vuelos directos a Bruselas desde casi una veintena de ciudades españolas con compañías como Brussels Airlines, Iberia, Air Europa, Vueling y Ryanair, en ocasiones con precios que no llegan a los 100 euros ida y vuelta. En el aeropuerto de Bruselas es sencillo tomar allí mismo el tren que, en apenas un cuarto de hora, te deja a uno en la céntrica estación de Lovaina. **Dónde dormir.** Por todo el casco viejo hay muchos alojamientos para todos los bolsillos, como el inmejorablemente ubicado **Pentahotel** (pentahotels.com), un cuatro estrellas de ambiente desenfadado donde puede conseguirse la habitación doble a partir de unos 130 euros, o, de tres, **De Pastorij** (depastorij.com), con solo siete habitaciones o, de estar lleno –algo bastante habitual–, el **Theaterhotel** (theaterhotel.be), el **Hotel Malon** (hotelman.be) o el **Martin's Klóoster** (martinshotels.com), cerca del centro, con mucho encanto y habitaciones singulares, de amplios baños y algunos decoradas con obras de arte flamenco. **Comer y cenar.** Salir con los amigos parece un viaje en Lovaina, tan rebosante de animadísimos locales que se diría una ciudad medio mediterránea. De lo más curioso, los perritos de nivel de **Würst** (wurstdoge.be), el local que abrió el televisivo chef Jeroen Meus para llevar a las alturas este habitualmente humilde tentempié. Para una ocasión especial, una cena en **Zarza** (zarza.be), cuyos sofisticados platos están pensados para maridarse con algunas de las cervezas más sorprendentes –de abadía, de frutas...– que produce este país, o en **Trente** (trente.be), que marca la diferencia por su alta gastronomía en la gastronómica calle Munstraat. El **Julia en Elias** (juliaenelias.be) suma el aliciente de ubicarse dentro del anhelo Colegio Irlingüe que fundaría Erasmo de Rotterdam. Estupenda la burrata y demás platos italianos del **Barracca** (barracca.be), así como la terraza, si el tiempo acompaña, del **Kokoon** (kokoon.be), en una zona donde se agolpan los restaurantes de cualquier nacionalidad. **Cómo moverse.** Alquilar una bici resulta de lo más recomendable para recorrer lugares esenciales fuera del estricto centro, como el Gran Beaterio, y de paso camuflarse entre los locales, acostumbrados a rodar por su ciudad haga el tiempo que haga. Los alquiler en pleno casco viejo en **Leuven Leisure** (leuvenleisure.com), cuyos poliglotas socios –con un estupendo castellano– además organizan recorridos a pie o en bici por los alrededores. Asimismo, en su tienda-oficina ofrecen mapas con los dos productos más típicos de Bélgica: el chocolate y la cerveza, un matrimonio sorprendentemente bien avenido si se saben combinar. **Más información.** En la web de Turismo de Flandes (flandes.net), con todos sus contenidos traducidos al castellano, y en inglés, francés y en neerlandés para el que se atrevía en Turismo de Lovaina (visitleuven.be).

FOR INTERNAL
USE ONLY

Mapa: RICARDO GARCÍA

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

MENU SEARCH

Financial Times

MYFT

European destinations

Add to myFT

Postcard from Belgium: the birthplace of utopia

The city of Leuven is celebrating the quincentenary of the concept's origin with a range of exhibitions

Read latest:

Every century has a Martin Luther of its own NOVEMBER 7, 2016

© Matthew Cook

NOVEMBER 4, 2016

by: Nigel Tisdall

It's a surprise to many that the concept of utopia originated in Belgium. The word was coined by Sir Thomas More as the title of the witty tale he wrote in 1516 while in Antwerp on a royal trade mission. His book begins after mass at the city's Notre Dame cathedral, where a sunburned traveller with a long beard describes a distant and seemingly perfect island called Utopia.

More's main interest is the society of Utopia, but we also learn that this fantasy island is 200 miles wide with a broad, sheltered bay and 54 cities. The Utopians are "easy-going, cheerful and clever", no doubt because they work only six hours a day. There are many entertaining conceits, such as gold having no value (and therefore used for chamber-pots) and lawyers being deemed unnecessary because they "multiply quibbles". Couples wishing to marry must first behold each other naked in case "something in either's person should offend the other".

Antwerp's towering gothic cathedral remains today, as do remnants of the grand house, De Groote Spiegel, where More worked on the book. But the house is not open to the public, and travellers on the Utopia trail would do better to continue to Leuven, an hour by train to the south. Nowadays this pretty town is best known for being the home of the Stella Artois brewery and a prestigious university, but in December 1516 this was where More's book was first printed.

Proud of its role as a cradle of 16th-century humanist thinking and scientific progress — More's friend Desiderius Erasmus was a professor here and other illustrious residents included the cartographer Gerardus Mercator and Andreas Vesalius, founding father of anatomy — Leuven is for the next three months celebrating the Utopia quincentenary with gusto. Events include guided walks, art installations and even a restaurant serving 16th-century dishes.

The chief reason to visit, though, is a pair of learned exhibitions, both just a short stroll apart, that explore our undying interest in the idea of utopia. It is best to start with the smaller Utopia & More at the University Library, which focuses on More's life and work. Information panels are presented in Dutch, French, English and Utopian (as set out in an addendum to the book). There are manuscripts, letters and various editions of the book through the ages — though unfortunately none of the 30 surviving first editions.

There is no escaping the fact that the story of the man who created this quintessentially happy place ends badly

Travel and a fascination with distant, uncharted places, including the cosmos, is one of the themes picked up in In Search of Utopia at the M-Museum Leuven. Here a masterful gathering of 80 exhibits brings to life the science and arts of the world that created Utopia, including fine portraits and a dazzling cavalcade of globes, astrolabes, armillary spheres, mappae mundi and tapestries. There are surprises, too, such as the intense altarpieces known as Enclosed Gardens that were made by Augustinian nuns in nearby Mechelen, while the French-Moroccan artist Yto Barrada provides a wry contemporary slant on utopia and its false promises.

It was more than 350 years before the now familiar antonym "dystopia" came along — coined in 1868 by the philosopher John Stuart Mill. In Search of Utopia includes a gallery devoted to this dark flipside, with chilling 16th-century works by followers of Hieronymus Bosch, while Utopia & More concludes with a paranoia-drenched clip from the 1956 film 1984.

There is no escaping the fact that the story of the man who invented this quintessentially happy place ends badly. Only 19 years after dreaming up Utopia, the staunch Catholic was beheaded after refusing to accept Henry VIII's self-appointment as the supreme head of the Church of England. Among the exhibits at the University Library is a painting of More being led to the scaffold, along with a grisly relic: one of his neck vertebrae that ended up in a monastery in Bruges.

Details

Nigel Tisdall was a guest of Visit Flanders and of Eurostar. Eurostar runs direct trains from London to Brussels, the fastest taking under two hours — return fares, including onward travel to any station in Belgium, cost from £69.

In Leuven, the exhibitions Utopia & More and In Search of Utopia continue until January 17 2017 (utopialeuven.be). For information on visiting Antwerp, see visitantwerpen.be

Illustration by Matthew Cook

Copyright The Financial Times Limited 2016. All rights reserved. You may share using our article tools. Please don't cut articles from FT.com and redistribute by email or post to the web.

Auf den Spuren einer Utopie

Der Erstdruck eines Buches vor 500 Jahren hat im belgischen Leuven großen Eindruck hinterlassen. Bis Ende Jänner folgt die Stadt noch Thomas More nach „Utopia“.

Von Michaela Reichart

Europa erlebte um 1500 unruhige Zeiten. Die katholische Kirche geriet in Bedrängnis, Abspaltungstendenzen machten sich breit, man denke an Luther oder Heinrich VIII. in England. Zu dieser Zeit war Leuven eine der wichtigsten Universitätsstädte, Treffpunkt der Humanisten und Intellektuellen. Erasmus von Rotterdam begründete hier seine Dreisprachen-Schule, um antike griechische Texte im Original und nicht durch den Filter der Kirche lesen zu können.

Zwischen Erasmus und dem englischen Staatsmann und Humanisten Thomas More herrschte eine freundschaftliche Beziehung. Doch More geriet als Lordkanzler unter Heinrich VIII. mehr und mehr in die Rolle des Verteidigers der Kirche, was ihn schließlich den Kopf kostete und zum christlichen Märtyrer machte.

Zu Lebzeiten hat Thomas More, oder

Morus in der lateinischen Form, nicht nur Gesetzes- texte, Staatspapiere und eine Geschichte über König Richard III. niedergeschrieben, sondern auch eines der nachhaltigsten Bücher der Geschichte: „Von der besten Verfassung des Staates und von der neuen Insel Utopia“. Darin reagiert er auf die sozialen Missstände in seiner Heimat und entwirft einen idealen imaginären Inselstaat, in dem er Gleichberechtigung, Bildung und religiöse Toleranz propagiert; bei Fehlverhalten, wie etwa dem Verlassen des Staates, aber auch Zwangsarbeit und Sklaverei. Es ist eine Art früher Kommunismus, den More in seiner „Utopia“ zeichnet, mit all seinen positiven und negativen Aspekten.

Gedruckt wurde dieses Buch, für das More sogar eine eigene Schrift erfunden hatte, das erste Mal 1516 in Leuven vom damals sehr be-

LA UTOPIA EN AÑO DE DISTOPÍAS

Hace 500 años, un disidente llamado Tomás Moro publicó, lejos de su país, la novela de una isla en la que la Humanidad había alcanzado la paz, la justicia, la igualdad y la concordia con la naturaleza. El libro se llamó 'Utopia' y expresó la aspiración del hombre a un mundo mejor. Este año, Lovaina, la ciudad en la que Moro encontró refugio, celebra su audacia

Hace 500 años que se publicó en la ciudad de Lovaina un pequeño libro escrito por el inglés Tomás Moro que llevaba como nombre *Utopia*.

Pocos han leído el libro, pero el título se ha convertido en una palabra de uso común referida a un plan o un sistema deseable pero de muy

difícil realización. Para conmemorar la fecha, la ciudad de Lovaina se ha volcado en una serie de celebraciones integradas en el programa

The future is more: 500 years of Utopia, que culmina con dos exposiciones excepcionales, *Utopia & More*, dedicada expresamente al libro y a

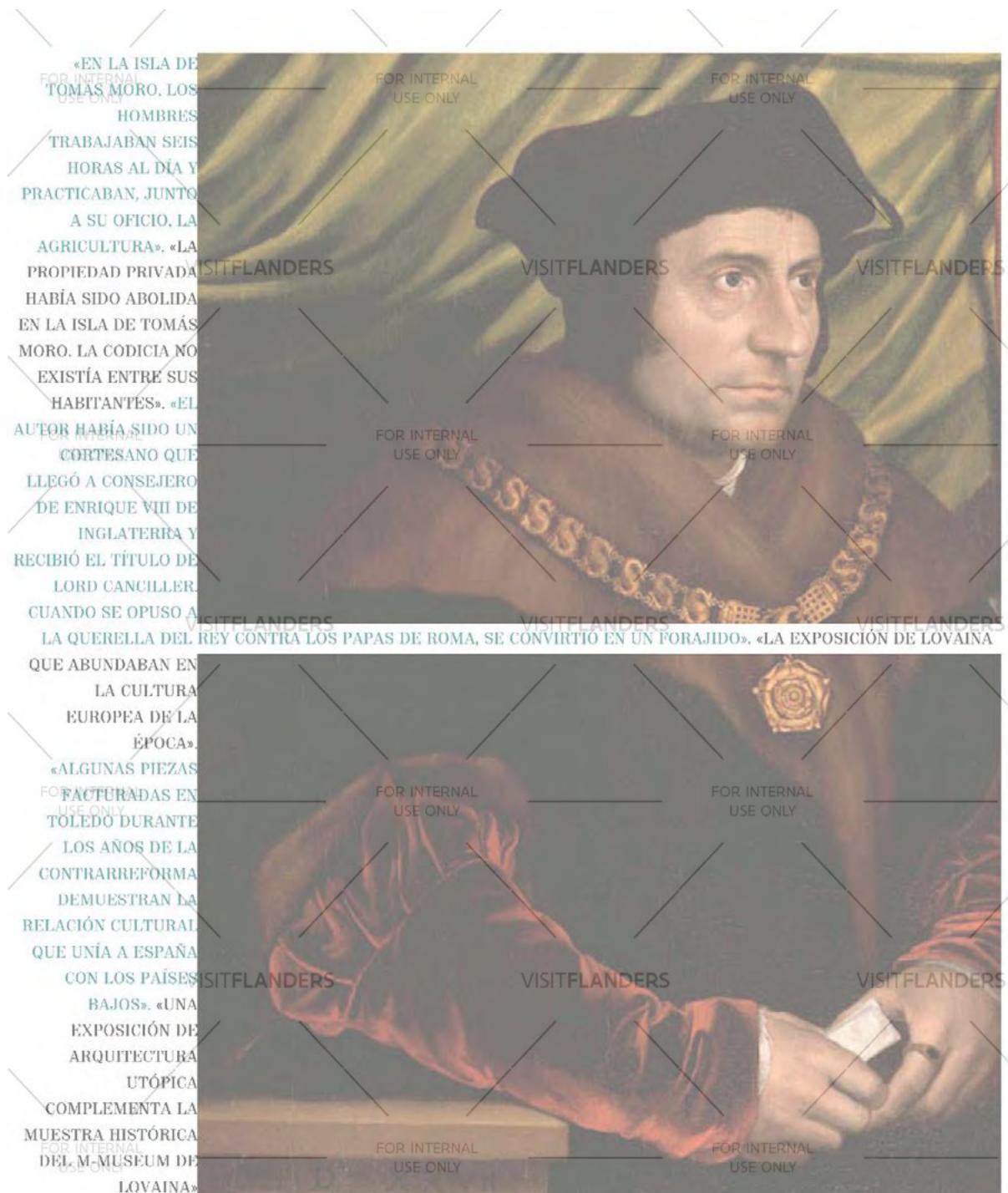
su autor, y la extensa *In Search of Utopia*, que relaciona la obra con la expansión del Humanismo.

Utopia & More SIGUE EN PÁG. SIGUIENTE

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

POR ENRIQUE DOMÍNGUEZ UCETA

VIENE DE PANTERIOR se ocupa las salas de la Biblioteca Universitaria de Lovaina, donde se analiza el contenido del libro, dedicado a describir una isla ficticia habitada por una sociedad ideal en la que no existe propiedad privada ni codicia, donde los habitantes trabajan seis horas al día y comparten su oficio con la agricultura. La democracia

Tomas Moro, en 1527, retratado por Hans Holbein. En otras imágenes, los planos de Utopia.

y la ecología son las bases de una sociedad igualitaria en el que el poder busca bienestar de la comunidad.

Después de siete años de preparación, el intenso trabajo del comisario Jan Van der Stockx ha concretado en la muestra *In search of Utopia* (En busca de Utopía), instalada en las salas del moderno M-Museum de Lovaina, ubicado en el centro de la bella ciudad flamenco, cerca del Gran Beaterio incluido en la lista del Patrimonio de la Humanidad.

La exposición ha reunido 80 obras maestras procedentes de museos y colecciones privadas de todo el mundo que documentan e ilustran el tiempo en que el libro vio la luz, el Humanismo del norte de Europa en el siglo XVI. Es una colección en la que desatura el arte de los primitivos flamencos, brillan las obras de Quentin Massys, Hans Holbein, Jan Gossaert y Alberto Durero, y acompañan otras piezas muy significativas que nunca antes se habían mostrado de manera conjunta. En conjunto definen una imagen deslumbrante de un tiempo de cambios políticos, religiosos y de descubrimiento de tierras y culturas hasta entonces desconocidas en Europa.

El emblema de la muestra es *Princesa*

In search of Utopia se divide en cuatro grandes capítulos. El primero hace referencia al propio libro y a su autor, Tomás Moro alcanzó gran relevancia pública en Inglaterra, fue parlamentario, logró la confianza de Enrique VIII y alcanzó el cargo de Lord Canciller. Cuando se opuso a los deseos del monarca de refutar la supremacía del

papa, renunció a sus cargos, lo que no impidió que fuera juzgado, condenado y decapitado. Más tarde sería reconocido por la Iglesia Católica como Santo Tomás Moro. Su historia fue llevada al cine por Fred Zinnemann en *Un homine para la eternidad*, ganadora de seis premios Oscar en 1966.

En la exposición de Lovaina se puede cono-

cer el entorno del autor, en especial su amistad con Erasmo y con Pieter Gillis, secretario del Ayuntamiento de Amberes, y su relación con la universidad de Lovaina.

Tomás Moro escribió *Utopia* como contrapunto al ambiente de avaricia, corrupción e incompetencia que encontraba en su propio país. La isla ficticia de Utopia representaba una república ideal, donde reinaba la justicia, la vida estaba organizada y todo el mundo era feliz. Ese horizonte de perfección se encuentra más allá del mundo real y se asocia de manera natural a la idea de un paraíso en la tierra. A las imágenes del paraíso y del infierno se dedica la segunda parte de la exposición, que ofrece una fascinante colección de utópicos parámetros y tremecedores infiernos diabólicos trazados por seguidores de El Bosco.

Entre las representaciones del paraíso destacan los *Bosquetos Hofies*, los inmóviles

mundo en el siglo XVI. Diversas zonas de Asia, África y América permanecen mejor conservadas, y su representación imaginaria, basada en relatos y leyendas, logra asombrosas obras maestras de la historia del arte. La *terra incognita* se llena de unicornios, monstruos marinos y salvajes en los valiosos pergaminos que se exhiben en Lovaina, con especial interés en los *Mappamundi* de Simon Marmion, y del cartógrafo francés Pieter Douschers.

La mirada de los Humanistas del siglo XVI también se dirige al cielo nocturno, intenta comprender el universo, descubrir el orden dentro del caos aparente y persigue la medida fija del tiempo. A este tema se dedica la sección final, *El universo en la palma de la mano*, que manifiesta el encuentro entre el arte y la ciencia en piezas excepcionales. Lovaina destaca en aquel tiempo por la fabricación de instrumentos científicos como las esferas armillares, astrolabios y globos celestes. De las siete esferas armillares que se conservan de aquél tiempo, cinco se encuentran en Lovaina.

En este apartado sobresale el prodigioso tapiz *El movimiento del Universo*, proce-

ción y el tiempo. Ambas obras ponen de manifiesto la intensa relación entre la cultura de España y la de los Países Bajos.

Un espacio aparte en el M-Museum ocupa la muestra *Utopia*, con proyectos únicos de cinco equipos de grandes arquitectos y artistas belgas que exploran la relación entre las fronteras y la identidad, abriendo debates entre la privacidad y el espacio público colectivo.

La utopía es una creación de la mente humana, pero representa la irrompible aspiración a una existencia mejor en este mundo. Utopía era una isla imaginaria que había logrado una organización justa y sostenible. Hoy sabemos que la Tierra es un planeta aislado, rodeado por un universo casi vacío, que está muy lejos de alcanzar la justicia o la sostenibilidad. Si la utopía social y ecológica era un deseo hace 500 años, hoy se ha convertido en un desafío inevitable y apremiante. Por eso el libro *Utopia*, publicado en el mes de diciembre de 1516 en la Imprenta de Dirk Martens en Lovaina, sigue leyendo y permanece como una referencia de máxima actualidad. La exposición de Lovaina muestra el espí-

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

DE MUESTRA QUE LA IDEA DE UTOPIA NACE COMO UN NEGATIVO PERFECTO DE LAS REPRESENTACIONES DEL INFIERNO

con esfera armilar de Jan Gossaert, procedente de la National Gallery londinense, a la que se unen el *Retrato de un humanista anónimo* de Durero y dos retratos de la mano de Quentin Massys, uno de ellos de Erasmo. La pintura es sólo una parte del gran conjunto de esculturas, dibujos, instrumentos científicos, miniaturas, libros, mapas y tapices extraordinarios, como *El Paraíso, el Purgatorio y el Infierno*, inspirado en *El Jardín de las Delicias* de El Bosco, tejido en Bruselas y perteneciente ahora a la Colección Real de Patrimonio Nacional.

LAS HONRADAS UTOPIAS

Jules Michelet dijo que «cada época sueña su futuro». Si el Mundo Antiguo concibió la Arcadia, Platón describió la República ideal y Montesquieu quiso poner en pie la «ciudad ideal» en Urbino, Tomás Moro se descalzó menos de un siglo después que éste con su «Utopia», cuya principal novedad consiste, según el filósofo Francisco Jaraíta, en presentar a su protagonista como alguien que llega a «terreno firme» asegurando que viene de

una isla desconocida, Utopia, lo que desencadena «un río de curiosidades» acerca del modo de vida y las ideas que regían el hacer de sus habitantes». A partir de entonces, creyeron, la obra de Tomás Moro «reconcilió la historia moderna» hasta el punto de resultar hoy actualidad y, a vez, enigmática y fascinante. Quizá la mejor medida de su vigencia es que todo el mundo está de acuerdo en que es un gran libro, pero no existen dos personas que coincidan sobre su significado, como mantienen C. S. Lewis. El propio autor irlandés creía que había que leer «Utopia» como una obra humorística

donde se ridiculan las costumbres europeas de época. Miguel Saralegui, menos tajante, considera que el pensador inglés pone sobre el tapete un juego lingüístico, pues «Utopia» designa «un lugar bueno» pero, al mismo tiempo, «un no lugar». Hombre convencido por su buen humor, sostiene Saralegui, Moro «anuncia sin tono en serio su utopía», en el sentido de que nunca creyó que fuera «realizable», pero si actuaba como un acomodador, adaptados a travestidos tocínulos de populismo; una acusación grosera que muestra la mediocridad intelectual de este país. Abonda más Sádaba: «La «Utopia» de Moro o de tantos más no es más que el signo de que lo que hoy puede ser en otra manera. En el fondo

diente de Toledo, en el que combina la composición de figuras alegóricas en torno a un astrolabio gigante, y la tabla Coas, del español Maestro Bartolomé, que supone un intento visual único de representar la nada de la que Dios habría hecho surgir el espe-

ritu de los humanistas que formaron conciencia de los problemas de su existencia individual y colectiva, y señalan el camino que hoy necesita el planeta. Parafraseando el título de la exposición, el futuro es Utopia. O no será.

Para Javier Sádaba, «el desprecio irrebatible y bastante ignorante de hoy» acerca de las utopías «tiene que ver con la defensa de un «status quo» que se disfraza de Estado de Derecho y ridicula respeto a las instituciones». De ahí, prosigue el filósofo, «la descalificación constante y no menos ridícula de todo lo que moleste a los acomodadores, adaptados a travestidos tocínulos de populismo; una acusación grosera que muestra la mediocridad intelectual de este país». Abonda más Sádaba: «La «Utopia» de Moro o de tantos más no es más que el signo de que lo que hoy puede ser en otra manera. En el fondo

después llegarían las distopias de diferente signo como «Un mundo feliz» de Huxley, «1984» de Orwell y «Fahrenheit 451» de Bradbury. Entretanto, Karl Marx se aferró a que en «Utopia» se describía una sociedad donde no existía la propiedad privada para decretar que Moro venía a ser un profocomunista del siglo XVI. Javier Sádaba cree que el autor de «El apóstol» entró en contradicción consigo mismo y asiente a los postulados de Bloch, que creía en la necesidad tanto del «marxismo frío» del análisis científico como del «caliente» del sucio y la utopía. P. UNAMUNO

VISITELANDERS

VISITELANDERS

VISITELANDERS

VISITELANDERS

VISITELANDERS

FOR INTERNAL
USE ONLY

ARTS

• COMING SOON •

UNITED STATES OF LOVE, directed by Tomasz Wasilewski (in cinemas from 18 November) • NIAMH CUSACK in Ghosts, Home, Manchester (from 18 November)
LONDON DESIGN MUSEUM opens its new Kensington home (24 November) • CLIC SARGENT Christmas Carol Concert, The Sage, Gateshead (4 December)

ENCLOSED GARDEN:
With St
Elisabeth, St
Ursula and St
Catharine;
Mechelen,
c.1520-30

Going to town on an ideal Five centuries of Utopia remembered in Belgium

LAURA GASCOIGNE

The Future is More: 500 Years of Utopia
THE UNIVERSITY AND CITY OF LEUVEN

IF YOU ARE ENGLISH, you may be unaware that 2016 is the quincentenary of the publication of Thomas More's *Utopia*. In More's native London, the anniversary has passed almost unnoticed, apart from a few low-key events at Somerset House. But the Katholieke Universiteit Leuven in Flanders has gone to town on it, with a programme of no less than 78 *Utopia*-themed projects.

Flanders can claim to be the birthplace of *Utopia*, as More started the book while on a diplomatic mission to Antwerp in 1515 and it was published in Leuven a year later with the help of his humanist friend, Erasmus, who coined the title from the Greek words *ou* and *topos*, meaning "not-place".

The book's opening has since become a *topos* of travel fiction: the chance meeting with a voyager from a distant land. The voyager in this case is Raphael Hythlodaeus – Greek for "purveyor of nonsense" – who after sailing to the New World with Amerigo Vespucci has discovered an island with a unique system of government.

More is introduced to this old sea dog after Mass at the Church of Our Lady, now Antwerp Cathedral, by the town clerk Pieter Gillis, a humanist friend of Erasmus. They get talking. More's curiosity is pricked and the three of them repair to a turf-covered bench in Gillis' garden to pursue the conversation.

At this point, any self-respecting humanist of the period will have picked up an echo of Plato's *Phaedrus*, where the dialogue takes place in a pleasant shady spot outside Athens,

and twigg'd that beneath this sailor's yarn of a fantasy island lurks a serious philosophical debate.

Given its dual nature, More's book calls for more than one exhibition, and Leuven has organised two: "Utopia and More" at the University Library, focusing on the book, and "In Search of Utopia" at Museum Leuven, exploring its historical context (both until 17 January).

At the library, More's original correspondence about *Utopia* is displayed beneath a portrait with a relic of one of his vertebrae, the gift of his descendant Mary More to the Cloister of Nazareth in Bruges where she became prioress in 1766.

There are cases full of foreign editions of the best-seller More never wanted translated from the Latin – he feared uneducated readers would take it at face value – including the deluxe gold-tooled volume issued by William Morris' Kelmscott Press in 1893, three years after Morris published his own *News from Nowhere*.

And in the last room there's a parade of literary descendants, from Jonathan Swift's *Gulliver's Travels* and Jules Verne's *Voyages Imaginaires* to Aldous Huxley's *Brave New World* and George Orwell's *1984*.

More did not invent the travel adventure genre: he took his cue from the tall tales told by Vespucci, whose embellished accounts of his discoveries he had read. "The Age of Exploration" is the setting for the exhibition at Museum Leuven, which weaves together

the themes of discovery, humanism and Christian faith through a selection of 90 contemporary works of art. The themes come together in the common ground of the garden.

"The Utopians are very fond of their gardens," Hythlodaeus tells More, a taste they shared with ancient philosophers and Christian contemplatives. The *locus amoenus* where Socrates withdraws to philosophise is not so far from the *hortus conclusus* where the Virgin Mary retires to pray.

Since the old Persian word *paridaiza* was transliterated into the Greek words *peri* and *teichos*, meaning "around" and "wall", we have imagined paradise as enclosed. Among the show's most fascinating exhibits are three Enclosed Gardens made by the Augustinian Hospital Sisters of Mechelen in the early sixteenth century.

Part altarpiece, part reliquary, these traditional glass-fronted boxes are crammed with reverentially wrapped relics from Jerusalem – including, in one case, the foot of the cock who crowed at St Peter – and enshrine figures of saints in beds of everlasting silk flowers. Painstakingly restored for the exhibition, they were produced by the prayerful fingers of women who rarely ventured beyond their convent walls.

In the next gallery, we meet the male explorers who dared to venture beyond the horizon and we watch *terra incognita* coming into focus as maps become more accurate and travellers' tales less tall. In the sixteenth century, Leuven was a centre of production for state-of-the-art navigational and astronomical instruments; an astrolabe designed by the famous cartographer Gerardus Mercator is on display.

GRADUALLY, SCIENTIFIC advances rationalised the movements of the universe. In a fabulous late-fifteenth-century Flemish tapestry, an angel cranks a handle to turn an astrolabe-shaped Earth supported by Atlas – a perfect meeting of biblical and classical cosmology. By 1530, when Jan Gossaert painted Princess Dorothea of Denmark with an armillary sphere, a child could imagine holding the world in her hands.

On his final voyage to the New World in 1502, Columbus thought he had found the site of the Garden of Eden. More's island Utopia, situated somewhere in the New World – conveniently, he forgets to ask Hythlodaeus its precise location – is a sort of Eden. But the English statesman was too worldly wise to believe in a return to an age of innocence, or even the possibility of a commonwealth where wealth could be held in common.

More's *Utopia* is an imaginative leap, not a leap of faith. At the end of the book, he expresses regret that its model of an ideal society contains features "which it is easier for me to wish for in our countries than to have any hope of seeing realised".

Perfectie *is een illusie*

500 JAAR UTOPIA IN LEUVEN

Zaaloverzicht van het thema 'Universum in de hand: dromen van ruimte en tijd' met een armillarium

Tekst Eric Beets **Beeld** Eric Beets, Museum M

Waarom viert Leuven het 500-jarig bestaan van Utopia van Thomas More (1478-1535)? Wat heeft deze prachtige stad daarmee te maken? Weinig zou je denken; hij is er één keer geweest. Leuven en Erasmus (1466-1536) is wel een match en een geloofwaardige combinatie. Erasmus was een grote vriend van More en dat veronderstelt meer. De voetstappen van More zijn te volgen in Leuven. Je loopt over een trap waar hij ook gelopen heeft, je fantasie doet de rest.

De beweging van het universum, wandtapijt van wol en zijde, 415 x 800 cm, Museo de Santa Cruz, Toledo

Is het toenmalige intellectuele klimaat wellicht de aanleiding voor de indrukwekkende tentoonstelling en andere festiviteiten? We vragen het aan de samensteller van de expositie in het Museum M, Jan van der Stock. 'Ik ben al zeven jaar bezig met deze tentoonstelling. Het is volgens mij een uniek moment in de geschiedenis als Dirk Martens in een pand in de Naamsestraat in Leuven Utopia van Thomas More drukt. Het toenmalige klimaat willen wij in Museum M laten zien.'

Nieuwe kijk op renaissance

Het wordt getoond door middel van kunst-

werken en artefacten. 'Wij hebben onder andere het beroemde portret van Erasmus door Quinten Metsys. Zij hebben allebei een band met Leuven. Ik ben ook erg blij met de drie gerestaureerde "Besloten hofjes" uit Mechelen, die nu te zien zijn in Leuven. Wij hadden de keuze uit meer dan duizend objecten die geschikt waren voor de Utopia-expositie, maar zijn tenslotte uitgekomen op tachtig topstukken. Een flinke selectie dus. Het kan een nieuwe kijk op de renaissancekunst van de Noordelijke landen bewerkstelligen.' Dus toch, het intellectuele en kunstzinnige klimaat uitdelen en zichtbaar maken. Een mooi streven in

Naar Hans
Holbein de
Jongere,
Portret van
Sir Thomas
More, 1527,
olieverf
op paneel,
74,2 x 59 cm,
National
Portrait Gallery,
Londen

een stad die al sinds 1500 haar liefde voor wijsheid etaleert.

Perfect

Wij zijn benieuwd wat de tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' ons te bieden heeft. Museum M sloot in 2009 een drie jaar durende periode van verbouwing en restauratie af en was een state of the art-uiterlijk rijker. Het museum is sindsdien een plek waar belangrijke tentoonstellingen gehouden worden. Ik herinner mij nog de grote Rogier van der Weyden-tentoonstelling, die ik met veel plezier en interesse heb bekeken. En ook nu moet ik, ondanks enig scepticisme ten opzichte van het onderwerp, toegeven dat ik de ruimte beleef op een manier die mijn gevoel voor schoonheid en mijn nieuwsgierigheid bevredigt. De ruimten zijn groot, soms te groot. Maar als we dan een ongewoon mooi wandtapijt zien met gigantische afmetingen, dat zich perfect verhoudt tot die ruimte, dan is dat geslaagd.

Niet eenduidig

De expositie is in thema's ingedeeld, die elk (de ideeën over) Utopia behandelen. Soms in heel brede zin. Het parcours is niet dwingend; je kunt wat hoppen en toch een goede indruk krijgen. Zeker bij het opnieuw bekijken van de expositie is het aan te raden wat te gaan dwalen. De merkwaardige dwarsverbanden die dan ontstaan zijn de moeite waard, en je ziet soms dingen die je anders waren ontgaan. Het is zonder meer een rijke tentoonstelling, die de fantasie prikkelt. 'Op zoek naar Utopia' is allerminst eenduidig. Utopia is soms meer een aanleiding dan een gegeven. More geeft daar ook alle ruimte voor. Het boek is dikwijls als ernst genomen, maar ook door Erasmus als zedenschets gekarakteriseerd. De herhaalde pogingen tot het realiseren van Utopia eindigen vaak in een nachtmerrie. Het is dan ook niet vreemd dat de helse kanten ervan worden belicht. Maar ook het onderzoeken van de wetten van het universum valt eronder volgens de makers van de

tentoonstelling. Een interessant gegeven, dat met prachtige artefacten onder onze aandacht wordt gebracht. Wij mensen houden ervan dromen te hebben. Telkens weer willen we de hemel bestormen en verkennen, onze visie verspreiden, goed doen. Het maakt niet uit hoe vaak wij falen, het lijkt ook hier om de reis te gaan en niet de bestemming.

Tuin vol liefde

'De beweging van het universum' is een wandtapijt, dat 415 bij 800 cm meet. Het is niet alleen uitzonderlijk qua formaat maar ook qua uitstraling. Als je de zaal binnentreedt, word je even stil. Je bent met stomheid geslagen. Je denken stopt even, je neemt het tapijt waar met je ziel. Later ga je in op de betekenis en ontdekt dat het centrum de poolster is. Door deze onbeweeglijke ster loopt de as van de kosmos, die door een engel via een zwengel wordt rondgedraaid. Je ontleedt het doek nog meer en ook het intellect raakt volledig bevredigd. Dit is in alle opzichten een topwerk. Wat me ook bijzonder trof waren de Mechelse 'Beslotenhofjes'. Wellicht omdat ik die niet kende. Soms is kunst bedoeld om het Utopisch Paradijs zo dicht mogelijk te benaderen. Dit lijkt de betekenis van deze retabels uit Mechelen. De besloten hofjes werden in de zestiende en zeventiende eeuw gemaakt voor en mogelijk door de gasthuiszusters-augustinessen. Zeven exemplaren overleefden de tijd. Bloemen en vruchten uit textiel, papier en glas suggereren een tuimomgeving. Het ziet er geweldig uit: een goddelijke tuin vol liefde. De tuin heeft een hekje met een opschrift in Latijn: 'Jij bent de tuin geheel zoet en overvloedig van verscheiden deugden, ongerept en vol bloemen en gratie.'

Bewondering

In de zestiende eeuw werden in Leuven interessante en prachtige voorwerpen gemaakt. We keken met groeiende verbazing en bewondering naar de wetenschappelijke meetinstrumenten. Leuven was op dat moment

een stad die al sinds 1500 haar liefde voor wijsheid etaleert.

Perfect

Wij zijn benieuwd wat de tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' ons te bieden heeft. Museum M sloot in 2009 een drie jaar durende periode van verbouwing en restauratie af en was een state of the art-uiterlijk rijker. Het museum is sindsdien een plek waar belangrijke tentoonstellingen gehouden worden. Ik herinner mij nog de grote Rogier van der Weyden-tentoonstelling, die ik met veel plezier en interesse heb bekeken. En ook nu moet ik, ondanks enig scepticisme ten opzichte van het onderwerp, toegeven dat ik de ruimte beleef op een manier die mijn gevoel voor schoonheid en mijn nieuwsgierigheid bevredigt. De ruimten zijn groot, soms te groot. Maar als we dan een ongewoon mooi wandtapijt zien met gigantische afmetingen, dat zich perfect verhoudt tot die ruimte, dan is dat geslaagd.

Niet eenduidig

De expositie is in thema's ingedeeld, die elk (de ideeën over) Utopia behandelen. Soms in heel brede zin. Het parcours is niet dwingend; je kunt wat hoppen en toch een goede indruk krijgen. Zeker bij het opnieuw bekijken van de expositie is het aan te raden wat te gaan dwalen. De merkwaardige dwarsverbanden die dan ontstaan zijn de moeite waard, en je ziet soms dingen die je anders waren ontgaan. Het is zonder meer een rijke tentoonstelling, die de fantasie prikkelt. 'Op zoek naar Utopia' is allerminst eenduidig. Utopia is soms meer een aanleiding dan een gegeven. More geeft daar ook alle ruimte voor. Het boek is dikwijls als ernst genomen, maar ook door Erasmus als zedenschets gekarakteriseerd. De herhaalde pogingen tot het realiseren van Utopia eindigen vaak in een nachtmerrie. Het is dan ook niet vreemd dat de helse kanten ervan worden belicht. Maar ook het onderzoeken van de wetten van het universum valt eronder volgens de makers van de

tentoonstelling. Een interessant gegeven, dat met prachtige artefacten onder onze aandacht wordt gebracht. Wij mensen houden ervan dromen te hebben. Telkens weer willen we de hemel bestormen en verkennen, onze visie verspreiden, goed doen. Het maakt niet uit hoe vaak wij falen, het lijkt ook hier om de reis te gaan en niet de bestemming.

Tuin vol liefde

'De beweging van het universum' is een wandtapijt, dat 415 bij 800 cm meet. Het is niet alleen uitzonderlijk qua formaat maar ook qua uitstraling. Als je de zaal binnentreedt, word je even stil. Je bent met stomheid geslagen. Je denken stopt even, je neemt het tapijt waar met je ziel. Later ga je in op de betekenis en ontdekt dat het centrum de poolster is. Door deze onbeweeglijke ster loopt de as van de kosmos, die door een engel via een zwengel wordt rondgedraaid. Je ontleedt het doek nog meer en ook het intellect raakt volledig bevredigd. Dit is in alle opzichten een topwerk. Wat me ook bijzonder trof waren de Mechelse 'Beslotenhofjes'. Wellicht omdat ik die niet kende. Soms is kunst bedoeld om het Utopisch Paradijs zo dicht mogelijk te benaderen. Dit lijkt de betekenis van deze retabels uit Mechelen. De besloten hofjes werden in de zestiende en zeventiende eeuw gemaakt voor en mogelijk door de gasthuiszusters-augustinessen. Zeven exemplaren overleefden de tijd. Bloemen en vruchten uit textiel, papier en glas suggereren een tuimomgeving. Het ziet er geweldig uit: een goddelijke tuin vol liefde. De tuin heeft een hekje met een opschrift in Latijn: 'Jij bent de tuin geheel zoet en overvloedig van verscheiden deugden, ongerept en vol bloemen en gratie.'

Bewondering

In de zestiende eeuw werden in Leuven interessante en prachtige voorwerpen gemaakt. We keken met groeiende verbazing en bewondering naar de wetenschappelijke meetinstrumenten. Leuven was op dat moment

Thomas More, *Utopia*, eerste uitgave (Leuven, Dirk Martens), 1516, Koninklijke bibliotheek van België, Brussel

toonaangevend in de vervaardiging van een armillarium (hemelbol met metalen ringen), astrolabia en hemelglobes. Het samenspel van wetenschappelijke nauwkeurigheid, astronomische informatie en elegantie in de uitvoering levert een bijzondere kijkervaring op. Men is er in geslaagd vijf van de nog zeven bestaande armillaria samen te brengen. In die zaal hangt ook het ontroerende portret van een jonge prinses met een armillarium, dat in 1530 door Jan Gossaert is geschilderd. Een waar hoog-

tepunt in de tentoonstelling en te beschouwen als waardige afsluiting van het parcours. Inderdaad: het intellectuele klimaat in de zestiende eeuw heeft Leuven en More bij elkaar gebracht en Utopia verdient het hier en nergens anders zo uitgebreid gevierd te worden.

'Op zoek naar Utopia' is t/m 17 januari 2017 te zien in Museum M (Leuven).

www.mleuven.be

Mechels besloten
hofje met
H. Elisabeth,
Ursula en
Catharina (detail)

CULTURE

Ventes publiques

OBJETS D'ART

À la recherche d'Utopia 122d4

En latin, cercle se dit *armilla*. La représentation sphérique du ciel n'est-elle pas composée de cercles représentant la géométrie de ses éléments descriptifs ? Ptolémée (vers 90-168) exposa clairement le système du monde dans son ouvrage connu sous le nom d'*Amalgame*, dans lequel on trouve l'arrangement des corps célestes et de leurs révolutions. Fort de ses découvertes, il construisit l'astrolabe et à partir de lui le globe céleste ou sphère armillaire. L'une d'entre elles, fabriquée en 1562 à Louvain, en Belgique, figure en bonne place dans l'exposition *À la recherche d'Utopia* au musée de Louvain. À l'occasion du 500e anniversaire de la publication de l'ouvrage de Thomas More, *Utopia*, imprimé en 1516 à Louvain par Thierry Martens, ce musée rappelle l'engouement qu'il a provoqué dans le monde de la Renaissance. Il a, en effet, donné lieu à une vague de créativité dans la peinture, à la réalisation de tapisseries, de cartes géographiques et d'instruments scientifiques. *Utopia* n'était pas seulement une histoire de rêves et d'idéaux, il répondait, alors que l'époque était empreinte d'une progression inédite des sciences, à une vision de la société idéale.

Et puisque nous évoquons la sphère armillaire, l'exposition nous donne l'occasion de contempler le *Portrait d'une fillette tenant entre ses mains une sphère*. Ce tableau (38 x 29,1 cm) conservé à la National Gallery de Londres, réalisé par Jan Gossaert (1478-1532), représente Dorothée, la fille du roi Christian II de Danemark, alors en exil. Celle-là désigne de son index droit un point sur la sphère, qui correspond approximativement à la latitude 56° celle de Copenhague. Cette enfant (1520-1580), nièce de Charles Quint, qui devait en 1535 épouser Frédéric II, électeur du Palatinat, le plus important des souverains allemands après l'empereur, pourrait être, par son geste, le symbole des « Temps modernes ».

Si l'ouvrage de Thomas More s'inscrit dans les découvertes de nouvelles terres, à la suite de Christophe Colomb ou Amerigo Vespucci, l'exposition de Louvain s'ouvre sur le monde et l'univers tel qu'en le percevait à leur époque. Une tapisserie de Tournai (vers 1490-1510, 415 x 800 cm) décrit, avec un luxe de couleurs et de figures, le cosmos, avec pour vision centrale un immense astrolabe. Plusieurs instruments de la sorte la côtoient. C'est en 1515 que Jean Stoeffler (1472-1536) faisait paraître son *Traité de la composition et fabrique de l'Astrolabe*, dont un exemplaire de l'édition originale de la traduction de latin par Guillaume de Bordes, *Avec annotations sur l'usage de l'astrolabe, & mesures géométriques faites par Jean Pierre de Mesmes* (Paris, 1560, Guillaume Cavellat, in-8°), a été adjugé 1 450 €, à Drouot, le 11 décembre 2013 par la SVV Chayette Cheval.

Autour de ces instruments scientifiques qui se voulaient rigoureux, et les découvertes de nouveaux horizons, les artistes imaginaient autant que faire se peut des mondes étranges et éloignés de leur quotidien. Une boîte à poivre et à sel en ivoire sculpté provenant du royaume du Bénin (h. : 19,7 x 72 x 8 cm) n'a rien à envier par sa beauté et sa singularité à *L'homme de bois* (179 x 45 x 42 cm), issu de l'imaginaire médiéval, réalisé au début du XVIe siècle, dans le sud des Pays-Bas. Peu à peu les monstres de régions lointaines qui ont nourri l'imagination des artistes laissèrent la place à des cartes tout aussi ornées, mais davantage précises. Il en est ainsi des *Mappamundi* dessinées par le cartographe français Pierre Desceliers (1500-1558) pour le roi de France. Il reste que les jardins d'Éden imaginés par Bosch et Dürer sont encore peuplés de personnages religieux ou mythiques, dont la licorne. Une exception doit être faite pour des « jardins clos » composés dans des cadres par des religieuses augustines. Ils sont réalisés en bois, soie, parchemin, verre, pierres semi-précieuses, cristal, métal, etc. D'une finesse extrême, ces tableaux dont il ne subsiste plus quels exemplaires sont les témoins d'un monde en pleine transformation.

Infos

À la recherche d'Utopia, Musée de Louvain, Leopold Vanderkelenstraat 28, 3000 Louvain.
www.utopia-leuven.be/frytopia-univers-vu-autrement.
Jusqu'au 17 janvier 2017.

Bertrand Galimard Flavigny

14 - Petites Affiches - 21 novembre 2016 - n°232

© Musée royal de Belgique

Planche de l'*Astronomicum Caesareum* par Petrus Apianus (1495-1552). Cet ouvrage scientifique est l'un des plus somptueux de la Renaissance.

CULTURE

Bibliophilie

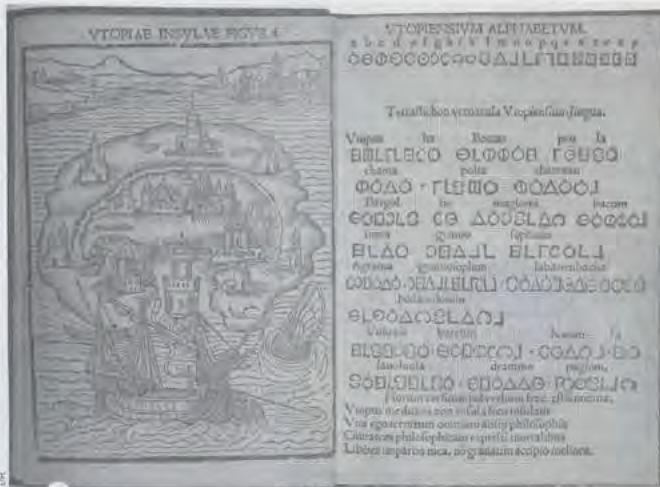

L'utopie est née il y 500 ans 122e6

Thomas More (1478-1535) affirme avoir rencontré, sur la grande place d'Anvers, un marin portugais du nom de Raphaël Hythlodée. Un nom formé de deux racines grecques, *uthlos*, balivernes, bavardages et *daios*, expert, habile, autrement dit un « expert en bavardages ». Ce voyageur qui semblait connaître parfaitement la situation de l'Angleterre, raconta à son interlocuteur la vie des habitants d'une ville nommée Utopia. Sa société était exemplaire. Les hommes et les femmes y étaient égaux ; les lois, les mœurs politiques, la morale y étaient parfaits. On n'y connaissait pas la propriété privée ; les citoyens étaient regroupés par 50 familles, chacune d'elles était dirigée par un chef nommé siphogrante. Toutes les discussions étaient transparentes, on avait le choix entre deux croyances : l'immortalité de l'âme et le gouvernement du monde par la Providence divine. Une véritable société communiste en somme, avec une illusion idéale.

d'être envoyé en mission diplomatique aux Pays-Bas, ce qui explique cette rencontre imaginaire à Anvers avec Hythlodée. Le pays flamand était familier à Thomas More grâce à Érasme (1467-1536) avec lequel il entretenait une importante correspondance, comme avec la communauté des humanistes de l'époque. Les deux hommes, qui s'étaient rencontrés en 1499, avaient douze années d'écart, ils furent pourtant regardés comme des jumeaux, au moins intellectuels. *Utopia* pourrait être considéré comme la seconde partie de l'*Éloge de la folie* (1511), l'une des œuvres littéraires parmi les plus importantes de l'Occident. Elle a été rédigée dans la demeure de Thomas More qui avait accueilli son auteur à Londres. L'ouvrage lui est dédié. Quelques mois plus tard, Érasme avait, à son tour, reçu d'Angleterre le manuscrit de Thomas More qu'il confia à ses amis Pieter Gillis et Thierry Martens, qui l'imprimèrent.

De optimo rei publicae statu, deque nova insula Utopia (*De l'île d'Utopie ou traité sur la meilleure forme de gouvernement*), fut donc imprimé pour la première fois en 1516 à Louvain par Thierry Martens (petit in-4). Le dernier exemplaire de cette édition originale que nous avons vu passer en vente a été adjugé 324 750 €, à Paris, le 18 mai 2010 par Sotheby's. Il avait été relié au XVIIe siècle en demi-basane, avec, de Poggio Bracciolini (1443-1522), *De officio principis liber* (Rome, 1504), un traité sur le métier de prince. Selon les bibliographes, on ne connaît que 14 exemplaires de l'originale d'*Utopia*, dont celle de la fondation Bodmer à Genève et, naturellement, celui de la bibliothèque de Louvain que nous avons pu contempler en visitant l'exposition en cours. Une seconde édition fut publiée à Paris, en 1517, par Gilles de Gourmont (in-8), dont un exemplaire a été vendu € 34 850, à Londres, le 23 novembre 2010 par Christie's. La troisième, en 1518, celle de Bâle (in-8), par Johann Froben, l'imprimeur de prédilection d'Érasme, est la plus intéressante, car corrigée par Thomas More. Elle est de plus illustrée par des gravures sur bois d'Hans Holbein. Un exemplaire a été adjugé 8 125 €, à Paris, le 18 décembre 2013 par Sotheby's. L'ouvrage connaît un succès immédiat et d'autres éditeurs en Europe s'empresseront de s'en emparer. *Utopia* fut traduit en italien à Venise chez Aldo en 1548, en anglais à Londres en 1551 chez Ralph Robinson. Et de multiples éditions se succéderont, même cinq cents ans plus tard...

Un exemplaire de l'édition originale de ce chef-d'œuvre promettant une société idéale a été adjugé 324 750 €.

Thomas More ne cherchait pas l'illusion, mais était véritablement à la recherche de l'idéal. Il rêvait de créer un État libéral qui permettrait de satisfaire les besoins et de faire respecter les droits de chacun. Conscient, malgré tout, que cet État était un rêve, il baptisa celui qu'il avait imaginé *utopos* (*utopia*), le « non-lieu ». Il ne nous appartient pas, ici, d'analyser le contenu de cet ouvrage, mais de suivre le cheminement de sa publication qui dura deux ans.

À l'époque, le futur chancelier d'Angleterre, qui sera canonisé par l'Église catholique, était membre du conseil privé d'Henri VIII. Il venait

Bertrand Galimard Flavigny

Infos

Exposition *Utopia & More*, Bibliothèque universitaire de Louvain, jusqu'au 17 janvier 2017.
www.utopialeuven.be/fr.

Humanismus in der Zukunft

SÄKULARE WENDE Vor 500 Jahren erschien der Roman „Vom besten Zustand des Staates und der neuen Insel Utopia“ im flämischen Leuven. Zum Jubiläum finden im dortigen Museum M und in der Unibibliothek Ausstellungen statt

VON KLAUS ENGLERT

In der frühen Neuzeit war Utopia eine Insel, auf die sich zahlreiche Wunschkönigkeiten richteten. Ambrosius Holbein stellte 1518 einen Holzschnitt her, der im Hintergrund die bewohnte Trauminsel zeigt, mit blühenden Handelsbeziehungen zur Außenwelt. Auffällig ist besonders der Vordergrund. Hier steht der Reisende Raphael Hythlodaeus und zeigt seinem Gesprächspartner Thomas Morus stolz die von ihm entdeckte Insel. Natürlich ist die Szene pure Fiktion. Hythlodaeus, der den Amerika-Entdecker Amerigo Vespucci auf seiner berühmten Schiffsreise begleitet haben soll, ist eine Fantasiegestalt. Nur der Schriftsteller Thomas Morus, der den Roman schrieb und die gleichnamige Insel erfand, ist real.

Gelehrter und Humanist

Das weltbekannte Werk mit dem vollständigen Titel „Vom besten Zustand des Staates und der neuen Insel Utopia“ erschien vor 500 Jahren in der flämischen Universitätsstadt Leuven. Sein Verfasser war der englische Gelehrte, Humanist und Politiker Thomas Morus, der 1515 als Gelehrter ins wirtschaftlich, wissenschaftlich und künstlerisch florierende Flandern reiste. Dort kam er in Kontakt mit den Renaissance-Humanisten Erasmus von Rotterdam, dem Antwerpener Pieter Gillis und dem Spanier Juan Luis Vives. Auch der Flandern-Reisende Albrecht Dürer, der Augsburger Hans Holbein, dessen Bruder Ambrosius und nicht zuletzt der aus Leuven stammende Quentin Massys standen den Humanistenkreisen nahe. Nachdem Erasmus sein Buch „Moriae encomium“ („Lob der Torheit“) in Morus' Londoner Haus geschrieben hatte, verfasste und publizierte der Freund den Roman „Utopia“ (beide Bücher wurden von Hans Holbein illustriert) im fernen Flandern, da er hier vor den Nachstehungen der Krone sicher war. Denn „Utopia“ war zweifellos eine verschlüsselte Kritik an der Monarchie unter Heinrich VIII. Der darin beschriebene Idealstaat, der Privatgegentum und Geldabschaffung und eine auf Egalitäten Grundsätzen basierende Gemeinschaft bildete, war nicht nur geographisch weit

entfernt von der korrupten Willkürherrschaft der englischen Monarchie, deren anfänglich humanistisches Antlitz alsbald infolge der Machtgier Heinrichs VIII. verdängt wurde.

Die derzeit in Leuven's Museum M und der Universitätsbibliothek gezeigten Jubiläums-Ausstellungen offenbaren nicht allein die Gelehrtenfreundschaften in der Frühaissance, sie veranschaulichen auch die Fantasien vom besseren Leben, die auf die Neue Welt projiziert wurden. Vespuccis Reisebriefe über den neu entdeckten Kontinent befugten die Vorstellungskraft seiner Zeitgenossen. Johannes Stradanus und Philips Galle fertigten 1590 eine Grafik an, die zeigt, wie der mit Emblemen der Herrschaft ausgestattete Vespucci nach der Landung auf dem neuen Kontinent die allegorische Figur der nackten America trifft, während im Hintergrund die Feuer der Ein geborenen lodern. Auch Thomas Morus las die Zeugnisse des italienischen Seefahrers und ließ in „Utopia“ Hinweise auf Vespuccis Expedition einfließen. Allerdings gibt es zwischen Morus' „Utopia“ und den zeitgenössischen Darstellungen der Neuen Welt gravierende Unterschiede: Der Autor stellte sich das Leben auf der vor dem Kontinent gelegenen Insel nicht als barbarisch, sondern als erstaunlich zivilisiert vor. Morus übertrug dabei seine Kenntnisse aus der Lektüre griechischer, mittelalterlicher und neuzeitlicher Texte, die er in die Darstellung der Lebensweise der Utopier einfließen ließ.

Präzise Kartografie

Als Morus „Utopia“ 1515 in Leuven verfasste, lag die erste Weltkarte mit einer Darstellung Amerikas gerade acht Jahre zurück. Martin Waldseemüller's „Mappa Mundi“ von 1507 fehlt zwar in der Ausstellung, dafür wird deutlich, wie sich die Faszinationskraft der Neuen Welt in immer präziseren Weltkarten niederschlägt. Während im späten 15. Jahrhundert die Karten Nordafrikas noch mit Monstern reich illustriert waren und die Imagination anregten, war Pierre Descelles' Kartografie der bislang bekannten vier Kontinenten (1550) schon erstaunlich präzise. Obgleich Thomas Morus Augustinus' „Civi-

Jan Gossaert, „A Young Princess with Armillary Sphere“, um 1530, The National Gallery, London Abb.: Museum Leuven

„Atmosphäre“, 1573, Bayerisches Nationalmuseum, München Abb.: Museum Leuven

Thomas Morus stellt sich das Leben auf der Insel Utopia nicht barbarisch, sondern zivilisiert vor

tas Dei“ kannte, entwickelte er in „Utopia“ genaue Vorstellungen von der Lebensform in den 54 Städten des Inselreichs: Gleicher Recht für alle, monogame Ehe, gemeinschaftlicher Besitz, Sechstundentag und verbesserte Krankenversorgung bilden Grundpfeiler der Gesellschaftsordnung. Zudem sollten alle zehn Jahre die Wohnhäuser ausgelost werden. Schließlich wurde in Utopia die Armut beseitigt, jeder könne dort, so Morus, „ohne Sorge fröhlich und ruhig leben.“ „Utopia“ war erste weltliche Utopie, erste Idealstadt der Renaissance. Allerdings knüpft sie noch an den kirchlichen Stadtvorstellungen des Mittelalters an, vornehmlich am Ideal des Himmlischen Jerusalems, in dem Scholastiker das Urbild harmonischer Maßverhältnisse erblickten. Entsprechend wollte der spätere englische Lordkanzler auch mit dem chaotischen Stadtbild des Mittelalters aufräumen. Seit Erscheinen von Thomas Morus'

Roman gilt: Der soziale und räumliche Bezug auf eine verbesserte Lebenssituation sollte zum Wesensmerkmal der Utopie werden. Utopia läutete also eine säkulare Wende ein. Das Andero – der Bezug auf einen anderen Ort, einen anderen Topos, eine andere Gesellschaft – wurde von nun an bestim mend für das utopische Denken.

Später, in den sozialrevolutionären Utopien des 19. Jahrhunderts, wird dieser Ort allerdings in die Zukunft verlagert. Karl Kautsky beschrieb 1926 den englischen Juristen als Vordenker einer zukünftigen kommunistischen Gesellschaft. Und Karl Marx, der Morus' „Utopia“ gut kannte, sprach vom „Reich der Freiheit“, in dem die Menschen, endlich von den kapitalistischen Produktionszwängen befreit, ihre Anlagen und Bedürfnisse, alleits ausbilden könnten. Bis ins 20. Jahrhundert hinein waren neomarxistische Philosophen überzeugt, die Entwicklung der Technik würde die

menschliche Lebenswelt und die Beziehungen zwischen den Menschen verbessern. Erst heute sehen wir, dass dieser Glaube an die Funktion von Technik im Dienste einer gerechteren Gesellschaft ein Irrglaube war. Die digitalen Techniken haben alles Utopische in sich aufgesogen, bis das Bedürfnis danach zum Anachronismus wurde.

Tausend Egos

Das Navigieren in digitalen Welten hat sich der Koordinaten des Raums – griechisch: des *topos* – entledigt. Aber auch das Gesellschaftliche. Deshalb ist die Rede von den „sozialen Medien“ purer Euphemismus. Und so lautet auch das von Konzernzentralen im Silicon Valley gestreute Mantra „Selbstoptimierung“. Woraus allerdings resultiert, dass tausend „Freunde“ nichts weiter sind als tausend „Egos“, die niemals zu einer sozialen Gemeinschaft finden werden. Wenngleich die „sozialen“ Medien nicht davon ablassen, genau dies den Nutzern zu suggerieren. Wie bei der inflationären Produktion von Selfies werfen diese Medien uns das eigene Bild zurück, in das wir selbstverliebt starren.

Die Utopie befreit sich zusehends vom Sozialen und wandert ins Technische ab. Konsequenterweise spricht man dort nicht von Utopien, sondern von Revolutionen. Tatsächlich werden „Revolutionen“, Schritte in neue digitale Welten, in immer kürzeren Zeitspannen ausge rufen. Morgen schon wird, ob wohl man sich gerade ans alte gewöhnt, hat das allerneueste iPhone als das technische Nonplusultra verkündet. Konsumentenerwartungen scheinen sich auf quasi religiöse Phänomene zu richten.

Der Sozialphilosoph Ernst Bloch bemerkte einmal: „Der Fortschrittsbegriff ist einer der teuersten und wichtigsten.“ Allerdings bedeutet er nichts ohne „gesellschaftlichen Auftrag“ und „Zielinhalt“. Fortschritt in Blochs Sinn war noch utopisch und zukunftsweisend. Dieses Begriffsverständnis ist mittlerweile völlig ausgedünnt. In den digitalen Medien erscheint Fortschritt allein als grenzenloses Surfen durch schwellose Clouds. Es ist ein Fortschritt ohne Ort, ohne Gesellschaft und ohne sozial vermittelte Zukunft.

■ Bis 17. Januar: M – Museum Leuven: „Auf der Suche nach Utopia“; „The Future is More. 500 Years Utopia“, Universitätsbibliothek Leuven.

■ Jan van der Stock: „In Search of Utopia. Art and Science in the Era of Thomas Morus“, Amsterdam University Press 2016, 416 Seiten, 59,95 Euro

sie auch durchaus was Verletzendes“, sagte er im Interview der dpa. „Wenn ich dem Ensemble der Kammerspiele als Laienspielchar die Rede ist, dann finde ich, ist das ... nicht richtig. Wenn gesagt wird, ich richte das Theaterzurück, dann bin ich davon auch verletzt.“ Lilienthal ist seit 2015 im Amt und sieht sich in zweiter Saison derzeit mit heftiger Kritik konfrontiert. Anlass ist auch das geplante Premierenprojekt zu Michel Houellebecq's umstrittenem Roman „Unterwerfung“. Nach Angaben Lilienthals haben die Kammertheater zwischen seiner ersten

und zweiten Saison 18 Prozent Abonnenten verloren, ebenso Teile davon aber durch neue Probeabos auffangen können.

Der Schweizer Regisseur und Autor Milo Rau wird mit der Saarbrücker Poetikdozentur für Dramatik geehrt. Laut einer Pressemeldung der Universität spüre der 39-jährige in seinen Arbeiten „mit großer Konsequenz [...] dem weltumspannenden Innenraum des Kapitals, seinen Alpträumen und Hoffnungen, seinen Unter- und Gegenwelten nach“. Geehrt wurden damit „herausragende Bühnenautoren und Theatremachende der Gegenwart aus-

Deutschland, der Schweiz und Österreich, um in öffentlichen Vorträgen ihre Poetik, ihren Begriff von Drama und Theater zu formulieren und darüber zu reflektieren“, so die Universität. Der Künstler arbeitete an mehreren freien und staatlichen Theatern in Dresden, Berlin und Zürich und doziert bereits an verschiedenen Universitäten über Regie, Kulturtionie und soziale Plastik. Rau hatte im Jahr 2014 den Schweizer Theaterpreis erhalten. Seine Vorträge im Rahmen der Auszeichnung finden im Mai 2017 statt und werden der Öffentlichkeit zugänglich gemacht.

Nach der Kostenexplosion beim **Pergamonmuseum** will Kultusministerin Monika Grütters (CDU) nicht das Bundesbaumit dem geplanten Museum des 20. Jahrhunderts in Berlin beauftragen. Wegen schlechter Erfahrungen bei mehreren kulturpolitischen Projekten in Berlin gebe es einen Vertrauensverlust gegenüber dem Bundesamt für Bauwesen und Raumordnung (BBR). sagte die Sprecher am Montag auf Anfrage. Grüters wolle das neue Haus deshalb dem **Landesbetrieb Bundesbad Baden-Württemberg** übertragen. Die Zeit-

und Kostenplanung für die Sanierung des Pergamonmuseums waren völlig aus dem Ruder gelaufen; sie wird nun fast doppelt so teuer wie ursprünglich geplant. Das neue Museum für die Kunst des 20. Jahrhunderts ist für 200 Millionen Euro in der Nähe des Potsdamer Platzes geplant.

Der amerikanisch-jüdische Bestsellerautor und Journalist **Tuvia Tenenbaum** wird mit dem **Preis für ethrischen Journalismus** geehrt. Der 59-jährige israelisch-amerikanische Autor, Journalist und Regisseur ist Leiter des 1994 von ihm gegründeten Jewish Theatre of

New York. Ausgezeichnet werden der in New York lebende Schriftsteller für seine ehrliche und ungeschönte journalistische Sicht auf die Dinge, heißt es zur Begründung. Nach seinen vorherigen Bestsellern „Allein unter Deutschen“ und „Allein unter Juden“ habe er mit seinem neuesten Buch, „Allein unter Amerikanern“, eine scharfsinnige Analyse der USA verfasst. Stifter des erstmals vergebenen Preises ist der Herausgeber der Monatszeitung *Jüdische Rundschau*, Rafael Korencher. Der mit 7.000 Euro dotierte Preis wird Tenenbaum am 12. Dezember in Berlin verliehen.

Off in search of Utopia

William Crossley goes in search of Utopia in Belgium's answer to Oxford and the country's biggest seaport

TODAY IT IS THE HOME OF A Nepalese restaurant, but 500 years ago the corner of Naamsestraat and Standonckstraat, in the Belgian university city of Leuven, was the birthplace of a book that marked a new era in European intellectual thought and writing.

Titled *Utopia* in December 1516 at printer Dirk Martens' premises, it was the creation of Oxford-educated English lawyer, statesman and humanist Thomas More,

More's intention in writing the book seems to have been to provoke debate among fellow humanists and intellectuals about the ills of contemporary European society and possible alternatives. Along with its plays on Greek words, *Utopia* was written in Latin, which would have limited its readership to a select, well-educated elite. It was not translated into English until 1551.

To mark the anniversary, Leuven University and the city's M Museum Leuven have organised two major exhibitions about the book and its world, accompanied by a programme of *Utopia*-related events in the city, called 500 Years *Utopia*.

Alongside talks, debates, exhibitions and an arts trail, five of the city's restaurants are taking part in More on the Menu, offering special meals, featuring dishes inspired by recipes from the first Dutch cookbook, which was published just two years before *Utopia*, in 1514.

Leuven is also the headquarters of the world's biggest brewing company, Anheuser-Busch InBev, plus a host of smaller breweries, and boasts 'the world's biggest bar' – the Oude Markt, or Old Market, a square packed with 40 café-bars.

Visitors to Leuven will find much in common with Oxford – with more than 35,000 students in a population of around 140,000, narrow medieval streets and cyclists galore.

Another familiar aspect is the university buildings scattered throughout the city centre, including the main library, in the Ladeuzeplein

square, which hosts an exhibition titled

Utopia & More which includes a small part of the man himself – a cervical vertebra that was preserved by his family following his execution in 1535, after he fell out with King Henry VIII. It was taken to Bruges by one of his descendants and eventually incorporated into the frame of a portrait of More, which is on loan for the exhibition from the English Convent in Bruges.

A short walk from the university library is the M Museum, where another exhibition, *In Search of Utopia*, explores the fast-changing world inhabited by More and his contemporaries in the 15th and 16th centuries through art, maps and other objects when the discovery of the New World and scientific advances fuelled people's imaginations and thoughts of ideal societies.

The exhibition, curated by Leuven art historian Professor Jan Van der Stock, uses four main themes on this journey, looking first at the book, its author and his connections in Flanders.

A rich array of exhibits is used to tell these four 'stories', with items gathered from collections all over the world, including a first edition of *Utopia* from the Royal Library of Belgium, a copy of Hans Holbein the Younger's famous painting of More from London's National Portrait Gallery, 16th century scientific instruments created by craftsmen in Leuven – not forgetting a unique coloured print from a woodcut, of the Fountain of Eternal Youth, on loan

from Oxford's Ashmolean Museum and three remarkable Enclosed Gardens altarpieces created by C16th nuns in the city of Mechelen, of intricate miniature paradises.

While Dirk Martens' printing shop in Leuven is long gone, a visit to Antwerp provides an insight into the technology and techniques used to produce *Utopia*. Plantin-Moretus Museum is the former home and workplace of a

printing dynasty that lasted 12 generations, from the 16th- 19th centuries and houses the world's oldest surviving printing presses.

It was also in Antwerp where Thomas More stayed with friend Pieter Gillis in 1515 and the ideas that informed *Utopia*

crystallised in More's mind and he began to write. Gillis also devised the Utopian alphabet that features on one page, along with a verse written in Utopian.

A memorial stone marking the Antwerp's connection with *Utopia* was unveiled last year outside the cathedral, bearing the words, in seven languages: "Thomas More claimed to have met a traveller here in 1515 who told him about *Utopia*."

Anyone travelling to Belgium in 2016 to learn more will be amply rewarded.

FACT FILE

William Crossley travelled to Leuven and Antwerp courtesy of Visit Flanders and Eurostar. visitflanders.co. The Future is More Festival in Leuven runs until Tuesday January 17. utopialeuven.be/en. Eurostar operates up to 11 daily services each way between London St Pancras International and Brussels, with fares from £29 one-way. 03432 186 186. eurostar.com

Hans Holbein the Younger's
Portrait of Thomas More

A drawing of Utopia and the Utopian alphabet in a first edition of the book belonging to the Royal Library of Belgium

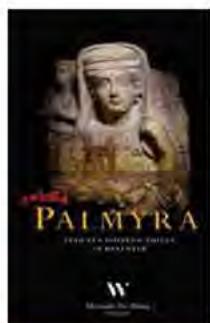
Utopia in Utopian – a 500th
anniversary souvenir edition

The M Museum in Leuven has an exhibition marking the 500th anniversary of Thomas More's book Utopia

Tentoonstellingen internationaal, Archeologie Magazine (Nederland), p. 62, 30/11/2016

TENTOONSTELLINGEN INTERNATIONAAL

NEDERLAND

T/M 12 FEBRUARI 2017

DEVENTER

Palmyra. Stad van Duzend Zulpen in Deventer

Museum De Waag, Brink 56

NEDERLAND

T/M 15 DECEMBER 2016

LEIDEN

**-Pracht & precisie
-Maas & mens**

Rijksmuseum van Oudheden, Rapenburg 28

TOT EIND 2016

HEERLEN

Bouwen om te baden

Thermenmuseum Heerlen, Coriovallumstraat 9

T/M 7 FEBRUARI 2017

LEEUWARDEN

Alma-Tadema, klassieke verleidung

Fries Museum, Wilhelminaplein 92

T/M 15 JANUARI 2017

AMSTERDAM

Catharina, de Grootste

Hermitage Amsterdam, Amstel 51

T/M 5 MAART 2017

NIJMEGEN

Gladiatoren, helden van het Colosseum

Museum Het Valkhof, Kerkensbos 59

T/M 31 MAART 2017

CASTRICUM

Romeinse kust

Huis van Hilde, Westerplein 6

18 NOVEMBER 2016 T/M 17 APRIL 2017

LEIDEN

Koninginnen van de Nijl

Rijksmuseum van Oudheden, Rapenburg 28

T/M 28 APRIL 2017

DORDRECHT

Het oudste GOUD van de wereld - Schatten uit Varna

Dordrechts Museum, Museumbuurtstraat 40

TOT MEI 2017

HEERLEN

Bouwen om te baden

Thermenmuseum Heerlen, Coriovallumstraat 9

BELGIË

TOT 13 NOVEMBER 2016

TREIGNES

Taupé nivelle. Le passé vu du sous-sol

Musée du Malgré-Tout, 28 Rue de la gare

TOT 20 NOVEMBER 2016

MORLANGE

Dieux, génies et démons d'Egypte

Musée royal de Mariemont, Chaussée de Mariemont 100

17 DECEMBER 2016 TOT 30 JUNI 2017

TONGEREN

Timeless Beauty

Gallo-Romeins Museum, Kielstraat 15

FRANKRIJK

TOT 30 NOVEMBER 2016

QUINSON

Les Huaxtèques, peuple méconnu du Mexique précolombien

Musée de Préhistoire des gorges du Verdon, Route de Montmeyran

TOT 31 DECEMBER 2016

STRAATSBURG

Brumath-Brocomagus.

Capitale de la Cité des Triboques

Musée Archéologique, Place du Château 1

TOT 22 JANUARI 2017

ARLES

Khaemouaset : le prince archéologue

Musée départemental Arles antique, presqu'île du cirque romain

TOT 23 JANUARI 2017

LENS

L'Histoire commence en Mésopotamie

Musée du Louvre-Lens, 99 rue Paul Bert

TOT 31 MAART 2017

JUBLAINS

Les premières villes de l'ouest. À la rencontre des Gaulois

Musée archéologique départemental de Jublains, 13 Rue de la Libération

TOT 28 MEI 2017

MARSEILLE

Mémoire à la mer. Plongée au cœur de l'archéologie sous-marine

Musée d'Histoire de Marseille, Rue Henri Barbusse 2

DUITSLAND

TOT 13 NOVEMBER 2016

KEULEN

Zerbrechlicher Luxus. Köln - ein Zentrum antiker Glas-kunst

Römisches Germanisches Museum, Roncalliplatz 4

TOT 4 DECEMBER 2016

ROSENHEIM

WIKINGER!

Ausstellungszentrum Lokschatz-Rosenheim, Rathausstrasse 24

TOT 30 DECEMBER 2016

CHEMNITZ

GELD - Die Ausstellung

smac - Staatliches Museum

BELGIË

TOT 17 JANUARI 2017

LEUVEN

Op zoek naar Utopia

M - Museum Leuven, Leopold Vanderkelenstraat 28

DUITSLAND

TOT 8 JANUARI 2017

HILDESHEIM

Schätze für den Kaiser. Meisterwerke chinesischer Kunst (1368-1911)

Roemer- und Pelizaeus Museum, Am Steine 1-2

für Archäologie Chemnitz,
Stefan-Heym-Platz 1

TOT 8 JANUARI 2017

MÜNCHEN

Die Etrusker. Von Villanova bis Rom

Staatliche Antikensammlungen, Königsplatz 1-3

TOT 22 JANUARI 2017

BONN

Eva's Beauty Case. Schmuck und Styling im Spiegel der Zeiten

LVR-Landesmuseum Bonn, Colmantstrasse 14-16

TOT 26 FEBRUARI 2017

DETMOLD

REVOLUTION jungSTEIN-ZEIT

Lippisches Landesmuseum Detmold, Ameide 4

TOT 23 APRIL 2017

SPEYER

Maya - Das Rätsel der Königstädte

Historisches Museum der Pfalz Speyer, Domplatz

TOT 14 MEI 2017

HAMBURG

Eiszeiten

Archäologisches Museum Hamburg, Museumsplatz 2
Museum für Völkerkunde Hamburg, Rothenbaum-

ZWITSERLAND

TOT 18 JUNI 2017

BERLIJN

Gefährliche Perfektion - Antike Grabvasen aus Apulien

Altes Museum, Am Lustgarten

TOT 30 JULI 2017

MANNHEIM

Ägypten - Land der Unsterblichkeit

Reiss-Engelhorn-Museen, D5

OOSTENRIJK

TOT 27 NOVEMBER 2016

MISTELBACH

Stonehenge. Verborgene Landschaft

Museumszentrum, Waldstrasse 44-46

TOT 8 JANUARI 2017

WENEN

Hieroglyphen und Alphabete

Papyrussmuseum der Österreichischen Nationalbibliothek, Neue Burg, Heldenplatz

TOT 17 APRIL 2017

WENEN

Als Römer auf Kelten trafen. Die Ausgrabungen am Rochusmarkt

Römermuseum, Hoher Markt 3

GROOT-BRITTANNIE

TOT 8 JANUARI 2017

LAUSANNE

l'Ange des Andes.

Musée romain de Lausanne-Vidy, Chemin du Bois-de-Vaux 24

TOT 30 APRIL 2017

BASEL

Mumien - Rätsel der Zeit

Naturhistorisches Museum, Augustinergasse 2

GROOT-BRITTANNIE

TOT 27 NOVEMBER 2016

LONDEN

Sunken cities. Egypt's lost worlds

British Museum, Great Russell Street

ITALIË

TOT 31 DECEMBER 2016

PAESTUM

POSSESSIOANE - Trafugamenti e falsi di antichità a Paestum

Museo Archeologico Nazionale di Paestum, Via Magna Grecia

TOT 30 JANUARI 2017

FLORENCE

Winckelmann, Firenze e gli Etruschi. Il padre dell' archeologia in Toscana

Museo Archeologico Nazionale Via della Colonna 38

GRIEKENLAND

TOT 10 JANUARI 2017

ATHENE

Het Orakel van Dodona

Akropolismuseum, Dionysiou Areopagitou straat

DUITSLAND

TOT 26 FEBRUARI 2017

HERNE

Schätze der Archäologie Vietnams

LWL-Museum für Archäologie, Westfälisches Landesmuseum, Europaplatz 1

Utopia

In 1516 verscheen in Leuven de eerste druk van Thomas More's fameuze boek *Utopia*. 'Utopia' toont de intellectuele en culturele context waarbinnen die droom van een ideale wereld kon ontstaan, met werk van tijdgenoten als Albrecht Dürer, Hans Holbein en Jan Gossaert. **Leuven, M Museum; 20 oktober t/m 17 januari; € 12,00; mleuven.be**

VAN UTOPIE TOT DE LAATSTE MENS

CYRILLE OFFERMANS – Vijfhonderd jaar

geleden schreef Thomas More zijn *Utopia*, als tijdverdrijf. Het begrip 'utopie' heeft sindsdien tal van gedaanten aangenomen.

"Eens was regeren vooruitzien, maar nu dat dringender is dan ooit lopen politici machteloos achter de feiten aan."

"Geen kroegen

geen

wijnhuizen, nergens bordelen" – een reclamebureau dat die slogan probeert te verkopen aan een land dat buitenlandse toeristen probeert te lokken, zal niet rijk worden.
Of dat vijfhonderd jaar geleden principieel anders lag, zou ik niet durven beweren, zeker is wel dat er voor uitgaansgelegenheden van dit hedonistische type geen plaats was in Utopia, het denkbeeldige land dat de Britse staatsman, filosoof en schrijver Thomas More in 1516 ten voorbeeld stelt aan het vroegmoderne Engeland. Van hoe verstrekkende betekenis dat voorbeeld in de erop volgende vijf eeuwen ook zou blijken te zijn, helemaal serieus bedoeld was het niet, en dat is een belangrijke reden waarom *Utopia* ook voor de kritische lezer van nu nog altijd zo'n interessant gedachtenexperiment is.

Het boek is in meer dan één opzicht een product van de vrije tijd. De onderhandelingen waarvoor More namens Hendrik VIII naar Antwerpen was gestuurd waren in het slop geraakt, dus zocht hij om de tijd te doden naar zinvol vertier. Dat vond hij in het schrijven van een speelse tekst waarin de serieuze onderhandelaar vrijaf en de fantasie vrij spel kreeg over een tot dan onbekend

eiland waar zo ongeveer alles anders was dan in zijn geboorteland. Terwijl de tegenstellingen daar enorm waren en het land gebukt ging onder corruptie en schrijnende armoede, was Utopia een tot in de details egalitaire maatschappij waar geen armoede, landloperij en bedelarij meer voorkwamen.

Zekerheidshalve deed More het voorkomen alsof hij het verhaal niet zelf had bedacht. Hij zou het hebben opgetekend uit de mond van een Rafaël Hythlodaeus, een uit het Grieks afgeleid neologisme dat zoveel betekent als kletsmeier, praatjesmaker, en dat in de meest recente Nederlandse vertaling Rafaël Babellario is geworden. Dat de (ontwikkelde) lezer diens woorden dus niet al te serieus moest nemen, stond van meet af aan vast, ook trouwens gezien de woordspelijke naam van diens op geen kaart te vinden eiland: utopia betekent 'niet-bestaande plaats', eutopia 'plaats van geluk'. Het boek is niet alleen de grondlegger van een literair genre in de politieke filosofie, het heeft ook, net als het verwante *Lof der Zotheid* van de met More bevriende Erasmus, een sterk satirisch karakter. Hoewel Karl Marx niets moest hebben van de utopische socialisten van zijn tijd – het ontbrak hun luchtkastelen aan een degelijk wetenschappelijk fundament, vond hij – zouden de communisten

in zijn kielzog veel inspiratie kunnen putten uit *Utopia*. Op talloze, ook de meer serieus ogende plekken gaat More te keer tegen de rijken die elders (bedoeld is: in Engeland) "samenSpannen om onder het mom van het algemeen belang hun zaakjes te regelen" en "de armen zo goedkoop mogelijk voor zich te laten werken om ze zoveel mogelijk te kunnen uitbuiten." In de ijdelheid – daarin is hij zeer christelijk – ziet hij de wortel van alle kwaad. De rijke wil als een god vereerd worden, hij doet niets liever dan anderen commanderen of vermederen. "Hij heeft het pas naar zijn zin als hij zijn geluk kan vergelijken met andermans ellende en als hij zijn rijkdom tentoon kan spreiden om er de minder bedeelden de ogen mee uit te steken."

In het tegenrijk Utopia is het geld afgeschaft en alle bezit gemeenschappelijk. Hoewel de huizen overal hetzelfde zijn en de voordeuren geen slot hebben, zodat iedereen er kan in- en uitlopen, krijgt men om de tien jaar een nieuw huis. Ook draagt iedereen sinds mensenheugenis al dezelfde, zelfgemaakte kleren, degelijk en praktisch maar zonder mogelijkheid zich ermee te onderscheiden. Daarnaast voert men een actieve politiek om het goud, elders hét middel om rijkdom en macht te demonstreren, een slechte reputatie te bezorgen. Het kan haast niet anders of Maurizio Cattelan, die uit onvrede over de absurditeiten in het eigentijdse kunstbedrijf een gouden toiletpot voor de bezoekers liet installeren in het New Yorkse Guggenheim, heeft leentjetjeur gespeeld bij More: in Utopia zijn "alledaagse gebruiksvoorwerpen en hier en daar zelfs de po's (...) van goud en zilver."

Maar er moet wel gewerkt worden! Weliswaar is het een nadrukkelijk verklaard doel van de utopische staatsinrichting om alle burgers, "voor zover het algemeen belang het toelaat, te vrijwaren van lichamelijke arbeid om zoveel mogelijk tijd te kunnen besteden aan de vrije ontwikkeling van de geest", van het idee dat zoiets anders dan in het (bijbelse) 'zweet uw aanschijns' mogelijk zou zijn, is ook het meest frivole en futuristische intellect van de zestiende eeuw nog ver verwijderd. Iedereen moet er werken, ook vrouwen, edelen en bedelaars – wel jaloersmakend weinig: zes uur per dag, aan lanterfanten of tijd verkwisten heeft More een broertje dood. Dat zal, mét het kleurloze egalitarisme, de hoofdreden zijn dat *Utopia* in de roemruchte jaren zestig veel van zijn aantrekkingskracht verloor.

In de naoorlogse decennia had West-Europa immers, zoals bekend, een ongeëvenaarde economische groei doorgemaakt, met een eveneens ongeëvenaarde, haast utopische welvaartsgroei tot gevolg: auto, tv, anticonceptiemiddelen, wasmachine, ijskast, vakantie, foto- en filmcamera kwamen binnen

ieders bereik. Daarbij vormden revolutionaire ontwikkelingen in de technologie de voedingsbodem voor de meest fantastische toekomstfantasieën. Futurologen meenden dat al het werk binnenkort volledig geautomatiseerd zou zijn. Het gouden tijdperk van de spelende mens, van rijkdom zonder inspanning – eeuwen eerder al aangekondigd in volksle Lilekkerlandverhalen – was nabij. Het sprak vanzelf dat die mens van de toekomst niet in een utopieans rijtjeshuis met tuin zou wonen, hij zou zich hebben losgemaakt van alle verplichtende, historisch gegroeide sociale en culturele bindingen, en daar hoorde een nieuwe, eindeloos vrije en flexibele leefomgeving bij.

Zonder twijfel het boeiendste ontwerp daarvan is bekend onder de naam *New Babylon* en staat op naam van de Nederlander Constant, beeldend kunstenaar en medeoprichter van Cobra. Met talloze tekeningen, aquarellen, schilderijen, grafieken, teksten, films en vooral duizelingwekkend complexe maquettes, allemaal gemaakt tussen 1956 en 1973, geeft dit per definitie onafne project een tastbaar beeld van een labyrinthische, in alle richtingen woekerende kunstenaarskolonie waarin van alle bindingen bevrijde mensen permanent op drift zijn. Gewerkt hoeft er niet meer te worden, het leven is er bevrijd van elke hiëarchie en centrale dwang. Van gebouwen, huizen en woningen kan niet meer gesproken worden, eerder van permanent veranderende omgevingen, van mobiele ruimten zonder eigenschappen bedoeld voor nomaden zonder eigenschappen.

Het is geen toeval dat de eerste grote expositie van *New Babylon*, recentelijk in het Haagse Gemeentemuseum, nauwelijks aandacht kreeg van de pers, terwijl er wel uitgebreid verslag werd gedaan van het gesteggel onder de erfgenamen van de kunstenaar: het utopische denken staat, vriendelijk geformuleerd, niet meer erg hoog aangeschreven. Op zijn laatst sinds de ineenstorting van het communisme, en daarmee van de impliciete utopie van het marxisme, wordt het gelijkgesteld met blauwdrukken, totalitaire visies en staatsterreur. Realisme – een eupemisme voor meegaan met de sterkste krachten – is onder politici, ook die van socialistische huize, het hoogste goed, visieloosheid niet iets om je voor te schamen. Ooit was regeren vooruitzien, maar nu dat dringender is dan ooit lopen politici machteloos achter de feiten aan; op zijn best kan worden volgehouden dat ze de vaak zelf aangerichte schade achteraf zo klein mogelijk proberen te houden. Voor de eenentwintigste eeuw is er maar één passende werktitel: regeren is repareren.

Daarmee is de politicus het evenbeeld geworden van de modale burger. Hij belichaamt als geen

ander Nietzsches schrikbeeld van "de laatste mens", de mens die er onder het motto "na ons de zondvloed" vulgair, leeghoofdig en egocentrisch op los leeft, en dat terwijl de wereld als nooit tevoren behoefte heeft aan mensen die vooruitdenken en veranderingsvoorstellen doen die breken met fatale gewoonten en onverantwoordelijke levensvormen.

Utopia vraagt om doordenkers, om actualiserende interpretaties en eigentijdse varianten. Die zijn er ook steeds meer, zij het vaak onder de radar van de publiciteit. Ik noem er twee. In Museum M in Leuven, de stad waar Mores geschrift in 1516 door de fameuze Dirk Martens voor het eerst werd gedrukt, is tot 17 januari een grote, vooral historisch georiënteerde expositie te zien, *Op*

zoek naar Utopia. In Wuppertal organiseerde het aan de weg timmerende Institut für Klima, Umwelt, Energie vorige maand een grootscheepse manifestatie onder de veelzeggende titel *Making Utopia possible*, in het kader waarvan Michael Kopatz, projectleider van het instituut, zojuist een belangwekkend boek heeft gepubliceerd dat utopische, maar in principe haalbare voorstellen doet om de dreigende Apocalyps af te wenden. *Ökoroutine* heet het, verplichte stof voor iedereen die er feestelijk voor bedankt te worden gedegradeerd tot kloon van Nietzsches gemakzuchtige laatste mens. **ZL**
Op zoek naar Utopia. Van 20 oktober t/m 17 januari in Museum M in Leuven. mleuven.be

**'IN NEW BABYLON VAN
CONSTANT HOEFT NIET
MEER GEWERKT TE
WORDEN, HET LEVEN
IS ER BEVRIJD VAN
ELKE HIËRARCHIE EN
CENTRALE DWANG.'**

Thomas More (1478 -1535)

"HET KAN HAAST NIET ANDERS OF MAURIZIO CATTELAN, DIE UIT ONVREDE OVER DE ABSURDITEITEN IN HET EIGENTIJDSE KUNSTBEDRIJF IN HET NEW YORKSE GUGGENHEIM EEN GOUDEN TOILETPOT VOOR DE BEZOEKERS LIET INSTALLEREN, HEEFT LEENTJEBUUR GESPEELED BIJ THOMAS MORE."

Denkend aan de ideale samenleving

LEUVEN (B)

M-Museum

Leopold Vanderkelenstraat 28
0032 - 16 27 29 29
www.mleuven.be

Op zoek naar Utopia

Tot en met 17 januari 2017, vrij-di
11-18, do 11-22. Gesloten op eerste
kerstdag en nieuwjaarsdag

LEUVEN (B)

Universiteitsbibliotheek

Mgr. Ladeuzeplein 21
0032 - 16 32 46 15
bib.kuleuven.be

'Utopia & More'

Tot en met 17 januari 2017. Raad-
pleeg website voor openingstijden

© Kopie naar Hans
Holbein de Jongere,
Portret van Tho-
mas More, na 1527.
Londen, National
Portrait Gallery.

Dit jaar is het 500 jaar geleden dat Thomas More's *Utopia* verscheen in Leuven. De academiestad pakt uit met een dubbeltentoonstelling in M - Museum en de universiteitsbibliotheek, waarin kunst, wetenschap en literatuur samenkommen.

Thomas More (1478-1535) was een Engels humanist, filosoof en schrijver en adviseur van de Engelse koning Hendrik VIII. Hij stond in contact met humanisten als Erasmus van Rotterdam en de Antwerpse stadsgrieffier Peter Gilles, die hem hielpen bij de uitgave van de eerste druk van het boek. *Utopia* werd geschreven toen hij als gezant van de koning in de Lage Landen verbleef en in de luwte de grote politieke en economische onrust in zijn vaderland kon bcommentariëren. Het Latijnse traktaat over de ideale eilandssamenleving werd meteen enorm populair en ook meteen in allerlei talen vertaald.

In het boek presenteert More zijn idee van een egalitaire maatschappij, waarin onder meer alle godsdiensten gelijk zijn, het strafrecht wordt hervormd en de landbouw een zaak is van de gemeenschap. Of is het juist een ironische scherts bedoeld om misstanden te aan de kaak te stellen? Tot op de dag van

vandaag zijn de meningen over de interpretatie ernstig verdeeld.

Uiteraard begint M - Museum Leuven met de allereerste uitgave van *Utopia*, in 1516 gedrukt door Dirk Martens. Het is de opmaat naar een historische verkenning van het begrip 'utopie'. Zo latern enkele 'Besloten Hofjes', 16de-eeuwse retabelkastjes gemaakt door de Mechelse gasthuiszusters, de kijker een imaginaire pelgrimstocht maken door een besloten tuin. Wie buiten staat, is nog niet in het paradijs. Kenmerkend voor de utopische fantasie is de geografische dimensie. Letterlijk groot is de 'Landing van Vasco da Gama in Indië', een enorm wandtapijt uit het begin van de 16e eeuw, waarop de aankomst van de Portugese ontdekkingsreiziger voorgesteld wordt als de betreding van een nieuwe wereld.

De nabijgelegen universiteitsbibliotheek biedt een geschiedenis van *Utopia* vanuit bibliografisch perspec-

tief, zoals de tweede druk uit 1517, de eerste Duitse versie uit 1526 en een anonieme Nederlandse vertaling uit 1630. Net zo interessant zijn de briefjes die de vroege humanisten elkaar schreven – kattebelletjes over de teruggevraagde geleende boeken of het verzoek om huisvesting.

Thoma More's meesterwerk is al vijf eeuwen actueel, in Leuven wordt het vooral in zijn eigen tijd geplaatst. Een roerige tijd: More's principiële afwijzing van de scheiding van Hendrik VIII en Catharina van Aragon luidde zijn ondergang in – hij werd in 1535 door zijn beruchte broodheer onthoofd.

JAAP KROL

© Gualterus Arsenius, Ptolemeïsche armil-
aire sfeer, Leuven, 1573. München, Baye-
risches Nationalmuseum.

La obra capital de TOMÁS MORO, que sentó las bases del Humanismo, cumple 500 años. Una efeméride que la ciudad belga de Lovaina conmemora con una magna exposición que HARPER'S BAZAAR recorre de la mano de su comisario. *Por Laura Pérez*

EN 1515, UN NAVEGANTE llega a Flandes (Bélgica) hablando de una isla “más allá del horizonte” donde existe una sociedad justa e igualitaria, con avanzadas ideas sobre la educación y los derechos sociales, en la que todos los individuos tienen una jornada laboral de seis horas y viven felices. Este lugar es descrito por Tomás Moro (Londres, 1478-1535) en *Un libro sobre el estado ideal de una república en la nueva isla de Utopía*, como bautizó a ese lugar que imaginó, hastiado por la corrupción, la codicia y la degeneración moral en la Inglaterra de la época (¿les suena de algo?). La obra se imprimió en Lovaina en 1516 y con motivo de su 500 aniversario, la ciudad flamenca organiza una espectacular exposición que reúne obras de arte, mapas e instrumentos de astronomía y navegación que elaboran un fascinante discurso sobre el humanismo renacentista en esta región, que fue punto neurálgico del conocimiento. Tras seis años de preparación, se presenta con una certeza puesta en escena que transmite la energía de aquella época de navegantes, descubrimientos, avances científicos e inquietudes intelectuales que llevaron a ampliar los límites de un mundo todavía a medio hacer y lo cambiaron para siempre.

“El libro no fue concebido como una Biblia con la verdad absoluta sobre un sistema político, sino como una herramienta para imaginar y debatir otras maneras de plantear el mundo. En ese sentido, fue un potente motor para el avance del pensamiento y la ciencia”, explica Jan Van der Stock, comisario

FOTOS: DIRK PAUVELS, PIERRE DESCLÈRES, CORTESÍA DEL MUSEO M DE LOVAINA.

En busca de Utopía se exhibe en el Museo M de Lovaina (Bélgica) hasta el próximo 17 de enero. www.mleuven.be

de la muestra. Moro, uno de los hombres más lúcidos de su tiempo, se negó a que fuera traducido del latín en el que lo escribió por temor a que en manos de individuos menos letRADos pudiera perderse su ironía o convertirse en un instrumento peligroso. De hecho, aquella isla de Utopía disponía de puertas para que no pudiera entrar cualquiera y contaba con eficaces mecanismos para controlar a las ovejas descarriadas.

Van der Stock comenzó a trabajar en la exposición en 2009, manejando una lista de mil piezas propiedad de los más prestigiosos museos y colecciones del mundo, que paulatinamente se fue reduciendo hasta llegar a las 80 que la forman. "Cada una de ellas es relevante, todas aportan un significado y una historia", cuenta. Su deseo, ya sabía él que bastante utópico, era contar con *El jardín de las delicias*, de El Bosco, alegoría de ese paraíso soñado. No consiguió el préstamo de El Prado, pero sí ha podido conseguir la cesión del enorme tapiz de más de seis metros de largo basado en esta obra que se conserva en San Lorenzo de El Escorial. También se ha hecho con otro impresionante tapiz procedente de la catedral de Toledo que representa el movimiento del universo con un astrolabio en un tiempo en el que solo la curiosidad de unos pocos osados logró aportar luz y conocimiento científico. Utopía no era solo un lugar físico que descubrir en aquel momento de expediciones al Nuevo Mundo, sino un deseo de entender el cosmos y elevar la condición de los hombres.

Otra de las joyas de la muestra es un mapamundi de 1550 que nunca antes había salido de la Biblioteca Británica, donde se mantiene enrollado desde hace siglos. Fueron necesarios tres meses para llegar a extenderlo sin dañarlo, al ritmo de unos pocos centímetros al día. "La idea de *terra incógnita* estaba muy presente en el pensamiento de los humanistas como Moro, Erasmo o Copérnico. El descubrimiento de América ejerció en aquella época una fascinación similar a la que provocaría en nosotros el hallazgo de otra galaxia habitada. La imaginación de lo desconocido enciende el deseo de ir a buscarlo, aunque también genera temor y una fantasía poblada de monstruos y atrocidades", dice el comisario ante una de las piezas que abordan la idea de la distopía, también presente en la exposición. "La isla de Utopía solo existía en la imaginación de Tomás Moro, pero el deseo de alcanzarla es muy real. Utopía ya es más que la palabra que él inventó, es sinónimo de la búsqueda de las fronteras del universo, del anhelo de ir más allá de lo que hemos ido hasta ahora y de la aspiración a una existencia mejor. Era así hace 500 años y lo sigue siendo hoy". ■

"La isla de Utopía solo existía en la imaginación de Moro, pero el deseo de alcanzarla es muy real. Era así hace 500 años y lo sigue siendo hoy"

Arriba, *El tapiz del astrolabio*, procedente de la catedral de Toledo, y cinco de las siete esferas armillares que se conservan en el mundo. A la izda., *Retrato de una joven princesa sujetando una esfera armilar*, pintado por Jan Gossaert en 1530, y abajo, *mapamundi* de 1550.

DÉCOUVERTE

Les « Jardins clos » de Malines

À Louvain, une remarquable exposition célèbre le 500e anniversaire de la parution d'*Utopia*, l'illustre ouvrage de Thomas More. Parmi les œuvres les plus spectaculaires présentées figurent d'étonnantes retables, les « Jardins clos » de Malines, qui ont fait depuis 2014 l'objet d'une campagne de restauration. Par Jeanne Faton

U*topia* est un néologisme créé en 1516 par Thomas More. Formé à partir du mot grec *topos* « lieu » et des particules *ou* « pas » et *eu* « bien, bon », littéralement, il signifie à la fois « non-lieu » et « bon-lieu ». Thomas More l'inventa pour dénoncer les maux et la corruption qui régnait dans l'Angleterre d'Henri VIII : c'est le nom de l'île découverte par le navigateur imaginaire Raphaël Hythlodaeus (autre jeu de mot signifiant « marchand ou colporteur de non-sens ») que Thomas More met en scène dans son

livre, inspiré par les valeurs humanistes et par les horizons nouveaux qu'avaient ouverts les grands navigateurs tel Vespucci. Sous les traits de Raphaël Hythlodaeus se cachait Érasme, avec lequel le penseur anglais entretenait une étroite amitié intellectuelle. Après un séjour de cinq ans à Utopia, Raphaël Hythlodaeus, de retour en Europe,

décrivit à Thomas More la société idéale de l'île, modèle de perfection, où l'injustice et l'inégalité sont bannies. Le nom propre d'Utopie fut repris par Rabelais dans *Pantagruel* en 1532 [l'écrivain fait accoster ses héros dans le port de ce pays imaginaire]. Puis à partir de la fin du XVIIe, le mot utopie désigna, par antonomase, un lieu imaginaire et idéal. Il permit aussi, par-delà l'essai de Thomas More, de nommer cette quête d'un paradis perdu ou d'un ailleurs meilleur qui anima, au fil des siècles, artistes, penseurs, philosophes et voyageurs.

THOMAS MORE

Thomas More naît le 7 février 1478. Il étudie à l'université d'Oxford et devient avocat. Il entre dans les cercles humanistes anglais et rencontre Érasme à Londres. Il entame une carrière de parlementaire en 1504 et est nommé Lord Chancellor en 1529 par Henri VIII ; c'est alors le principal homme de confiance du souverain. Mais lorsqu'Henri VIII est excommunié après l'annulation de son premier mariage pour épouser Anne Boleyn, Thomas More démissionne. Il refuse de prêter serment au roi qui vient de promulguer l'Acte de Suprématie lui conférant, ainsi qu'à ses successeurs, le titre de chef unique et suprême de l'Église d'Angleterre. Thomas More est alors emprisonné dans la Tour de Londres et décapité le 6 juillet 1535. L'Église catholique romaine le canonisera 400 ans après son exécution.

Thomas More, Première édition d'*Utopia*, imprimée à Leuven par Dirk Martens en décembre 1516. Bruxelles, Bibliothèque royale de Belgique.
Photo service de presse. © Bruxelles, Bibliothèque royale de Belgique
À gauche. Après Hans Holbein le Jeune, *Portrait of Sir Thomas More*, après 1527. Huile sur panneau, 74,9 x 58,4 cm. Londres, National Portrait Gallery.
Photo service de presse. © Londres, National Portrait Gallery

Les «jardins clos» de Malines

DE TEXTILE, DE RELIQUES ET DE BRIC ET DE BROC

L'exposition de Louvain s'attache non seulement à la présentation de la personnalité de Thomas More, de son livre et du contexte dans lequel il fut publié, mais aussi à toutes les représentations de cette quête utopique au Moyen Âge et à la Renaissance. Cette dernière trouve une des ses illustrations les plus originales à travers un ensemble de retables rares et peu connus, les « Jardins clos », réalisés dans les Pays-Bas et les pays du Rhin à la fin du Moyen Âge et au début de la période moderne. Dans le catalogue, Barbara Baert leur consacre un essai spécifique, complété par d'autres essais plus généraux, dont ceux de Jan van der Stock, le commissaire de l'exposition, et de Wendy Wauters, sur la notion d'utopie et de Paradis terrestre, permettant de mieux comprendre le contexte de leur création. Les Jardins clos se présentaient sous la forme d'un coffre, que venaient parfois refermer des volets latéraux. Ils se distinguaient des retables traditionnels sculptés et peints

À gauche. Jardin clos avec Sainte-Anne-la-Trinité, Augustinus et Élisabeth. À droite. Jardin clos avec Élisabeth, Ursula et Catharina, Malines, vers 1520-1550. Musea en Erfgoed Mechelen – Collection des Gasthuiszusters [Kirk-irpa, Brussels]. Photo service de presse. © KIK-IRPA, Brussels [Belgium]

par leur étonnant décor textile, imitant un jardin luxuriant, dont l'inextricable foisonnement cachait des fragments divers provenant de lieux saints tel que Jérusalem (pierres, reliques, petits tas de terre, etc.), assemblés et agencés avec des décos de papier mâché, des médaillons en cire, des gemmes montées en argent, des souvenirs de pèlerinage ou des morceaux de parchemins. Les fragments les plus précieux étaient entourés de fleurs en fils de soie et de broderies, mêlées à des pierres semi-précieuses, des perles, des paperolles. Dans cet apparent fouillis végétal, fait avec des matériaux de fortune, figuraient des sculptures en terre cuite ou en bois, illustrant l'Ancien et le Nouveau Testament, faisant allusion à la Jérusalem céleste ou représentant des saints.

REPRÉSENTATION DU PARADIS TERRESTRE

Il était communément admis au Moyen Âge que le Paradis terrestre se trouvait réellement quelque part sur terre, même si sa localisation exacte restait la source de débats passionnés entre théologiens, et son entrée, interdite aux mortels, soigneusement gardée. Saint Augustin avait ainsi identifié les quatre rivières du Paradis non seulement comme une allégorie des quatre vertus cardinales mais aussi comme quatre rivières existantes. La volonté uto-pique de redécouvrir le Paradis terrestre associée à celle de trouver une société idéale en un temps de mutation et de crise fut certainement un des moteurs des grandes expéditions des XVe et XVIe siècles ; c'est elle aussi qui entoura la naissance d'*Utopia* et nourrit la création des Jardins clos. Sans équivalent dans l'art médiéval nordique tardif, ces derniers virent le plus souvent le jour dans les couvents et les béguinages. Leur décor textile était l'œuvre des femmes – au contraire des panneaux peints et

sculptés des volets réalisés par les hommes. Ils servaient probablement autant à la dévotion privée qu'à la vie de la communauté religieuse, et jouaient à la fois le rôle d'autel et de cabinet de curiosités. Réceptacles de souvenirs pieux et de reliques mineures, ils étaient le vecteur de la spiritualité féminine. La faible valeur ou la banalité de leurs artefacts était transcendée par l'ingéniosité et la minutie du travail qui présidait à leur assemblage ; ils devenaient l'expression précieuse d'un voyage spirituel vers ce Paradis terrestre dont l'existence au Moyen Âge ne répondait pas uniquement à des fins morales, allégoriques ou eschatologiques.

L'ŒUVRE DES SŒURS AUGUSTINES DE MALINES

La ville de Malines a conservé sept Jardins clos datant des premières décennies du XVIe siècle et réalisés, à l'exception d'un sans doute, par les sœurs augustines de la ville. Ils forment un ensemble exceptionnel, classé depuis

Les «jardins clos» de Malines

Détail du Jardin clos avec Calvaire et Chasse à la Licorne, Malines, vers 1500-1530. Musea en Erfgoed Mechelen – Collection des Gasthuiszusters [Kirk-irpa, Brussels]. Photo service de presse. © KIK-IRPA, Brussels (Belgium)

2011 dans la liste des chefs-d'œuvre officiels des Flandres, et ont été l'objet, depuis 2014, d'une campagne d'études, de restauration et de conservation, menée par une équipe de huit restaurateurs et scientifiques. Quatre d'entre eux ont fait le voyage jusqu'à Louvain. Lieve Watteum, l'une des membres de l'équipe scientifique, résume dans le catalogue les résultats de cette campagne qui a permis de dévoiler les secrets de ces Jardins : chacun d'entre eux comporte environ 400 artefacts, disposés sur un treillage de tiges formant des losanges et assemblés d'abord sur une mince planche de bois avant d'être placés dans la caisse d'un retable en chêne. Parmi les matériaux retrouvés figurent des noyaux de cerise, recouverts de broderies, venant imiter les grappes de raisins et cacher des reliquaires miniatures, des insignes de pèlerins ou des paillettes brillantes. Aux côtés de figurines en papier mâché, des

sculptures en bois, communément appelées les « pouées de Malines », portent parfois la marque de la corporation des sculpteurs de la ville et sont fixées par un clou sur gazon de taffetas vert recouvrant le support. Chacun des retables offre un sujet différent : le Calvaire et la chasse à la licorne pour le premier ; sainte Élisabeth, sainte Ursule et sainte Catherine pour le deuxième ; sainte Anne, la Vierge et l'Enfant, saint Augustin et sainte Élisabeth pour le troisième. Le quatrième Jardin clos exposé représente le Paradis terrestre ; sa composition et le style de ses figures, différent de celui des pouées de Malines, laisse supposer une autre provenance, mais toujours située dans les Pays-Bas du Sud. Tous ces Jardins sont fermés dans leur partie inférieure par une porte et une barrière en bois qui leur a donné leur nom de « Jardins clos ». Une inscription figure sur leur clôture ; ainsi lit-on en latin sur la barrière et la porte du Jardin clos avec le Calvaire et la chasse à la licorne : « Tu es le jardin, tout entier de douceur et de multiples vertus foisonnant, immaculé, plein de fleurs et de grâce », hymne à la Vierge Marie et incitation à mener une vie vertueuse.

PENDANTS MYSTIQUES DES JARDINS CLOS PROFANES

Les sœurs augustines conservèrent précieusement leurs retables, repeignant les figurines à la polychromie palie, remplaçant les guirlandes détériorées, et ajoutant au début du XIXe siècle une paroi de verre en plus des volets latéraux qui venaient souvent protéger ces fragiles compositions. Les Jardins clos restèrent au sein de la communauté religieuse jusqu'à la fin des années 1990, puis entrèrent dans les collections du Stedelijke Musea van Mechelen à Malines. Leur restauration et leur présentation à Louvain constituent un événement ; ils offrent dans l'exposition une variation subtile et mystique du thème du jardin clos profane dont témoignent la tapisserie du *Jardin des délices* d'après Bosch, le manuscrit du Roman de la Rose ou l'énigmatique *Fête des Archers* de Francfort, et entraînent le spectateur au cœur d'une spiritualité médiévale évanouie.

Ce mois-ci, *L'Objet d'Art*
est partenaire de VisitFlanders.
Connectez-vous sur
www.estampille-objetdartist.com
et tentez de gagner 50 entrées pour l'exposition.

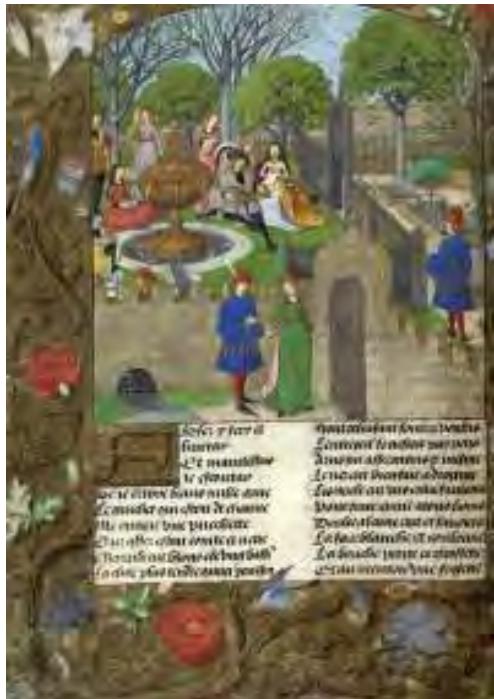
Maître bruxellois d'après Jérôme Bosch, *Jardin des Délices*, Bruxelles, vers 1560.
Photo service de presse. © Madrid, Patrimonio Nacional,
Real Monasterio de San Lorenzo de El Escorial

À LA RECHERCHE D'UTOPIA L'EXPOSITION DU MUSÉE DE LOUVAIN

Elle s'organise autour de quatre-vingts pièces maîtresses, tableaux et objets issus de musées et collections privées du monde entier, dans un parcours divisée en quatre parties. Après une présentation de Thomas More et de ses amis humanistes, à travers une remarquable sélection de portraits de la Renaissance, la seconde section met en scène les visions du Paradis et de l'Enfer. À l'utopie répond la dystopie, en germe dans les délices du jardin perdu de Jérôme Bosch, qui mène aux tortures du monde infernal et aux terribles visions de l'Apocalypse. Destination suivante : les Nouveaux mondes, lieux inconnus qui suscitent l'imagination débridée des explorateurs du XVIe siècle. La meilleure preuve en est la monumentale *Mappa Mundi* exposée : si le contour des terres a été dessiné avec exactitude par Pierre Descelières, animaux fantastiques, produits exotiques et indigènes étranges peuplent les différents continents avec une fantaisie qui en dit long sur les folles espérances européennes. Enfin la dernière section montre comment la science s'est mise au service de ces voyages lointains, grâce aux nouveaux instruments de mesure de l'espace et du temps. Louvain était au XVIe siècle un brillant centre de fabrication de sphères armillaires, astrolabes et globes célestes auxquels œuvrèrent les savants Gérard Mercator, Gemma Frisius et Gualterus Arsenius : l'exposition rassemble cinq des sept précieuses sphères armillaires subsistantes. M.-A. B.

Jan Gossaert, *Portrait de jeune princesse portant une sphère armillaire*, vers 1530. Huile sur panneau de chêne, 38,2 x 29,1 cm. Londres, The National Gallery.
Photo service de presse.
© Londres, The National Gallery

Maître de Francfort, *Réunion utopiste de la guilde des archers (La Fête des archers)*, 1493. Anvers, musée royal des Beaux-Arts.
Photo service de presse. © Lukas-Art in Flanders vzw

« À la recherche d'Utopia », jusqu'au 17 janvier 2017 au M – Museum Leuven, Leopold Vanderkelenstraat 28, 3000 Louvain. Tél. 00 32 16 27 29 29.
www.utopialeuven.be

Drucken werden wir auch in 500 Jahren noch

Von Lukas Vogelsang Foto: L. Vogelsang

Ich bin kein Drucker und habe diesen Beruf auch nie erlernt. Meine Liebe zu Gedrucktem besteht hauptsächlich aus der Ästhetik und dem Design, welche auf Papier wesentlich besser transportiert werden können als in der digitalisierten Welt. Zwar lässt sich digital fast alles ebenso erschaffen – doch ist der Preis für die gleiche Qualität überraschenderweise viel höher und aufwändiger und die Sinne werden anders eingesetzt. Ein Buch ist, dargestellt auf einem Bildschirm, der für Kinofilme optimiert wurde, irgendwie zweckentfremdet und fehlt am Platz. Trotzdem will man mich dauern belehren, dass «digital» die Zukunft sei.

Und so stehe ich vor dem Museum Plantin-Moretus in Antwerpen, der im Jahr 1555 grössten industriellen Druckerei Europas. Aber dem nicht genug: Es ist gleichzeitig die einzige erhaltene Druckerei aus der Renaissance und Barock Zeit und wurde 2005 als erstes Museum in die Liste der UNESCO Weltkulturerben aufgenommen. Mit gutem Grund: Die Druckerei war über neun Generationen in Familienbesitz und entsprechend gut gepflegt und erhalten. Gleiches gilt für die Druckmaschinen und Blei-Schriftsätze.

Von aussen sieht das nicht beeindruckend aus – höchstens der Neuanbau, der seit der Neueröffnung vom 29. September dieses Jahres sichtbar ist. Das gesamte Museum wurde aufwändig saniert und als BesucherIn taucht man tief in die Geschichte ein. Der komplexe Gebäudbau, welcher sich über die Jahrhunderte immer erweiterte, ist sehr gut erhalten und hat viel zu erzählen. Am beeindruckendsten sind natürlich die Druckmaschinen selber, die natürlich keine Maschinen in einem automatischen Sinn, sondern Druckpressen, ganz mechanisch und handbetrieben darstellen. Von diesen Teilen besass die ursprünglich «Officina Plantina» genannte Druckerei sechzehn. Im direkten Vergleich mit der nächst grösseren Druckerei in Paris, welche nur vier Maschinen zählte, war die Leistung in Antwerpen überwältigend. Und entsprechend erhielt Christoffel Plantin auch Aufträge, wie zum Beispiel die spanische Bibel zu drucken. Ein lukratives Geschäft. Die Spezialgebiete der Druckerei waren Religion (35%), Humanismus und Literatur (35%), Wissenschaften (10%), Staatliche Verordnungen (8.5%), Pamphlete (4.5%)

und Sonstiges (7%). Gedruckt wurde hauptsächlich in Latein, Niederländisch, Französisch, Griechisch, Spanisch, Hebräisch.

Um ungefähr 1550 kam Christoffel Plantin aus Frankreich nach Antwerpen. Er ist sozusagen der Stammvater, Geschäftsmann, Firmenleiter, Humanisten und Drucker in einem. Die Zeit zwischen ca. 1450 und 1600 hat der Welt gewaltige Bewegungen, Erkenntnisse, Wissen, Entdeckungen, Erfindungen beschert. Es war die Zeit der grossen Schiffsreisen, die Weltkarten wurden neu und ziemlich genau gezeichnet, die Humanmedizin machte riesige Sprünge. Innerhalb kürzester Zeit wurden die von Seefahrern erforschten neuen Erkenntnisse in Büchern wiedergegeben. Das ist zum Teil umso imposanter, als dass man für einen Weg von beispielsweise Antwerpen bis nach Rom rund 6 Monate unterwegs war und ebendiese Kirche in vielen Entscheidungen ein Wörtchen mitredete. Ich vergleiche die Geschwindigkeit des Alltags von damals gerne mit heute. Der Umbruch muss für die Menschen gewaltig gewesen sein. Aber auch faszinierend und spannend – obwohl es dem einen oder anderen Denker aus dieser Zeit den Kopf gekostet hätte, weil er mit seinen Theorien nicht dem König oder der Kirche entsprochen hatte.

Was mir persönlich am meisten imponierte, ist der Umstand, dass wir rund 500 Jahre später vor einem taillolos gedruckten Buch stehen und es lesen können – sofern man der Sprache mächtig ist. Und noch viel wilder in dieser Erkenntnis ist, dass die Druckmaschinen aus dieser Zeit auch heute noch voll funktionsfähig und einsetzbar sind. Das gedruckte

Buch ist seit dem 15. Jahrhundert das Standard Speichermedium schlecht-hin. Im Vergleich dazu ein USB-Stick von heute: 10 Jahre. Verrückt klingt es dann schon fast, dass wir für diese Techniken keine Hochleistungsfabriken, chinesische Arbeiterarmeen oder ganz einfach Strom verwenden müssen. Die Auflagen der Bücher bewegten sich wie heute ebenfalls in den Größenordnungen 300 – 2 000 Stück, selbstverständlich auch mehr. Der wirklich grosse Unterschied liegt aber in der Menge der zu produzierenden Büchern und im Zeitfaktor, der allerdings ja bereits für die Epoche und Möglichkeiten optimiert war. Heute drucken wir jedes Buch und die LeserInnen haben die grosse Qual der Wahl. Die Bücher damals waren Wissensspeicher und dienten der Bildung und der Diskussion.

Antwerpen ist rund eine halbe Stunde von Brüssel entfernt, und wer es einrichten kann, sollte einen Abstecher in dieses Museum der Zeitschicht planen.

MUSEUM PLANTIN-MORETUS
Vrijdagmarkt 22; 2000 Antwerpen
www.museumplantinmoretus.be/de

Tipp
Vom 21. – 29. Januar 2017 findet in Brüssel die alljährige **BRAFA** (Brüssel Art Fair) statt. Auch antike Bücher werden dort unter vielen anderen Kunst-Zeitdenkmählern präsentiert: Der belgische Antiquaren-Verband (CLAM-BBA), die Galerie Grand-Rue Marie-Laure Rondeau aus Genf (zum Beispiel mit Büchern zur Erstbesteigungen des Montblanc Ende des 18. Jahrhunderts) und das Sanderus Antiquariaat aus Belgien, auf seltene antike Bücher, kolorierte Manuskripte aus dem Mittelalter sowie Karten und Atlanten des 15. bis 18. Jh. spezialisiert. Ein Abstecher nach Antwerpen würde sich in einer Dreitägesreise lohnen.

www.brafa.be

Die Pressereise wurde für ensuite bezahlt von www.visitflanders.com

Stiftel, R., Als die Welt entdeckt wurde, Westfälischer Anzeiger (Duitsland), 3/12/2016

SAMSTAG

KULTUR

3. DEZEMBER 2016

Ripper Award für Fitzek

Autor erhält Preis von „Mord am Hellweg“

UNNA • Der Thrillermeister Sebastian Fitzek erhält den Ripper Award des Krimifestivals „Mord am Hellweg“. Fitzek nimmt den Europäischen Preis für Kriminalliteratur (11 111 Euro) am 7. April in Unna entgegen, teilt die Stadt mit. Die Auszeichnung über deren Träger Krimifans abgestimmt haben, zeichnet einen Schriftsteller aus, der mit seinem Werk die Kriminalliteratur lebendig und zeitgemäß weiterentwickelt hat.

Sebastian Fitzek sei der deutsche Star des Psychothrillers, erklärte die Festivalseventarbeiter. Er wurde 1971 in Berlin geboren, wo er mit seiner Familie lebt. Der studierte Jurist veröffentlichte 2006 seinen ersten Thriller „Die Therape“. Seitdem erschienen „Das Amokspiel“ (2007), „Das Kind“ (2008) und zuletzt „Das Paket“ (2016).

Der Ripper Award wird zum fünften Mal im Rahmen des Festivals „Mord am Hellweg“ vergeben. Das zweitgrößte ausländische Festival „Mord am Hellweg“ gilt als größtes Festival seiner Art in Europa. Zur diesjährigen Ausgabe kamen mehr als 28 000 Besucher. • dpa

Umbruch in Dahlem

BERLIN • Die Museen in Berlin-Dahlem stehen vor einem Brüderchor. Vom 1. Januar an werden das Ethnologische Museum und das Museum für Asiatische Kunst im alten West-Berlin geschlossen, um den Umzug ins Schloss vorzubereiten. Eine Auswahl asiatischer Kunst soll im Kunstmuseum am Kulturforum zu sehen sein – von November 2017 bis April 2019. Die volkstümliche Sammlung wird mit 70 Hauptwerken afrikanischer Plastik ab Herbst 2017 im Bodemuseum vertreten sein. • dpa

KURZ NOTIERT

Schauspieler bekommen ab dem kommenden Jahr an öffentlich getragenen Bühnen monatlich mindestens 1850 Euro Gage. Die Mindestgage von bisher 1765 Euro brutto wurde zum 1. Januar 2017 um 4,8 Prozent erhöht, teilte der Deutsche Bühnenverband mit.

Für das neue Bauhaus-Museum Deutschland am Sonntag der Gründstein gelegt. Der mit 25 Millionen Euro veranschlagte Neubau soll zum 100. Bauhaus-Gründungsjubiläum 2019 fertiggestellt sein.

TAGESTIPP

„Triumph der Freiheit“

Feines Polittheater bietet das Schauspiel Dortmund heute in der Ausweichspielstätte Megastore. Der Regisseur Ed. Haworth hat aus dem Stück „Ca ira“ des französischen Erfolgsautors Joël Pommerat ein Lehrstück über parlamentarische Winkelzüge gemacht: „Triumph der Freiheit“. Es geht um den Ausbruch der französischen Revolution. Allerdings bildet das Stück zwei lange Szenenrunden von allen die Debatte der unterschiedlichen Fraktionen der Revolutionäre ab. Vieles davon klingt sehr nach dem, was heute zum Beispiel im Bundestag läuft, nur witziger und zugespitzter.

Samstag, 19.30 Uhr, Tel. 0231/50 27 222, www.theatredo.de

Als Astrolabium zeigt der Bildteppich „Die Bewegung des Universums“ (ca. 1490-1510) die Welt - zu sehen in Leuven. • Foto: Pauwels

Als die Welt entdeckt wurde

Ausstellung in Leuven erinnert an Thomas Morus' „Utopia“

Von Raif Stiftel

LEUVEN • Die Welt ist eine Mischung. Zumindest hat sie der unbekannte Künstler auf dem kostbaren Teppich aus Flandern oder Tournai so dar gestellt: Als Astrolabium, also als Instrument, mit dem man die Position eines Sterns bestimmen kann. Oder auch die Zeit. Um den Polarstern in der Mitte kreisen Sternbilder wie der große Bär, mythische Helden wie Herkules, Drachen und mittelalterliche Gelehrte. Und Gott lässt einen Engel die Kurve drehen, die allein in Beziehung bringt.

Das Werk „Die Bewegung des Universums“, entstanden zwischen 1490 und 1510, ist im Museum M in Leuven zu sehen, in der Ausstellung „Auf der Suche nach Utopia“. Es bringt den Umbruch jener Zeit auf einen Nenner: Der Künstler betrachtet die Welt nicht mehr als undurchschaubares Phänomen, sondern er verhilft sie mit einem der Meisterwerke des wissenschaftlichen Instrumentariums. Ab etwas Ge machtes, das man mit den Gesetzen von Ursache und Wirkung erklären kann.

Anlass der aufwändigen Schau ist ein Buch, das vor genau 500 Jahren in der flämischen Stadt gedruckt wurde. Thomas Morus hatte in „Utopia“ eine ideale Gesellschaft auf einer Insel geschildert, eine Gesellschaft ohne Hunger, in der alle arbeiten, aber nur sechs Stunden am Tag, technisch gestaltet, mit übersterben. Religionsfreiheit. Die Einbildung Morus (1478-1535) war angehender Jurist und machte Karriere am Hof Heinrichs VIII., wurde später Lordkanzler. „Utopia“ wurde zur Bezeichnung eines literarischen Genres und eines politischen Konzepts. Bis heute hat die Vorstellung visionärer Weltentwürfe ihre Anziehungskraft nicht eingebüßt.

Die Ausstellung widmet sich einer Epoche des Aufbruchs, die 1510 weitgeht von Neuerungen in der Kunst, Philosophie, Wissenschaft. Diese Geschichte erzählt die prachtvolle Schau mit mehr als 70 kostbaren Leihgaben aus den großen Museen der Welt. Der erste Saal ist dem Epochen Buch gewidmet, so liegt in einer Vitrine relativ unscheinbar in Latein verfasste Erstausgabe von Quintins Metys porträtiert. Von Metys stammt auch das einzigartige Werk dieses Saals, das Porträt eines unbekannten Gelehrten (ca. 1522-27), das ungemein lebendig den unruhigen Intellektuellen fixiert. Welch ein Gegensatz zu Martinus van Reymerswaele, Darstellung des Hiemynius im Studierzimmer (um 1540), der hagende Heilige mit seinen Säuglingen und einem Bart und stechendem Blick wirkt wie eine Karikatur.

Was die Menschen um 1500 erhofften oder fürchteten, hielten Künstler in Gemälden fest. Die Schau stellt das gegenüber: Das unbeschwerete Treiben im allegorischen Schützenfest (1493) des Meisters von Frankfurt, einer

Ein vielseitiger Geist war Thomas Morus, Politiker, Jurist, Autor - hier ein Porträt nach Hans Holbein.

lery in London und dazu das Familienbildnis der Moors von Rowland Lockey (1593). Morus' Humanisten-Freunde Erasmus von Rotterdam und Pieter Gheyn der Stadtmauer sind von Antwerpener Künstlern von Quintins Metys porträtiert. Von Metys stammt auch das einzigartige Werk dieses Saals, das Porträt eines unbekannten Gelehrten (ca. 1522-27), das ungemein lebendig den unruhigen Intellektuellen fixiert. Welch ein Gegensatz zu Martinus van Reymerswaele, Darstellung des Hiemynius im Studierzimmer (um 1540), der hagende Heilige mit seinen Säuglingen und einem Bart und stechendem Blick wirkt wie eine Karikatur.

Was die Menschen um 1500 erhofften oder fürchteten, hielten Künstler in Gemälden fest. Die Schau stellt das gegenüber: Das unbeschwerete Treiben im allegorischen Schützenfest (1493) des Meisters von Frankfurt, einer

komplexen Allegorie über freie Liebe und ein glückliches Leben. Und die Versprechungen von Paradiesdarstellungen, zum Beispiel in einer prachtvollen Buchmalerei von Simon Marmion (um 1460). In den Klöstern Flanderns schufen Nonnen Paradiesgarten-Aläre, heute heutige man die Mausoleumslagen am Kreuzifix, Hellewigengrotte, Reliquien und Stücken aus Leinwand als Mixus-Media bezeichneten. Drei opulente Stühle aus dem frühen 16. Jahrhundert, mit gemalten Flügen, sind ausgestellt.

In die Epoche fiel auch das großbürgerliche Werk von Hieronymus Bosch. Die Originale waren offenbar nicht verfügbar – kein Wunder, wurde doch gerade erst sein 300. Todestag mit der großen Retrospektive in s-Hertogenbosch gefeiert. Aber eine ganze Serie von Tafeln, die Nachfolger schufen, zeigt die figurenreichen Paradies- und Höllenvisionen des

Prachtvolle Objektcollagen sind die Paradiesgarten-Aläre, die Nonnen in Flandern schufen, hier ein Detail.

Meisters. So kommt aus dem Metropolitan Museum in New York die grandiosen Darstellungen von „Adam und Eva in die Hölle“ (ca. 1520-1530), die die Unterwelt als Odysse mit schwarzen Flüssen und Vulkanen schildert, deren Schrecken weniger von den Monstern darin herrühren als der schmerzenden Weite und Ausweglosigkeit.

Zugleich war es die Ara der Weltüberquerung durch Europäer. Amerika war entdeckt worden, das Bild von der Erde musste erneuert werden. In der Ausstellung sind prächtige Karte von Amerika ausgespielt. Wiederum in einer Buchmalerei Simen Marmons (1459-1463) findet man noch das mittelalterliche Weltbild in Form von drei Kontinenten, die durch eine T-Form aus Wasser getrennt sind. Eine Karte von Katalina, die 1482-85 in Gent zu der Geographie des antiken Gelehrten Ptolemäus geschaffen wurde, verbindet schon recht detailliert Vorstellungen des Verlauf des Nils und von Gebirgen mit dem Bildern aus dem Paradiesgarten.

Ein Höhepunkt der Schau ist die „Hölle“ von Hieronymus Bosch, zum Beispiel in einer lebensgroßen Holzschnitz aus den Niederlanden (frühes 16. Jh.). Aber es gab auch schon Hand mit den Eingeborenen wie eine feine Elfenbeinschnitzerei zeigt, die afrikanische Künstler in Berlin für portugiesische Kunden schufen.

Die Wissenschaft machte einen Riesenprung. Lettens auf Produktionsort für wissenschaftliche Instrumente wie Astrolabien und Armillarsphären. Man begann die Welt und den Himmel zu vermessen und zu erkunden. Diese Instrumente ermöglichen die Schiffahrt auf hoher See, außerhalb der Sichtweite der Küste. Und der Zeitbegriff wandelte sich. Das Mittelalter kannte nur den Rhythmus der sich ewig wiederholenden Jahreszeiten. Nun baute der Mensch sich

ein Jahr.

Das Straffobjekt: Der bei Ausgrabungen entdeckte Pferdekopf eines römischen Reiterstatuen. • Foto: dpa

Teurer Pferdekopf

Hessen streitet mit Bauer um Finderlohn

LIMBURG • Ein vor sieben Jahren entdeckter Pferdekopf hat die Landesarchäologie Limburg beschäftigt. Die Richter müssen klären, welche Entschädigung einen Landwirt aus Lahnhau zusteht, auf dessen Grundstück die Bronzeskulptur im Jahr 2009 gefunden wurde. Der Mann geht von 1,8 Millionen Euro aus – das Land Hessen von 48 000 Euro. Das Gericht traf noch keine Entscheidung, regte aber einen Vergleich über eine Entschädigungsumfrage von 500 000 bis 550 000 Euro an. Der Konsort sei ein Unfall, das man nicht wie Sammelassen kaufen kann“, sagte der Vorsitzende Richter. Der Wert sei daher schwer einzuschätzen – liegt aber aus Sicht des Gerichts wohl deutlich über dem, was das Land annimmt. Die Richter stellen

ten zudem klar, dass der Verdacht eines fiktiven Antikennachdelschaftsvertrags für die Einschätzung ausschlaggebend sei. Sollte bis Mitte Januar kein Vergleich stattfinden, kommen, will das Gericht voraussichtlich ein neues Werturteil erstellen lassen. Archäologen hatten den Bronze-Kopf im August 2009 ausgegraben. Das antike Stück gehörte zu einem römischen Reiterstandbild aus der Zeit um Christi Geburt. Das Land Hessen und die Fachverbände und Sprachen sind der sogenannten „Ersten Schätzungen“ zufolge sollte das Stück einen Millionenwert haben.

Die damalige Rechtslage

sah vor, dass ein solcher Fund je zur Hälfte dem Finder sowie dem Grundstückseigentümer gehört. • dpa

Brecht-Interpretin

Zum Tod der Schauspielerin Gisela May

Von Peter Claus und Elke Vogel

BERLIN • Als ausdrucksstarke Interpretin von Brecht-Weill-Chansons wurde sie berühmt. Ihre Soloabende bescherten Gisela May über Jahre Erfolg. Ihre Karriere begann in der New Yorker Carnegie Hall bis zur Mailänder Scala. Im Alter von 92 Jahren ist die Sängerin und Brecht-Schauspielerin am Freitagmorgen in Berlin gestorben.

Wo May auftrat, wurde sie gefeiert. Nicht nur als Sängerin, sondern auch auf der Theaterbühne errang May große Erfolge. Ihre wichtigste Bühnenrolle war Brechts „Mutter Courage“. Sie spielte die Figur von 1978 bis zu ihrem Ausscheiden aus dem Ensemble.

Beim Tod von Helene Weigel und Theresie Giehse als berühmteste Interpretin der Marketerin, die im 30-jährigen Krieg für das nackte Überleben aller Menschlichkeit fahren lässt.

Anders als die Mehrzahl deutscher Schauspielerinnen zog May nie eine enge Grenze zwischen ernstam und unterhaltsamem Theater. Neben klassischer Schauspielkunst eröffnete sie auch Aufführungen mit schwulen Flüssen und Vulkanen schildert, deren Schrecken weniger von den Monstern darin herrühren als der schmerzenden Weite und Ausweglosigkeit.

Zugleich war es die Ara der Weltüberquerung durch Europäer. Amerika war entdeckt worden, das Bild von der Erde musste erneuert werden. In der Ausstellung sind prächtige Karte von Amerika ausgespielt. Eine Karte von Amerika, die 1482-85 in Gent zu der Geographie des antiken Gelehrten Ptolemäus geschaffen wurde, verbindet schon recht detailliert Vorstellungen des Verlauf des Nils und von Gebirgen mit dem Bildern aus dem Paradiesgarten.

In die Epoche fiel auch das großbürgerliche Werk von Hieronymus Bosch. Die Originale waren offenbar nicht verfügbar – kein Wunder, wurde doch gerade erst sein 300. Todestag mit der großen Retrospektive in s-Hertogenbosch gefeiert. Aber es gab auch schon Hand mit den Eingeborenen wie eine feine Elfenbeinschnitzerei zeigt, die afrikanische Künstler in Berlin für portugiesische Kunden schufen.

Ein weiterer Höhepunkt der Schau ist die „Hölle“ von Hieronymus Bosch, zum Beispiel in einer lebensgroßen Holzschnitz aus den Niederlanden (frühes 16. Jh.). Aber es gab auch schon Hand mit den Eingeborenen wie eine feine Elfenbeinschnitzerei zeigt, die afrikanische Künstler in Berlin für portugiesische Kunden schufen.

Die Wissenschaft machte einen Riesenprung. Lettens auf Produktionsort für wissenschaftliche Instrumente wie Astrolabien und Armillarsphären. Man begann die Welt und den Himmel zu vermessen und zu erkunden. Diese Instrumente ermöglichen die Schiffahrt auf hoher See, außerhalb der Sichtweite der Küste. Und der Zeitbegriff wandelte sich. Das Mittelalter kannte nur den Rhythmus der sich ewig wiederholenden Jahreszeiten. Nun baute der Mensch sich

ein Jahr.

do bis 22 Uhr, mit geschlossen, Tel. 0032/1627 29 29, www.ipotipseiven.be/Detail (nl, fr., engl.) 54,95 Euro

Feliz 'Utopía' en Lovaina

La coqueta ciudad universitaria belga se vuelca en el aniversario de la obra de Tomás Moro con exposiciones y hasta menús inspirados en la obra

- Una flamenca muy marchosa
- Como un niño en Bruselas

Carlos Pascual 9 DEC 2016 - 00:00 CET

Fachada del Ayuntamiento de Lovaina, en Bélgica. / José Fuste Raga (agefotostock)

Hace 500 años se imprimía en Lovaina Utopía, de Tomás Moro (1478-1535). Un pensador que creyó en un paraíso: la isla de Utopía (de vuelta a su país, Inglaterra, Enrique VIII le haría decapitar por no aprobar el cisma anglicano, y la Iglesia católica acabaría canonizándolo). Que ese libro fundacional viera allí la luz no fue casual; la ciudad belga, enriquecida por el comercio de paños, era en el siglo XVI un hervidero de humanistas. Lovaina ha potenciado desde entonces su carácter académico. Incluso ahora el número de alumnos universitarios, unos 40.000, iguala al de vecinos del núcleo antiguo. Y donde hay estudiantes, hay jolgorio (dato indicativo: su mayor fábrica de cerveza, Stella Artois, es tan antigua como la universidad). Por su bagaje histórico y arquitectónico, pero también por su calidad de vida, Lovaina es una cita obligada.

10.00 La isla idílica

Desde cualquier calle del centro se ve asomar la torre de la biblioteca (1) universitaria. Dicen que se parece a la Giralda. Lo cierto es que el imponente edificio, en Ladeuzeplein, fue levantado por Whitney Warren entre 1921 y 1928, con donativos americanos, sobre los escombros de la antigua biblioteca, incendiada por los alemanes en la Primera Guerra Mundial. Allí se puede ver una de las dos grandes muestras que celebran la publicación de Utopía. El texto lo llevó a imprimir Erasmo, que enseñaba en las aulas locales con colegas como Vesalio o Mercator. El libro de Moro describe una isla idílica, supuestamente del Nuevo Mundo recién descubierto, con un orden social perfecto, sin las desigualdades de entonces... y de ahora. La ficción de Moro (que inventó el nombre, no el género) dio pie a muchas utopías plasmadas en literatura, arte, cine, política e incluso urbanismo: las viviendas diseñadas por Arturo Soria para la Ciudad Lineal de Madrid, en pleno siglo XX, son un calco de las descritas por Moro.

'En busca de Utopia', exposición del M-Museum Leuven de Lovaina dedicada a Tomás Moro y su fantasía de una sociedad perfecta. / C. Pascual

11.00 Insecto gigante

A pocos pasos se encuentra la otra sección de la efeméride. Hay que cruzar la plaza, donde se alza el llamado Tótem (2), un insecto gigante atravesado por una aguja, obra de Jan Fabre, para llegar al M-Museum Leuven (3), edificio cúbico y blanco abierto a un patio interior. Allí se puede ver la colección permanente y muestras temporales. Como la que ofrece ahora una visión sobre Utopía; no sobre el libro y figura de Moro (eso está en la biblioteca), sino sobre el concepto en sí de utopía y su reflejo en el arte y la ciencia. Con obras de visionarios como El Bosco, capaz de pintar El jardín de las delicias... y su revés, el horror infernal. También están los primeros globos, esferas armilares o astrolabios, que rompían el corsé del mundo conocido. Algunas piezas proceden de España, cuya conexión con Flandes era entonces tan fecunda.

12.00 'Silicon Street'

La Universidad de Lovaina, fundada en 1425, ha sido el gran motor de la ciudad, y los colegios o residencias de estudiantes, su marca (en el campus de Arenberg, a las afueras de la ciudad, merece la pena visitar la biblioteca, una de las mejores obras del arquitecto español Rafael Moneo). Uno de los recintos más apabullantes es el Colegio Papal (4), que se fundó con el legado de Adriano de Utrecht, consejero de Carlos V y luego Papa. El edificio actual es moderno y sigue alojando estudiantes. Cruzando su enorme patio —característica de estos colegios— se llega a Naamsestraat (5) (la calle de Namur), milla de oro o calle del talento, donde se concentran muchos colegios. Tras los de Vandale, Arras y Premostratenses encontramos el Colegio Real, fundado por Felipe II (el actual edificio es posterior). Al lado, la iglesia barroca y jesuita de San Miguel. Unos metros más abajo, los colegios de Santa Ana, Espíritu Santo y los Hallen (6) o Lonja de Paños, gótica en su piso bajo, que ahora aloja el rectorado de la universidad, además de eventos y conciertos.

Biblioteca de la Universidad de Lovaina (Bélgica). / Ioan Florin Cnejevici (Getty)

13.00 Bodegón flamenco

La calle desemboca en la Gran Plaza (Grote Markt) (7), donde se alza el Ayuntamiento gótico, uno de los más bellos de Flandes. Las estatuas que ocupan sus nichos (236) son del siglo XIX. Enfrente, la colegiata gótica de San Pedro, en cuyo tesoro puede verse La última cena de Dirk Bouts y una copia del Descendimiento de Van der Weyden. Otro gran edificio gótico junto al Ayuntamiento queda oscurecido por este... y porque tuvo que ser muy restaurado tras las bombas; en él se aloja Tafelrond, uno de los restaurantes estrella que con motivo de la Utopía de Moro ofrecen platos inspirados en el primer libro de cocina impreso en neerlandés (que data de 1514). Otros restaurantes creativos que se adhieren a la iniciativa son Zarza (8) o Trente (9). Los restaurantes exóticos o étnicos (en Lovaina conviven unas 160 nacionalidades) se agrupan en la cercana Parijsstraat (calle de París).

15.00 De 'vita beata'

Un paseo para hacer la digestión nos puede llevar a las callejas y canales en torno a la abadía gótica de Santa Gertrudis (10). Enfrente se halla el Pequeño Beguinaje (mal llamado Beaterio), una calle empedrada y orillada de casitas blancas. Muy distinto es el Gran Beguinaje (11) (Groot Begijnhof), en la otra punta de la ciudad (se puede alquilar una bicicleta en el Fietspunt (12), Van Overstraetenplein, 1, junto a la estación de tren). Atravesado por el río Dijle, este beguinaje (comunidades autónomas de religiosas, las beguinas) es una minciudad, un oasis peatonal patrimonio mundial. Las casas de ladrillo, en torno a una iglesia gótica, son residencia universitaria. A pocos minutos en bici se puede llegar a la abadía del Parque (13), una de las más grandes y pintorescas del país, con pórticos, iglesia, jardines, estanques de pesca y molino convertido en café.

18.00 La barra más larga

A escasos metros de la Gran Plaza está la plaza Vieja (Oude Markt) (14), considerada como una de las barras más largas de Europa: 40 bares y terrazas arropan a la Kotmadam o casera de estudiantes, escultura en cuyo regazo de bronce es tradición llorar cuando suspenden. La fábrica de cerveza Stella Artois se puede visitar los fines de semana, con degustación incluida. El Café Belge (15) sirve más de 100 clases de cerveza; también amplia oferta en De Metafoor (16) o en Domus (17), que elabora la suya propia. Un bar muy reciente y de moda en la Oude Markt es Bar Nine, donde además se pueden comer exquisiteces. Locales con música o espectáculo son el Café Entrepot (18), en el centro cultural OPEK, Der Blauwe Kater (19) o Het Depot (20), sala de conciertos frente a la estación.

"Utopia"

Irgendwo im Nirgendwo

Was ist eine gerechte Gesellschaft? Und was ein perfekter Staat? Vor 500 Jahren erschien Thomas Morus' Bestseller "Utopia", die Urschrift des Traums vom besseren Leben. Eine Handreichung für unsere Gegenwart?

Von **Thomas Assheuer**

29. Dezember 2016, 3:48 Uhr / Editiert am 30. Dezember 2016, 21:08 Uhr / DIE ZEIT Nr. 52/2016, 15. Dezember 2016 / 57 Kommentare

Ambrosius Holbeins Titelblatt für das Buch "Utopia" von Thomas Morus aus dem Jahr 1516 © Folger Shakespeare Library/dpa

In der belgischen Stadt Leuven hat das Wort Geschichte einen dunklen Klang. Zweimal legten deutsche Truppen die prachtvolle Bibliothek in Schutt und Asche; zweimal gingen großartige Zeugnisse des europäischen Humanismus in Flammen auf. Jetzt steht Leuven ganz im Zeichen von Thomas Morus, dessen Schrift Utopia hier vor 500 Jahren erschienen ist [<http://www.zeit.de/2013/14/utopien-utopia-thomas-morus>]. Doch in den zahlreichen Ausstellungen bleibt die Stadt misstrauisch: Utopie gilt hier als Gratwanderung zwischen Traum und Albtraum. Im Museum Leuven [<http://www.mleuven.be/>] hängen neben zuckersüßen Sozialutopien gleich die Höllenbilder von Hieronymus Bosch [<http://www.zeit.de/2016/09/hieronymus-bosch-bilder-niederlande-gemaelde-s-hertogenbosch>]. Sie zeigen Folter, Tod und Vernichtung. Hieronymus Bosch wusste: Keine Tierart ist so grausam wie der Mensch.

Von Utopien mag heute niemand mehr reden, sie haben ihre Unschuld verloren, und nichts ist antiutopischer als die chaotische Gegenwart. Was von den alten Traumenergien übrig blieb, scheint in die Technik abgewandert zu sein, in die Digitalmanufakturen des Silicon Valley [<http://www.zeit.de/kultur/2016-01/silicon-valley-startups-steve-jobs-reise>] und die Biotech-Labore in aller Welt. Mit

Bienenfleiß arbeiten sie an der Überwindung des fehlerhaften Altmenschen. Sie nennen es Utopie.

Schuld an dem Wort ist der Humanist Thomas Morus, mit seinem fiktiven Bericht über eine perfekte kommunistische Demokratie hat er die Gattung der Utopie überhaupt erst begründet. Irgendwo im Nirgendwo, so erzählt sein Buch, existiert eine bessere Welt und macht das Unmögliche möglich. Deshalb war Morus nicht nur ein Heiliger der katholischen Kirche, er war auch ein Heiliger der Revolution. Jahrhundertlang ließ die schmale, nur gut hundert Seiten lange Schrift die Herzen derer höherschlagen, die das Unglück der Welt nicht als Ausdruck göttlicher Weisheit hinnahmen. Selbst Lenin verbeugte sich vor ihr und versprach: Sollte der Kommunismus eines Tages siegen, so würde er alle öffentlichen Toiletten aus Gold anfertigen lassen. In *Utopia* ist das Edelmetall ein Sinnbild der europäischen Dekadenz – die hohen Herren speisen mit goldenen Löffeln, während das Volk in der Gosse verreckt.

Verehrer wie Verächter glauben bis heute, Morus' *Utopia* sei eine Gebrauchsanweisung zur Weltverbesserung. Das ist falsch. Tatsächlich ist das Buch erst einmal bloß ein fantastisches Stück Literatur und besteht aus zwei Teilen: aus einer brachialen Abrechnung mit der englischen Gesellschaft des 16. Jahrhunderts und einem abenteuerlichen Reisebericht.

Die Ausgangsszene geht so: Thomas Morus wird von König Heinrich VIII. als Unterhändler nach Rotterdam geschickt und trifft dort seinen Freund Peter Gilles, seines Zeichens Stadtschreiber von Antwerpen. In einer Verhandlungspause plaudert man über dieses und jenes, schließlich macht Gilles seinen englischen Freund mit Raphael Hythlodeus bekannt, einem weit gereisten Seemann, der den italienischen Entdecker Amerigo Vespucci auf seinen Reisen in die Neue Welt begleitet hat. Bald kommt die Rede auf die Lage der bäuerlichen Klasse. Den Armen in England geht es dreckig, ihr Elend schreit zum Himmel. Seitdem Schafswolle zum Exportschlager wurde, spielen die Märkte verrückt; mit Wolle lässt sich viel mehr Geld verdienen als mit verschrumpeltem Gemüse. Damit aber genügend Weideland zur Verfügung steht, treten Großinvestoren auf den Plan; die "Monopole" privatisieren gemeinfreies Land und reißen sich die Äcker unter den Nagel. Sie kündigen Pachtverträge oder zwingen die Bauern, ihr Land zu Schleuderpreisen zu verkaufen. Mit ihren Habseligkeiten fliehen die Bauern in die engen Städte, wo sie verhungern. Und wirklich: Schafe fressen Menschen.

Morus nimmt kein Blatt vor den Mund. Die Worte, die er Raphael sprechen lässt, sind messerscharf und politisch gefährlich. Die durch Land-Grabbing vertriebenen Bauern vagabundieren, sie betteln, stehlen, plündern und morden, sie saufen sich um den Verstand oder gehen am Glücksspiel zugrunde. Die Strafen sind grausam, denn die englische Klassenjustiz antwortet mit Law and Order, mit Schwert und Galgen. Der königlich-klerikale Komplex hingegen lebt in Saus und Braus. Am Hof

[http://premium.zeit.de/aktuelle-zeit?wt_zmc=fix.int.zonpme.zoitde.artikelbox.ausgabe.bildtext.cover.cover&utm_medium=fix&utm_source=zeitde_zonpme_int&utm_campaign=artikelbox&ox&utm_content=ausgabe_bildtext_cover_cover]

Dieser Artikel stammt aus der ZEIT Nr. 52 vom 15.12.2016. Die aktuelle ZEIT können Sie am Kiosk oder hier erwerben.
[http://premium.zeit.de/aktuelle-zeit?wt_zmc=fix.int.zonpme.zoitde.artikelbox.ausgabe.bildtext.text.text&utm_medium=fix&utm_source=zeitde_zonpme_int&utm_campaign=artikelbox&ox&utm_content=ausgabe_bildtext_text_text]

wimmelt es von gepuderten Müßiggängern und prunksüchtigen Nichtsnutzen; die Verschwender säen nicht, sie ernten nicht und schlagen sich dennoch die Bäuche voll. Die machthungrigen Fürsten sind bei Morus Machiavellisten *avant la lettre* und beschäftigen sich "lieber mit militärischen Dingen als mit den heilsamen Künsten des Friedens". Auch das klerikale Establishment kommt schlecht weg. Die Pfaffen verraten das Christentum und kriechen vor dem König zu Kreuze. Schon damals gab es das: Unter den Talaren der Muff von tausend Jahren.

Nun knöpft sich Thomas Morus die Händler und Kaufleute vor, also die noch junge bürgerliche Klasse. Auch das ist eine Kriegserklärung. Schneidend präzise und doch mit der rhetorischen Eleganz des humanistischen Intellektuellen schildert er den Frühkapitalismus als Komplott aus Geld und Politik. Die Besitzenden stecken mit den Mächtigen unter einer Decke, und während die einen "an Hunger sterben", legalisiert der Gesetzgeber die "ruchlose Habgier weniger Menschen". Morus klingt hier wie ein marxistischer Katholik, ausdrücklich spricht er von einer "Verschwörung der Reichen, die im Namen und unter dem Rechtstitel des Staates für ihren eigenen Vorteil sorgen". Der Staat schütze die "üblichen Machenschaften" der Reichen, die nichts anderes im Sinn hätten, als zu überlegen, wie sich "die Mühe und Arbeit der Armen so billig als möglich erkaufen und missbrauchen lässt".

UTOPIA +

Utopia heißt die paradiesische Insel, auf der ein Menschheitstraum in Erfüllung geht: Das Leben ist gerecht und friedlich. Sogar das Geld ist abgeschafft. Ausgedacht hat sich die Staatsfiktion der englische Politiker und Gelehrte **Thomas Morus** (1478 bis 1535), der berühmteste Intellektuelle Europas. *Utopia* erschien 1516 in Löwen und ist – nach der Bibel – das meistgedruckte Buch der Welt. Der englische König Heinrich VIII. bewunderte Morus und ernannte ihn 1529 zum Lordkanzler. Doch dann kam es zum Bruch. Der Katholik weigerte sich, die anglikanische Kirche anzuerkennen. Nach langem Prozess ließ ihn Heinrich VIII. wegen Hochverrats zum Tode verurteilen. Als Morus am 6. Juli 1535 in London das Schafott bestieg, rief er: "Ich sterbe als des Königs treuer Diener, doch als Gottes Diener zuerst."

Für Thomas Morus, den treuen Diener seiner Kirche, ist die Lage unerträglich. "Was soll man dazu sagen, dass die Reichen von dem täglichen Lohn der Armen alle Tage noch etwas abzwacken, nicht nur durch privaten Betrug, sondern sogar aufgrund öffentlicher Gesetze?" Kein Christenmensch dürfe länger mitansehen, wie Hunger und Not die Menschen zu Verbrechern machen: "So setzt man fürchterliche Strafen für Diebe fest, während man viel lieber dafür sorgen sollte, dass sie ihr Auskommen haben, damit nicht einer in den harten Zwang gerät, erst stehlen und dann sterben zu müssen."

Utopia ist ein Freiluftgefängnis

Wenige Seiten später, im zweiten Buch von *Utopia*, bekommt der erwähnte Seefahrer Raphael Hythlodeus seinen großen Auftritt. Aufgeregt berichtet er von einer unbekannten Insel namens Utopia, die, auf der Südhalbkugel gelegen, im Vergleich zur englischen Hölle das Paradies auf Erden sei. Auf *Nova Insula Utopia* herrscht radikale Gleichheit, allen gehört alles, und die Regierung ist demokratisch gewählt. Alle Bürger in den 54 Städten Utopias besitzen ein lebenslanges Wohnrecht, und alle zehn Jahre dürfen sie ihre Wohnungen untereinander tauschen. Um es zeitgenössisch zu sagen: Auf der Insel gibt es keine Billiglöhner, keine Langzeitarbeitslosen oder Flaschensammler. Niemand lebt in prekären Verhältnissen oder muss um seinen Arbeitsplatz fürchten. Das Geld ist selbstverständlich abgeschafft, und das Recht dient der Gerechtigkeit und nicht der

besitzenden Klasse.

Was Raphael entdeckt hat, ist keine elitäre platonische Gütergemeinschaft, kein Klosterkommunismus – es ist richtiger Kommunismus. Die von König Utopos gegründete Insel hat auch nichts mehr mit der mittelalterlichen Vorstellung einer gottgewollten Ordnung zu tun, sie ist reines Menschenwerk. Auf dem Eiland herrscht Arbeitszwang, und damit keiner auf Kosten des anderen lebt, muss jeder Städter für zwei Jahre aufs Land und die Kunst des Ackerbaus lernen. Niemand soll sich zu Tode schuften; drei Stunden Arbeit vormittags, drei Stunden nachmittags reichen, alles andere wäre "Undankbarkeit" gegenüber der menschlichen Natur. Die Einheitskleidung wird vom Staat gestellt und das Mittagsmahl in Gemeinschaftsräumen verabreicht; Schulen und Krankenhäuser befinden sich in tadellosem Zustand und sind der ganze Stolz der Insel. Besonders religiös, so erzählt Raphael, seien die Utopier nicht. Falls sich überhaupt jemand fürs Christentum interessiere, dann nur deshalb, weil "Christus die kommunistische Lebensführung seiner Jünger gutgeheißen" habe. Der utopische Kommunismus erlöst den Menschen nicht erst im Himmel, sondern auf Erden.

Auf wiederholten Ehebruch steht die Todesstrafe

Seemann Raphael ist ein Kundschafter der Zukunft und schildert das Andersland in glühendsten Farben. Die Justiz auf Utopia hängt ertappte Kriminelle nicht gleich auf, sondern zwingt sie, als Sklaven dem Gemeinwesen zu dienen; nur bei Ehebruch gibt es kein Pardon, nach dem zweiten Mal ist man tot. Militär gibt es übrigens auch. Bereitwillig eilen die utopischen Heere im Rahmen humanitärer Interventionen unterdrückten Völkern zu Hilfe oder marschieren mit Schwertern und Pflugscharen in Nachbarstaaten ein, um dort ihre Überschussbevölkerung anzusiedeln. Die Begründung? Sobald der Nachbar seine Äcker "wüst und unfruchtbar" liegen lasse, habe er das Anrecht auf seinen Grund und Boden verwirkt. Wer Widerstand leistet, wird versklavt.

Während Raphael aus dem Schwärmen nicht herauskommt, wird Thomas Morus – oder eben die Person, die in *Utopia* unter seinem Namen auftritt – immer stiller. Er hört aufmerksam zu und äußert den Wunsch, dass manch Utopisches auch in England verwirklicht werden möge. Und doch – es macht sich eine seltsame Beklemmung breit. Das Paradies ist auf schwer erträgliche Weise vollkommen, und selbst große Feste haben etwas organisiert Freudloses. Die Utopie wird unheimlich, es ist, als liege schon der Kohlgeruch des Sowjetkommunismus über dem Archipel. Was auch immer geschieht: Der Sinn des Lebens beschränkt sich auf dessen störungsfreien Vollzug. Vor der Hochzeit müssen sich Frau und Mann einander nackt zeigen, "man kauft ja auch keinen Gaul, ehe nicht der Sattel abgeschnallt ist und alle Decken weggenommen sind". Und sollte jemand unheilbar krank oder aus Altersschwäche "unproduktiv" werden, so fordern ihn Beamte dazu auf, doch einmal darüber nachzudenken, ob er nicht vor Ablauf seiner natürlichen Zeit aus

dem Leben scheiden möge. Der Staat sei ihm gern dabei behilflich. Heute nennt man das Euthanasie [<http://www.zeit.de/2015/07/sterbehilfe-selbstmord-pflicht-robert-spaemann>].

Mit einem Wort: Utopia ist ein Freiluftgefängnis, eine große Ratio-Farm. In Morus' Menschenpark ist die Politik unpolitisch, es existieren keine politischen Alternativen, und über die Zukunft muss man nicht streiten, weil sie ja bereits verwirklicht ist. Es geht in der imaginären Inselrepublik nicht darum, Konflikte zu lösen, sondern sie erst gar nicht entstehen zu lassen. Mit einer Mischung aus Sozialtechnologie und Beglückungzwang behandelt die Inselrepublik ihre Bürger als Verwaltungseinheiten und unterwirft ihr Leben dem Kriterium kollektiver Nützlichkeit. Das Reich der Freiheit und das Reich der Notwendigkeit sind zwei Seiten derselben Rationalität: "Keine Ausschweifungen, keine Faulenzereien." Will man da hin?

Wusste Thomas Morus nicht, dass die Würde des Menschen in seiner Unbestimmbarkeit liegt? Verwechselte er das Gerechte mit dem Guten? Man sollte annehmen, dass diese Fragen geklärt seien, schließlich hatten die Interpreten 500 Jahre Zeit, jede Zeile gegen den Strich zu bürsten.

Doch so ist es nicht. Noch immer wird über *Utopia* gestritten, christliche Interpreten sind anhaltend fassungslos darüber, dass ihr heiliger Thomas vom heidnischen Fieber befallen wurde und einer antikapitalistischen Selbsterlösungsdemokratie das Wort redete. Schon bei Erscheinen hielt die katholische Orthodoxie das Werk für einen Jux, was der Philosoph Ernst Bloch [<http://www.zeit.de/2009/46/Bloch-Prinzip-Hoffnung>] mit der Bemerkung konterte, die Kirche wolle *Utopia* desinfizieren und vom "Ludergeruch des Kommunismus" befreien. Nach dem Ersten Weltkrieg [<http://www.zeit.de/thema/erster-weltkrieg>] entdeckten deutsche Deuter in *Utopia* die "Niedertracht" des angelsächsischen Imperialismus – erst zwitschere er von "Gerechtigkeit", dann zwinge er die Welt unters Joch seines Nutzendenkens. Auch in der eher langweiligen Utopicritik eines Karl Popper kommt Morus schlecht weg, und für den Politologen Eric Voegelin sind die Grausamkeiten von Faschismus und Kommunismus Endpunkte einer Entwicklung, "deren Beginn gekennzeichnet ist von der spielerischen Grausamkeit des humanistischen Intellektuellen. Die christliche Erfüllung durch die Erlösung im Jenseits ist zur Teleologie einer innerweltlichen Vollendung von Glück geworden."

Und heute?

Die Abschaffung der Erbsünde

Der Philosoph Martin Seel [<http://www.zeit.de/2014/41/martin-seel-aktive-passivitaet>] hat recht, wenn er schreibt, dass "von Utopien nur sprechen sollte, wer bereit ist,

sie ernst zu nehmen". Was man bei Thomas Morus ernst nehmen muss, ist die radikalste Idee, die er seinem Inselgarten eingepflanzt hat: nämlich die Abschaffung der Erbsünde. Weder Herrschaft noch Selbstliebe soll es auf Utopia geben, keine Gier nach Macht und Größe. Nie wieder soll sich die "höllische Schlange" des Hochmuts "in das Herz des Menschen schleichen". Deshalb lässt Thomas Morus die alte Feudalgesellschaft kurzerhand untergehen und wünscht die heraufziehende kapitalistische Gesellschaft zum Teufel. Überall dort, "wo es noch Privateigentum gibt, wird es kaum jemals möglich sein, gerechte oder erfolgreiche Politik zu treiben". Mit anderen Worten: Ohne die geringste Vorstellung von ihm zu haben, gräbt Morus dem bürgerlichen Liberalismus das Wasser ab und macht in der Gründungsphase der Neuzeit auf spektakuläre Weise Front gegen die Gesellschaft der egoistischen Menschen. Seine Staatsfiktion greift ein Rechtssystem an, das den schrankenlosen "natürlichen" Willen des Einzelnen legalisiert und jenes Elend herbeiführt, das man in den schmutzigen Gassen Londons besichtigen kann.

Kurzum, für Morus war es undenkbar, dass eine Gesellschaft gut und gerecht genannt werden kann, die nicht auf sittlichen Idealen beruht, sondern auf Macht und Ökonomie – und auf einem Eigentumsbegriff, der dem Egoismus des Einzelnen keine Grenzen setzt. Wie verkommen müsste eine Gesellschaft sein, die "alles nach dem Wert des Geldes bemisst", fragte er. Deshalb werden auf Utopia Recht und Gesetz radikal auf Gemeinwohlorientierung umgestellt. Die Menschen arbeiten nicht für die anonymen Anforderungen des Marktes; sie arbeiten für jene Bedürfnisse, die die Gesellschaft vorher festgelegt hat. "Welch größeren Reichtum kann es geben, als wenn man frohen Herzens leben kann, ohne um sein tägliches Brot zu bangen?"

Thomas Morus ist ehrlich genug, um den Zweifel an seinem Gedankenexperiment gleich mitzuliefern, auch an der Idee von der Abschaffung des Geldes. Wenn er diesen Zweifel nicht offen ausspricht, dann versteckt er ihn in der ästhetischen Konstruktion seines Werks. Im Text häufen sich die Widersprüche, es gibt klare Ironiesignale, und man weiß oft nicht, welche Haltung der Autor selbst vertritt. Das heißt: Auf der einen Seite demonstriert Morus dem Leser, dass eine andere Gesellschaft denkbar ist, eine Gesellschaft ohne Ausbeutung, brutale Konkurrenz und die perverse Akkumulation von Reichtum. Auf der anderen Seite macht er keinen Hehl daraus, dass sein Niemandsland eine triste Zwangsveranstaltung ist. Es herrscht Gleichheit ohne Freiheit, und zwischen Staat und Familie existiert keine eigene soziale Sphäre, es gibt – modern gesprochen – keine "Gesellschaft". Zwar hat sich die Schlange der Herrschaft verkrochen, doch dafür liegt jetzt alle Macht im Staate. Wer aufmuckt, wird in Ketten gelegt – in goldene, versteht sich.

Die utopischen Träume sind alle noch gültig und harren ihrer Verwirklichung

Am Ende misstraut Morus seiner eigenen Utopie. Er ahnt, um es mit dem Philosophen Rainer Forst zu sagen, dass die Verkehrung der verkehrten Welt selbst etwas Verkehrtes hat und in seiner Utopie die Dystopie schon lauert. Doch wie man es besser macht, das überlässt er der Fantasie der Nachgeborenen, also uns. Sein *wahrhaft goldenes Büchlein von der besten Staatsverfassung und von der neuen Insel Utopia* ist keine Rezeptur; es trainiert den Möglichkeitssinn des Lesers, und nun ist es an diesem, sich eine Ordnung auszudenken, die nicht nur gerecht, sondern auch frei ist.

Morus spürte, wie die Statik seiner Epoche ins Wanken geriet, das Weltbeben der Reformation lag in der Luft. Auch heute scheint wieder eine Ordnung aus den Fugen zu gehen; der Liberalismus verliert an Boden, das historische Bündnis aus Kapitalismus und Demokratie könnte zerfallen und autoritären Retro-Utopien Platz machen.

Mit Thomas Morus könnte man sagen: Wie es ist, so kann es nicht bleiben. Die sozialutopischen Träume sind alle noch gültig und harren ihrer Verwirklichung – der Traum von einem Leben in Würde, in Gerechtigkeit und Freiheit. Es ist empörend, dass es der Menschheit nicht gelingt, in Freiheit zu leben. Es ist eine Sünde, dass die 62 reichsten Menschen so viel besitzen wie die ärmere Hälfte der Weltbevölkerung. Doch um das zu ändern, müssten *alle* Nationen kooperieren. Es wäre möglich – doch schon das Mögliche klingt heute utopisch.

Vor 500 Jahren schien, trotz der allgegenwärtigen apokalyptischen Schrecken, die Zukunft offen zu sein. Heute dagegen verfinstert sich der Horizont der Zukunft, die Zeit ist knapp geworden. Die Sünden der Vergangenheit – die Pole schmelzen, die Menschen fliehen nach Norden – kommen der Gegenwart gleichsam aus der Zukunft entgegen. Das Beste, was eine Utopie leisten könnte, besteht nunmehr darin, das Schlimmste zu verhindern.

Diesen Artikel finden Sie als Audiodatei im Premiumbereich unter www.zeit.de/audio
[<https://premium.zeit.de/node/12415>]

Utopia

Het lijvige *Op zoek naar Utopia* hoort bij de gelijknamige tentoonstelling in Leuven. Aanleiding is dat vijfhonderd jaar geleden het fameuze boekje van Thomas More in Vlaanderen van de pers liep. Het thema wordt uitgedrukt met het *Portret van een jonge prinses met armillarium* van Jan Gossaert. U weet natuurlijk wat een armillarium is, maar ik moest het even opzoeken. Het is een soort model in 3D van de hemelkoepel, met de aarde, en la-

ter de zon in het midden. Het aardige is dat de prinses Dorothea van Denemarken het ding ondersteboven houdt, mogelijk een toespeling op de troebelen van haar tijd. Haar wijsvinger wijst op Kopenhagen, de stad waaruit zij met haar ouders was verdreven. Omdat de samenstellers in Mores Utopia ook een omkering zien, hebben ze Dorothea vaandeldraagster gemaakt en prijkt ze voorop dit boek. U vindt daarin (en op de tentoonstelling) niet alleen de bekende Holbeins bijeen, die met Mores leven en kennissenkring te maken hebben, maar ook een keur aan contemporaine schilderijen van Quinten Metsys, Jan Gossaert en Albrecht Dürer, aangevuld met relevante kaarten, gravures, enz. Een prachtig boek, maar de letter is voor zoiets moois naar mijn smaak (en ogen) net iets te klein en te zuinig. (HR)
Jan van der Stock (red.), Op zoek naar Utopia. 430 pp., geb., 69,95, ISBN 978 90 5908 810 8

LE MONDE DE L'ART | FOCUS

VOUS AVEZ DIT UTOPIA ?

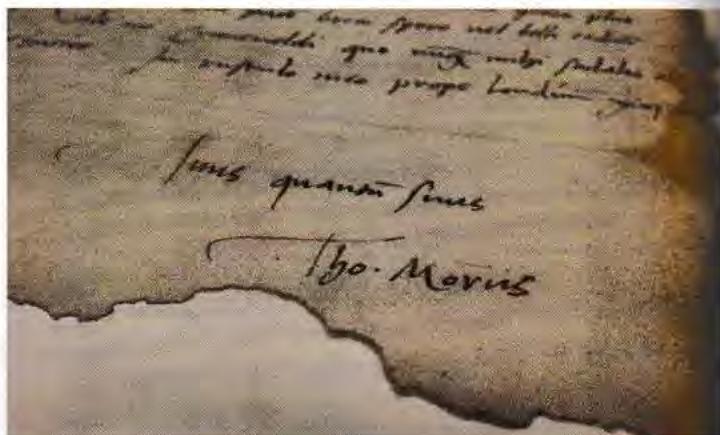
IL Y A CINQ CENTS ANS, LE CÉLÈBRE OUVRAGE DE THOMAS MORE
SORTAIT DES PRESSES DE DIRK MARTENS. DEUX EXPOSITIONS,
L'UNE À LA BIBLIOTHÈQUE UNIVERSITAIRE DE LOUVAIN,
L'AUTRE AU M - MUSÉUM LEUVEN, LUI RENDENT AUJOURD'HUI HOMMAGE.

PAR VALÈRE-MARIE MARCHAND

En décembre 1516, l'imprimeur Dirk Martens publiait un opus philosophique non identifié : l'*Utopia* d'un certain Thomas More. Ami d'Erasme, cet électron libre de la pensée humaniste est aussi ambassadeur «extraordinaire» et chancelier du roi Henri VIII. Ce qui ne l'empêche pas de démissionner au moment où le roi se proclame «chef suprême de l'Église d'Angleterre». Emprisonné à la tour de Londres, il sera décapité le 6 juillet 1535. Sa vie s'achève à 57 ans sur un malentendu, mais la postérité lui réserve le fin mot de l'histoire. Car *Utopia* est en soi un testament spirituel. Son titre qui vient du grec *ou-topos* («nulle part») entre dans le langage courant et devient un concept philosophique à part entière qui ne tarde pas à faire école. *Utopia* est une île imaginaire. Chacun vit, ici, dans le meilleur des mondes jusqu'au jour où l'on songe enfin à d'autres horizons. La promesse de bonheur est à la fois la force et la faiblesse d'*Utopia* et nul ne sait vraiment où commence et où s'arrête la théorie. Au moment où il écrit ce livre, Thomas More n'a évidemment pas conscience du tournant décisif qu'il fait prendre à la pensée européenne. Son *Utopia* sera bientôt une muse incontournable pour penseurs et artistes...

Pour les cinq cents ans d'*Utopia*, la ville de Louvain organise un festival urbain dont les points d'orgue sont deux expositions d'exception. Le premier rendez-vous est sans nul doute «À la recherche d'Utopia» au M - Museum Leuven. Un événement considé-

rable qui rassemble les œuvres clés des plus grands maîtres flamands comme Quentin Metsys, Hans Holbein, Jan Gossaert ou Albrecht Dürer. Le commissaire d'exposition Jan Van der Stock, qui, en 2009, nous avait déjà étonnés avec sa rétrospective consacrée

Lettre de Thomas More à Cranevelt, 1521. DR

Portrait de sir Thomas More, Hans Holbein le Jeune, vers 1527, Londres.

GALLERY

ger de la Pasture, réunit, ici, 80 pièces rares, issues des musées et collections du monde entier. Certaines d'entre elles n'ont encore jamais été exposées en vives. D'autres, plus connues, méritent d'être redécouvertes.

PHORE VISUELLE

Le cas du fameux *Portrait d'Erasme* de Jan Metsys qui provient directement de la collection privée d'Elizabeth II, du sublime portrait d'une jeune princesse danoise portant une armillaire de Jan Gossaert ou bien de ce petit tableau assez étonnant de Patinir, *Paysage avec la destruction*

de Sodome et Gomorrhe, une véritable métaphore visuelle qui nous révèle toute la diversité de l'imagination flamand. Les amoureux des XVe et XVIe siècles pourront découvrir les œuvres plus ou moins connues d'un Hieronymus Bosch, Simon Bening, Simon Marmion, Henri Bles, Conrat Méit ou d'un Pieter Huys. Les explorateurs en herbes s'embarqueront très volontiers auprès des sphères célestes authentiques de Leuven, des astrolabes de Gérard Mercator ou d'Adriaan Zelst et s'émerveilleront devant de superbes atlas et de magistrales tapisseries relatant la conquête de nouveaux mondes. Les amateurs d'insolite s'attarderont sans doute plus long-

guement sur les *Jardins clos* de Malines, ces armoires à reliques, réalisées par les sœurs Augustines avec de petits bouts de tissu, de verre et de papier. De la récup' avant l'heure qui nous en dit long sur la créativité de la Flandre... Mais l'*Utopia* ne serait pas ce qu'elle est sans cette part d'inconnu inhérente à tout projet d'avant-garde. Voilà pourquoi le festival « The future is more. 500 ans d'Utopia » réserve une place importante à l'art contemporain.

LA TRAVERSÉE DES APPARENCES

Le parcours d'artistes « Tracing the Future » invite des plasticiens contemporains – notamment Yto Barrada, Ursula Biemann & Paula Tavares, The Otolith Group, Allan Sakula, Martin Le Chevallier et Adrian Tirtiaux – à nous présenter leur vision d'un monde idéal. Louvain laisse donc carte blanche à l'utopie picturale sous forme de sculptures, d'installations vidéo, de mises en scène graphiques. Au M - Museum, l'artiste franco-marocaine Yto Barrada s'interroge sur l'idéal du collectionneur et sur l'utopie touristique avec des installations pleines d'humour dénonçant le commerce des vrais-faux fossiles sahariens. Cette traversée des apparences se poursuit un peu partout ailleurs à Louvain. À deux pas du M - Museum, on peut faire une halte dans l'impressionnante bibliothèque universitaire de la KU Leuven. L'exposition « Utopia & More » nous plonge dans les écrits de Thomas More. De ses sources d'inspiration à sa correspondance, des premiers contes philosophiques à la naissance de la science-fiction, vaste est en effet l'héritage de cette pensée visionnaire ! ■

À VOIR

« À la Recherche d'Utopia »
« Utopia - Possibilité d'une île »
et « Tracing the Future & Yto Barrada »,
M - Museum Leuven, Leopold
Vandeckerkenstraat 28, 3000 Leuven,
www.utopialeuven.be
Jusqu'au 17 janvier 2017.

« Utopia & More. Thomas More,
les Pays-Bas et la tradition utopique »,
bibliothèque universitaire de Louvain,
Mgr. Ladeuzeplein 21, 3000 Louvain
Jusqu'au 17 janvier 2017.

Arte e Oltre di Francesca Pini

Senza **utopia** non si migliora il mondo

Una grande mostra celebra i 500 anni del libro di Tommaso Moro che sognava una società ideale, perfetta. Ma irrealizzabile

Alla conquista del cielo

Qui sopra, il ritratto della principessa Dorotea di Danimarca (opera di Jan Gossaert, 1530 circa) che con il dito nella sfera armillare indica la latitudine di Copenhagen. A destra il grande arazzo astronomico di Toledo, con, al centro, la sfera armillare e la stella polare.

E stato fatto santo ma, nel 1535, Enrico VIII fece mozzare la testa del suo dotto consigliere. E questa, come monito, rimase appesa a un ponte di Londra per un mese. Finché la figlia di costui non riuscì a portarsela a casa, mummificandola con delle spezie. Tommaso Moro difendeva la Chiesa cattolica e quindi non poteva ammettere che il re d'Inghilterra diventasse

capo di essa, e che destinasse Anna Bolena al patibolo. Il grande umanista, amico di Erasmo da Rotterdam (che gli dedicò il suo *Elogio della follia* scrivendo appunto in casa di Moro), ritratto da Holbein, viene ricordato quest'anno per il suo importante libro, *Utopia*, pubblicato nel 1516 da Dirk Martens a Lovanio (cittadina di grande fascino per tesori e architetture, a venti minuti di treno dall'aeroporto di Bruxelles), nella cui biblioteca universitaria si conserva la prima edizione. La città d'Utopia è un'isola di perfetta armonia, una società egualitaria ma a "porte chiuse". Gli abitanti non possono andarsene liberamente, vige il collettivismo e una felicità obbligatoria dove la fraternità s'impose in modo astratto. In un volume francese del 1715, corredata da sedici incisioni, si ritrova anche quella dove due fidanzati vengono raffigurati nudi. Per regola, in quel di Utopia, i giovani prossimi alle nozze potevano "conoscersi" visivamente prima in modo da evitare delusioni.

Il giardino dell'utopia. Nella biblioteca universitaria di Lovanio, con l'esposizione di volumi, scritti e stampe, troviamo appunto le premesse per la grande mostra nel locale museo, con un'ottantina di dipinti e opere, che c'immergono nel clima in cui vide la luce il libro di Tommaso Moro (esposti il suo ritratto opera di Holbein, anni in cui anche il

ANTICIPAZIONI E PROSECUZIONI

IL BRACCIO NUOVO

Musei Vaticani, Roma
Viale Vaticano
Dal 19/12

Riapre, dopo il restauro, questa celebre galleria fatta costruire da Pio VII nel 1822 ed allestita dal Canova per ospitare le antichità classiche (come la grande statua del Nilo). Tra cui quelle confiscate da Napoleone, e fatte rimpatriare dal grande scultore in Italia. Da non perdere anche la mostra dedicata a Bernini.

ROBERT RAUSCHENBERG

Tate Modern, Londra
Bankside
Fino al 2/04/2017

L'artista americano fu un grande sperimentatore, tanto che negli anni Sessanta fondò un gruppo per unire arte e ingegneria. Fece uso di materiali non convenzionali, come il cartone o il tessuto, richiamando ai tessili degli indiani americani. La mostra ripercorre tutto l'arco della sua produzione, dagli anni 40 fino all'ultimo periodo.

MANZÙ. DIALOGHI SULLA SPIRITUALITÀ

Castel Sant'Angelo, Roma
Lungotevere Castello, 50
Fino al 5/03/2017

Dalla nativa Bergamo ad Arcea nel Lazio, Giacomo Manzù trovò lì il luogo ideale per concepire il suo lavoro. Che fu molto ispirato al sacro, o addirittura fideistico, con una fitta schiera di sculture di cardinali, santi e papi. La mostra intreccia a questa sua spiritualità quella (diversa) di Fontana, più tormentata.

DESIGN, PIERRE CHARPIN

Un tocco felliniano per decorare la ceramica

frate agostiniano Martin Lutero, con le sue tesi, metteva in dubbio l'operato del papa e di santa romana Chiesa. Nell'Utopia rientra anche l'anelito del paradosso, uno slancio da sempre perseguito dall'uomo. Nel XIII e XIV secolo troviamo dei movimenti eretici che predicano il culto di Adamo, per un ritorno alle origini, mentre Hyeronimus Bosch dipinge *Il Giardino delle delizie* (al Prado). In questa mostra (fino al 17/01/2017) troviamo al riguardo alcune opere eccezionali, altarini portatili medievali, probabilmente destinati a una devozione privata, realizzati spesso dalle monache, e che riproducono la bellezza del perduto Eden. Si tratta di una sorta di "custodie" chiuse da ante, al cui interno si svolge una narrazione con personaggi del Vecchio e Nuovo Testamento, sullo sfondo di un fittissimo giardino ricreato con fiori di carta o tessuto, gemme, conchiglie, ricami in oro e argento, reliquie. Grande importanza viene data in questa mostra anche alla cartografia antica, in riferimento al paradosso che rappresenta la non-terra di Utopia (la conversazione nel libro inizia con Raphael Hythlodaeus che navigò con Amerigo Vespucci). Nella conoscenza del mondo nuovo rinascimentale il sapere astronomico e cosmologico prende sempre più piede. Al tempo di Moro, Lovanio è un importante centro di produzione di strumenti scientifici anche di grande bellezza esecutiva. Qui riuniti vediamo sette sfere armillari, oltre uno splendido arazzo di manifattura spagnola che raffigura i movimenti dell'universo prima delle scoperte astronomiche del XVI secolo.

DADA 1916, LA NASCITA DELL'ANTIARTE

Musei di Santa Giulia, Brescia
Via dei Musei, 81/b
Fino al 26/02

L'epicentro del movimento fu Zurigo ma ebbe una ricaduta anche sull'Italia. Il romano Julius Evola fece un padellino della causa e qui le sue opere affiancano quelle di Man Ray, Duchamp, Picabia. Il museo omaggia poi anche un futurista, Romolo Romani.

MARK DION

Kunstmuseum, St. Gallen
Museumstrasse 32
Dal 17/12 al 17/09/2017

La questione di come l'uomo si pone vis-à-vis alla Natura viene risolta dall'artista americano (1961) proponendoci un sincretismo tra elementi naturali e altri propri della nostra società consumistica (sotto un cranio di alligatore). Mentre un lupo troneggia invece su un rimorchio per auto.

CHIARA DYNYS LOOK AFAR

Galleria M77, Milano
Via Mecenate, 77
Fino al 12/03/2017

Dopo i fiori che hanno abitato i suoi ultimi lavori l'artista si lascia affascinare oggi dall'aurora boreale, un fenomeno fisico che ci porta però dentro una dimensione metafisica. Quella appunto che Chiara Dynys ha fotografato e filmato per poi ricrearla nelle sue nuove opere di questa personale.

© RIPRODUZIONE RISERVATA

OP ZOEK NAAR UTOPIA

Kopie naar Hans Holbein de Jongere, Portret van Thomas More, na 1527, National Portrait Gallery, Londen

Jan Gossaert, Portret van een meisje met een amillarium (prinses Dorothea van Denemarken), ca. 1530, National Gallery, Londen

De 'Landing van Vasco da Gama in Indië', Doornik, begin 16de eeuw, Museu Nacional de Arte Antiga, Lissabon

Museum M - Leuven t/m 17 januari www.utopia.be »

Nog nooit werden in Leuven zoveel meesterwerken samengebracht. Vijfhonderd jaar geleden, in december 1516, komt *Utopia* van Thomas More (1478-1535) voor het eerst van de Leuvense drukkers. Naar aanleiding hiervan presenteert M – Museum Leuven *Op zoek naar Utopia*, waarin het wereldbeeld in More's tijd wordt geschetst. Het boek *Utopia* geeft een gedetailleerd beeld van een volmaakte, fictieve samenleving op een eilandje ergens in de verre 'Nieuwe Wereld' en bereikt in allerlei vertalingen een breed publiek. Het eerste deel van de tentoonstelling plaatst het boek in de context van het humanisme van de Lage Landen. Een portret uit de National Portrait Gallery in Londen toont More rond 1527, iets meer dan een jaar na de publicatie van zijn bestseller. Hij is dan ongeveer 49 jaar oud. Waarom heeft More zijn *Utopia* in Leuven laten drukken en niet in Londen? Net als vandaag was Leuven in de zestiende eeuw een centrum van kennis. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het oudst bekende stadsportret, een unieke houtsneede uit ca. 1540. De universiteit, opgericht in 1425, is dan ruim een eeuw oud. Boven het panorama zweven acht allegorische figuren. Ze verwijzen naar de zeven vrije kunsten en de filosofie, studies waarmee de universiteit zich profileerde. More bezocht Leuven niet zelf. Maar zijn goede vriend Erasmus van Rotterdam (1466-1536) onderhield in Leuven goede contacten met de drukker Dirk Martens (1450-1534). Het is op

aanraden van Erasmus dat More zijn boek door Martens liet uitgeven. Het tweede deel van de expositie, 'Voorbij Utopia. Beelden van Paradijs en Hel', toont aan de hand van een aantal topstukken hoe kunstenaars uit de tijd van More vorm gaven aan ideale en dus onberedelbare plaatsen, van minnietau tot Aards Paradijs. Het derde deel, 'Achter de horizon. Verbeelding van het onbekende', illustreert de fascinatie voor onbekende plaatsen op aarde: paradijselijk en ongerept, maar tegelijk gevvaarlijk en onheilsspellend. Een wandtapijt uit Doornik toont de haven van 'Nieuw Indië'. De Portugese ontdekkingsreiziger Vasco da Gama zet er in 1498 voor het eerst voet aan wal. Het laatste deel, 'Universum in de hand. Dromen van ruimte en tijd', legt een verband tussen de fantasieën over ideale oorden en de zestiende-eeuwse mechanisering van het wereldbeeld. Gerard Mercator combineerde kennis van wiskunde en de kosmos met een grote kennis van materialen. De aard- en hemelglobes die hij in 1541 en 1551 in Leuven maakte, worden beschouwd als het belangrijkste paar globes uit de zestiende eeuw. Totaal zijn er 90 topstukken van over de hele wereld in Leuven bijeengebracht: schilderijen, wandtapijten, sculpturen, tekeningen, wetenschappelijke instrumenten en miniaturen. Deze tentoonstelling is een buitenkans om in één keer het beste van schilders als Quinten Metsys, Jan Gossaert, Albrecht Dürer, Hans Holbein en vele anderen te bewonderen.

IN SEARCH OF UTOPIA

This exhibition is inspired by Thomas More, the humanist, statesman and author of the book *Utopia*, an iconic work that was first published in Leuven exactly 500 years ago. The desire and search for Utopia resulted in a wave of creative highpoints in painting, tapestry weaving, mapmaking and the development of scientific instruments. All the great masters of Thomas More's day are represented by masterpieces from their oeuvres, like Quinten Metsys, Jan Gossaert, Albrecht Dürer, Hans Holbein and many others. *Museum M, Leuven, until 17 January, www.utopia.be*

BEELDENDE KUNST

AKEN

- > **Zeitsprung.** Expositie bij nieuw digitaal platform zeitsprungachen.de over plekken in Aken die van betekenis zijn (geweest) voor de hedendaagse kunst. Tot 12 februari 2017 in het Ludwig Forum. ludwigforum.de
- > **Niederländische Moderne**
- **Sammlung Veendorp.** Van windmolens tot bloemstilleven, ook moderne schilders bleven de thema's uit de Nederlandse schildertraditie trouw of zochten naar nieuwe uitingsvormen ervan. Een expositie met sleutelwerken uit de collectie van de Groningse architect Jan Veendorp. Van 29 oktober t/m 5 februari in het Suermondt-Ludwig-Museum. suermondt-ludwig-museum.de

BEDBURG-HAU

- > **Natur und Kosmos.** Groeiprocessen in natuur en heelal in het vroege werk van Joseph Beuys. T/m 5 maart in Museum Schloss Moyland. moyland.de

BONN

- > **Thomas Huber – Am Horizont.** Schilderijen en architectuurmodellen van de Zwitserse kunstenaar. Van 29 september t/m 8 januari. **Unheimlich.** Innenräume von Edvard Munch bis Max Beckmann. Meer dan honderd werken van klassiek-modernen die gaan over plekken van onbehagen en angst. Van 20 oktober t/m 29 januari. **Ausgezeichnet #1.** Dubbelexpositie van Matthias Wermke en Mischa Leinkauf. Van 29 oktober t/m 11 december in het Kunstmuseum Bonn. kunstmuseum-bonn.de
- > **Der Rhein – eine europäische Flussbiographie.** Tweeduizend jaar cultuurgeschiedenis aan de hand van de Rijn. Van 9 september t/m 22 januari in de Bundeskunsthalle. bundeskunsthalle.de

BRUNSSUM

- > **Manipulators.** Werk van Ray & Diana kist, Arlaque, Marcel Jongen, Wiel Heemskerk en Peter van Veggel. Van 18 november t/m 22 januari in ArtHouse Limburg. arthouselimburg.nl

BRUSSEL

> **A feverish era in Japanese art.**

Expressionisme in de jaren vijftig en zestig. Van 14 oktober t/m 22 januari 2017. **Picasso.** Sculptures. Meer dan tachtig beelden van Pablo Picasso. Van 26 oktober t/m 5 maart. **Congo Art Works.** Populaire schilderkunst uit Congo. Van 7 oktober t/m 22 januari. **The Power of the Avant-garde.** Vijftien hedendaagse kunstenaars in dialoog met kunstenaars uit de historische avant-garde. Van 29 september t/m 22 januari in het

Paleis voor Schone Kunsten. bozar.be

CHARLEROI

- > **Metamorphic Earth.** Multimediale installatie van Nadine Hilbert en Gast Bouschet. **Panorama.** Hedendaagse landschapswerken uit de collectie. Van 24 september t/m 22 januari in het bps22. bps22.be

DEN BOSCH

- > **Heaven, Hell & Earth.** Drie visionaire kunstwerken van Jake & Dinos Chapman, Pipiotti Rist en Gabriel Lester. Van 24 september t/m 15 januari in het Stedelijk Museum. sm.s.nl
- > **Dagelijks brood.** Portretten en stillevens van Giovanni Dalessi. Vanaf 9 oktober t/m 22 januari in museum Slager. museumsLAGER.com
- > **In den ban van Bosch.** Vier generaties kunstenaars van wie het werk sterk is beïnvloed door Jheronimus Bosch: Pieter Bruegel, Thé Tong-Khing, Jan Fabre en Gert Swanenberg. Van 29 oktober t/m 29 januari in het Stedelijk Museum. hnbm.nl

DUISBURG

- > **Im Studio: Wilhelm Lehmbruck.** De mooiste stukken uit de grafische erfenis van de naamgever van het museum. Van 29 september t/m 5 februari in het Lehmbruck Museum. lehmbruckmuseum.de

DÜSSELDORF

- > **Hinter dem Vorhang.** Verhüllung und Enthüllung seit der Renaissance. Von Tizian bis

Christo. Voor en achter het gordijn in de beeldende kunst, van de klassieke oudheid tot nu. Van 1 oktober t/m 22 januari.

German Grobe und die

Düsseldorfer Malerschule in Katwijk. Van 13 mei t/m 5 februari in Museum Kunstpalast. smkp.de

> **Wolke & Kristall.** Collectie Dorothee en Konrad Fischer. Van 24 september t/m 8 januari in de Kunsthalle. kunsthalle-duesseldorf.de

Piene, Black Melt & Light Rays.

Presentatie met 26 werken, sommige nog nooit vertoond, van de medeoprichter van de Zero-beweging Otto Piene. Van 20 november t/m 18 februari in Galerie Ludorff. ludorff.com

> **De statua - Davor und Danach.** Beelden van acht hedendaagse kunstenaars, samengesteld door Didier Vermeiren. Van 12 november t/m 12 februari in KIT. kunst-im-tunnel.de

EINDHOVEN

> **Magic Centre.** Installatie door Ade Darmawan, gebaseerd op de >>

Indonesische uitgeverij Magic Centre. Van 17 september t/m 22 januari.

The Intimate Earthquake Archive. Installatie door Sissel Marie Tonn. Van 11 oktober t/m 8 april in het Van Abbemuseum. vanabbemuseum.nl

> **Fluid Matter, Liquid and Life in Motion.** Winnende projecten van de Bio Art and Design Award 2016. De kunstenaars onderzoeken de fluiditeit binnen en tussen lichamen, cellen en stoffen. Van 2 december t/m 26 februari in MU. mu.nl

> **Aspect Ratio.** Installaties door Sjimmie Veenhuis. Van 13 november t/m 26 februari bij Piet Hein Eek. pietheineek.nl

ESSEN

> **Dancing with Myself.**
Selbstporträt und Selbsterfindung.
Werke aus der Sammlung Pinault. Van 7 oktober t/m 15 januari in Museum Folkwang, museum-folkwang.de

GENK

> **Trademarks.** Stadstriennale

Hasselt/Genk. Multidisciplinair kunstenfestival met trademarks (logo's, merknamen, etc) als centraal thema. Van 1 oktober t/m 8 januari op diverse locaties, stadstriennale.be

> **Manufactuur 3.0.** C-mine Genk en Z33 creëren werkplekken voor kunstenaars en ontwerpers die alternatieve vormen van productie en creatie voorstellen. In het kader van de stadstriennale Trademarks. Van 1 oktober t/m 8 januari in Z33 Hasselt en C-mine Genk. c-mine.be

> **De kiem van een**

kunstenaarsoord. Beginnend bij de tekeningen van Edmond Tschaggeny (1818-1873) vertelt de expositie het verhaal van vier generaties landschapschilders die zich lieten inspireren door de Limburgse Kempen. Vanaf 16 oktober t/m 7 maart in het Emile van Doren Museum. emilevandorenmuseum.be

GENT

> **These Strangers... Painting and People.** De menselijke figuur in de

schilderkunst van de afgelopen veertig jaar. Van 1 oktober t/m 8 januari 2017. Déformation Professionnelle. Nieuw werk van Nairy Baghramian. Van 26 november t/m 19 februari 2017 in het Stedelijk Museum voor Actuele Kunst. smak.be

HASSELT

> **Trademarks.** Stadstriennale Hasselt/Genk. Multidisciplinair kunstenfestival met trademarks (logo's, merknamen, etc) als centraal thema. Van 1 oktober t/m 8 januari op diverse locaties, stadstriennale.be

> **Manufactuur 3.0.** Z33 en C-mine Genk creëren werkplekken voor kunstenaars en ontwerpers die alternatieve vormen van productie en creatie voorstellen. In het kader van de stadstriennale Trademarks. Van 1 oktober t/m 8 januari in Z33 in Hasselt en C-mine in Genk. Z33.be

HEERLEN

> **Als het zielje erin zit.** Werken van Aad de Haas. T/m 29 januari. **Jumpin' Jack Flash. (2016).** Muurschilderingen door Roland Schimmel die inspelen op de rusteloze bewegelijkheid van de waarneming. T/m 16 juli. **Cursus Kunstgeschiedenis.** Het eerste Russische Rijk. Van 11 november t/m 13 december in Schunck. schunck.nl

> **Schunck collectie.** Een verrassende greep uit de recente aanwinsten uit de Schunck collectie. T/m 10 februari in het Stadhuis. schunck.nl

> **Parkstad Limburg Prijs 2016.** Expositie van werken van de twaalf genomineerden. Van 11 december t/m 19 maart in Schunck. Prijsuitreiking Parkstad Limburg Prijs 2016 op 10 december. parkstadlimburgprijs.nl

> **Expo #15.** Werk van Wim Mestriner, Nathalie Schure, Imke van den Berg en Marcel van den Berg. Van 13 november tot 8 januari bij Kunstmoes. kunstmoes.nl

> **Eerste Hulp bij Surprises Maken.** Op 3 december. **Dag van het Portret.** Expositie en pop-up studio's, van het tijdrovende glasnegatief tot de vliegensvlugge snapchat. Op 11 december bij cultuurwerkplaats Zeezicht. zeezichtheerlen.nl

> **this is art.** Werk van Han Rameckers. Van 19 november t/m 16 december in de voormalige Stadsgalerij. kunstcentrumsigne.nl

> **Theaterexpositie.** Portretten door Carmen Heemels. Van 16 november t/m 24 januari in het Parkstad Limburg Theater. plt.nl

HELMOND

> **Yinka Shonibare MBE.** De Brits-

Nigeriaanse kunstenaar Shonibare gebruikt in zijn werk vaak stoffen van de Helmondse textielfabriek Vlisco als symbool van kolonisatie en dekolonisatie. Van 20 september t/m

12 februari in het Gemeentemuseum. gemeentemuseumhelmond.nl

HORNU

> **Rebel Rebel Art + Rock.** Expositie over de relatie van rockmuziek en hedendaagse kunst. De utopie, het verzet, de marginaliteit, de looks en andere bijzondere attitudes uit de rockmuziek hebben sinds de jaren zestig veel beeldende kunstenaars geïnspireerd. Van 23 oktober t/m 22 januari in het MAC. mac-d.be

HORST

> **Quilts van Arnout Cosman.** Arnout Cousman exposeert een twintigtal quilts met geometrische patronen en patronen afgeleid van foto's of schilderijen. Van 22 november t/m 31 december.

> **TEX-TIEL. Wearable Art van Tiël Janssen.** Tiël Janssen toont haar bijzondere kostuums en sieraden. Van 11 december t/m 9 april in Museum de Kantfabriek. museumdekanfabriek.nl

KEULEN

> **Wir nennen es Ludwig.** Jubileumexpositie t.g.v. het 40-jarige bestaan van het museum. Van 27 augustus tot 8 januari in Museum Ludwig. museum-ludwig.de

> **Von Dürer bis Van Gogh. 64** meesterwerken uit de collecties Bührle en Wallraf. Van 23 september t/m 29 januari in het Wallraf-Richartz-Museum. wallraf.museum

KREFELD

> **Das Abenteuer unserer Sammlung I.** Na een verbouwing van zes jaar heropent het museum met een rijke collectie-presentatie. Van 2 juli t/m februari in het Kaiser Wilhelm Museum. kunstmuseumkrefeld.de

LANDGRAAF

> **Overzichtsexpositie.** Met werk van o.a. Hans van den Eertwegh, Jannel, Michele Kaus en Les deux Garçons. Van 13 november t/m 18 december in Ipomal galerie. ipomal-galerie.nl

LEUVEN

> **Op zoek naar Utopia.** Meesterwerken van tijdgenoten van

Thomas More van wie in 1517 Op zoek naar Utopia verscheen. Van 20 oktober t/m 17 januari. **Yto Barrada.** De Marokkaanse kunstenares reflecteert op het collectieve geheugen en erfgoed van haar geboorteland. Van 30 september t/m 17 januari in Museum M Leuven. mleuven.be

LEUDAL

> **Just Incomprehensible Again.** Dré Devéns creëert in zeven sessies een *in situ* installatie. Van 7 oktober t/m 30 december in de Missiekapel in Heythuysen. kunstcultuurleudal.nl

> **Najaarsexpositie.** Werk van Shorsvan Ibrahim, Désirée van Doorn (schilderijen), Jacqueline Beelen-Kockelkoren (sculpturen), Henry Joris (glas) en metaalsculpturen in de beeldentuin. Op 3, 10 en 11 december van 14.00 tot 17.00 uur in Gallery Roscampus, Mortel 3, Roggel. galleryroscampus.nl

LUIK

> **21 rue la Boétie.** Expositie over de verschuivingen in de kunsthandel en het ontstaan van de moderne kunst aan het begin van de vorige eeuw. Van 22 september tot 29 januari in La Boverie. laboverie.com

MAASMECHELEN

> **Nina Haveman - The Bluebird.** Overzichtstentoonstelling met schilderijen en tekeningen. T/m 14 december. **Paul Souchacki.** **Kijken met gesloten ogen.** Van 15 januari t/m 24 februari in het cultuurcentrum. cmaasmechelen.be

MASTRICHT

> **Ms. Candelabra's Platform of Light.** Videokunstinstallatie door Wineke Gartz in de toren van voormalige Brandweerkazerne. Van 24 september tot 30 juni, iedere avond van zondsondergang tot 23.00 uur in de Capucijnstraat 21. viewmaster-projects.com

> **Life of Ornament.** Grote projecties van Sphinx-drukkdecors op het Eiffelgebouw, door kunstenaars Persijn Broersen en Margit Lukacs. Van 1 december t/m 30 april, iedere avond van 19.00 tot 00.00 uur. viewmaster-projects.com

> **Qassim Alsaedy.** Schilderijen & Keramiek. Van 27 t/m 4 december van

11.00 tot 18.00 uur en van 5 december t/m 8 januari op afspraak. kunstexpert.com

> **X-TRA-LICHT.** Werken van Jurgen Reichert. Van 18 november t/m 28 januari in Galerie Dis. Objecten van Reichert zijn in dezelfde periode in het Museum a/h Vrijthof te zien. galeriedis.nl

> **Verstilde schoonheid en de liefde voor overvloed.** Groepsexpositie

Wim Claessen, Hanneke Giezen en Fienke Teeken. Van 5 november t/m 10 december in Galerie Huub Hannen. huuhannen.nl

> **Scherven brengen geluk. Part II.** Keramiktentoonstelling. Van 19

november t/m 24 december in galerie Artotheek Schuwirth & van Noorden. schuwirthenvannoorden.nl

> **LUMA.** Werken van Jean-Marc

Philémont Montout (schilderijen) en Den Bar (sculpturen). Expositie i.s.m. Museum aan het Vrijthof. Van 18

november tot 19 februari in Galerie MOA. galeriemoa.nl

> **Incarnatie.** Werk van de Spaanse

kunstenaar Marc Prat. Van 22 oktober t/m 4 december. **De subtiliteit van**

papier. Groepstentoonstelling met

werken van en op papier. Van 11

december t/m 22 januari bij PontArte. Vernissage op 11 december van 14.30

uur t/m 17.00 uur. PontArte.com

> **Floors & walls / from ground.**

Werk van Ton Boelhouwer. Van 22

oktober t/m 3 april 2017. **My Stories**

of Painting. Solo van de Chinese

BACA-winnaar Cai Guo-Qiang. Van

30 september t/m 1 mei. **Aura.**

Kunstenaar Hao Liang en schrijver

Hu Fang in dialoog met werk uit de

Bonnefantenmuseum-collectie en

werk van deelnemers van de Van Eyck.

Van 25 november t/m 11 juni in het

Bonnefantenmuseum. bonnefanten.nl

> **Poets of Beijing.** Veertien jonge

Chinese kunstenaars exposeren in de

Wiebengahal. Van 26 november t/m 8

januari. marres.org

> **Marres Currents #4. Running**

Time. Groepstentoonstelling van

kunstenaars die recent afstudeerden

in België, het Duitse Ruhrgebied en

het zuiden van Nederland. Van 14

december t/m 12 februari in Marres.

marres.org

MÖNCHENGLADBACH

> **What Would I Do in Orbit?**

Multimedial werk van Anne-Mie van Kerckhoven over de verinnerlijking van nieuwe technologieën en media. Van 13 november tot 26 februari in Museum Abteiberg. museum-abteiberg.de

MONS

> **Gérard Garouste.** Als rode draad voor de presentatie van Garouste's werken dient de roman *Don Quichotte*. Van 24 september t/m 29 januari in het BAM. bam.mons.be

NEUSS

> **On The Other Side.** Werk van

Britse beeldhouwer Richard Deacon. Van 4 september t/m 5 maart in de Langen Foundation. langenfoundation.de

NOORBEEK

> **Kunstgroepe.** Werk van o.a.

Vivianne Schuijlen, Carina Janssens, Hans Keuls en Wim Mestriner. T/m 15 januari in Beeldentuin Mestriner. beeldentuinmestriner.nl

ROERMOND

> **Eigentijdse glaskunst in vormalig atelier Nicolas.** Van

19 november t/m 18 december op zaterdagen en zondagen in Galerie Mariska Dirkx. galeriemariskadirkx.nl

SITTARD-GELEEN

> **Collectie in actie.**

Openingsexpositie van Ligne Sittard-Geleen, het nieuwe thuis van Museum De Domijnen. Van 4 september t/m 12 december. **Onder druk.** Expositie door De Salon Sittard-Geleen met grafisch werk van kunstenaars die een band hebben met de Westelijke Mijnstreek. Van 17 december t/m 5 februari in Museum De Domijnen. domijnen.nl

> **Artificial Products.** Ruimtelijke werk van Marco Wit. Van 27 november t/m 18 december op zaterdagen en zondagen in KC 138. stadslab-sittard-geleen.nl

TILBURG

> **Mwili Na Akili.** Duotentoonstelling Charlotte Schleifert en Paul Bogaers. Van 6 november t/m 18 december t/m in Park – Platform for Visual Arts.

park013.nl

> **Remain in Light.** Werken van Hester Oerlemans & René Daniels. Van 12 november t/m 8 januari in Museum De Pont. depont.nl

> **Dutch Design on the move.** T/m 12 maart in het Textilmuseum. textilmuseum.nl

VALKENBURG

> **Kerst met kunst in de keuken.**

Appetijtelijke stillevens uit de kunstcollectie van Henk Hoogakker, verzamelaar én hobbykok met passie voor streekgastronomie. Van 20 december t/m 22 januari. **Terugblik op een poppenleven.** Sprekende en bewegende poppen van Gerda Tekstra. Van 4 december t/m 15 januari. **Het Limburg van Jacques Vonk.** Werk van glazenier Jacques

Vonk die de ramen van veel Limburgse kerken ontwierp. Van 20 november t/m 15 januari in Museum Land van Valkenburg. museumlandvanvalkenburg.nl

VENLO

> **Van Bommel van Dam Prijs/Preis 2016.**

Expositie van jonge, prijswinnende kunstenaars uit Nederland en Nordrhein-Westfalen. Van 8 oktober t/m 31 december.

Nothing, if not Beautiful (in the City). Overzichtstentoonstelling bij het veertigjarig bestaan van Museum van Bommel van Dam. Van 15 oktober t/m 31 december in Museum van Bommel van Dam. vanbommelvandam.nl

> **Joie de peindre, van vroeger tot nu.**

Cartoons en schilderijen van de Landgraafse kunstenaar Pierre

Triebels. Van 13 november t/m 18 december in Galerie de Zeemeermin. galeriedezeemeermin.nl

WUPPERTAL

> **Terry Fox – Elemental**

Gestures. Vertegenwoordiger van de performance en video kunst. Van 11 september t/m 9 februari. **Lutz Fritsch – Cosmos.** Tekeningen, objecten en foto's. Van 9 oktober t/m 26 februari. **Valérie Favre.** Van 28

augustus t/m 8 januari. **Giganten der Moderne.** Edgar Degas en Auguste Rodin worden in een grote expositie naast elkaar gezet, twee meesters uit het impressionisme die elkaar bewonderden en benijdden. Van 25 oktober t/m 26 februari in het Von der Heydt-Museum. von-der-heydt-museum.de

Two Lone Swordsmen (2009) van Keetje Mans. foto Peter Cox. Te zien in het Stadhuis in Heerlen in een expositie van nieuwe aankopen voor de collectie Schunck/Gemeente Heerlen.

Tekening door Edmond Tschaggeny, © Stichting Tysmans. Te zien bij de expositie De kiem van een kunstenaarsoord in het Emile Van Dorenmuseum in Genk.

Still uit de film *The Other Side* van Roberto Minervini over het leven van een drugsverslaafde stel in een van de armste streken van de Verenigde Staten. Te zien bij Filmhuis de Spiegel in Heerlen. Zie podiumpagina p.16.

**ONLINE
BINNENLAND**

Back to Utopia voert ons 500 jaar terug in de tijd, Het Nieuwsblad, 6/5/2015

http://www.nieuwsblad.be/cnt/blsme_01666868

Ook verschenen in:

- Stamp Media

'Back to Utopia' voert ons 500 jaar terug in de tijd

BRUSSEL - Eind 2016 zal het exact 500 jaar geleden zijn dat de eerste druk van Utopia, het grensverleggende werk van Thomas More, van de persen rolde. In 2016 volgt een zesdelige documentaire Back to Utopia. Hierin neemt documentairemaker Fabio Wuytack ons terug mee naar het beloofde land van Thomas More. Waarom we met alle geweld een reis moeten boeken naar een 500-jaar oud fictief eiland, vertelt Wuytack ons in een interview.

We ontmoeten Fabio Wuytack in Starbucks in station Brussel-Noord. Wat mistroostige, dystopische ontmoetingsplekken betreft, heeft Wuytack er wel de beste uitgekozen. Naast de schimmige hoerenbuurt kan het deels gerenoveerde noordstation je niet doen vergeten dat dit een buurt is waar je liever snel uit de voeten maakt. Met trolley in de hand wandelt Wuytack het koffiehuis binnen, bestelt een macchiato en zet zich neer.

Waarom station Brussel-Noord?

Wuytack: "Ik ben onlangs verhuisd en woon hier nu op vijf minuten wandelafstand vandaan. Het is voor mij de handigste plek om snel interviews te geven, want Back To Utopia neemt al mijn tijd in beslag. Na ons gesprek kan ik meteen de trein naar Antwerpen nemen, waar ik een afspraak heb met het animatieteam. Zelfs voor beeldhouwen of andere hobby's is gewoon geen tijd meer."

Utopia van Thomas More is volgend jaar 500 jaar oud. Fris ons geheugen nog eens op. Waar gaat het over?

Wuytack: "We schrijven het jaar 1500 en het gaat er erg slecht aan toe in Engeland: er heerst veel armoede, corruptie en geweld. Thomas More kan het niet meer aanzien en wil zijn handen, Pontius Pilatus-gewijs, in onschuld wassen. Hij schrijft een verhaal over een onbestaand eiland dat tot in de gekste details beschreven wordt. Maar hij doet alsof hij het helemaal niet zelf verzonden heeft. Alles wat More neerpende zou een neerslag zijn van een gesprek met de ontdekkingsreiziger Raphaël Hythlodaeus aan de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal in Antwerpen.

Hythlodaeus is niet de eerste de beste ontdekkingsreiziger, het is een man die meevoert op drie van de vier wereldreizen van de grote Amerigo Vespucci. Maar wanneer je zijn naam verder ontleedt, merk je dat het eigenlijk een Griekse rebus is. Hythlo, wat kolder of onzin betekent, en dalein, wat medelen wil zeggen. Raphaël de nonsensverteller dus, een personage ontsproten aan Thomas More's brein.

More vertelt over hun ontmoeting waarbij ze alle wantoestanden uit de Engelse maatschappij aanklaagden: machthebbers, de aristocratie en hoe dom ze allemaal wel niet zijn. "Was Engeland maar meer als Utopia", zei Hythlodaeus. Het perfecte eiland met de perfecte samenleving dat hij ontdekte op één van zijn vele reizen. In het tweede deel van het boek beschrijft Thomas More tot in de puntjes hoe Utopia er volgens Hythlodaeus uitziet. Het eiland is bijvoorbeeld 200 vierkante mijl breed, een berggordel hier, een baai met kliffen daar. Maar ook de gewoontes van de Utopianen worden aangehaald: goud wordt er bijvoorbeeld gebruikt om misdaadigers te straffen en slaven te vernederen. Dit alles tegen een achtergrond van absurde realiteit die Thomas More het hele boek lang met veel bravoure blijft vertellen."

Een tweedelig verhaal boordevol ironie en dubbelzinnigheid dus. Hoe probeer je dat op het kleine scherm over te brengen?

Wuytack: "De film heeft twee grote pijlers, enerzijds is er het boek en anderzijds de actualiteit. Die zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, want de wereld van het boek is eigenlijk actueel dan ooit. Back To Utopia zal een zesdelige documentairreeks worden waarin we elke aflevering een groot onderwerp uit het boek linken met de realiteit van onze hedendaagse samenleving. Zo is er bijvoorbeeld een aflevering over illegale goudhandel in Peru en een aflevering over onderwijs en cultuur in Griekenland.

Maar we zoeken natuurlijk ook mooie, symbolische verhalen op. In Griekenland bijvoorbeeld onderhandelen we momenteel met het Parthenon op de Acropolis om een portret te maken van de nachtwachters die daar ondanks de draconische besparingen het culturele erfgoed in ere moeten houden. Daarna leggen we dan weer de link met de onderwijsproblematiek in het land. Het team van nachtwachters bestaat volledig uit oudere mannen die de besparingsgolf hebben overleefd maar die wel allemaal kinderen hebben die er slechter voor staan. Door de crisis investeert de overheid niet meer in studiebeurzen waardoor de minder gegoede jongeren niet meer kunnen studeren. Ik ben dus erg geïnteresseerd in het sociale verhaal van die kinderen die nu plots zoveel kansen worden ontnomen. En onderweg kuieren we door de wandelgangen waar Plato les gaf aan zijn leerlingen, een mooiere locatie kan toch haast niet.

We nemen de kijker natuurlijk ook mee in de wereld van het boek en daarvoor hebben we een goede verteller nodig. Een historicus die de kracht van het woord heeft en er idealiter zelf ook al is geweest. Onze eigen Raphael Hythlodaeus dus. Hij neemt de kijker mee in de mysteries die het boek omringen en ontrafelt voor ons die dubbele bodems als een Da Vinci Code. Voor Back to Utopia proberen we momenteel om John Hurt te strikken als vertelstem. Hij speelde het hoofdpersonage in de film 1984, het grote dystopische meesterwerk naar een boek van George Orwell. Het zou mooi zijn als hij na een dystopisch verhaal deel zou uitmaken van een utopisch verhaal."

Voor Persona Non Grata (2008) reisde je naar de sloppenwijken van Venezuela, voor Two Hands (2004) verfilmde je het moedige verhaal van Mohamed Tamin uit Palestina. Als ik je films bekijk, krijg ik de indruk dat het wel heel erg gesteld is met de mensheid. Waarom zo zwaarwichtig altijd?

Wuytack: "Een gevoel van zwaarwichtigheid nalaten, is nochtans helemaal niet de bedoeling van die films. Als je de films aandachtig bekijkt, dan zie je dat het net mooie verhalen zijn. Want uiteindelijk ga ik op zoek, en dat is in Back To Utopia niet anders, naar plaatsen waar de dingen echt gebeuren. Verhalen die er toe doen. Ik zoek de marge op, niet het veilige middenveld. Ik wil mensen vinden die ondanks die harde omstandigheden zichzelf niet verkopen, mensen die het hoofd recht houden, mensen die hun trots, fierheid en inspiratie niet loslaten. Dat intrigeert me: de Utopianen in diaspora. Zij die zich niet laten doen, die blijven geloven, want het is vanuit die positieve ingesteldheid dat dingen echt veranderen."

Hoe verlopen de opnames? In welk productieproces zit de documentaire nu precies?

Wuytack: "We zijn nu in de ontwikkelingsfase. Het komt erop neer dat we de productie, het filmen dus, nu volop aan het voorbereiden zijn. Er wordt veel geresearcht, er worden veel dingen uitgeprobeerd en contacten gelegd. En natuurlijk hebben we ook al een aantal opnames gemaakt, een reeks die we speciaal voor onze teaser trailer hadden ingepland. Die zijn onder meer gebeurd in Peru, in de jungle in de buurt van Puerto Maldonado. Daar zijn we op het verhaal gestoten van Alberto, een illegale goudzoeker. Dat is misschien nog wel het strafste verhaal."

Hoezo?

Wuytack: "Wel, je moet weten dat er in de Peruviaanse jungle op dit moment zo'n 5.000 illegale goudzoekers dag en nacht werken, in shiften van 24u. Allemaal om de goudhonger van de bankiers te stillen. Zij willen hun geld veilig parkeren in goud. Daar kwamen we in contact met Alberto. Hij leeft, woont en werkt al 35 jaar in Puerto Maldonado en hij ziet ook wat een ravage die goudontginning met zich meebrengt. De dagen zijn lang, de werkomstandigheden afschuwelijk maar ze blijven het werk doen want een alternatief is er niet.

De goudzoekers hebben zich destijds verenigd in La Siete Asociaciones, de zeven verenigingen, omdat ze hulp nodig hebben van de overheid. Ze willen op een veiligere, meer milieouverantwoorde manier goud kunnen verzamelen om een leven op te bouwen. Ze hebben bijvoorbeeld dringend een hospitaal nodig in de jungle omdat er enorm veel werkongevallen gebeuren en de arbeiders niet verzorgd kunnen worden.

Maar tegelijkertijd begon La Siete Asociaciones ook met de woestijn, achtergelaten door de goudontginning, geleidelijk aan te herbebossen. Hiervoor hadden ze zo'n 5.000 plantjes gekweekt en wilden ze assistentie krijgen van een herbebossingsspecialist. Alberto was als afgevaardigde naar de verantwoordelijke minister in Lima, 2000 km verder, gestapt. Jaren waren ze bezig om een klein potje geld samen te leggen, waarmee ze die herbebossingsspecialisten uit eigen zak konden betalen. Om maar te zeggen wat voor een eerlijke en bewonderenswaardige mensen er daar aan het werk zijn.

Alberto kwam dus aan in Lima, vroeg een gesprek met de minister, maar kreeg het deksel op de neus. Diezelfde dag belt de minister naar de politiekazerne in Puerto Maldonado met het bevel om de nederzettingen aan te vallen, alles te ontruimen en in brand te steken. De inwoners vluchten daarop verder het woud in, waar ze tot vandaag nog steeds goud aan het ontginnen zijn. Want goud moet er zijn. Je ziet, Back To Utopia wordt een heel harde wereld, maar je ontmoet er sterke mensen en net dat is wat mij intrigeert."

Wanneer en waar zal Back To Utopia te zien zijn?

Wuytack: "De internationale release staat voorlopig gepland in juni 2016. In Vlaanderen zou de documentaire drie maanden later, in september dus, te zien zijn. De documentaire is trouwens maar een deel van een echt 360-graden project. Het boek wordt heruitgegeven, er komen televisie-uitzendingen en een cinemarelease. In 2016 is er zelfs een grote expositie rond Utopia gepland in Museum M in Leuven, in de steigers gezet door de KU Leuven. Qua grootte kan je het vergelijken met de recente Expo Vesalius, maar dan maal twee.

De expositie, die De Weg Naar Utopia heet het, zou moeten openen op 19 oktober 2016. Er worden historische stukken voor ontleend, onder andere een aantal unieke familieschilderijen van Thomas More die vanuit allerhande topcollecties naar Leuven worden gebracht. De documentaire zal een speerpuntrol hebben, want het is de bedoeling om de mensen warm te maken om de tentoonstelling te bezoeken en het boek weer op te rakelen. Je zou kunnen zeggen dat Utopia na 500 jaar terugkeert naar Leuven waar het in december 1516 door onze drukker des vaderlands, Dirk Martens, voor het eerst werd gedrukt.

Persbericht: Herdenkingssteen Utopia onthuld in Antwerpen, Visit Antwerpen, 28/5/2015

Persbericht, 28 mei 2015

HERDENKINGSSTEEN UTOPIA ONTHULD IN ANTWERPEN

De Engelse humanist Thomas More begint zijn boek Utopia met een fictieve ontmoeting die plaats vindt in Antwerpen in mei 1515, vandaag 500 jaar geleden. Een reiziger, Raphael Hythlodaeus, vertelt hem bij het buitenkomen uit de kathedraal over het land Utopia. Deze ontmoeting is het startschot voor het gelijknamige boek over 'de ideale staat' waarmee More wereldbekend zou worden. Het is ook een blijk van de sleutelrol die Antwerpen tussen 1500 en 1585 heeft gespeeld in de startfase van de moderniteit. 500 jaar later onthult de stad op voorstel van het KMSKA en M HKA een gedenksteen op de locatie van de ontmoeting.

Schepen voor toerisme Koen Kennis en museumdirecteurs Bart De Baere (M HKA) en Manfred Sellink (KMSKA) onthulden vandaag de gedenksteen op de Handschoenmarkt. Wanneer de gedenksteen definitief ingemetseld is, zal hij een blijvende herinnering zijn aan de oorsprong van Utopia in Antwerpen. Op de steen staat de volgende zin in het Nederlands en in de vijf grootste wereldtalen (Arabisch, Chinees, Engels, Hindi en Spaans): "Hier ontmoette Thomas More in 1515 naar eigen zeggen de reiziger die hem vertelde over Utopia".

Utopia

Thomas More, de Engelse humanist, politicus en later katholieke heilige, zette met Utopia een droombeeld uit als kritiek op het toenmalige Engelse beleid. Hij schreef het boek in de periode waarin hij als afgezant van koning Hendrik VIII van Engeland in 1515 in het huidige Vlaanderen verbleef (Brugge, Brussel, Mechelen en Antwerpen). Het boek verscheen in 1516, gedrukt in Leuven door de Aalsterse drukker Dirk Martens.

Het belang van het boek Utopia kan moeilijk onderschat worden. Het is het ultieme beeld van de westerse vooruitgangsidee en werd een wereldwijde referentie voor het startschot van de moderniteit die tot de globale wereld van vandaag heeft geleid. Dat volgens More net de ontmoeting met de reiziger aan de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal tot Utopia leidde, toont de sleutelrol die Antwerpen in die tijd speelde. Dat de figuur Thomas More ook vandaag de dag nog leeft in de stad, bewijst de hogeschool met dezelfde naam.

Verschillende tentoonstellingen

Naar aanleiding van de 500ste verjaardag van de publicatie van het boek in Leuven, loopt in de universiteitsstad in het najaar van 2016 de prestigieuze tentoonstelling *Op zoek naar Utopia*. De eerste grote tentoonstelling van KMSKA na de heropening begin 2019 zal gaan over deze gouden eeuw van Antwerpen, die tot nu veel te weinig belicht werd. M HKA opent vanavond een tentoonstelling rond 'de welvaartsstaat' (*De Welvaartsstaat*, 28.05–27.09.2015), het eindpunt van dit utopisch denken.

KMSKA-directeur Manfred Sellink: "De onthulling van deze herdenkingssteen is een belangrijke symbolische mijlpaal voor het KMSKA, dat op weg is om in de herinrichting van het nieuwe museum diezelfde 16^e eeuw meer aandacht te geven. Vele mensen denken dat de eeuw van Rubens de gouden eeuw was voor Antwerpen, maar onze stad beleefde zijn artistieke en commerciële hoogtepunt dus een eeuw vroeger, in de jaren 1500. In het KMSKA herdenken we dat met een ambitieuze tentoonstelling in het najaar van 2019, de eerste grote tentoonstelling in het nieuwe museum".

M HKA-directeur Bart De Baere: "Utopia is de meest universele claim die Antwerpen als stad kan maken. Iedereen heeft iets met Utopia; het staat voor samen over onze maatschappij denken. Het startschot werd hiervoor 500 jaar geleden in Antwerpen gegeven. Het illustreert ook hoe kunst een rol kan spelen in het nadenken over de maatschappij. 500 jaar geleden het begin met Utopia, en vanavond opent het M HKA de tentoonstelling *De Welvaartsstaat*, wat kan gezien worden als een voorlopig eindpunt van een lange evolutie."

Schepen voor Toerisme Koen Kennis: "Deze steen symboliseert ook de bijzondere aantrekkracht van Antwerpen als wereldcentrum voor de economie en de kunst, zowel ten tijde van de gouden eeuw als vandaag. Onze handelsmetropool inspireert ook nu tot vernieuwing, ondernemersspirit, bijzondere verhalen en innovatieve ideeën en creëert een uniek biotoop waar kunstenaars, economen, grote denkers, ondernemers en creatievelingen zich ten volle kunnen ontplooien."

Gedenksteen voor More's "Utopia" in Antwerpen, De Redactie, 28/5/2015

<http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/cultuur%2Ben%2Bmedia/kunsten/1.2353679>

Gedenksteen voor More's "Utopia" in Antwerpen

Wikipedia/Utopia

do 20/05/2015 - 19.36 ▾ Belga

In Antwerpen is vlak bij voor de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal een gedenksteen onthuld voor het boek "Utopia" van de Engelse humanist Thomas More. De inleiding van die klassieker speelt zich af in de Antwerpen.

De gedenksteen bevat een boodschap in het Nederlands en de grootste vijf wereldtalen. Het monument is een initiatief van de stad Antwerpen en musea KMSKA en M HKA, die beide een verwante expo plannen.

In "Utopia" heeft More in 1515, exact 500 jaar geleden, in Antwerpen een fictieve ontmoeting met een reiziger die hem vertelt over het bestaan van Utopia, het Ideale land. More beschreef een droombeeld dat tegelijkertijd een kritiek vormde op het toenmalige Engelse beleid. More verbleef tijdens het schrijven van zijn werk in Vlaanderen en zou niet toevallig voor Antwerpen gekozen hebben.

"Antwerpen beleefde van 1500 tot 1585 een echte "gouden eeuw", zowel op economisch als artistiek vlak, en nam zo de rol van Brugge over", zegt KMSKA-directeur Manfred Sellink. "Dat wordt ook het onderwerp van de eerste grote expo in het vernieuwde KMSKA in 2019, na jaren van renovatie."

In het M HKA openft donderdagavond dan weer "De Welvaartsstaat", een tentoonstelling rond de utopie die na de Tweede Wereldoorlog ontstond over een staat die ervoor moet zorgen dat alles in het leyen goed gaat, met ook een blik op vandaag en de toekomst.

"Antwerpen stond mede dankzij Utopia mee aan de wieg van de moderniteit. De gedenksteen symboliseert de bijzondere aantrekkracht van Antwerpen als wereldcentrum destijds, maar ook nog vandaag", vindt schepen van Toerisme Koen Kennis (N-VA). "Ik ben het KMSKA en M HKA erg dankbaar dat ze met dit idee op de proppen kwamen."

Dag van de architectuur 2015: Stad en Architectuur, Architectura, 16/9/2015

http://www.architectura.be/nl/newsdetail.asp?id_tekst=11468&id=0&content=Dag+van+de+Architectuur+2015%3A+Stad+en+Architectuur

Dag van de Architectuur 2015: Stad en Architectuur

16/09/2015

In aanloop naar de Dag van de Architectuur 2015 laat Architectura.be de architectuurorganisaties aan het woord die het programma van die dag mee vorm geven. Welke evenementen vinden er in de regio van de organisatie plaats? En hoe omschrijft de organisatie haar architectonische identiteit? **Stad en Architectuur** licht het Leuvense programma toe.

Welke zijn de meest in het oog springende projecten die er tijdens de DVDA te bezichtigen zijn in jouw regio/stad?

De Hoorn van 360 architecten: Brouwerij De Hoorn is de bakermat van Stella Artois en een sterk staaltje van industriële architectuur. Na 20 jaar leegstand veranderden zeven enthousiaste Leuvenaars het gebouw in een innovatieve ontmoetingsplek.

De Balk van Beel van Stéphane Beel Architects: het eerste gebouw van de nieuwe Leuvense stadswijk Tweewaters, is meteen het meest duurzame residentiële gebouw in Europa.

Het Psychiatrisch Centrum Campus Gasthuisberg, wellicht een van de meesterwerken van de Vlaamse toparchitect Stéphane Beel. Het gebouw zelf is op z'n minst therapeutisch te noemen.

De Verbouwing Beerten Weynants: de woning ligt in een zone waar niet gebouwd, zelfs heropgebouwd mag worden. Om de woning toch te kunnen uitbreiden, vonden Guerilla Office Architects een ingenieuze oplossing in de aanpalende schuur.

De Vernieuwbouw Borremans van arch. Rob Mols: met een laag budget, hoge ambities gerealiseerd. Dit stadsperceel van amper 31 m² werd recent nog ingenomen door een krot. Vandaag prijkt er een lichte en ruimtelijke stadswoning.

Welke evenementen in jouw regio/stad zou je zeker aanraden?

Architectuurprijs Leuven – tentoonstelling (24.09-25.10 in OPEK) en publicatie: met de Architectuurprijs Leuven maakt de stad een balans op en reflecteert zij over recente projecten die relevant zijn voor de huidige tendensen van stadsontwikkeling. De publicatie 'Hedendaagse architectuur in Leuven' en de tentoonstelling brengen de genomineerde projecten samen.

Scholendebat en prijsuitreiking (op 7.10 in OPEK): de Architectuurprijs heeft een sterk democratische inslag: de gebruikers van de stad beslissen mee. De stad reikt een vakprijs en een publieksprijs uit. In een publiek einddebat worden de finalisten voorgesteld door eindejaarsleerlingen van Leuvense middelbare scholen. Het aanwezige publiek beslist.

Wandeling 'de Dijle levend door Leuven': Stad en Architectuur heeft een wandeling uitgestippeld langs stadsvernieuwingsprojecten die in directe relatie staan met de vernieuwde Dijle in Leuven.

Wat is typisch voor de architectuur in jouw regio/stad?

Leuven kent de laatste decennia een sterke ambitie om te investeren in infrastructuur vanuit de noodzaak om van een kleine universiteitsstad een voldragen centrumstad te maken en dat werpt volop vruchten af. Als één van de dertien Vlaamse centrumsteden concentreert Leuven diverse voorzieningen voor zijn omgeving zoals werkgelegenheid, verzorging, onderwijs, cultuur, ontspanning, etc.; hiermee onderscheidt Leuven zich van Diest, Aarschot of Tienen. Bijkomend is de inspirerende aanwezigheid van een universiteit op wereldniveau een belangrijke factor in het elan van bouwen dat Leuven vandaag kent. De KU Leuven is zonder meer de grootste

bouwheer van de stad en volgt dezelfde uitdaging om permanent te bouwen en te herbouwen.

Intussen staat Leuven bekend als een stad met een buitengewoon stimulerend klimaat voor ‘hedendaagse’ architectuur. Hedendaagse architectuur is het beeldmerk van Leuven geworden. Investeren in hedendaagse architectuur resultert er zowel in doorsnee-architectuur als in grote exponenten als M – Museum Leuven of de Balk van Beel. Leuven zet daarbij sterk in op het wonen in de stad. Maar elk voordeel heb zijn nadeel. Dankzij het actief promoten is het wonen in de stad en directe omgeving erg in trek, wat ook nadelige effecten heeft: forse prijsstijgingen, parkeerproblemen, ...

Als je jouw regio/stad op architectonisch gebied vandaag vergelijkt met de situatie van pakweg 10 jaar geleden, wat valt dan het meeste op?

Grote delen van Leuven hebben de laatste jaren een grondige metamorfose ondergaan. Oude industriële sites (vb. rondom de Vaart en de Dijle, Sociale Werkplaatsen, ...) evolueren volop. De industrie trok uit de stad en de vrijgekomen industrieterreinen maken stilaan plaats voor levendige stads wijken. Telkens wordt een kwaliteitsvolle mix van wonen, werken en vrijetidsbeleving nagestreefd, wat een nieuwe dynamiek aan het stadscentrum toevoegt. In ruil leidt het herbestemmen van oude industriële gebouwen tot woongebieden tot volkomen nieuwe stadszichten en hiermee een stukje verlies aan herkenbaarheid.

Wat vormen de belangrijkste architectonische uitdagingen in jouw regio/stad voor de volgende jaren en decennia?

Het Leuvense stadsbestuur beklemtoont het belang van wonen in de stad niet zonder reden. De laatste decennia is de bevolking buiten de steden veel sterker gegroeid dan in de stad. Ondanks de suburbanisering blijft Leuven als centrumstad een grote concentratie aan voorzieningen bieden. Dit zorgt voor veel verkeer naar en van de stad met nefaste gevolgen op vlak van mobiliteit, leefbaarheid en economie. De Leuvense regio kampt dus met belangrijke vraagstukken: hoe groot is Leuven nu? Waar liggen haar grenzen? Kan de regio Leuven verkeersleefbaar blijven? Waar vangen we de toekomstige demografische en economische groei het best op? Slagen we er nog in om onze ruimtelijke ordening een duurzame richting te laten opgaan? Hoe bewaakt Leuven het evenwicht tussen verstedelijking en verlandschappelijkung?

Wat zijn de krachtlijnen van jouw architectuurorganisatie?

Stad en Architectuur is bovenal een presentatieplek. Ze stelt recente ontwikkelingen in architectuur voor aan de hand van tentoonstellingen, lezingen en debatten en werkt voor haar activiteiten samen met M – Museum Leuven en Kunstencentrum STUK, beide toplocaties in Leuven. Stad en Architectuur maakt kortom vernieuwende architectuur zichtbaar, ervarbaar en bediscussieerbaar. Hierbij tracht het bovenal een breed publiek te inspireren om zodoende een zo groot mogelijke maatschappelijke betrokkenheid te creëren. Zij werkt daartoe samen met nationale en internationale experten. De thema's die aan bod komen, behandelen urgente vraagstukken uit het architectuerveld. Zij volgen uit diverse versterkte samenwerkingen en allianties die Stad en Architectuur doelbewust opzoekt.

Van welke toekomstige evenementen of projecten van jouw organisatie verwacht je veel?

In 2016 vieren we de vijfhonderdste verjaardag van ‘Utopia’ van Thomas More, het boek dat het startschot gaf van een lange traditie van utopisch denken binnen de discipline van de architectuur. De tentoonstelling kadert binnen een stadsbreed project met een grootschalig cultureel, wetenschappelijk en toeristisch programma dat in heel Leuven zichtbaar zal zijn. Het architectuuruik van de tentoonstelling, een productie van Stad en Architectuur, brengt geen staalkaart van utopieën uit verleden of heden, maar stelt de vraag naar het kritische potentieel van de utopie en naar de architectuur als utopische praktijk in de toekomst. Hoe kan het utopische denken productief en relevant zijn? Vier intrigerende motieven uit het boek krijgen een vertaling in het ontwerp van een actuele utopie, ontworpen door vier verschillende architectenbureaus. Omdat de impact van ‘Utopia’ wereldwijd was, vindt de tentoonstelling niet enkel in M – Museum Leuven plaats, maar simultaan in verschillende Europese landen. Een breder debat gevoerd rond de resultaten van deze tentoonstellingen, vormt de inzet van internationale uitwisselingen.

EUtopia - tentoonstelling

1.10.2016 – 25.01.2017 in M – Museum Leuven

Simultaantentoonstellingen in Dublin en Ljubljana

Curatoren: Ward Verbakel (plusoffice arch.), Joeri De Bruyn (Public Space) en Maarten Van Acker (UA)

Auditorium staat voor de lezingenreeks die Stad en Architectuur jaarlijks organiseert in samenwerking met STUK, de KU Leuven (dep. ASRO) en de studentenvereniging Existenz. De reeks brengt een verscheidenheid aan ervaring en expertise bij elkaar die kaderen binnen een gemeenschappelijk thema. Gedurende acht avonden presenteren nationale en internationale ontwerpers scenario's voor nieuwe ontwikkelingen op het vlak van architectuur, stedenbouw en design. Stad en Architectuur werkt samen met externe curatoren, met voor de komende editie als curator de Italiaanse expert, Dr. Silvio Carta, die een programma samenstelde rond het thema ‘*The Architecture of Information: data, people, public space*’.

29.10.2015 PHILIPPE MOREL - EZCT (FR) / “Data and the Public Space”

12.11.2015 ATMOS STUDIO (UK) / “The Cultural Framework of Digital Design”

26.11.2015 CARLO RATTI (USA) / “The Dawn of the Architecture of Information”

10.12.2015 LAB[AU] (BE) / “The City and the Social Space”

11.02.2016 J. MAYER H. (DE) / “Data-driven Spaces, Forms and Shapes”

03.03.2016 PATRIK SCHUMACHER – ZAHA HADID ARCHITECTS (DE/UK) / “Data-driven Spaces, Forms and Shapes”

24.03.2016 PERNILLA OHRSTEDT STUDIO (SE) / “Data, Physical Characteristics and People”

14.04.2016 ARUP (UK) / “The Future of our Public Realm”

**Umberto Eco curator tentoonstelling in Leuven over Thomas More, Belga,
3/12/2015**

Umberto Eco curator tentoonstelling in Leuven over Thomas Mores "Utopia"

(BELGA) = De bekende Italiaanse auteur Umberto Eco ("In de naam van de roos") is curator van een tentoonstelling die de Universiteitsbibliotheek van de KU Leuven eind 2016 organiseert naar aanleiding van de 500e verjaardag van het Thomas Mores boek "Utopia". Dit legendarisch boek rolde op 16 december 1516 voor het eerst van de persen in de toenmalige drukkerij van Dirk Martens, op de hoek van de Naamse- en Standonckstraat in Leuven.

Om deze verjaardag te vieren plant Leuven van 26 september 2016 tot 17 januari 2017 een stadsfestival met tentoonstellingen, street art, film, muziek, theater, dans, literatuur, lezingen en stadswandelingen. Umberto Eco, die in 2013 een boek publiceerde over imaginaire landen en plaatsen, is gastcurator van de tentoonstelling in de Universiteitsbibliotheek die de context en nawerkingen van het boek van Thomas More belicht. Eco zal ook een lezing geven in de Stadsschouwburg.

Trekker van het stadsfestival is de internationale tentoonstelling "Op zoek naar Utopia" in Museum M, waar de bezoeker kennis zal kunnen maken met Thomas More en zijn vrienden, de idealen en droombeelden die kunstenaars koesterden, het verlangen naar verre horizonten en de nieuwe wetenschappelijke vindingen. Werken van 15e en 16e eeuwse topkunstenaars als Quinten Metsys, Hans Holbein, Jan Gossaert en Albrecht Dürer zullen er worden samengebracht.

Tijdens het stadsfestival loopt ook de tentoonstelling "Tracing the Future", met werken die aangeven op welke manier kunstenaars vandaag invulling geven aan het concept "utopie". In het laboratorium van Fablab KU Leuven zullen verschillende kunstenaars met de nieuwste technologieën de grenzen van hun utopie verkennen. Het theatergezelschap "het nieuwstedelijk" brengt het door Thomas More geïnspireerde stuk "Hoop". Kunstencentrum Stuk plant een dansprogramma met onder meer Meg Stuart en Michiel Vandervelde.

Umberto Eco curator van tentoonstelling in Leuven over Thomas More, De Redactie, 3/12/2015

<http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/cultuur%2Ben%2Bmedia/kunsten/1.2513750>

Umberto Eco curator van tentoonstelling in Leuven over Thomas More

do 03/12/2015 - 13:55 Belga

De Italiaanse auteur Umberto Eco is curator van een tentoonstelling die de Universiteitsbibliotheek van de KU Leuven eind 2016 organiseert naar aanleiding van de 500e verjaardag van Thomas Mores boek "Utopia". Dit boek, waarin Thomas More een ideale staat beschrijft, rolde op 16 december 1516 voor het eerst van de persen in de toenmalige drukkerij van Dirk Martens, op de hoek van de Naamsestraat en de Standonckstraat in Leuven.

Om deze verjaardag te vieren plant Leuven van 26 september 2016 tot 17 januari 2017 een stadsfestival met tentoonstellingen, street art, film, muziek, theater, dans, literatuur, lezingen en stadswandelingen.

Umberto Eco, die in 2013 een boek publiceerde over imaginaire landen en plaatsen, is gastcurator van de tentoonstelling in de Universiteitsbibliotheek die de context en nawerkingen van het boek van Thomas More belicht. Eco zal ook een lezing geven in de Stadsschouwburg.

Trekker van het stadsfestival is de internationale tentoonstelling "Op zoek naar Utopia" in Museum M, waar de bezoeker kennis zal kunnen maken met Thomas More en zijn vrienden, de idealen en droombilder die kunstenaars koesterden, het verlangen naar verre horizonten en de nieuwe wetenschappelijke vindingen. Werken van 15e- en 16e-eeuwse kunstenaars Quinten Metsys, Hans Holbein, Jan Gossaert en Albrecht Dürer zullen er worden samengebracht.

Tijdens het stadsfestival loopt ook de tentoonstelling "Tracing the future", met werken die aangeven op welke manier kunstenaars vandaag invulling geven aan het concept "utopie". In het laboratorium van Fablab KU Leuven zullen verschillende kunstenaars met de nieuwste technologieën de grenzen van hun utopie verkennen. Het theatergezelschap "het nieuwstedelijk" brengt het door Thomas More geïnspireerde stuk "loop". Kunstencentrum Stuk plant een dansprogramma met onder meer Meg Stuart en Michiel Vandevelde.

500 jaar Utopia inspireert Leuven tot groots stadsfestival en internationale top-tentoonstelling, Cartoon Productions, 4/12/2015

<http://www.cartoon-productions.be/2015/12/04/500-jaar-utopia-inspireert-leuven-tot-groots-stadsfestival-en-internationale-toptentoonstelling/>

500 Jaar Utopia inspireert Leuven tot groots stadsfestival en internationale toptentoonstelling

4 december 2015. Ruddy Berghmans

In 2016 is het exact 500 jaar geleden dat de Engelse humanist en staatsman Thomas More in Leuven zijn wereldberoemde boek Utopia publiceerde. Leuven viert deze mijlpaal met een groots opgezet stadsfestival met tentoonstellingen, street art, film, muziek, theater, dans, literatuur, lezingen en stadswandelingen. Trekker is de internationale, kunsthistorische tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' in M - Museum Leuven. Het festival gaat officieel van start op maandag 26 september 2016 na een feestelijk openingsweekend op 24 en 25 september en eindigt op 17 januari 2017. '500 Jaar Utopia' wordt door de stad Leuven ook aangegrepen om tot de zomer van 2018 met haar burgers en verenigingen een participatief traject op te zetten over de kunst van het

samenleven en de zoektocht naar een ideale samenleving.

'500 jaar Utopia' is een initiatief van KU[N]ST Leuven vzw, het samenwerkingsverband van de stad Leuven en de KU Leuven.

STADSFESTIVAL '500 Jaar Utopia'

Leuven staat in het najaar van 2016 volledig in het teken van Utopia en de verbeelding van een ideale wereld. De Leuvense professionele culturele sector en tientallen wetenschappelijke instellingen van de KU Leuven werken een sterk artistiek programma uit.

TOPTENTOONSTELLING IN M - MUSEUM LEUVEN

20.10.2016 >< 17.01.2017

Trekker van het stadsfestival is de **prestigieuze internationale bruikleenotentoonstelling** 'Op zoek naar Utopia' in M - Museum Leuven. De bezoeker maakt er kennis met Thomas More en zijn vrienden, met de idealen en droombeelden die door de hoofden van kunstenaars speelden, met het verlangen naar verre horizonten en met het web van nieuwe wetenschap dat geduldig over de werkelijkheid heen werd geweven. Schitterende werken van 15de- en 16de-eeuwse topkunstenaars als **Quinten Metsys, Hans Holbein, Jan Gossaert en Albrecht Dürer** worden samengebracht in een spannend en intrigerend verhaal over de zoektocht naar en het dromen over een ideale wereld. Onder de topwerken zijn unieke schilderijen, miniaturen, wandtapijten en astronomische instrumenten waarvan er vele voor het eerst in Vlaanderen te zien zullen zijn. Jan Van der Stock (KU Leuven), die eerder tekende voor de succesvolle openingstentoonstelling van M - Museum Leuven over Rogier van der Weyden, is de curator.

EEN GREEP UIT HET FESTIVALPROGRAMMA

26.09.2016 >< 17.01.2017

Op een boogscheut van M - Museum Leuven organiseert **deUniversiteitsbibliotheek** van de KU Leuven op hetzelfde ogenblik een tentoonstelling die de context en de nawerking van

de *Utopia* van Thomas More en de Utopische bibliotheek belicht. **Umberto Eco** die in 2013 een boek publiceerde over imaginaire landen en plaatsen, is gastcurator van enkele zalen. Eco zal tijdens het stadsfestival, op uitnodiging van **Lectio KU Leuven** cultuurcentrum **30CC**, ook een grote publieke lezing geven in de Leuvense stadsschouwburg. Het programma bevat ook een fundamentele poot **hedendaagse kunst**. De Commissie Actuele Kunst van de KU Leuven realiseert, in samenwerking met het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte, het Lieven Gevaert Centre en M – Museum Leuven, de tentoonstelling **Tracing the Future**. Ze reikt inzichten aan over de manier waarop kunstenaars vandaag invulling geven aan het concept 'utopie'. De geselecteerde werken verwijzen subtiel naar gefaalde utopieën uit het verleden en brengen tegelijkertijd actuele sociale of ecologische thema's onder de aandacht. De Frans-Marokkaanse kunstenares **Yto Barrada** presenteert een tentoonstelling in M – Museum Leuven. Op verschillende historische erfgoedlocaties in de stad staat verder een groepsexpositie op het programma met werk van de internationaal gerenommeerde Ursula Biemann & Paulo Tavares, Martin Le Chevallier, The Otolith Group en Adrien Tirtiaux. Het hedendaagse luik wordt uitgewerkt door curatoren Stéphane Symons, Hilde Van Gelder en Eva Wittcox. In het laboratorium van **Fablab** KU Leuven zullen verschillende kunstenaars met de nieuwste technologieën de grenzen van hun utopie verkennen. Het parcours '**Ex Vitro**' in Heverlee, rond het Arenbergkasteel en Imec, toont origineel werk van Frederik De Wilde, Stefaan Quix, Michaël Roskam en Bas Smets, gecreëerd in en met Fablab. Daarnaast is er ook werk van andere kunstenaars en zullen er evenementen en lezingen plaatsvinden waarbij wetenschap en kunst elkaar ontmoeten. Het project is een samenwerking tussen Fablab en de opleiding culturele studies van de KU Leuven. Marc Lambaerts en Anneleen Masschelein zijn de curatoren. "De verbeelding is een onmisbaar ingrediënt voor zowel kunstenaars als wetenschappers. Als universiteit willen we jonge mensen stimuleren om 'out of the box' te denken en onverwachte verbanden te zoeken. Verschillende projecten in het programma zijn een gevolg van de vruchtbare samenwerking tussen kunst en wetenschap." zegt vicerector cultuur KU Leuven Katlijn Malfliet.

Op het gebied van podiumkunsten inspireerde het thema theatergezelschap **het nieuwstedelijk**. 'Hoop' is het sluitstuk van de meeslepende trilogie 'Hebzucht, Angst en Hoop' van regisseur Stijn Devillé, geschreven met *deUtopia* in het achterhoofd. Kunstencentrum **STUK** gaat voor een sterk dansprogramma met op de affiche de internationaal gerenommeerde choreografe en danseres Meg Stuart en jong talent Michiel Vandervelde.

De partners van het artistieke luik van het stadsfestival '500 Jaar Utopia' zijn:

Stad en Architectuur, het nieuwstedelijk, Beeld Beeld, Max Last, Compagnie Tartaren, FactorY, Festival 20/21, Lectio KU Leuven, Frascati Symphonic, Fonk, Academie van het Leives Dialect, KADOC KU Leuven, Dienst Congres en Event KU Leuven, Matrix, SLAC/Academie Beeldende Kunst, 30CC, Het Depot, STUK, Fablab KU Leuven, Culturele Studies KU Leuven, Commissie Actuele Kunst KU Leuven, M - Museum Leuven, Universiteitsbibliotheek KU Leuven, De Rode Antraciet, Vormingplus Oost-Brabant, Biomedische Wetenschappen KU Leuven, Departement Architectuur KU Leuven, De Bib Leuven, Dienst Cultuur KU Leuven, Metaforum, Stadsarchief Leuven, Werkbank en LUCA School of Arts

Vanaf maart 2016 is het volledige programma te lezen op de website:
www.utopialeuven.be

Hellemans, F., Umberto Eco komt naar Leuven voor Thomas More, Knack, 7/12/2015

<http://www.knack.be/nieuws/boeken/umberto-eco-komt-naar-leuven-voor-thomas-more/article-normal-632259.html>

Umberto Eco komt naar Leuven voor Thomas More

Frank Hellemans
is redacteur Boeken van Knack.be

07/12/15 om 10:04 - Bijgewerkt om 10:19

De Italiaanse schrijver-filosof Umberto Eco leidt in het najaar in Leuven een academische tentoonstelling over 500 jaar 'Utopia' van Thomas More in goede banen, en zal er zijn visie over de humanist More komen toelichten.

Umberto Eco kent het werk van de Engelse humanist-politicus Thomas More als geen ander. © Belga (via EPA)

Volgend jaar is het 500 jaar geleden dat 'Utopia', de visie van **Thomas More** op een ideaalstaat, van de pers rolde bij de Leuvense drukker **Dirk Martens**. Daarom organiseert de stad Leuven samen met de universiteit tal van evenementen rond de eerste - en illustere - gebruiker van het woordje utopie. Zo halen ze onder anderen **Umberto Eco** naar Leuven.

Op zoek naar de utopie

Uittreksel uit de eerste druk van 'Utopia'.

Eco, altijd al een goede vriend van de KU Leuven sinds hij er begin jaren 1980 na het succes van zijn 'De naam van de roos' eredoctor werd, is een eminente medievist, en kenner van de middeleeuwse filosofie. Wie kan je beter vragen om toelichting te komen geven bij het baanbrekende werk 'Utopia' van Thomas More dat op 16 december 1516 in Leuven werd gedrukt?

Eco zal in de Universiteitsbib zelf een kleine maar fijne tentoonstelling superviseren rond het boek 'Utopia', zoals het toen werd gedrukt. Hij komt einde 2016 in de Leuvense Stadsschouwburg ook praten over het belang van Thomas Mores 'Utopia'. Even verder in Museum M is er eveneens een grote publiekstentoonstelling gepland: 'Op zoek naar Utopia'.

Europese netwerk

Van 26 september 2016 tot 17 januari 2017 wordt de bezoeker er ondergedompeld in het Europese netwerk van Thomas More die niet alleen in Leuven (**Erasmus**) of Antwerpen maar ook in Mechelen (**Hiëronymus van Busleyden** en het Bourgondische hof) een graag geziene gast was. In Mechelen heeft hij allicht nog de piepjonge **Anne Boleyn** ontmoet die toen in het huidige Mechelse gerechtshof stage liep bij **Margaretha van Oostenrijk**. Later zou zij als nieuwe echtgenote van **Hendrik VIII** Thomas More mee ter dood helpen veroordelen omdat die haar kerkelijke huwelijk met de vorst in de weg had gestaan.

Ideale staat

Bedoeling van deze tentoonstelling is om een zicht te geven op hetgeen vrienden en tijdgenoten van More maar ook schilders, zoals de 15e- en 16e-eeuwse kunstenaars **Quinten Metsys**, **Hans Holbein**, **Jan Gossaert** en **Albrecht Dürer**, over de utopie of de ideale staat in hun correspondentie en werk te zeggen hadden.

Velghe, J., Vijf eeuwen later klinkt de kritiek van Thomas More nog altijd bekend in de oren, Knack, 1/1/2016

<http://www.knack.be/nieuws/belgie/vijf-eeuwen-later-klinkt-de-kritiek-van-thomas-more-nog-altijd-bekend-in-de-oren/article-opinion-640947.html>

'Vijf eeuwen later klinkt de kritiek van Thomas More nog altijd bekend in de oren'

In februari is het 500 jaar geleden dat Thomas More zijn magnus opus publiceerde. Johan Velghe van Vlinks maakt van die verjaardag gebruik om in zijn nieuwjaarswensen te pleiten voor meer Utopia.

De 'Duizend Klassiekers' op Radio 2 vergezelden mijn eindejaarsdagen. Huishoudelijke taken en klussen leken compacter en moeiteloos op de tonen van songs die het geheugen opfristen, en andere meezingers. Tweemaal draaide ik de volumeknop hoger en staakte ik het soppen van de vaat en diende de wasmachine bij het leeghalen even geduld te oefenen.

Al twintig jaar zingt de Nederlandse folkgroep **Rapalje** 'Wat zullen we drinken' (*). Gelukkig maar blijven ze de eindejaar top duizend halen. Steevast zing ik het derde van de zeven verzen mee: *Dan zullen we vechten, voor ons belang / Voor het geluk van iedereen, dus vechten we samen.*

Zo simpel verwoord, duidelijker kan een hoopvolle boodschap niet klinken. Onverbeterlijk optimistisch. Mag het?

Het tweede lied dat mij naar de volumeknop deed grijpen zette mij met beide voeten op de grond. Toen ze zevenendertig was realiseerde zij zich dat ze nooit door Parijs had gereden in een sportwagen met de warme wind in haar haar. Op het dak waar ze heen is geklommen toen het lachen te hard werd. De onnavolgbare stem van **Marianne Faithfull** in 'The Ballad of Lucy Jordan'. De gebroken droom. De burn-out die murw slaat. *The evening sun touched gently on the eyes of Lucy Jordan on the rooftop where she climbed when all the laughter grew too loud.* Wanneer alle samenlevingsvreugde gedoofd is. Wanneer zwakheden niet langer kunnen gedeeld worden.

“ *Vijf eeuwen later klinkt de kritiek van Thomas More nog altijd bekend in de oren’*

Vlinks wenst u geen nieuw jaar toe waarin verder weggevlucht wordt van het geluk van iedereen. Vlinks wenst u veel Utopia. Wensen voor lef om koppig te dromen, om ondanks alles te morrelen en te beuken. Wensen om te morren én activist te zijn. De verontwaardiging niet verliezen, en zonder afwachten zelf stevige fundamenten leggen voor de schuilplaats waar de zwaksten voorrang hebben.

In februari 2016 is het welgeteld vijfhonderd jaar geleden dat de Engelse humanist **Thomas More** zijn 'Utopia' publiceerde bij de Leuvense uitgeverij/drukkerij van de geboren Aalstenaar **Dirk Martens**, vriend van Erasmus die zijn maatschappijkritiek verpakte in 'Lof der Zotheid'.

Het boek 'Utopia' is één grote en gedetailleerde sociale kritiek op de door armoede, corruptie, slecht beleid en geweld geterroriseerde maatschappij medio zestiende eeuw. Vijf eeuwen later klinkt het nog altijd bekend in de oren. Het fictieve personage Hythiodaeus, de zeeman die aanmeerde in Utopia, vertelt over zijn ervaringen met de eilandbewoners, hoe ze hun samenleving organiseren en hierbij niet schuwen controversiële principes toe te passen. Zo iets als het invoeren vandaag van het basisinkomen. Of nog, het hanteren van onvoorwaardelijke gelijkwaardigheid voor allen en iedereen.

Utopia staat voor de perfecte samenleving. Moeten wij met minder tevreden zijn zoals cartesiaans denkende politici ons voorhouden? Hun zogenaamd realisme predikt vijandsbeelden en ongelijkwaardigheid binnen hun met angsturine afgelakte territorium. Utopia houdt ons bij de les: lessen trekken uit wat fout loopt in crisistijden en het voorkomen van een catastrofe als gevolg van armoede en oorlog. Utopia wijst de enige leefbare realiteit aan: hardnekkig volharden in hoop en durf -en vergeet niet empathie er aan toe te voegen- om oplossingen aan te reiken en democratisch af te dwingen. Utopia is het verhaal van het humane geloof dat bergen verzet.

Nieuwjaarswensen zet je niet bij de koopjes, daar ding je niet op af. De jeugdige snaak die peter en meter slechts vijftig procent voorspoed en een gereduceerd percentage gezondheid toewenst heeft gegarandeerd uitzicht op een schrale nieuwjaarsfooi. Nochtans is het dat wat de regeringen voor 2016 met u voorhebben. Ze wanen zich vooral nog veilig in de twee volgende niet-electorale jaren.

Drie wensen

De nieuwjaarswensen van Vlinks gaan voor het volle pond om nu, en niet later in verkiezingsjaren, de logge tanker vol conservatieve, individualistische tot zelfs egoïstische maatschappijbeelden te doen zwanken in de richting van de solidaire samenleving. De kruisbestuiving van de sociale en Vlaamse emancipatiegeschiedenis blijft de voedingsbodem. Vechten voor ons belang: het geluk van iedereen is voorbij die mentaliteit stappen waarbij voordeelen die we zelf genieten als noodzakelijk aanzien worden en de voordeelen die een ander krijgt als verspilling te bestempelen.

De wensenlijst is uitgebreid. Een selectie van drie acute wensen dringt zich op.

Primo: laat 2016 het jaar zijn waarin politici haast struikelen over hun daadkracht om komaf te maken met de achter elke hoek van kinderopvang, schoolkeuze, inburgering, sociale huisvesting, thuiszorg, opname in betaalbare woonzorgcentra, loerende wachtlijsten...

Secundo: laat alle beleidsniveaus gelijktijdig inhakken op de tentakels van de armoede-octopus.

Onmogelijk, want besparingstijden? De snelheid waarmee de miljardenkredieten vergaard werden voor het allegaartje van de defensieplannen en het kopig vasthouden aan de aankoop van jachtvliegtuigen scherpt de twijfel aan in het vermogen van de federale regeringspartijen om zich in te leven in de reële besognes van de burgers.

Onmogelijk, want besparingstijden? De snelheid waarmee de miljardenkredieten vergaard werden voor het allegaartje van de defensieplannen en het kopig vasthouden aan de aankoop van jachtvliegtuigen scherpt de twijfel aan in het vermogen van de federale regeringspartijen om zich in te leven in de reële besognes van de burgers.

Tertio: een wens gericht aan eenieder. Zet je niet aan de zijkant bij de verstarde galspuwers. Geef het niet op zoals **Lucy Jordan**. Geloof in Utopia. Ga het geargueerde debat aan. Zoek partners. Wees activist van onderuit -meer Robin Hood à la **Wouter Deprez**- en weet dat solidariteit, gelijkwaardigheid, rechtvaardigheid, armoedebestrijding en complexloze identiteitsbeleving een ondeelbaar pakket vormen in de Vlaamse samenlevingsopbouw.

Dan is er werk voor iedereen, dus werken we samen. Samen staan we sterk, ja werken we samen, voor elkaar.

(Johan Velghe is woordvoerder van Vlinks)

(*) Dit uit 1928 daterend Bretoens volkslied *Son ar christ* (ciderlied) gaf Alan Stivell een folkrockversie. De Nederlandse groep Bots maakte er met 'Zeven dagen lang' (1976) een politiek geïnspireerd liedje van. 'Vechten voor ons belang, het geluk van iedereen' komt uit de pen van Bots. Rapalje voegde er twintig jaar geleden drie coupletten aan toe.

 OPINIE

Nergens kan overal zijn

02 JANUARI 2016 OM 03:00 UUR | Marc Reynebeau

Teruggaan in de geschiedenis kan helpen om in 2016 beter over de toekomst na te denken. Dat aanloopje begint precies een half millennium geleden, in 1516. Toen verscheen (in Leuven) het boek *Utopia* van de Engelse humanist Thomas More. De titel betekent letterlijk ‘nergens’. Met wat Grieks-Latijnse rekkelijkheid kan het woord ook de betekenis ‘goede plek’ krijgen. Vandaag is ‘utopie’ een synoniem voor een plaats of toestand met een ideale samenleving.

Thomas More schreef het boek als een satire en een kritiek op zijn tijd. Toch biedt het stof voor reflectie over erg actuele thema’s, zoals tirannie, corruptie, ongelijkheid of privébezit, maar ook over religie, gendergelijkheid, het priestercelibaat en zelfs privacy of euthanasie.

Het boek zelf is niet de enige reden waarom zijn vijfhonderdste verjaardag in 2016 aandacht verdient. Het roept ook de vraag op naar het utopische denken. Dat heeft niet zo’n beste naam. In de twintigste eeuw wilden het fascisme en het communisme een utopische samenleving tot stand brengen,

Het boek zelf is niet de enige reden waarom zijn vijfhonderdste verjaardag in 2016 aandacht verdient. Het roept ook de vraag op naar het utopische denken. Dat heeft niet zo'n beste naam. In de twintigste eeuw wilden het fascisme en het communisme een utopische samenleving tot stand brengen, desnoods met de knuppel, en het resultaat was ronduit dramatisch. IS probeert dat nu met zijn kalifaat.

Het mes en de twee kanten

Maar de ideale of toch als onverbeterbaar voorgestelde samenleving bestaat nog in andere vormen. Vandaag presenteert de geglobaliseerde vrijemarkteconomie zichzelf als een al gerealiseerde utopie, want ze stelt dat 'het einde van de geschiedenis' is bereikt en dat een alternatief niet meer denkbaar is, hoeveel er ook fout loopt, kaduuk in elkaar zit of mensen ongelukkig maakt.

Daarom is de verjaardag van *Utopia* een dankbaar vertrekpunt voor al wie begaan is met de wereld. Te beginnen bij de vaststelling dat het utopische denken een mes is dat aan twee kanten snijdt. Het zien als een letterlijk na te volgen blauwdruk, zal alleen rampen veroorzaken. Ongeduld is de grootste zonde van de utopist. Het best komt de utopie nooit tot stand, maar voedt ze de politieke verbeeldingskracht, als richtsnoer of maatstaf in het dagelijkse handelen.

De utopie smoren is nefast voor het politieke denken en het sociale engagement. Het ondermijnt de politieke verbeelding, verschraalt de ideologie en verlamt de democratie; waarom nog deelnemen aan verkiezingen als er toch niets meer te kiezen zou vallen? In een onttoverde, van ideaalbeelden ontdane wereld is geen plaats voor ideologie of zingeving, maar heerst alleen schraal cynisme.

En de ene utopie, of ze zich zo noemt of niet, lokt altijd de andere uit. Dat is een opdracht voor 2016: het gesprek daartussen, niet om utopieën tot stand te brengen, maar om de discussie te voeren over de waarden, maatstaven en argumenten waarop ze berusten. Zo wordt de hele wereld weer een voorwerp van gesprek – minder ambitie is niet nodig.

Berghmans, R., Stadsfestival Leuven '500 jaar Utopia', Cartoon Productions,
24/1/2016

<http://www.cartoon-productions.be/2016/01/24/stadsfestival-leuven-500-jaar-utopia/>

Stadsfestival Leuven '500 jaar Utopia'

24 januari 2016 Ruddy Berghmans

In 2016 is exact 500 jaar geleden dat de Engelse humanist en staatsman Thomas More in Leuven zijn wereldberoemde boek *Utopia* publiceerde. Leuven viert in het najaar van 2016 de verjaardag van deze mijlpaal met het stadsfestival '500 Jaar Utopia'. More's *Utopia* is het uitgangspunt voor een bijzonder veelzijdig programma met tentoonstellingen, *street art*, film, muziek, theater, dans, literatuur, lezingen en stadswandelingen. Hoogtepunt is de kunsthistorische tentoonstelling '[Op zoek naar Utopia](#)' in M - Museum Leuven.

Leuven staat in het najaar van 2016 volledig in het teken van Utopia en de verbeelding van een ideale wereld. Het stadsfestival gaat officieel van start op maandag 26 september 2016 met een feestelijk openingsweekend op 24 en 25 september en eindigt op 17 januari 2017. Alle culturele en tientallen wetenschappelijke instellingen en organisaties in Leuven werken mee aan het programma.

Met het grote stadsfestival Utopia vieren ze dat Thomas More 500 jaar geleden in Leuven zijn wereldberoemde boek *Utopia* publiceerde. In *Utopia* beschrijft More een ideale samenleving die een reiziger ergens op een eiland zou hebben aangetroffen. De wereldwijde impact maakte van *Utopia* meteen een nieuw woord, een nieuw artistiek en maatschappelijk begrip én het meest invloedrijke boek in de Nederlanden. Leuven viert deze mijlpaal met een groots opgezet stadsfestival met tentoonstellingen, *street art*, film, muziek, theater, dans, literatuur, lezingen en stadswandelingen.

Tentoonstelling

Trekker van het stadsfestival is de grote kunsthistorische tentoonstelling in M - Museum Leuven. Schlitterende werken van 15de- en 16de-eeuwse topkunstenaars als Quinten Metsys, Hans Holbein, Jan Gossaert en Albrecht Dürer worden samengebracht in een spannend en intrigerend verhaal over de zoektocht naar en het dromen over een ideale wereld. Ook de KU Leuven is nauw betrokken bij het festival. Dat zorgt voor een boeiende samenwerking tussen kunst en wetenschap.

www.visitleuven.be - www.kunstleuven.be

Grote plannen met Rubens en co: Vlaanderen zet 3 jaar Vlaamse meesters centraal, Knack, 16/5/2016

<http://www.knack.be/nieuws/belgie/grote-plannen-met-rubens-en-co-vlaanderen-zet-3-jaar-vlaamse-meesters-centraal/article-normal-703919.html>

Grote plannen met Rubens en co: Vlaanderen zet 3 jaar Vlaamse meesters centraal

16/05/16 om 17:15 - Bijgewerkt om 17:15

Vlaanderen zet vanaf 2018 drie jaar lang de Vlaamse meesters centraal. De hoofdrollen zijn weggelegd voor Rubens, Bruegel en Van Eyck, zo kondigden Vlaamse ministers van Toerisme en Cultuur Ben Weyts en Sven Gatz aan.

256
KEER GEDEELD

Ministers van Cultuur Sven Gatz (Open VLD) en van Toerisme Ben Weyts (N-VA) promoten de Vlaamse meesters en primitieven in Londen. © Belga

Vlaanderen zet vanaf 2018 drie jaar lang de Vlaamse meesters centraal. De hoofdrollen zijn weggelegd voor Rubens, Bruegel en Van Eyck, maar ook andere schilders en kunstvormen komen ruim aan bod. De Vlaamse ministers van Toerisme en Cultuur, Ben Weyts (N-VA) en Sven Gatz (Open VLD), brachten maandag een kort bezoek aan Londen om het project te promoten en te pleiten voor internationale samenwerkingen.

Na de grootschalige herdenkingsplechtigheden rond WOI wil Vlaanderen in 2018, 2019 en 2020 vol inzetten op kunst met het project Vlaamse meesters. Bedoeling is onder andere om Vlaanderen in het buitenland te promoten als een goede bestemming voor de culturele meerwaardezoeker en meer toeristen naar onze regio te halen.

Via samenwerkingen met buitenlandse instellingen moet het ook mogelijk zijn om enkele werken van Vlaamse meesters, die momenteel in buitenlandse musea hangen, naar ons land terug te halen. Het uitgangspunt van het project - een initiatief van Toerisme Vlaanderen - ligt dus bij de schilderkunst en het oeuvre van de schilders uit de 15de, 16de en 17de eeuw, met een focus op de in het buitenland best bekende meesters **Pieter Paul Rubens**, **Pieter Bruegel de Oude** en de Vlaamse Primitieven waaronder **Jan Van Eyck**.

Wie is de bekendste Vlaamse meester in het buitenland?

Van alle Vlaamse meesters is Pieter Paul Rubens in het buitenland veruit de bekendste. Dat blijkt uit recent onderzoek van Toerisme Vlaanderen in 17 landen waaronder onze buurlanden, maar ook onder andere Rusland, China en de VS. De bevraging kadert in het project Vlaamse meesters, waarmee Vlaanderen in 2018, 2019 en 2020 groots wil uitpakken.

Rubens blijkt de meest gekende Vlaamse meester. Meer dan tien procent van de ondervraagde Russen, Duitsers en Spanjaarden omschrijft hem als één van de vijf belangrijkste Europese schilders. In onze buurlanden (met uitzondering van Groot-Brittannië), Spanje en Italië is meer dan de helft vertrouwd met zijn naam en in Rusland is dat zelfs drie op vier.

Pieter Bruegel de Oude is dan weer het best gekend in Nederland, Oostenrijk en Rusland.

Jan Van Eyck scoort vooral hoog in Nederland, Spanje en de Verenigde Staten.

In Groot-Brittannië is het opnieuw Rubens die de grootste naamsbekendheid geniet: 20 à 25 procent van de Britten heeft al wel eens gehoord van Jan Van Eyck en **Antoon Van Dyck**, en 12 procent is bekend met Bruegel.

Daartegenover staat dat het in Zwitserland, Noorwegen en Zweden eerder slecht gesteld is met de kennis van de Vlaamse meesters.

De link tussen de Vlaamse meesters en de Vlaamse kunststeden wordt weinig gelegd, zo blijkt wel, al legt 9 procent toch het verband tussen Rubens en Antwerpen. Voor het onderzoek, dat in december 2015 en januari 2016 werd uitgevoerd, werden per land 1.000 personen gevraagd.

Vlaanderen wil tegelijk het project zo veel mogelijk opentrekken naar andere kunstvormen en bezoekers ook trakteren op hedendaagse kunst, strips en gastronomie. Weyts en Gatz hielden in Londen onder andere halt in de **National Gallery**, waar naast enkele werken van Bruegel en Van Eyck ook dertig schilderijen van Rubens hangen.

Vervolgens ging het naar het **Trinity House** voor een lunch met vertegenwoordigers van diverse culturele instellingen. "We willen tonen aan de wereld dat we in het verleden heel grote kunstenaars hebben afgeleverd, die aan de bakermat liggen van Europese kunst en cultuur. Dat vakmanschap willen we in de kijker zetten en linken aan de andere troeven van onze regio", verklaarde Vlaams minister van Toerisme, Ben Weyts. "Daarnaast willen we ook in Vlaanderen zelf meer fierheid en zelfbewustheid creëren."

Ministers van Cultuur Sven Gatz (Open VLD) en van Toerisme Ben Weyts (N-VA) promoten de Vlaamse meesters en primitieven in Londen. [@_Reijns](#)

De bedoeling van de missie maandag is vooral om het project rond de Vlaamse meesters bekendheid te geven en te kijken naar de mogelijkheden om samen te werken. En dat die mogelijkheden er zijn, bleek ook tijdens het bezoek aan het Londense museum want de National Gallery heeft plannen voor een Rubensjaar in 2020.

Voor minister van Cultuur Sven Gatz was het onderhoud met de culturele instellingen de uitgelezen gelegenheid om met topfiguren in het buitenland te praten over hoe zij hun museumbeleid aansturen. "Wij hebben goede musea en een grote collectie, maar onze musea zijn te klein om op internationale schaal mee te spelen, tenzij we kunnen komen tot een coördinatie op hoger niveau zoals in heel wat andere landen het geval is. De **National Trust** (de Britse instelling voor het behoud van historische en natuurlijke monumenten, nvdr) is op dat vlak een van de meest succesvolle voorbeelden."

Lam Gods restaureren

Het project Vlaamse meesters wordt in de tweede helft van 2016 al een eerste keer onder de aandacht gebracht met twee tentoonstellingen - de expositie "Voor God en Geld: Gouden Tijden van de Zuidelijke Nederlanden" in Gent en "Op zoek naar Utopia" in het Leuvense MuseumM - maar de eigenlijk start is dus gepland voor 2018.

Enkele van de op stapel staande hoogtepunten zijn de restauratie van het Lam Gods en de terugkeer ervan naar de Sint-Baafskathedraal in Gent, de heropening van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten in Antwerpen en de evenementen naar aanleiding van de 450ste sterfdag van Bruegel. Voor het volledige evenementenprogramma is het wachten tot november 2016.

Saerens, Z., Queen Elizabeth geeft topstuk in bruikleen voor tentoonstelling in Museum M, De Redactie, 19/5/2016

<http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/cultuur%2Ben%2Bmedia/kunsten/1.2660099>

Queen Elizabeth geeft topstuk in bruikleen voor tentoonstelling in museum M

do 19/05/2016 - 20:23 Zico Saerens, Belga Het bekende "Portret van Erasmus" van Quinten Metsys is dit najaar te zien in de tentoonstelling "Op zoek naar Utopia" in het Leuvense museum M. Het werk uit 1517 komt uit de collectie van Queen Elizabeth, die het uitzonderlijk in bruikleen gaf.

Dit jaar is het precies vijfhonderd jaar geleden dat "Utopia", het iconische werk van Thomas More, gedrukt werd in Leuven. Iets om te vieren, zo lijkt het, want naast een stadsfestival en een uniek samenlevingstraject komt er ook een grote tentoonstelling in museum M.

Voor de tentoonstelling - die loopt van 20 oktober tot 17 januari - komen er negentig werken van over de hele wereld naar Leuven. Een van de stukken is "Portret van Erasmus" van Quinten Metsys dat uit de collectie van Koningin Elisabeth II van het Verenigd Koninkrijk komt. Het gaat om een van de vier dubbelportretten die de人文主义者Erasmus en Pieter Gillis bestelden in 1517 als geschenk voor hun goede vriend Thomas More. Ook twee van de drie andere portretten komen naar Leuven. Over het vierde wordt nog onderhandeld.

Quinten Metsys

"Op zoek naar Utopia" bestaat uit vier delen. In het eerste deel wordt gefocust op het gelijknamige boek waarin Thomas More een ideale maatschappij beschrijft waar geluk en rechtvaardigheid hoogtij vieren.

"Beelden van paradijs en hel" is de titel van het tweede deel en "Verbeelding van het onbekende" het derde. De tentoonstelling sluit af met het verlangen naar een de utopische samenleving in de kunstwereld.

"Raphaël Hythlodaeus is Erasmus"

In de marge van de voorstelling van de voorstelling deed professor Jan Van der Stock (KU Leuven) nog een uitspraak over "Utopia". Volgens hem is Raphaël Hythlodaeus, de man die in het boek het verhaal vertelt van de ideale samenleving op het eiland, niemand minder dan Erasmus.

"Thomas More was zeer goed bevriend met de in Leuven verblijvende humanist Erasmus en met Pieter Gillis, de Antwerpse stadssecretaris bij wiens thuis het verhaal van Utopia verteld wordt. Erasmus had enkele jaren voordien "Lof der zotheid" opgedragen aan Thomas More en zorgde er ook voor dat "Utopia" in Leuven gedrukt werd. "Utopia" bevat bovendien heel veel "Erasmiaanse" gedachten zodat het plausibel is om te stellen dat "de beuzelaar" Raphael Hythlodaeus in feite een literaire vermomming is van Erasmus."

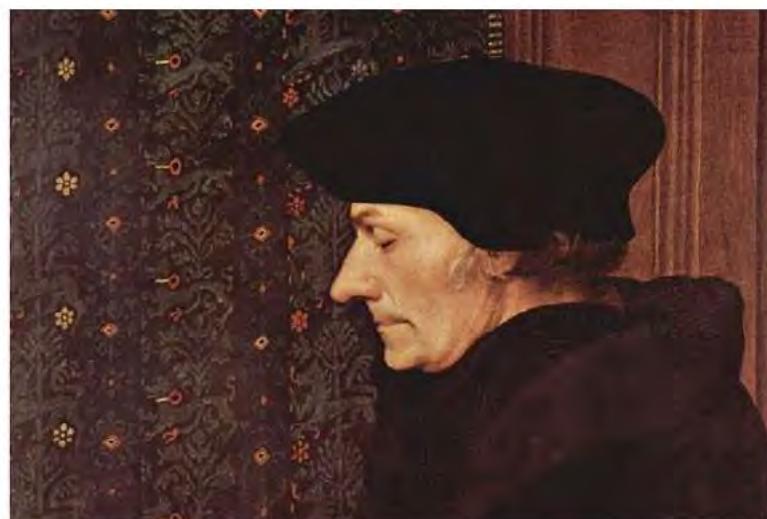
Erasmus is wellicht de verteller in het boek Utopia van Thomas More, Knack, 19/5/2016

<http://www.knack.be/nieuws/boeken/erasmus-is-wellicht-de-verteller-in-het-boek-utopia-van-thomas-more/article-normal-705441.html>

Erasmus is wellicht de Verteller in het boek Utopia van Thomas More

19/05/16 om 18:21 - Bijgewerkt om 18:18

Alles wijst er volgens prof. Jan Van der Stock (KU Leuven) op dat Raphaël Hythlodaeus, de man die in het boek 'Utopia' van Thomas More aan de autenr het verhaal vertelt van de ideale samenleving op het eiland Utopia, niemand minder is dan Erasmus.

© GF

Dat heeft Van der Stock gezegd tijdens de voorstelling van de tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' die dit najaar in het Leuvense M loopt en waarvan hij curator is.

"More was zeer goed bevriend met de in Leuven verblijvende humanist Erasmus en met Pieter Gillis, de Antwerpse stadssecretaris bij wiens thuis het verhaal van Utopia verteld wordt. Erasmus had enkele jaren voordien 'Lof der Zotheid' opgedragen aan Thomas More en zorgde er ook voor dat 'Utopia' in Leuven gedrukt werd.

Utopia beval bovenal heel veel 'Erasmiusiaanse' gedachten zodat het plausibel is om te stellen dat 'de beuzelaar' Raphael Hythlodaeus in feite een literaire vermomming is van Erasmus", aldus hoogleraar Van der Stock (Onderzoeks groep Kunstwetenschappen).

Thomas More was een Engels humanist, jurist en staatsman die in 1515 als gezant van koning Hendrik VIII van Engeland in Brugge verbleef en in die periode Utopia schreef. Het boekje analyseert in vlijmscherpe bewoordingen de toenmalige samenleving die verziekt is door hebzucht en afgunst en formuleert een utopisch alternatief op een denkbeeldig eiland.

Naar aanleiding van het feit dat het in december 500 jaar geleden in Leuven gedrukt werd, organiseert de vzw KU(N)ST Leuven, een samenwerkingsverband van de stad Leuven en de KU Leuven, dit najaar een stadsbreed project. (*Belga*)

Een meer over...

La reine d'Angleterre prête un chef-d'œuvre de Quentin Metsys pour une expo à Louvain, Belga, 20/5/2016

La reine d'Angleterre prête un chef-d'œuvre de Quentin Metsys pour une expo à Louvain

(BELGA) = Le musée M de Louvain s'apprête à commémorer à travers l'exposition "A la recherche d'Utopia", qui ouvrira ses portes du 20 octobre 2016 au 17 janvier 2017, le 500e anniversaire de la publication dans la ville universitaire d'Utopia, l'ouvrage de Thomas More. Le célèbre portrait d'Erasme peint par Quentin Metsys en 1517 et qui fait partie des collections royales anglaises sera notamment visible pendant l'exposition.

Les humanistes Erasme et Pieter Gillis ont commandé en 1517 un double portrait les représentant afin de l'offrir à leur ami Thomas More. Une copie a également été réalisée pour les collections personnelles d'Erasme et de Pieter Gillis.

Le portrait d'Erasme, exceptionnellement prêté ici, fait partie depuis le début du 17e siècle des collections de la couronne britannique. Deux des trois autres portraits seront également exposés à Louvain. La venue du 4e fait encore l'objet de négociations. Les différents portraits seront ainsi réunis pour la première fois depuis leur réalisation au 16e siècle.

"A la recherche d'Utopia" présentera au total 90 chefs-d'œuvre. A côté de Quentin Metsys, des œuvres de maîtres flamands du début du 16e siècle comme Joachim Patinir et Jan Gossaert seront également visibles.

L'exposition comprend quatre parties. La première est centrée sur le livre "Utopia" imprimé en décembre 1516 par Dirk Martens dont les presses se trouvaient non loin des halles universitaires et dans lequel Thomas More décrivait une société idéale, où le bonheur et l'intégrité occupaient une place centrale. La 2e partie est intitulée "Images du Paradis et de l'Enfer" tandis que la 3e partie part en quête de la "Terra Incognita". L'exposition s'achève sur le désir d'une société utopique dans le monde de l'art. L'exposition s'inscrit également dans une série d'événements plus large consacrée aux 500 ans de l'œuvre de l'humaniste anglais.

La reine d'Angleterre prête un chef-d'œuvre de Quentin Metsys pour une expo à Louvain, RTBF, 20/5/2016

http://www.rtbf.be/culture/arts/detail_la-reine-d-angleterre-prete-un-chef-d-oeuvre-de-quentin-metsys-pour-une-expo-a-louvain?id=9303234

Ook verschenen in:

- Bx1: <http://bx1.be/depeches/la-reine-dangleterre-prte-un-chef-doeuvre-de-quentin-metsys-pour-une-expo-louvain/>

La reine d'Angleterre prête un chef-d'œuvre de Quentin Metsys pour une expo à Louvain

Le musée M, à Louvain - © SISKA GREMMELPREZ - BELGA

Belga News

Publié le vendredi 20 mai 2016 à 14h19

0 <

Le musée M de Louvain s'apprête à commémorer à travers l'exposition "A la recherche d'Utopia", qui ouvrira ses portes du 20 octobre 2016 au 17 janvier 2017, le 500e anniversaire de la publication dans la ville universitaire d'Utopia, l'ouvrage de Thomas More. Le célèbre portrait d'Erasme peint par Quentin Metsys en 1517 et qui fait partie des collections royales anglaises sera notamment visible pendant l'exposition.

Les humanistes Erasme et Pieter Gillis ont commandé en 1517 un double portrait les représentant afin de l'offrir à leur ami Thomas More. Une copie a également été réalisée pour les collections personnelles d'Erasme et de Pieter Gillis.

Le portrait d'Erasme, exceptionnellement prêté ici, fait partie depuis le début du 17e siècle des collections de la couronne britannique. Deux des trois autres portraits seront également exposés à Louvain. La venue du 4e fait encore l'objet de négociations. Les différents portraits seront ainsi réunis pour la première fois depuis leur réalisation au 16e siècle.

"*A la recherche d'Utopia*" présentera au total 90 chefs-d'œuvre. A côté de Quentin Metsys, des œuvres de maîtres flamands du début du 16e siècle comme Joachim Patinir et Jan Gossaert seront également visibles.

L'exposition comprend quatre parties. La première est centrée sur le livre "*Utopia*", imprimé en décembre 1516 par Dirk Martens, dont les presses se trouvaient non loin des halles universitaires et dans lequel Thomas More décrivait une société idéale, où le bonheur et l'intégrité occupaient une place centrale. La 2e partie est intitulée "*Images du Paradis et de l'Enfer*" tandis que la 3e partie part en quête de la "*Terra Incognita*". L'exposition s'achève sur le désir d'une société utopique dans le monde de l'art. L'exposition s'inscrit également dans une série d'événements plus large consacrée aux 500 ans de l'œuvre de l'humaniste anglais.

La reine d'Angleterre prête un Metsys au musée M, De Redactie, 20/5/2016

<http://deredactie.be/cm/vrtnieuws.francais/magazine/1.2660924>

Engelstalige versie: <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws.english/Culture/1.2660928>

Duitstalige versie: <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws.deutsch/landundleute/1.2660846>

La reine d'Angleterre prête un Metsys au musée M

Quentin Metsys

• ven. 20/05/2016 - 12.31 A.Gr. (avec Delga)

Le musée M de Louvain commémore le 500e anniversaire de la publication, dans la ville universitaire flamande, de l'ouvrage de Thomas More "L'Utopie", avec une exposition intitulée "A la recherche d'Utopia". Elle comprend le célèbre portrait d'Erasme peint par Quentin Metsys en 1517 (photo), qui fait partie des collections royales anglaises. L'exposition sera à voir du 20 octobre au 17 janvier 2017.

Les humanistes Erasme et Pieter Gillis ont commandé en 1517 un double portrait les représentant, afin de l'offrir à leur ami Thomas More (1478, Londres - 1535, Londres). Une copie a également été réalisée pour les collections personnelles d'Erasme et de Pieter Gillis.

Le portrait d'Erasme, exceptionnellement prêté ici, fait partie depuis le début du 17e siècle des collections de la couronne britannique. Deux des trois autres portraits seront également exposés à Louvain (photo Museum M). La venue du quatrième fait encore l'objet de négociations. Les différents portraits seront ainsi réunis pour la première fois depuis leur réalisation au 16e siècle.

A la recherche d'Utopia" présentera au total 90 chefs-d'œuvre. A côté de Quentin Metsys prêté par la reine d'Angleterre, des œuvres de maîtres flamands du début du 16e siècle - comme Joachim Patinir et Jan Gossaert - seront également visibles.

Belga

L'exposition comprend quatre parties. La première est centrée sur le livre "Utopia" du juriste, philosophe, théologien et homme politique anglais, imprimé en décembre 1516 par Dirk Martens dont les presses se trouvaient non loin des halles universitaires, et dans lequel Thomas More décrivait une société idéale, où le bonheur et l'intégrité occupaient une place centrale.

La deuxième partie est intitulée "Images du Paradis et de l'Enfer", tandis que la troisième partie part en quête de la "Terra Incognita". L'exposition s'achève sur le désir d'une société utopique dans le monde de l'art. L'exposition s'inscrit également dans une série d'événements plus large consacrée aux 500 ans de l'œuvre de l'humaniste anglais.

Verhulst, L., Leuven eert humanist Thomas More met expo, De Standaard, 20/5/2016

UTOPIA WERD VIJFHONDERD JAAR GELEDEN IN LEUVEN GEDRUKT

Leuven eert humanist Thomas More met expo

20 MEI 2016 OM 03:00 UUR | Van onze medewerker, Liesbeth Verhulst

Leuven viert dit jaar de vijfhonderdste verjaardag van *Utopia*, het wereldberoemde boek van Thomas More dat in 1516 in Leuven werd gedrukt. Een speciale tentoonstelling in Museum M brengt negentig topstukken van over de hele wereld naar Leuven.

Ongeveer op de plek waar nu restaurant Namaste is, werd 'Utopia' gedrukt. [liv](#)

Thomas More is een van de grootste denkers uit de geschiedenis. Hij was een humanist en een tijdgenoot van die andere beroemde denker die in Leuven zijn sporen achterliet: Erasmus. Thomas More was ook eerste minister aan het hof van de Engelse koning Hendrik VIII en moest zijn sterke overtuigingen met zijn leven bekopen. *Utopia* is zijn belangrijkste werk. Hij beschrijft daarin de ideale samenleving op het denkbeeldige eiland Utopia.

'Wat *Utopia* voor Leuven zo bijzonder maakt, is dat het boek hier in 1516 werd gedrukt', zegt curator Jan Van der Stock. 'Ongeveer op de plek waar zich nu het restaurant Namaste bevindt in de Naamsestraat, was toen de bewuste drukkerij van Dirk Martens.'

Dat is nu precies vijfhonderd jaar geleden. Die verjaardag wilden de KU Leuven en het stadsbestuur niet onopgemerkt laten voorbijgaan. Dit najaar pakken ze dit met een groots opgezet stadsfestival rond '500 jaar Utopia'.

'We willen het rijke intellectuele verleden van Leuven in de kijker zetten', zegt burgemeester Louis Tobback (SP.A). 'We hebben dat twee jaar geleden ook met Vesalius gedaan.'

Ideale samenleving

'De verjaardag van *Utopia* is de ideale gelegenheid om na te denken over de organisatie van onze samenleving, zeker in deze tijden waarin iedereen het denkt te weten maar niemand weet hoe het moet. De ideale samenleving zal altijd een utopie blijven, maar de waarde zit hem in het debat.'

Centraal in het programma staat de tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' in Museum M, die opent op 20 oktober. 'We halen negentig topstukken uit musea van over de hele wereld naar Leuven', zegt Van der Stock.

'Alle grote Vlaamse meesters uit de tijd van More zijn vertegenwoordigd.'

Albrecht Dürer en Hans Holbein zijn enkele van de buitenlandse kunstenaars die in Leuven te zien zullen zijn. In de Universiteitsbibliotheek worden originele manuscripten van Thomas More en zijn tijdgenoten tentoongesteld.

Louis Tobback:

'De verjaardag van Utopia is de ideale gelegenheid om na te denken over de organisatie van onze samenleving'

Mertens, B., Expo rond boek 'Utopia' van Thomas More, Het Laatste Nieuws, 20/5/2016

<http://www.hln.be/regio/nieuws-uit-leuven/expo-rond-boek-utopia-van-thomas-more-a2709460/>

LEUVEN · 20/05/2016 - 03u15

ZELFS QUEEN ELIZABETH II LEENT TOPWERK UIT PRIVÉCOLLECTIE AAN MUSEUM M

Expo rond boek 'Utopia' van Thomas More

Burgemeester Tobback, curator Jan Van Der Stockt, rector Rik Torfs (tweede van rechts) en schepen Denise Vandervoort in de Naamsestraat, waar het boek 'Utopia' van Thomas More 500 jaar geleden voor de eerste keer werd gedrukt. - Vertommen

Leuven viert dit jaar het 500-jarig jubileum van 'Utopia', het iconische werk van Thomas More dat in 1516 in de Leuvense Naamsestraat werd gedrukt. Op de spraakmakende expo zullen liefst 90 topwerken te zien zijn in M.

BART MERTENS

Tik de zoektermen 'Thomas More' en 'Utopia' in op Google en binnen de halve seconde krijg je liefst 9.300.000 hits. Om maar te zeggen: Thomas More is geen nobele onbekende en zijn beroemdste werk 'Utopia' al zeker niet. Reden genoeg voor de stad en de KU Leuven om dit jaar heel wat activiteiten en tentoonstellingen te organiseren met Utopia van Thomas More als rode draad. In 2016 is het immers exact 500 jaar geleden dat het beroemde boek van de humanist in een pand in de Naamsestraat in Leuven werd gedrukt door drukker Dirk Martens.

"We herdenken Utopia met een spraakmakende tentoonstelling, een stadsfestival en een uniek samenlevingsproject. Zelfs 500 jaar na de publicatie is 'Utopia' nog steeds actueel in onze samenleving. Voor iedereen roept 'Utopia' nog steeds een wereld van hoop en verlangen op. Die wereld komt nu naar Leuven met onder meer de expo 'Op zoek naar Utopia' in museum M", zegt schepen van Cultuur Denise Vandervoort (sp.a). Burgemeester Tobback gaat nog een stapje verder en legt meteen de link met de politieke wereld van vandaag. "Ik zal eens voor Madame Soleil spelen... Als we zo voortdoen gaan we 'Utopia' niet bereiken."

Vertommen

Collectie van Queen

Het belang van 'Utopia' van Thomas More valt overigens niet te onderschatten en dat reflecteert zich ook in de expo in M. Liefst 90 topstukken uit verschillende beroemde musea verspreid over de hele wereld zijn vanaf 20 oktober te zien in Leuven. Zo leent zelfs Queen Elizabeth II een topwerk uit haar collectie uitzonderlijk uit aan museum M. Curator Jan Van der Stockt: "Het gaat over het beraamde 'Portret van Erasmus' door Quinten Metsys. Beide heren hebben uiteraard een link met Leuven en met Thomas More."

Verder krijgt Leuven ook de primeur van drie gerestaureerde 'Besloten Hofjes' uit Mechelen en komen vijf van de zeven overgebleven authentieke hemeisteren uit Leuven onze richting uit. Ook twee mooie astrolabia van Mercator en Zeelst kerend voor het eerst weer naar huis. De expo bestaat uit heel wat topstukken die nooit eerder in Vlaanderen te zien waren."

Stormloop voor tickets

De expo opent pas op 20 oktober de deuren in M maar het loopt nu al storm voor tickets. Daarom werkt de organisatie met zogenaamde timeslots en gereserveerde tickets voor de grootste expo van Vlaanderen in 2016. Naast losse tickets voor 'Op zoek naar Utopia' in M zijn er ook combi-tickets voor de expo en andere activiteiten beschikbaar.

Meer info is te vinden op de website www.utopialeuven.be

La reine d'Angleterre prête un chef-d'œuvre de Quentin Metsys pour une expo à Louvain, Nordeclair, 20/5/2016

<http://www.nordeclair.be/1576914/article/2016-05-20/la-reine-d-angleterre-prete-un-chef-d-oeuvre-de-quentin-metsys-pour-une-expo-a-1>

Ook verschenen in:

- **La Capitale:** <http://www.lacapitale.be/1576914/article/2016-05-20/la-reine-d-angleterre-prete-un-chef-d-oeuvre-de-quentin-metsys-pour-une-expo-a-1>
 - **La Meuse:** <http://www.lameuse.be/1576914/article/2016-05-20/la-reine-d-angleterre-prete-un-chef-d-oeuvre-de-quentin-metsys-pour-une-expo-a-1>
 - **La Nouvelle Gazette:** <http://www.lanouvellegazette.be/1576914/article/2016-05-20/la-reine-d-angleterre-prete-un-chef-d-oeuvre-de-quentin-metsys-pour-une-expo-a-1>
 - **La Province:** <http://www.laprovince.be/1576914/article/2016-05-20/la-reine-d-angleterre-prete-un-chef-d-oeuvre-de-quentin-metsys-pour-une-expo-a-1>
 - **Le Soir:** <http://www.lesoir.be/1216052/article/actualite/fil-info/fil-info-culture/2016-05-20/reine-d-angleterre-prete-un-chef-d-oeuvre-quentin-metsys-pour-une>
 - **Sud Info:** <http://www.sudinfo.be/1576914/article/2016-05-20/la-reine-d-angleterre-prete-un-chef-d-oeuvre-de-quentin-metsys-pour-une-expo-a-1>
-

La reine d'Angleterre prête un chef-d'œuvre de Quentin Metsys pour une expo à Louvain

Le musée M de Louvain s'apprête à commémorer à travers l'exposition «A la recherche d'Utopia», qui ouvrira ses portes du 20 octobre 2016 au 17 janvier 2017, le 500e anniversaire de la publication dans la ville universitaire d'Utopia, l'ouvrage de Thomas More. Le célèbre portrait d'Erasme peint par Quentin Metsys en 1517 et qui fait partie des collections royales anglaises sera notamment visible pendant l'exposition.

Berghmans, R., Op zoek naar Utopia, Cartoon Productions, 22/5/2016

<http://www.cartoon-productions.be/2016/05/22/op-zoek-naar-utopia/>

Op zoek naar Utopia

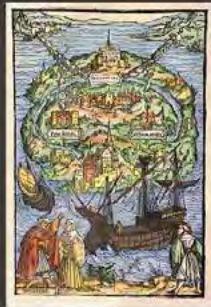

22 mei 2016 Ruddy Berghmans

Leuven viert een 500-jarig jubileum. *Utopia*, het iconische werk van Thomas More werd in 1516 in Leuven gedrukt. En dat gaat de Dijlestad dit najaar groots gedenken met een spraakmakende tentoonstelling, een stadsfestival en een uniek samenlevingstraject. *Op zoek naar Utopia* wordt niet alleen de grootste Vlaamse tentoonstelling van 2016, er zijn heel wat werken die nog nooit in Vlaanderen te zien waren. Er komen maar liefst 90 topstukken van over de hele wereld naar M – Museum Leuven.

Blikvangers

Vlaamse meesters als Quinten Metsys en Jan Gossaert en ook buitenlandse kunstenaars als Albrecht Dürer en Hans Holbein zijn maar enkele van de namen die een breed publiek zullen bekoren. Organisator KUNJST Leuven is fier dat het befaamde *Portret van Erasmus* door Quinten Metsys uit de collectie van Koningin Elisabeth II van het Verenigd Koninkrijk in bruikleen wordt gegeven. Daarnaast krijgt Leuven de primeur van drie gerestaureerde *Besloten Hofjes* uit Mechelen én komen vijf van de zeven authentieke Leuvense hemelsferen en de twee mooiste Leuvense astrolabia van Gerard Mercator en Adriaan Zelst voor het eerst terug naar huis. Curator prof. dr. Jan Van der Stock (Illuminare / KU Leuven) – de man achter de Rogier van der Weyden-tentoonstelling – is ervan geslaagd om in een bijzonder tentoonstellingsconcept al deze werken optimaal tot hun recht te laten komen.

De ticketverkoop start op 19 mei

De tentoonstelling In M – Museum Leuven opent de deuren op 20 oktober. Op 17 januari verlaten de topstukken Leuven opnieuw. Om de verwachte bezoekersopkomst in goede banen te leiden, start de voorverkoop al op donderdag 19 mei en werkt de organisatie met *timeslots*.

Naast losse tickets is er een speciaal Utopia-combiticket voor zowel de tentoonstellingen in M – Museum Leuven als voor de Universiteitsbibliotheek met ondermeer de tentoonstelling *Utopia and More* over het leven van Thomas More en de utopische literaire wereld.

Bestellen kan op www.utopialeuven.be. Op de website presenteert KUNJST Leuven ook het stadsbrede programma én het samenlevingstraject Youtopia.

500 jaar Utopia is een initiatief van KUNJST Leuven, het samenwerkingsverband van de stad Leuven en de KU Leuven.

Utopia - The Future is more, Mice Magazine, 15/6/2016

<http://mice-magazine.com/utopia-the-future-is-more/>

UTOPIA – THE FUTURE IS MORE

In Magazine by Mice Magazine / June 15, 2016

In 2016 is het exact 500 jaar geleden dat de Engelse humanist en staatsman Thomas More in Leuven zijn wereldberoemde boek Utopia publiceerde.

Leuven viert deze mijlpaal dit najaar met een groots opgezet stadsfestival.

Toptentoonstelling [Op Zoek naar Utopia](#) loopt vanaf 20 oktober in M-Museum Leuven. Schitterende werken van topkunstenaars zoals Quinten Metsys, Hans Holbein, Jan Gossaert en Albrecht Dürer worden samengebracht in een intrigerend en spannend verhaal over de zoektocht naar en het dromen van een ideale wereld.

Bezoek deze prestigieuze internationale tentoonstelling met je bedrijf tijdens een [Utopia of Utopia & More rondleiding](#). Bezorg je genodigden een exclusieve belevening met twee [VIP formules](#) in het M-Museum Leuven: een sfeervolle nocturne of museumontbijt.

Of boek een van de [stadswandelingen](#) in het spoor van Thomas More.

Utopia loopt van 20 oktober 2016 tot 17 januari 2017.

Bekijk het volledige programma op www.utopialeuven.be.

Breng een exclusief bezoek aan Utopia met je bedrijf, Event News, 20/6/2016

<http://eventnews.be/nl/vaste-tijdelijke-locaties/item/2028-breng-een-exclusief-bezoek-aan-utopia-met-je-bedrijf>

Franstalige versie: <http://eventnews.be/fr/sites-fixes-et-ephemeres/item/2029-breng-een-exclusief-bezoek-aan-utopia-met-je-bedrijf>

Breng een exclusief bezoek aan Utopia met je bedrijf

Vaste & tijdelijke Locaties

20 juni 2016

In 2016 is het exact 500 jaar geleden dat de Engelse humanist en staatsman Thomas More in Leuven zijn wereldberoemde boek "Utopia" publiceerde. Leuven viert deze mijlpaal dit najaar met een groots opgezet stadsfestival.

De Toptentoonstelling "[Op Zoek naar Utopia](#)" loopt vanaf 20 oktober in M-Museum Leuven.

Schitterende werken van topkunstenaars zoals Quinten Metsys, Hans Holbein, Jan Gossaert en Albrecht Dürer worden samengebracht in een intrigerend en spannend verhaal over de zoektocht naar en het dromen van een ideale wereld.

- Bezoek deze prestigieuze internationale tentoonstelling met je bedrijf tijdens een Utopia of Utopia & More rondleiding
- Bezorg je genodigden een exclusieve belevening met twee VIP formules in het M-Museum Leuven: een sfeervolle nocturne of museumontbijt
- Of boek een van de stadswandelingen in het spoor van Thomas More

Utopia loopt van 20 oktober 2016 tot 17 januari 2017.

Bekijk het volledige programma op www.utopialeuven.be.

Kabinet Weyts investeert in projecten rond Vlaamse Meesters in M HKA en Museum M, Belga, 29/7/2016

Kabinet Weyts investeert in projecten rond Vlaamse Meesters in M HKA en Museum M

(BELGA) = Met een investering van 1,4 miljoen euro in twee grootschalige kunstprojecten wil Vlaams minister van Toerisme Ben Weyts de Vlaamse Meesters aantrekkelijk maken voor bezoekers uit de hele wereld. Het gaat om subsidies voor een transformatieproject in het Museum voor Hedendaagse Kunst Antwerpen (M HKA) en voor de tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' van Museum M in Leuven.

De investering kadert binnen het impulsprogramma Vlaamse Meesters, dat de Vlaamse schilderkunst wereldwijd in de verf wil zetten.

"De Vlaamse Meesters zijn tijdloze iconen die in alle hoeken van de wereld mensen aanspreken", zegt Weyts. "We investeren nu in die uithangborden om buitenlandse toeristen naar de bakermat van al dat meesterschap te lokken."

Concreet gaat circa 770.000 euro naar de ambitieuze tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' in het Leuvense Museum M, naar aanleiding van de 500ste verjaardag van de druk van Utopia van Thomas More in Leuven. Tussen 20 oktober 2016 en 17 januari 2017 zullen topstukken van Vlaamse Meesters als Quinten Metsys en Jan Gossaert daar voor het eerst in Vlaanderen te zien zijn.

Het M HKA krijgt dan weer 650.000 euro voor een "ambitieus transformatieproject", dat een permanente collectie in teken van de Vlaamse beeldcultuur naar het museum moet brengen. Op die manier moet het museum een "culturele ontmoetingsplaats voor een breed publiek worden, waar de wereld kan kennis maken met het Vlaamse meesterschap".

Twee andere projecten rond de Vlaamse Meesters zitten nog in de pijplijn.

La Flandre veut mieux connaître ses peintres dans le monde, RTBF, 29/7/2016

https://www.rtbf.be/culture/arts/detail_la-flandre-veut-mieux-faire-connaître-ses-peintres-dans-le-monde?id=9365609

Ook verschenen in:

- Bx1: <http://bx1.be/depeches/la-flandre-veut-mieux-faire-connaître-ses-peintres-dans-le-monde/>

La Flandre veut mieux faire connaître ses peintres dans le monde

Le musée M, à Louvain - © SISKA GREMMELPREZ - BELGA

Belga News

Publié le lundi 01 août 2016 à 09h37

0

La Flandre a décidé de mobiliser 1,4 million pour soutenir deux projets d'exposition visant à mieux faire connaître au monde entier les maîtres de la peinture flamande.

L'argent servira notamment à un projet de transformation au sein du musée d'art contemporain d'Anvers (M HKA) et à la mise sur pied d'une exposition "*Op zoek naar Utopia*" (A la recherche de l'Utopie) au musée M de Louvain.

"Les maîtres flamands sont des icônes intemporelles qui parlent aux gens du monde entier", fait valoir le ministre flamand du Tourisme, Ben Weyts. "Nous investissons donc dans ces ambassadeurs pour attirer les touristes étrangers dans le berceau de cette création artistique."

L'effort financier permettra notamment de voir pour la première fois en Flandre les maîtres Quentin Metsys et Jan Gossaert. Leurs œuvres pourront être admirées du 20 octobre 2016 au 17 janvier 2017 à Louvain. À Anvers, l'investissement permettra de monter une exposition permanente de maîtres flamands au sein du MuHKA.

Belga

Minister van Toerisme Weyts investeert in twee projecten rond Vlaamse Meesters, De Redactie, 29/7/2016

<http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/cultuur%2Ben%2Bmedia/kunsten/1.2724924>

Minister van Toerisme Weyts investeert in twee projecten rond Vlaamse Meesters

Belga

vr 29/07/2016 - 16:53 Belga

Met een investering van 1,4 miljoen euro in twee grootschalige kunstprojecten wil Vlaams minister van Toerisme Ben Weyts (N-VA) de Vlaamse Meesters wereldwijd aantrekkelijk maken. Het gaat om subsidies voor een transformatieproject in het Museum voor Hedendaagse Kunst Antwerpen (M HKA) en voor de tentoonstelling "Op zoek naar Utopia" van Museum M in Leuven.

De investering kaderd binnen het impulsprogramma Vlaamse Meesters, dat de Vlaamse schilderkunst wereldwijd in de verf wil zetten. "Onze Vlaamse Meesters zijn tijdloze iconen die in alle hoeken van de wereld mensen aanspreken", zegt Weyts. "We investeren nu in die uithangborden om buitenlandse toeristen naar de bakermat van al dat meesterschap te lokken."

Concreet gaat circa 770.000 euro naar de ambitieuze tentoonstelling "Op zoek naar Utopia" in het Leuvense Museum M. naar aanleiding van de 500e verjaardag van de druk van "Utopia" van Thomas More in Leuven. Tussen 20 oktober 2016 en 17 januari 2017 zullen topstukken van Vlaamse Meesters als Quinten Metsys en Jan Gossaert daar voor het eerst in Vlaanderen te zien zijn.

Het M HKA krijgt dan weer 650.000 euro voor een "ambitieuus transformatieproject", dat een permanente collectie in teken van de Vlaamse beeldcultuur naar het museum moet brengen. Op die manier moet het museum een "culturele ontmoetingsplaats voor een breed publiek worden, waar de wereld kan kennis maken met het Vlaamse meesterschap". Twee andere projecten rond de Vlaamse Meesters zitten nog in de pijplijn.

Eerste projecten goedgekeurd om 'Vlaamse meesters' te promoten,
De Standaard, 29/7/2016

Eerste projecten goedgekeurd om 'Vlaamse meesters' te promoten

29 JULI 2016 OM 03:00 UUR | gse

[Mail](#) [Print](#) [Corrigeren](#)

Twee projecten die de 'Vlaamse meesters' promoten, krijgen groen licht van minister van toerisme Ben Weyts (N-VA). Hij trekt er 1,4 miljoen euro voor uit.

Met hefboomprojecten wil Weyts de toeristische uitstraling van Vlaanderen vergroten. 'We willen toeristen uit de hele wereld verleiden tot een bezoekje aan Vlaanderen', zegt hij.

Een tiental projecten die ontvankelijk waren, moesten een onderbouwd businessplan voorleggen. Er zitten grote regioprojecten bij rond Brueghel, Van Eyck en Rubens. Die zitten nog 'in wacht'.

Het Muhka krijgt 650.000 euro. Daarmee kan het museum zijn infrastructuur aanpassen om een permanente expositie op te zetten met de Vlaamse meesters van vandaag.

Het project 'In search of Utopia' in Leuven krijgt 770.000 euro. De expo brengt werk van Quinten Metsys en Jan Gossaert en mikt op 130.000 bezoekers.

770.000 euro Vlaamse subsidie voor Utopia, Het Nieuwsblad, 30/7/2016

http://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20160729_02405129

770.000 euro Vlaamse subsidie voor Utopia

30/07/2016 om 06:30 door hsb - [Print](#) - [Corrigeren](#)

LEUVEN - **Vzw KU[N]ST Leuven krijgt via Toerisme Vlaanderen een subsidie van 770.000 euro voor de realisatie van Utopia, de tentoonstelling die vanaf oktober de 500ste verjaardag van de druk van Utopia van Thomas More in Leuven herdenkt. Dat heeft Ben Weyts, Vlaams minister van Toerisme, vrijdag bekendgemaakt. Voor de organisatie is de subsidie een serieuze erkenning, want het betekend dat Vlaanderen de internationale waarde van de tentoonstelling ziet.**

"We zien deze subsidie als een erkenning van de bijzondere inhoudelijke kwaliteit van de tentoonstelling", zegt co-voorzitter van KU[N]ST Leuven en schepen van Cultuur Denise Vandervoort. "Curator Jan Van der Stock slaagde erin meer dan tachtig topstukken uit musea en privécollecties uit de hele wereld samen te brengen." De tentoonstelling heeft internationale uitstraling en het potentieel om buitenlandse bezoekers aan te trekken. "Daar willen we als stad volop mee uitpakken", zegt schepen van Toerisme Dirk Vansina. "Toerisme Leuven coördineert de internationale promotie in nauwe samenwerking met Toerisme Vlaanderen en KU[N]ST Leuven."

Vlaamse gemeenschap erkent internationaal potentieel van expo 'Op zoek naar Utopia' in M - Museum Leuven, Cartoon Productions, 31/7/2016

<http://www.cartoon-productions.be/2016/07/31/vlaamse-gemeenschap-erkent-internationaal-potentieel-van-expo-op-zoek-naar-utopia-in-m-museum-leuven/>

Vlaamse gemeenschap erkent internationaal potentieel van expo 'Op zoek naar Utopia' in M – Museum Leuven

31 juli 2016 Ruddy Berghmans

Van donderdag 20 oktober 2016 tot en met dinsdag 17 januari 2017 vindt de toptentoonstelling *Op zoek naar Utopia* plaats in M – Museum Leuven. Deze tentoonstelling kaderd in het culturele stadsfestival 500 jaar Utopia naar aanleiding van de 500ste verjaardag van de druk van *Utopia* van Thomas More in Leuven.

Organisator van het project, de vzw KU[N]ST Leuven, ontvangt in het kader van het Impulsprogramma Vlaamse Meesters (Toerisme Vlaanderen) een subsidie van 770.000 euro voor de realisatie van deze tentoonstelling. Dit heeft Ben Weyts, Vlaams Minister van Toerisme, vandaag bekend gemaakt.

We zien deze subsidie als een erkenning van de bijzondere inhoudelijke kwaliteit van de tentoonstelling. Curator Jan Van der Stock (KU Leuven) slaagde er in om meer dan 80 topstukken uit musea en privécollecties van over de hele wereld samen te brengen' verklaart co-voorzitter van KU[N]ST Leuven en schepen van cultuur, Denise Vandervoort.

'De tentoonstelling heeft internationale uitstraling en het potentieel om buitenlandse bezoekers aan te trekken. Daar willen we als stad volop mee uitpakken', zegt Dirk Vansina, schepen van Toerisme. Toerisme Leuven coördineert de internationale promotie in zeer nauwe samenwerking met Toerisme Vlaanderen en KU[N]ST Leuven. Zo werd het project al voorgesteld in Parijs, Londen en Berlijn.

En de interesse is groot. Niet in het minst omdat van de hoge actualiteitswaarde van het onderwerp. Er worden rondleidingen uitgewerkt waarmee je op eigen houtje aan de hand van een app, of met een gids het Leuven uit de tijd van Thomas More ontdekt. Op 18 oktober nodigen we de internationale pers uit om de tentoonstelling en de stad te bezoeken. De nationale persconferentie vindt plaats op 19 oktober. We plannen ook consumentenacties in samenwerking met belangrijke partners als Connaisance des Arts (Frankrijk), NRC-Handelsblad (Nederland) en The Guardian en The Telegraph (UK).

Op zoek naar Utopia belooft de meest spraakmakende tentoonstelling in Vlaanderen te worden dit najaar. 'De respons is groot, we raden bezoekers aan om op voorhand tickets te reserveren via www.utopialeuven.be' besluit Denise Vandervoort.

500 jaar Utopia is een initiatief van KU[N]ST Leuven, het samenwerkingsverband van de stad en de KU Leuven.

Steun voor projecten Vlaamse Meesters, The Art Server, 5/8/2016

<http://theartserver.org/persberichten/2016/08/05/steun-voor-projecten-vlaamse-meesters/>

Steun voor projecten Vlaamse Meesters

Vlaams minister voor Toerisme Ben Weyts investeert via Toerisme Vlaanderen 1,4 miljoen euro in twee grootschalige projecten die de Vlaamse Meesters aantrekkelijk maken voor bezoekers uit de hele wereld.

Het Museum voor Hedendaagse Kunst Antwerpen (M HKA) en de tentoonstelling *Op zoek naar Utopia* in Museum M in Leuven krijgen stevige financiële steun om de toeristische uitstraling van Vlaanderen te vergroten.

Toerisme Vlaanderen lanceerde in 2015 een projectoproep voor toeristische hefboomprojecten rond Vlaamse meesters met de bedoeling gericht te investeren in ambitieuze projecten die een hefboom kunnen zijn voor heel Vlaanderen. Projecten met voldoende schaalgrootte en uitstraling kunnen de toeristische belevening naar een nog hoger niveau tillen. De ingediende projecten werden beoordeeld door een professionele en onafhankelijke jury. De beide projecten zijn de eerste op de shortlist die subsidie toegekend krijgen.

Zegt minister Weyts: "Vlaanderen is de bakermat van heel wat Europese kunst en cultuur. Te weinig mensen in binnen- en buitenland beseffen dat. We steken een tandje bij om toeristen uit de hele wereld te verleiden tot een bezoekje aan Vlaanderen".

Bron: Vlaanderen.be

Peeters, A., Bloementapijt op Grote Markt, Het Nieuwsblad, 1/9/2016

http://www.nieuwsblad.be/cnt/blape_02449892

Bloementapijt op Grote Markt

01/09/2016 om 21:00 door Ann Peeters

LEUVEN - Dit weekend siert al voor de tiende keer een bloementapijt de Grote Markt. Thema dit jaar is 'The Future is More - 500 jaar Utopia'. Vrijdagnamiddag wordt de tekening uitgelegd en zaterdag leggen 40 vrijwilligers samen 111.700 begonia's uit. Tegen 17 uur moet het bloementapijt klaar zijn. Het is te bezichtigen tot en met maandag 5 september.

Bosmans, K., Begoniatapijt in teken van 500 jaar Utopia, Leuven Actueel, 1/9/2016

<http://www.leuvenactueel.be/begoniatapijt-in-teken-van-500-jaar-utopia/#.WJtCXo-cG3A>

Nieuws uit Leuven

BEGONIATAPIJT IN TEKEN VAN 500 JAARUTOPIA

6 maanden geleden • door [Kirsten Bosmans](#)

Vandaag zijn op de Grote Markt in Leuven de voorbereidingen gestart van het tiende begoniatapijt. Dat staat in het teken van 500 jaar Utopia en is te bezichtigen tot en met komende maandag.

Schepen van feestelijkheden Dirk Vansina kijkt al uit naar het resultaat: "Het thema dit jaar is 'The future is more – 500 jaar Utopia'. In het tapijt wordt de beeltenis van Thomas Moore verwerkt. Het is 500 jaar geleden dat de Engelse humanist in Leuven zijn wereldbekende boek 'Utopia' publiceerde."

Het ontwerp is van de hand van Marc Schautteet. Hij heeft al veertig jaar ervaring en legde al begoniatapijten in Brussel, Tokyo en vele andere steden. "Het bloementapijt wordt dit jaar 520 m² groot (40 op 13 meter) met zo'n 111.700 begonia's", vertelt Dirk Vansina. "Een veertigtal vrijwilligers zet zich in om alles op tijd klaar te hebben."

Het tapijt wordt gelegd in samenwerking met het AVBS (Algerneeri Verbond der Belgische Sierateliers). De aanleg deze namiddag met het uitleggen van de tekening. Zaterdagochtend start men met het leggen van de bloemen. Om 17 uur volgt de officiële opening door schepen Dirk Vansina.

Je kan het begoniatapijt bewonderen tot en met 5 september.

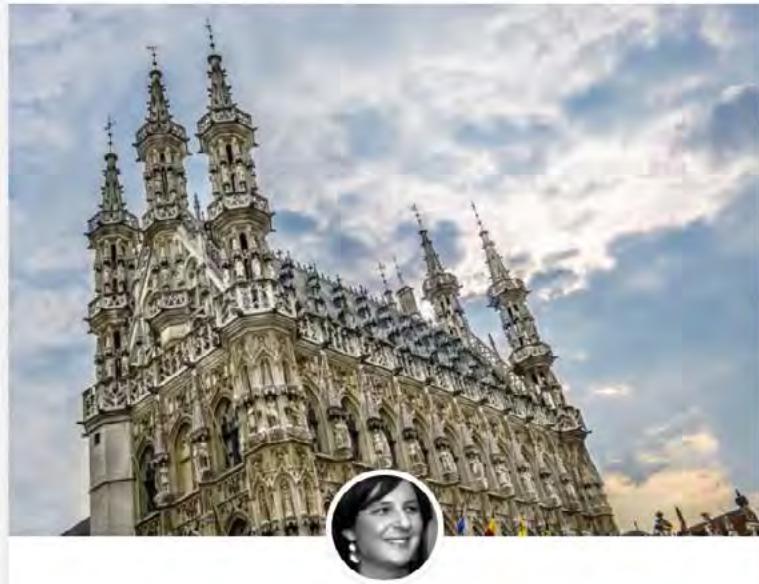
#begoniatapijt #GroteMarkt #leuven

Bosmans, K., Leuven houdt stand als toeristische trekpleister, Leuven Actueel, 1/9/2016

<http://www.leuvenactueel.be/leuven-houdt-stand-als-toeristische-trekpleister/#.WJtD-4-cG3A>

Nieuws uit Leuven

LEUVEN HOUDT STAND ALS TOERISTISCHE TREKPLEISTER

7 maanden geleden • door [Kirsten Bosmans](#)

Het toerisme in België krijgt rake klappen sinds de aanslagen van 22 maart. Onder meer de hotels van de Vlaamse kunststeden kennen dalende overnachtingcijfers. "Ook in Leuven heeft het negatieve imago van ons land een impact, maar door de aanhoudende inspanningen van Toerisme Leuven en Toerisme Vlaanderen is er geen reden om alarm te slaan", zegt schepen van toerisme Dirk Vansina.

Onlangs verschenen cijfers van Vlaams minister van toerisme, Ben Weyts. Die cijfers wijzen op een dalende bezettingsgraad van 10 tot 15% in de Vlaamse kunststeden. "In vergelijking met de andere kunststeden en Brussel scoort Leuven echter niet slecht", zegt schepen Vansina. "Op Gent na kende Leuven de afgelopen maanden de hoogste bezettingsgraad."

Ook in vergelijking met vorig jaar blijft de daling voor Leuven beperkt. Het grote verschil in juni is toe te wijzen aan de verschuiving van het festival Rock Werchter, dat in 2015 in juni plaatsvond en in 2016 in juli.

- Maart (2015 > 2016): 73,2% > 67,8% (Antwerpen: 66,1, Brugge: 56,8 , Mechelen: 63,2)

- April: 72,3% > 71,6% (Antwerpen: 66,6, Brugge: 64,0, Mechelen: 66,3)

- Mei: 74,3% > 68,5% (Antwerpen: 67,6, Brugge: 62,5 , Mechelen: 65,5)

- Juni: 83,3% > 64,3 (Antwerpen: 66, Brugge: 62,0 , Mechelen: 59,5)

(Bron: Hotelbarometer Toerisme Vlaanderen)

Inspanningen

De stad Leuven leverde op vlak van toerisme, meeting en events doorgedreven inspanningen om de bezettingsgraad op peil te houden. Zo trekt de tweede editie van Het Groot Verlof in combinatie met de zomercampagne van Toerisme Leuven, waarbij interessante hoteldeals worden aangeboden, veel (internationale) bezoekers. Daarnaast loopt momenteel ook een internationale promotiecampagne van Leuven naar aanleiding van het stadsfestival Utopia. Ook Meeting Leuven, de organisatie voor zakentoerisme in Leuven, ondernam stappen. Belangrijkste is haar strategische beslissing om in de toekomst vooral te focussen op de markt van de associaties.

Andere reden waarom de cijfers in Leuven redelijk stabiel blijven, is het feit dat Leuven veel nationale bezoekers en bezoekers uit de buurlanden over de vloer krijgt. Die markten zijn veel minder getroffen dan de verre markten. Leuven haalt ook veel businessgerelateerde overnachtingen binnen. Die markt herstelde zich vrij snel na de aanslagen.

Van de Weyer, S., Leuven werkt cultureel samen met Duitse stad Neuss, Leuven Actueel, 1/9/2016

<http://www.leuvenactueel.be/leuven-werkt-cultureel-samen-met-duitse-stad-neuss/#.WJtDpl-cG3A>

Nieuws uit Leuven

LEUVEN WERKT CULTUREEL SAMEN MET DUITSE STAD NEUSS

6 maanden geleden • door [Stefan Van de Weyer](#)

Leuvens burgemeester Louis Tobback en zijn Duitse ambtgenoot Reiner Breuer uit Neuss hebben recentelijk een culturele samenwerkingsovereenkomst ondertekend, zo meldde nieuwsagentschap Belga. Het initiatief gaat uit van Neuss. De stedelijke archivaris ontdekte dat twee troepen militairen uit deze stad in augustus 1914 mee verantwoordelijk waren voor de verwoesting van een groot deel van Leuven.

Breuer wil de herinnering aan het onrecht dat Leuven in 1914 werd aangedaan levendig houden en de vriendschap tussen beide steden verder uitbouwen. Leuven en Neuss willen op verschillende vlakken cultureel samenwerken. Zo wordt het einde van WOI in november 2018 gezamenlijk herdacht. Dan zal er in beide steden een tentoonstelling georganiseerd worden met onder andere oorlogsaffiches. In Leuven gaat het om affiches met verbodsbeperkingen van de Duitse bezetter. In Neuss zullen affiches met quasi gelijkaardige teksten getoond worden, maar dan van de buitenlandse bezetter in het Duitsland van na 1918. Voorts gaan beide stadsarchieven samenwerken, bibliotheken boeken opnemen over elkaar en bezoekt de Volkshochschule van Neuss dit najaar de Utopia-tentoonstelling in Leuven.

TIP Utopia: Het Nergensland van Thomas More, ook in Leuven?, UIT in Vlaanderen, 1/9/2016**

TIP Utopia: Het Nergensland van Thomas More, ook in Leuven?**

Begeleide uitstap of rondleiding Erfgoed

Leuven Leisure leidt je rond in de ideeënwereld van Thomas More. In het hedendaagse Leuven gaan we samen met Rafaëlo Babellario op zoek naar overeenkomsten en verschillen met het Utopia. Kunnen de maatschappijbeelden van Utopia ook onze ideaalbeelden zijn? En hoe ziet jouw ideale wereld er eigenlijk uit? Iedere zaterdag en 4 extra zondagen van 14u tot 16u30; €9 pp. Voor groepen op aanvraag.

Bloementapijt Grote Markt

05 SEPTEMBER 2016 OM 03:00 UUR | hsb

[G+](#) [Tweet](#) [f Delen](#)

[Mail](#) [Print](#) [Corrigeren](#)

Het tapijt telde 111.700 begonia's. hsb

Op de Grote Markt van Leuven lag het voorbije weekend een groot bloementapijt. Thema was 'The future is more - 500 jaar Utopia'.

Het bloementapijt telde 111.700 begonia's. De makers werkten stevig door, want het tapijt was drie uur vroeger klaar dan gepland.

Begonia's kleuren de Grote Markt van Leuven, AVBS, 8/9/2016

<https://www.avbs.be/actualiteit/begonias-kleuren-de-grote-markt-van-leuven>

Begonia's kleuren de Grote Markt van Leuven

Geschreven op 08 september 2016. [Vlaams-Brabant Bloemisterij](#)

De commissie begonia legde in het weekend van 3 september op de Grote Markt van Leuven een 575 m² groot begoniatapijt uit. Het thema dit jaar was 'The future is more - 500 jaar Utopia'. Het is immers 500 jaar geleden dat de Engelse humanist Thomas Moore in Leuven zijn wereldbekende boek 'Utopia' publiceerde. Centraal in het tapijt werd dan ook zijn beeltenis verwerkt.

Leuven eert Thomas More met cultureel stadsfestival, De Redactie, 8/9/2016

<http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/cultuur%2Ben%2Bmedia/kunsten/1.2762263>

Leuven eert Thomas More met cultureel stadsfestival

A portrait of Thomas More, an English polymath and lawyer, is centered within a circular frame. This central image is surrounded by several concentric red circles, creating a sense of depth and focus. The portrait itself shows More in his clerical robes, wearing a prominent gold chain of office.

[utoptaleuven.be](#)

do 08/09/2016 - 17:40 Belga

Dit jaar is het 500 jaar geleden dat Thomas More in Leuven zijn boek "Utopia" publiceerde. De universiteitsstad viert deze verjaardag met een groots opgezet cultureel stadsfestival. Het programma van "500 Jaar Utopia - The Future is More" is vandaag voorgesteld.

Leuven wordt vier maanden lang de hoofdstad van Utopia met 78 projecten op 39 locaties. In "Utopia", dat precies 500 jaar geleden in Leuven werd gedrukt, beschrijft Thomas More de ideale samenleving. Het woord utopie in de betekenis van positieve verandering is de rode draad van het festival. Dat telt 18 tentoonstellingen, 12 theatervoorstellingen, 9 muziekuitvoeringen, 2 dansvoorstellingen, 9 lezingen en debatten, 6 stadswandelingen en 23 happenings.

Vier maanden lang staan vernieuwing en ontdekking centraal: precies waar het in "Utopia" allemaal om draaide. Het festival spreekt diverse doelgroepen aan, van kunst- en muziekliefhebbers tot kinderen en studenten. Toeristen leren een heel ander Leuven kennen.

Bij het stadsfestival zijn 55 Leuvense culturele organisaties en 416 medewerkers betrokken. Het is een initiatief van de vzw Kunst Leuven, een samenwerkingsverband tussen de stad Leuven en de KU Leuven. Het festival start op 24 september met een openingshappening op het Ladeuzeplein en loopt tot 17 januari 2017.

Het volledige programma staat op de website utoptaleuven.be.

Leuven eert Thomas More met cultureel stadsfestival, Knack, 8/9/2016

<http://weekend.knack.be/lifestyle/reizen/citytrips/leuven-eert-thomas-more-met-cultureel-stadsfestival/article-normal-750081.html>

Leuven eert Thomas More met cultureel stadsfestival

08/09/16 om 18:16 - Bijgewerkt om 18:16

In 2016 is het 500 jaar geleden dat Thomas More in Leuven zijn boek "Utopia" publiceerde. De universiteitsstad viert deze verjaardag met een groots opgezet cultureel stadsfestival. Het programma van "500 Jaar Utopia - The Future is More" werd in Leuven voorgesteld.

35
KEER GEDEELD

GIF

Leuven wordt vier maanden lang de hoofdstad van Utopia met 78 projecten op 39 locaties. In "Utopia", dat precies 500 jaar geleden in Leuven werd gedrukt, beschrijft Thomas More de ideale samenleving. Het woord utopie in de betekenis van positieve verandering is de rode draad van het festival. Dat telt 18 tentoonstellingen, 12 theatervoorstellingen, 9 muziekuitvoeringen, 2 dansvoorstellingen, 9 lezingen en debatten, 6 stadswandelingen en 23 happenings.

Vier maanden lang staan vernieuwing en ontdekking centraal: precies waar het in "Utopia" allemaal om draaide. Het festival spreekt diverse doelgroepen aan, van kunstenmuziek liefhebbers tot kinderen en studenten. Toeristen leren een heel ander Leuven kennen.

Bij het [stadsfestival](#) zijn 55 Leuvense culturele organisaties en 416 medewerkers betrokken. Het is een initiatief van de vzw Kunst Leuven, een samenwerkingsverband tussen de stad Leuven en de KU Leuven. Het festival start op 24 september met een openingshappening op het Ladeuzeplein en loopt tot 17 januari 2017. (*Delga*)

Onvergetelijk: cultuur op ongewone uren, Het Laatste Nieuws, 15/9/2016

<http://www.hln.be/hln/nl/37882/Day-Night/article/detail/2872361/2016/09/15/Onvergetelijk-cultuur-op-ongewone-uren.dhtml>

Onvergetelijk: cultuur op ongewone uren

Aangeboden door essent.be
15/09/16 - 10u04

[BEWAAR ARTIKEL](#)

© Claus Langer.

Monumenten, kunst of concerten hoeft je niet meer in alle ernst en volgens een strak uurrooster te bewonderen. Originele formules doorbreken dat stramien, zodat je ook op ongewone uren van een bruisende cultuurervaring geniet. Altijd verrassend, soms tegendraads.

De tijd van stoffige musea, klassieke stadswandelingen en elitaire concerten is voorbij. Cultuur toont zich nu ook als blits evenement. Trendwatcher Ellen Anthoni van Trendwolves, een marketingbureau gespecialiseerd in jongerencultuur: "In deze experience economy verlangen we naar onvergetelijke ervaringen. Museumnachten, lichtfestivals en ochtendconcerten combineren verschillende activiteiten: cultuur én vrienden zien én iets unieks meemaken. Een cultureel evenement wordt een speciale gebeurtenis, die bovendien onze drukke agenda niet overbelast."

Lees ook

- [Hardlopen met een hoek af: de magie van nightruns](#)
- [Trend: feesten vóór het werk geeft instant energie](#)

Museumnachten

Nocturnes in musea zijn niet nieuw, maar vandaag worden ze vaak gepimpt met leuke extra's. Zo organiseert het Guggenheim in New York en Bilbao elke maand Art After Dark, waarbij je de collectie bekijkt op de beats van een dj.

[M-Museum Leuven](#) doet iets gelijkaardigs op 23 november: de topexpo 500 jaar Utopia mét muziek en performancekunst. In de [Brusselse musea](#) pik je tot 8 december op donderdagavond extra rondleidingen, animatie en workshops mee. Immens populair zijn ook de museumnachten, die veel steden één keer per jaar houden.

Museum Night Fever in Brussel en Museumnacht Antwerpen zijn dan wel voorbij, maar binnenkort kun je nog naar [Den Haag](#) (29 oktober) en [Amsterdam](#) (5 november).

Lichtstad

Onit was een late stadswandeling een akelig stilte bedoeling. Vandaag maken sprookjesachtige verlichting en lichtfestivals daar een avontuur van. In [Gent](#) beleef je de binnenstad heel feeëriek met de speciale lichtwandeling. [Sint-Truiden](#) voegt daar met artistieke lichtprojecties nog een dimensie aan toe.

Maar het succesnummer zijn lichtfestivals, die een stad met adembenemende lichtkunst betoveren: een klassieker is [Glow in Eindhoven](#), dat dit jaar van 12 tot 19 november loopt.

In eigen land kun je uitkijken naar 1 oktober: Brussel trakteert je op [Nuit Blanche](#) met eigentijdse installaties en performance, terwijl [Luik](#) steegjes, trappen en terrassen op de hellingen van de citadel met kaarsjes en licht in de kijker zet.

© Natalie Veeckmans.

© Claus Langer.

Ochtend- en lunchvoorstellingen

Voor een theater of concert hoeft je juist niet meer tot 's avonds te wachten. Van oktober tot maart zet de Bozar in Brussel ook rond lunchtijd cultuur op het menu. [Theater op de Middag](#) brengt één keer per maand een ijzersterke voorstelling. En elke vrijdag toont een gids je op een [lunchtour](#) highlights uit een actuele tentoonstelling. Liever je weekend spetterend beginnen? Vanaf 22 oktober zorgen de gloednieuwe De Morgen Ochtendsessies voor een onvergetelijke start met volwaardige ochtendconcerten. Agnes Obel bij de spits af in Brussel met haar rustige pianomuziek. De volgende sessies beloven een ander muziekgenre en zijn in andere steden gepland.

Benieuwd naar andere events die zich niets van klassieke uurroosters aantrekken? Ontdek de bruisende [pre-work party's](#) en de [magie van nightruns](#).

Vroege cultuur liefhebber of rasechte nachtraaf? Bij essent.be maakt het niet uit wanneer je thuis komt en het licht aanknipt, want bij hen kan je nu ook overdag genieten van het nachtarief. Als je nu klant wordt, betaal je de energieprijs van je elektriciteitsfactuur tot drie jaar lang ook overdag aan nachtarief! Zelfs met een enkelvoudige meter. Ontdek het aanbod op [essent.be/nachtarief](#)

Berghmans, R., Werktank brengt 'Agency for Poor Media', Cartoon Productions, 17/9/2016

<http://www.cartoon-productions.be/2016/09/17/werktank-brengt-agency-for-poor-media/>

Werktank brengt 'Agency for Poor Media'

poor media
6 - 29 OCT 2016

17 september 2016 Ruddy Berghmans

Van 6 tot 29 oktober 2016 opent Werktank een 'Agency for Poor Media' in de Leuvense binnenstad. In deze tijdelijke uitvalsbasis wordt de materiële schaduwzijde van het technologische vooruitgangsdenken bestraft, met de historische achtergrond van Arte Povera in het achterhoofd. Deze Italiaanse kunstbeweging uit de jaren '60 creëerde kunstwerken met eenvoudige materialen, uit kritiek op de groeiende consumptiemaatschappij. Het geloof dat Thomas More in zijn 'Utopia' uitte in technologische vooruitgang staat vandaag steeds meer onder druk. Verhalen over misbruik, ecologische rampspoed en data hacking zijn nog nauwelijks te negeren. De ogenschijnlijke transparantie van digitale media wordt ontmaskerd en technologisch restafval, kabels en verdwaalde pixels worden een middel om technologie en massamedia in vraag te stellen.

Met

Line Boogaerts
Katinka de Jonge
Kurt d'Haezeleer
George Fifield
Gabriel Ruiz Larrea
Ief Spincemaille
Floris Vanhoof
Juha van 't Zelfde
Dries Verhoeven

Agency for Poor Media, Maria-Theresiastraat 123, 3000 Leuven.
Vernissage: 6/10/2016 - 18:00 - 22:00
Expo: 7 - 29/10/16
Thu - Sat / Do - Za - 14:00 - 18:00
Poor Readings: 14/10/2016 om 19:30
www.werktank.org / info@werk tank.org

Willaert, P., Mogelijkheid van een eiland, Focus Archi, 22/9/2016

<http://www.focusarchi.be/nl/eutopia-mogelijkheid-van-een-eiland/>

Mogelijkheid van een eiland

door Philip Willaert | 22 sep 2016

Eutopia, het iconische werk van Thomas More, werd 500 jaar geleden in Leuven gedrukt. Dat wordt dit najaar uitgebreid gevierd met spraakmakende tentoonstellingen, een stadsfestival en een uniek samenlevingstraject. In de tentoonstelling EUtopia - Mogelijkheid van een eiland bevragen vijf toonaangevende bureaus de architecturale utopie. Office Kersten Geers David Van Severen, JDS Architects, noArchitecten, Collectief Camiel Van Noten / Maxime Peeters / Wouter Van der Hallen en LAb[au] zorgen elk voor een intrigerende installatie waarin ze de zoektocht naar de utopie verderzettten.

Eiland

Thomas More situeert Utopia op een eiland. Die figuur is niet toevallig gekozen. Het eiland verbeeldt een samenleving die haar identiteit wil beschermen tegen invloeden van buitenaf. EUtopia - Mogelijkheid van een eiland stelt de vraag naar het kritische vermogen van de utopie en naar de architectuur als utopische praktijk. Hoe kan het utopische denken vandaag nog relevant zijn? Kunnen we de utopie nog situeren op een ongerept eiland? Hoe zou een utopie er uitzien die zich opent voor het andere en het vreemde? En moet goede architectuur niet een beetje utopisch zijn?

Het vijfhonderd jaar oude Utopia bevat een aantal motieven die vandaag nog altijd actueel zijn, zoals de relatie tussen grens en identiteit, het debat over toezicht en privacy in de publieke ruimte, de wervende kracht van collectiviteit of de uitbreiding van de ideale stad. Vijf teams van vooraanstaande Belgische architecten en kunstenaars gaan met deze thema's aan de slag en ontwerpen het fictieve eiland EUtopia.

Van papier

De utopische ontwerpen in de tentoonstelling vertrekken van het boek van Thomas More. Curatoren Joeri De Bruyn en Ward Verbakel vroegen aan architecten Office Kersten Geers David Van Severen, JDS Architects, noArchitecten, Collectief Camiel Van Noten / Maxime Peeters / Wouter Van der Hallen en het multidisciplinaire bureau LAb[au] om de prangende vragen uit het historische boek in een frêle installatie te vatten. EUtopia is papieren architectuur: alle installaties zijn dan ook uitgevoerd in papier en ijle materialen.

Van 20 oktober tot 17 januari 2017

Museum M, Leuven

Tickets: www.utopialeuven.be, www.mleuven.be

10x zo kan je weekend niet meer stuk, Nina (Het Laatste Nieuws), 23/9/2016

<http://www.hln.be/hln/nl/32942/Goesting/article/detail/2883893/2016/09/23/10x-zo-kan-je-weekend-niet-meer-stuk.dhtml>

10x zo kan je weekend niet meer stuk

BEWAAR ARTIKEL

REAGEER
Redactie Goesting
23/09/16 - 11u00

© Absolutely Fabulous.

Heerlijk, weekend! Wat gaan we daar eens mee aanvangen? Goesting schudt met het weerbericht in de hand een paar fantastische tips uit z'n mouw. Volg [Goesting Magazine](#) op Facebook voor meer leuke tips.

ZATERDAG = ZON!

Kunstjes uithalen op City Drops in Antwerpen. © City Drops.

500 jaar Utopia in Leuven

Om aan het verjaardagsfeestje te tippen dat Thomas More cadeau krijgt, zal je nog even je best moeten doen. En dan is het niet eens zijn eigen verjaardag, maar die van zijn boek *Utopia* dat 500 jaar geleden in Leuven gedrukt werd. Reden genoeg voor een indrukwekkend stadsfestival dat deze zaterdag met een massa activiteiten op gang wordt getrokken. We want More!

Startfeest op 24 september, verschillende locaties in Leuven, www.utopialeuven.be.

City Drops in Antwerpen

BMX'en op de Groenplaats, skaten op de Jordaanstraat, biken op de Grote Markt, dancebattles in de Kammenstraat, slacklinen (balanceeren op een strak gespannen kabel) aan het MAS. Jawel: het beste van de urban scene strijkt dit weekend neer in Antwerpen. Ben je niet zo'n waaghals, dan kan je bewonderend naar de straffe stunts kijken, marktjes afschuimen en aanschuiven aan een van de foodtrucks om die knorrrende maag tevreden te stellen.

24 en 25 september, op 11 verschillende locaties in Antwerpen, www.antwerpcitydrops.be.

BV's spotten in Gent

Fans van Mijn Pop-uprestaurant mogen al beginnen likkenbaarden: vanaf zaterdag kan je officieel binnengluren bij de gloednieuwe Mémé Gusta in Gent. Jan en Nele zetten hun restaurant verder in de Burgstraat, maar maak je geen illusies dat je even kan binnenspringen. Netjes in de rij gaan staan via Tablebooker is de enige optie om een tafeltje te versieren.

Mémé Gusta, Burgstraat 19 in Gent, www.facebook.com/janennele.

Maak kennis met de Hobokense Gallowayrunderen. © Luc Peeters.

Chillen in het Hobokense groen

Grazende gallowayrunderen, een vlonderpad dat je langs in het water stoeiende kikkers en salamanders voert en een kijkhut waar je trekvogels kan bespioneren: geen wonder dat de wandeling door de Hobokense Polder verkozen is tot wandeling van het jaar. 5.000 wandelaars brachten hun stem uit in deze wedstrijd van de provincie Antwerpen. Strik gauw die veters en ga een kijkje nemen!

De onverharde wandeling (7,5 km) start aan de Schroeilaan, 2660 Hoboken. visitantwerpen.be.

Prinsheerlijk picknicken in Kortrijk

Tijdens een zonnig septemberweekend houd je met een picknick nog even dat zomergevoel vast, maar je brengt soms meer tijd in de keuken door dan al chillend op je deken. Halleluja voor het Kortrijkse Nic & Nikke: zij droppen een mand op een picknickplek naar keuze, inclusief deken, servies, crackers, dipsausje, bagels, slaatjes, fruit, cheesecake, kaas en drank. Jij hoeft alleen een zonnebril op je neus te zetten. € 19 per persoon of € 25 voor een deluxeversie, www.nicennikki.be.

De bloemetjes buiten zetten in Alden Biesen

Wees maar zeker dat je als een blok valt voor de charmes van de bloemenpracht op Fleuramour. De landcommanderij van Alden Biesen is sowieso een machtige locatie, als er dan ook eens 'floral designers' uit binnen- en buitenland neerstrijken, weet je meteen dat een ritje naar Bilzen zéker in je agenda moet. 23 tot 26 september, Alden Biesen in Bilzen, www.fleuramour.be.

ZONDAG = REGENDAG

Kunst in Mechelen

Het is dit jaar 100 jaar geleden dat kunstenaar Rik Wouters het leven liet. In de stad van zijn geboorte wordt de beeldhouwer en kunstschilder geëerd met een uitgebreide expo. In het toekomstig stedsmuseum kan je je vergapen aan kunstwerken die een band hebben met de sculptuur van dit creatieve genie: dans, evenwicht, schoonheid en moraliteit. Denk aan Auguste Rodin, Marlene Dumas, Berlinda De Bruyckere en Alain Platel. Nog tot 11 december, Museum Hof van Busleyden, Frederik de Merodestraat 65, Mechelen, www.museomechelen.be.

Naar de cinema

Leun lekker achterover in de cinemazaal voor *Absolutely Fabulous: the movie*. Kettingroken, zuipen, feestjes afschuimen en shoppen: dat doen Patsy (Joanna Lumley) en Edina (Jennifer Saunders) vandaag nog altijd in het rijkeluisgedeelte van Londen. De populaire serie Ab-Fab, zoals deze in de volksmond genoemd wordt, was vanaf 1992 te zien bij de BBC. In de bioscoopbewerking worden de brokkenmakende fashionista's ervan verdacht model Kate Moss te hebben vermoord, waarna ze de benen nemen naar de Franse Riviera.

Smullen op Kookeet in Brugge

In het meest ideale geval kun je nu onmiddellijk starten met vasten voor je naar Kookeet trekt want oh, je zal de extra ruimte nodig hebben. Tafels vol topgerechten lachen je er toe, creaties van meesterchefs die je telkens weer verleiden tot "allé, nog éentje dan". Eenendertig Brugse culinaire tovenaars - denk: chocolatier Dominique Persoone of driesterrenchef Geert van Hecke - én speciale gast Jeroen Meus roeren er in de potten of geven demonstraties, en jij? Jij moet alleen maar genieten. 24 tot 26 september, Stationsplein, Brugge, www.kookeet.be.

100% uitleven in Limburg

Frank Debosere himself heeft beloofd dat het malse regen wordt dus, komaan, trek die laarzen aan en maak je klaar om dit prachtig stukje natuur te ontdekken in het hart van Limburg. Maar om de twee jaar krijg je de kans om het land van 1001 vijvers te

verkennen. Heb je zin in wateryoga, wil je met een bal over het water lopen, een vlot bouwen of gewoon een fantastische wandeling maken: je moet al weg zijn! 25 september, verschillende locaties in Limburg, www.dagvandewijers.be.

Tracing the Future, Out, 23/9/2016

<https://www.out.be/fr/evenements/429084/tracing-the-future/>

Tracing The Future

Expo » Divers

A propos de Tracing The Future

Utopia, le livre de Thomas More, est-il aujourd'hui encore une source d'inspiration pour les artistes ? Le projet Tracing the Future répond à cette question. Sept artistes ont traduit le concept d'utopie dans leurs travaux. Ils expriment une vue critique de l'impact écologique, politique et social de l'Utopie contemporaine. Ils montrent le succès, mais aussi l'échec de la recherche du monde idéal. Tracing the Future rassemble des photos, films et installations dans cinq endroits différents à Leuven.

Commissaires d'exposition: Stéphane Symons, Hilde Van Gelder, Eva Wittox

Parcours des arts organisée dans le cadre du projet urbain Utopia et réalisée par la Commission de l'Art Contemporain de la KU Leuven et M-Museum Leuven en commun avec le Lieven Gevaert Research Centre for Photography, Art and Visual Culture et l'Institut Supérieur de la Philosophie. Plus d'information sur le parcours des arts.

Expo 2016 Octobre 2016 Top Week-end 30/09

Informations pratiques

Tous les jours excepté les mercredis

30/09/2016 20/11/2016

[Afficher les horaires](#)

M van Museum Leuven

Leopold Vanderkelenstraat 28
3000 Louvain - Brabant Flamand -
Belgique

[Plus d'infos sur M van Museum Leuven...](#)

De 5.00 € à 12.00 €

www.mleuven.be

Utopia-festival van start in Leuven, Knack Focus, 24/9/2016

<http://focus.knack.be/entertainment/podium/utopia-festival-van-start-in-leuven/article-normal-756451.html>

Utopia-festival van start in Leuven

24/09/16 om 16:53 - Bijgewerkt op 25/09/16 om 11:56

Met het Utopia-festival herdenkt Leuven dat het boek 'Utopia', waarin Thomas More zijn ideale samenleving schetst, 500 jaar geleden in een drukkerij op de hoek van de Naamse- en Standonckstraat van de persen rolde.

8
KEER GEDOELED

Ladeuzeplein in Leuven © Belga

Naast het cultureel stadsfestival '500 jaar Utopia' loopt er ook nog 'YOUtopia', waarin iedereen wordt uitgenodigd om ideeën te formuleren over hoe men Leuven wil zien evolueren.

'500 jaar Utopia - The Future is More' werd zaterdagavond in de Leuvense Stadsschouwburg officieel geopend met onder meer inleidingen over de Engelse humanist, jurist en staatsman Thomas More.

Het volledige programma duurt 4 maanden en omvat 18 tentoonstellingen, 12 theatervoorstellingen, 9 muziekuitvoeringen, 2 dansvoorstellingen, 9 lezingen en debatten, 6 stadswandelingen en 23 happenings. Hoogtepunt wordt de tentoonstelling '**Op zoek naar Utopia**', die op 20 oktober in Museum M de deuren openst en waarvoor de Vlaamse Gemeenschap een subsidie van 770.000 euro uitkeerde.

In de bib Tweebronnen staat dit weekend een Utopiamachine waar een tiental eminentie denkers vanuit hun denkgebied utopische denkbeelden formuleren. Op het Ladeuzeplein werden zaterdag activiteiten georganiseerd zoals optredens, workshops allerhande, hapjes... Op het plein prijken ook de zes 'YOUtops' die Leuven zopas aankocht. Het zijn grote, kunstzinnige tentenconstructies op wielen die door organisaties kunnen worden gehuurd voor evenementen.

Er kan ook een herdruk van het boek 'Utopia' met een voorwoord van burgemeester Louis Tobback en rector Rik Torfs gekocht worden. (Belga)

Rik Torfs: "Mensenrechten ook bij ons bedreigd", De Redactie, 26/9/2016

<http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2778655>

Rik Torfs: "Mensenrechten ook bij ons bedreigd"

01 / 02 >

ma 26/09/2016 - 13:53 Belga

In zijn toespraak bij de opening van het nieuwe academiejaar aan de KU Leuven heeft rector Rik Torfs uitgehaald naar de voorstellen van de afgelopen maanden die tornen aan de mensenrechten, zoals de herinvoering van de doodstraf, beperking van de vrije meningsuiting en afschaffing van godsdienstvrijheid. "In een tijd waarin velen vrezen dat onze waarden worden bedreigd, kunnen we ze niet beschermen door ze zelf uit te hollen", aldus Torfs.

De openingstoespraak stond in het teken van het feit dat het boek 'Utopia' van Thomas More 500 jaar geleden in Leuven gedrukt werd, een historisch feit dat de komende maanden in de universiteitsstad herdacht wordt.

De ware utopie is volgens Torfs "niet een volmaakte wereld, want die is gruwelijk, hard en vaak zonder genade". Daartegenover zet hij een wereld waar plaats is voor mensenrechten, "want die worden vandaag -ook bij ons- bedreigd", "voor recht op horstel voor mensen die fouten maken en misschien ook een wereld waarin mensen zich vrij genoeg voelen om een beschaafd gesprek te voeren", zei Torfs tegen VRT Nieuws.

Langzame afbrokkeling

Naast kans geven op herstel en het bieden van geestelijke ruimte aan ieder mens, zijn volgens de rector de mensenrechten een 'conditio sine qua non' om tot een vrije en creatieve samenleving te komen en ons te beschutten tegen de macht van de meerderheid.

Torfs waarschuwt er hierbij voor "dat er ook in dit land mensen zijn, die als ze bang zijn, niet immuun blijken voor een langzame afbrokkeling van mensenrechten waarvan we tot voor kort dachten dat ze in steen gebeiteld waren". Hij verwees hierbij naar het pleidooi dozo zomer om bijvoorbeeld nieuwe restricties op te leggen aan de vrije meningsuiting voor mensen die terrorisme verheerlijken.

Godsdienstvrijheid

Torfs ulte te slotte ook kritiek op het pleidooi om de godsdienstvrijheid uit de grondwet te halen, want een combinatie van vrijheid van meningsuiting en vrijheid van vereniging zou volstaan.

"Het valt op dat de vrijheid van godsdienst vooral in vraag gesteld wordt door mensen die zelf antitheïsten zijn. Zoals een vos die beweert zich om de rechten van de kippen te bekommeren en alvast begint met de omheining rond het hok weg te nemen om hen beter te beschermen."

Stoet in toga

De opening van het academiejaar begin vanochtend traditioneel met de stoet der togati door Leuven. De stoet ging traditioneel van de universiteitshallen naar de St. Pieterskerk. Daar volgde een misviering met de toespraak van rector Rik Torfs. De volledige toespraak [is te bekijken op YouTube](#).

Opening academiejaar: 'Waarden niet beschermen door ze zelf uit te hollen', De Standaard, 26/9/2016

http://www.standaard.be/cnt/dmf20160926_02486517

Opening academiejaar: 'Waarden niet beschermen door ze zelf uit te hollen'

26/09/2016 om 14:33 door poj | Bron: Belga

Mail Print

Foto: Photo News

In zijn toespraak bij de opening van het nieuwe academiejaar aan de KU Leuven heeft rector Rik Torfs uitgehaald naar de voorstellen van de afgelopen maanden die tornen aan de mensenrechten, zoals de herinvoering van de doodstraf, beperking van de vrije meningsuiting en afschaffing van godsdienstvrijheid.

De openingstoespraak stond in het teken van het feit dat het boek 'Utopia' van Thomas Morus 500 jaar geleden in Leuven gedrukt werd, een historisch feit dat de komende maanden in de universiteitsstad herdacht wordt. De ware utopie is volgens Torfs 'niet een volmaakte samenleving, maar een die zorgvuldig ruimte schept voor het onvolmaakte'. Naast kans geven op herstel en het bieden van geestelijke ruimte aan ieder mens, zijn volgens de rector de mensenrechten een 'conditio sine qua non' om tot een vrije en creatieve samenleving te komen en ons te beschutten tegen de macht van de meerderheid.

Torfs waarschuwde er hierbij voor 'dat er ook in dit land mensen zijn, die als ze bang zijn, niet immuun blijken voor een langzame afbrokkeling van mensenrechten waarvan we tot voor kort dachten dat ze in steen gebeiteld waren'. Hij verwees hierbij naar het pleidooi deze zomer om bijvoorbeeld nieuwe restricties op te leggen aan de vrije meningsuiting voor mensen die terrorisme verheerlijken.

Vos en kippen

Torfs uitte ook kritiek op het pleidooi om de godsdienstvrijheid uit de grondwet te halen, want een combinatie van vrijheid van meningsuiting en vrijheid van vereniging zou volstaan. 'Het valt op dat de vrijheid van godsdienst vooral in vraag gesteld wordt door mensen die zelf antitheisten zijn. Zoals een vos die beweert zich om de rechten van de kippen te bekommern en alvast begint met de omheining rond het hok weg te nemen om hen beter te beschermen'.

Eerder op de dag trok rector Torfs ook al samen met een deel van zijn universitaire collega's door de Leuvense straten tijdens de 'Stoet der togati'.

Torfs bij opening academiejaar: 'Waarden niet beschermen door ze uit te hollen', Knack, 26/9/2016

<http://www.knack.be/nieuws/belgie/torfs-bij-opening-academiejaar-waarden-niet-beschermen-door-ze-uit-te-hollen/article-normal-757027.html>

Torfs bij opening academiejaar: 'Waarden niet beschermen door ze uit te hollen'

In zijn toespraak bij de opening van het nieuwe academiejaar aan de KU Leuven heeft rector Rik Torfs uitgehaald naar de voorstellen van de afgelopen maanden die tornen aan de mensenrechten, zoals de herinvoering van de doodstraf, beperking van de vrije meningsuiting en afschaffing van godsdienstvrijheid. 'In een tijd waarin velen vrezen dat onze waarden worden bedreigd, kunnen we ze niet beschermen door ze zelf uit te hollen', aldus Torfs.

Rik Torfs (midden), rector van de KU Leuven © Belga

De openingstoespraak stond in het teken van de verjaardag van **Thomas More's Utopia**. 500 jaar geleden werd het boek in Leuven gedrukt, een historisch feit dat de komende maanden in de universiteitsstad herdacht wordt.

Volgens Torfs is een utopie 'niet een volmaakte samenleving, maar een die zorgvuldig ruimte schept voor het onvolmaakte'. Naast kans geven op herstel en het bieden van geestelijke ruimte aan ieder mens, zijn volgens de rector de mensenrechten een 'conditio sine qua non' om tot een vrije en creatieve samenleving te komen en ons te beschutten tegen de macht van de meerderheid.

Torfs waarschuwde er hierbij voor 'dat er ook in dit land mensen zijn, die als ze bang zijn, niet immuun blijken voor een langzame afbrokkeling van mensenrechten waarvan we tot voor kort dachten dat ze in steen gebeiteld waren'. Hij verwees hierbij naar het pleidooi deze zomer om bijvoorbeeld nieuwe restricties op te leggen aan de vrije meningsuiting voor mensen die terrorisme verheerlijken.

Hij uitte ook kritiek op het pleidooi om de godsdienstvrijheid uit de grondwet te halen, want een combinatie van vrijheid van meningsuiting en vrijheid van vereniging zou volstaan. 'Het valt op dat de vrijheid van godsdienst vooral in vraag gesteld wordt door mensen die zelf antitheïsten zijn. Zoals een vos die beweert zich om de rechten van de kippen te bekommeren en alvast begint met de omheining rond het hok weg te nemen om hen beter te beschermen.' (BELGA/JVL)

Torfs, R., De integrale openingsspeech van Rik Torfs: 'Ruimte scheppen voor het onvolmaakte', Knack, 26/9/2016

<http://www.knack.be/nieuws/belgie/de-integrale-openingsspeech-van-rik-torfs-ruimte-schepen-voor-het-onvolmaakte/article-opinion-756987.html>

26/09/16 om 14:46 - Bijgewerkt om 15:38

De integrale openingsspeech van Rik Torfs: 'Ruimte scheppen voor het onvolmaakte'

De KU Leuven heeft maandagochtend haar nieuwe academiejaar geopend met een academische zitting. Uiteraard hield ook rector Rik Torfs een toespraak. Die kunt u hieronder volledig lezen. Onderaan de tekst kunt u hem volledig bekijken.

52
KEER GEDEELD

In Leuven is vanochtend het nieuwe academiejaar geopend. © BILGA

Vijfhonderd jaar geleden verscheen in Leuven de *Utopia* van **Thomas More** bij drukker **Dirk Martens**, op een paar honderd meter van de plek waar wij ons nu bevinden. Thomas More had in zijn tijd belangrijke vrienden, humanisten, god- en andere geleerden, machthebbers. Dat alles verhinderde niet, of bracht mee, dat hem na de publicatie van *Utopia* drie vreemde dingen overkwamen. In 1521 werd hij in de adelstand verheven, in 1535 onthoofd en in 1935 heiligverklaard. Wie onder u reeds in de adelstand is verheven, weet meteen wat hem of haar te wachten staat.

Maar hoe vergaat het utopieën vandaag? We leven in een tobberige tijd met vragen en problemen. Wilde overmoed en levensdrift zien we wat minder. Het optimisme dat na de val van de Berlijnse muur de westerse wereld overstelpte, is verdamppt. De veerkracht is uit de economie, of is het uit onszelf? Op de vluchtelingenproblematiek vonden we niet echt een antwoord, de economische migratie maakt ons continent onrustig. En dan blijft nog het terrorisme. Is het nu echt de islam, of wie weet zelfs elke religie, die linea recta tot fanatisme leidt?

Volmaaktheid

Als er veel vragen zijn, willen mensen er juist geen, hunkeren ze naar antwoorden. Met vragen leven lijkt plotseling een luxe. Daarom is de utopie aantrekkelijk in turbulente tijden. Ofschoon Thomas More de weg naar de utopie minstens even belangrijk vond als de utopie zelf, reikt ze minder naar de vraag dan naar het antwoord. In elke utopie schuilt het verlangen naar verlossing.

Imagine there's no countries ... and no religion too. John Lennon. *Imagine* is geen nieuwe song, hij overleefde vele uitvaartdiensten, waarbij het ritme vaak de woorden verdrong. Maar een utopie vertolken die zeker. De hunkering naar een betere wereld, heimwee naar volmaaktheid. Interessant is hoe John Lennon, zoals wel vaker gebeurt, de utopie met het opheffen van tegenstellingen verbindt. *You may say I'm a dreamer/ But I'm not the only one/ I hope someday you'll join us/ And the world will live as one.*

John Lennon laat de ouderen onder ons zich jonger voelen. En in alle eerlijkheid, een wereld waarin eenheid bestaat tussen alle mensen, klinkt dat niet prachtig? Zeker wel. Natuurlijk. Alleen weten we dat een extreem verbonden, haast fusioneel denkende en levende mensheid onmogelijk is, zoals huwelijken waarin partners al te zeer met elkaar samenvallen vlugger uit elkaar spatten dan gewone, met een innerlijke geheime kamer voor iedereen.

Kortom, de utopie van absolute goedheid is niet goed, omdat in haar kieren het kwaad onvermijdelijk gestalte krijgt. Volmaaktheid is ommenselijk, wat ertoe voert dat ze op menselijke, of op onmenselijke manier -denk maar aan dictators met alomvattende ideologieën- zal worden doorbroken. Een mens kan ontsporen omdat hij te weinig, maar ook omdat hij te veel idealen heeft.

Echt? Is die gedachte te somber? Sprekt hier een illusioze oudere man? Moeten we de utopie niet koesteren juist omdat ze een utopie blijft, onmogelijk te realiseren valt? Omdat we behoefte hebben aan een droom, ook al komt die niet uit? Daar is iets van waar. Maar dan rijst de vraag: zijn wij als mensen bereid een droom te omarmen, uit te tekenen, te verinnerlijken zonder aan de verleiding te weerstaan hem vroeg of laat toch waar te maken? Ik vrees van niet.

DELEN f w

De integrale openingsspeech van Rik Torfs: 'Ruimte scheppen voor het onvolmaakte'

DELEN f w

'Wat is eruditie? Van alles een beetje weten is niet hetzelfde als over een brede cultuur beschikken, een brede cultuur gaat automatisch naar de diepte'

Daarom pleit ik nadrukkelijk voor een ander soort utopie, een utopie die een beetje rafelig is en wat slordig oogt. De ware utopie is niet een volmaakte samenleving, maar een samenleving die zorgvuldig ruimte schept voor het onvolmaakte.

Eruditie, wijsheid en vroomheid

Erasmus liet daar in zijn denken wellicht meer plaats voor dan Thomas More. De Rotterdamse meester vond dat kinderen in eruditie, wijsheid en vroomheid moesten worden opgevoed. Dat klinkt dubbelzinnig genoeg om ook vandaag waar te zijn. Want wat is eruditie? Van alles een beetje weten is niet hetzelfde als over een brede cultuur beschikken, een brede cultuur gaat automatisch naar de diepte.

Wijsheid, het tweede begrip, verschilt van berusting, het kenmerk van wie geen energie meer heeft, en van cynisme, de houding van wie al zijn illusies verloren en anderen daarvoor de rekening presenteert, onder meer door zijn bloedeloze betweterigheid. Doch wijsheid is vaak: zich juist niet neerleggen bij wat onvermijdelijk lijkt.

Hiernamaals

Vroomheid ten slotte staat niet voor bigoterie of een vorm van *fuga mundi*, maar voor scherpe aandacht voor alles wat ons omringt. De kracht ook om het te zien, in al zijn dimensies te herkennen en te erkennen, het betekenis te geven. Eruditie, wijsheid en vroomheid: universitair onderwijs, duurzaam universitair onderwijs dat studenten niet voor een beroep maar voor het leven wapent, moet er altijd oog voor hebben.

De *Utopia* van Thomas More is concreter. De volmaakte stad bestaat, en ze is dermate volmaakt, dat geen enkele er anders uitziet dan een andere. Gelukkig schrijft Thomas More met ironie. Dat lucht op. En even gelukkig geloven de bewoners van Utopia in het hiernamaals, zodat er tussen alle perfectie uitzicht blijft op een minder volmaakte wereld.

Merkwaardig toch wat met het hiernamaals allemaal mogelijk is. Terwijl het door geestelijke en wereldlijke leiders vaak werd gebruikt om onrechtvaardigheid in onze wereld te sublimeren, kan het ook een volstrekt tegenovergestelde functie vervullen. Dan is het hiernamaals een remedie tegen aardse volmaaktheid.

Een plek waar krampachtige wetmatigheden niet meer gelden. Waar we vrijgesteld zijn van ondubbelzinnige perfectie, waar het subjectieve het objectieve vervangt. Want de vervulde utopie doet snakken naar onvolmaaktheid, naar lucht, naar gaten in het systeem.

DELEN f w

'De angst voor fouten is een grote fout. De ware utopie bestaat erin het kwade niet met volmaaktheid, maar met ruimte voor onvolmaaktheid te bestrijden'

Ruimte

Daar ook schuilt de utopie voor vandaag: in onze tijd moeten we onvolmaaktheid een plaats durven te geven. Dat betekent geenszins dat we de criminaliteit maar op haar beloop moeten laten, het terrorisme een kans moeten bieden, Natuurlijk niet, integendeel zelfs, gebrek aan morele moed of scherpzinnigheid om concrete problemen aan te pakken, zijn nooit iets om trots op te zijn.

Onvolmaaktheid een plaats geven betekent daarentegen wel dat we niet elk moreel bedenkelijk gedrag moeten criminaliseren, en dat niet elke fout tot eeuwigdurende uitsluiting van de dader hoeft te leiden. De angst voor fouten is een grote fout. De ware utopie bestaat erin het kwade niet met volmaaktheid, maar met ruimte voor onvolmaaktheid te bestrijden. Aan een universiteit leer je niet wat je moet denken, maar dat je moet denken. Het vrije denken en het vrije leven hangen samen.

Daarbij zijn drie elementen van belang: mensenrechten, de kans op herstel, geestelijke ruimte.

Herinvoering van de doodstraf

Mensenrechten zijn een *conditio sine qua non* om tot een vrije en creatieve samenleving te komen. Een democratie die niet tegelijk een rechtsstaat met respect voor mensenrechten is, heeft geen waarde. De meerderheid regeert, de minderheid ondergaat haar lot: dat is pas een verschrikkelijke gedachte. De meerderheid is niet almachtig. Buitenlandse politieke leiders die zich op haar beroepen om, bijvoorbeeld, de doodstraf weer in te voeren, vertonen een schijnend gebrek aan leiderschap en falen persoonlijk.

Ook in dit land blijken mensen, als ze bang zijn, niet immuun voor een langzame afbrokkeling van mensenrechten waarvan we tot voor kort dachten dat ze in steen gebeiteld waren. De voorbije zomer hoorden we pleidooien voor de herinvoering van de doodstraf, uiteraard enkel voor ernstige zaken, het ontbreken van een parkeerschijf hoort er vooralsnog niet bij.

Sommigen willen nieuwe wettelijke restricties van de vrije meningsuiting voor mensen die terrorisme verheerlijken, terwijl de omgekeerde beweging, de afschaffing van nodeloos beperkende wetten die bijvoorbeeld het olijedomme negeren van de holocaust strafbaar stellen, een veel beter antwoord is op woorden en daden van mensen die de vrijheid bekampen.

Rechten van de kippen

Ook de academische vrijheid heeft behoefte aan heel veel ruimte. Onze universiteit moet een vrijplaats blijven voor heel verschillende, soms compleet tegengestelde meningen. Als ze allemaal als bij toeval dezelfde richting uitgaan, zijn ze wellicht niet werkelijk vrij. De cohesie aan een universiteit ligt in de kracht om met het verschil om te gaan. Altijd respectvol. Ook tegenover wie het zelf niet is, een aangename asymmetrische ervaring.

Soms krijg ik weleens een verzoek van een boze burger om tegen deze of gene professor met uitgesproken ideeën krachtig op te treden, wat zulks ook moge betekenen. Dat verheugt mij. Het bewijst dat onze professoren relevant zijn. Maar een antwoord op hun vraag krijgen de klagers nooit.

Pijnlijk is verder dat stemmen opgaan om de godsdienstvrijheid uit de grondwet te halen. Een combinatie van vrijheid van meningsuiting en vrijheid van vereniging zou volstaan. Afgezien van het feit dat de stelling juridisch niet klopt, omdat de vrijheid van interne organisatie in die hypothese sneuvelt, valt op dat de vrijheid van godsdienst vooral in vraag wordt gesteld door mensen die zelf antitheïsten zijn. Zoals een vos die beweert zich om de rechten van de kippen te bekommeren, en alvast begint met de omheining rond het hok weg te nemen om hen beter te beschermen.

DELEN f w

'De meerderheid is niet almachtig. Buitenlandse politieke leiders die zich op haar beroepen om, bijvoorbeeld, de doodstraf weer in te voeren, vertonen een schijnend gebrek aan leiderschap en falen persoonlijk'

Essentieel is dat mensenrechten niet alleen onze eigen rechten en vrijheden waarborgen, maar ook die van anderen, vooral als ze tot een minderheid behoren. Wie denkt en spreekt zoals de meesten, ondervindt wellicht weinig problemen. Hoewel mensenrechten er zijn voor iedereen, heeft de minderheid ze vaker nodig dan de meerderheid.

In een tijd waarin velen vrezen dat onze waarden worden bedreigd, kunnen we ze niet beschermen door ze zelf uit te hollen. De universiteit moet opkomen voor de ongemakkelijke mening, ook al omdat we zelf af en toe niet anders kunnen dan zo'n mening te vertolken. Tegelijk moeten we in staat zijn en de moed hebben om terecht beschermde meningen als inhoudelijk waardeloos te ontmaskeren als ze dat inderdaad zijn. Niet elke toegelaten mening is waardevol. Ook waardeloze meningen mogen worden geuit'

Zero tolerance

Naast sterke aandacht voor mensenrechten is de kans op herstel een mooie hedendaagse utopie. Zeker in een samenleving die hard oordeelt, morele regels tot juridische probeert om te vormen en de vergeldingsgedachte met steeds minder gene hanteert, moeten we opkomen voor herstel, een nobeler doel dan revanche. Een paar maanden geleden was grensoverschrijdend gedrag aan universiteiten even groot nieuws. Het is inderdaad een probleem dat aandacht verdient, niet enkel aan universiteiten trouwens.

Vooral grensoverschrijdend gedrag in gezagsverhoudingen is een heikel thema. Maar hoe pakken we het aan? Door preventie, zeer zeker. Door mensen aan te moedigen met hun verhaal naar buiten te komen, hun angst te overwinnen. Door correcte procedures uit te werken, dat ook. Maar, en hier komt het moeilijke punt, eveneens door daders de kans te geven zelf hun fouten op te biechten, zonder dat daarop automatisch hun professionele of maatschappelijke uitsluiting volgt.

Er is een verschil tussen *zero tolerance* en een behandeling zonder erbarmen. Herstel, hoewel zelden volledig mogelijk, is beter dan wraak. Een fout, ook een ernstige, hoeft niet altijd het einde van iemands carrière te betekenen. Daar zijn niet enkel morele, maar ook praktische argumenten voor. Als iemand geen fouten meer mag maken, rest hem enkel ze te verzwijgen. Hoe genadelozer de moraal, hoe groter de hypocrisie.

DELEN f v

'De universiteit moet opkomen voor de ongemakkelijke mening, ook al omdat we zelf af en toe niet anders kunnen dan zo'n mening te vertolken. (...) Niet elke toegelaten mening is waardevol. Ook waardeloze meningen mogen worden geuit'

DELEN f v

De hunkering naar volledige openheid is onverzoenbaar met een onverbiddelijke moraal. De enige manier om beide eisen vlekkeloos met elkaar in verbinding brengen, bestaat erin openheid en transparantie te veilen. Willen we dat wel?

Openheid en transparantie veinzen

Op het eerste gezicht is het juist de hypocrisie die haaks staat op onze tijdgeest. We worden voortdurend uitgenodigd om eerlijk voor onze gevoelens uit te komen, hen op tafel te leggen, met anderen te delen. Maar de hunkering naar volledige openheid is onverzoenbaar met een onverbiddelijke moraal. De enige manier om beide eisen vlekkeloos met elkaar in verbinding brengen, bestaat erin openheid en transparantie te *veinzen*.

Willen we dat wel? Of mogen we dromen van een samenleving die niet enkel transparantie eist, maar haar tegelijk niet afstrafft? Van een samenleving die de volmaaktheid niet ziet als een voorwaarde om open te kunnen zijn? Transparant zijn over onvolmaaktheid zonder dat je afgeschreven wordt: een mooie droom en een hedendaagse utopie.

Te veel waarheid

Even recapituleren. Mensenrechten waren mijn eerste utopie, herstelrecht was de tweede. Er is er ook een derde, die misschien wel een voorwaarde is om mensenrechten en herstelrecht duurzaam te verwezenlijken, namelijk de utopie van geestelijke ruimte voor ieder mens. Waarom ontstaan of escaleren conflicten? Omdat er te veel waarheid is. Ze te massief wordt. Er niet langer een weg langs.

Als waarheidsaspiraties tot conflicten leiden, zijn er twee dingen die helpen. Als het nog niet te laat is: humor. Plotseling wordt het speelveld ruimer, begrippen overstijgen hun enge definitie. Wat

DELEN

'Als er geen argument overblijft, is humor het laatste'

waarheid is, wordt plotseling minder zeker en verliest aan belang. Als er geen argument overblijft, is humor het laatste.

Naast humor is er nog een tweede uitweg: een rijk innerlijk leven, een bedding waarin de rivier van je leven stroomt, waardoor je niet enkel het water ervaart, maar ook de oever, het bredere landschap, de geschiedenis van het water toen de bron in de bergen ontsprong, en zijn toekomst, geborgen of verloren in de oceaan.

Daarom hebben universiteiten filosofen nodig, en theologen. Mensen die minder zekerheid bieden dan we in onze defensieve samenleving wel zouden willen, maar meer menselijkheid. Ontbreken zij, dan is elke discussie er een op leven en dood. Zo gaat het wanneer we over leven en dood onvoldoende hebben nagedacht.

Onvolmaakte wereld

De utopie van vandaag is een pleidooi voor het onvolmaakte.

Je kunt het onvolmaakte ook anders noemen. Eigenlijk is het gewoon het menselijke. In volmaaktheid zijn mensen nooit echt met elkaar verbonden, in onvolmaaktheid soms wel. Onvolmaaktheid staat tegenover volmaaktheid zoals mededogen tegenover waarheid, een menselijke wereld tegenover een maakbare, doogdewone vriendelijkheid tegenover ideologische consistentie. Ware liefde is meer dan alleen maar waarheidsliefde.

Kortom, ik geloof in een onvolmaakte wereld, waar mensenrechten ons beschutten tegen de macht van de meerderheid, waar deugdzaamheid niet blind blijft voor falen, waar humor en spiritualiteit de ijzeren wet van het grote gelijk weten te milderen.

DELEN

'Onze universiteit wil studenten vormen die na hun opleiding niet enkel hun vak kennen, maar ook zichzelf met hun sterke en zwakke kanten. Studenten die hun dromen niet inruilen voor bloedeloos pragmatisme'

Die gedachte geldt zowel voor de universiteit als voor de overheid. Ze moeten allebei naar de diepte durven te gaan. In een land als het onze moeten we niet voor meer, desnoods kwalitatief mindere, maar resoluter voor betere universitaire opleidingen durven te kiezen. En onze universiteit wil studenten vormen die na hun opleiding niet enkel hun vak kennen, maar ook zichzelf met hun sterke en zwakke kanten. Studenten die hun dromen niet inruilen voor bloedeloos pragmatisme.

We moeten niet altijd verder, maar steeds dieper gaan. Met oog voor het onverwachte en vertrouwen in de onvolmaakte mens. Zoals echte politieke leiders, wanneer ze aan de macht komen, hun vijanden niet door hun vrienden vervangen, maar hun vijanden tot hun vrienden maken.

Leuven in de ban van Thomas More, Kerknet, 26/9/2016

<https://www.kerknet.be/kerknet-redactie/nieuws/leuven-de-ban-van-thomas-more>

Leuven in de ban van Thomas More

 KERKNET-REDACTIE

Leuven herdenkt de 500ste verjaardag van de publicatie van Thomas Mores Utopia vier maanden lang met 78 projecten op 39 locaties.

Burgemeester Louis Tobback, rector Rik Torfs en tal van andere Leuvenaars hebben afgelopen weekend voorgelezen uit het boek *Utopia* van **Thomas More** (1478-1535), de Engels humanist, jurist, filosoof, staatsman én heilige. Daarmee gaven ze het startschot voor de vier maanden durende Thomas Morcherdenking. De lezingen en performances van twaalf eminente denkers en doeners over hun utopische dromen gaven vele ideeën om over na te praten. Thomas More heeft een sterke band met Vlaanderen. Als gezant van koning Hendrik VIII van Engeland verbleef hij in 1515 in Brugge en bezocht ook Brussel, Mechelen en Antwerpen. Hij beschreef in zijn boek *Utopia* (1516) het politieke systeem van een ideale niet-bestante eilandstaat. In 1935 werd hij door paus **Pius XI** heilig verklaard.

Stadsfestival

De 500ste verjaardag van het drukken van *Utopia* in Leuven wordt nog tot begin volgend jaar met een groots stadsfestival in Leuven herdacht. Tot 17 januari 2017 kunnen alle belangstellenden in de stad terecht voor tentoonstellingen, theater, dans, film, concerten, lezingen, stadswandelingen en andere happenings. De tentoonstelling *Op zoek naar Utopia in M - Museum Leuven*, die de deuren opent op 20 oktober, moet de massa op de been brengen.

Een van de indrukwekkendste momenten van het startweekend van 24 en 25 september was de uitvoering van de anti-oorlogscompositie *The Armed Man - A Mass for Peace* door Frascati Symphonic, de Trinid Singers en het Leuvense Arenbergkoor in de kapel van het Heilig Hartinstituut in Heverlee. Zaterdagavond was er een groot openingsfeest in de Leuvense Schouwburg voor meer dan 500 genodigden.

Bron: *Museum M.*

Gepubliceerd op maandag 26 september 2016 · 14:40

Rector Torfs opent academiejaar in teken van Utopia: "Liever menselijk dan volmaakt", Nieuws KU Leuven, 27/9/2016

<http://nieuws.kuleuven.be/opening2016>

Rector Torfs opent academiejaar in teken van Utopia: "Liever menselijk dan volmaakt"

27 Sep 2016 • [opening academiejaar](#)

Op maandag 26 september werd het academiejaar 2016-2017 officieel geopend aan de KU Leuven. Naar goede gewoonte trok de stoet der togati de dag op gang. Tijdens de academische zitting stelde rector Rik Torfs zijn Utopia voor: "De ware utopie is geen volmaakte samenleving, maar een samenleving die zorgvuldig ruimte schept voor het onvolmaakte."

© KU Leuven - Rob Stevens

Een vertrouwd beeld in de straten van Leuven: de stoet der togati trekt het nieuwe academiejaar op gang. Maar liefst 240 professoren tekenden dit jaar present in de stoet. Onder grote belangstelling leidt rector Rik Torfs zijn professoren van de Universiteitshal naar de Sint-Pieterskerk. En zo is het academiejaar 2016-2017 officieel begonnen.

[Academische zitting in teken van Utopia van Thomas More](#)

Na de eucharistieviering trekt de stoet naar de Pieter De Somer aula voor de academische zitting.

KU Leuven @KU_Leuven

[Volgen](#)

De stoet is terug op gang getrokken. Next stop: aula PDS voor de academische zitting #kuleuven

10:52 – 26 september 2016

4 2 8

"In turbulente tijden is de utopie als antwoord aantrekkelijk", zei rector Torfs bij de opening van het academiejaar, dat vrijwel volledig in het teken stond van *Utopia*, het meesterwerk van Thomas More dat 500 jaar geleden in Leuven van de persen kwam. "Maar is een volmaakte samenleving echt wenselijk?"

Hoe zou een hedendaags Utopia eruit moeten zien, vroeg rector Rik Torfs zich af in zijn toespraak. Is de wereld van John Lennon's *Imagine* een na te streven doel, met volmaakte conheid en absolute goedheid? Toch maar liever niet. Een volmaakte samenleving is niet wenselijk, omdat er geen ruimte voor verschil meer zou zijn. Dat is de maatschappij die dictators met allesomvattende ideologieën voor ogen hebben. "De ware utopie is niet een volmaakte samenleving, maar een samenleving die zorgvuldig ruimte schept voor het onvolmaakte", aldus de rector.

De kasseien van vandaag

De rij toespraken was eerder geopend door studentenverlegervoorzitter Marie Vanwingh. Zij had Utopia gelezen en dat had haar herinnerd aan de geprivilegiëerde positie van de student: de universiteit een plek is waar je kunt, moet en vooral mag nadenken, al dan niet binnen de lintjes. De studenten beschouwen het als hun taak deze vrijheid tot kritisch denken te beschermen. Maar kunnen ze dat nog, nu ze medebestuur hebben? Hebben ze het kasseigooien niet ingeruild voor mouwvegen? Zeker niet, luidde het antwoord. Op de Algemene Vergadering van de studentenraad, in de permanente onderwijscommissies en elders zijn er honderden studenten actief als kritische vertegenwoordiger. "Online bevragingen, onderwijsvergaderingen en nota's, dat zijn de kasseien van vandaag, niet gebruikt om dingen stuk te gooien, maar om op te houden", zei Marie Vanwingh. De studenten nemen zich voor om hun kritische stem ook tijdens de aanstaande instellingsreview en tijdens de rectorsverkiezing te laten weerklinken.

Een volwaardige stem

Isabelle Benoit belichtte de sterk toegenomen en veleleisende rol van het Administratief en Technisch Personeel in de werking van de universiteit. Volwaardig overleg met hen leidt dan ook tot betere en meer gedragen beleidsbeslissingen. Het vertrouwen daarin krijgt vorm via de verschillende werkgroepen in de schoot van het rectoraat overleg en via de ATP-vertegenwoordiging in de belangrijkste beleidsorganen. Maar het kan beter: "Te vaak hoor ik nog dat onze vertegenwoordigers vergaderingen moeten verlaten bij ATP-gerelateerde beleidspunten. Soms worden vertegenwoordigers ook niet verkozen maar aangeduid, of worden ze uitgesloten van sommige activiteiten", zei Benoit. In de ideale wereld zoals het ATP die droomt, worden ze als volwaardige stem gehoord. In dat Utopia voorziet de overheid ook voldoende middelen voor onderzoek en onderwijs, want net als het academisch personeel kreunt het ATP onder te krappe budgetten.

Nog werk op de werkvloer

Jens Hermans stelde namens dat academisch personeel dat het universiteitsbreed kader voor het doctoraat de voorbije jaren sterk verbeterd is: "Er zijn duidelijke profielen uitgewerkt voor promotor en doctorandus, en de doctoraatsopleidingen draaien op volle toeren." Maar op de werkvloer schort er nog een en ander: "We moeten hoogdringend werk maken van een kwalitatieve evaluatie van het ZAP als leidinggevende en promotor, met feedback van de volledige omgeving." De spreker wees ook op de onnodige complexiteit van de vele personeelscategorieën, met soms vreemde onderlinge verschillen, onder meer wat verloning en pensioen betreft. Dat kluwen is dus geen papieren kwestie, maar heeft reële gevolgen op de vloer. "De beste zijn is mooi en verdient alle applaus. De beste blijven en inspanningen leveren om de genoemde problemen aan te pakken, getuigt van moed en is nog veel mooier", besloot Hermans.

Nog werk op de werkvloer

Jens Hermans stelde namens dat academisch personeel dat het universiteitsbreed kader voor het doctoraat de voorbije jaren sterk verbeterd is: "Er zijn duidelijke profielen uitgewerkt voor promotor en doctorandus, en de doctoraatsopleidingen draaien op volle toeren." Maar op de werkvloer schort er nog een en ander: "We moeten hoogdringend werk maken van een kwalitatieve evaluatie van het ZAP als leidinggevende en promotor, met feedback van de volledige omgeving." De spreker wees ook op de onnodige complexiteit van de vele personeelscategorieën, met soms vreemde onderlinge verschillen, onder meer wat verloning en pensioen betreft. Dat kluwen is dus geen papieren kwestie, maar heeft reële gevolgen op de vloer. "De beste zijn is mooi en verdient alle applaus. De beste blijven en inspanningen leveren om de genoemde problemen aan te pakken, getuigt van moed en is nog veel mooier", besloot Hermans.

Na de toespraken restte Rik Torfs niets anders meer dan het academiejaar officieel te openen:

KUNST +

Magische strandbeesten: wanneer pvc tot leven komt

Nederlandse kunstenaar Theo Jansen brengt zijn strandbeesten naar Leuven

De expositie Ex Vitro verkent het raakvlak tussen kunst en wetenschap. Eregast Theo Jansen neemt zijn strandbeesten mee, een levensvorm uit pvc die zelfstandig kan lopen en evolueert volgens natuurlijke selectie. "Ze blijven mij verbazen."

29-09-16, 09:22u Lotta Beckers

LEES LATER ★

De Animaris Arena heeft een slurf die hij kan ontrollen, met een hamertje dat een pin in het zand klopt om recht te blijven als er te veel wind is. Dat probleem lost de Animaris Sabulosa dan weer op met een soort spoiler.

De Animaris Speculata is een klein strandbeest, dat aan een moederbeest vasthangt met een touw en haar waarschuwt voor al te droog zand. Zij kan hem lostrekken als hij daarin vastloopt. Sommige strandbeesten scheppen zand en gooien dat elders weer weg, om zo uiteindelijk hoge duinen te verplaatsen.

Deze kinetische sculpturen zijn creaties van Theo Jansen, een Nederlandse kunstenaar met verleden als natuurkundige. Al 26 jaar probeert hij een nieuwe vorm van leven te creëren dat voor een keer niet is opgebouwd uit eiwitten, maar in dit geval uit lichtgele elektriciteitsbuizen.

Waarom? "Die vraag kun je ook aan ouders van kinderen stellen, zonder dat ze daar echt een antwoord op hebben. De strandbeesten zijn mijn mentale kinderen. Die behoeft is erg basaal."

Via evolutie en natuurlijke selectie heeft hij immiddels al 39 soorten ontwikkeld. Want als de strandbeesten bewegen over het strand, is het immers niet de bedoeling dat ze al te zeer wiebelen. Wanneer de poten bewegen, moet de romp stabiel blijven, zoals de as van een wiel. En dat wordt bepaald door de lengte van de buizen.

©RV loek van der Kooij

De optimale verhoudingen tussen die buizen liet Jansen berekenen door een computer. Omdat het oneindig lang zou duren om alle mogelijkheden te berekenen, selecteerde de computer uit een

duizendtal opties de beste, en van daaruit werd verder gewerkt.

Zo bleven uiteindelijk dertien afstanden over, oftewel de dertien basisgenen van strandbeesten, waarmee de kunstenaar kon gaan sleutelen. Zo is de Animaris Geneticum een kudde waarvan elk beest genetisch een beetje verschilt. Jansen organiseerde daarop loopwedstrijden, om te kijken welke variant het efficiëntst was en dus verder kon evolueren. Een heel deel strandbeesten is ondertussen alweer uitgestorven.

Hersenen en spieren

Maar is dat dan de definitie van leven, zelfstandig kunnen bewegen? Af en toe, zegt Jansen, heeft hij het idee dat de strandbeesten er al lang waren, wachtend op een stel hersenen om in te landen, en het is niet helemaal duidelijk of hij het als grap bedoelt. "Ondertussen zijn er wereldwijd ook al honderden studenten aan de slag gegaan met die dertien heilige getallen, en hebben ze zelf strandbeesten gemaakt die overleven op studentenkamers en boekenplanken. Zij zorgen mee voor de voortplanting en zijtakken van de evolutie."

SHARE

De komende 20 jaar wil ik de strandbeesten zo zelfstandig maken dat ze in kuddes op het strand kunnen overleven'

THEO JANSEN, KUNSTENAAR

Stilaan krijgen de strandbeesten ook hersenen, zenuwuiteinden en spieren, in de vorm van buisjes, zuigertjes, pompen en kraantjes die open- en dichtgaan - afhankelijk van waar de lucht komt. Een buisje kan bijvoorbeeld water registreren als het strandbeest de zee in loopt, en via een kraantje een pomp (tegelijk de spier en het bot) in beweging laten schieten, zodat het beest rechtsomkeert maakt.

"De strandbeesten zijn doof en blind, maar de komende twintig jaar wil ik ze zodanig zelfstandig maken dat ze op het strand kunnen overleven. Ze moeten dan bijvoorbeeld kunnen inschatten of ze op nat of droog zand stappen. Of ze moeten hun stappen tellen met een pompje."

Kunstenaar Theo Jansen experimenteert met een aantal extra 'organen' voor het strandbeest. Schermafbeelding: © Hollandse Hoogte

Het strandbeest zou dan bijvoorbeeld aangedreven worden met perslucht uit petflessen, en als die een bepaalde druk bereiken, dan weet het beest dat hij moet stoppen. Als de wind keert, dan kan het strandbeest weer de andere kant uit. "Ik zie ze zo voor mij, als hordes trekdiertjes die bewegen over het strand." De natuur is,

SHARE

De strandbeesten zijn mijn mentale kinderen. Die behoeft is erg basaal

hoezeer Jansen het probeert te negeren - omdat hij niet wil kopiëren wat al bestaat - onontkoombaar als inspiratiebron. Al heb ik de eerste beesten gemaakt die niet hoeven te eten."

Op Ex Vitro zal Jansen praten over het schemergebied tussen kunst en wetenschap, en waar het ene begint en het ander eindigt. Het is een vraag die hij vaak voorgeworpen krijgt, maar die er voor hem weinig toe doet. "Zeker niet als ik helemaal alleen op het strand ben met de strandbeesten." Hoogstens is zijn werkmethode niet systematisch, eerder een kronkelpad. En hij verkiest exposities in kunstmusea boven wetenschappelijke huizen, omdat de kunstwereld met meer verbeelding naar zijn werk kijkt. "Maar ik mag binnenkort wel bij de NASA gaan brainstormen."

Magisch

Op YouTube zijn presentaties te vinden waarin Jansen met veel humor vertelt over zijn nieuwe levensvorm. En als hij filmpjes toont, lacht het publiek vertederd als het de strandbeesten over het zand ziet waggelen, als was het een natuurdocumentaire.

Of hij een affectieve band met zijn beesten heeft? "Natuurlijk, maar

het is niet hetzelfde als met huisdieren. Het blijft een soort die erg ver van mij afstaat. Toch hebben ze ook voor mij iets magisch. Ik ben niet bezig met schoonheid te creëren, ik probeer de strandbeesten te laten functioneren. Maar er is iets dat mij telkens weer aangrijpt en verbaast."

Van Haezendonck, S., Mechelse schatten te bewonderen op toptentoonstelling in Leuven, Gazet van Antwerpen, 30/9/2016

http://www.gva.be/cnt/dmf20160930_02493882/mechelse-schatten-te-bewonderen-op-toptentoonstelling-in-leuven

Mechelse schatten te bewonderen op toptentoonstelling in Leuven

30/09/2016 om 10:27 door Sven Van Haezendonck

Print

< 1 / 6 >

Enkele blikken op de Besloten Hofjes.
Foto: Stad Mechelen

LEUVEN / MECHELEN - Drie gerestaureerde Besloten Hofjes uit de Mechelse kunstcollectie zijn binnenkort voor het eerst te zien op de toptentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' in Museum Leuven.

De universiteitsstad organiseert dit najaar een cultureel stadsfestival om de 500ste verjaardag te vieren van Thomas More's wereldberoemde boek Utopia. Een van de hoogtepunten is een prestigieuze tentoonstelling die loopt vanaf 20 oktober, en daarin krijgen de Besloten Hofjes een prominente plek.

De 16de-eeuwse refabelkastjes van de Gasthuiszusters zijn sinds 2011 erkend als Vlaamse topstukken, en in 2014 is een team van acht specialisten gestart met de conservatie en restauratie van de eerste drie meubels. Dat gebeurde dankzij de tentoonstelling in Leuven met steun van het Fonds Inbev-Bailelet Latour en de Vlaamse overheid.

"Museum naar hoger niveau"

"Dit project is ongelooflijk belangrijk voor Mechelen. De samenwerking met de vele onderzoekers en conservatoren biedt een unieke kans voor het ontrafelen van de geheimen van deze kunstwerken en is voor Mechelen een hefboom om ons toekomstig museum naar een hoger niveau te brengen", zegt Mechels schepen scheepen van Cultuur Björn Sifler (Groen).

Als in maart 2018 het vernieuwde stadsmuseum Hof van Busleyden opent, zal het volledige ensemble van zeven Besloten Hofjes voor het eerst te zien zijn.

Van Haezendonck, S., Mechelse schatten te bewonderen op toptentoonstelling in Leuven, Het Nieuwsblad, 30/9/2016

http://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20160930_02493882

Mechelse schatten te bewonderen op toptentoonstelling in Leuven

30/09/2016 om 10:27 door Sven Van Haezendonck - Print - Commeer

1 / 5

■ Enkele blikken op de Desloten Hofjes. (FOTO: STAD MECHELEN)

LEUVEN / MECHELEN - Drie gerestaureerde Besloten Hofjes uit de Mechelse Kunstcollectie zijn binnenkort voor het eerst te zien op de toptentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' in M-Museum Leuven.

De universiteitsstad organiseert dit najaar een cultureel stadsfestival om de 500ste verjaardag te vieren van Thomas More's wereldberoemde boek Utopia. Een van de hoogtepunten is een prestigieuze tentoonstelling die loopt vanaf 20 oktober, en daarin krijgen de Besloten Hofjes een prominente plek.

De 16de-eeuwse retabelkastjes van de Gasthuiszusters zijn sinds 2011 erkend als Vlaamse lopslukken, en in 2014 is een team van acht specialisten gestart met de conservatie en restauratie van de eerste drie meubels. Dat gebeurde dankzij de tentoonstelling in Leuven met steun van het Fonds Inbev-Baillet Latour en de Vlaamse overheid.

"Museum naar hoger niveau"

"Dit project is ongelooflijk belangrijk voor Mechelen. De samenwerking met de vele onderzoekers en conservatoren biedt een unieke kans voor het ontrafelen van de geheimen van deze kunstwerken en is voor Mechelen een hefboom om ons toekomstig museum naar een hoger niveau te brengen", zegt Mechels schepen van Cultuur Björn Slifer (Groen).

Als in maart 2018 het vernieuwde stadsmuseum Hof van Busleyden opent, zal het volledige ensemble van zeven Besloten Hofjes voor het eerst te zien zijn.

www.beslotenhofjes.com, www.utopialeuven.be

Besloten Hofjes op reis naar Leuven, In Vlaanderen, 30/9/2016

[http://www.invlaanderen.be/gemeentenieuws/\(29847\)/besloten-hofjes-op-reis-naar-leuven](http://www.invlaanderen.be/gemeentenieuws/(29847)/besloten-hofjes-op-reis-naar-leuven)

Besloten Hofjes op reis naar Leuven

Drie gerestaureerde Besloten Hofjes voor het eerst terug te zien in *Op Zoek Naar Utopia*

In 2014 werd er gestart met de conservatie van de eerste drie Besloten Hofjes door een achtkoppig team van specialisten in het Hof van Busleyden. Nu ze klaar zijn, vertrekken ze naar M-Leuven om daar een belangrijke plaats in te nemen in de tentoonstelling *Op Zoek na Utopia*. Het unicum van zeven besloten Hofjes zal te zien zijn bij de opening van het Mechelse

museum Hof van Busleyden in 2018.

De Besloten Hofjes in restauratie

De zeven Besloten Hofjes behoren tot de absolute hoogtepunten uit de collectie van Musea & Erfgoed Mechelen. Deze 16de-eeuwse rotabalkkastjes gemaakt door de Mechelse gasthuiszusters zijn sinds 2011 geregistreerd als Vlaamse topstukken. Helaas maakt hun kwetsbaarheid en diversiteit aan materialen de bewaring van de hofjes niet altijd makkelijk. Om ook volgende generaties van de Besloten Hofjes te kunnen laten genieten, is een team van specialisten in 2014 gestart met de conservatie van de drie Besloten Hofjes met de steun van het Fonds Inhev. Baillif Latour en de Vlaamse Overheid. In 2015 startte Musea & Erfgoed Mechelen met een promotiecampagne om ervoor te zorgen dat ook de vier overige hofjes een grondige opfrisbeurt konden krijgen. Kunstilliebbers uit Mechelen en Vlaanderen lietãn hun hart spreken: een crowdfunding-actie via Crotun en de Koning Boudewijnstichting leverde 6000 euro op en een veiling georganiseerd door de Oudheidkundige kring bracht 5000 euro in het laadje. Met die middelen kunnen ook de niet-subsidieerbare kosten zoals wettenschappelijke beeldvorming betaald worden. Ook de Vrienden van het Hof van Busleyden droegen 11 000 euro bij aan het project.

Weg uit Mechelen?

Op 8 oktober zullen de drie reeds gerestaureerde hofjes vervoerd worden naar M-Leuven voor de tentoonstelling *Op Zoek Naar Utopia* die op 20 oktober opent. De tentoonstelling geeft de hofjes een ereplaats. Dankzij deze internationale tentoonstelling kan Musea & Erfgoed Mechelen extra subsidies bekomen voor de conservatie en werd diepgaand onderzoek mogelijk gemaakt. De resultaten van de verschillende onderzoeken zullen nadruk volop worden ingezet in het Museum Hof van Busleyden. "Dit project is ongelooflijk belangrijk voor Mechelen. De samenwerking met de vele onderzoekers en conservatoren biedt een unieke kans voor het ontrafelen van de geschiedenis van deze kunstwerken en is voor Mechelen een helboon om ons toekomstig museum naar een hoger niveau te brengen", zegt schepen Bjorn Siffer.

"Het Mechelse Museum Hof van Busleyden zal bij de opening in maart 2018 kunnen uitpakken met een wereldprimeur: het volledige ensemble van zeven gerestaureerde hofjes." Deze topstukken krijgen een permanente plaats in het gerestaureerde stadhuis. Het toplemma van acht conservatoren, elk met een eigen specialisatie, werkt ondertussen verder aan de overige vier hofjes. Voor de conservatie van deze vier hofjes zoekt de stad nog steeds bijkomende middelen.

Het volledige verhaal van de hofjes en hun conservatieproces zal worden verteld en verbeeld in een overzichtspublicatie die begin 2018 het levenslicht ziet.

De Bom, E. & Van Houdt, T., Wat we vandaag nog kunnen leren van Utopia van Thomas More, Knack, 1/10/2016

<http://www.knack.be/nieuws/boeken/wat-we-vandaag-nog-kunnen-leren-van-utopia-van-thomas-more/article-opinion-759191.html>

'Wat we vandaag nog kunnen leren van Utopia van Thomas More'

'Moeten er nog utopieën zijn', vragen Erik De Bom en Toon Van Houdt (KU Leuven) zich af bij de 500ste verjaardag van 'Utopia' van Thomas More. Zij stellen scherp op de politieke relevantie van het 'gouden boekje'.

151
KEER GEDEELD

© Getty Images

Afgelopen weekend werd het Leuvense stadsfestival 'The Future is More' op gang getrapt met een feestelijke voorstelling in de schouwburg. En redenen om te feesten zijn er genoeg: maar liefst 78 projecten werden op het getouw gezet om de vijfhonderdste verjaardag van Utopia van **Thomas More** te vieren. Tentoonstellingen, debatten, boeken, dansvoorstellingen, theaterteksten, ja zelfs culinaire avonden: het staat allemaal op het culturele feestmenu.

De typische fuss van een goed gesmeerde herdenkingsmachine? Ongetwijfeld. Maar de schaal en de intensiteit van de herdenking wijzen er allicht ook op dat het 'gouden boekje' dat de Engelse humanist in 1516 in Leuven liet drukken, meer dan ooit springlevend is. Het is inderdaad een sprankelend werkje met ronduit visionaire ideeën. Ideeën die er nog altijd toe doen. Vandaag misschien wel meer dan ooit tevoren.

Gelukkige samenleving

Wie zou er niet op het utopische, haast paradijselijke eiland Utopia willen leven? De inwoners werken er niet langer dan zes uur per dag en toch komen ze hoegenaamd niets tekort. Niemand wordt er 's nachts door zorgen uit zijn slaap gehouden. Alles is op één enkel doel afgestemd: geluk. More laat uitschijnen dat het eiland echt bestaat. Naar eigen zeggen heeft hij al zijn informatie uit de eerste hand vernomen van de ontdekkingsreiziger Hythlodaeus, die met Vespucci naar de Nieuwe Wereld was gereisd. Een kaart van Utopia en een overzicht van het Utopiaanse alfabet zetten zijn waarheidsclaim kracht bij.

Natuurlijk bestaat het eiland niet echt. Het is volledig aan Mores literaire genie ontsproten. Tal van subtiele hints wijzen daarop. Zo is er de naam van de verteller zelf. Hythlodaeus is Grieks voor 'de verteller van nonsens'. Pure fictie dus? Ja, maar wel met een duidelijke boodschap. Utopia zou kunnen bestaan. En dus moet het misschien wel bestaan. De mens is zelf in staat zo'n ideale maatschappij op te bouwen. Door de juiste instellingen te creëren kan hij een soort paradijs op aarde scheppen.

DELEN

Wat we vandaag nog kunnen leren van Utopia van Thomas More

Ongelukkig individu

Een hoopgevende gedachte, die we vandaag nog steeds gretig oppikken - getuige de huidige festivaldrukte rond Utopia. Maar die gretigheid mag ons niet blind maken voor de waarschuwing die Mores werk óók bevat. Het leven op Utopia lijkt misschien een feest, maar is dat bij nader inzien niet. Zo is de materiële welvaart er enkel verzekerd als ieder zijn deel doet. En dat vergt controle. Verregaande controle. De overheid ziet alles, hoort iedereen. Want op Utopia speelt heel het leven zich in het openbaar, in de schoot van de gemeenschap af. Mensen hebben er geen eigen goedern, maar ook geen privacy en zelfs geen ruimte voor privé-initiatieven. Ze missen eigenheid, individualiteit.

Op Utopia staat alles en iedereen in functie van de gemeenschap. Nagenoeg volledig. En om het even wat de stabiliteit van die gemeenschap bedreigt - of zelfs maar zou kunnen bedreigen - wordt systematisch geweerd. Dat verklaart meteen ook waarom er op het eiland niet aan politiek wordt gedaan. Heel het Utopiaanse staatsbestel werd door de stichter Utopus voor eens en altijd vastgelegd. Daar kunnen en mogen de burgers niets meer aan veranderen. Niet op eigen initiatief, al evenmin via onderlinge discussie, langs politieke weg. Waarom zouden ze ook? Wat perfect is hoeft toch niet te worden bijgesteld?

Wie Utopia goed leest, blijft met een ongemakkelijk gevoel achter. Individueel en maatschappelijk geluk sluiten elkaar uit, zo lijkt de auteur te suggereren. Hoe dan ook blijkt Utopia een verstarde maatschappij te zijn waar geen plaats is voor persoonlijke inbreng en verandering. Niet toevallig situeerde More zijn ideale - of althans schijnbaar ideale - samenleving op een eiland. Ze is zorgvuldig van elke externe invloed afgesloten. De inwoners van Utopia leven in een splendid isolation.

Pleidooi voor politiek

Nee dus. Het utopische eiland Utopia blijkt minder paradijselijk, minder leefbaar te zijn dan het er op het eerste gezicht uitziet. Hebben we dan eigenlijk wel een goede reden om de vijfhonderdste verjaardag van Mores succeswerk met een groots opgezet festival te vieren? Jazeker. Het krachtige pleidooi dat de auteur houdt om buiten gevasteerde patronen en vastgeroeste gewoonten te denken, moeten we ter harte blijven nemen. Wat onmogelijk lijkt, hoeft dat niet te zijn.

Maar de idee dat we met enkele kant-en-klare recepten in een handomdraai de problemen waarmee we geconfronteerd worden voorgoed uit de wereld kunnen helpen lijkt ons niet echt bruikbaar en zelfs gevaarlijk te zijn. Politiek blijft nodig. Akkoord: besluitvorming op basis van voortdurend overleg met steeds meer partners gaat traag, soms tergend traag. Dat bewijst de politiek elke dag opnieuw - in Vlaanderen, in België en in Europa. Maar het is een illusie te denken dat we zonder die politiek zouden kunnen.

Wat Donald Trump, Marine Le Pen, Nigel Farage en Geert Wilders van vandaag ook mogen beweren, het is onmogelijk te leven op een eiland dat geen invloed van buitenaf ondergaat en waar politieke beslissingen snel, héél snel kunnen worden genomen. Gesteld al dat zo'n eiland kan worden gecreëerd, dan nog zal de politieke besluitvorming er onvermijdelijk traag en moeizaam verlopen, want rekening moeten houden met de verzuchtingen en standpunten van alle burgers en hun vertegenwoordigers.

Tenzij het democratische overleg en besluitvormingsproces helemaal buiten spel worden gezet en door een vorm van dictatuur worden vervangen, natuurlijk. Maar alleen al het maken van zo'n eiland is oneindig veel moeilijker dan men wel zou denken. Het beste bewijs daarvan wordt tegenwoordig geleverd door het Verenigd Koninkrijk, het eiland par excellence dat zichzelf ten gevolge van de Brexit opnieuw als eiland moet uitvinden - en daar maar moeizaam in slaagt. Zonder het goed en wel te beseffen waarschuwd de Engelsman Thomas More er vijfhonderd jaar geleden al voor. Juist daarom moeten we hem vieren. Vandaag meer dan ooit tevoren.

Erik De Bom (*1983) verricht postdoctoraal onderzoek aan het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte (KU Leuven). Dit jaar is hij van dichtbij betrokken bij tal van projecten die de vijfhonderdste verjaardag van Utopia van Thomas More herdenken.

Toon Van Houdt (*1966) is als latinist en cultuurhistoricus verbonden aan de Faculteit Letteren van de KU Leuven.

DELEN

Wie Utopia goed leest, blijft met een ongemakkelijk gevoel achter.

DELEN

Wat Donald Trump, Marine Le Pen, Nigel Farage en Geert Wilders van vandaag ook mogen beweren, het is onmogelijk te leven op een eiland dat geen invloed van buitenaf ondergaat en waar politieke beslissingen snel, héél snel kunnen worden genomen.

Bosmans, K., Kunstwerk verbindt stadspark met privétuintjes, Leuven Actueel, 1/10/2016

<http://www.leuvenactueel.be/kunstwerk-verbindt-stadspark-met-privetuintjes/#.WjtDEY-cG3A>

5 maanden geleden • door [Kirsten Bosmans](#)

Wat als je het stadspark van Leuven verbindt met de privétuintjes in de Vlamingenstraat? Ervaar je dit dan als publieke of private ruimte? Die vragen onderzoekt de Belgische kunstenaar Adrien Tirtiaux ('1980) in het Sint-Donatuspark voor het kunstenparcours Tracing the Future. Momenteel is hij er bezig met de opbouw van zijn sculptuur 'Boven de Muur'. Wat nu een stapel van meer dan 500 meter hout is, zal in de komende weken

omgevormd worden tot een constructie waarop de bezoeker kan lopen tussen park en stadstuin.

Sinds enkele maanden werkt Adrien Tirtiaux samen met de eigenaars van de tuintjes tussen het stadspark en de Vlamingenstraat, van brainstormen over het ontwerp tot de effectieve realisatie van de constructie. Zo kunnen bewoners een specifiek bouwwerk vragen, zoals een terras, trap of afdak, zelf voorstellen doen maar ook suggesties geven bij de voorontwerpen van Tirtiaux. Nu is de kunstenaar volop bezig met de opbouw van zijn houten sculptuur en is de koer van de concièrgewoning aan de ingang van de Tienestraat tijdelijk zijn werkatelier.

Dankzij dit kunstwerk kan je straks wandelen van het stadspark naar één van de tuintjes van de Vlamingenstraat. Of net niet. Sommige delen zijn namelijk speciaal voor bewoners gemaakt en niet publiek toegankelijk, zoals een verhoogd terras of een trap om verhoogingswerken te versnellen. Tirtiaux' sculptuur 'Boven de Muur' doorbreekt zo de grens van het publieke en het private, en daagt het publiek uit stil te staan bij de vraag tot hoeverre zij bereid zijn hun eigendom openbaar te maken voor het algemene goed. Nelgen we zo meer naar een utopische samenleving, waar bezit gelijk verdeeld wordt en iedereen de ultieme vrijheid kent, of heeft het net een averechts effect?

Schepen van cultuur, Denise Vandervoort: "De sculptuur maakt deel uit van het stadsfestival 500 jaar Utopia. Ik kijk alvast uit naar het eindresultaat. Vanaf 30 september tot 20 november 2016 kan je de sculptuur in het stadspark bewonderen."

Bosmans, K., Restaurants serveren 16de-eeuwse haute cuisine, Leuven Actueel, 1/10/2016

<http://www.leuvenactueel.be/restaurants-serveren-16de-eeuwse-haute-cuisine/#.WjtDc4-cG3A>

Nieuws uit Leuven

RESTAURANTS SERVEREN 16DE-EEUWSE HAUTE CUISINE

4 maanden geleden • door [Kirsten Bosmans](#)

Koken is 'in'. Tegenwoordig heeft iedereen tientallen kookboeken in huis. Maar wist je dat 500 jaar geleden al het eerste kookboek in het Nederlands is verschenen? 'Een notabel boecxken van cokeryen' is gedrukt in 1514 in Brussel. Enkele jonge Leuvense chefs lieten zich inspireren door deze oude recepten naar aanleiding van het stadsfestival 500 jaar Utopia.

Met 'More op het Meriu' proef je hedendaagse interpretaties van recepten van 500 jaar geleden. Schepen Dirk Vansina: "Bezoekers komen naar Leuven om de expo te bezoeken en combineren dit graag met een lekkere lunch of diner, vooral als ze van wat verder komen. Daar spelen we nu op in. Met dit aanbod geven we de bezoekers in Leuven de kans om 500 jaar terug te gaan in de tijd. Niet alleen via tentoonstellingen en rondleidingen, maar ook door deze culinaire ervaring."

Typisch voor die tijd is dat er werd gekookt met vogelsoorten: fazanten, eenden, patrijzen en kleine zangvogels, maar ook met pauwen en zwanen. Het eten kwam in kommen op tafel en men was dol op foggeréchten waarbij eieren in de vorm van een vis opgemaakt werden of andersom. Naast een enorme hoeveelheid recepten voor sauzen vind je in 'Een notabel boecxken van cokeryen' opvallend veel recepten voor allerhande soorten vis.

Van 20 oktober 2016 tot 17 januari 2017 staat er een Utopiagerecht op de kaart van volgende Leuvense restaurants: EssenCiel, Het Land aan de Overkant, Zarza, Tappaz, Trente en Tafelrond.

"Annelies Vogels, co-curator van de Utopiatentoonstelling en Lucie Vangerven, adviseur toerisme, hebben zes chefs benaderd met de recepten en de ingrediënten uit die tijd", vertelt schepen Vansina. "Ze waren allemaal erg enthousiast en elk restaurant plaatst minstens 1 Utopiagerecht op het menu gedurende de periode van de tentoonstelling. Wie een lunch bestelt, krijgt trouwens een kaartje met meer uitleg over de 16de eeuwse ingrediënten en recepten. Zo kan je thuis ook aan de slag!"

Waerzeggers, H., Herbeluister het KUL-openingsconcert, Club Kultuur, 3/10/2016

<https://clubkultuur.wordpress.com/2016/10/03/herbeluister-het-kul-openingsconcert/>

Herbeluister het KUL-openingsconcert

OKTOBER 3, 2016 / HANNE WAERZEGGERS

Binnen twee weken (maandag 17 oktober) kan u het openingsconcert herbeluisteren via het radioprogramma Klara Live (20-22u). Maar eerst: een snelle voor/nabeschouwing!

Onze stad Leuven bevindt zich de komende maanden in utopische sferen. Ook Festival 20/21 (ook wel gekend als Novecento & Transit) volgde deze trant en verwees met de titel van het openingsconcert – de utopie van de zegbaarheid – indirect naar het stadsfestival. Logischerwijs gaan utopieën hand in hand met de minder aantrekkelijke realiteit – soms zelfs een schijnbaar uitzichtloze status quo. Blijkbaar schommelde de Russische Dmitri Sjostakovitsj (1906-1975) tussen rebellie en berusting tegenover het communistisch regime. Dat de componist zijn ogen oogen over Stalin's represieve machtsbeleid, beweerden zowel musicoloog Solomon Volkov in 1979 als Julian Barnes in zijn recente publicatie *Het tumult van de tijd. Of je Sjostakovitsj weerstand hoort doorslijpen in zijn muzikale keuzes, blijkt een vraag met een immens complex tot haast onoplosbaar antwoord.*

levendige skeletten vernielen de laatste getuigenissen van de Westerse beschaving. Nussbaum, die ook in Brussel en Oostende werkte, stierf datzelfde jaar (hij werd 40) in Auschwitz-Birkenau.

Het concert splitste zich op in twee delen: na een eigenzinnige uitvoering van Sjostakovitsj laatste symfonie (nr. 15, op. 141) volgde zijn tweede klaviertrio (nr. 2, op. 67) – respectievelijk geschreven in 1971 en in 1944. De eerste compositie werd geduld als terugblik op het enerzijds bruisende, anderzijds turbulente leven van de schrijver. De tweede als verwerking van de Tweede Wereldoorlog. Het geheel werd ondersteund door een origineel, inleidend videokunstwerk – gecreëerd door Emanuel Maes en Pieter Bergé: akelig en toch prikkelend.

Volgens Klara-deskundige Véronique Rubens voerden Trio Khaldei (piano, viool, cello) en percussiestrio Triatu *Symforie 15* op een delicate manier uit. Kraakhelder en spits, maar ook eerder kaal en ingetogen door de kleine bezetting. Hier en daar miste ze het orkest. Ook het tweede klaviertrio vond ze ijzingwekkend goed, doordrongen met maturiteit en beheersing – maar daardoor net iets te dor. Ik ben van mening dat de twee collectieven een meer dan kwaliteitsvolle prestatie neerzetten. De klanken grepen me bij de keel, net dankzij het gebrek aan een pompeus orkest. Stilten en leegtes spreken ook.

Wat? Openingsconcert KUL – Het tumult van de tijd / Utopie van de zegbaarheid: Trio Khaldei & Triatu // **Wanneer?** 26 september 2016, 20u30 // **Waar?** Aula Pieter de Somer (Charles Deberiotstraat 24, Leuven).

DESALNIETTEMIN

AN OLAERTS

Een ijsje van rectorvlees

'Technisch zou het kunnen', zei de ijscoman, 'zolang we maar een paar cellen van die Rik Torfs mogen hebben.' Ik stond met een lelijke vraag bij een heel mooi ijskraampje, een Italiaanse Piaggio Ape 50, rood met verchroomde

Ik meende bloed te proeven. Ik voelde me Frankenstein aan een foodtruck.

lijstjes. Op de witte vleugels stond geschilderd: Vleesijs. Vies. En om het nog viezer te maken, vroeg ik een hoorntje rectorvlees. Tenslotte was de ijsventer geen echte ijsventer. Hij was Koert van Mensvoort, een kunstenaar. Hij reed met zijn Ape van Amsterdam naar Leuven voor *Ex Vitro*, een kunstenfestival van de KU Leuven dat wilde nadenken over wetenschap en techniek.

Want als wetenschap de neiging heeft om koud en nuttig te zijn, moet je artiesten uitnodigen om te komen storen. Gelukkig was er ook nog de simpele troost van een dessert. Gratis. Al moest je je vleesijsje wel verdienen. Daarna smaakte het niet meer. Ik stond daar met een bolletje ijsbeerijs. Ik voelde vreemde vezels op mijn tong. Ik meende bloed te proeven. Ik voelde me Frankenstein aan een foodtruck.

Ik moest dat ijsje niet. En die ijscoman maar lachen. Want er zat geeneens vlees in zijn vleesijs. Feta, zei hij. Kon me niet schelen. Hij had de boel al lang verziekt met zijn verhaal over Bistro In Vitro, een restaurant dat zogezegd opengaat in 2028, met kweekvlees op het menu. Om een ijsje te krijgen, moest ik eerst een voorgerecht en een hoofdgerecht kiezen. Hij gaf me de kaart. Er waren vleesbloemen in bouillon, gebreide steaks en broodjes met foie gras uit een bokaal met een pomp. Ik hoefde me nergens schuldig over te voelen. Er was geen enkel dier geslacht. Al het vlees was gekweekt, uit dierlijke cellen in een bioreactor. De techniek bestaat al.

'Het voordeel is dat je eerst de worst van Pookie kunt opeten en daarna nog altijd op bezoek kunt bij het varken van de kinderboerderij. Want Pookie is gewoon blijven leven.' Zo sprak de ijscoman. Hij kon me niet overtuigen. Ik moest denken aan *Een roos van vlees*, een boek over de dood, van Jan Wolkers, over een zweer die lijkt op een bloem. En ondertussen vertelde Koert van Mensvoort maar over kweekvlees. Het was allemaal fictie, maar ik heb een levendige fantasie en de foto's uit

Mensvoort maar over kweekvlees. Het was allemaal fictie, maar ik heb een levendige fantasie en de foto's uit zijn kookboek voor kweekvlees waren walgelijk, ook al waren ze netjes gestileerd.

Het vleesijsje veranderde in voer voor de twijfelaar, stof voor de gewetensbezwaarde. Koert van Mensvoort en het kunstenfestival van de KU Leuven kregen hun zin. 'Als je op voorhand nadenkt over technologie, kun je eens het zover is betere beslissingen nemen.' Ik knikte, likte aan een bolletje ijsbeerijs en kreeg het een beetje koud van de wetenschap. Nog goed dat het ijsje van rectorvlees een grapje was. Of toch minstens tot in 2028, als Bistro In Vitro misschien echt opengaat.

Cosyns, M., 'Ouders incompetent? Verplicht het dwangspiraal!', Knack, 3/10/2016

<http://www.knack.be/nieuws/gezondheid/ouders-incompetent-verplicht-het-dwangspiraal/article-opinion-759673.html>

 Marc Cosyns
Dokter verbonden aan de UGent

OPINIE

03/10/16 om 13:24 - Bijgewerkt om 16:50

'Ouders incompetent? Verplicht het dwangspiraal!'

Net zoals een rechter beslist over dwangmedicatie bij psychiatrische patiënten, zou hij over een dwangspiraal voor mishandelende moeders kunnen beslissen, schrijft Dr. Marc Cosyns.

662 KEER GEDEELD

Soms kan je beslissingen van mensen wel begrijpen maar ze toch jammer vinden. Neem nu **Chris de Stoop** die stopt als journalist of **Patrick Vankrunkelsven** die uit de politiek stapte. Ik ben blij dat laatstgenoemde weer de actualiteit binnentreedt, niet met het thema euthanasie maar met zijn wetsvoorstel dat hij meer dan 10 jaar geleden in 2005 indiende over 'verplichte anticonceptie die een goede alternatieve straf kan zijn voor mishandelende ouders, in ruil voor een inkorting van een gevangenisstraf'.

Hij stelde dit voor naar aanleiding van een concreet geval van schrijnende kindermishandeling. Zo ook stellen hulpverleners van de stad Rotterdam heden vast dat zij telkens weer worden geconfronteerd met pijnlijke situaties zoals ernstige verwaarlozing en mishandeling, soms zelfs zo heftig dat kinderen overlijden. Zij willen een wet die het mogelijk maakt dat moeders/ ouders die niet in staat zijn hun kinderen veilig en gezond groot te brengen, verplicht anticonceptie moeten gebruiken. 'Kinderen worden geboren in gezinnen waar iedereen buikpijn van heeft. Niet geboren worden is ook een vorm van kinderbescherming en veilig en gezond opgroeien is net zo'n fundamenteel recht als kinderen krijgen', verklaarde de Rotterdamse schepen van Onderwijs, Jeugd en Zorg **Hugo de Jonge** van het Christen Democratische Appèl op de persconferentie van 30 september: *En wij kiezen voor het kind.*

Het gaat om vrouwen die bijvoorbeeld verslaafd zijn, psychiatrische problemen hebben, dakloos zijn of in de prostitutie werken, zegt De Jonge. Een rechter zou moeten beslissen of die vrouwen kunnen worden verplicht tijdelijk anticonceptie te gebruiken, net zoals een rechter beslist over dwangmedicatie bij psychiatrische patiënten. Vrouwen krijgen dan een dwangspiraal dat zwangerschap onmogelijk maakt. Ik ben voor en zet mijn handtekening als Vankrunkelsven een petitie start.

Maar...lopen wij de feiten niet achterna met zulk een maatregel? Wat is de oorzaak van verslaafd zijn, psychiatrische problemen, dakloos zijn, prostitutie?

Overbevolking

Diezelfde dag las ik ook: 'U bent vrouw? En u hebt bewust één of helemaal geen kinderen? Proficiat, dan krijgt u op uw 50ste verjaardag een premie van 80.000 dollar'. Een nieuw voorstel van de Club van Rome. De Noorse futuroloog **Jorgen Randers** en de Britse econoom **Graeme Maxton** zien de verdubbeling van de wereldbevolking als de hoofdoorzaak van de langzame vernietiging van onze planeet. Omdat het erg moeilijk is om onze ecologische voetafdruk te beperken, pleiten ze voor een meer drastische optie. 'Het is nodig om de groei van de bevolking te verminderen, of in het ideale geval negatief te maken', verklaarden ze op hun persconferentie.

Zou dit een alternatief kunnen zijn voor de bedoelde Rotterdamse vrouwen of zoek ik het liever bij **Thomas More** die nu uitbundig gevierd wordt dit najaar? More stelt in zijn Utopia dat vrouwen mogen trouwen op hun achttiende en mannen op hun tweehonderdtwintigste (in de zestiende eeuw was dat twaalf en veertien). Weliswaar na de nodige oefeningen tot seksuele vertrouwdheid, de opvoedkundige voorbereiding tot kinderen krijgen en de voorwaarde tot levenslange trouw aan elkaar en aan de familie waarin ze als huwelijkspaar worden opgenomen. Die utopische familie verzekert in ruil de zorg voor de kinderen. Zijn opvoedkundige skills, seksueel vertrouwen en financiële draagkracht ook niet de voorwaarden voor adoptie-ouders en ouders met vruchtbaarheidsproblemen die een beroep doen op de maakbaarheid? Eeuwige trouw en wederzijdse zorg staan niet in hun contract, maar is het niet extra te overwegen voor hen en voor alle ouders die nog kinderen willen in deze wereld? Dwangspiralen zijn dan waarschijnlijk niet meer aan de orde.

Deze opinie verscheen eerder op www.artsenkrant.com

Berghmans, R., Meer dan 6000 bezoekers op het openingsweekend van 500 jaar Utopia, Cartoon Productions, 6/10/2016

<http://www.cartoon-productions.be/2016/10/06/meer-dan-6-000-bezoekers-op-het-openingsweekend-van-500-jaar-utopia/>

Meer dan 6.000 bezoekers op het openingsweekend van 500 jaar Utopia

**STADSFESTIVAL
LEUVEN
24.09.2016 – 17.01.2017**

Tijdens het weekend van 23, 24 en 25 september gaf Leuven het feestelijke startschot voor 500 jaar Utopia. Belgische primeur: YOUTops.

Het Ladeuzeplein vormde op zaterdagmiddag het hart van de festiviteiten. Onder een stralende najaarszon kon het publiek genieten van een unieke versmarkt en live muziek, en deelnemen aan verschillende workshops onder indrukwekkende rode kunstinstallaties, de YOUTops. De YOUTops zijn een Belgische primeur. De compacte verrijdbare kunstinstallaties op wielen kunnen getransformeerd worden in grootse, overdekte ontmoetingsplaatsen. Ze werden ontworpen door People's Architecture Office (China) en In Certain Places (VK). De installaties zullen ook in de toekomst ingezet worden om Leuvense inwoners en organisaties met elkaar te verbinden.

Nog meer Utopia: een boeiend weekendprogramma. Tijdens het weekend kon het publiek ook genieten van tal van andere activiteiten in de stad. De studenten van SLAC/Academie Beeldende Kunst lieten imaginaire en utopische drijvende steden uit op de Dijle. In de Bib Leuven landde deUtopiamachine, een futuristisch ogende draalmolen. De burgemeester, de rector en tal van andere Leuvenaars lasen er voor uit het boek Utopia van Thomas More. De lezingen en performances van twaalf eminentie denkers en doeners over hun utopische dromen gaven vele ideeën om over na te praten. Een kippenvelmoment was de indrukwekkende uitvoering van de anti-oorlogscompositie The Armed Man – A Mass for Peace door Frascati Symphonic, de Trinid Singers en het Leuvense Arenbergkoor in de kapel van het Hellig Hart Instituut Heverlee. Op zaterdagavond was er een groot openingsfeest in de Leuvense Schouwburg voor meer dan 500 genodigden.

Leuven vier maanden lang hoofdstad van Utopia: 78 projecten, 55 organisaties, 39 locaties

500 jaar geleden werd in Leuven de beroemde Utopia van Thomas More gedrukt. Deze verjaardag is de aanleiding voor een groots stadsfestival in Leuven. Tussen 24 september 2016 en 17 januari 2017 kan je in de stad terecht voor tentoonstellingen, theater, dans, film, concerten, lezingen, stadswandelingen en andere happenings. Trekker is de tentoonstelling Op zoek naar Utopia in M – Museum Leuven, die de deuren opent op 20 oktober. In de schoot van het stadsfestival start ook het meerjarige samenlevingstraject YOUTopia dat tot en met april 2018 doorloopt.

500 jaar Utopia is een initiatief van KUNJST Leuven, het samenwerkingsverband van de stad Leuven en de KU Leuven.

YOUTopia is een project van de dienst cultuur en de dienst diversiteit en gelijke kansen van de stad Leuven.

[Www.utopialeuven.be](http://www.utopialeuven.be)

Berghmans, R., Eten we deze winter 'zwaan' in Leuven?, Cartoon Productions, 6/10/2016

<http://www.cartoon-productions.be/2016/10/06/eten-we-deze-winter-zwaan-in-leuven/>

Eten we deze winter 'zwaan' in Leuven?

Exact 500 jaar geleden werd in Leuven Thomas More's Utopia gedrukt. Hierin geeft hij zijn visie over een ideale samenleving. Twee jaar eerder werd in Brussel het eerste Nederlandse gedrukte kookboek Een notabel boeckken van cokeryen uitgegeven. Leuven viert de komende maanden de 500ste verjaardag van More's Utopia met een groots stadsfestival. Een culinair luik mocht hier niet ontbreken. Met More op het menu proef je hedendaagse interpretaties van recepten van 500 jaar geleden.

Wie doet er mee?

Essenciel, Muntstraat 23, 3000 Leuven
Het Land aan de Overkant, Léon Schreursvest 85, 3001 Leuven
Zarza, Bondgenotenlaan 92, 3000 Leuven
Zappaz, Schipvaartstraat 22, 3000 Leuven
Trente, Muntstraat 36, 3000 Leuven
Tafelrond, Grote Markt 6, 3000 Leuven
Wat komt er op tafel in Leuven?
De restaurants zetten een Utopiagerecht op hun menu tussen 20.10.16 en 17.01.17. Ze vullen dit in volgens hun eigen invalshoek door de keuze van de ingrediënten, de bereidingswijze en de presentatie van de gerechten. "Met dit aanbod geven we de bezoekers in Leuven de kans om 500 jaar terug te gaan in de tijd. Niet alleen via tentoonstellingen en rondleidingen, maar ook door deze culinaire ervaring.", vult schepen van toerisme Dirk Vansina aan.
Tip! Combineer een lunch van 'More op het menu', met één van de andere '500 jaar Utopia'.

activiteiten in Leuven:

Recept van saus bij reiger:
"Sause te maken tot reygers of ten capuinen die men metten voeten braet na Paesschen. Neemt cruymen van broode en stoets wel ontwee (= maak het goed fijn) met luttele wijs ende edick [= azijn] ende slaghet duer eenen stramijn (= zeef). Dan suldijt linghen [=aangelen] met wijs ende edick tsamen ende doet erinne veel sofferaens (= saffraan), veel caneels ende ghlimber, maar datse wel gheuke (= knalgeel) si. Ende eest dat ghi wilt, doeter luttel pepers inne ende doetere inne smout (= vet) van den reygher. Waer (= ware) oock die reygher te magher, so soude men dyen selven reygher met andere smoute dropen [= bedruipen] ende doen dan dat smout in de sause ende latense sieden (= zachjes koken) tottadse dick ghoenoch es ende oock wel blinde."

Inspiratie voor de Leuvense chefs:

- Er werd gekookt met vogelsoorten zoals fazanten, eenden, patrijzen, kleine zangvogels, en geheel naar middeleeuwse traditie ook met pauwen en zwansen.
- Men was dol op foggerichten waarbij eleren in de vorm van een vis opgemaakt werden of andersom
- Er werd vooral 'geshared' op tafel. Het eten kwam in kommen op tafel. Pech als jouw lievelingsgerecht aan de andere kant van de tafel stond.
- Naast een enorme hoeveelheid recepten voor sauzen vind je in Een notabel boeckken van cokeryen opvallend veel recepten voor allerhande soorten vis.
- Men at nog van houten borden of schijven oud brood, teljoren genaamd.

www.utopialeuven.be

Tentoonstelling in park IJzerenberg, Het Laatste Nieuws, 6/10/2016

<http://www.hln.be/regio/nieuws-uit-kampenhout/tentoonstelling-in-park-ijzerenberg-a2902958/>

WINKSELE 06/10/2016

Tentoonstelling in park IJzerenberg

Tijdens een vijfdaagse expo tot en met 9 oktober stellen jonge en gevestigde kunstenaars tentoon in het schitterende park IJzerenberg. Verspreid over het park creëren ze elk hun eigen wereld in het teken van Utopia. Er wordt ook tentoongesteld op andere, buitengewone locaties in de stad Leuven, waaronder het M-Museum, de Rechtbank en het Tafelrond. Bovendien zijn de werken van de kunstenaars te koop en zullen ze zelf aanwezig zijn om meer uitleg te geven over hun werk. De winst gaat naar twee sociale projecten rond jeugdzorg: de Wissel en Monte Rosa. Meer info via www.ijzerenberg.be. (KHK)

Monografische tentoonstelling Yto Barrada in M, The Art Server, 8/10/2016

<http://theartserver.org/persberichten/2016/10/08/monografische-tentoonstelling-yto-barrada-in-m/>

Monografische tentoonstelling Yto Barrada in M

Nog tot en met 17 januari van volgend jaar loopt in M-Museum Leuven een tentoonstelling van de De Frans-Marokkaanse kunstenares Yto Barrada.

Yto Barrada werd geboren in 1971 in Parijs en studeerde Geschiedenis en Politieke Wetenschappen aan de Sorbonne en Fotografie in New York. Ze woont en werkt in Tanger, Marokko en New York. Haar werk was te zien in ondermeer Tate Modern, MoMA, Witte de With, Haus der Kunst, Centre Pompidou, Whitechapel Gallery, op de Biënnale van Venetië (2007 en 2011).

In 2011 werd Barrada verkozen tot 'Deutsche Bank Artist of the Year'. Ze Barrada is ook stichtend directeur van de 'Cinémathèque de Tanger' en werd genomineerd voor de Prijs Marcel Duchamp in 2016.

Haar foto's, films en installaties mediteren over deze dualiteit in de Marokkaanse geschiedenis. Fossielen, kinderspel of het etnografisch museum zijn enkele van de thema's die ze in haar werk verbindt. M toont een overzicht van recente werken samen met haar laatste film *Faux Départ* en de nieuwe installatie *Salon Géologique*.

Curatoren zijn: Stéphane Symons, Hilde Van Gelder en Eva Wittox.

Tentoonstelling van M-Museum Leuven in samenwerking met de KU Leuven in het kader van het stadsbrede project Utopia. Yto Barrada is een dubbelproject met de tentoonstelling Tracing The Future.

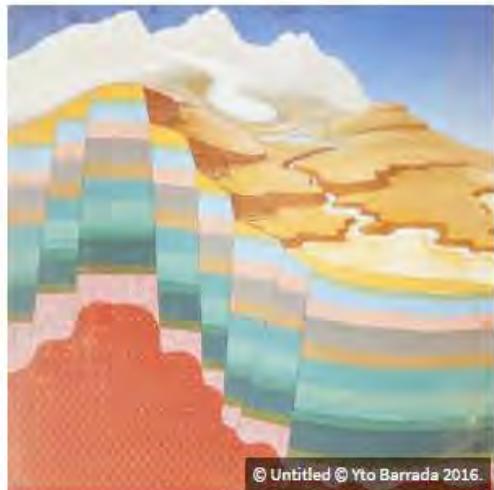

Yto Barrada. Lyautey Unit Blocks, 2010. Courtesy the artist and Sfeir-Semler Gallery, Hamburg/Beirut. Foto: © Dirk Pauwels via M.

Bosmans, F., 7x te doen in oktober, Marie Claire, 11/10/2016

<http://marieclaire.be/nl/7-keer-doen-in-oktober/>

Yto Barrada

Binnen het stadsbrede project Utopia presenteert M het poëtische werk van Yto Barrada (°1971, Parijs) dat spel, geschiedenis, politiek, toerisme, etnografie en consumptiemaatschappij met elkaar verbindt. De bijzondere context van Tanger, waar ze opgroeide, beïnvloedt haar werk in ruime mate. De stad aan de straat van Gibraltar is een populaire plek voor toeristen, maar tevens de plaats van waaruit Marokkanen het geluk in Europa gaan zoeken. Een terugkerend thema in haar foto's, films en installaties is het onderzoek naar de identiteit van Marokko en naar de materiële geschiedenis en visuele cultuur van haar thuisstad. M brengt een overzicht van recent werk samen met haar laatste film en een nieuwe installatie.

[Yto Barrada, M-Museum Leuven, tot 17/1.](#)

Canvas organiseert interactief debat "Wanderlust: geloof in Utopia", Media Watchers, 11/10/2016

<http://www.mediawatchers.be/nl/4/81620/Canvas-organiseert-interactief-debat-Wanderlust-Geloof-in-Utopia>

11
Okt

11-10-2016 18:17 Persbericht - Foto: logo

Canvas organiseert interactief debat "Wanderlust: Geloof in Utopia"

Info Kunst op canvas De canvas In in

The image shows a Facebook post from the 'Canvas' page. The post is dated 11-10-2016 at 18:17 and includes a photo of the Canvas logo. The caption reads: 'Canvas organiseert interactief debat "Wanderlust: Geloof in Utopia"'. Below the caption are four buttons: 'Info', 'Kunst op canvas', 'De canvas', and 'In in'. To the left of the text is a graphic of a diamond shape containing the word 'wanderlust'. To the right is an advertisement for a bathroom renovation contest.

Ontdek de badkamer die bij u past.
En maak kans om ze te winnen* door deel te nemen aan De Grote Badkamer Test.
* t.w.v. € 10.000 excl. btw.

→ Ik doe de test

In samenwerking met het stadsfestival 500 jaar Utopia en het programma Wanderlust organiseert Canvas op vrijdag 21 oktober in Leuven het event "Wanderlust: Geloof in Utopia".

De avond bestaat uit een interactief debat met 20 denkers en het publiek in de universiteitsbibliotheek, én een nocturne op de tentoonstellingen over Thomas More en Utopia in M Museum Leuven en in de universiteitsbibliotheek.

500 jaar geleden schreef Thomas More zijn Utopia, over het denkbeeldige eiland waar geluk, rechtvaardigheid en godsdienstvrijheid hoogtij vieren. Wat blijft er vandaag nog over van die utopie? Hoe kunnen verschillende religies en levensbeschouwingen vandaag in harmonie naast elkaar bestaan? Daarover gaat het debat.

Deelname is gratis, maar inschrijven is wel nodig. Dat kan op www.Canvas.be.

Bron: Canvas - Auteur: Persbericht - Foto: logo

Canvas organiseert interactief debat "Wanderlust: geloof in Utopia", Frontview Magazine, 11/10/2016

<http://www.frontview-magazine.be/nl/nieuws/canvas-organiseert-interactief-debat-wanderlust-geloof-in-utopia#WPcr79Lyi70>

Canvas organiseert interactief debat "Wanderlust: geloof in Utopia"

Gepubliceerd op zondag, 16 oktober, 2016 - 01:48

Meer over

- ★ Canvas
- ★ Wanderlust

© VRT

In samenwerking met het stadsfestival 500 jaar Utopia en het programma Wanderlust organiseert Canvas op vrijdag 21 oktober het event "Wanderlust: Geloof in Utopia".

De avond bestaat uit een interactief debat met 20 denkers in de universiteitsbibliotheek van Leuven én een nocturne op de tentoonstellingen over Thomas More en Utopia in M Museum Leuven en in de universiteitsbibliotheek.

500 jaar geleden schreef Thomas More zijn Utopia, over het denkbeeldige eiland waar geluk, rechtvaardigheid en godsdienstvrijheid hoogtij vieren. Wat blijft er vandaag nog over van die utopie? Hoe kunnen verschillende religies en levensbeschouwingen vandaag in harmonie naast elkaar bestaan? Daarover gaat het debat.

Deelname is gratis, maar inschrijven is wel nodig. Dat kan op Canvas.be.

Deelname is gratis, maar inschrijven is wel nodig. Dat kan op [Canvas.be](#).

Debat

In de universiteitsbibliotheek van Leuven zet Canvas 20 experts aan tafel: filosofen, theologen, psychologen, journalisten en andere denkers. Ze praten met elkaar, maar ook met mensen uit het publiek.

Twee keer 20 bezoekers kunnen mee aanschuiven aan tafel voor een gesprek met bijvoorbeeld **Jean Paul van Bendegem** of **Khalid Benhaddou**. De anderen kunnen meeluisteren naar hun gesprekken, maar ook naar wat bijvoorbeeld **Lydia Chagoll**, **Dirk De Wachter** en **Joël De Ceulaer** elkaar te zeggen hebben.

Anderen experten die meewerken aan de debatavond zijn onder meer **Patrick Loobuyck**, **Anya Topolski**, **Stefaan Van Brabandt**, **Eva Brems**, **Christophe Busch**, **Nadia Fadil**, **Gerard Bodifée**, **Lieven Boeve** en **Tom Hannes**.

Tentoonstelling

Na de gesprekken zijn alle aanwezigen uitgenodigd voor een nocturne op de tentoonstellingen over Thomas More en Utopia in M Museum Leuven en in de Universiteitsbibliotheek.

De tentoonstelling ***Utopia & More*** in de imposante Universiteitsbibliotheek gids je door Utopia, het leven en werk van More en de utopische literaire traditie. Je ziet er originele manuscripten, brieven, oude drukken en allerlei curiosa.

De tentoonstelling ***Op zoek naar utopia*** in M Museum Leuven laat je kennismaken met de creatieve energie van de tijdsgenoten van Thomas More. Het verlangen naar Utopia zorgde voor een golf van creatieve hoogtepunten. Op de tentoonstelling kan je onder meer iwerk van Quinten Metsys, Jan Gossaert, Albrecht Dürer, Hans Holbein en vele anderen bewonderen.

Deelname aan dit event is gratis, maar inschrijven is wel verplicht. Een gesprek met een van de experts kan je wel pas de avond zelf ter plekke reserveren, op vrijdag 21 oktober dus. De inschrijvingen voor die gesprekken beginnen vanaf 18.30 u.

Meer info en het inschrijvingsformulier is te vinden op [canvas.be](#)

10 redenen om Leuven deze herfst te bezoeken, Weekend Knack, 12/10/2016

<http://weekend.knack.be/lifestyle/reizen/citytrips/10-redenen-om-leuven-deze-herfst-te-bezoeken/diaporama-normal-763681.html>

10 redenen om Leuven deze herfst te bezoeken

12/10/16 om 18:58 - Bijgewerkt om 18:57

Dit najaar viert Leuven die 500ste verjaardag met een prestigieuze tentoonstelling in M - Museum Leuven tijdens een groots cultureel stadsfestival. Redenen genoeg dus voor een bezoek aan Leuven.

219
KEER GEDEELD

Bekijk de foto's

Bosmans, K., Rode Hond strijkt neer in rusthuis, Leuven Actueel, 13/10/2016

<http://www.leuvenactueel.be/rode-hond-strijkt-neer-in-rusthuis/#.WJtCul-cG3A>

Nieuws uit Leuven

RODE HOND STRIJKT NEER IN RUSTHUIS

4 maanden geleden • door [Kirsten Bosmans](#)

De herfstvakantie nadert met rasse schreden. In Leuven betekent dat weer dolle pret voor jong én oud met het familiefestival Rode Hond. Van 3 tot 6 november word je getrakteerd op een zalige vierdaagse vol kunst en cultuur. Bijzondere trekpleister wordt dit jaar het festivalcentrum in... woonzorgcentrum Edouard Remy!

Het festivalcentrum is het warme hart van het festival. Tijdens de vorige edities werkten Rode Hond vanuit het historische stadhuis en vanuit het ontmoetingscentrum op De Brul. Dit jaar wordt woonzorgcentrum Edouard Remy dé pleisterplek bij uitstek.

Cultuurschepen Denise Vandvoort licht de opvallende keuze voor het woonzorgcentrum toe: "Cultuurcentrum 30CC, de motor van Rode Hond, heeft steeds aandacht voor alle lagen van onze samenleving. Dit jaar trekken we de kaart van het oudere publiek en brengen we hen via cultuur in contact met gezinnen en jonge kinderen. Maar de verbinding geldt ook omgekeerd: het taboe van een woonzorgcentrum en oudere mensen doorbreken en een openheid creëren is van cruciaal belang. Mensen weten vaak niet hoe zich te gedragen bij ouderen. Door actief deel te nemen aan het programma in het festivalcentrum kan dit taboe doorbroken worden."

"Dat ons woonzorgcentrum Edouard Remy de uitvalsbasis voor deze editie van Rode Hond is, kunnen wij alleen maar aanmoedigen", stelt Leuvense OCMW-voorzitter Herwig Beckers. "Tijdens het jaar proberen we intergenerationale projecten te stimuleren door veel samen te werken met nabijgelegen scholen. Maar dankzij Rode Hond kunnen jong en oud elkaar ook vinden in culturale activiteiten. Omdat onze bewoners minder naar buiten kunnen komen, brengen we die week een stevige portie cultuur naar hen. Onze bewoners kijken er alvast naar uit. De jonge festivalgangers zorgen niet alleen voor extra leven in het woonzorgcentrum, maar bovendien kunnen zij zelf samen met de hele familie deelnemen aan de activiteiten."

Ganzenfanfare

Naar goede gewoonte opent Rode Hond met een reuze openingsfeest. Op donderdag 3 november (13.30 uur) kan je alvast meezingen met het gloednieuwe *Rode Hond lied*. Dat werd geschreven door Pieter Putzeys, leerkracht aan de Abdijschool in Vlierbeek en liedjesmaker voor onder anderen Slangs Dlevenorgs. Het catchy lied vat het festival perfect samen: met "niemand wil dat hij van Rode Hond geneest".

Bij het zingen word je ook ondersteund door het Rode Hond koor, bestaande uit leerlingen van de Abdijschool Vlierbeek, bewoners van het woonzorgcentrum en buurbewoners van de Frederik Lintstraat. Onder aanvoering van een echte ganzenfanfare trek je vervolgens het festivalcentrum in.

Programma festivalcentrum

In het festivalcentrum organiseren 30CC en het woonzorgcentrum vier dagen lang een verbluffend programma van 's ochtends tot in de vooravond. Het programma speelt daarbij ook sterk in op de locatie. Zo kan je bijvoorbeeld naar de theatervoorstellingen 'Oma's Handtas' of 'Kan je fluiten Johanna' (over een oplichtersbende in... een rusthuis). Maar je kan ook gamen met en tegen de bewoners, samen knutselen aan de 'doelafels', een Rode Hond kapsel laten zetten in het kapsalon, een absurde 'Bingo! Bingo!' spelen of lunchen in de cafetaria met live pianomuziek. Het programma is (bijna) helemaal gratis. En uiteraard is er steeds iets lekkers te krijgen in het festivalcafé.

In het festivalcentrum kan je ook de interactieve doe- en zoektocht 'Waar is Remy?' afleggen. De animatoren van het woonzorgcentrum bedachten dit knotsgekke parcours met onder meer verfknikers en een kauwgomballenboom. Na je tocht door het woonzorgcentrum trek je ook de stad in met 'Op stap in de stad' van 30CC en Stad & Architectuur. Op dit interactieve parcours kom je langs gebouwen, standbeelden en pleintjes die je wellicht nooit eerder zag. Onderweg zijn er gekke opdrachten en raadsels die je moet oplossen.

In de rest van de stad

Ulteraard bespeelt Rode Hond vier dagen lang de hele stad. Sanne Clerinx, Rode Hond coördinator, beklemtoont: "Naast het festivalcentrum zijn er nog vijftien andere locaties waar kinderen én volwassenen vier dagen lang kunnen genieten. Met meer dan 200 activiteiten hebben we beslist voor ieder wat wils."

De zalen van 30CC bulken weer van de theater- en concertpareltjes: '*Het Verloren Voorwerp*' laat kinderen en volwassenen filosoferen, het Brussels Philharmonic brengt het '*Benefietconcert Peter en de Wolf*' ten voordele van het Vluchtingenhuis Leuven en '*Klucht!*' is een heerlijke slapstickvoorstelling. Op zondag is er een fikse portie circus van de Canadese wereldvedette *Barto* en in '*Le Cirque démocratique de la Belgique*' bepaal jij mee de inhoud.

Wie zelf droomt van een leven als circusartiest kan zich alvast uitleven bij Cirkus in Beweging. Waag je samen met oma, opa, tante of peter aan een van hun avontuurlijke workshops.

Speciaal voor Rode Hond slaan de bewoners van OPEK (Artforum, #ABULEUS, LUCA Drama, Het nieuwstedelijk, Cle. Tartaren en WISPER) de handen in elkaar met de Leuvense jachtclub voor '*Het verhaal van het onbekende eiland*'. Ga aan boord en vaar uit naar een onbekende bestemming.

Tweebronnen is opnieuw de geliefde verblijfplaats van illustratoren, schrijvers, kunstenaars en vertellers. De Bib Leuven en Artforum nodigen dit jaar onder meer Matthias De Leeuw ('*Circusnacht*'), Kim Crabbeels en Emma Thyssen ('*Meneer Blovis zoekt een liefje*') en Siska Goeminne en Merel Eyckerman ('*IJl tussen vele anderen*') uit.

In M – Museum Leuven woont dit najaar de grootse tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia'. Tijdens Rode Hond ontdek je de idealen en droombeelden van kunstenaars op familiemaat met een *gezinparcours* en een heus *familiefeest!* Op het menu staan verder ook boeiende workshops zoals '*Druk je stempel op de toekomst!*'

KU Leuven geeft eredoctoraat aan kunsthistoricus Lorne Campbell, De Redactie, 17/10/2016

<http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/cultuur%2Ben%2Bmedia/kunsten/1.2795700>

KU Leuven geeft eredoctoraat aan kunsthistoricus Lorne Campbell

ma 17/10/2016 - 13:13 Belga

De KU Leuven reikt op donderdag 20 oktober op voorstel van de Faculteit Letteren een eredoctoraat uit aan de Schotse kunsthistoricus Lorne Campbell (70). Hij is een wereldvermaarde expert van de Vlaamse kunst uit de 15e en 16e eeuw.

De uitreiking van het eredoctoraat maakt deel uit van in de viering dit najaar in Leuven van de 500e verjaardag van het feit dat het boek "Utopia" van Thomas More in Leuven werd gedrukt.

Campbell doceerde eerst aan de universiteiten van Manchester en Cambridge en vanaf 1974 tot 1996 aan The Courtauld Institute of Art van de universiteit van Londen. Tot aan zijn pensioen was hij vervolgens curator in The National Gallery in London.

Hij publiceerde vele boeken zoals de catalogus 'The fifteenth century Netherlandish paintings' in 1998 dat wordt beschouwd als het standaardwerk over dit ontwerp en 'The sixteenth century Netherlandish paintings with French paintings before 1600' in 2014. In 2009 was hij co-curator van de Rogier van der Weyden-tentoonstelling waarmee het Leuvense museum M de deuren opende.

KU LEUVEN

KU Leuven reikt eredoctoraat aan kunsthistoricus Lorne Campbell, Leuven Actueel, 17/10/2016

<http://www.leuvenactueel.be/ku-leuven-reikt-eredoctoraat-uit-aan-kunsthistoricus-lorne-campbell/>

Nieuws uit Leuven

KU LEUVEN REIKT EREDOCTORAAT UIT AAN KUNSTHISTORICUS LORNE CAMPBELL

A night photograph of the Leuven City Hall (Stadhuis) with its ornate facade and tall tower brightly lit against a dark blue sky. In the foreground, there is a circular portrait of a man with glasses and short hair. To the right of the portrait is a blue rectangular overlay containing the text "KU LEUVEN".

4 maanden geleden • door [Stefan Van de Weyer](#)

De KU Leuven reikt op donderdag 20 oktober op voorstel van de Faculteit Letteren een eredoctoraat uit aan de Schotse kunsthistoricus Lorne Campbell (70), zo meldde nieuwsagentschap Belga. Hij is een wereldvermaarde expert van de Vlaamse kunst uit de vijftiende en zestiende eeuw.

De uitreiking van het eredoctoraat maakt deel uit van in de viering dit najaar in Leuven van de 500e verjaardag van het feit dat het boek "Utopia" van Thomas More in Leuven werd gedrukt. Campbell doceerde eerst aan de universiteiten van Manchester en Cambridge en vanaf 1974 tot 1996 aan The Courtauld Institute of Art van de universiteit van Londen. Tot aan zijn pensioen was hij vervolgens curator in The National Gallery in London.

Hij publiceerde vele boeken zoals de catalogus "The fifteenth century Netherlandish paintings" in 1998 dat wordt beschouwd als het standaardwerk over dit ontwerp en "The sixteenth century Netherlandish paintings with French paintings before 1600" in 2014. In 2009 was hij co-curator van de Rogier van der Weyden-tentoonstelling waarmee het Leuvense museum M de deuren opende.

#doctoraat #KUL #leuven

KU Leuven-eredoctoraat voor kunsthistoricus Lorne Campbell, The Art Server, 17/10/2016

<http://theartserver.org/persberichten/2016/10/18/kuleuven-eredoctoraat-voor-kunsthistoricus-lorne-campbell/>

KULeuven-eredoctoraat voor kunsthistoricus Lorne Campbell

De 70-jarige Schotse kunsthistoricus Ian Lorne Campbell is tot doctor honoris causa benoemd door de KULeuven, op voorstel van de Faculteit Letteren.

Lorne Campbell werd geboren in Stirling in 1946. Hij is de auteur van een aantal boeken over kunst in de 14e en 15e eeuw. De catalogus die hij in 1998 samenstelde onder de titel "The Fifteenth Century Netherlandish Paintings" wordt algemeen als baanbrekend gezien. Hij publiceerde ook diverse artikels in ondermeer The Burlington Magazine en The Connoisseur.

Campbell was curator van de National Gallery in London sedert 1996. Hij gaf les aan de universiteiten van Manchester en Cambridge, en doceerde eveneens aan The Courtauld Institute of Art, University of London.

In 2009 liet hij zich opmerken als co-curator van de tentoonstelling over Rogier van der Weyden in het Leuvense museum M. Hij woont in Londen en publiceerde in 2014 "The Sixteenth Century Netherlandish Paintings with French Paintings before 1600", waarin hij 85 kunstwerken analyseert die zich in de collectie van de National Gallery bevinden.

© Lorne Campbell / Guzelian. Courtesy YSP

Leuven opent twee tentoonstellingen in het kader van Utopia-project, Belga, 19/10/2016

Leuven opent twee tentoonstellingen in kader van Utopia-project

(BELGA) = In Leuven openen donderdag twee grote tentoonstellingen in het stadsbrede project van het stadsbestuur en de KU Leuven naar aanleiding van het feit dat het boek 'Utopia' van Thomas More hier 500 jaar geleden gedrukt werd. In museum M is nog tot 17 januari 2017 'Op zoek naar Utopia' te bezichtigen, in de Universiteitsbibliotheek loopt in dezelfde periode 'Utopia & More'.

'Op zoek naar Utopia' toont 80 topstukken uit musea en privécollecties van over de hele wereld met onder meer werk van alle grote Vlaamse meesters uit 15e en 16e eeuw. Zo zijn bijvoorbeeld twee portretten van Quinten Metsys - 'Portret van een humanist' en 'Portret van Erasmus' uit de collectie van de Engelse koning Elisabeth - voor het eerst samen te zien en werden de drie 'Besloten Hofjes' waarin Mechelse kloosterzusters het Aards Paradijs uitbeelden speciaal voor deze tentoonstelling gerestaureerd. Andere topstukken zijn 'De Tuin der Lusten' van Jeroen Bosch en 'Een anonieme humanist' van Albrecht Dürer.

De tentoonstelling focust vooreerst op het boek 'Utopia', de figuur van Thomas More en zijn vriendschap met andere humanisten zoals Erasmus. Daarna komen verschillende werken aan bod waarin kunstenaars hun fantasmes over paradijs en hel de vrije loop lieten. In een derde luik is er aandacht voor de ontdekkingen van nieuwe werelden in die periode en de wijze waarop dit 'Terra Incognita' kunstenaars inspireerde. Tot slot komt de beginnende wetenschap aan bod met diverse wetenschappelijke meetinstrumenten die in die periode in Leuven vervaardigd werden door figuren als Gerard Mercator en Gemma Frisius.

De expo 'Utopia & More' in de Universiteitsbibliotheek focust op de figuur van Thomas More. Hij was in de eerste plaats een jurist die in die periode in onze contreien verbleef met een bemiddelingsopdracht van de toenmalige Engelse koning. Hij was literair ook veelzijdiger dan 'Utopia'. Er is aandacht voor de bronnen die aan de basis lagen van het boek en de schier onuitputtelijke stroom van utopische geschriften die nadien op gang kwam. Er zijn originele brieven te zien die More schreef. Thomas More, die in 1535 op bevel van koning Hendrik VIII onthoofd werd, is via een nekwerp ook fysiek aanwezig op de expo.

Broos, R., Op zoek naar Utopia met Thomas More, De Morgen, 19/10/2016

<http://www.demorgen.be/expo/op-zoek-naar-utopia-met-thomas-more-bd38a985/>

EXPO

Op zoek naar Utopia met Thomas More

De Europese pers ging alvast een kijkje nemen

In Leuven valt er niet naast kijken. Vijfhonderd jaar geleden rolde hier het eerste exemplaar van Thomas More's *Utopia* van de drukpers en dat wordt gevierd met een groots stadsfestival. Morgen opent de tentoonstelling *Op zoek naar Utopia*. Deze internationale journalisten mochten gisteren al gaan kijken.

19-10-16 15.57u Robin Broos

LEES LATER

William Cook, kunstcriticus voor BBC Arts (Verenigd Koninkrijk)

"Thomas More is een beroemde Brit, die nog steeds in het collectieve geheugen zit dankzij het toneelstuk en de film *A Man for All Seasons*. Niet dat het verhaal daarin historisch zo accuraat is, maar voor velen dat een startpunt om pas later het boek *Utopia* te ontdekken. Momenteel loopt er ook een expo rond *Utopia* in Somerset House in Londen."

65 SHARES

"More was voor zijn tijd natuurlijk ook een Europeaan. Voor mij is het interessant om hier te zien hoe de rest van het continent naar hem kijkt. *Utopia* is een opmerkelijk, parodoxaal boek. Aan de ene kant was hij heel progressief, aan de andere kant erg reactionair. Het doet me wat denken aan de hippies in het Californië van de jaren 60 maar ook de Sovjet tegelijkertijd. Volgens mij valt deze expo welke brede mix aan ideeën er in die tijd in Leuven en de rest van de wereld heersten.

William Cook, ©Tomas Legrave

"Ik vind het ook boeiend om de middeleeuwen doorheen de rest van de stad te voelen. Steden als Antwerpen, Gent en Leuven zijn zeker modern, maar ze behouden een intieme band met de wereld van de Vlaamse Primitieven, Breugel of Bosch. Onlangs mocht ik voor de BBC de Jheronimus Bosch tentoonstelling in 's-Hertogenbosch verslaan en dat was een grote hit. Ik denk dat de Britten dus ook interesse in deze *Utopia*-expo zullen hebben."

Carlos Pascual, freelance cultuurjournalist voor onder meer El País en National Geographic (Spanje)

"Ik was ooit al in Antwerpen, Brugge en Brussel geweest. Maar het idee om naar Leuven te komen sprak me aan, omdat ik het boek Utopia ooit ben beginnen lezen."

"Natuurlijk heb ik enkele masterpieces gezien, zoals het wandtapijt met de *Tuin der lusten* van Hieronymus Bosch dat normaal in El Escorial in Madrid hangt. Verder ga ik in mijn verslag nog meer de link met Spanje proberen te leggen. Zo was ik erg gefascineerd door de nevenexpo *Utopia & More* in de Universiteitsbibliotheek hier vlakbij. In de oude tekeningen en manuscripten herkende ik veel van ons koloniaal verleden."

Carlos Pascual © Thomas Legrèvre

"Utopia zoals hier voorgesteld doet me ook erg denken aan het werk van de twintigste eeuwse stadsontwerper Arturo Soria. Die man had een concept bedacht hoe Madrid er moest uitzien, als een lineaire stad zoals ook echt uitgevoerd in het stadsdeel Ciudad Lineal. Zijn beschrijvingen van de huizen zijn haast exact aan die van Thomas More in Utopia."

"Ik vind het ook belangrijk dat het idee van Utopia wordt vertaald naar vandaag. Dit project is een uitgelezen gelegenheid voor jonge creatieven om na te denken over de toekomst."

Thomas More Utopia-expo © Thomas Legrèvre

Peter von Becker, kunstenaar voor Der Tagesspiegel en professor aan de Kunsthochschule in Berlijn (Duitsland)

"Utopia komt voor in onze dromen, maar soms ook onze nachtmerries. Het is een slentelbegrip in ons filosofisch én politiek denken. Daarom wou ik deze expo zien. Natuurlijk is het leuk om de eerste druk van het boek te zien, of de portretten van More die hier zijn samengebracht. Maar ik ben vooral verbaasd door de stukken in de marge. In de Universiteitsbibliotheek zag ik tekeningen van Hortus Conclusus. Ik was wel vertrouwd met het idee van die gesloten tuinen, maar nu pas zag ik er een gated community in. Een modern een idee dat steden verdeelt in groepen, maar blijkbaar al lang bestaat. In dat opzicht kan je het eiland Utopia ook benaderen vanuit de hedendaagse discussie over migratie en vluchtelingen.

"Ik had er geen idee van dat deze stad zo belangrijk is geweest in de geschiedenis van de boekdrukkunst. More was dan wel een Brit, maar in zijn tijd was Vlaanderen de hotspot voor Europese intellectuelen.

"Bovendien was ik nooit eerder in Leuven geweest, een stad waar ik benieuwd naar was. Ik wou zien hoe het gereconstrueerd was na twee vernielingen in twee wereldoorlogen door de Duitse troepen. En het is ongelooflijk. Zo iets had ik alleen nog maar in Warschau gezien. Reconstrueren is een belangrijk vraagstuk voor steden vandaag. En Leuven toont dat het kan om oude parameters hand in hand te laten gaan met moderne gebouwen."

Op zoek naar Utopia loopt tot 17/01/2017 in M - Museum Leuven. Meer info over de nevenactiviteiten op utopialeuven.be

Peter von Becker: kunstenaar voor Der Tagesspiegel en professor aan de Kunsthochschule in Berlijn. ©Thomas Legrèvre

Fiers, D., "Op zoek naar Utopia", unieke staalkaart van Vlaamse Meesters in Leuven, De Redactie, 19/10/2016

<http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/cultuur%2Ben%2Bmedia/kunsten/1.2797931>

"Op zoek naar Utopia", unieke staalkaart van Vlaamse Meesters in Leuven

Dirk Phuvela

wo 19/10/2016 - 23:26 □ Dominique Fiers

500 jaar geleden werd *Utopia*, het iconische werk van Thomas More, in Leuven gedrukt. De universiteitsstad viert de verjaardag met een stadsfestival met als hoogtepunt de tentoonstelling in het museum M "Op zoek naar Utopia". De tentoonstelling biedt niet alleen een grote verscheidenheid aan geëxposeerde voorwerpen maar toont ook werken die nooit eerder samen te zien waren.

Curator Jan Van der Stock slaagde erin om 80 topstukken uit musea en privécollecties van over de hele wereld naar Leuven te brengen. Alle grote Vlaamse Meesters uit het einde van de 15e en de vroege 16e eeuw zijn vertegenwoordigd.

Het Städel Museum in Frankfurt leende "Portret van een humanist" van Quinten Matsys uit. Het werk wordt algemeen beschouwd als een van de hoogtepunten in de Vlaamse portretkunst. Ook een van de mooiste portretten van Albrecht Dürer, "een anonieme humanist" - getekend tijdens diens rondreis door Vlaanderen - is er te zien, met dank aan de Staatliche Museen in Berlijn. De National Gallery in Londen leende dan weer het "Portret van een jonge prinses met een armillair" van Jan Gossaert uit (foto onder).

Nog uit Londen en wel uit de persoonlijke collectie van koningin Elizabeth II komt het "Portret van Erasmus", eveneens van Quinten Matsys.

Behalve schilderijen zijn er ook beroemde Leuvense wetenschappelijke instrumenten te zien. Leuven gold in de 16e eeuw wereldwijd als dé referentie voor de vervaardiging van zulke instrumenten.

De aanwezigheid van Gerard Mercator, Gemma Frisius, Gualterus Arsenius en Adriaan Zeeft maakte dat men het had over de "Leuvense school". De armillaria, astrolabia en hemelglobes van hun hand gelden als pronkstukken van een rijk Vlaams verleden. Uniek voor deze tentoonstelling is dat ze voor het eerst sinds hun ontstaan naar Vlaanderen terugkeren.

Eveneens uniek is de aanwezigheid van verschillende uitzonderlijke wandtapijten. De meeste bekende is ongetwijfeld het Brusselse wandtapijt met "De tuin der lusten" naar Jheronimus Bosch, dat voor de gelegenheid wordt uitgeleend door het Escorial in Madrid.

Thomas Morus, geboren als Thomas More in Londen in 1478, was een Engelse humanist en vertrouweling van Hendrik VIII. More weigerde echter de koning te volgen toen die zich uitriep tot hoofd van de Engelse kerk. Hij werd in 1535 onthoofd in de Tower in Londen.

Zijn werk, "Utopia", is een aanklacht tegen de corruptie en het wanbeleid in Engeland. Het Utopia van Thomas More is een fictief eiland waar geluk en rechtvaardigheid regeren. Het werk gold destijds als uiterst vernieuwend en een nieuwe mijlpaal voor het Europese denken.

De tentoonstelling in Leuven grijpt terug naar de energie die het werk destijds teweegbracht.

Utopia in Leuven "inspirerend voor andere projecten", Knack, 19/10/2016

<http://www.knack.be/nieuws/belgie/utopia-in-leuven-inspirerend-voor-andere-projecten/article-belga-766709.html>

Utopia in Leuven "inspirerend voor andere projecten"

19/10/16 om 16:45 - Bijgewerkt om 16:49
Bron: Belga

(Belga) De grote tentoonstellingen rond het boek "Utopia" van Thomas More die het Leuvense stadsbestuur en de KU Leuven organiseren, zijn heel inspirerend voor de andere grote projecten die Vlaanderen de komende jaren op het getouw wil zetten rond de Vlaamse 16de eeuwse Meesters Rubens, Breugel en Van Eyck. Dat heeft Vlaams minister voor Toerisme Ben Weyts (N-VA) gezegd op de persvoorstellingen van de Leuvense "Utopia"-projecten.

Voor het stadsbrede project dat Leuven rond "Utopia" heeft georganiseerd, heeft de Vlaamse overheid een subsidie van 770.000 euro veil. "Onze ambitie voor 'Utopia' is een bezoekersaantal van 130.000 personen, van wie een kwart uit het buitenland", zegt Weyts. Het project omvat in totaal 78 activiteiten. Via onder meer YOUTopia laat Leuven inwoners dromen over een betere samenleving. Weyts kondigde voorts aan dat er in 2018 in het Antwerpse, in het kader van de heropening van het KMSK, een groot project wordt opgestart rond Rubens. In 2019 wordt in Brussel en het Pajottenland Breugel herdacht naar aanleiding van diens 450ste verjaardag en in 2020 is er in het Gentse aandacht voor Jan Van Eyck in het kader van "de blijde herintrede van het Lam Gods in de Sint-Baafskathedraal". "We willen hierbij niet alleen focussen op de bijdrage van deze Vlaamse Meesters aan de Europese kunst en cultuur, maar ook op het Vlaamse vakmanschap doorheen de eeuwen op tal van andere gebieden zoals de keuken en mode", aldus Weyts. (Belga)

KU Leuven reikt eredoctoraat uit aan Lorne Campbell, Belga, 20/10/2016

KU Leuven reikt eredoctoraat uit aan kunsthistoricus Lorne Campbell

(BELGA) = Rector Rik Torfs van de KU Leuven heeft donderdag een eredoctoraat uitgereikt aan kunsthistoricus Lorne Campbell (70), een wereldvermaard expert van de Vlaamse schilderkunst uit de 15de en 16de eeuw. De uitreiking kadert in de viering dit najaar van de 500ste verjaardag van het drukken in Leuven van het boek "Utopia" van Thomas More. Campbell was overigens betrokken bij de opmaak van "Op zoek naar Utopia", de tentoonstelling die donderdag de deuren opende in het Leuvense museum M.

In zijn laudatio bestempelde professor Jan Van der Stock Campbell als "de hoogst genoteerde kunsthistoricus" in de studie van schilderkunst in de Nederlanden in de 15de en 16de eeuw. Hij verwees naar de twee standaardboeken die Campbell over dat onderwerp schreef, met name "The Fifteenth-Century Netherlandish Paintings of the National Gallery" uit 1998 en "The Sixteenth Century Netherlandish Paintings, with French Paintings before 1600" in 2014.

Campbell doceerde van 1974 tot 1996 aan het wereldbekende Courtauld Institute in London om vervolgens aan de slag te gaan als curator in The National Gallery in London.

Van der Stock wees ook op de verdiensten van Campbell voor Leuven en het behoud van Vlaams erfgoed. Zo was hij in 2009 cocurator van de Rogier van der Weyden-tentoonstelling waarmee het Leuvense museum M dat jaar de deuren opende. Vorig jaar was hij trouwens ook curator van de grote Rogier van der Weyden-tentoonstelling in het Nationaal Museum del Prado in Madrid. Campbell maakte ook deel uit van het comité dat de restauratie van de schilderijen "Zeven Sacramenten" van van der Weyden en "Mystiek Lam" van Van Eyck begeleidde.

Op wandel in de Leuvense Vaartkom: vijf culinaire hotspots, Knack Weekend, 20/10/2016

<http://weekend.knack.be/lifestyle/culinair/op-wandel-in-de-leuvense-vaartkom-vijf-culinaire-hotspots/article-normal-767039.html>

Op wandel in de Leuvense Vaartkom: vijf culinaire hotspots

20/10/16 om 14:20 - Bijgewerkt op 21/10/16 om 12:02

De laatste tijd ondergaat de Leuvense Vaartkom een ware metamorfose. Van een verlaten, industriële site naar een levendige, moderne wijk met enkele culinaire hotspots. Vijf adressen.

Zappaz

© Daniel Geeraerts

Seppe Dezeure vierde onlangs het eenjarig bestaan van zijn gastronomisch tapasrestaurant **Zappaz**. De 24-jarige chef en voormalige pupil van Jeroen Meus koos voor de Leuvense Balk van Beel, de woonsite van architect Stéphane Beel. Tussen de graffitimuren serveren de chefs van Zappaz lekkernijen op rock-'n-roll-deuntjes. In het kader van het grote Utopia-project in Leuven heeft het hippe adres ook culinair gerelateerde creaties in de petto.

Weyts, B., Tentoonstelling brengt topwerken Vlaamse Meesters terug thuis, Ben Weyts, 20/10/2016

<http://www.benweyts.be/nieuws/tentoonstelling-brengt-topwerken-vlaamse-meesters-terug-thuis>

Tentoonstelling brengt topwerken Vlaamse Meesters terug thuis

Door Ben Weyts op 20 oktober 2016, over deze onderwerpen: [Toerisme](#)

'Op zoek naar Utopia' is de grootste tentoonstelling van 2016 en toont topwerken van grote Vlaamse Meesters. Er zijn meer dan 80 topstukken te zien uit musea en privécollecties uit de hele wereld. Vlaams minister van Toerisme Ben Weyts heeft 770.000 euro geïnvesteerd om de tentoonstelling mogelijk te maken. "Dit is het eerste gerealiseerde hefboomproject rond onze Vlaamse Meesters", zegt Weyts.

Leuven viert het 500-jarig jubileum van *Utopia*, het iconische werk van Thomas More dat in 1516 gedrukt werd in de universiteitsstad. De verjaardag wordt gevierd met een stadsfestival. Het vlaggenschip is een bijzondere tentoonstelling in M – Museum Leuven. 'Op zoek naar Utopia' verzamelt heel wat werken die nog nooit te zien waren in Vlaanderen en toont de grenzeloze verbeelding over een ideale wereld in de 15de en 16de eeuw.

Minister Ben Weyts investeert ruim 770.000 euro in de tentoonstelling. "De Vlaamse Meesters zijn tijdloze iconen die een heel breed publiek aanspreken. Deze tentoonstelling moet wel 130.000 bezoekers naar Leuven lokken, waarvan zeker een kwart uit het buitenland. Al die museumgasten zijn ook bezoekers van de Leuvense horeca, klanten van de Leuvense handelszaken en dus gulle sponsors van de lokale economie".

Alle grote Vlaamse Meesters uit het einde van de vijftiende en de vroege zestiende eeuw zijn vertegenwoordigd. Een fascinerend topstuk is het Portret van een humanist van Quinten Metsys uit het Städel Museum te Frankfurt. Dit werk wordt beschouwd als een van dé hoogtepunten in de Vlaamse portretkunst. Uit de persoonlijke collectie van koningin Elisabeth II komt het wereldberoemde Portret van Erasmus, eveneens door Metsys.

Andere publiektrekkers zijn Joachim Patinir, Simon Bening, Simon Marmion, Herri met de Bles en Conrat Meit. Albrecht Dürer, die toen door Vlaanderen reisde, is vertegenwoordigd met een van zijn mooiste portretten, een Museen zu Berlin.

Het sublieme Portret van een jonge prinses met een armillarium van Jan Gossaert uit de National Gallery in Londen krijgt een centrale plaats en is tevens het campagnebeeld van de tentoonstelling.

De drie Besloten Hotjes uit Mechelen speciale aandacht. Ze werden naar aanleiding van de tentoonstelling gerestaureerd en de bezoekers van *Op zoek naar Utopia* zijn de eersten die ze in hun volle, hernieuwde glorie te zien krijgen. Daarna verhuizen ze voor altijd naar het nieuwe museum in Mechelen.

Mertens, B., Expo 'Op zoek naar Utopia' in Museum M. Zelfs de 'queen' leende topstuk uit, Leuven Actueel, 21/10/2016

http://www.leuvenactueel.be/expo-op-zoek-naar-utopia-in-museum-m/?utm_source=rss&utm_medium=rss

Na zeven jaar voorbereiding is in M-Museum Leuven de tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' geopend. Nog nooit werden in Leuven zoveel meesterwerken samengebracht. Zelfs Queen Elisabeth leende één van haar topstukken uit. "De voorverkoop liep als een trein", zegt schepen van Cultuur Denise Vandervoort (sp.a). Volgens schepen van Toerisme Dirk Vansina zal Leuven dankzij de expo dit jaar vlot de kaap van 500.000 overnachtingen overschrijden.

De toptentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' heeft de deuren geopend voor het grote publiek in M Leuven. De stad viert immers het 500-jarig jubileum van Utopia, het meest iconische werk van de Engelse humanist en staatsman Thomas More dat in 1516 in de universiteitsstad gedrukt. Die verjaardag is aanleiding voor een stadsfestival met als vlaggenschip een bijzondere tentoonstelling in M-Museum Leuven. Op zoek naar Utopia is niet alleen de grootste tentoonstelling van 2016, ze toont ook 80 topstukken uit musea en privécollecties van over de hele wereld die nooit eerder tentoongesteld werden.

"Het is een unieke selectie van schilderijen, wandtapijten, sculpturen, tekeningen, wetenschappelijke instrumenten en miniaturen", zegt curator Jan Van Der Stock. "De topwerken vertellen het verhaal van de mens die vijfhonderd jaar geleden koortsachtig op zoek ging naar Utopia, naar een betere wereld. Een fascinerend topstuk is bijvoorbeeld het 'Portret van een humanist' van Quinten

"Het is een unieke selectie van schilderijen, wandtapijten, sculpturen, tekeningen, wetenschappelijke instrumenten en miniaturen", zegt curator Jan Van Der Stock. "De topwerken vertellen het verhaal van de mens die vijfhonderd jaar geleden koortsachtig op zoek ging naar Utopia, naar een betere wereld. Een fascinerend topstuk is bijvoorbeeld het 'Portret van een humanist' van Quinten Metsys uit het Städels Museum in Frankfurt. Uit de persoonlijke collectie van koningin Elisabeth II komt dan weer het wereldberoemde 'Portret van Erasmus', eveneens door Metsys. Het sublieme Portret van een jonge prinses van Jan Gossaert uit de National Gallery in Londen krijgt een centrale plaats en is tevens het campagnebeeld van de tentoonstelling. Ook de drie Besloten Hofjes uit Mechelen verdienen speciale aandacht. Ze werden naar aanleiding van de tentoonstelling door acht specialisten gedurende een drie jaar durende campagne geconserveerd. De bezoekers van 'Op zoek naar Utopia' zijn de eersten die ze in hun herwonnen volle glorie te zien krijgen. Uiteraard is ook Utopia, of ook het gouden boekje, te zien in M."

770.000 euro

Vlaams minister van Toerisme Ben Weyts (IN-VA) investeert via Toerisme Vlaanderen ruim 770.000 euro in de tentoonstelling. Minister Weyts: "De Vlaamse Meesters zijn tijdloze iconen die een heel breed publiek aanspreken. Deze tentoonstelling moet vele bezoekers naar Leuven lokken waarvan ook een significant aandeel uit het buitenland. Al die museumgasten zijn ook bezoekers van de Leuvense horeca, klanten van de

museumgasten zijn ook bezoekers van de Leuvense horeca, klanten van de Leuvense handelszaken en dus gulle sponsors van de lokale economie." Schepen van Toerisme Dirk Vansina is het daar mee eens. "We mikken dankzij de expo rond Utopia op 500.000 overnachtingen dit jaar", klinkt het. Ook collegaschepen Denise Vandevort (sp.a) is ervan overtuigd dat de expo het toerisme in Leuven een boost zal geven. "De voorverkoop liep alvast als een trein. De interesse is enorm groot, in binnen- en buitenland. Zo waren er nog voor de officiële opening al 50 buitenlandse journalisten naar Leuven afgezakt voor de tentoonstelling in M."

In het kader van het stadsfestival 500 jaar Utopia is er in de stad ook het hedendaagse kunstenparcours Tracing the Future (30.09.2016 – 20.11.2016). De tentoonstelling Yto Barrada in M maakt hier deel van uit (30.09.2016 – 17.01.2017). Parallel met Op zoek naar Utopia opent in M de architecturtentoonstelling EUtopia – Mogelijkheid van een eiland (20.10.2016 – 17.01.2017). Op een boogscheut van M – Museum Leuven opent gelijktijdig in de Universiteitsbibliotheek de tentoonstelling Utopia & More. Thomas More, de Nederlanden en de Utopische traditie (20.10.2016 – 17.01.2017).

Foto's: Museum M

Meer info: www.utopialeuven.be en www.mnhvln.be

In Search of Utopia brings largest collection of masterpieces to Leuven, The Brussels Times, 20/10/2016

<http://www.brusselstimes.com/brussels/6716/in-search-of-utopia-brings-largest-collection-of-masterpieces-ever-to-leuven>

'In Search of Utopia' brings largest collection of masterpieces ever to Leuven

Thursday, 20 October 2016 10:19

Installation view "In Search of Utopia" at M - Museum Leuven

(Photo credit: Dirk De Mulle)

Leuven is celebrating the fifth centenary of *Utopia*. After seven years of preparation, the exhibition *In Search of Utopia* is opening at M - Museum Leuven.

Utopia, the name of an imaginary island with a perfect communitarian society without private property, was written by the English humanist and statesman Thomas More and printed in the university town in 1516.

The anniversary is being celebrated with a city festival featuring an extraordinary flagship exhibition at M - Museum Leuven. *In Search of Utopia* is not only the biggest exhibition of 2016, but it also presents works that have never been exhibited in Flanders before.

No fewer than 80 masterpieces from museums and private collections from across the world are coming to Leuven. Together, they illustrate the boundless imagination of an ideal world in the 15th and 16th century. The majority of late 15th- and early 16th-century Flemish masters are represented in the exhibition.

The exhibition is not only bringing unique paintings (back) to Leuven, but Leuven's renowned scientific instruments and a number of brilliant Brussels tapestries are also perfect for the theme of *Utopia*. In the sixteenth century, Leuven was world-famous for the production of scientific instruments. Seven of these instruments are being brought together for an exhibition for the very first time.

More's fictional island *Utopia* lies 'nowhere', far beyond the horizon. Everything is perfectly organized and everybody is happy. But the island only ever existed in More's imagination.

Professor Jan Van der Stock, curator of the exhibition told *The Brussels Times* that "We cannot take the book as a blueprint for a model society because it was never intended to be one."

"Some of the ideas are strange for us today and not consistent with our values. On the other hand, some ideas seem amazingly modern and may still be relevant and have even been partially implemented. Take for example shorter working time, gender equality, welfare services, income redistribution and environmental protection."

He added: "Utopia was an imaginary society and we cannot find any *Utopia* anywhere in the world. But it's important to keep looking for *Utopia*. More's book inspires us to think about our common future."

Via Flanders Tourism, Flemish Minister for Tourism Ben Weyts has invested more than 770,000 euro in the exhibition.

Minister Weyts states: "The Flemish masters are timeless icons who appeal to a very broad audience. This exhibition is intended to bring many visitors to Leuven, a significant number of whom will come from abroad. All these museum guests will also make use of Leuven's service industries and be customers at Leuven's many businesses, and thus generously sponsor the local economy".

The exhibition opens today (20 October) and continues until 17 January 2017.

The Brussels Times

Als Europa een eiland was

Architectuur

22-10-16, 00.00u

LEES LATER ★

Wie vandaag in Leuven rondloopt, kan er niet naast kijken. Vijfhonderd jaar geleden rolde in de provinciestad het eerste exemplaar van Thomas Mores Utopia van de drukpers. Dat wordt gevierd met een groots stadsfestival. De trekpleister is de expo Op zoek naar Utopia in het M Museum. In de marge daarvan loopt ook EUtopia - Mogelijkheid van een eiland. Stad en Architectuur vroeg daarvoor enkele architecten om aan de slag te gaan met het thema utopia. Office Kersten Geers David Van Severen, JDS Architects, noAarchitecten, Collectief Camiel Van Noten/Maxime Peeters/Wouter Van der Hallen en LAb[au] gingen de uitdaging aan en zorgden voor eigenzinnige installaties: telkens hun ontwerp van het fictieve eiland EUtopia. De expo werd gecureerd door Joeri De Bruyn (Public Space) en Ward Verbakel (plusoffice architects). "Het 500 jaar oude Utopia bevat een aantal motieven die nu nog altijd actueel zijn, zoals de relatie tussen grens en identiteit, het debat over toezicht en privacy, of de uitbreiding van de ideale stad", aldus de makers. De nevenexpo wil de maatschappij in vraag stellen en nieuwe ideeën lanceren. Maar - net als de utopie zelf - streeft ze geen realisatie na. De steden die deze architecten schetsen, bestaan slechts op papier. Of uit papier, in het museum. EUtopia - Mogelijkheid van een eiland, tot 17/1, M - Museum Leuven, utopialeuven.be

Berghmans, R., Op zoek naar Utopia brengt record aan topstukken naar Leuven, Cartoon Productions, 24/10/2016

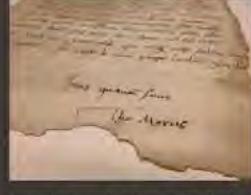
<http://www.cartoon-productions.be/2016/10/24/op-zoek-naar-utopia-brengt-record-aan-topstukken-naar-leuven/>

'Op zoek naar Utopia' brengt record aan topstukken naar Leuven

Na zeven jaar voorbereiding opent in M - Museum Leuven de tentoonstelling Op zoek naar Utopia. Nog nooit werden in Leuven zo veel meesterwerken samengebracht. Het is een uitgepuurde selectie van schilderijen, wandtapijten, sculpturen, tekeningen, wetenschappelijke instrumenten en miniatures. Ze vertellen allen het verhaal van de mens die vijfhonderd jaar geleden koortsachtig op zoek ging naar Utopia, naar een betere wereld. De tentoonstelling steunt op drie stevige pijlers: ze biedt een staalkaart van Vlaamse Meesters, toont topwerken die nooit eerder samen te zien waren én ze bevat een grote diversiteit aan objecten.

Leuven viert het 500-jarig jubileum van Utopia. Het meest iconische werk van de Engelse humanist en staatsman Thomas More werd in 1516 in de universiteitsstad gedrukt. Die verjaardag is de aanleiding voor een stadsfestival met als vlaggenschip een bijzondere tentoonstelling in M - Museum Leuven. Op zoek naar Utopia is niet alleen de grootste tentoonstelling van 2016, ze bevat ook heel wat werken die nooit eerder in Vlaanderen te zien waren. Er komen maar liefst 80 topstukken uit musea en privécollecties van over de hele wereld. Samen tonen ze de grenzeloze verbeelding van een ideale wereld in de 15de en 16de eeuw. De meeste grote Vlaamse Meesters van het einde van de 15de en de vroege 16de eeuw zijn vertegenwoordigd. Een fascinerend topstuk is het Portret van een humanist van Quinten Metsys uit het Städelsches Kunstinstitut in Frankfurt. Dit werk is een van de hoogtepunten in de Vlaamse portretkunst. Uit de persoonlijke collectie van koningin Elisabeth II komt het wereldberoemde Portret van Erasmus, eveneens door Metsys. Het sublieme Portret van een jonge prinses van Jan Gossaert uit de National Gallery in Londen krijgt een centrale plaats en is tevens het campagniebeeld van de tentoonstelling. Ook de drie Besloten Hofjes uit Mechelen verdienen speciale aandacht. Ze werden naar aanleiding van de tentoonstelling door acht specialisten gedurende een drie jaar durende campagne metiguleus geconserveerd. De bezoekers van Op zoek naar Utopia zijn de eersten die ze in hun

herwonnen, volle glorie te zien krijgen. Albrecht Dürer, die toen door Vlaanderen reisde, is aanwezig met een van zijn mooiste portret-tekeningen, De humanist, uit de collectie van het prentenkabinet van de Staatliche Museen zu Berlin. Zijn grensverleggende kopergravure De Zondeval (1504) die defacto de renaissance in het Noorden infuïdt, is aanwezig met de loepzulvère afdruk uit het Rijksprentenkabinet van Amsterdam.

Niet alleen unieke schilderijen komen (terug) naar Leuven, ook de befaamde Leuvense wetenschappelijke instrumenten en enkele magistrale Brusselse wandtapijten passen perfect in het thema van Utopia. Leuven was in de 16de eeuw wereldberoemd voor de vervaardiging van wetenschappelijke instrumenten. Voor de eerste maal worden tien van deze instrumenten samengebracht voor een tentoonstelling. Op zoek naar Utopia is tevens een uitgelezen kans om het befaamde Brusselse wandtapijt met De Tuin der Lusten naar Jheronimus Bosch te bewonderen, door het Escorial in Madrid in bruikleen gegeven. Daarnaast komen nog andere uitzonderlijke wandtapijten na vijf eeuwen opnieuw naar hier.

Op zoek naar Utopia neemt de bezoeker mee naar het verleden en brengt Utopia terug naar vandaag.

More's fictieve eiland Utopia ligt 'nergens', ver achter de horizon. Alles is er perfect georganiseerd en iedereen is er gelukkig. Maar het eiland bestaat slechts in More's verbeelding. Het verlangen naar die ideale wereld daarentegen, is echt. Hoop zet mensen als een sterke motor in beweging, op heloëte van geluk maar ook met het risico op ontgoocheling en mislukking.

Dat is het verhaal van deze tentoonstelling. Het gaat over mensen die drömen van het Paradijs, die verleid worden door de horizon, die eraar verlangen om het universum en de eeuwigheid te begrijpen en die vrezen voor de Hel. More's Utopia analyseert niet alleen in scherpe bewoordingen de toenmalige samenleving, verkiest door

hebzucht en angst; het formuleert ook een 'utopisch' alternatief. Dat alternatief ligt 'achter de horizon'. Je zal er nooit voet aan wal zetten, maar het eiland spoort aan om

21-02-2008

op tocht te gaan,

'Utopia' is meer dan de titel van een boek; het werd een nieuw woord en een nieuw literair en artistiek genre. Utopia houdt het besef in, dat je kan streven naar een beter bestaan op deze aarde. Vijfhonderd jaar geleden was dat zo, en vandaag is dat niet anders.

Op zoek naar Utopia wordt stevig ondersteund door de Vlaams Overheid.

Vlaams minister van Toerisme Ben Weyns investeert via Toerisme Vlaanderen ruim 770.000 euro in de tentoonstelling. Minister Weyns verklaart: 'De Vlaamse Meesters zijn tijdloze iconen die een heel breed publiek aanspreken. Deze tentoonstelling moet vele bezoekers naar Leuven lokken, waarvan ook een significant aandeel uit het buitenland. Al die museumgasten zijn ook bezoekers van de Leuvense horeca, klanten van de Leuvense handelszaken en dus gulle sponsors van de lokale economie.'

De tentoonstelling ontvangt eveneens ondersteuning van Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz. Volgens minister Gatz is 'Leuven erin geslaagd een unieke tentoonstelling uit te bouwen rond More en zijn Utopia. Ze maskt als een kroonjuweel in de Londense Tower deel uit van een prachtig stadsfestival onder de welluidende titel 'The Future'

is More'. Leuven toont zo hoe een centrumstad haar rol kan opnemen in Vlaanderen, met evenementen die vele tentakels hebben in de geschiedenis, in de cultuur, in het erfgoed en de kunsten. Zo spreekt Leuven ver buiten haar grenzen tot de verbeelding.'

Op zoek naar Utopia is een tentoonstelling van KU(N)ST Leuven, het samenwerkingsverband van de stad Leuven en de KU Leuven, Illuminare - Studiecentrum voor Middeleeuwse Kunst en M - Museum Leuven. Deze tentoonstelling past binnen de ambities van de stad, de universiteit en M - Museum Leuven waarbij prestigieuze tentoonstellingen voor een internationaal publiek georganiseerd worden. Op zoek naar Utopia bouwt verder op deze traditie en zet Leuven als universiteitsstad en M als museum internationaal op de kaart.

Op een boogscheut van M - Museum Leuven opent gelijktijdig in de Universiteitsbibliotheek de tentoonstelling Utopia & More. Thomas More, de Nederlanden en de Utopische traditie (20.10.2016 - 17.01.2017). Deze tentoonstelling giถt je door Utopia, het leven en werk van More en de utopische literaire traditie. Je ontdekt er originele manuscripten van Erasmus en More, oude drukken en allerlei curiosa.

In het kader van het stadsfestival 500 jaar Utopia is er in de stad ook het hedendaagse kunstenparcours Tracing the Future (30.09.2016 - 20.11.2016). De tentoonstelling Yto Barrada in M maakt hier deel van uit (30.09.2016 - 17.01.2017).

Parallel met Op zoek naar Utopia opent in M de architectuurtentoonstelling EUtopia - Mogelijkheid van een eiland (20.10.2016 - 17.01.2017).

Koningin Mathilde bezoekt donderdag Utopia-tentoonstelling in Museum M, Metrotime, 25/10/2016

<http://nl.metrotimbe/2016/10/25/news/koningin-mathilde-bezoekt-donderdag-utopia-tentoonstelling-in-museum-m/>

Koningin Mathilde bezoekt donderdag Utopia-tentoonstelling in museum M

25/10/2016

[Deel op Facebook](#)

[Tweet op Twitter](#)

Koningin Mathilde

bezoekt donderdag Utopia-tentoonstelling in museum M

Koningin Mathilde bezoekt donderdag de tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' die vorige week in het Leuvense museum M deuren opende naar aanleiding van het feit dat het boek 'Utopia' van Thomas More 500 jaar geleden in Leuven gedrukt werd. Mathilde was er in 2009 samen met de Nederlandse koningin Maxima ook al bij toen het museum de deuren opende. 'Op zoek naar Utopia' toont 80 topstukken uit musea en privécollecties van over de hele wereld met onder meer werk van Quinten Metsys, Jeroen Bosch, Albrecht Dürer...

De tentoonstelling focust op het boek 'Utopia' en de figuur van Thomas More, fantasmes in die tijd bij kunstenaars over paradijs en hel, hoe de ontdekkingen van nieuwe werelden kunstenaars

inspireerde en tot slot op de beginnende wetenschap.

Volgens de organisatoren loopt het momenteel storm voor tickets en zijn er reeds al een aantal dagen volgeboekt voor groepsbezoeken.

Bron: Belga

Broos, R., Klara trekt volgende week naar Utopia, De Morgen, 26/10/2016

<http://www.demorgen.be/muziek/klara-trekt-volgende-week-naar-utopia-b0835fa2/>

Klara trekt volgende week naar Utopia

26-10-16, 14.21u - [Robin Broos](#) [LEES LATER](#) ★

Pat Donnez ©VRT - Joost Joosse

Na M Musuem in Leuven palmt het vijfhonderd jaar oude boek Utopia nu ook Klara in. Pat Donnez ontvangt volgende week gisten die het werk van Thomas More helemaal binnenstebuiten keren, in vier thema-uitzendingen.

Radiomaker en auteur Pat Donnez maakte kennis met Thomas More toen diens naam op de verplichte literatuurlijst stond, in hetzelfde rijtje van Dante en Machiavelli. "Met lange tanden ben ik Utopia beginnen doorkauwen", zegt hij. "Voor de 18-jarige Pat was dat toch een andere leeservaring dan voor de Pat van, wel ja, enkele decennia later. Maar leeservaringen zijn als herinneringen: niet altijd even betrouwbaar."

Donnez had het zich al die tijd glorieuzer en glansrijker voorgesteld, als een "Club Med voor intellectuelen". Na een recente herlezing is hij met geen stokken naar het fictieve eiland Utopia te krijgen.

"Als adolescent vond ik het erg verrassend", zegt Donnez. "In de ideale wereld van More mochten vrouwen priester worden en werd gepleit voor een vorm van euthanasie. Dat vond ik erg visionair, dat iemand zo zijn nek uitstak in een periode van reformatie. Vreemd genoeg lees ik er nu een dystopisch eiland in waar ik in geen honderd jaar wil wonen. Waar iedereen een uniform draagt, waar overspeligen slaaf worden en alles gemeenschappelijk bezit is. Ik mag er niet aan denken."

Samen met zijn gasten probeert Donnez te achterhalen wat we vandaag nog wel kunnen halen uit Utopia. "Het zijn mensen die net als ik gepassioneerd over de 16de eeuw kunnen praten", zegt hij. "We hebben hen allemaal het boek opgestuurd en iedereen heeft netjes zijn huiswerk gemaakt. Elke dag behandelen we een thema waar de gasten van die dag in gespecialiseerd zijn." Zo gaat het over ethiek en politiek, dood en religie, werk en economie en la vie privée.

Donnez duidt ook zelf vanuit zijn eigen ervaring. Daarnaast worden er integrale fragmenten uit Utopia voorgelezen door Klara-samensteller Marc Van Rompaey. "Een mooie stem die nooit op de radio komt", besluit de radiomaker.

Utopia... and more. Van 31/10 tot 03/11 telkens om 17 uur op Klara.

EUtopia, mogelijkheid van een eiland, Bouwkroniek, 28/10/2016

<https://www.bouwkroniek.be/article/eutopia-mogelijkheid-van-een-eiland.10327>

EUtopia, mogelijkheid van een eiland

Gepubliceerd op 28/10/2016
Bijgewerkt 10/11/2016 om 10h12
Gerafileerde onderwerpen:
Architectuur, Architecten

In het Leuvense Museum M aan de Leopold Vanderkelenstraat is de tentoonstelling Utopia begonnen die werd opgebouwd rond de 500ste verjaardag van de eerste druk van het gelijknamige boek van Thomas More. Aansluitend op dit groots opgevatte evenement organiseert Stad en Architectuur in Museum M een tentoonstelling met als titel ?EUtopia - Mogelijkheid van een eiland'. Deze expo, gesitueerd op de hoogste verdieping van het museum, stelt de vraag naar de utopie in de architectuur: hoe kunnen we het utopisch denken inzetten voor het bouwen aan de ideale stad en samenleving? De tentoonstelling is tot 17 januari te bezoeken.

Utopia, het iconische werk van Thomas More, werd 500 jaar geleden in Leuven gedrukt. Dat feit wordt dit najaar uitgebreid gevierd met spraakmakende tentoonstellingen, een stadsfestival en een uniek samenlevingstraject. In de tentoonstelling ?EUtopia - Mogelijkheid van een eiland' onderzoeken de vijf deelnemende kantoren de architecturale utopie. Het boek ?Utopia?' van Thomas More staat aan het begin van een lange traditie van utopisch denken over architectuur en samenleving. Hoewel de utopie niet streeft naar realisatie ? de ideale stad bestaat slechts op papier ? is ze één van de meest doeltreffende instrumenten om de maatschappij in vraag te stellen en nieuwe ideeën ingang te doen vinden.

Thomas More situeert Utopia niet toevallig op een eiland. Het eiland verbeeldt een samenleving die haar identiteit wil beschermen tegen invloeden van buitenaf. ?EUtopia - Mogelijkheid van een eiland' stelt de vraag naar het kritische vermogen van de utopie en naar de architectuur als utopische praktijk. Hoe kan het utopische denken vandaag nog relevant zijn? Kunnen we de utopie nog situeren op een ongerept eiland? Hoe zou een utopie er uitzien die zich opent voor het andere en het vreemde? En moet goede architectuur niet een beetje utopisch zijn?

Vijf teams van vooraanstaande Belgische architecten en kunstenaars maakten utopische ontwerpen voor het fictieve eiland EUtopia, een spiegel van onze Europese conditie. De utopische ontwerpen in de tentoonstelling vertrekken van het boek van Thomas More. Curatoren Joeri De Bruyn (Public Space) en Ward Verbakel (Plusoffice architects) vroegen aan architecten Office Kersten Geers David Van Severen, JDS Architects, noAarchitecten, het Collectief Camiel Van Noten / Maxime Peeters / Wouter Van der Hallen en het multidisciplinair bureau LAb[au] om de prangende vragen uit het historische boek in een frêle installatie te vatten. EUtopia is papieren architectuur: alle installaties zijn dan ook uitgevoerd in papier en ijle materialen.

Het vijfhonderd jaar oude Utopia bevat een aantal motieven die vandaag nog altijd actueel zijn, zoals de relatie tussen grens en identiteit, het debat over toezicht en privacy in de publieke ruimte, de wervende kracht van collectiviteit of de uitbreiding van de ideale stad. In de rand van EUtopia organiseert Stad en Architectuur de komende maanden een aantal lezingen.
Informatie: utopialeuven.be of stadenarchitectuur.be.

Smitz, H., FOTO. Koningin Mathilde op bezoek in Museum M, Het Nieuwsblad, 28/10/2016

http://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20161027_02542894

FOTO. Koningin Mathilde op bezoek in Museum M

28/10/2016 om 11:51 door Hannelore Smitz - [Print](#) - [Corrigeren](#)

(FOTO: RUDI VAN BEEK)

LEUVEN - Zeven jaar nadat koningin Mathilde samen met de Nederlandse koningin Maxima (toen allebei nog prinsessen) Museum M in Leuven plechtig opende, is de koningin er weer op bezoek gekomen.

Ze werd tot aan het museum gereden, en werd daar opgewacht door een honderdtal kijklustigen en enkele Leuvense prominenten zoals burgemeester Louis Tobback, schepen Denise Vandvoort, rector Rik Torfs, vicerector Katlijn Malfliet en het team van Museum M. Doel van het bezoek was de tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia', die vorige week opende. De tentoonstelling is opgebouwd rond het wereldbekende boek 'Utopia' van Thomas More dat 500 jaar geleden in Leuven gedrukt werd. 'Op zoek naar Utopia' toont tachtig topstukken uit musea en privécollecties van over de hele wereld, en die wilde de koningin niet missen.

Rode Hond

Op zoek naar een culturele uitstap met de kinderen in de herfstvakantie? De sterkhouder is, al voor de elfde keer, Rode Hond in Leuven: een 'besmettelijk kunstenfestival voor het hele gezin'. Met onder meer kinderkunstenateliers en workshops voor kleuters vanaf drie, een openingsfeest met Rode Hondkoor en Ganzenfanfare, een gezinsparcours door de Utopia-expo in Museum M, een installatieproject met honderd mechanische gekooide vogels. Kloppend hart is het woonzorgcentrum Edouard Remy, in het hart van de stad. Met festivalcafé en buggypunt! (3>6/11 op diverse locaties in Leuven)

Meer herfstpret voor kinderen

Big Bang: feestelijke ode aan avontuurlijke klankkunst en muziekmakerij voor kinderen. 1/11 De Singel Antwerpen, 6/11 Bozar Brussel, 13/11 Opera Gent

Mémé: Familie-epos van De Kopergierty, geïnspireerd op 'The godfather' en John Cleese. (29/10, 4>5/11)

Horses: Dansvoorstelling van Kabinet K, waarin vijf kinderen en vijf volwassenen verwondering delen. (NTGent, 4>6/11, 8/11, 10>12/11)

Grietje: Muzikaal sprookje van Froefroe rond een gigantisch peperkoekenhuis. (Het Paleis Antwerpen, vanaf 29/10)

Giovanni Centola uit Bergen wint BK Poetry Slam in Leuven, Knack, 30/10/2016

<http://www.knack.be/nieuws/belgie/giovanni-centola-uit-bergen-wint-bk-poetry-slam-in-leuven/article-belga-770827.html>

Giovanni Centola uit Bergen wint BK Poetry Slam in Leuven

(Belga) Giovanni Centola uit Bergen heeft zaterdagavond in de Leuvense schouwburg het Belgisch Kampioenschap Poetry Slam gewonnen. VoRRe (Arne Deloffer) was vicekampioen en Skash (Maxime Deflandre) kreeg een bronzen medaille, terwijl de toeschouwers Petit Jean (Jan Asselberghs) uit Leuven tot publiekswinnaar kroonden. Dankzij zijn overwinning mag Giovanni Centola België vertegenwoordigen op het Europees Kampioenschap Poetry Slam, dat ook in Leuven plaatsvindt, op 26 november. Dat meldt de organisator, de vzw Creatief Schrijven.

Poetry Slam wordt vaak omschreven als een boksmatch met woorden en is een concept waarbij de dichter het voor een publiek moet opnemen tegen andere dichters en dat publiek moet proberen overtuigen, zowel met zijn teksten als met zijn performance. Het fenomeen ontstond in het café- en clubcircuit van Chicago, waaide over naar Europa en wint ook in België aan populariteit. Vooral in Antwerpen, Gent, Leuven en Luik zijn er maandelijks podia waar vaak heel jonge slammers optreden. De vzw Creatief Schrijven organiseerde dit jaar al voor de vijfde maal het Belgisch Kampioenschap. Na voorrondes in Brussel, Bergen, Luik, Gent, Antwerpen, Leuven en Charleroi namen zaterdagavond 15 dichters het tegen elkaar op in Leuven. Voor het eerst was daar ook een Duitstalige dichter bij, Jessy James LaFleur. Het BK was dit jaar onderdeel van het feestjaar rond 'Utopia' en Thomas More in Leuven. Alle finalisten brachten in de eerste ronde een tekst over het opgelegde thema 'Utopie'. Zij werden beoordeeld door een vakjury die bestond uit Bert Kruismans (comedian), Rudy Vanschoonbeek (uitgever), Ruth Lasters (auteur), Elisabeth Severino Fernandez (coördinator Mama's Open Mic), Samira Hmouda (Pianofabriek) en Chantal De Smedt (radiostem Bruzz). De jury selecteerde 8 finalisten voor de tweede ronde en daarin haalde Giovanni Centola het uiteindelijk met de tekst 'Café Parisien'. (Belga)

Berghmans, R., Winter in Leuven 2016, Cartoon Productions, 3/11/2016

<http://www.cartoon-productions.be/2016/11/03/winter-in-leuven-2016/>

Winter in Leuven 2016

3 november 2016

Ruddy Berghmans

De winter in Leuven staat elk jaar opnieuw garant voor gezelligheid en warmte. En in 2016 zelfs nog een beetje meer. Met het stadsfestival Utopia vieren we hier 4 maanden lang de 500ste verjaardag van de druk van Thomas Mores bekende boek.

Een ideale gelegenheid om er een weekendje Leuven van te maken. Met de hoteldeals slaap je extra voordelig en met More op het menu kan je je culinair verwennen.

Kerstevents & cultuur

De kerstmarkt wordt dit jaar nog groter en voegt er een provenceels dorp aan toe. Andere klassiekers zoals de stadhuisconcerten, de winterwandelingen en het Groot Begijnhof in kaarslicht behouden hun succesformule.

Zeker niet te missen zijn de expo's 'Op zoek naar Utopia' in M-Museum Leuven en 'Utopia & More' in de universiteitsbibliotheek.

Top hoteldeals

Er valt zoveel te beleven in Leuven dat je met één dag niet toekomt. Maak er dus meteen een gezellige citytrip van. De hotels verwennen je met top hoteldeals! Combineer de events van Wintertijd in Leuven, met de topexpo's van het stadsfestival Utopia en een middagje kerstshoppen in de stad.

Shopping in Leuven

Op zondag 11 en 18 december zijn de winkels in Leuven gewoon open. Op de koopzondag voor Kerstmis doe je je laatste inkopen zelfs gezellig tussen de kerstliederen van verschillende koren en fanfares.

More op het menu

In 1514 verscheen het eerste gedrukte kookboek in het Nederlands. 500 jaar later laten enkele jonge Leuvense chefs zich inspireren door de recepten uit dit boekje. Laat je verrassen door 16de eeuwse haute cuisine in een hedendaags jasje. Leuvense toprestaurants Essenciel, Het Land aan de Overkant, Tafelrond, Trente, Zarza en Zappaz vieren op die manier de 500 ste verjaardag van Thomas Mores Utopia.

[Www.visitleuven.be](http://www.visitleuven.be)

Op zoek naar de ideale staat in 'Back to Utopia', Humo, 3/11/2016

http://www.humo.be/tv-tips/371061/op-zoek-naar-utopia?utm_campaign=Echobox&utm_medium=Social&utm_source=Twitter#link_time=1478267384

Op zoek naar de ideale staat in 'Back to Utopia'

Donderdag 3 november 2016 - 06:00, door [\(sw\)](#)

[Tweeën](#) [Delen 6](#)

In 1516 rolde in Leuven 'Utopia' van de drukpers, het boek waarin Thomas More een fictieve ontdekkingsreiziger laat vertellen over de ideale staat die hij heeft bezocht. Voor 'Back to Utopia' ging documentairemaker Fabio Wuytack na in hoeverre Mores ideeën 500 jaar later nog belang hebben. Het resultaat is geen pure docu maar een mix tussen feit en fictie, over een journalist – Johan Leysen – die onderzoekt of Utopia ooit écht bestaan heeft.

Gilsoul, G., L'oeuvre de la semaine: à vos loupes, Le Vif, 5/11/2016

<http://www.levif.be/actualite/international/l-oeuvre-de-la-semaine-a-vos-loupes/article-normal-569663.html>

L'oeuvre de la semaine: à vos loupes...

Voici un tableau fascinant présenté en ce moment parmi bien d'autres merveilles dans le cadre d'une exposition organisée à l'occasion du 500e anniversaire de la parution à Louvain de l'ouvrage de l'humaniste anglais Thomas More, " Utopia ".

Légende : Henri met de Bles, Le paradis terrestre, ca 1541-1550, Rijksmuseum Amsterdam © Rijksmuseum Amsterdam

Son auteur, Henri Met de Bles est né à Bouvignes près de Dinant dans les années 1500. Il doit son nom à la présence dans chacune de ses compositions d'une petite chouette (Bles) que chaque visiteur cherche bien sûr à retrouver. Si sa carrière fut internationale, c'est à Namur que l'on trouve le plus grand nombre d'oeuvres authentifiées (9). Le tondo présenté ici est conservé au Rijksmuseum d'Amsterdam. Le paysagiste méticuleux y décrit le paradis en un une vue plongeante qui cerne une forêt entourée d'eau.

Au loin, dans les brumes bleutées, la mer et des montagnes entraîne le regard vers les bords circulaires. Là, une première et large couronne nous emmène dans un ciel nuageux aux teintes délavées. Des nuées d'oiseaux noirs s'y partagent l'espace alors que certains d'entre eux traversent cette frontière et gagnent la terre et le paradis. Deux visages, l'un rouge, l'autre blanc, situés aux environs de 11h et de 5h figurent le cycle du temps entre soleil et lune. Au-delà, il n'y aurait que de l'eau, un vaste océan d'avant la naissance la création du monde qui forme une seconde et mince couronne.

Mais revenons au centre, à ces arbres dont chaque feuille est détaillée de façon presque obsessionnelle. Dans et sous ces feuillus ainsi que dans l'eau des mares et des ruisseaux, vit tout un monde animal, parfois hybride (jusqu'au fantastique), parfois légendaire comme la licorne. Trois épisodes y sont décrits. D'abord, la naissance d'Eve dont le peintre nous montre l'origine : l'os d'une côte. Ensuite, la tentation avec un serpent toutes dents dehors. Enfin, la fin de l'histoire et le début de notre destin d'êtres mortels. Si ces épisodes ont pas mal empruntés à d'autres artistes comme Dürer et surtout Aldegrever, l'essentiel demeure aux alentours dont la découverte nous mène de surprises en surprises.

*Louvain, M Leuven, Leopold Vanderkelenstraat 28. Jusqu'au 17 janvier. Tous les jours sauf mercredi de 11 à 18h.
www.mleuven.be*

Vanderstappen, T., Thomas and his Utopia: The Leuven Connection, The Brussels Times, 7/11/2016

<http://www.brusselstimes.com/opinion/6872/thomas-more-and-his-utopia-the-leuven-connection>

Thomas More and his Utopia: The Leuven Connection

Monday, 07 November 2016 14:53

font size 10 12 14 16 18 20 22 24 26 28 30 32 34 36 38 40 42 44 46 48 50 52 54 56 58 60 62 64 66 68 70 72 74 76 78 80 82 84 86 88 90 92 94 96 98 100 Print | Email

Tom Vanderstappen

Tom Vanderstappen is a Member of the Board of the Leuven Historical Society. He is a co-editor of its magazine 'Leuven Historisch' and also manages its other publications. The Society raises awareness of history, heritage, landscape and archaeology to a broad audience.

Portrait of Sir Thomas More, by Hans Holbein the Younger (1527). Thomas More was born on 7 February, 1478 in London. Following classical studies and legal training, his career took off when Henry VIII became King in 1509 after the death of Henry VII. However, his career ended tragically when he eventually fell into disfavour with the new king. More was executed in 1535 for "high treason" for his opposition to the King's new marriage, which went against the will of the Pope.

Utopia is now getting renewed attention – in the city of Leuven in Belgium and far beyond.

This book has an important connection with Leuven. It is now exactly 500 years ago that this influential publication was printed in the workshop of Dirk Martens in Leuven, opposite its well-known University Hall. The most important part of the book, the description of the imaginary island of Utopia itself, was already written in 1511 during Thomas More's visit to Flanders.

Another important link with Leuven is More's friendship with the humanist thinker Desiderius Erasmus of Rotterdam, who lived and taught at the university in Leuven from 1517 to 1522, just after the book was published by Dirk Martens.

Printing in Leuven

In the year 1511, More was part of a high diplomatic mission in Flanders. From May to December he stayed in Bruges. Charles of Castile (the later Charles V) initially planned to marry the sister of Henry VIII, but for political reasons the eldest daughter of the French king Louis XII seemed more suitable.

This was answered with a ban by the English Crown on the export of wool to the Low Countries. As this turned out to be highly detrimental to the English economy, rapprochement was sought. This was precisely why More was sent as part of a delegation to negotiate with the representatives of Prince Charles. When the consultations fell silent or took a break after a few rounds, he visited a friend, Peter Gillis in Antwerp. Gillis was city secretary in Antwerp.

There he wrote the main part of his book. During his stay, he also visited Brussels and Mechelen. More wrote the introductory part of the book, when he was home again. There is a clear logical link between the two parts. The first part can be described as an analysis of the problems in English society of that time, while the second main part outlines the remedy for the illnesses of society in the form of the imaginary island Utopia – a Greek word meaning "No Place".

The corner in Leuven today of the workshop of Dirk Martens, where Thomas More's book was first printed in 1516.

In 1516, Dirk Martens in Leuven printed the book. The printing house was located at the corner of Naamsestraat and Standonckstraat. The printing was probably the result of a combination of factors. The Low Countries had freedom of press, and More, despite his good relations at that time with the king, might have feared negative repercussions in England.

He might also have thought that the book would be more appreciated in the political climate in the Low Countries or perhaps he thought of Dirk Martens as the most adept printer. We cannot know for sure. The fact is that he sent the manuscript to Erasmus who personally overlooked the printing. The book was published in Latin and only in 1551 was an English translation published.

Content of the book

In Utopia, More brings the fictional figure Raphael Hythlodaeus onto the stage. He claims that Gillis introduced Hythlodaeus to him in Antwerp. Hythlodaeus is a mysterious explorer who had sailed with Amerigo Vespucci to America. Raphael is also the saint of travellers, and *Hythlodaeus* in Greek means something like "speaker of nonsense", an indication perhaps that the book should not be taken too seriously.

Somewhere in the New World, Hythlodaeus encountered an island that, according to him, represented an ideal society. The book is basically a critique of the fundamentally unjust and cruel social conditions in Europe in the 16th century, not the least in More's homeland.

In Utopia, a strong influence of Christian and classical virtues and concepts can be noted. The description of the Utopian institutions and laws – although there are surprisingly not many laws in place besides a constitution, and lawyers are not needed in Utopia – draw on famous ancient works on political philosophy by Plato and Aristotle.

The island of Utopia, according to the first print of the book

Although all material needs are provided for in Utopia, life there feels very monastic and dull, without personal freedom, and is probably inspired by More's stay as a child at a monastery.

Utopia is the first book in the history of literature that outlines an organized welfare state. In return for six hours of manual labour per day in agriculture and a chosen craft, a lot of uncertainties in the Western world (then and now) are cleared. Agricultural work is divided equally among all citizens and provides food to the cities. Everyone lives safely within city walls and receives for his and her labour the same food, clothing and housing. There is no room for any fashion in Utopia.

This is totally different from the system of *enclosures* in More's England, where agricultural land was appropriated for wool production, which disadvantaged the majority of the population. Utopia is a society without private property and money. Everything is distributed from public warehouses according to the needs in society. Communal meals, entertainment and religious services are provided in each city.

In Utopia, there is room for everyone's mental and intellectual development within the limits of a strict family and marital ethics where divorces are not allowed without permission, and adultery may be punished by slavery. In hospitals, the sick are cared for with love and attention. Euthanasia is possible and even encouraged for incurable patients "who have outlived themselves".

A representative democratic government is managed by elected officials and headed by a Prince (from Princeps, "The First") who does not take decisions without permission. He is chosen for life but can be deposed if he displays tyrannical aspirations. The European craving for precious metals is ridiculed by the fact that these are used in Utopia to make fetters and manacles for the slaves doing the hard and dirty work in Utopia.

The Utopians detest war "as a very brutal thing" and it is only used as a last resort, either to punish the country of a foreign aggressor or to free a friendly nation. Although all citizens, including the women, are trained in warfare, Utopia prefers to use mercenaries – the "worst sort of men" - from a rude and wild nation.

In wars, the priests in Utopia strictly oversee the fighting to minimize enemy casualties. They never lay their enemies' country waste nor burn their corn. There are several religions, including Christianity, which has been brought there by missionaries. All religions are tolerated provided that they share the beliefs in a Supreme Being, the Creator of the Universe, and the immortality of the soul. In life after death, virtuous people will be rewarded and vicious people will be punished.

Utopian thinking ... and the future

A utopia is something that is far away from us or even impossible to reach. However, there may be elements that might partly still be desirable – for example, a society where everyone has the chance to pursue happiness or where everyone's basic needs are satisfied. This double meaning is even used by Thomas More himself, who introduced the term. As already mentioned, *Utopia* means "No Place" in Greek but in English it is pronounced the same way as *Eutopia* (place of happiness).

It is doubtful whether Thomas More really envisioned the island of Utopia as the ideal society. In some areas, their customs are at odds with his own beliefs. However, it is clear that he gives a critique of many social shortcomings of his time, some of which are still with us today.

A number of experiments in history with an "ideal form of government", strongly imposed and controlled from the top, all ended very badly. The book Utopia also inspired dystopian thinking, e.g. 1984 by George Orwell and *Brave New World* by Aldous Huxley, where they in fact warn about these kinds of "ideal" societies.

To conclude in the words of More himself about the explorer Hythlodaeus, who claims that he has visited this ideal state: "*In the meanwhile, though it must be confessed that he is both a very learned man and a person who has obtained a great knowledge of the world, I cannot perfectly agree to everything he has related. However, there are many things in the commonwealth of Utopia that I rather wish, than hope, to see followed in our governments.*"

By Tom Vanderstappen

Interview met kunsthistoricus Lorne Campbell, VETO, 8/11/2016

<http://www.veto.be/artikel/interview-met-kunsthistoricus-lorne-campbell>

Interview met kunsthistoricus Lorne Campbell

'Al op mijn tiende vond ik dat Rogier van der Weyden de grootste kunstenaar was'

08 november 2016 | Cultuur | Interview | Auteur(s): Jesje Kerkhoven

© Anneleen van Kuyck

Professor Lorne Campbell ontving in oktober een eredoctoraat van de KU Leuven. We spreken met hem over Schotland, kunsthistorisch onderzoek en een beetje over plankenkoorts.

Lorne Campbell (Stirling, 1946) is een wereldvermaard kunsthistoricus en schrijver van een aantal grote standaardwerken over de kunst van de Zuidelijke Nederlanden in de vijftiende en zestiende eeuw. Naast zijn werk als onderzoeker gaf hij bijna dertig jaar les aan de universiteit van Cambridge en het prestigieuze Courtauld Institute of Art in Londen. Bovendien was hij al curator voor de National Gallery in Londen, het Museo Nacional del Prado in Madrid én voor ons eigen M-Museum.

Op 20 oktober werd aan hem een eredoctoraat uitgereikt in het kader van 500 Jaar Utopia, voor zijn levenslange bijdrage aan de geschiedschrijving van de Vlaamse kunst en in het bijzonder voor zijn ondersteuning bij de tentoonstelling *Op zoek naar Utopia*. Hij vertelt ons over de spannendste ontdekkingen van zijn carrière en zijn fascinatie voor de vijftiende en zestiende eeuw.

Goedemiddag professor Campbell. Hoe is het om weer in Leuven te zijn, nadat u in 2009 de Rogier van der Weyden-tentoonstelling cureerde?

Lorne Campbell: 'We hadden toen, in 2009, een appartement in het Begijnhof gedurende de loop van de tentoonstelling, dat was heel fijn. Ik voel me zeer vereerd dat ik van de oudste universiteit in de omgeving een benoeming heb mogen ontvangen; het is geweldig om voor zo'n privilege te worden gekozen.'

'Eerlijk gezegd ben ik erg nerveus voor de uitreikingsceremonie. Het is om vijf uur dus ik moet nog gekleed en getrimd worden voor die tijd. Ik moet in de toga en hoed worden gestoken. Het spijt me dat je even moet wachten maar ik moet ook mijn speech nog wat aanpassen.'

Waarom zou u nog zenuwachtig zijn, met dertig jaar ervaring als docent?

'Spreken in het openbaar geeft me altijd een beetje dat gevoel. Ik maak me dan druk dat ik dingen verkeerd ga zeggen. In mijn ogen mogen docenten altijd wel wat nerveus zijn.'

Ik maak graag aantekeningen tijdens een museumbezoek, dat zorgt voor een andere manier van kijken'

Volgens de universiteit werd het eredoctoraat uitgereikt in het licht van het Utopiafestival. Hoe is uw werk verbonden met Utopia?

'In de eerste plaats heb ik de aanvragen geschreven voor drie van de vier bruiklenen (voor de tentoonstelling *Op zoek naar Utopia*, red.) uit Groot-Brittannië. Ik ben geen specialist op het gebied van Thomas More maar ik ben al lang bezig met hetzelfde tijdvak. Ik ben waarschijnlijk een van de weinige mensen die in 1977-1978 betrokken was bij de grote Sir Thomas More-tentoonstelling in de National Portrait Gallery in Londen en zich dat nog kan herinneren.'

'Bij die gelegenheid vonden we de andere helft van een diptiek van Quinten Metsys, dat aan Sir Thomas More was gegeven door Erasmus en Pieter Gillis (*humanist en vriend van Thomas More*, red.). De linkervleugel bevond zich al in de koninklijke collectie, die is nu hier te zien in de tentoonstelling. De rechtervleugel was een schilderij uit de collectie van de graaf van Radnor - daar waren we het allemaal over eens. Ik kan er over uitwijken, als je wilt.'

Graag!

'Aangezien een van de schilderijen op de achterkant het koninklijke merkteken heeft van Charles I, de letters 'CR' met een kroon erboven, zel ik: 'Om de identificatie (*van de vermeende rechtermalerei*, red.) rond te krijgen, moeten we hetzelfde merk vinden op het schilderij van de graaf van Radnor'.'

'We vonden eerst niets, tot een Duitse collega zei dat ze iets zag. We konden inderdaad nog net de overblijfselen zien van een CR-merk dat bijna was weggeschaafd. Een andere collega heeft er toen voorzichtig over gewreven, waaruit bleek dat het merk inderdaad op de achterkant van het schilderij stond. Het was precies hetzelfde gepositioneerd als op het ander werk. De panelen waren op dezelfde grootte afgesneden. Het was allemaal heel spannend.'

Op zoek naar Utopia

In 2009 heeft u met Jan Van der Stock de tentoonstelling over Rogier van der Weijden samengesteld. Wat vindt u van zijn nieuwe expositie *Op zoek naar Utopia*?

'Het heeft me geraakt om voor het eerst de portretten van Quinten Metsys van Pieter Gillis en zijn vrouw te zien. Ze zijn in goede staat dus ik verheug me er al op om opnieuw te gaan en ze nader te bestuderen.'

'Ik geloof in het maken van uitgebreide aantekeningen tijdens een museumbezoek. Op die manier vallen me dingen op die ik normaal gesproken over het hoofd zou zien. De notities zelf gebruik ik vaak niet meer, maar het schrijven zorgt voor een andere manier van kijken.'

Kunt u meer vertellen over het campagnebeeld van de tentoonstelling in het M-Museum, dat afkomstig is uit de collectie van de National Gallery (zie hieronder)?

'Het was heel spannend om dat werk te onderzoeken. Toen we ernaar keken met de infraroodmachine werd de inscriptie op het armillarium, een signatuur in anagram, duidelijk zichtbaar. Toen we nog eens precies keken waar de vinger van het meisje stond, leek het of ze op de breedtegraad van Kopenhagen wees, waar ze vandaan kwam.'

'Ik had eerder gewerkt aan de koninklijke verzameling en ze hadden een groepsportret van de drie kinderen van Christiaan II van Denemarken. Dorothea is links in beeld en dat kind lijkt heel erg op het meisje op dit portret. En ik had al zo'n vermoeden dat dit een ander portret kon zijn van Dorothea, omdat ze zo prachtig gekleed is en enorme parels op haar kleren heeft.'

© Dirk Pauwels

Is dat het spannendste wat u heeft meegemaakt als curator?

'Nee, dat was in de context van Thomas More. In de National Gallery waren we bezig met een onderzoek naar een portret dat beschadigd was, maar waarschijnlijk van groot belang. Er werd van gezegd dat het valselijk met Hans Holbein gesigneerd was. Ik zei tegen mijn collega, die er op dat moment met een microscoop naar keek, "Die inscriptie moet 'H. Holbein zijn", en zij zei "Nee, de inscriptie is 'F. P. O...'. We hebben een gesigneerde Frans Pourbus (de Oudere)! Ik heb veel ontdekkingen mogen meemaken, meestal als resultaat van een samenwerking.'

Edinburgh en Brugge

Hoe raakte u geïnteresseerd in de periode van de vijftiende en zestiende eeuw?

'Ik had het geluk dat mijn vader een schilder was en heel veel boeken had over kunst. Hij moedigde ons aan om ze in te kijken. Ik las hier en daar een stukje en snuffelde in de reproducties. Al op mijn tiende vond ik dat Rogier van der Weyden de grootste kunstenaar was.'

'In Schotland was de vijftiende eeuw bovenindien een heel dramatische periode. Er was een nauwe band tussen Schotland en de Lage Landen. Heel direct zelfs, aangezien de oversteek van Edinburgh naar Brugge korter is dan de afstand van Edinburgh naar Londen.'

'Daarnaast gingen we kijken naar de vijftiende-eeuwse schilderijen die vrij toegankelijk zijn in Schotland. We hebben bijvoorbeeld de grote panelen die Hugo van der Goes schilderde voor Edinburgh. Aan die panelen werk ik in november. We gaan proberen om het bewijs bij elkaar te zoeken voor de schenker, een Schot die waarschijnlijk in Brugge was grootgebracht. Toen hij de schilderijen wilde, stuurde hij iemand naar Gent om Van der Goes te vragen. Van der Goes was in Gent, en Memling was op dat moment, in de jaren 1470, de succesvolste kunstschilder in Brugge. Toch blijft die opdrachtgever niet bij Brugge, bij Memling die waarschijnlijk wel beschikbaar was.'

'Het lijkt er bovendien op dat er een verband is tussen deze man, de klerk Edward Bonkil, en de koningin van Schotland, Maria van Egmont-Gelre, die was grootgebracht aan het hof van Filips de Goede. Ze heeft een kerk en hospitaal opgericht in Edinburgh en Bonkil was de eerste provost van die kerk.'

We weten nu waar u vandaan komt en wat u onderweg bent tegengekomen. Wat gaat u vanaf hier doen?

'Er komt een heruitgave van de catalogus die ik in de jaren tachtig heb uitgegeven over vroeg-Nederlandse schilderijen in de koninklijke verzameling, vijftiende en zestiende eeuw. Het zou kunnen dat ik die geografisch uitbreid met een aantal Franse en Spaanse werken.'

'Het andere project waar ik bij betrokken ben is de catalogus van vijftiende-eeuwse Nederlandse schilderwerken in het Prado museum in Madrid. Die wordt geschreven door een relatief jonge kunsthistoricus, José Juan Pérez Preclado. We werken samen met de wetenschappers en conservatoren van het Prado.'

Veel succes daarmee. We danken u voor het interview.

'Jullie ook bedankt voor het luisteren. Ik hoop dat ik niet te lang heb gesproken.'

Across. Liège - FELT, A Plus, 9/11/2016

<http://a-plus.be/actuel/across-liege-felt/#.WJg3WI-cEe8>

ACROSS | LIÈGE – FELT

23.11.2016 tot 23.11.2016

 A- LEZING

Zarren © FELT

Twee jaar geleden wonnen ingenieur-architecten Jasper Stevens en Karel Verstraeten de INTERIEUR Award met hun project 'Behind the Curtain'. Het betekende het startschot voor FELT. Anno 2016 werkt het Gentse architectenbureau aan een variëteit aan projecten, van architectuur tot scenografie. Zo ontwierpen ze recent de scenografie voor de overzichtstentoonstelling 'De Wonderjaren in Maquettes' (cc Knokke-Heist) en 'In Search of Utopia' (Museum M), en staat de nieuwbouw voor de gemeenteschool van Zarren in de steigers.

Of het nu gaat om architectuur of meubelontwerp, ieder ontwerp wordt gezien als een toevoeging aan de bestaande context. Architectuur als een bemiddeling tussen de omgeving en de gebruiker; scenografie als een bemiddeling tussen het gebouw, de collectie en de toeschouwer. Benieuwd? Ontdek de visie en het werk van FELT tijdens de laatste Across-lezing van dit najaar! Reserveer hier alvast uw plaatsje.

Afstammeling van Thomas More bezoekt Utopia-tentoonstellingen in Leuven, Belga, 14/11/2016

Afstammeling van Thomas More bezoekt Utopia-tentoonstellingen in Leuven

(BELGA) = François de Pierpont, een rechtstreekse afstammeling van Thomas More, heeft maandag in Leuven een bezoek gebracht aan de twee grote More-tentoonstellingen in museum M en de Universiteitsbibliotheek. De tentoonstellingen werden opgezet naar aanleiding van het feit dat het boek 'Utopia' van de Engelse humanist precies 500 jaar geleden in Leuven van de persen rolde.

De stamboom van François de Pierpont gaat rechtstreeks terug naar Thomas More. Hij is een kleinzoon van baron André Terlinden, wiens vrouw op haar beurt een kleindochter was van de Engelse Madeleine Jerningham en de Franse baron Alfred Hainguerlot. Jerningham was een afstammeling van Thomas More. De rechtstreekse bloedband met Thomas More heeft hem naar eigen zeggen altijd gefascineerd.

De Pierpont kreeg op beide tentoonstellingen een rondleiding van de curator. 'Op zoek naar Utopia' in museum M, focust door middel van 80 topstukken uit de hele wereld, met onder meer werk van alle grote Vlaamse Meesters uit de 15e en 16e eeuw, op het boek, fantasmes van kunstenaars over Parijs, de ontdekkingen van nieuwe werelden en de beginnende wetenschap in die tijd. De expo 'Utopia & More' in de Universiteitsbib focust meer op de figuur van More zelf, met tal van originele brieven en zelfs een van zijn nekervels. Beide tentoonstellingen lopen nog tot 17 januari 2017.

Un descendant de Thomas More visite les expositions consacrées à Utopia à Louvain, Belga, 14/11/2016

Un descendant de Thomas More visite les expositions consacrées à Utopia à Louvain

(BELGA) = François de Pierpont, un descendant direct de Thomas More, a visité lundi l'exposition "A la recherche d'Utopia" qui se tient au musée M à Louvain et "Utopia & More" à la bibliothèque universitaire. L'ouvrage écrit par l'humaniste britannique est sorti de presse il y a exactement 500 ans à Louvain.

L'exposition "A la recherche d'Utopia" met l'ouvrage en valeur grâce à 80 chefs-d'œuvre venus du monde entier, des tableaux flamands des 15e et 16e siècles, des évocations des fantasmes des artistes sur Paris ainsi que la découverte de nouveaux mondes et de la science naissante à l'époque.

L'exposition "Utopia & More" qui se tient pour sa part dans la bibliothèque de l'université, se concentre sur la figure de l'auteur, avec une série de lettres originales et même l'une de ses vertèbres cervicales.

Ces deux expositions sont à découvrir jusqu'au 17 janvier 2017.

Afstammeling van Thomas More bezoekt expo "Utopia", De Redactie, 14/11/2016

<http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/cultuur%2Ben%2Bmedia/kunsten/1.2819393>

Afstammeling van Thomas More bezoekt expo "Utopia"

Museum M/Dirk Pauwels

ma 14/11/2016 - 19:40 · Belga

François de Pierpont, een rechtstreekse afstammeling van Thomas More, heeft maandag in Leuven een bezoek gebracht aan de twee grote More-tentoonstellingen in Museum M en de Universiteitsbibliotheek. De tentoonstellingen werden opgezet naar aanleiding van het feit dat het boek "Utopia" van de Engelse humanist precies 500 jaar geleden in Leuven van de persen rolde.

De stamboom van François de Pierpont gaat rechtstreeks terug naar Thomas More. Hij is een kleinzoon van baron André Terlinden, wiens vrouw op haar beurt een kleindochter was van de Engelse Madeleine Jerningham en de Franse baron Alfred Hainguerlot.

Jerningham was een afstammeling van Thomas More. De rechtstreekse bloedband met Thomas More heeft hem naar eigen zeggen altijd gefascineerd.

Jerningham was een afstammeling van Thomas More. De rechtstreekse bloedband met Thomas More heeft hem naar eigen zeggen altijd gefascineerd.

De Pierpont kreeg op beide tentoonstellingen een rondleiding van de curator. "Op zoek naar Utopia" in museum M focust door middel van 80 topstukken uit de hele wereld op het boek, fantasmes van kunstenaars over Parijs, de ontdekkingen van nieuwe werelden en de beginnende wetenschap in die tijd.

De expo "Utopia & More" in de Universiteitsbib focust meer op de figuur van More zelf, met tal van originele brieven en zelfs een van zijn nekervels. Beide tentoonstellingen lopen nog tot 17 januari 2017.

Op zoek naar Utopia, Doorbraak, 14/11/2016

<http://www.doorbraak.be/nl/nieuws/op-zoek-naar-utopia>

CULTUUR ARTIKEL

Door Guido Lauwaert

14 november 2016, 14:47

OP ZOEK NAAR UTOPIA

Verslag van de expo 'Op zoek naar Utopia'.

In het Leuvense Museum M loopt tot half januari 2017 de tentoonstelling *Op zoek naar Utopia*, naar aanleiding van het feit dat een half millennium geleden *Utopia* van de Britse rechtsgeleerde en politicus Thomas More verscheen.

Dat de viering in de stad van de katholieke universiteit doorgaat is niet verwonderlijk. Hoewel het is opgedragen aan de Antwerpenaar Pieter Gilles, werd de eerste druk verzorgd door de Leuvense drukker Dirk Mortons. Dat Thomas More bovendien eerder katholiek dan anglicans gezind was, hoeft ongetwijfeld meegespeeld dat Leuven de 'viering' binnenhaalde. Daarenboven was More sterk bevriend met Erasmus van Rotterdam, alweer een katholiek. Erasmus had enkele jaren voordelen. In 1511 zijn satires *Lof der zotheid* aan Thomas More opgedragen. Heide literaire juweeltjes kunnen als een geheel gezien worden. More en Erasmus deelden dezelfde soort humor en waar *Lof der zotheid* de idioot maatschappij op de korrel neemt, gaat *Utopia* de andere richting uit: het stolt de ideale maatschappij voor. Simpelweg gezegd: de wereld van Erasmus is een last, die van More een lust.

De tentoonstelling

Een pracht van een initiatief van Museum M, helaas blijkt dat de bezoeker onbevredigd het pand verlaat, waaronder meer aan het eind van dit hoofdstuk. Meer dan 80 stukken van Vlaamse meesters en andere kunstenaars staan er in de folder om bezoekers te ronselen. Naar waarheid en werkelijkheid is een groot aantal van de kunstwerken van de hand van navolgers. Artiesten – vaak anoniem – die schilderden à la manière de grand père Jheronimus Bosch, kopieën of werken die afkomstig zijn uit het atelier van Hans Holbein de Jonge en Albrecht Dürer, al moet gezegd worden dat van beide grootmeesters enkele originele werken te zien zijn. De mooiste zijn de tekeningen. Het is echter goed mogelijk dat leeuwelingen het eindwerk uitvoeren en de grootmeester na voltooiing keek, keurde en bij tevredenheid signeerde. De meeste indruk – door hun scherpe warmte – maken de schilderijen van Jan Gossaert en Quinten Metsys.

Het meest aantrekkelijke van de hele tentoonstelling zijn de hemel- en wereldkaarten [met als absolute topper de wereldkaart gemaakt door de Normandische cartograaf Pierre Desceliers], de astronomische instrumenten en de drie Besloten Hofjes, vervaardigd door de nonnen van het Onze-Lieve-Vrouw Gasthuiszusters Augustinessen van Mechelen. De Tuin van Heden als het Aards Paradijs zoals dat er zal uitzien in het Eeuwig Leben. De assemblagekunst van Marcel Duchamp, Marcel van Maele, Vic Gentils, Panamarenko, Jean Tinguely heeft duidelijk voorouders.

Het geheel oogt mooi, de moeite van een bezoek waard, maar mist vormgeving. Een zaal met tapijten, met schilderijen, met beelden en instrumenten, allemaal keurig opgehangen en uitgestald, zonder dat ook maar één ogenblik een historisch verband te vinden is. Gidsen trachten daarvan te verhelpen, maar hun verhaaltjes vertellen enkel wat al geweten is, voor wie het verstandelijk niveau van Sven Gatz oversteigt. Ze doen hun best, de gidsen, zonder dat oost en west van Thomas More, de kunst en wetenschap van de vijftiende en zestiende eeuw een historische samenhang krijgen. En daarom, beste lezers, dat de bezoeker onbevredigd het pand verlaat.

De catalogus

Een lijvig boekwerk. De afbeeldingen zijn netjes afgedrukt, al missen ze soms scherpte waardoor het dieptebied aan kwaliteit inblijft. Elk afbeelding van een manuscript, schilderij, hofje, kaart, houtsneude, beeldhouwwerk wordt uitvoerig becommentarieerd, al te vaak echter vanuit een hautaine, pedante houding. Door die instelling is het lezen ervan vechten tegen de vaak, of wekt het ergernis op. Een verklarende tekst bij een afbeelding moet een extra etage hebben. Moet meer vertellen dan wat je al ziet, en wie het niet ziet heeft geen nut aan de wetenschappelijke benadering omdat hij best tevreden is met de schoonheid en verlekkerd is op het enigmatische.

Kortom, de catalogus is te veel een naslagwerk en te weinig een historisch verslag van de reformatie. *Utopia* van Thomas More is een niet onbelangrijk bewijs van die christelijke stroming. Waar het de tentoonstelling aan ontbreekt had de catalogus kunnen verhelpen. Jammer genoeg doet het dat niet. Het absolute minpunt is dat elk commentaar een persoonlijke toets van de opsteller mist. Te sterk lijken de toelichtingen op knip- en plakwerk uit de bibliotheek van norikel Wiki. En dat is, op één procent na, saaie kost.

Conclusie

Wie in *Op zoek naar Utopia* op zoek gaat naar de meerwaarde van Thomas More's beroemde werk – want het was niet enkel een spelerei maar bovendien een sociaal pamflet – komt bedrogen uit. Toch is een visite aan te raden. Voor wie wat hij al weet bevestigt wil zien. Altijd leuk en mons meegenomen. En voor wie slechts een tijdsbeeld verlangt met als uitgangspunt *Utopia*, voelt zich niet bedrogen. Geen temps perdu. Salut.

Vachaudez, C., La reine Mathilde à la découverte d'Utopia, Eventail, 14/11/2016

<http://www.eventail.be/component/k2/1987-la-reine-mathilde-a-la-decouverte-d-utopia>

La reine Mathilde à la découverte d'Utopia

Mis à jour par Christophe Vautrin le lundi 14 novembre 2016 05:07

2 avis

DR

UNE FOIS ENCORE, LE MUSÉE DE LOUVAIN NOUS GRATIFIE D'UNE EXPOSITION DE QUALITÉ, DÉCORTIQUANT DE FAÇON PERTINENTE ET DIDACTIQUE UN SUJET ÉMINENTMENT ORIGINAL. IL SERAIT D'AILLEURS GRAND TEMPS QUE LES INSTITUTIONS NATIONALES EMOÎTENT LE PAS À PAREILLE DEMARCHE ET REPENSENT SÉRIEUSEMENT LE RÔLE DES MUSÉES.

La souveraine ne s'y est pas trompée et a souhaité soutenir l'initiative. Sa visite a ainsi mis en lumière le travail des commissaires qui sont parvenus à réunir près de 80 chefs-d'œuvre issus des plus grandes collections européennes. Le projet s'est inspiré d'*Utopia*, livre rédigé par Thomas More, ce juriste, historien, philosophe, humaniste, théologien et homme politique anglais dont l'éruditin a traversé les époques. Il y a exactement 500 ans que cet ouvrage emblématique sortait de presse à Louvain chez l'imprimeur Dirk Martens.

DR

Dérypter une nouvelle fois la portée de son message, à la lumière de peintures, de cartes géographiques, de tapisseries ou d'instruments scientifiques, paraît-on ne peut plus opportun. Quatre thèmes structurent l'exposition. Le premier revient sur l'*ouvrage* lui-même, écrit par un homme que la mauvaise gestion et la corruption choquait profondément. Sa réponse fut *Utopia*, une île imaginaire où le honneur et la justice régnaient en maître. Le deuxième souligne l'importance de l'harmonie du monde idéal mais reconnaît qu'il y a toujours un revers à la médaille et que certains en sont exclus, où quand utopie et dystopie entrent en collision. Le troisième, intitulée 'Derrière l'horizon', illustre la curiosité des artistes qui s'interrogent sur les mondes nouveaux et leurs ressources, mettant en scène de mythiques licornes ou d'étranges animaux esquissés grâce à des pigments ramenés de ces terres inconnues.

DR

Enfin, le quatrième explique comment la **science** a pu aider ceux qui voulaient comprendre le fonctionnement de l'**univers** et la notion d'**éternité**. Tous les instruments présentés ont été fabriqués à **Louvain**, au XVIe siècle, à une époque où la ville livrait à toute l'**Europe** astrolabes et sphères armillaires. La Reine s'est longuement attardée devant les œuvres de **Quentin Metsys**, **Jan Gossaert**, **Albrecht Dürer** ou **Hans Holbein**, subjuguée par les interprétations d'**Utopia** et l'inspiration que cet ouvrage unique généra.

Rédigé par Christophe Vachaudé:

Nazaat ontdekt nekwervel van onthoofde More, Het Nieuwsblad, 15/11/2016

http://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20161114_02571674

Nazaat ontdekt nekwervel van onthoofde More

15/11/2016 om 03:00 door atb - Print - Corrigeren

(FOTO: ATB)

LEUVEN - In het kader van de tentoonstelling Utopia & More, rond de Engelse humanist en politicus Thomas More, is nazaat François de Pierpont maandag te gast geweest in de universiteitsbibliotheek. Hij was erg geïnteresseerd in het stuk nekervel dat de familie had bewaard na de onthoofding van More. Die had de suprematie van de koning over de kerk van Engeland verworpen.

Kockartz, A., The Future is More: "Auf der Suche nach Utopia", Flandern Info, 16/11/2016

<http://deredactie.be/cm/vrtnieuws.deutsch/landundleute/1.2820256>

The Future is More: "Auf der Suche nach Utopia"

⌚ Mi 16/11/2016 10:59 ▲ A.Kockartz

Thomas More, auch bekannt als Thomas Morus, war ein Staatsmann, Philosoph und Schriftsteller aus dem England des 16. Jahrhunderts. Geprägt hat More allerdings den Humanismus und zwar mit seinem Buch „Utopia“. Hierin beschreibt er seine Vorstellung einer idealen Gesellschaft. „Utopia“ kam vor genau 500 Jahren heraus und der Erstdruck fand in der brabantischen Universitätsstadt Löwen statt. Diesen Jahrestag feiert die Stadt mit einer ganzen Reihe an Ausstellungen.

„Utopia“ von Thomas More mag vor 500 Jahren erschienen sein, doch das Werk ist und bleibt aktuell, denn Mores Vorstellungen von einer idealen Gesellschaft blöten Lösungen und Denkansätze zu Themen, über die heute noch leidenschaftlich und kontrovers diskutiert wird: Demokratie, kostenloser Zugang zu Bildung, Storbhilfe, Pflichterche, gleiche Rechte für Mann und Frau...

Die Karte zu „Utopia“

Auslöser für das Verfassen von „Utopia“ war der Ärger von Thomas More über die seinerzeit allumfassende Korruption in seiner englischen Heimat. Ihr kehrte er zeitweise den Rücken, um in den damaligen Niederlanden humanistisch zu arbeiten und um sein Werk über eine ideale Insel des Glücks und der Gerechtigkeit zu verfassen.

Doch „Utopia“ ist gleichzeitig eine Kritik an der damals bestehenden Staatsform in England. More verfasste sein Schlusswerk damals in der flämischen Hafenstadt Antwerpen. Und auch Löwen war und ist in der flämischen Geschichtsschreibung zu Thomas More äußerst wichtig, denn dort wurde dessen Buch im Jahr nach dem Verfassen in der Druckerei von Dirk Martens an der Ecke Naamse- und Standonckstraat zum ersten Mal vervielfältigt und zwar genau am 16. Dezember 1516. Davon zeugt dort übrigens ein vor kurzem enthüllter Gedenkstein.

Ausstellungreihe

Thomas More alias Thomas Morus

Neben der Ausstellung „Auf der Suche nach Utopia“ im M-Museum in Löwen zeigt die historische Universitätsbibliothek „Utopia & More, Thomas More, die Niederlande und die Utopische Tradition“, die durch „Utopia“, durch das Leben und Werk des britischen Humanisten und durch die Utopie als Stilmittel der Literatur führt. Auch hier führt der Weg durch Kunstwerke - z.B. ein Gemälde, dass Thomas More auf dem Weg aus Schafot zeigt, historische wissenschaftliche und philosophische Dokumente und eine Art Reliquie, ein Nackenknochen More's, der eigentlich in Brugge aufbewahrt wird.

Das M-Museum Löwen ergänzt das More-Event durch eine weitere hochinteressante Ausstellung, die den Versuch startet, Flüchtlinge aus aller Welt irgendwo eine ideale Ansiedlung zu bieten. „Utopia“ ist eine Idee von mehreren Architekten teams, die eine fiktive Insel vorstellen. Die Basis dazu bildet Ceuta, eine spanische Stadt im nordafrikanischen Gibraltar, in die sich viele Flüchtlinge flüchteten, die den Weg nach Europa über das Mittelmeer suchen... „Utopia, Möglichkeit einer Insel“ ist hochspannend und... utopisch zugleich.

Kernstück „Auf der Suche nach Utopia“ - Ausstellung in vier Teilen

Das Museum M teilt die Ausstellung „Auf der Suche nach Utopia“ in vier Bereiche ein. Im ersten Teil liegt der Fokus auf dem gleichnamigen Buch von Thomas More, in dem dieser die ideale Gesellschaft beschreibt, in der Glück und Gerechtigkeit oben an stehen. „Bilder von Paradies und Hölle“ ist der Titel des zweiten Teils und der dritte Bereich wird „Vorstellung des Unbekannten“ genannt.

Kernstück „Auf der Suche nach Utopia“ - Ausstellung in vier Teilen

Das Museum M teilt die Ausstellung „Auf der Suche nach Utopia“ in vier Bereiche ein. Im ersten Teil liegt der Fokus auf dem gleichnamigen Buch von Thomas More, in dem dieser die ideale Gesellschaft beschreibt, in der Glück und Gerechtigkeit oben an stehen. „Bilder von Paradies und Hölle“ ist der Titel des zweiten Teils und der dritte Bereich wird „Vorstellung des Unbekannten“ genannt.

Dirk Paauwes
Meisterwerke aus Sammlungen aus
der ganzen Welt.

„Bilder von Paradies und Hölle“ ist der Titel des zweiten Teils und der dritte Bereich wird „Vorstellung des Unbekannten“ genannt. Die Ausstellung wird mit einem letzten Bereich abgerundet, in dem Beispiele aus der Kunstgeschichte gezeigt werden, die sich mit der Suche nach einer „utopischen“ Gesellschaft auseinander setzen.

Und genau diese vier Bereiche werden mit einer selten gesehenen Zusammenstellung von Kunstwerken aus aller Welt unterstrichen. Alles in allem ist alleine das Betrachten dieser Gemälde, Zeichnungen und Drucke regelrecht atemberaubend. Zu den Höhepunkten gehört das „Portrait von Erasmus“ von Quinten Metsys aus dem Jahr 1517 und einige weitere Werke, die die beiden Humanisten Erasmus und Pieter Gillis im Jahr 1517 bei Quinten Metsys als Geschenk für ihren guten Freund Thomas More bestellten. Das „Portrait von Erasmus“ befindet sich übrigens im Besitz Ihrer Majestät, Königin Elisabeth II. von England.

Quinten Metsys

Selten waren übrigens in diesen Zeiten so viele Werke von Quinten Metsys, auch bekannt als Quinten Massys (ca. 1466-1530), an einem Ort zu sehen. Metsys gehörte zum illustren Kreis der Humanisten in dieser Zeit, zu denen auch Erasmus von Rotterdam gehörte, ein Freund von Thomas More.

Dirk Paauwes
Wandteppiche aus den Manufakturen
von Tournai.

Unter den im M-Museum ausgestellten Werken gehören auch Kupferstiche von Albert Dürer, Gemälde des Meisters von Frankfurt oder Hieronymus Bosch. Wandteppiche aus dem 15. und 16. Jahrhundert aus den Manufakturen von Tournai (Hennegau), natürlich die Originalausgabe von „Utopia“ und, ganz außergewöhnlich, die „Geschlossenen Gärten“ aus Mechelen (auch Paradiesgärtlein oder lat. *hortus conclusus* genannt), mittelalterliche Marienbilder in Form von Figuren, Rotabels und Bildnissen.

Diese Ausstellung ist allemal einen Besuch wert. Sie spricht Kunstabinteressierte, Humanisten und Philosophen, Historiker und auch einfach nur Neugierige an, die Inspiration suchen oder die mehr über den Ursprung Europas erfahren wollen. Der Verfasser dieser Zeilen freut sich nach dem Besuch der Ausstellung, das Buch „Utopia“ zu kaufen und zu lesen. So inspirierend kann eine sorgfältig aufgebaute Ausstellung sein...

Mehr Info: www.utopialeuven.be/

The week in brief: 21 November, Flanders Today, 21/11/2016

<http://www.flanderstoday.eu/current-affairs/week-brief-21-november>

M Museum in Leuven welcomed a special guest to its exhibition on Thomas More's *Utopia* last week. François de Pierpont is a **direct descendant of More**, the chancellor to Henry VIII who in 1516 wrote the book (and coined the word) on which the exhibition, *In Search of Utopia*, is based.

EUtopia, mogelijkheid van een eiland, Bouwen Wonen, 24/11/2016

<http://www.bouwenwonen.net/architectuur/boeknieuwsread.asp?content=EUtopia---Mogelijkheid-van-een-eiland&id=40360>

EUtopia - Mogelijkheid van een eiland

Utopia van Thomas More bestaat 500 jaar. Dat vieren we met een tentoonstelling in Museum M, en nu ook met een boek. *EUtopia – Mogelijkheid van een eiland* stelt de vraag naar het kritisch vermogen van de utopie en naar de architectuur als utopische praktijk. Hoe kan het utopisch denken vandaag nog relevant zijn? Kunnen we de utopie nog situeren op een ongerept eiland? Moet goede architectuur niet een beetje utopisch zijn?

Het boek van Thomas More is vandaag nog verrassend actueel. De publicatie vertrekt van een close reading van de tekst en de vragen die hij opwerpt voor de 21ste eeuw. Vier architectenteams en een kunstenaarscollectief gingen aan de slag met die vragen en houden onze samenleving een spiegel voor.

Met bijdragen van Office Kersten Geers David Van Severen; Julien De Smedt Architects; noArchitecten; Camiel Van Noten, Maxime Peeters & Wouter Van der Hallen; LAB[au].

EUtopia – Mogelijkheid van een eiland / Possibility of an Island

Joeri De Bruyn en Ward Verbakel (eds.)
Fotografie: Filip Dujardin
Vormgeving: Rene Tichelaar, Anagramme
96 pag., 24 x 17 cm, softcover, goud op snee
Tweetalig (ENG / NL)
ISBN: 9789491789144

Prijs: 15 € (+ 3 € verzendkosten)
[Hier bestellen](#)

Vercammen, A., M-useumnacht: Prijsuitreiking ‘Schrijf een nieuwe utopie’, Club Kultuur, 24/11/2016

<https://clubkultuur.wordpress.com/2016/11/24/m-useumnacht-prijsuitreiking-schrijf-een-nieuwe-utopie/>

M-useumnacht: Prijsuitreiking ‘schrijf een nieuwe utopie’

NOVEMBER 24, 2016 / ANDREA VERCAMMEN

In 2016 werden Leuvense studenten aangemoedigd om in de voetsporen van Thomas More te treden en hun eigen utopie te schrijven. De prijsuitreiking gebeurde in de Forumzaal van Museum M. Ook als je zelf niet had deelgenomen was het de moeite dit korte debat van de vier laureaten en twee eervolle vermeldingen bij te wonen. De warme radiostem van Kristien Bonneure, die gastvrouw van dienst was, was enorm aangenaam om naar te luisteren. Zoals meteen duidelijk werd, hadden de zes winnaars (want dat waren ze eigenlijk allemaal wel op hun eigen manier) op de meest originele en creatieve manieren hun mooie, idealistische, niet altijd realistische, soms controversiële maar alleszins utopische gedachten vormgegeven. Met essays over science fiction tot poëzie tot architectuur werd de interdisciplinaire aard van de wedstrijd in de schijnwerpers gezet.

Alan Szepieniec, die als eerste zijn utopie mocht verdedigen, opteerde in zijn ideale rechtssysteem voor een automatisering van justitie waarin objectief kan worden argumenteerd welke beslissingen ethisch zijn en welke niet, en zorgde daarmee voor een discussie over de utopische of dystopische bedoelingen van zijn tekst.

Een actuele kwestie werd aangekaart door een aantal masterstudenten sociale en culturele pedagogiek, die daarvoor dan ook een eervolle vermelding ontvingen. Zij legden in hun denkbeeldige universiteit de nadruk op vluchtelingen en hun toegang tot het hoger onderwijs en deden in 'Universitopia' de grens tussen professor en student vervagen.

Johanna Brankaer leverde een poëtisch pleidooi voor de omarming van het schijnbaar nutteloze met de bescheiden titel 'Aanzetten tot Utopia', waarin ze poëtische verzen gebruikt als symbool voor de zogenaamde nutteloosheid van het vasthouden aan vorm, die eigenlijk veel nuttiger is dan we denken.

Kunstwetenschapper Hans Couder bedacht een utopie in de vorm van een boortreksverhaal met een science fictionkantje eraan en versierde het met de oorverdovend mooie titel

'Nergens is de plaats in de eeuwigheid', waar mee hij een knipoog gaf naar de plek waar Thomas More's *Utopia* zich afspeelt.

Architectuurstudent **Fred Meeuwen** interpreteerde de opdracht niet als anders, en dicende bchalve een essay vooral ook prachtige ontwerpen van zijn Gentse utopie in. Niet alleen zette hij schappen en tarwe op het dak van de Sint Niklaaskerk, maar hij berekende ook hoe lang het zou duren om voor elke Gentenaar een wollen trui te breien en raakte daarmee aan de problematiek van het consumptiegedrag van de hedendaagse maatschappij.

Als laatste stelde ook nog doctoraatsstudent biologie **Petrus Van der Auwera** in een bijzonder intertekstueel essay zijn darwinistische ontdekking van een nieuw utopisch dier voor, de *Theropithecus heterocephalus*. Die baviaanachtige uit de Ethiopische hooglanden is een verbetering van de mens door zijn gebruik van folosynthese, geboortebeperking en een soort van telepathie-achtig delen van gedachten tijdens groepsmomenten.

Op het einde van de discussie kwam rector Rik Torfs prijzen uitreiken en een van zijn bemoedigende speeches geven. Daarna was de literaire en vooral utopische discussie afgelopen, en kon iedereen naar huis met stof tot denken over de verbetering (en misschien soms verslechtering) van onze maatschappij die zou plaatsvinden als we deze getalenteerde jongeren carte blanche zouden geven.

Dit evenement was deel van de M-useumnacht. Meer informatie en de volledige essays van de laureaten en eervolle vermeldingen vind je hier. Onze mening over de performances en concerten die te bekijken en beluisteren waren op de M-useumnacht, vind je straks ook op deze website.

Bonneure, K., ANALYSE. Schrijf zelf je Utopia!, De Redactie, 24/11/2016

<http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/opinieblog/analyse/1.2826616>

Op 24/11/2016 om 09:52 door Kristien Bonneure.

In Leuven zijn naar aanleiding van het Utopia-evenement de prijzen uitgereikt voor "Schrijf een nieuw Utopia". Dat moet je ook eens proberen, want je eigen Utopia uitdenken, is een antidotum tegen cynisme.

Kristien Bonneure is VRT-journalist. [De Utopia's van de drômende studenten zijn hier te vinden...](#)

Er zijn er nog zo'n dertig van in de wereld, en een aantal kunt u nog tot in januari aanschouwen in M Museum Leuven: een eerste druk van "Utopia. Een gouden boekje, niet minder heilig dan grappig, over de ideale republiek en over het eiland Utopia".

Een half millennium geleden, midden december 1516, werd het boek gedrukt door Dirk Martens op een Leuvense pers. De auteur was Thomas More, adviseur van Hendrik de Achtste in Engeland. Wie Wolf Hall van Hilary Mantel leest, leert de schrijver kennen als een machtspoliticus pur sang, die volop deelnam aan de game of thrones. More werd onthoofd en – veel later – heilig verklaard.

Geen privébezit, geen vrije seks

Utopia is een bijzonder boekje, tegelijk satire op de misstanden in Engeland en visionaire droom over een ideale samenleving. Een eilandstaat met democratische verkiezingen, met collectief bezit, waar iedereen een soort basisinkomen krijgt in ruil voor zes uur arbeid per dag. Er is goed onderwijs, kinderopvang, euthanasie. Maar buitenhuwelijks seks is er uit den boze, en slavernij en kolonisatie zijn allerminst afgeschaft.

Opvallend hedendaags

In de zwierige Nederlandse vertaling van Paul Silverentand leg je voortdurend de link naar nu. "Ook de waarheid is een kwestie van opinie", Post-truth als woord van het jaar... 1516?

Of neem nu deze passage: "Ook vonden ze het vreemd dat goud tegenwoordig, hoewel eigenlijk nergens goed voor, overal op aarde zo veel waard is dat zelfs iemand met een plaat voor zijn kop en de intelligentie van een stuk hout die ook nog eens door en door slecht is, toch talloze goede, verstandige mensen mag vertellen wat ze moeten doen, alleen vanwege het feit dat hij een grote berg gouden munten heeft."

In Utopia zijn dus alleen de pispotten van goud. Aan welke torenflat in New York doet me dat nu toch denken?

Wetenschappelijke Utopia's

Utopia, More en de culturele context staan dit jaar in de kijker in Leuven. Naast de tentoonstelling In M Museum valt er ook veel te lezen. In een heerlijke combinatie van vooruitblikken, wensdenken, fantasieren en al dan niet beredeneerd gokken zijn mensen in de pen gekropen om een eigen, nieuw Utopia op papier te zetten.

Meer dan vijftig docenten en onderzoekers van de KU Leuven hebben utopieën in hun eigen vakgebied bedacht. Over vervangorganen, stamcellen, grenzeloze energievoorziening, superatomen, bestuursvormen in the cloud, een wereldgrondwet, internationale sociale zekerheid, noem maar op.

'A truly golden handbook' is in het Engels, en spoort dus helemaal met het Latijn van More. Een groep auteurs heeft ook een ideale blauwdruk van Leuven gemaakt: [Utopia](#). Een stad van de toekomst waar de aanhangers van transitie naar duurzaamheid graag zouden wonen.

Dromende studenten

En dan was er een wedstrijd voor studenten: 'Schrijf een nieuw Utopia'. Ik mocht de inzendingen mee beoordelen. *Himmelhoch utopisch uitbreken* durde bijna niemand. Dat is misschien niet zo verwonderlijk.

Utopieën hebben een gevaarlijk kantje. Onk al bij Thomas More, maar zeker bij andere auteurs als George Orwell ('1984'), Aldous Huxley ('Heerlijke nieuwe wereld') of Dave Eggers ('De cirkel') is de ideale samenleving blijkbaar altijd gebaseerd op wantrouwen, controle en onvrjiheld.

Toegespast in de sociale praktijk leidde dat regelrecht naar totalitarisme, naar de goelag of het kalifaat. Maria Brouwers schrijft in haar nawoord van Utopia als laatste zin: "I aan de ideale maatschappelijk orde alsjeblieft blijven waar die is: op een niet-bestand eiland". Zelfs Dyab Abou Jahjah riep dinsdag uit in De Afspraak: ik ben tegen Utopia!

“Je eigen Utopia uitdenken en uitproberen is een antidotum tegen cynisme.

Iet siert de studenten dat ze toch een poging hebben ondernomen om utopische aanzetten te geven.

Een architectuurstudent tekende een nieuw Gent uit, gebouwd in de hoogte, zelfvoorzienend. Een godsdienstwetenschapster verbeeldde zich een utopische mens met veel tijd om te twijfelen. Een ingenieur bedacht een griezelig geautomatiseerd, logisch systeem van ethiek en rechtspraak, zonder nood aan interpretatie. Een bioloog verzorgde een nieuwe 'menselijke' soort, die zich voedt door fotosynthese. Prikkelerende essays, stuk voor stuk.

Want het is niet omdat een alomvattende ommezwaai naar een nieuwe wereldorde niet wenselijk of mogelijk is, dat we geen kleine stappen kunnen zetten of experimenteren. dat we niet mogen dromen. Je eigen Utopia uitdenken en uitproberen is een antidotum tegen cynisme. *The next big thing will be a lot of small things.*

In Search of Utopia: how the world was perceived 500 years ago in 80 top pieces, De Redactie, 24/11/2016

<http://deredactie.be/cm/vrtnieuws.english/Culture/1.2825032>

In Search of Utopia, how the world was perceived 500 years ago, in 80 top pieces

Curator Jan Van der Stock talks of a "unique, high-quality" collection.

Thu 24/11/2016 - 10:15 Michael Torfs

Aren't we all in search of the perfect world? And does it, or does it not exist? The question goes back a long time, and in 1515 Thomas More devoted a whole book to it, "Utopia". Leuven's M Museum is hosting a special exhibition to revive the world as it was 500 years ago and to highlight the world of the English humanist at that time. A must-see with 80 masterpieces brought together from various corners of the world. Flandersnews visited the exhibition and talked to curator Jan Van der Stock: "I started off with some 1,000 pieces, so what you see here is sheer pureness."

"Everyone is equal and you work 6 hours a day"

"Everyone is equal and you only have to work 6 hours a day. But beware, there are no pubs in Utopia, and you are supposed to spend your free time after work in a useful way, e.g. by studying, or making yourself useful for society. (...) Studying is of the utmost importance. The theory is that the basis for a good life is formed by knowledge. In other words, knowledge is power."

A teacher is addressing her class of teenage students in the M Museum in Leuven, summing up what the humanist approach of life was. Thomas More created his "perfect society" on the imaginary island of Utopia, which was situated 'nowhere', somewhere far beyond the horizon. While this world may have been imaginary, the desire for this world was real.

Why Leuven?

The link with Leuven is an obvious one. More had good contacts here, with his other humanist friend and philosopher Desiderius Erasmus and the city's Registrar Pieter Gillis among others. They helped him publish the very first version of his iconic book "Utopia" in Leuven in 1516.

Now, we know that the Earth is not centre of our solar system, and our explorations go far beyond our globe, with missions to Mars and Jupiter. But in the early 16th century, mankind was still discovering the world in all its vastness and unknown aspects.

It was a fascinating, but hard world. More was beheaded in 1535, 20 years after writing Utopia, for being at loggerheads with King Henry VIII and after having been his personal adviser.

80 masterpieces from renowned museums

The exhibition 'In Search of Utopia' gives an inspiring taste of what the world was like 500 years ago, using 80 different masterpieces, some of which were never on display together before, like the portrait of Erasmus and the portrait of Gillis, two friends who are reunited after 500 years, paintings by Quinten Metsys.

Curator Jan Van der Stock managed to borrow items from various renowned museums like London's National Gallery, Madrid's Prado, New York's Metropolitan and other museums in Rome, Munich, Chicago, Milan etc. to Leuven for the occasion.

Dirk Pauwels

7 years of searching and negotiating

Van der Stock's gigantic task started 7 years ago. "I started off with a list of 1,000 to 1,500 works in my head", he tells us when we meet him in one of the museum's spacious rooms. What we see in the museum, is the result of a very strict selection process, centring on quality. "Many of the things you see here, have never been on display. It's all high-level."

Utopia has a link with the present world, even with expats. "Utopia is actually looking for a better world. You may never find it as a whole, but you can at least search for it."

The Queen contributed!

Utopia is represented by 80 objects or works of art, from massive tapestries to books, paintings, statues, historic maps etc.

There is the original first copy of More's book Utopia, surprisingly small but shining like a jewel, the portrait paintings of Erasmus (borrowed from Queen Elizabeth's private collection!) and Pieter Gillis by Quinten Metsys, the gigantic tapestry representing The Garden of Earthly Delights based on the work of Hieronymus Bosch, or Vasco Da Gama's landing in India, the altarpieces by the Mechelen sisters and the breathtaking portrait of Princess Dorothea from Denmark that shoots you right back in time.

Asking the curator what he likes most is a false question, since he considers every piece as valuable as another and the result of a rigid selection process, but Van der Stock particularly mentions the armillary spheres in the final part of the exhibition, among other things. The spheres have been reunited for the occasion.

(mt)

"Everyone has to work. Agree or not?"

The exhibition includes one interactive part which confronts you with 10 very practical questions, to test how much you and Thomas More think in the same way about Utopia or the ideal society. If you haven't read the book, this makes More's ideas very tangible.

The first thesis goes like this: "Everyone who is capable of working has to work. In that way, there is no unemployment. Men and women do the same work." More will probably have most followers for the 3rd thesis: "Everyone should work 6 hours per day" but there is also "Agriculture is the most important thing", "Euthanasia should be allowed" etcetera

Until now, visitors' answers match More's ideas for 62 percent. But in fact, the questions show that More and Erasmus had ideas which are still very up-to-date right now. Just like our eternal search for Utopia. Wouldn't we all want to discover a new world?

'In Search of Utopia' practical

"The Future is More - 500 Years of Utopia" is a City Festival with a special exhibition in Leuven's M Museum (just a 10 minute walk from Leuven station) until 17 January.

The admission fee includes a practical audio guide in French, Dutch, or English. [Click here for practical information on opening hours and ticket prices](#)

The exhibition includes 4 parts: the first room centres on the person Thomas More, who he was and why he got to Leuven; the second part 'Beyond Utopia' is about images of paradise and hell (Utopia versus Dystopia); a third part is 'Beyond the Horizon' and shows what image people had of the unknown world in the early 1,500s; the fourth part is called 'The Universe in your hand'.

In Search of Utopia is just the exhibition, but Leuven celebrates Thomas More with a whole array of events (see the above link).

In beeld: utopische nacht in Museum M, Nieuws KU Leuven, 24/11/2016

<http://nieuws.kuleuven.be/node/17395>

Engelstalige versie: <https://www.kuleuven.be/english/news/2016/in-the-picture-utopian-night-at-the-museum>

In beeld: utopische nacht in Museum M

24 Nov 2016 cultuur museum M utopia

Thomas More en zijn 'Utopia' hebben Leuven stevig in hun ban. Ook de M-Museumnacht stond in het teken van het wereldberoemde boek dat More 500 jaar geleden in Leuven publiceerde.

Bezoekers konden op eigen tempo of met een gids van studentenkring Mecenas de expo's in M - Museum Leuven bezoeken: van de topstukken in de expo 'Op zoek naar Utopia', via de hedendaagse kunst van Yto Barrada tot de papieren architectuur van Belgische architecten in 'Eutopia'. Een stevige portie muziek, performance en dans vervolledigde het programma.

[Klik hier voor alle activiteiten in het kader van 500 jaar Utopia](#)

© KU Leuven - Rob Stevens

BOEK. Op zoek naar Utopia - Jan Van der Stock, Gazet van Antwerpen, 25/11/2016

http://www.gva.be/cnt/dmf20161125_02591266/boek-op-zoek-nar-utopia-jan-van-der-stock

BOEK. Op zoek naar Utopia - Jan Van der Stock

25/11/2016 om 16:09 door gdhulster

 Print

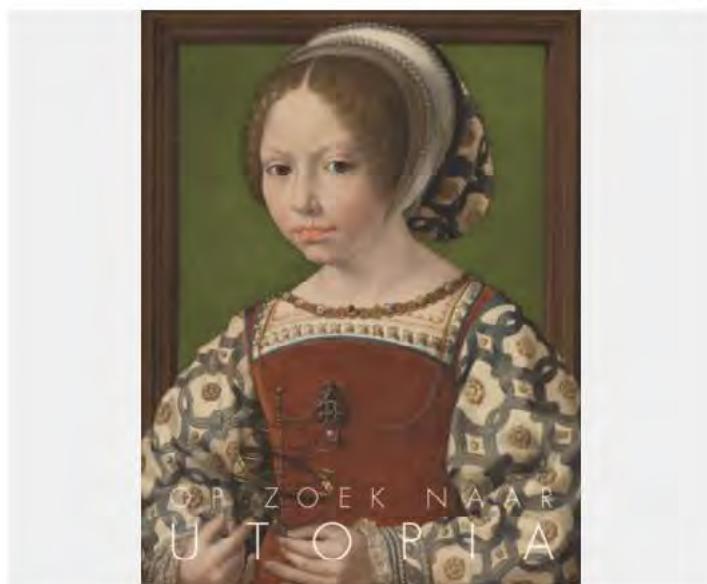

Foto: utopia

Bij de hoogst interessante tentoonstelling *Op zoek naar Utopia*, die nog tot 17 januari in het Leuvense museum M te bezichtigen is, hoort een al even indrukwekkende catalogus, samengesteld door curator Jan Van der Stock.

Een ideaal naslagwerk om vanuit je luie zetel de tentoongestelde werken nog eens een voor een onder de loep te nemen en je uitgebreid te verdiepen in de diverse persoonlijkheden en achtergronden die mee geleid hebben tot de totstandkoming van een der beroemdste boekwerken uit de geschiedenis.

Exact 500 jaar geleden drukt Dirk Martens in de Leuvense Naamsestraat het eerste exemplaar van Thomas Mores Utopia, waarin de Britse theoloog en wijsgeer een ideaal staatsbestel schetst dat tot een betere wereld moet leiden en tegelijkertijd de wereld waarin hij leeft aan de kaak wil stellen: een samenleving waarin corruptie en machtsmisbruik de plak zwaaien.

Het is een boek dat perfect past in de beginperiode van de renaissance, waarbij allerlei idealen en droombilden de denkpatronen van kunstenaars, filosofen, wetenschappers en machtshebbers voor een groot stuk mee bepalen.

De catalogus portretteert een aantal van deze creatieve geesten, maar toont ook uitvoerig het instrumentarium dat ze hanteerden en de kunstwerken die uit hun voortdurende zoektocht naar het onbekende, het schone en het betere voortsproten. Een schitterend geïllustreerde uitgave, waarvan de inhoud, ook na vijf eeuwen, brandend actueel blijft.

Davidsfonds, 430p, 59,99 euro

Zesdejaars vieren 500 jaar Utopia, Het Belang van Limburg, 27/11/2016

http://www.hbvl.be/cnt/dmf20161127_02593969/zesdejaars-vieren-500-jaar-utopia

Zesdejaars vieren 500 jaar Utopia

27/11/2016 om 16:35 door Scholengemeenschap Harlindis en Relindis

 Print

Foto: Scholengemeenschap Harlindis en Relindis

MAASEIK - De leerlingen van 6de jaar Latijn en Grieks vierden '500 jaar Utopia' in het Leuvense M-Museum. Dat werd een interactief museumbezoek waarbij ze via droombeelden in de wereld van Utopia werden ondergedompeld. Ook vandaag spreekt Thomas More nog letterlijk en figuurlijk tot de verbeelding.

Op het programma stond verder ook een uitgebreid cultuur-historisch bezoek aan de Centrale Universiteitsbibliotheek: de leerlingen werden er stil van de hoeveelheid aan wetenschappelijke publicaties, archieven ... en werden zo ook stille getuigen van wat het betekent aan 'academisch' onderzoeks- of studiewerk te doen. De dag werd afgesloten in Alma 2, letterlijk even proeven van het studentikoze 'You want more?'.

Leuvense wint EK Poetry Slam, Het Laatste Nieuws, 27/11/2016

<http://www.hln.be/hln/nl/924>Showbizz/article/detail/3007032/2016/11/27/Leuvense-wint-EK-Poetry-Slam.dhtml>

Leuvense wint EK Poetry Sl...

Aanbevelen 3 Delen Twitter G+1 0

Door: redactie
27/11/16 - 01u31 Bron: Belga

DEWAAR ARTIKEL

Carmien Michels © Twitter: @carmienmichels.

De Leuvense Carmien Michels heeft zaterdagavond in haar thuisstad het Europees Kampioenschap Poetry Slam gewonnen en mag binnenkort in Parijs deelnemen aan het Wereldkampioenschap. Dat meldt de vzw Creatief Schrijven, die het EK dit jaar al voor de tweede maal organiseerde. Rory Jones uit Ierland werd tweede en Marius Martynenko uit Litouwen eindigde derde.

Poetry Slam wordt vaak omschreven als een boksmatch met woorden en is een concept waarbij de dichter het voor een publiek moet opnemen tegen andere dichters en dat publiek moet proberen overtuigen, zowel met zijn teksten als met zijn performance. De dichter krijgt daarvoor drie minuten de tijd.

Utopia

Na het Belgisch Kampioenschap Poetry Slam eind oktober, coördineerde Creatief Schrijven vzw dit jaar ook het Europees Kampioenschap Poetry Slam. Op uitnodiging van de Stad Leuven haalde Creatief Schrijven de 20 Europese kampioendichters naar België en liet hen o.a. ook reflecteren over het thema "Utopia", naar aanleiding van het feestjaar voor rond het gelijknamige werk van Thomas More.

Vakjury

De 20 dichters werden beoordeeld door een vakjury die bestond uit Saskia De Coster (auteur), Sara Vertogen (actrice), Jaan (coördinator Poetry Slam Estland), Simon Raket (Belgisch Kampioen Poetry Slam 2015) en David Troch (stadsdichter Gent). Zaterdagnamiddag overleefden tien dichters de halve finale, waarna ze 's avonds tijdens de finale een tekst brachten over hun ideale wereld, hun Utopia. Die zijn ook gebundeld in het boekje 'The future is more' dat verkrijgbaar is bij Creatief Schrijven vzw.

Voor het eerst in de relatief jonge geschiedenis van het EK was de wedstrijd [live te volgen](#).

De 21-jarige Giovanni Centola uit Dour, eind oktober nog tot Belgisch kampioen gekroond, werd vijfde. Bence Barany uit Hongarije werd tot publiekswinnaar uitverkoren.

Leuvense Carmien Michels wint EK Poetry Slam, Knack Focus, 27/11/2016

http://focus.knack.be/entertainment/podium/leuvense-carmien-michels-wint-ek-poetry-slam/article-normal-782049.html?utm_campaign=EchoBox&utm_medium=social_knfocus&utm_source=Twitter#link_time=1480243022

Leuvense Carmien Michels wint EK Poetry Slam

27/11/16 om 09:41 - Bijgewerkt om 09:41

Carmien Michels heeft in een spannende battle in haar thuisstad Leuven het Europees Kampioenschap Poetry Slam gewonnen. Ze mag binnenkort in Parijs meedingen naar de wereldtitel.

64
KEER GEDOCLEO

Dat meldt de vzw **Creatief Schrijven**, die het EK dit jaar al voor de tweede maal organiseerde. Rory Jones uit Ierland werd tweede en Marius Martynenko uit Litouwen eindigde derde. De 21-jarige Giovanni Centola uit Dour, eind oktober nog tot Belgisch kampioen gekroond, werd vijfde terwijl de toeschouwers Bence Barany uit Hongarije tot publiekswinnaar uitverkoren.

'Ik hoop dat mijn overwinning andere vrouwen zal motiveren om te beginnen slammen,' reageerde Carmien.

Poetry Slam wordt vaak omschreven als een boksmatch met woorden en is een concept waarbij de dichter het voor een publiek moet opnemen tegen andere dichters en dat publiek moet proberen overtuigen, zowel met zijn teksten als met zijn performance. De dichter krijgt daarvoor drie minuten de tijd.

Na het Belgisch Kampioenschap Poetry Slam eind oktober, coördineerde Creatief Schrijven vzw dit jaar ook het Europees Kampioenschap Poetry Slam. Op uitnodiging van de Stad Leuven haalde Creatief Schrijven de 20 Europese kampioendichters naar België en liet hen onder andere ook reflecteren over het thema 'Utopia', naar aanleiding van het feestjaar voor rond het gelijknamige werk van Thomas More.

De 20 dichters werden beoordeeld door een vakjury die bestond uit: Saskia De Coster (auteur), Sara Vertongen (actrice), Jaan (coördinator Poetry Slam Estland), Simon Raket (Belgisch Kampioen Poetry Slam 2015) en David Troch (stadsdichter Gent).

Zaterdagnamiddag overleefden tien dichters de halve finale, waarna ze's avonds tijdens de finale een tekst brachten over hun ideale wereld, hun Utopia. Die zijn ook gebundeld in het boekje 'The future is more' dat verkrijgbaar is bij Creatief Schrijven vzw.

Voor het eerst in de relatief jonge geschiedenis van het EK was de wedstrijd live te volgen op www.beslam.be. (Belga)

La BBC à Louvain pour la diffusion d'une émission radio sur les 500 ans du livre Utopia, Belga, 30/11/2016

La BBC à Louvain pour la diffusion d'une émission radio sur les 500 ans du livre Utopia

(BELGA) = La BBC Radio sera l'invitée lundi de l'Université de Louvain (KU Leuven) afin de célébrer le 500e anniversaire de la publication d'Utopia, l'ouvrage de Thomas More. "Utopia: a dream or a nightmare? " sera le titre de cette émission spéciale.

La BBC World Service diffusera ainsi sa célèbre émission de discussion "The Forum" depuis Louvain afin d'aborder le livre de Thomas More, paru en 1516, sa place dans l'histoire et son influence sur la politique. L'enregistrement aura lieu au Collège irlandais, de 18h00 à 19h30, et se concentrera sur Utopia.

Bridget Kendall, professeur au Peterhouse College de Cambridge et ancienne correspondante de la BBC, en discutera notamment avec Rik Torfs, le recteur de la KU Leuven, Fátima Vieira, professeur d'études culturelles à l'université de Porto, et Erik van Ree, professeur d'études européennes à l'université d'Amsterdam.

"The Forum" est une émission qui invite le public à partager ses idées avec les auditeurs. Les universités sont-elles, en 2016, l'un des derniers refuges où la pensée utopique est la bienvenue?, sera l'une des questions abordées lundi.

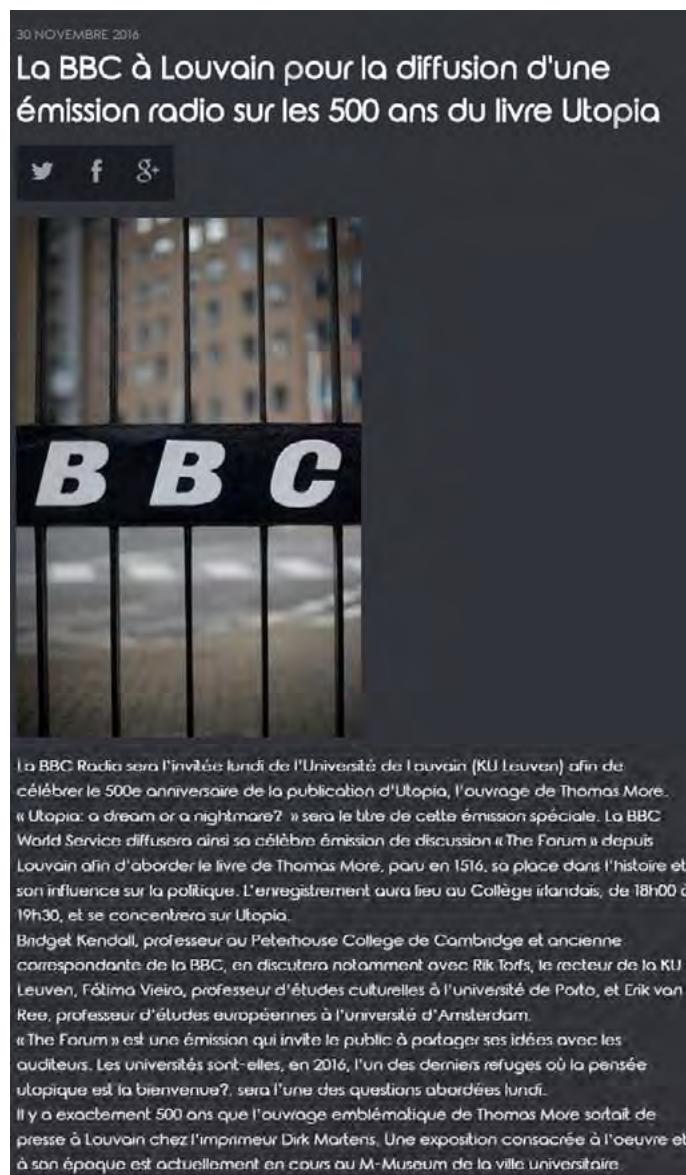
Il y a exactement 500 ans que l'ouvrage emblématique de Thomas More sortait de presse à Louvain chez l'imprimeur Dirk Martens. Une exposition consacrée à l'oeuvre et à son époque est actuellement en cours au M-Museum de la ville universitaire.

La BBC à Louvain pour la diffusion d'une émission radio sur les 500 ans du livre Utopia, Bx1, 30/11/2016

<http://bx1.be/depeches/la-bbc-louvain-pour-la-diffusion-dune-mission-radio-sur-les-500-ans-du-livre-utopia/>

Ook verschenen in:

- DHnet: <http://www.dhnet.be/dernieres-depeches/belga/la-bbc-a-louvain-pour-la-diffusion-d'une-emission-radio-sur-les-500-ans-du-livre-utopia-583f375ecd7003fc4010d840>
- Metrotime: <http://fr.metrottime.be/2016/11/30/news/la-bbc-a-louvain-pour-la-diffusion-d'une-emission-radio-sur-les-500-ans-du-livre-utopia/>
- La Libre: <http://www.lalibre.be/dernieres-depeches/belga/la-bbc-a-louvain-pour-la-diffusion-d'une-emission-radio-sur-les-500-ans-du-livre-utopia-583f375ecd7003fc4010d840>
- RTBF: http://www.rtbf.be/info/belgique/detail_la-bbc-a-louvain-pour-la-diffusion-d'une-emission-radio-sur-les-500-ans-du-livre-utopia?id=9468520
- RTL: <http://www.rtl.be/info/monde/europe/la-bbc-a-louvain-pour-la-diffusion-d'une-emission-radio-sur-les-500-ans-du-livre-utopia-871337.aspx>
- MSN: <http://www.msn.com/fr-be/actualite/other/la-bbc-à-louvain-pour-la-diffusion-d'une-émission-radio-sur-les-500-ans-du-livre-utopia/ar-AAkYEr3>

BBC komt naar Leuven voor uitzending over Utopia, De Redactie, 30/11/2016

<http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/cultuur%2Ben%2Bmedia/media/1.2832803>

BBC komt naar Leuven voor uitzending over Utopia

WO 30/11/2016 - 22.19 Belga

De BBC Radio is op maandag 5 december te gast aan de KU Leuven voor de viering van de 500e verjaardag van "Utopia" van Thomas More. "Utopia: a dream or a nightmare?" is de titel van een speciale uitzending.

De BBC World Service brengt haar bekendste discussieprogramma "The Forum" naar Leuven voor een gesprek over het boek van Thomas More, zijn plaats in de geschiedenis en zijn invloed op de politiek. In het Iers College vindt van 18 tot 19.30 uur een speciale opname plaats over Utopia, met Engels uiteraard als voertaal. Bridget Kendall, docent aan Peterhouse College in Cambridge en voormalig BBC-correspondent, gaat in gesprek met Rik Torfs. Naast de rector van de KU Leuven zit Fátima Vieira, professor Culturele Studies aan de universiteit van Porto, en Erik van Ree, docent European Studies aan de universiteit van Amsterdam.

"The Forum" moedigt het publiek aan om ideeën te delen met de luisteraars. Zijn universiteiten in 2016 een van de laatste toevluchtoorden waar utopisch denken welkom is? Het is een van de vragen die op tafel liggen. Een andere betreft de beroepscategorie aan wie de deelnemers het eigenlijke tot stand brengen van een utopie zouden toevertrouwen: politici, wetenschappers, zakenlui of kunstenaars?

't Kint, A., Utopia & Thomas More - M - Museum Leuven -> 17/1, Quovadisart, 30/11/2016

<http://www.quovadisart.be/utopia-thomas-m-museum-leuven-171/>

Utopia & Thomas More – M-museum Leuven – > 17/1

by QUOVADISART on 30.11.2016

No Comments

texte Aurore t'Kint

Il y a déjà 500 ans, l'ouvrage de Thomas More « Utopie » avait le privilège rare pour l'époque d'être imprimé, une publication soutenue par un éminent contemporain Desiderius Erasmus. Epoque flamboyante qui érigea les fondations de l'humanisme, l'utopie ou la recherche d'un monde idéal n'a rien perdu de sa modernité. Thomas More, qui fut le conseiller durant un temps heureux du roi Henri VIII, inspira les artistes de son temps. L'exposition rassemble des œuvres d'une importance capitale venant de musées et de collections privées, et qui témoignent de la quête et de l'imagination exubérante qui marqua cette époque à l'opposé de l'obscurantisme. La plupart des grands Maîtres flamands de la fin du 15e et du début du 16e siècle sont représentés. Les portraits d'Erasme par Quentin Metsys ou celui de une jeune princesse danoise de Jan Gossaert sont d'une présence et d'une beauté à couper le souffle. Mais notre coup de cœur va pour les Jardins clos de Malines. Ces triptyques aux décors peints abritent des statuettes de saints réalisées par des artisans malinois, des fleurs en soie délicate, des insignes de pèlerins et des petits rouleaux de papier. Ils ont été réalisés par les sœurs hospitalières augustines dans le cadre de leurs expériences

religieuse. Travail minutieux et sublimes, leur restauration est une œuvre d'art en elle-même! L'euvre était mondialement célèbre pour ses instruments scientifiques, dix de ceux-ci sont exposés, rappelant l'importance de la technologie pour avancer dans la connaissance du monde. Une carte du monde extraordinaire est également exposée et mène à elle seule le détour. Enfin, des tapisseries bruxelloises, et parmi celles Jardin des délices d'après Jérôme Bosch, prêtées par l'Escorial de Madrid, rappelle par

ses sujets monstrueux que la poursuite d'un idéal à tout prix peut nous dévier de notre quête véritable. « Dans Utopie, en plus d'analyser dans des termes précis la société de l'époque empoisonnée par la cupidité et l'envie, Thomas More propose également une alternative utopique, par delà l'horizon. Utopia, c'est aussi la conscience de pouvoir tendre vers une meilleure existence sur Terre. C'était le cas il y a cinq cents ans, et c'est toujours le cas aujourd'hui », conclut le commissaire de l'exposition.

môcheron malinois-musée hof van busleyden
museum jardins clos

Cela fait 7 ans que les experts travaillent sur la mise en place de l'exposition Utopia. Elle rassemble plus de 80 chef-d'œuvre exceptionnels parmi lesquels une magnifique sélection de tableaux, tapisseries, sculptures, dessins, instruments scientifiques et miniatures prêtés par les plus célèbres musées et collections du monde. À voir absolument!!!

Op zoek naar Utopia, Klara, 1/12/2016

<http://klara.be/op-zoek-naar-utopia>

Op zoek naar Utopia

 [Blijf verwonderd!](#)

500 jaar geleden werd het wereldberoemde boek Utopia van Thomas More gedrukt in Leuven. Dé aanleiding voor de tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' in M – Museum Leuven. Laat je onderdompelen in de kunst en wetenschap van de 15de en 16de eeuw.

En ontdok zelf hoe de zoektocht naar een ideale wereld leidde tot een golf van creatieve hoogtepunten.

Nog tot 17 januari te bewonderen in Leuven. Wees er dus snel bij.

EXPO M - MUSEUM LEUVEN

OP ZOEK NAAR UTOPIA

20.10.2016 — 17.01.2017

www.utopialeuven.be

Quirynen, M., Decembertips: varia, Club Kultuur, 2/12/2016

<https://clubkultuur.wordpress.com/2016/12/02/decembertips-varia/>

DECEMBERTIPS: VARIA

DECEMBER 2, 2016 / MATILDE QUIRYNEN

Vier culturele tips om 2016 mee af te sluiten. Een luisterboekvoorstelling, Open Mic, een theatervoorstelling en een expo. Stuk voor stuk aanraders.

#4

SLAC UTOPIA 3 – ONTRAFELD

Naar aanleiding van het stadsfestival 500 jaar Utopia organiseerde SLAC/Conservatorium *Slac Utopia 3*: een reeks werken die tentoongesteld werden op verschillende locaties in de stad, om zo bezoekers en voorbijgangers te betrekken bij hun eigen project. Zo zijn er in de vrije ruimte verscheidene werken te zien, gaande van tentoonstellingen tot performances.

U vindt er onder andere ook *carte blanche #2016 – ONTRAFELD*. Dit is een samenwerking tussen SLAC en 30CC. De studenten van de ateliers textiele kunst en beeldhouwkunst vertrokken vanuit de voorstelling *Dragging the Bone* (2015) van Miet Warlop. *Ontrafeld* is de expo van deze resultaten.

Tijdens hun reizen begonnen ze dingen te verzamelen waarvan de binnenkant op de een of andere manier groter was dan de buitenkant: de oceaan gevuld in een zeeschelp, een uitgeput lirt van een schrijfmachine, een wereld in een kwikspiegel.
Uit 'Here I am', Jonathan Safran Foer, vertaling Sonja Calley

Wat? expo Ontrafeld // Waar? SLAC/Academie Beeldende Kunst, Dirk Boutslaan 60-62, Leuven // Wanneer? nog t.e.m. 24 december 2016 // Prijs? gratis // Meer informatie over de gehele expo [hier](#)

Mathieu, J., De muzikale hel: Vlaamse Polyfonie en Engelse anthems, Club Kultuur, 2/12/2016

<https://clubkultuur.wordpress.com/2016/12/02/de-muzikale-hel-vlaamse-polyfonie-en-engelse-anthems/>

De muzikale hel: Vlaamse Polyfonie en Engelse anthems

DECEMBER 2, 2016 / JOANNESMATHIEU

Het Nederlandse ensemble Cappella Pratensis is gespecialiseerd in de muziek van de polyfonisten uit middeleeuwen en renaissance. Maar wat zij en Koen Monserez op 30 november in de Predikhherenkerk deden, was van een andersoortige schoonheid. Een dramatische muzikale vertelling die je meeneemt in het leven van Thomas More tijdens de woelige zestende eeuw.

Honderden houten stoelen rond een eiland dat baadt in licht. Ieder neemt in dat driekwartier ringen een plaats, als in een galci, maar dan met de gezichten naar binnen gericht. Ik kies een plaats aan evangeliezijde, neen, aan bakboord van dit tijdreizende middenschip—

en aan het roer staat het ensemble Cappella Pratensis, verzameld rond een groot koorboek, zingend het Kyrie van Pierre de la Rue's *Missa Cum Iocunditate*—Mis met blijdschap!, complexe polyfonie. In de zestende eeuw vanwege haar exuberantie in ophef gekomen. In zijn Utopia schrijft een niet onverschillige Thomas More dat

de Utopianen ons op één punt beslist mijcher ver achter zich laten: zowel hun vocale als hun instrumentale muziek roept uitsluitend echte, natuurlijke emoties op en gebruikt daarvoor alleen klanken die passen bij de inhoud van de liturgie.

maar in het middenschip spreekt diezelfde utopist met de stem van Koen Monserez, de Vlaamse acteur, en met de woorden van Joris Tulkens, de Vlaamse schrijver. Een discussie over muziek met zijn goede vriend Desiderius Erasmus ontspint zich, waarin Thomas milder is, maar Erasmus fel,

Dus—een anthem in de volkstaal nu; geen Kyrie eleison, maar *Lord have mercy upon us*. De stijl van de reformatie: strakker, einduldiger. De zangers vier tegenover vier, elk hun eigen notatieboek. Het contrast met De la Rue's Misso kan nauwelijks groter zijn.

En het middenschip deint. Het deint op die anonieme volkszetting en nog meer op Thomas Tallis' vloeiende *If ye love me*—

—*Of het nou gaat om een smeekebede of juist om gevoelens als vrolijkheid, berusting, opwinding, woede of verdriet, in alle gevallen wordt de strekking van de woorden zo goed door de muziek ondersteund dat de toevoorders niet alleen in hun hart gemaakt worden maar ook [...]*

' dat uw edele delen zullen worden afgesneden en in uw mond gestopt. Heeft u hierop nog iets te zeggen? De historie zet zich verder, onverbiddelijk. Thomas More, ondertussen sir Thomas More, onderschatbewaarder en Lord Chancellor, heeft zichzelf in een onhoudbare positie gewerkt aan het hof van Hendrik VIII—Na zijn weigering om de Act of Supremacy te erkennen, is zijn doodsvennis uitgesproken.

Pijnlijk ontroerende woorden legt Tulkens hem in de mond – en Monserez spreekt zo overtuigend, dat wij niet alleen huiveren bij zijn gruwelijke lot, of bewondering koesteren bij zoveel standvastigheid,

[...] maar ook moeiteloos in de juiste stemming komen en uit volle overtuiging aan de plechtigheid deelnemen.

Nog een laatste keer wordt het schip overspoeld met veelstemmige golven en dan is het stil, *Ille, missa est.*

Wat? De muzikale hel // **Wanneer?** 30 november 2016 // **Waar?** 30CC, Predikherenkerk // **Prijs?** 25 euro basistarief – 22,5 euro voor cultuurkaarthouders of onder 26 jaar.

Thomas More in Leuven, Contentimento, 5/12/2016

<http://www.contentimento.be/thomas-more-in-leuven/>

Thomas More in Leuven

0 5 december 2016 admin Expo 0

Het was met tijdslot te doen zaterdag in Museum M. En maar goed ook want dan heb je plaats en ruimte om deze prachtige expo te bezoeken. Wat ook opviel is de vriendelijkheid van het personeel in M. Alsof je al een beetje in Utopia binnenstapte. Een pluim voor M dus ! Ze hebben er zeven jaar voorbereidingswerk aan gehad aan 'Op zoek naar Utopia'. Nog nooit werden in Leuven zoveel meesterwerken samengebracht. Het is een uitgepuurde selectie van schilderijen, wandtapijten, sculpturen, tekeningen, wetenschappelijke instrumenten en miniaturen. Ze vertellen allen het verhaal van de mens die vijfhonderd jaar geleden koortsachtig op zoek ging naar Utopia, naar een betere wereld zeg maar. De tentoonstelling steunt op drie pilasters: ze biedt een staalkaart van Vlaamse meesters, toont topwerken die nooit eerder samen te zien waren en ze bevat een grote diversiteit aan objecten. Curator Jan Van der Stock is niet aan zijn proefstuk toe. Hij zorgde met de tentoonstelling over Rogier Van der Weyden in 2009 al voor een onverhoopt succes.

500 jaar geleden was het best spannend in de Drukkerij van Aalstenaar Dirk Martens in Leuven. Thomas More zijn gouden boekje over de ideale republiek en het nieuwe eiland 'Utopia', rolde van de persen. More had het neergepend in het Latijn en zijn vriend Erasmus had de titel bedacht. In Museum M kan je één zeldzame eerste druk bewonderen. Het topstuk is een uitzonderlijke bruikleen van de Koninklijke Bibliotheek in Brussel. Het gaat om een eerste druk van het boek. Van de ongeveer dertig exemplaren die wereldwijd nog worden bewaard, maken er vandaag twee deel uit van de verzameling van de Koninklijke Bibliotheek. Het boek is kwetsbaar en wordt zelden tentoongesteld.

De Engelse humanist Thomas More kwam geregeld naar Vlaanderen als gezant van de Engelse koning. Hij verbleef in Brugge, Antwerpen, Mechelen en hield er vrienden als Erasmus (Lof der Zothed) en Pieter Gillis (Stadsgrieffier in Antwerpen) aan over. Samen bedachten ze een ideale wereld. Toen More nog advocaat was in London, leerde hij Erasmus kennen. Later werd More lid van het Engelse Lagerhuis en werd hij in 1529 door Hendrik VIII benoemd als Lord Chancellor zijn rechterhand zeg maar. Maar Hendrik VIII liet More in 1535 onthoofden, omdat hij de koning niet wou erkennen als hoofd van de afgescheurde Anglicaanse kerk.

In het eerste deel van de expo kan je prachtige portretten bewonderen van Erasmus en Gillis geschilderd door Quinten Metsys. Van More is ook werk te zien gebaseerd op een werk van Hans Holbein.

In het tweede deel hangt een heel mooi wandtapijt dat geweven is naar het thema 'De Tuin der Lusten' van Jheronimus Bosch. Het is van een onbekende Brusselse meester en je kan er blijven naar kijken naar al die taferelen. Tenslotte verdienen ook de drie Besloten Hofjes uit Mechelen speciale aandacht. Ze werden naar aanleiding van de tentoonstelling geconserveerd en de bezoekers van Op zoek naar Utopia zijn de eersten die ze in hun volle, hernieuwde glorie te zien krijgen. Daarna verhuzen ze voor altijd naar het nieuwe stadsmuseum in Mechelen. Het is een primeur waar de organisatie trots op is, mede omdat de Besloten Hofjes op de Vlaamse Topstukkenlijst staan.

In het derde deel zie je waar More zijn inspiratie vandaan haalde namelijk de ontdekking van de nieuwe werelden in de 16de eeuw. Hier veel topografische kaarten en afbeeldingen van exotische mensen. Hoogtepunt is hier de kaart Mappa Mundi van de Franse kaartenmaker Pierre Descelliers. De wereld achter de horizon wordt minder onbekend als de Franse kaartenmaker zijn fameuze Mappa Mundi op perkament uittekent voor de Franse koning.

In het laatste deel van de expo zien we veel wetenschappelijke meetinstrumenten en het bijzonder mooie portret namelijk het "Portret van een meisje met een armillarium" van Jan Gossaert. Het sublieme portret van een jonge prinses met een armillarium in de hand, komt uit de National Gallery in Londen en is tevens het campagnebeeld van de tentoonstelling.

In het laatste deel van de expo zien we veel wetenschappelijke meetinstrumenten en het bijzonder mooie portret namelijk het "Portret van een meisje met een armillarium" van Jan Gossaert. Het sublieme portret van een jonge prinses met een armillarium in de hand, komt uit de National Gallery in Londen en is tevens het campagnebeeld van de tentoonstelling.

Nog tot 17 januari in Museum M in Leuven. www.utopialeuven.be

Canfyn, F., Recensie EUtopia - Possibility of an Island, Architectura, 14/12/2016

<http://www.architectura.be/nl/nieuws/15620/recensie-filip-canfyn-eutopia---possibility-of-an-island>

⌚ 14 DECEMBER 2016 | FILIP CANFYN
Recensie (Filip Canfyn): EUtopia - Possibility of an Island

Cover EUtopia

ILLUSTRATIE | PUBLICSPACE

De tentoonstelling 'EUtopia' in het Leuvense M-Museum (nog tot 17 januari 2017) krijgt een [Nederlands-Engelse catalogus](#), die teksten bevat van de deelnemende 'installatiemakers', in casu, vier architectengroepen en één kunstenaar, voor zover het verschil tussen architect en kunstenaar in dit geval relevant is. Voor alle duidelijkheid, ik heb de tentoonstelling nog niet gezien, ik heb dus alleen de catalogus gelezen. Ik bespreek met andere woorden een boek en de eventuele betekenis van dat boek.

Vijfhonderd jaar na de publicatie van 'Utopia', het iconisch werk van Thomas More, dat van de auteur zelf de baseline "Een waarlijk gouden boekje over de beste maatschappij en over het nieuwe eiland Utopia" meekreeg, dus vijfhonderd jaar na de geboorte van het begrip 'utopie', etymologisch een samentrekking van 'goede plaats' en 'niet-bestante plaats' en door More gelokaliseerd op een denkbeeldig eiland, worden zeer ambitieuze vragen gesteld voor een tentoonstelling en een catalogus. Breinbrekers als "wel is het kritisch vernuigen van utopie?", "hoe kan utopisch denken vandaag nog relevant zijn?", "moet goede architectuur niet een beetje utopisch zijn?" of "kan (goede) architectuur bestaan zonder utopie?". Zeer ambitieuze vragen dus, die zoeken naar een link tussen die utopie en architectuur en die leiden naar een expo over wat de initiatiefnemers zelf 'papieren architectuur' noemen, dus niet-bestante en hopelijk goede architectuur.

OFFICE Kersten Geers David Van Severen krijgen de vraag "hoe gaan we om met het vreemde dat ons eiland binnendringt?" en ontwerpen een fictieve vluchtelingenstad, die mij sterk doet denken aan de Mussolini-architectuur in de Romeinse EUR-wijk, een connotatie, die ik liever niet had moeten maken.

JDS Architects mogen aan de slag met de vraag "hoe kunnen we het eiland uitbreiden?" en illustreren hun droom van verstedelijking door diverse stadsgrids, van 500 voor Christus tot gisteren, van Piraeus over Leuven tot New York, letterlijk aan elkaar te kleven tot een oneindige stadgeschiedenis, die ze uitprinten als een Möbiusring, Geestige spelcrol,

noArchitecten gaan op zoek naar een antwoord op "kan een individu een eiland zijn?" door hun ontwerp voor een palliatieve zorg-centrum in Wuustwezel te reduceren tot de essentie van een voor de toeschouwer confronterende sterrenskamer. Tja.

Van Noten Peeters Van der Hallen vertalen "waarin bestaat de utopische kracht van collectiviteit?" In beschouwingen rond commons, meent bouwblok, samenleving en tutti quanti. Moet kunnen.

Neen, ik hoop dat de film, sorry, de tentoonstelling beter is dan het boek.

Leuven museum M sluit eind januari voor 4 maanden de deuren, Belga, 18/12/2016

Leuven museum M sluit eind januari voor 4 maanden de deuren

(BELGA) = Het Leuvense Museum M sluit na afloop van de tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia', die op 17 januari 2017 eindigt, voor vier maanden de deuren voor een vernieuwing van de vaste collectie en renovatie- en verbouwingswerken. Dat meldt het Leuvense middenstandsmagazine Handelen en wordt bevestigd door Cultuurschepen Denise Vandvoort (sp.a). M opende in september 2009 de deuren in een grotendeels nieuw gebouw ontworpen door Stephane Beel.

"We willen in de eerste plaats de vaste collectie na 7 jaar vernieuwen en deze op een geheel andere manier gaan tonen. In 2017 zullen we in het kader van het Erfgoeddecreet opnieuw een dossier moeten indienen om vanaf 2019 overheidssubsidies te bekomen. We willen daarbij tegemoet komen aan de vereisten in het nieuwe decreet om zowel digitaal als ter plaatse vernieuwend te werken. In Leuven hebben we samen met andere partners hiertoe al heel wat knowhow opgebouwd", aldus Vandvoort.

Tegelijk zullen er in deze periode een aantal renovatiewerken worden uitgevoerd, zoals het herstel van de slijtage aan de vloeren. "Ook het ventilatiesysteem moet om de zovele jaren worden gecontroleerd en indien nodig bijgestuurd. Daarnaast zullen er kleine verbouwingswerken worden uitgevoerd zoals het maken van nieuwe doorgangen tussen zalen om de circulatie te verbeteren. We hebben op dat vlak goed geluisterd naar de opmerkingen van bezoekers", aldus Denise Vandvoort.

Dat het museum voor vier maanden de deuren sluit betekent niet dat de werking in die periode volledig stilvalt. "Net als indertijd tijdens de bouw van het museum zullen we ook nu tijdens die periode op een aantal verrassende plaatsen museale activiteiten ontplooien. We maakten hiertoe al afspraken met beheerders van verschillende andere gebouwen in Leuven om daar stukken te tonen", aldus Denise Vandvoort. Ook het museumcafé blijft tijdens de werken open.

Utopia-curator Jan Van der Stock laureaat Leuvense Prijs Culturele Verdienste 2016, Belga, 18/12/2016

Utopia-curator Jan Van der Stock laureaat Leuvense Prijs Culturele Verdienste 2016

(BELGA) = De Leuvense hoogleraar Jan Van der Stock is de laureaat van de Leuvense Prijs Culturele Verdienste die de stad Leuven dit jaar voor het eerst uitreikt. Van der Stock krijgt de prijs voor zijn curatorschap van de tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia', die momenteel in het museum M loopt naar aanleiding van de 500e verjaardag van de eerste druk in Leuven van het boek 'Utopia' van Thomas More.

In aanmerking voor deze prijs komen personen of organisaties die het afgelopen jaar veel betekenden voor het Leuvense culturele veld. Van der Stock krijgt de prijs onder meer omdat hij er in de Utopia-tentoonstelling in geslaagd is 'op passionele wijze eeuwenoude artefacten een actuele betekenis te geven'. Culturschepen Denise Vandervoort reikte de prijs vrijdagavond uit tijdens de tweede Leuvense Staten-Generaal Cultuur. Die dag was het overigens precies 500 jaar geleden dat de eerste 'Utopia' in Leuven gedrukt werd.

Naast de Leuvense Prijs Culturele Verdienste 2016 reikte Vandervoort vrijdagavond ook nog een prijs voor Beloftevol Talent uit, een prijs die al voor het derde jaar op rij wordt uitgereikt. De voorbije winnaars waren kineast Sahim Omar Kalifa en het stadsvernieuwend project Onkruid. De prijs dit jaar gaat naar Tangram, een Leuvense platform en springplank voor jong talent in de muziek dat beloftevolle talenten ontdekt en ondersteunt. De groep organiseert ook workshops.

Utopia-curator Jan Van der Stock krijgt Leuvense prijs Culturele Verdienste 2016, De Redactie, 18/12/2016

<http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/regio/vlaamsbrabant/1.2847862>

Utopia-curator Jan Van der Stock krijgt Leuvense Prijs Culturele Verdienste 2016

Museum M/Dirk Pauwels

De expo "Op zoek naar Utopia" in Museum M in Leuven

⌚ 18/12/2016 - 16:01 | 🇧🇪 Belga

De Leuvense hoogleraar Jan Van der Stock is de laureaat van de Leuvense Prijs Culturele Verdienste die de stad Leuven dit jaar voor het eerst uitreikt. Van der Stock krijgt de prijs voor zijn curatorschap van de tentoonstelling "Op zoek naar Utopia", die momenteel in het museum M loopt naar aanleiding van de 500e verjaardag van de eerste druk in Leuven van het boek "Utopia" van Thomas More.

In aanmerking voor deze prijs komen personen of organisaties die het afgelopen jaar veel betekenden voor het Leuvense culturele veld. Van der Stock krijgt de prijs onder meer omdat hij er in de Utopia-tentoonstelling in geslaagd is "op passionele wijze eeuwenoude artefacten een actueel betekenis te geven".

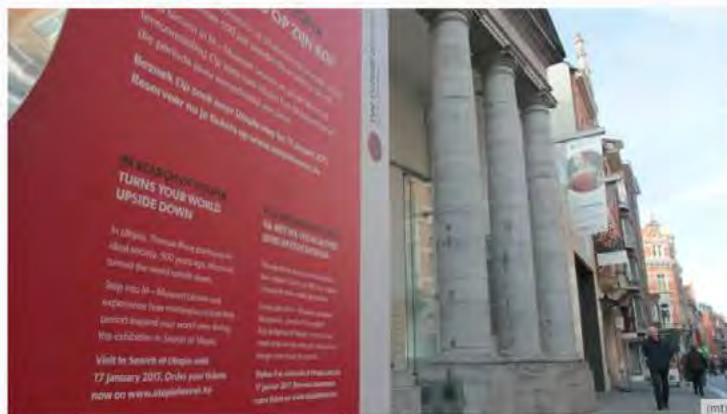
Cultuurchefon Denise Vandervoort reikte de prijs vrijdagavond uit tijdens de tweede Leuvense Staton Generaal Cultuur. Die dag was het overigens precies 500 jaar geleden dat de eerste "Utopia" in Leuven gedrukt werd.

Naast de Leuvense Prijs Culturele Verdienste 2016 reikte Vandervoort vrijdagavond ook nog een prijs voor Delofevol Talent uit, een prijs die al voor het derde jaar op rij wordt uitgereikt. De vrolijke winnaars waren kineast Sahim Omar Kalifa en het stadsvernieuwend project Onkruid. De prijs dit jaar gaat naar Tangram, een Leuven platform en springplank voor jong talent in de muziek dat beloftevolle talenten ontdekt en ondersteunt. De groep organiseert ook workshops.

Leuven Museum M sluit eind januari voor 4 maanden de deuren, De Redactie, 18/12/2016

<http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/cultuur%2Ben%2Bmedia/kunsten/1.2847754>

Leuven Museum M sluit eind januari voor 4 maanden de deuren

• zo 18/12/2016 - 15:01 ▲ Belga

Het Leuvense Museum M sluit na afloop van de tentoonstelling "Op zoek naar Utopia", die op 17 januari 2017 eindigt, voor vier maanden de deuren voor een vernieuwing van de vaste collectie en renovatie- en verbouwingswerken. Dat meldt het Leuvense middenstandsmagazine Handelen en wordt bevestigd door Cultuurschepen Denise Vandervoort (SP.A). M opende in september 2009 de deuren in een grotendeels nieuw gebouw ontworpen door Stephane Beel.

"We willen in de eerste plaats de vaste collectie na 7 jaar vernieuwen en deze op een geheel andere manier gaan tonen. In 2017 zullen we in het kader van het Erfgoeddecreet opnieuw een dossier moeten indienen om vanaf 2019 overheidssubsidies te bekomen. We willen daarbij tegemoet komen aan de vereisten in het nieuwe decreet om zowel digitaal als ter plaatse vernieuwend te werken. In Leuven hebben we samen met andere partners hiertoe al heel wat knowhow opgebouwd", aldus Vandervoort.

Tegelijk zullen er in deze periode een aantal renovatiewerken worden uitgevoerd, zoals het herstel van de slijtage aan de vloeren. "Ook het ventilatiesysteem moet om de zovele jaren worden gecontroleerd en indien nodig bijgestuurd. Daarnaast zullen er kleine verbouwingswerken worden uitgevoerd zoals het maken van nieuwe doorgangen tussen zalen om de circulatie te verbeteren. We hebben op dat vlak goed geluisterd naar de oplettelingen van bezoekers", aldus Denise Vandervoort.

Dat het museum voor vier maanden de deuren sluit betekent niet dat de werkzaamheden in die periode volledig stilvalt. "Net als indertijd tijdens de bouw van het museum zullen we ook nu tijdens die periode op een aantal verrassende plaatsen museale activiteiten ontplooien. We maken hiertoe al afspraken met beheerders van verschillende andere gebouwen in Leuven om daar stukken te tonen", aldus Denise Vandervoort. Ook het museumcafé blijft tijdens de werken open.

Museum M eind januari tijdelijk toe voor renovatie, Focus Knack, 18/12/2016

<http://focus.knack.be/entertainment/kunst/museum-m-eind-januari-tijdelijk-toe-voor-renovatie/article-normal-791427.html>

Museum M eind januari tijdelijk toe voor renovatie

18/12/16 (om 16:41 - Rijgenwerk) (om 16:41)
Bron: Belga

Het Leuvense Museum M sluit na afloop van de tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia', die op 17 januari 2017 eindigt, voor vier maanden de deuren voor een vernieuwing van de vaste collectie en renovatie- en verbouwingswerken.

De vorige renovatie van het gebouw waar museum M zich in bevindt, dateert nog maar van 2009, maar toch wil het bestuur enkele zaken anders aanpakken. "We willen in de eerste plaats de vaste collectie na 7 jaar vernieuwen en deze op een geheel andere manier gaan tonen. In 2017 zullen we in het kader van het Erfgoeddecreet opnieuw een dossier moeten indienen om vanaf 2019 overheidssubsidies te bekomen. We willen daarbij tegemoet komen aan de vereisten in het nieuwe decreet om zowel digitaal als ter plaatse vernieuwend te werken. In Leuven hebben we samen met andere partners hier toe al heel wat knowhow opgebouwd", aldus Vandervoort.

Tegelijk zullen er in deze periode een aantal renovatiewerken worden uitgevoerd, zoals het herstel van de slijtage aan de vloeren. "Ook het ventilatiesysteem moet om de zovele jaren worden gecontroleerd en indien nodig bijgestuurd. Daarnaast zullen er kleine verbouwingswerken worden uitgevoerd zoals het maken van nieuwe doorgangen tussen zalen om de circulatie te verbeteren. We hebben op dat vlak goed geluisterd naar de opmerkingen van bezoekers", aldus Denise Vandervoort.

Werking valt niet stil

Dat het museum voor vier maanden de deuren sluit betekent niet dat de werking in die periode volledig stilvalt. "Net als indertijd tijdens de bouw van het museum zullen we ook nu tijdens die periode op een aantal verrassende plaatsen museale activiteiten ontplooien. We maakten hiertoe al afspraken met beheerders van verschillende andere gebouwen in Leuven om daar stukken te tonen", aldus Denise Vandervoort. Ook het museumcafé blijft tijdens de werken open. (Belga/EK)

Utopia-curator Jan Van der Stock krijgt Leuvense prijs Culturele Verdienste 2016, Focus Knack, 18/12/2016

<http://focus.knack.be/entertainment/kunst/utopia-curator-jan-van-der-stock-wint-leuvense-prijs-culturele-verdienste-2016/article-normal-791423.html>

Utopia-curator Jan Van der Stock wint Leuvense Prijs Culturele Verdienste 2016

18/12/16 om 16:24 - Bijgewerkt om 16:24
Bron: Belga

De Leuvense hoogleraar Jan Van der Stock is de laureaat van de Leuvense Prijs Culturele Verdienste die de stad Leuven dit jaar voor het eerst uitreikt.

25
KEER GEDOELED

© BELGA

In aanmerking voor deze prijs komen personen of organisaties die het afgelopen jaar veel betekenden voor het Leuvense culturele veld. Van der Stock krijgt de prijs onder meer omdat hij er in de tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' in geslaagd is 'op passionele wijze eeuwenoude artefacten een actuele betekenis te geven'. De expositie, die momenteel in museum M loopt, is een ode aan het boek 'Utopia' van Thomas More, dat zijn 500e verjaardag viert.

Cultuurschepen Denise Vandervoort reikte de prijs uit tijdens de tweede Leuvense Staten-Generaal Cultuur. Die dag was het overigens precies 500 jaar geleden dat de eerste 'Utopia' in Leuven gedrukt werd.

Naast de Leuvense Prijs Culturele Verdienste 2016 reikte Vandervoort ook nog een prijs voor Beloftevol Talent uit, een prijs die al voor het derde jaar op rij wordt uitgereikt. De voorbije winnaars waren kineast Sahim Omar Kalifa en het stadsvernieuwend project Onkruid. De prijs dit jaar gaat naar Tangram, een Leuvens platform en springplank voor jong talent in de muziek dat beloftevolle talenten ontdekt en ondersteunt. De groep organiseert ook workshops. (Belga/EK)

MUSEA

Leuven Museum M sluit vier maanden

Het Museum M in Leuven sluit na afloop van de tentoonstelling *Op zoek naar Utopia* vier maanden de deuren. Dat is nodig om de collectie te vernieuwen en aanpassingswerken te doen. M opende in september 2009 in een grotendeels nieuw gebouw, ontworpen door Stéphane Beel. De slijtage aan de vloeren moet worden hersteld. Het ventilatiesysteem wordt gecontroleerd en bijgestuurd. Van februari tot mei wil het museum op verrassende plaatsen in Leuven collectiestukken tonen. Ook het museumcafé blijft tijdens de werken open. *Op zoek naar Utopia* loopt tot 17 januari. Hoogleraar Jan Van der Stock, de curator, krijgt de Leuvense Prijs Culturele Verdienste die de stad voor het eerst uitreikt. (*belga*)

Van de Weyer, S., Museum M sluit eind januari vier maanden. Vernieuwing van collectie, Leuven Actueel, 19/12/2016

http://www.leuvenactueel.be/museum-m-sluit-eind-januari-vier-maanden/?utm_source=rss&utm_medium=rss#.WJmaAo-cGuU

**MUSEUM M SLUIT EIND JANUARI VIER
MAANDEN**

VERNIUWING VAN COLLECTIE

2 maanden geleden • door [Stefan Van de Weyer](#)

Het Leuvense Museum M sluit na afloop van de tentoonstelling "Op zoek naar Utopia", die op 17 januari 2017 eindigt, voor vier maanden de deuren voor een vernieuwing van de vaste collectie en renovatie- en verbouwingswerken. Dat meldt het Leuvense middenstandsmagazine Handelen. Het opende in september 2009 de deuren.

Leuvense Cultuurschepen Denise Vandervoort (S.P.A) bevestigde het nieuws. "We willen in de eerste plaats de vaste collectie na zeven jaar vernieuwen en deze op een geheel andere manier gaan tonen. In 2017 zullen we in het kader van het Erfgoeddecreet opnieuw een dossier moeten indienen om vanaf 2019 overheidssubsidies te bekomen. We willen daarbij tegemoet komen aan de vereisten in het nieuwe decreet om zowel digitaal als ter plaatse vernieuwend te werken. In Leuven hebben we samen met andere partners hiertoe al heel wat knowhow opgebouwd", aldus Vandervoort.

Tegelijk zullen er in deze periode een aantal renovatiewerken worden uitgevoerd, zoals het herstel van de slijtage aan de vloeren. "Ook het ventilatiesysteem moet om de zovele jaren worden gecontroleerd en indien nodig bijgestuurd. Daarnaast zullen er kleine verbouwingswerken worden uitgevoerd zoals het maken van nieuwe doorgangen tussen zalen om de circulatie te verbeteren. We hebben op dat vlak goed geluisterd naar de opmerkingen van bezoekers", aldus Denise Vandervoort.

Dat het museum voor vier maanden de deuren sluit, betekent niet dat de werking in die periode volledig stil zal vallen. Er werden al afspraken met beheerders van verschillende andere gebouwen in Leuven gemaakt om daar stukken te tonen zodat de musea-activiteit gewaarborgd blijft. Ook het museumcafé blijft tijdens de werken open.

Laatste weken 'Op zoek naar Utopia', Bouwen Wonen, 23/12/2016

<http://www.bouwenwonen.net/news/read.asp?id=40548&content=Laatste-weken-%60Op-zoek-naar-Utopia%60>

Laatste weken 'Op zoek naar Utopia' ■

De tentoonstelling **Op zoek naar Utopia**, die op 20 oktober van start ging, ontvangt tegen eind deze week 50.000 bezoekers. Opmerkelijk is het heel hoge aantal groepsbezoeken, maar liefst 1290 groepen boekten reeds een rondleiding. Ook de combinatie met de tentoonstelling **Yto Barrada in M en Utopia & More in de Universiteitsbibliotheek** wordt duidelijk gesmaakt.

De tentoonstelling en het stadsfestival 500 jaar Utopia gaan de allerlaatste weken in. Om alle geïnteresseerden de kans te geven om de tentoonstelling te bezoeken zal M uitzonderlijk open zijn op de 2 woensdagen (normaal sluitingsdag) tijdens de kerstvakantie. Op de laatste openingsdag, dinsdag 17 januari, is M daarbij open tot 22u.

Om het goede nieuws te vieren, trakteert Thomas More op vrijdag 23 december van 14u tot 15u alle bezoekers van M op een speciaal stukje Utopia-taart. Leuven's toprestaurant Trente en meesterbakker Jaubin sloegen de handen in elkaar en bakken een taart geïnspireerd op een authentiek recept uit de tijd van Thomas More. Trente is een van de deelnemende restaurants van het culinaire project 'More op het Menu'.

Berghmans, R., Laatste weken 'Op zoek naar Utopia', Cartoon Productions, 23/12/2016

<http://www.cartoon-productions.be/2016/12/23/laatste-weken-op-zoek-naar-utopia/>

Laatste weken 'Op zoek naar Utopia'

23 December 2016 Ruddy Berghmans

De tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' in M ontvangt tegen eind deze week 50.000 bezoekers. Nu vrijdag 23 december om 14u trakteert Thomas More bezoekers in M op een stuk Utopia-taart. De tentoonstelling gaat vervolgens de allerlaatste weken in, met extra openingsdagen tijdens de kerstvakantie.

De tentoonstelling Op zoek naar Utopia, die op 20 oktober van start ging, ontvangt tegen eind deze week 50.000 bezoekers. Opmerkelijk is het heel hoge aantal groepsbezoeken, maar liefst 1290 groepen boekten reeds een rondleiding. Ook de combinatie met de tentoonstelling Yto Barrada in M en Utopia & More in de Universiteitsbibliotheek wordt duidelijk gesmaakt.

De tentoonstelling en het stadsfestival 500 jaar Utopia gaan de allerlaatste weken in. Om alle geïnteresseerden de kans te geven om de tentoonstelling te bezoeken zal M ultiplerijk open zijn op de 2 woensdagen (normaal sluitingsdag) tijdens de kerstvakantie. Op de laatste openingsdag, dinsdag 17 januari, is M daarbij open tot 22u.

Om het goede nieuws te vieren, trakteert Thomas More op vrijdag 23 december van 14u tot 15u alle bezoekers van M op een speciaal stukje Utopia-taart. Leuven's toprestaurant Trente en meesterbakker Jaubin sloegen de handen in elkaar en bakken een taart geïnspireerd op een authentiek recept uit de tijd van Thomas More. Trente is een van de declinende restaurants van het culinaire project 'More op het Menu'. Ook de pers is van harte uitgenodigd op vrijdag 23 december om 14u in M - Museum Leuven bij het aansnijden van de taart, door niemand minder dan Thomas More himself.

Praktische info:

Vrijdag 23 december 2016 om 14u
M - Museum Leuven
Leopold Vanderkelenstraat 28
3000 Leuven

Couwels, M., 50.000ste bezoeker voor 'Op zoek naar Utopia', Cartoon Productions, 24/12/2016

<http://www.cartoon-productions.be/2016/12/24/50-000ste-bezoeker-voor-op-zoek-naar-utopia/>

50.000ste bezoeker voor 'Op zoek naar Utopia'

24 December 2016

'Op zoek naar Utopia' in M mocht gisterenmiddag de 50.000ste bezoeker welkom heten. De tentoonstelling gaat ook de allerlaatste weken in, met extra openingsdagen tijdens de kerstvakantie.

De tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia', die op 20 oktober van start ging, zette deze namiddag de 50.000ste bezoeker in de bloemetjes. Maitreyi, het dochertje van een jong koppel uit Nederland - Joost Kapitijn en Sudha Rajagopalan - was de gelukkige. Een artikel in de Nederlandse pers overtuigde dit Leidse gezin om een dagje naar Leuven af te zakken. Vader Joost vertelde ons dat hij en zijn gezin "overal en steeds op zoek zijn naar Utopia". De familie was erg verrast en opgetogen. Van de buitenlandse bezoekers zijn de Nederlanders het meest vertegenwoordigd. In samenwerking met Toerisme Leuven en Toerisme Vlaanderen zette de organisatie sterk in op de Nederlandse markt.

Ook opvallend is het hoge aantal groepsbezoeken, maar liefst 1290 groepen boekten reeds een rondleiding. De combinatie met de tentoonstelling Yto Barrada in M en Utopia & More in de Universiteitsbibliotheek wordt eveneens duidelijk gesmaakt.

De tentoonstelling en het stadsfestival 500 jaar Utopia gaan nu de allerlaatste weken in. Om alle geïnteresseerden de kans te geven om de tentoonstelling te bezoeken zal M uitzonderlijk open zijn op de 2 woensdagen (normaal sluitingsdag) tijdens de kerstvakantie. Op de laatste openingsdag, dinsdag 17 januari, is M daarbij open tot 22u.

Om al dit goede nieuws te vieren, trakteerde Thomas More himself deze namiddag alle bezoekers van M op een speciaal stukje Utopia taart. Leuvens toprestaurant Trente en meesterbakker Jaubin sloegen de handen in elkaar en bakten een taart geïnspireerd op een authentiek recept uit de tijd van Thomas More. De taart was gemaakt van peperkoek en marsepein, beide ingrediënten uit de 16de eeuw.

Last call: Deze tentoonstellingen sluiten bijna hun deuren, De Standaard, 27/12/2016

http://www.standaard.be/cnt/dmf20161227_02646533

Last call: deze tentoonstellingen sluiten bijna hun deuren

27/12/2016 om 11:35 door edm, red

G+ [Tweet](#) [Delen](#) Mail Print

Villa Empain ziet er nog tot 29 januari bijzonder kleurrijk uit

Wie tussen kerst en oudjaar van enkele dagen vakantie mag genieten, kan daarvan gebruikmaken om nog enkele tentoonstellingen te bezoeken die binnenkort de deuren sluiten. **Zeven tips.**

Harry Potter: the exhibition in Brussels Expo werd al tweemaal verlengd, maar op 8 januari is het toch uit met de magie. Brussel is de vijfde stad die het bezoek kreeg van de tovenaars en heksen, nadat de internationale tentoonstelling eerder al onder andere Chicago, Toronto, New York, Sydney, Singapore, Tokio, Parijs en Shanghai aandeed.

In het Smak in Gent loopt nog tot 8 januari de tentoonstelling **These strangers... painting and people**. Het klassieke portret mag dan wel voorbijgestreeld zijn, maar de menselijke figuur blijft wel een motor voor het schilderen. Deze expo toont hoe de jongste generaties ermee omgaan.

Het Museum M in Leuven pakt nog tot 17 januari uit met **Op zoek naar Utopia** in het kader van de vijfhonderdste verjaardag van *Utopia* van Thomas More. De selectie van tachtig topstukken is er één voor fijnproevers: renaissanceportretten, landschappen van Bosch-navolgers, gepochromeerde bustes, globes, precieuze miniaturen en wereldkaarten, maar ook een acht meter lang wandtapijt uit Toledo dat de beweging van het universum voorstelt.

In de Brusselse Bozar zijn het de laatste weken voor de tentoonstelling **The power of the avant-garde** (nog tot 22 januari), waar de artistieke vernieuwing aan het begin van de twintigste eeuw wordt afgetoetst aan werk van onder meer Marlene Dumas, Luc Tuymans en Olafur Eliasson.

De Amerikaanse fotograaf **Saul Leiter** was niet alleen een van de eersten om met kleurenfotografie te werken, hij was eerst een schilder. Het Fotomuseum in Antwerpen toont nog tot 29 januari een stevige greep uit zijn oeuvre, inclusief een selectie van zijn schilderijen.

De Parijse galerist Paul Rosenberg had onder meer Picasso, Braque en Matisse onder contract. Tijdens de Tweede Wereldoorlog vluchtte hij naar de VS en werden de schilderijen in beslag genomen. Voor een reconstructie van de gebeurtenissen kunt u nog tot en met 29 januari terecht op de tentoonstelling **La ruiva Boétie** (gebaseerd op een boek van zijn kleindochter Anne Sinclair) in het La Boverie in Luik.

Villa Empain, de art-décovilla aan de rand van het Terkamerenbos, herbergt niet alleen tentoonstelling, maar is nog de hele maand januari zelf het onderwerp. Voor **Dior** werd de villa aangekleed met werken van onder meer Jeff Koons en Andy Warhol terwijl Daniel Buren de ramen mocht volplakken met streepjes en kleurvlakken, waardoor op een zonnige dag vrolijke tekeningen verschijnen op de vloeren, muren en het water van het zwembad.

Sels, G., De tien beste tentoonstellingen van 2016, De Standaard, 30/12/2016

http://www.standaard.be/cnt/dmf20161228_02648829?_section=...=253002656390&adh_i=ad67f02d084b8184702cc150aa545126&imai

De tien beste tentoonstellingen van 2016

30/12/2016 om 11:41 door Geert Sels

1 Jheronimus Bosch – Visioenen van een genie

Het was een unieke kans: bijna het volledige geschilderde en getekende werk dat van Jeroen Bosch bewaard bleef, werd in zijn geboortestad 's- Hertogenbosch bijeengebracht. De stormloop bleef niet uit. Terecht, want dit met duivels en fantasiewezens gestoffeerde oeuvre blijft mateloos fascineren.

★★★★★

2 Abstract expressionism

Heilige idealen, hoge ambities: met dodelijke ernst zetten de krachtpassers van de naoorlogse Amerikaanse kunst zich aan het schilderen. Jackson Pollock, Mark Rothko, Clyfford Still: hun gevecht met de verf leverde monumentale doeken op.
(Nog tot 2/1 in de Royal Academy in Londen)

★★★★★

3 Icônes de l'art moderne

De Russische collectioneur Sergej Sjtsjoekin, wiens verzameling moderne kunst na de revolutie van 2017 in beslag genomen werd, haalde enkel meesterwerken in huis. De weelde aan Matissees, Picasso's en Gauguins keerde dit najaar terug naar Parijs.
(Nog tot 20/2 in de Fondation Louis Vuitton in Parijs)

★★★★★

4 Op zoek naar Utopia

Met tachtig prachtstukken vertelt 'Op zoek naar Utopia' een rijk gestoffeerd verhaal: de zoektocht naar geluk, macht en kennis in een veranderend Europa rond 1500. Het hoofdstuk over paradijs en hel overondert meteen. Het toont ondermeer de 'besloten hofjes' uit Mechelen, door geduldige vrouwenhanden gekoesterde retabels uit de late middeleeuwen.
(Nog tot 17/1 in Museum M, Leuven)

★★★★★

5 Unfinished

★★★★★

New York had dit voorjaar Anthony Van Dyck en Marcel Broodthaers te gast. Maar de topper was de openingstentoonstelling van Met Breuer, de nieuwe dépendance van het Metropolitan Museum. Van Jan Van Eyck tot Rembrandt, van Gauguin tot Lucian Freud, van Gustav Klimt tot Luc Tuymans: de kunstgeschiedenis werd bekeken vanuit de vraag wanneer een werk echt af is. Een verrassende insteek.

6 Amedeo Modigliani, L'oeil intérieur

★★★★★

Een 'liggend naakt' van Amedeo Modigliani werd eind vorig jaar nog voor een topbedrag van 158,4 miljoen euro geveild. Een zorgvuldig samengestelde overzicht in het LaM in Rijssel ging op zoek naar de bronnen van Modigliani en zijn kunst van het weglaten. Inspiratie vond deze bohemien bij de sculptures nègres en Afrikaanse maskers waar zijn tijdgenoten zo verzot op waren, maar ook in de extreme stilering van de kunst van de Cycladen en het oude Egypte, of in dansende Khmerbeelden.

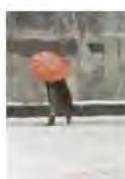
7 Rinus Van de Velde, Donogoo Tonka

★★★★★

De eerste museale presentatie van Rinus Van de Velde (33) in ons land was meteen een hit. Zo'n 75.000 bezoekers kwamen in het Smak in Gent kijken naar zijn houtskooltekeningen. Technisch verbluffend, met een absurd avonturenverhaal als rode draad.

8 Saul Leiter

★★★★★

De schilderkunst was Saul Leiters eerste liefde. Maar het zijn zijn foto's die hem tot een unieke figuur maken. Omdat ze zo schilderachtig zijn, maar ook omdat ze verrassen door hun bijzondere kijk op alledaagse straatfotografen. Pas na zijn tachtigste, in 2006, kwam de grote doorbraak. Sindsdien is de ster van Saul Leiter almaar feller gaan schijnen. (Nog tot 29/1 in het Fomu in Antwerpen)

9 Peter Rogiers

★★★★★

Het Middelheimmuseum had een fraaie zomertentoonstelling in petto. Peter Rogiers laaft zich aan de groten van de kunstgeschiedenis, maar ook aan stripverhalen en B-films. Zijn monumentale bronzen of aluminium palmbomen, verwijzend naar strandscènes, en zijn dreigende vogels maakten indruk. Beeldhouwkunst met scherpe kantjes.

10 Divine decadence

★★★★★

Overdaad, verval, barokke extravaganza: decadentie was dit voorjaar troef in het kasteel van Gaasbeek. Theatermaker Stef Lernous (Abattoir Fermé) tekende een speels parcours uit. Het historisch decadentisme, dat rond 1900 zijn gloriemoment beleefde, koppelde hij aan de hedendaags fascinatie voor glamour en prikkelerotiek. Een hoogst originele kasteelbenadering.

Van Syghel, K., Een huis om in te sterven, De Standaard, 30/12/2016

dS + vrijdag 30 december 2016 - Cultuur en Media

DE ARCHITECT

KOEN VAN SYNGHEL

Een huis om in te sterven

(https://dsocdn.akamaized.net/Assets/Images_Upload/2017/01/02/67265d6e-ce95-11e6-bcfa-d10176675d90.jpg?width=1152&format=jpg)

Het project van Noa Architecten voor Coda Hopsice in Wuustwezel. © rr

Wie de kracht en betekenis van architectuur wil zien, kan niet zonder de spiegel van utopia. Nog voor een steen op elkaar wordt gezet, kan je architectuur dromen. Zoals de herdersfiguur Benino bij de kerststal droomt van een meer humane wereld, zo droomt elke architect sinds mensenheugenis zijn/haar ideale bouwwerk.

De viering van de vijfhonderdste verjaardag van *Utopia* loopt stil-aan ten einde. In zijn ‘waarlijk gouden boekje’ uit 1516 gaf Thomas More radicale kritiek op zijn tijd en schetste hij het verhaal van een ideale wereld ergens op een verafgelegen eiland. In Mores *Utopia* – wat zoveel wil zeggen als goede plaats én onbestaande plaats– is het leven niet oneindig. Ook daar worden mensen ziek en sterven ze. Volgens Thomas More mocht de terminaal zieke, ook ‘al heeft hij zijn eigen dood overleefd’ gerust blijven leven.

Met zijn advies ging hij tegen het toen geldende christelijke dogma van het onaantastbare leven in. Terminaal zieken, tot last geworden voor zichzelf en voor de maatschappij, gaf hij het advies om de dood niet af te wachten maar er zelfstandig voor te kiezen.

Van Coda Hospice, dat in Wuustwezel palliatieve zorg verleent, kreeg Noa Architecten onlangs de opdracht nabij een oude boerderij een nieuwbouw te bedenken. Het lezen van Thomas Mores utopisch schrift riep voor de architecten een reeks vragen op die hen inspireerden om ‘een huis om in te sterven’ te ontwerpen. Kunnen we een ruimte maken waar het individu het ultieme eiland kan zijn? Wat brengt de bewoner mee? Waarmee zal de stervende mens zich omringen? Met muziek? Het boek der waarheden? Het licht en de duisternis? Het ruisen der bladeren?

Noa ontwierp rond een aantal gemeenschappelijke voorzieningen kamers met ‘het laatste bed’, een stoel, een sofa, een tapijt. Elke kamer heeft een kleine badkamer, een douchecel eerder. Wat als de terminaal zieke bedlegerig is? Moet de bewoner de kamer uit voor verzorging? Wat als een partner, vriend of familielid wil blijven logeren?

De kamers zijn ruim, en toch lijkt het sterven verkaveld in hokjes. Waar is de ruimte voor het intens samenleven met geliefden, zoals architect Wim Goes dat celebreerde in die ene bijzondere ‘leefkamer’ met grote eettafel en inloopdouche, die hij samen met vrienden en buren ontwierp en bouwde voor een terminaal zieke vriend?

In de uitbreiding van de abdij van Westvleteren reduceerden de AWG architecten rond Bob Van Reeth de monnikencel tot hotelkamer. In Coda lijken de kamers ook veleer hotelkamers. Coda voorziet collectieve ruimtes, maar in de intimiteit van de kamer is er weinig vrijheid om het leven en de zorg te vieren.

KOEN VAN SYNGHEL

Koen van Synghel is architect en architectuurcriticus.

Martens, J., Visioenen van een ideale wereld?, Histoforum, 2017

<http://histoforum.net/2017/utopia.html>

Visioenen van een ideale wereld?

Het wereldbeeld van Thomas More en zijn Utopia (1516)

Erasmus' Lof der Zotheid was nooit bedoeld om te worden uitgevoerd, terwijl mijn Utopia op zijn minst een droombeeld wilde zijn van een betere samenleving. (Joris Tulkens, *Thomas More. Een leven in vijf vriendschappen* p. 247)

2016 was een jaar van overlijdens en herdenkingen. Voor polyvalente supersterren als David Bowie (1947 - 10 januari 2016), Prince (1958 - 21 april 2016), Leonard Cohen (1934 - 7 november 2016) en, dichter bij ons, Toots Thielemans (1922 - 22 augustus 2016) is haast overmatig wereldwijd gerouwd door hele horden fans, die hun verdriet uitdrukten met bloemen, kaarsen, dans en zang.

Hier beperken wij ons tot twee belangrijke evenementen in de culturele sector: Jeroen Bosch, van wie het overlijden in 1516 met overonderend succes gevierd is in een 'once in a lifetime' tentoonstelling in 's Hertogenbosch, geopend door koning Willem-Alexander in hoogsteigen persoon; voor de activiteiten rond de uitgave van Thomas Mores *Utopia* in de universiteitsstad Leuven, eind 2016, was de befaamde Italiaanse semioloog Umberto Eco (*De naam van de Roos*, 1980) gevraagd als curator. Maar die overleed ondertussen zelf, 84 jaar oud, op 19 februari 2016.

De reeds lang volledig uitverkochte Bosch-tentoonstelling klokte zondag 8 mei 2016 af op 421.700 bezoekers. De tentoonstelling *Op zoek naar Utopia*, in Museum M liep van 20 oktober 2016 tot 17 januari 2017. Ze sloot op 90.137 bezoekers. Het hele stadsfestival trok een recordaantal van meer dan 220.000 deelnemers. Net als twee jaar vroeger voor de Vesalius-herdenking waren en immers nog concerten, lezingen, een colloquium plus kleinere thematische exposities over missionering, Bijbelstudie... In de monumentale universiteitsbibliotheek liep gelijktijdig een tweede groots opgezette, meer op documenten en authentieke briefwisseling gebaseerde tentoonstelling *Utopia & More*. Daarover hebben we nog geen gegevens.

Vooraf

Een groots opgezette tentoonstelling als deze wil aanzetten om via een selectie van goed gekozen voorwerpen, een tijd en tijdsgeest te helpen begrijpen. En de catalogus heeft uiterraard dezelfde bedoeling. Maar hoe omvangrijk hij ook is, meer kan hij niet doen. Dat begrenst meteen zijn actieradius. Een catalogus is nooit volledig wat je verwacht. Daarom heeft de recensent bij elk voorwerp van zijn selectie aanvullingen aangebracht en relevante links naar gemakkelijk bereikbare bijdragen. Vanaf het 'magische jaar' 2000 zijn we vrijwel onafgebroken bezig geweest met deze zo cruciale era in de westerse intellectuele geschiedenis, wat resulteerde in een aantal artikelen waarvan de meeste ook op deze site (1).

Tentoonstellingscatalogi worden zelden gerecenseerd in literaire tijdschriften of op websites. Ten onrechte. Het zijn al lang niet meer 'praatjes bij plaatjes'. De laatste decennia groeiden zij uit tot volwaardige (buitengewoon fraai geillustreerde en steeds duurder wordende) naslagwerken waarin een plejade van specialisten een verantwoorde meestal leesbare, want voor een ruim publiek bestemde synthese brengt van de meest recente wetenschappelijk inzichten op hun studieterrein.

Deze catalogus is andermaal een kanjer, 2.730 kg zwaar, 430 blz. op dik glanzend papier, groter en zwaarder dan mijn laptopcomputer! Sublieme illustraties, ook over kunstwerken buiten de tentoongestelde voorwerpen met daarenboven bijdragen van niet minder dan 30 experts. Uitgangspunt is dat *Utopia* een 'gouden boekje' is. Tussenbladen zijn daarom goudkleurig. Maar helaas ook titels en vooral de voetnoten: goudkleurig, wat hen onder kunstlicht haast onleesbaar maakt. En zo petieterig klein gedrukt! Kortom: irritant, en liefst geen na te volgen voorbeeld.

Besprekking

Introductie

December 1516 drukte Dirk Martens, de eerste gekende drukker van de Nederlanden in Leuven een klein boekje, amper 54 bladzijden dun. De auteur was de Engelse humanist Thomas More en de titel van het 'niemandalletje': *Utopia* (Nergensland).

Voor het vervolg van dit artikel, zie: <http://histoforum.net/2017/utopia.html>

Quirynen, M., Januaritips: uw streepje theater, dans en muziek in de komende maand, Club Kultuur, 3/1/2017

<https://clubkultuur.wordpress.com/2017/01/03/januaritips-uw-streepje-theater-dans-en-muziek-in-de-komende-maand/>

JANUARITIPS: uw streepje theater, dans en muziek in de komende maand

JANUARI 3, 2017 / MATILDE QUIRYNEN

Het nieuwe jaar is nog maar net begonnen maar deze maand staan er alweer vier culturele aanraders op het programma.

#1

Het einde is nabij – Het nieuwstedelijk & MartHa!tentatief

Theatermakers Adriaan Van Aken en Johan Petit geven in deze lecture performance nieuwe, hedendaagse betekenissen aan het begrip melancholie.

Op donderdag 12 januari vindt er om 20u00 een voorgesprek plaats. Dit kadert in het opzet van De Stand der Dingen: een reeks lezingen en debatten naar aanleiding van verschillende voorstellingen. Hierover vindt u meer informatie via deze [link](#).

Deze voorstelling maakt deel uit van het artistieke onderzoeksproject De kunst van het gemis (i.s.w.m. 500 jaar Utopia, het Leuvense stadsfestival).

Wanneer? 11/01 (20u00), 12/01 (12u30 en 21u30) // **Waar?** OPEK Leuven // **Tickets?** €12 en €16, 50% korting via de last-minute deals voor cultuurkaarthouders // **Info?** hier

Serpieters, T., Utopia (Louvain), Littératures Modes d'Emploi, 3/1/2017

http://www.litteraturesmodesdemploi.org/exposition/piece_expo/utopia-louvain

Utopia (Louvain)

Exposition référente: L'Explorateur littéraire : carnet de visites

À la recherche d'Utopia, Musée M, Louvain (Belgique), du 20 octobre 2016 au 17 janvier 2017

Utopia & More, Bibliothèque universitaire de Louvain, du 20 octobre 2016 au 17 janvier 2017

En 2016, la ville de Louvain (Belgique) a fêté le cinq-centième anniversaire de la publication d'*Utopia* de Thomas More. La ville a décidé de consacrer plusieurs événements, dont deux

expositions, l'une au Musée M, l'autre à la bibliothèque centrale de l'université. Celle au Musée M *À la recherche d'Utopia* expose quelques quatre-vingts objets, majoritairement artistiques mais aussi religieux et scientifiques. L'exposition à la bibliothèque *Utopia & More* montre surtout des documents écrits tels que des livres, des lettres et des manuscrits. Les deux musées partent d'un moment ponctuel et précis qui leur permet d'évoquer l'imagination autour de More : la publication de son livre. Le Musée M expose la pièce principale, la première édition d'*Utopia*, publiée en 1516 par l'imprimeur Dirk Martens à Louvain. La bibliothèque à choisi, elle, de mettre en avant une édition française de 1715 qui renferme de belles gravures. À travers ces livres, les deux expositions révèlent le contexte culturel de l'époque humaniste, une thématique qu'elles élargissent en multipliant graduellement les perspectives sur le sujet, au risque, par endroits, d'une perte de cohérence. Le Musée M va déculpabiliser le plus loin dans cette entreprise, sans louve en raison de la diversité de ses supports utilisés. La bibliothèque universitaire, plus limitée dans son matériau, établit un récit plus cohérent.

À la recherche d'Utopia au Musée M : un éloge de la ville de Louvain

Avant d'accéder à la salle qui expose l'édition originale d'*Utopia*, le spectateur est invité à s'installer devant un écran qui montre Thomas More et l'impression de son livre. « L'Utopie de Thomas More est imprimé à Louvain » apprend-on (image 1). Ensuite, c'est dans la première salle, intitulée « Un petit livre d'or de Louvain conquiert le monde », où se trouve tout au milieu, dans une vitrine, le volume original d'*Utopia* et dans une autre, derrière la première, une série de rééditions et traductions ultérieures. Le visiteur y bien compris à ce stade : le livre est présenté comme une partie essentielle du patrimoine culturel de la ville et comme le signe de sa grandeur intellectuelle et artistique, comme si Louvain était le seul endroit où ce livre aurait pu être imprimé. La grande xylographie de la ville de Louvain, côtoyant l'original d'*Utopia*, amplifie encore le rôle de la ville flamande, tandis que l'audioguide nous fait remarquer qu'« on n'est pas loin de l'imprimerie » où la magie a eu lieu. Les portraits d'humanistes tels qu'Érasme et Pieter Gillis, rassemblés au fond de la salle, corroborent aussi l'idée que l'humanisme de Louvain, et plus largement celui des Pays-Bas, a eu sa part dans l'élaboration d'*Utopia*. Le message est clair : sans Érasme et sans Pieter Gillis – le portrait de ce dernier le montre avec le volume d'*Utopia* et une lettre de More dans la main – *Utopia* n'aurait jamais vu le jour. La disposition des portraits de ces humanistes, derrière le livre, soutient l'idée que l'humanisme des Pays-Bas était indispensable pour *Utopia*. Ils ne sont pas seulement derrière le livre au sens strictement spatial, mais aussi et peut-être surtout au sens métaphorique. Ce sont les esprits de l'humanisme qui, dans le fond et en cachette, font que les choses adviennent sans qu'on s'en aperçoive (image 2).

Image 1 : « L'Utopie de Thomas More est imprimé à Louvain ». Extrait de la vidéo montrée au début de l'expo À la recherche d'Utopia.

Image 2 : Utopia a été imprimé à Louvain et est censé témoigner de la graineur intellectuelle et artistique de la ville, et plus largement, des Pays-Bas. Au fond de la salle, on voit également les autres humanistes des Pays-Bas qui sont tant littéralement que métaphoriquement « derrière » le livre.

[Source](#)

La suite de l'exposition s'éloigne du livre de More pour montrer la sinuosité de l'esprit humain dans sa quête utopique au sens large. Les deux salles suivantes « Au-delà d'Utopia » focalisent sur la recherche d'un au-delà réel et inversement sur la rencontre dystopique avec l'enfer. L'un des objets les plus intéressants sont les « Jardins clos de Malines » qui remplissaient, pour les soirs de Malines du XVIe siècle, la fonction spirituelle de recréer le ciel sur terre. Les autres salles interprètent la quête de l'utopie d'autres façons encore. Ainsi, dans la salle « Derrière l'horizon. Représentation de l'inconnu », des objets tels que des mappemondes, des atlas, des tapisseries, évoquent les expéditions au nouveau monde. Plus loin encore, la salle « L'univers dans la main » présente la recherche d'une utopie comme une tentative de maîtriser l'univers, évoquée par des objets tant artistiques que scientifiques. Un excellent exemple de la façon dont art et science permettent de réaliser la conquête de l'espace est le *Portrait d'une jeune fille* de Jan Gossaert (1530) qui tient une sphère armillaire dans la main, un objet qui permet de déterminer les mouvements des étoiles et du soleil. Le spectateur est à la fois invité à regarder la peinture et l'objet en question. La juxtaposition de ces deux objets de nature artistique et scientifique produit un intéressant effet de métalepsie, régulièrement exploité dans les autres salles, qui constitue certainement l'un des atouts de l'exposition du Musée M (image 3).

(Image 3). La juxtaposition de ces deux objets de nature artistique et scientifique produit un effet de métalepsie, également exploitée dans d'autres salles, qui constitue certainement l'un des atouts de l'exposition au Musée M. [Source](#)

Utopia & More : Thomas More, une célébrité de Louvain

L'exposition à la bibliothèque universitaire donne une impression similaire à celle du Musée M. Le titre de l'une des peintures, qui se trouve un peu cachée avant l'entrée de l'expo proprement dite, est significatif quant à l'enjeu de celui-ci : « Thomas More en tant qu'homme célèbre de Louvain ». Louvain est important pour l'humanisme de l'époque et le livre de More est clairement mobilisé comme témoignage de ce succès. L'un des perneaux de la dernière salle le dit sans ambiguïté : l'humanisme de Louvain, et en particulier l'*Utopie* de More, est une contribution décisive au patrimoine culturel mondial. L'expo est organisée en deux grandes parties. La première se concentre sur « La vie et l'œuvre de Thomas More » et la deuxième traite de la « Tradition utopique » qui vise surtout à répertorier le genre de l'utopie dans ses formes plus modernes (de Karl Marx à Jules Verne, en passant par Aldous Huxley). La première salle contient, dans une vitrine au milieu, une édition précieuse d'*Utopia* du XVIIIe siècle, dotée de gravures. Agrandies, ces gravures accueillent le visiteur en évoquant la vie, les activités et les mœurs dans le monde utopique de More (image 4). La lumière tamisée de la salle, en opposition avec la lumière éblouissante des gravures, facilite l'entrée mentale dans ce monde fictif. La salle suivante présente « La vie et

l'œuvre de More. À droite on voit son arbre généalogique, à gauche les moments clés de sa vie. Les vitrines de cette salle contiennent une niche sélection de livres qui montrent que Thomas More était un écrivain aux multiples talents. Manifestement il écrivait des poèmes et il faisait aussi des traductions d'écrivains antiques. Ensuite, dans la plus grande salle « Thumas More et les Pays-Bas », des documents de différents types montrent les nombreuses relations qu'avait More avec les humanistes des Pays-Bas comme Pieter Gillis, Dirck Martens, Franciscus van Cranevelt et d'autres. Leurs lettres – dont le style nous rappelle que l'écriture épistolaire était pour eux une forme de littérature – constituent le témoignage le plus clair d'une époque humaniste que l'exposition cherche clairement à nous faire revivre.

Image 4 : La première salle contient, dans une vitrine au milieu, une édition précieuse d'*Utopie* du XVIIIe siècle, dotée de gravures. Ces gravures sont agrandies et déroulées en arc de cercle au fond de salle. Elles évoquent la vie, les activités et les mœurs du monde utopique créé par More. Photo personnelle de l'auteur.

Commissariat et scénographie : Jan Van der Stockt et Annelies Vogels (M Museum) & Erik De Bom, Dirk Sacré, Toon Van Houdt et Demmy Verbeke (Bibliothèque universitaire)

Catalogues : *Op zoek naar Utopia*, z. dir. de Jan Van der Stockt, Davidsfonds Uitgeverij (NL) & Amsterdam University Press (EN), 2016 59€99 & *Utopie & More* z. dir. de Dirk Sacré, Erik de Bom, Demmy Verbeke, Gilbert Tournay, Leuven University Press, 2016, 49€50.

[Jiem Serpenter](#)

(FWO - KU Leuven)

Smets, J., M - Museum Leuven toont Mechelse topstukken, Mechelen Blogt, 5/1/2017

<http://www.mechelenblogt.be/2017/01/m-museum-leuven-toont-mechelse-topstukken>

M-Museum Leuven toont Mechelse topstukken

Door Jan Smets geplaatst op 5 januari 2017
met categorie: Besloten Hofjes tentoonstelling Thomas More

(foto's: Jan Smets)

Ik had het uitstapje naar het Leuvense stadsmuseum al langer gepland, maar vandaag is het er uiteindelijk van gekomen. Wie de uiterst boeiende tentoonstelling '**Op zoek naar Utopia**' nog wil bezoeken zal zich moeten redden. Tot en met 17 januari kan je nog terecht in **M-Museum Leuven**, en dan valt het doek onherroepelijk. De vorige keer dat ik in het museum was, bezocht ik de retrospectieve rond het werk van Mechelaar Michiel Coxie. Heel indrukwekkend. Het museum is een architectonisch pareltje en de vaste collectie is het bekijken overvraagd. Maar nu sta ik er voor een ronduit sublimme expo. 500 jaar na het drukken van het iconische werk '*Utopia*' door Dirk Martens in Leuven, staat dit boek volop in de kijker. **Thomas More**, humanist, staatsman en schrijver creeerde in zijn beroemde werk een utopisch alternatief voor deze wereld die - ook toen - vaak vierkant draaide. Tientallen topstukken zijn te zien in deze tentoonstelling: schilderijen, wandtapijten, landkaarten, wetenschappelijke instrumenten,... en jawel, ook Mechels erfgoed van de bovenste plank! **Want drie van onze zeven exemplaren tellende reeks Besloten Hofjes zijn voor het eerst bewonderen in hun prachtig gerestaureerde toestand.** Aan de andere Hofjes wordt nog naarstig doorgewerkt. Wie het niet meer lukt om ze in Leuven te zien, zal moeten wachten tot de opening van ons vernieuwde stadsmuseum Hof van Busleyden...

Ikzag de Besloten Hofjes voor de eerste keer in de privé-vertrekken van de Mechelse gasthuiszusters in hun klooster in de Keizerstraat. Dat was in 1979. Beslist meer Mechelaars hebben ze daar gezien. Hoewel...

Mén wist uiteraard wel dat het om uiterst waardevolle stukken ging, maar pas de laatste jaren is de belangstelling voor dit unieke erfgoed nog gegroeid. De Besloten Hofjes verhuisden van de Keizerstraat naar het Schepenhuis toen dit nog een museum was, en nadien kwamen ze voor een poosje terecht in huis De Zalm aan de Zoutwerf....

De reeks Besloten Hofjes, waar Mechelen terecht trots op mag zijn, wordt nu grondig gerestaureerd; En daar komt heel wat bij kijken. De eeuwenoude kastjes die allen gemaakt werden in het begin van de 16de eeuw, bezitten een bonte verzameling van allerlei kunstzinnige 'prullaria' in diverse materialen. Best le verslaan dat een restauratie heel wat onderzoek van heel verschillende specialisten ter zake vroeg. Ik schreef hier vroeger reeds een paar artikels over op Mechelenblogt....

www.mechelenblogt.be/2014/10/unicke-besloten-hofjes-wereldfogod-dat-nu..

www.mechelenblogt.be/2015/11/ook-jij-kan-jouw-steentje-bijdragen-voor-re...

Drie van deze topstukken zijn na een delicate behandeling volledig in zijn vroegere staat te bewonderen. En nee: niet in Mechelen zijn ze te bekijken. Die primeur valt Leuven te beurt. Voor ze terug naar Mechelen verhuizen zijn ze één van de attracties van de tentoonstelling '**Op zoek naar Utopia**'.

Die Besloten Hofjes probeerden ook een utopisch paradijs uit te beelden. Niet minder dan zeven van deze retabels door de Mechelse gasthuiszusters gemaakt, doorstonden de tand des tijds, en hiermee bezit onze stad een bijzondere schat.

De retabels bevatten **zo'n vierhonderd verschillende artefacten per kast**. Minstens onderzoek ging de restauratie vooraf. **Nieuwe onderzoeksmethoden en conserveringsmethoden** werden hierbij toegepast.

Speciaal voor de Leuvense tentoonstelling werden drie van de Besloten Hofjes reeds gerestaureerd. Voor de financiering hiervan kregen Musea & Erfgoed Mechelen steun van het Topstukkenfonds van de Vlaamse overheid, de Koning Boudewijnstichting en de Vrienden van het Hof van Busleyden. En via crowdfunding kon iedereen die het wou een stukje bijdragen. Als Mechelaar ben ik daar graag op ingegaan. Vele kleine bijdragen maken immers een groot...

Het resultaat is verbluffend. Ik kende de Hofjes vrij goed, maar wat ik nu te zien krijg overtreft de verwachtingen. De Besloten Hofjes die het verlangen naar het Paradijs verzinnebeeldden, zullen later kijkstukken zonder weerga worden in Busleyden.

Natuurlijk ben ik niet enkel naar de tentoonstelling gekomen voor deze Mechelse erfstukken. De expo die prima te volgen is met een audiofoon leert ons werkelijk schitterende dingen. Te veel om op te noemen. Wie nog de kans heeft om naar Leuven te treinen moet dit zéker doen.

De inkom voor de tentoonstelling bedraagt **11 Euro**, maar als je naar Leuven spoort betaal je een Euro minder.

Héél erg de moeite is het **lijvige boek 'op zoek naar Utopia'** dat in 430 bladzijden een uitgebreide kijk op de expo biedt. Een uitgebreid hoofdstuk is gewijd aan de Mechelse Besloten Hofjes. Het boek is een aanrader! Je telt er op de tentoonstelling **zo'n kleine 55 Euro** voor neer. Je kan het echter ook in de (Mechelse) boekhandels aanschaffen. Dan betaal je ietsje meer (59,99 Euro).

Op de cover staat het ontroerende portretje van prinses **Dorothea Van Denemarken** (*1520) met een zogenaamd *amillarium*. Ze houdt dit meetinstrument ondersteboven. Staat dit symbolisch voor haar 'verloren wereld'?

Dorothea was een dochtertje van de verbanne Deense koning Christiaan II en een zus van Keizer Karel V. Isabella van Oostenrijk. Isabella werd ooit opgevoed aan het Mechelse Hof van Margareta van Oostenrijk. Later zullen Dorothea, haar zusje en broertje na de verdrijving uit Denemarken, ook terecht komen in Mechelen, bij tante Margaretha...

Thomas More...

500 jaar geleden schreef deze Engelsman zijn meesterwerk *Utopia*.... De man die in zijn tijd over de vloer kwam bij Mechelaar Jeroen Van Busleyden, net als ondermeer zijn vriend Erasmus van Rotterdam, staat nu helemaal in de kijker in de Brabantse stad Leuven. We mogen fier zijn dat Mechelen ook een hoofdstukje meeschrijft...

meer over 'Op zoek naar Utopia':

www.utopialeuven.be

Les expos qui durent jusque fin janvier, Le Soir, 6/1/2017

<http://www.lesoir.be/1408705/article/culture/arts-plastiques/2017-01-05/expos-qui-durent-jusque-fin-janvier>

Les expos qui durent jusque fin janvier

La rédaction du Mad
Mis en ligne lundi 9 janvier 2017, 11h24

Le mois de janvier est le dernier pour visiter une foule d'expos. Nos visites dans leur intégralité.

A la recherche d'Utopia, jusqu'au mardi 17 janvier, au Musée M (Leuven) : [notre visite](#) ****

Berghmans, R., Slotdebat 'Terug naar Utopia' over de betekenis en relevantie van Utopia vandaag, Cartoon Productions, 5/1/2017

<http://www.cartoon-productions.be/2017/01/05/slotdebat-terug-naar-utopia-over-de-betekenis-en-relevantie-van-utopia-vandaag/>

.....

TERUG NAAR UTOPIA
slotdebat

DAVIDSFONDS
UITGEVERIJ

5 januari 2017

Ruddy Berghmans

Geïnspireerd op het uitdagende boek Terug naar Utopia gaat journalist Dirk Tielemans op 16 januari in gesprek met Rik Torfs, Bea Cantillon en Geert Noels over de betekenis en relevantie van Utopia vandaag. Aansluitend heffen we het glas en kan de tentoonstelling 'Utopia and More' bezocht worden, een initiatief van de Universiteitsbibliotheek en Kunst en Erfgoed KU Leuven in samenwerking met KU[n]ST Leuven.

PRAKTISCH

Grote Leeszaal Universiteitsbibliotheek
Mgr. Ladeuzeplein 21, Leuven
16 januari 2017 om 20u
20u: Slotdebat
21u: Receptie en bezoek aan de tentoonstelling Utopia & More.

Online inschrijving via deze link.

Tickets: 8 euro (studenten 4 euro) ter plaatse te betalen aan de kassa.

In december vierde Thomas More's Utopia zijn vijfhonderdjarige bestaan en Leuven vierde lustig mee met een heus stadsfestival, onder het motto: The Future is More. Tentoonstellingen, boeken, concerten, lezingen, dans, theater en nog veel meer.

De veelbesproken expo Op zoek naar Utopia in het M – Museum kende een overweldigend succes en sluit samen met de talloze andere boeiende tentoonstellingen na 17 januari de deuren. Bij Davidsfonds Uitgeverij verschenen dit najaar naast het gelijknamige boek bij deze tentoonstelling nog twee spraakmakende uitgaven: Thomas More, Een leven in vijf vriendschappen door Joris Tulkens en Terug naar Utopia.

Met dit laatste boek wordt het Utopiaproject uitgewiijd in stijl. Drie toonaangevende stemmen die voor Terug naar Utopia geïnterviewd werden, komen tijdens het debat aan het woord. Geert Noels, Bea Cantillon en Rik Torfs reflecteren samen en elk vanuit een eigen invalshoek over wat een boek van 500 jaar oud vandaag nog kan betekenen, onder de deskundige begeleiding van journalist Dirk Tielemans.

Vijfhonderd jaar na de publicatie van Utopia staan we oog in oog met een allesomvattende maatschappelijke crisis, radicaal van aard, globaal in omvang. Er wordt gesproken over The End of History, The Clash of Civilizations en zelfs over The Endtimes of Human Rights. We staan op een radicaal kantelpunt in de geschiedenis dat zich op maatschappelijk vlak als mogelijk fundamenteel breekpunt laat kennen. De uitdagingen zijn navenant. Kan de utopie – als politieke omwentelingsmotor bij uitstek – iets in beweging brengen en ons in beweging brengen, wars van alle doemdenken? Deze vragen vormen de start van de zoektocht in Terug naar Utopia.

Louis Tobback hekelt hedendaags pessimisme, De Morgen, 7/1/2017

<http://www.demorgen.be/binnenland/louis-tobback-hekelt-hedendaags-pessimisme-b9a8101f/>

LEUVEN

Louis Tobback hekelt hedendaags pessimisme

07-01-17, 01.14u - Bron: Belga

LEES LATER ★

©Photo News

1

Leuven burgemeester Louis Tobback (sp.a) heeft vrijdagavond tijdens de nieuwjaarsreceptie van het stadsbestuur krachtig uitgehaald naar het huidig pessimisme in de samenleving. Hij wees hierbij op grote contradictie met de maatschappij 500 jaar geleden toen Thomas Morus zijn boek "Utopia" schreef en toen er wel volop optimistisch gedroomd werd van een betere samenleving. "Utopia" werd zoals bekend in 1516 voor het eerst

gedrukt in Leuven.

"Terwijl deze samenleving meer perspectieven en opportuniteiten biedt dan ooit in het verleden, zijn we niet bezig met die mogelijkheden te grijpen, maar proberen we ons vooral te verdedigen tegen bedreigingen die er misschien niet eens zijn. We zijn niet zoals figuren als Thomas Morus in 1516, gedreven door wat we beter kunnen maken, maar we worden gedreven door de vraag wat we mogelijk kunnen verliezen. We zijn angstig voor alles wat vreemd en nieuw is. Dat is zeer merkwaardig in een periode dat de wetenschap in een razend tempo op allerlei terreinen voor doorbraken zorgt", aldus Louis Tobback.

SHARE

"Terwijl de samenleving vandaag ontzettend veel meer mogelijkheden biedt, durven we nog amper na te denken over een betere wereld."

LOUIS TOBACK

De Leuvense burgemeester verwees naar het feit dat het optimisme van Morus en co zich in 1516 situeerde in een tijd van godsdienstoorlogen, grote armoede en ellende, een onvergelijkbare sociale ongelijkheid... "Je moest toen toch wel een bijzonder grote optimist zijn om te beginnen nadenken over de ideale wereld. Terwijl de samenleving vandaag ontzettend veel meer mogelijkheden biedt - niet alleen dan 500 jaar geleden, maar even goed in vergelijking met 20 of 10 jaar terug- durven we nog amper na te denken over een betere wereld, maar worden verantwoordelijken in bedrijven, besturen,

scholen... continu geconfronteerd met zagen en klagen, zeuren en treuren", aldus Tobback.

Louis Tobback haalt op nieuwjaarsreceptie uit naar huidig pessimisme,
De Standaard, 7/1/2017

http://www.standaard.be/cnt/dmf20170107_02662084

Louis Tobback haalt op nieuwjaarsreceptie uit naar huidig pessimisme

07/01/2017 om 06:00 | Bron: BELGA

G+

Tweet

Delen

Mail

Print

Foto: Photo News

Leuven burgemeester Louis Tobback (SP.A) heeft vrijdagavond tijdens de nieuwjaarsreceptie van het stadsbestuur krachtig uitgehaald naar het huidig pessimisme in de samenleving. Hij wees daarbij op grote contradictie met de maatschappij 500 jaar geleden toen Thomas Morus zijn boek 'Utopia' schreef en toen er wel volop optimistisch gedroomd werd van een betere samenleving. 'Utopia' werd in 1516 voor het eerst gedrukt in Leuven.

"Terwijl deze samenleving meer perspectieven en opportuniteten biedt dan ooit in het verleden, zijn we niet bezig met die mogelijkheden te grijpen, maar proberen we ons vooral te verdedigen tegen bedreigingen die er misschien niet eens zijn. We zijn niet zoals figuren als Thomas Morus in 1516, gedreven door wat we beter kunnen maken, maar we worden gedreven door de vraag wat we mogelijk kunnen verliezen. We zijn angstig voor alles wat vreemd en nieuw is. Dat is zeer merkwaardig in een periode dat de wetenschap in een razend tempo op allerlei terreinen voor doorbraken zorgt", aldus Louis Tobback.

De Leuvense burgemeester verwees naar het feit dat het optimisme van Morus en co zich in 1516 situeerde in een tijd van godsdienstoorlogen, grote armoede en ellende, een onvergelijkbare sociale ongelijkheid... "Je moet toen toch wel een bijzonder grote optimist zijn om te beginnen nadenken over de ideale wereld. Terwijl de samenleving vandaag ontzettend veel meer mogelijkheden biedt - niet alleen dan 500 jaar geleden, maar evengoed in vergelijking met 20 of 10 jaar terug - durven we nog amper na te denken over een betere wereld, maar worden verantwoordelijken in bedrijven, besturen, scholen... continu geconfronteerd met zagen en klagen, zeuren en treuren", aldus Tobback.

Louis Tobback hekelt pessimisme: 'We zijn niet gedreven door wat we beter kunnen maken, maar door wat we kunnen verliezen', Knack, 7/1/2017

<http://www.knack.be/nieuws/belgie/louis-tobback-hekelt-pessimisme-we-zijn-niet-gedreven-door-wat-we-beter-kunnen-maken-maar-door-wat-we-kunnen-verliezen/article-normal-798683.html>

Louis Tobback hekelt pessimisme: 'We zijn niet gedreven door wat we beter kunnen maken, maar door wat we kunnen verliezen'

Leuven burgemeester Louis Tobback (sp.a) heeft tijdens de nieuwjaarsreceptie van het stadsbestuur uitgehaald naar het pessimisme in de samenleving. In een maatschappij die meer mogelijkheden biedt dan ooit tevoren, aldus Tobback, zijn we bezig met "bedreigingen die er misschien niet eens zijn".

Louis Tobback

Louis Tobback verwees naar 500 jaar geleden toen **Thomas Morus** zijn boek "Utopia" schreef en toen er wel volop optimistisch gedroomd werd van een betere samenleving. "Utopia" werd zoals bekend in 1516 voor het eerst gedrukt in Leuven.

"Terwijl deze samenleving meer perspectieven en opportuniteiten biedt dan ooit in het verleden, zijn we niet bezig met die mogelijkheden te grijpen, maar proberen we ons vooral te verdedigen tegen bedreigingen die er misschien niet eens zijn. We zijn niet, zoals figuren als Thomas Morus in 1516, gedreven door wat we beter kunnen maken, maar we worden gedreven door de vraag wat we mogelijk kunnen verliezen. We zijn angstig voor alles wat vreemd en nieuw is. Dat is zeer merkwaardig in een periode dat de wetenschap in een razend tempo op allerlei terreinen voor doorbraken zorgt", aldus Tobback.

'Zagen en klagen, zeuren en treuren'

De Leuvense burgemeester verwees naar het feit dat het optimisme van Morus en co zich in 1516 situeerde in een tijd van godsdiestoorlogen, grote armoede en ellende, een onvergelijkbare sociale ongelijkheid... "Je moest toen toch wel een bijzonder grote optimist zijn om te beginnen nadenken over de ideale wereld. Terwijl de samenleving vandaag ontzettend veel meer mogelijkheden biedt -niet alleen dan 500 jaar geleden, maar evengoed in vergelijking met 20 of 10 jaar terug- durven we nog amper na te denken over een betere wereld, maar worden verantwoordelijken in bedrijven, besturen, scholen... continu geconfronteerd met zagen en klagen, zeuren en treuren".

Gennez, J., Davidsfonds gaat op zoek naar Utopia, Het Belang van Limburg, 7/1/2017

http://www.hbvl.be/cnt/dmf20170107_02662473/davidsfonds-gaat-op-zoek-naar-utopia

Brustem

SINT-TRUIDEN - Met een grote groep geïnteresseerden trok Davidsfonds Brustem-Ordingen-Aalst met de trein naar Leuven om in M-Museum de tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' te bezoeken.

De inspiratiebron voor deze bijzondere tentoonstelling was het boek 'Utopia' van de Britse humanist Thomas More, dat in 1536 in Leuven werd gedrukt. In dit boek beschreef hij een fictieve en ideale samenleving op een onbestaand eiland. 'Op zoek naar Utopia' dompelde de bezoekers onder in de kunst en wetenschap van de vijftiende en zestiende eeuw met werken van onder meer Quinten Metsys, Jan Gossaert en Albrecht Dürer. Heel wat werken waren voor het eerst te zien, zoals de "Besloten Hofjes", retabelkastjes gemaakt door de Gasthuiszusters-Augustinessen uit Mechelen in de eerste helft van de zestiende eeuw. Ook een portret van Erasmus uit de persoonlijke collectie van de Britse koningin Elisabeth II, geschilderd door Metsys, was er te bewonderen.

Olyslaegers, J., Schrijver vs Wildeman, Wildevrouw Blogspot, 7/1/2017

<https://wildevrouw.blogspot.be/>

zaterdag 7 januari 2017

Schrijver vs Wildeman

Schrijver vs Wildeman, donderdag 5 januari 2017, omstreeks kwart voor vier tentoonstelling 'Op Zoek naer Utopia', Museum M, Leuven

"Het laarmiddleeuwse verlangen naar de primitieve levensstaat kwam tot uiting in talloze literaire werken, in folklore-vermaak aan adellijke hoven en in burgerlijke middens (waar men bij feestelijke gelegenheden 'wildeman' speelde), alsook in ontelbare kunstwerken. [...] De wildheid [is] vaak een metafoor voor heftige seksuele driften, die door de geliefde zullen 'getemt', dit is bevreidigd worden. Hier belichaamde de 'wilde' de utopie van een gelukzalig en bevreidigd 'natuurlijk' leven. [...] De 'wilden' belichaamden een afwezigheid van alle knellende normen en verplichtingen van het sociale bestel. [...] 'Wild' omvatte alles wat buiten de menselijke cultuur, zeden en normen stond, al het demonische en bovennatuurlijke, al het ontrouwe en amorele, al het woeste en het onbewerkte, al het verkeerde en verwarde, al het vreemde en beangstigende en wonderbare. Wildheid was bedreigend en beangstigend, maar ook fascinerend en aantrekkelijk. De behaarde wilde belichaamde evenzeer al het gene men verlangde, maar wat verboden was [...].
Maar de wilde oerstaat van de mens fascineerde de middeleeuwse ook in de religieuze verzuuchingen van het gereformeerde **Augustinisme** vanaf de veertiende eeuw [...], in staatsgevaarlijke bewegingen zoals de 'Secte van de Vrije Geest' in de **Adamitische** enltussen van Bohemen tot Piardië en van de Nederlanden tot Baskenland [...]. Laatstgenoemde groepen trachtten de vermeende eigenschappen en gedragspatronen van de oermens opnieuw tot leven te wekken ter voorbereiding van het **Duizendjarig Rijk van de Heilige Geest**. Daarom wensten ze alle instituties af te schaffen en de vrije liefde (opgevat vanuit mannelijk standpunt) te propageren. Aldus werd de 'oer-wildheid' de leidraad tot een utopie, die men desnoede te vuur en te zwaard in werkelijkheid trachtte om te zetten.
(Jan Van der Stock, *Op Zoek naer Utopia*, tent. cat., Leuven (WPG/Davidsfonds, Amsterdam University Press), 2016, pp. 296-299)

Leuven stadsfestival rond Utopia kreeg 220.000 mensen over de vloer, Belga, 18/1/2017

Ook verschenen in:

- MSN: <http://www.msn.com/nl-be/nieuws/other/leuven-stadsfestival-rond-utopia-kreeg-220000-mensen-over-de-vloer/ar-AAIZdTQ>

- Skynet

LEUVEN STADSFESTIVAL ROND UTOPIA KREEG 220.000 MENSEN OVER DE VLOER

LEUVEN 16:35 18/01/2017 (BELGA)

Het festival dat de stad Leuven en de KU Leuven organiseerden naar aanleiding van de 500ste verjaardag van het boek "Utopia" van Thomas More, heeft circa 220.000 bezoekers over de vloer gekregen. Meer dan 90.000 mensen bezochten de tentoonstelling "Op zoek naar Utopia" in Museum M.

Het programma van het stadsfestival "The Future is More. 500 jaar Utopia", dat liep van september tot januari, omvatte zo'n 80 projecten met tentoonstellingen, theater, film, debatten, lezingen, muziek en thematische stadswandelingen, samen goed voor bijna 80 activiteiten. Met een totaal van 220.000 deelnemers bracht een cultureel stadsfestival in Leuven nooit eerder zoveel mensen op de been.

Topper was de tentoonstelling "Op zoek naar Utopia" in Museum M, waar meer dan 80 topstukken te zien waren van Vlaamse meesters en andere kunstenaars. 15.785 mensen deden de aanvullende historische tentoonstelling "Utopia & More" aan in de Universiteitsbibliotheek.

Ondanks het feit dat een punt gezet werd achter het stadsfestival wil het stadsbestuur de zoektocht naar een betere wereld voortzetten. In het kader van het project "YOUtopia" gaat Leuven samen met haar inwoners via allerlei initiatieven anderhalf jaar lang op zoek naar de collectieve stadsdroom en de kunst van het samenleven. (BIN, ALG, COR 908, TVP, nl)

Gerelateerde berichten:

Museum M in Leuven kreeg vorig jaar recordaantal bezoekers over de vloer

Leuven stadsfestival rond Utopia kreeg 220.000 mensen over de vloer, Metrotime, 18/1/2017

<http://nl.metrotimbe/2017/01/18/news/leuven-stadsfestival-rond-utopia-kreeg-220-000-mensen-over-de-vloer/>

Leuven stadsfestival rond Utopia kreeg 220.000 mensen over de vloer

18/01/2017

[Deel op Facebook](#) [Tweet op Twitter](#) [G+](#) [P](#)

Leuven stadsfestival rond Utopia kreeg 220.000 mensen over de vloer!

Het festival dat de stad Leuven en de KU Leuven organiseerden naar aanleiding van de 500ste verjaardag van het boek "Utopia" van Thomas More, heeft circa 220.000 bezoekers over de vloer gekregen. Meer dan 90.000 mensen bezochten de tentoonstelling "Op zoek naar Utopia" in Museum M. Het programma van het stadsfestival "The Future is More. 500 jaar Utopia", dat liep van september tot januari, omvatte zo'n 80 projecten met tentoonstellingen, theater, film, debatten, lezingen, muziek en thematische stadswandelingen, samen goed voor bijna 80 activiteiten. Met een totaal van 220.000 deelnemers bracht een cultureel stadsfestival in Leuven nooit eerder zoveel mensen op de been.

Topper was de tentoonstelling "Op zoek naar Utopia" in Museum M, waar meer dan 80 topstukken te zien waren van Vlaamse meesters en andere kunstenaars. 15.785 mensen deden de aanvullende historische tentoonstelling "Utopia & More" aan in de Universiteitsbibliotheek.

Ondanks het feit dat een punt gezet werd achter het stadsfestival wil het stadsbestuur de zoektocht naar een betere wereld voortzetten. In het kader van het project "YOUtopia" gaan Leuven samen met haar inwoners via allerlei initiatieven anderhalf jaar lang op zoek naar de collectieve stadsdroom en de kunst van het samenleven.

Bron: Belga

Bosmans, K., 500 jaar Utopia lokt meer dan 220.000 bezoekers, Leuven
Actueel, 19/1/2017

<http://www.leuvenactueel.be/500-jaar-utopia-lokt-meer-dan-220-000-bezoekers/#.WJtBxY-cG3A>

500 JAAR UTOPIA LOKT MEER DAN 220.000 BEZOEKERS

4 weken geleden • door [Kirsten Bosmans](#)

Leuven was de afgelopen maanden in de ban van '500 jaar Utopia'. Het veelzijdige programma met bijna 80 projecten lokte meer dan 220.000 bezoekers. Nooit eerder bracht een cultureel stadsfestival in Leuven zoveel mensen op de been.

De tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' in Museum M spande de kroon met 90.137 bezoekers. Opvallend was het spectaculair hoge aantal groepsbezoeken. Met 1.655 rondleidingen was 'Op zoek naar Utopia' de meest bezochte tentoonstelling in groepsverband sinds de opening van het museum in 2009. Vooral tijdens de laatste weken was de opkomst zeer hoog. De kerstvakantie met de extra openingsdagen was een voltreffer.

Nieuw was de combinatie van M en de Universiteitsbibliotheek. Dé historische tentoonstelling 'Utopia & More' was voor velen de ideale aanvulling op een bezoek aan M en trok 15.785 belangstellenden. Ook de andere projecten van KU[N]IST Leuven, het samenwerkingsverband van de stad Leuven en de KU Leuven, waren in een mum van tijd uitverkocht.

500 jaar Utopia sluit de deuren, maar de zoektocht naar een betere wereld blijft brandend actueel in Leuven. Onder de vlag van YOUpedia gaat de stad samen met haar inwoners het komende anderhalf jaar op zoek naar de collectieve stadsdroom en de kunst van het samenleven. Meer info op www.youtopia.be

#leuven #MuseumM #utopia

Berghmans, R., Record aantal bezoekers voor Leuven's stadsfestival 500 jaar Utopia, Cartoon Productions, 20/1/2017

<http://www.cartoon-productions.be/2017/01/20/record-aantal-bezoekers-voor-leuven-stadsfestival-500-jaar-utopia/>

Record aantal bezoekers voor Leuven's stadsfestival 500 jaar Utopia

20 januari 2017

Leuven's stadsfestival 500 jaar Utopia lokt record van meer dan 220.000 deelnemers, met 90.137 bezoekers voor de tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' in M - Museum Leuven. 500 jaar Utopia hield Leuven de afgelopen maanden in de ban. Het veelzijdige programma kon met bijna 80 projecten meer dan 220.000 deelnemers bekoren. Nooit eerder bracht een cultureel stadsfestival in Leuven zoveel mensen op de been. De tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' in M - Museum Leuven spant de kroon met 90.137 bezoekers. Daarnaast kon de bezoeker in M ook genieten van de tentoonstellingen 'Yo Barrada' en 'EUtopia'. Op zoek naar Utopia in M ontving 90.137 bezoekers. Opvallend is het spectaculair hoge aantal groepsbezoeken. Met 1.655 rondleidingen is 'Op zoek naar Utopia' de meest bezochte tentoonstelling in groepsverband sinds de opening van het museum in 2009. Vooral tijdens de laatste weken was de opkomst zeer hoog. De kerstvakantie met de extra openingsdagen was een voltreffer.

Nieuw was de combinatie van M en de Universiteitsbibliotheek. De historische tentoonstelling Utopia & More was voor velen de ideale aanvulling op een bezoek aan M en trok 15.785 belangstellenden. Ook de andere projecten ontwikkeld in de schoot van KU[N]ST Leuven, het unieke samenwerkingsverband van de stad Leuven en de KU Leuven, waren in een mum van tijd uitverkocht.

Naast de hoge publieksopkomst was de enthousiaste respons van zowel pers als publiek opmerkelijk. Enkele quotes uit het gastenboek van Op zoek naar Utopia:

"Ik ben 73. Dat ik dit nog heb mogen zien. Dank M."

"De mooiste expositie die ik gezien heb in meer dan 35 jaar"

"Unquel Extraordinalrel Vaut le voyage... Merci!"

"One wishes always to come again and see More"

Voorbij 500 jaar Utopia

OLYMPUS DIGITAL CAMERA

Het stadsfestival 500 jaar Utopia sluit de deuren, maar de zoektocht naar een betere wereld blijft brandend actueel in Leuven. Onder de vlag van YOUporia gaat de stad samen met haar inwoners het komende anderhalf jaar op zoek naar de collectieve stadsdroom en de kunst van het samenleven. Meer info op www.youtopia.be. 500 jaar Utopia is een initiatief van KU[N]ST Leuven vzw, het samenwerkingsverband van de stad Leuven en de KU Leuven. De tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' is gerealiseerd in samenwerking met Illuminare – Studiecentrum voor Middeleeuwse Kunst (KU Leuven) en M – Museum Leuven.

De partners van 500 jaar Utopia:

30CC, Akademie van het leives dialect, Artforum, Carrpanae Lovanienses, Canvas, CAW Oost-Brabant, Centrum Menselijke Erfelijkhed KU Leuven, Commissie Actuele Kunst KU Leuven, Compagnie Tartaren, Culturele Studies KU Leuven, de Bib Leuven, De Factory, De Rode Antraciet, Dienst Congres en Event KU Leuven, Dienst Cultuur KU Leuven, Digitale Week, Fabio Wuytack, Fablab KU Leuven, Faculteit Theologie KU Leuven, Festival 20/21, Fonk, Frascati Symphonic, Het Depot, het nieuwstedelijk, IJzerenberg, Illuminare KU Leuven, KADOC KU Leuven, Kunst en Erfgoed KU Leuven, Lectio KU Leuven, Leuven+, Leuven Leisure, Liefst Leuven, LUCA School of Arts – Jazz, Luc Verpoest, Marthalentatiel, Matrix, Max Last, Metaforum KU Leuven, M – Museum Leuven, School Ter Bank, SLAC/Academie Beeldende Kunst, Stad en Architectuur, Stadsarchief Leuven, STUK, TedX Leuven, Toerisme Leuven, Universiteitsbibliotheek KU Leuven, Vormingplus Oost-Brabant, Werktank

Van der Speeten, S., Songs for Utopia: de revolutie is knuffelzacht, De Morgen, 20/1/2017

<http://www.demorgen.be/muziek/songs-for-utopia-de-revolutie-is-knuffelzacht-blace804/>

★★★☆☆

Songs for Utopia: de revolutie is knuffelzacht

Ronny Mosuse, Stef Kamil Carlens, Tine Reymer en Klaas Delrue huldigen de protestsong

Tine Reymer ©Gielke Merrikx

Met Songs for Utopia predikten Ronny Mosuse, Stef Kamil Carlens, Tine Reymer en Klaas Delrue een fluwelen revolutie in Het Depot. Deze poprevue was de officiële afsluiter van het stadsfestival The Future Is More, dat Thomas More en zijn Utopia eerde.

Door Sasha Van der Speeten - 20 januari 2017

LEES LATER ★

Dit is een lied voor de andere / voor diegene die zijn nek uitsteekt", zong Ronny Mosuse aan het begin van Songs For Utopia, in zijn uppie op het podium, een akoestische gitaar om de nek. "Lang leve jij / anders dan jij", klonk het. Een liedje voor die "marginaal zonder verhaal". Mosuse gidsde niet alleen de muzikanten door dit eerbetoon aan de protestsong maar diende ook twee uur lang als ceremoniemeester én als bassist. Een gitarist, keyboardspeler en drummer kleurden de gekozen covers mee in. "Een protestzanger is iemand die kwaad is op de wereld en die woede in een liedje giet", zei Mosuse. In Het Depot viel het nogal mee met die boosheid.

Actrice Tine Reymer bracht een broos 'In the ghetto' van Elvis Presley, gezongen met de warme flair van een June Carter Cash. Is dat een protestsong? Mja, tijdens deze vermakelijke show bleek het concept 'protestsong' behoorlijk rekbaar. Liedjes met sociaal-maatschappelijke thema's of stille mijmeringen over het leed in de wereld werden eveneens in het vakje van de protestsong geschoven. 'Everybody knows' van Leonard Cohen, bijvoorbeeld, in Leuven gecovered door Stef Kamil Carlens die er een driftige americana-popsong van maakte, ruig en rootsy met een sierlijke slidegitaar op de achterbank.

Strange fruit

Klaas Delrue van Yevgueni waagde zich aan ‘Manhattan-Kaboul’ van Renaud, een liedje geschreven in de nasleep van 9/11 en de Amerikaanse inval in Afghanistan. De partij van Axelle Red uit het origineel werd overgenomen door Laura Groeseneken, een dame die straks onder het alias Sennek potten hoopt te breken in de Belgische pop.

Een mooie combi, maar Senneks stem kwam pas optimaal uit de verf toen ze ‘Strange fruit’ van Billie Holiday aanpakte. Een blank, Leuvens meisje dat een Afro-Amerikaanse standard over het lynchchen van zwarten zingt? Toegegeven, het is link, maar ze bracht het er goed van af, met een geaffecteerde vertolking die Shirley Bassey in gedachten riep.

“Da’s het voordeel van een protestlied”, meende Mosuse tussendoor. “Je kan de ergste dingen zingen en toch klinkt het altijd wondermooi”. Zeker, we hoorden bevlogen uitvoeringen tijdens deze entertainende show. Stef Kamil Carlens die ‘Black and white’ van de Britse folkzanger Ewan McColl naar zijn hand zette, bijvoorbeeld, bezield kreunend over metalige rockklanken en een furieuze wahwahgitaar. Ook McColls ‘The ballad of accounting’ moest eraan geloven en Carlens stampvoette fel door de song. “Did they teach you how to question when you were at the school? / Did the factory help you, were you the maker or the tool?”, brieste hij. Fraai. Ook Reymers bruisende ‘The soldier & the queen’ van Suzanne Vega greep ons bij het nekvel. Ze vroeg de zaal wie wist waar het liedje over ging en gaf, gelukkig, een korte samenvatting van het liedje. Fijn zo, want wij en ongetwijfeld heel wat andere toeschouwers zaten niet zelden om wat meer uitleg verlegen.

Aaibaar

Waarom wilde Delrue ‘One voice’ van Fischer Z zo graag zingen? Omdat hij simpelweg fan is van die band? Of omdat het liedje voor hem een veelbetekende protestsong is? En waar ging dat nummer eigenlijk over? Waarom koos hij voor ‘The boy in the bubble’ van Paul Simon? Iedereen kent dat pophitje maar wie stond ooit stil bij de tekst? Wat wilde Paul Simon er vertellen? Kijk, dat soort duidig misten we soms. Al was het maar kort, zoals Reymer die heel bondig wat achtergrond gaf bij ‘The words that maketh murder’ van PJ Harvey.

Nu ja, bij evergreens als Dylans ‘The times they are a changin’, schattig vertolkt door de jonge zangeressen Esther en Fatou, hoeft je natuurlijk geen uitleg. Evenmin bij ‘Zing, vecht, huil, bid, lach, werk en bewonder’ van Ramses Shaffy, met zwier gebracht door Mosuse.

Het aaibare karakter van deze show stond opmerkelijk genoeg in schril contrast met het onderwerp: de protestong. Het ging er allemaal voornamelijk beschouwend aan toe, vanop een veilige afstand. De artiesten vertolkten deze liedjes met zichtbaar plezier maar ze kropen zelden onder de huid van het liedje, laat staan dat ze de furie of de verontwaardiging van de originele uitvoerder probeerden te benaderen. Tja, waar wás de verontwaardiging tout court, eigenlijk? Is anno 2017 het protest een ver-van-mijn-bedshow voor hedendaagse muzikanten? Ondanks de stormachtige tijden waarin we leven? Merkwaardig, toch? Wat meer hoogdringendheid had deze performances een broodnodig scherp randje verleend.

Klaas Delrue. ©Gielie Merckx

King Kunta?

Niet dat we ons niet hebben gemauseerd. Mosuses keuze voor 'Red onze planeet' van Hugo Matthysen – waarin die de doorsnee protestsong op geinige wijze pootje lapt – liet een frisse bries door deze voorstelling waaien. En het gestoei van Carlens en Reymer met oude bluesvormen zorgde vaak voor intens, doorwrocht entertainment.

Mosuse verontschuldigde zich voor de afsluiter, het volgens hem nogal cynische 'Non non, rien n'a changé' van Les Poppys, dat met zijn joligheid een ietwat onwerkelijk slot breide aan de show. 'Imagine' van John Lennon dook op als bis, maar of wij blij waren met zo'n clichématige keuze? Nou...

Tof concept, alleen rijst de vraag of de generatie van morgen zich aangesproken zou voelen door deze selectie die toch voornamelijk in het verre verleden groef en zelden tot buiten de lijntjes van de folk en de gitarpop kleurde. Op die manier deed Songs for Utopia toch vooral aan als voer voor nostalgici.

Een vervolg dringt zich op, op maat gesneden van de verweesde millennials die lijdzaam tegen Brexit en Trump aankijken en opgroeien met de vluchtingencrisis en #blacklivesmatter. We willen Coely 'Formation' van Beyoncé horen zingen, Dvtch Norris mag 'King Kunta' van Kendrick Lamar voor zijn rekening nemen, Tsar B mag zich 'Drone bomb me' van Anohni eigen maken en SX moet 'Declare independence' van Björk eens bewerken. Zou de revolutie dan wél tastbaar worden?

In Stef Kamil Carlens zit een briljante protestzanger, De Standaard, 20/1/2017

http://www.standaard.be/cnt/dmf20170120_02685134

In Stef Kamil Carlens zit een briljante protestzanger

20/01/2017 om 11:26 door rvs

Mail Print

Foto: Koen Blanckers

Met een avondje protestsongs eerde Leuven donderdag de nagedachtenis aan Thomas More, die er 500 jaar geleden zijn Utopia schreef. Stef Kamil Carlens liet iedereen naar adem happen.

In Het Depot stonden een band en zes gastzangers op het podium. Hun eenmalige project heette 'Songs for Utopia'. Songs om de ideale wereld te eren dus, maar daar kwam weinig van in huis. 'Er zijn nu eenmaal niet veel liedjes die een ideale wereld aanprijsen', vertelde orkestmeester Ronny Mosuse ons vooraf. 'En ik wil ook niet als naïeveeling overkomen. Dromen van geluk? Ik ben liever kritisch.'

Zo werd het geen avond over 'a wonderful world', maar over oorlogswaanzin, winstbejag, racisme. In plaats van de gelijkheid aan te prijzen, schimppte Stef Kamil Carlens op de ongelijkheid in Zuid-Afrika, waar de oogsten niet aan iedereen ten goede komen. Laura Groeseneken (aka Semnek) evoerde prachtig de executies van Afro-Amerikanen in de VS. Tine Reymer zong over een soldaat die aan zijn koningin vraagt waarom hij moet gaan vechten.

Ze leenden hun woorden grotendeels bij anderen. Klaas Delrue was blij dat hij zijn grote voorbeeld Renaud kon vertolkken in 'Manhattan-Kaboul', een verhaal over de verre naawoon van 9/11. Ronny Mosuse verbond het publiek met Ramses Shaffy om te zingen, te vechten en te bewonderen. Het huisduo Esther & Fatou verbaasde iedereen met een eigenzinnige aanpak van Dylans 'Times they are a changin'.

Had Thomas More dat goed gevonden? De Brilse humanist pleitte in zijn boek alleszins voor gelijkheid in bezit, vrijheid van godsdienst, het belang van genot (zonder luxe). Maar hij liet in zijn ideale staat een vorm van slavernij toe (meestal buitenlanders of krijgsgevangenen), voorhuwelijkse sekse was taboe en de vrouw was ondergeschikt aan de man.

Dat zes van de tien muzikantes vrouwen waren, zou More dus verbaasd hebben. Dat er weinig in de eigen landstaal gezongen werd, zou hij allicht een probleem gevonden hebben. Dat sommige songs stevig aangekleed werden met elektrisch gitaarwerk en elektronische klank, zou hij misschien niet geweldig gevonden hebben: hij vond dat de techniek de mens hoogmoedig maakt.

En wat met de herhaalde oproepen tot activisme? Sociale betrokkenheid vond More belangrijk, dus zou hij wellicht goedkeurend gehnistert hebben naar 'The ballad of accounting', een van de drie songs van Ewan MacColl die Stef Kamil Carlensbracht. MacColl vuurt de ene venijnige vraag na de andere af op zijn luisteraars. Of ze de leugens blijven slikken? Of ze nog steeds zo volgzaam zijn? Of ze hun medemensen al wat beter begrijpen? 'Did you let 'em rob you right and left and never make a fight', hulde Carlens, terwijl hij zijn gitaar martelde alsof het einde nabij was.

Stef Kamil Carlens, bekend van Zita Swoon, was de grote man van de avond. Zijn snijdende tenor is dieper gezakt, en hij maakt van elke noot een dramatisch moment dat het publiek recht doet zitten. Het deed ons eraan denken dat we hem al veel te lang niet meer hoorden zingen, en dat hij dringend terug mag komen om de vele introverte tenorzagertjes van vandaag uit te dagen.

Ondanks het gelegenheidskarakter, was het een fijne avond. Goeie songs, veel degelijke arrangementen, weinig hoogmoed. Tine Reymer scoorde nog een gedenkwaardig moment toen ze, enkel met stemmen en drums, haar 'Hammer & Nail' serveerde alsof ze aan de ketting opstapte in Mississippi.

Er werd afgesloten met 'Non rien n'a changé' van Les Poppys. Dat was tricky, want zong dat Franse jongerenkoor daarin niet dat het allemaal zinloos is en dat er finaal toch niets verandert? De planeet, de economie, de armoede: verandert het nooit? Kon een avond rond de utopische fantasie van Thomas More zo eindigen?

Ronny Moscou had erover nagedacht. Ik denk dat we de wereld naar de kloten helpen, ja, maar oké, we moeten toch durven dromen'. In extreem had hij er 'Imagine' van John Lennon aan toegevoegd. Een beetje gebracht als een 'moneyraiser': iedereen een zinnetje, samen het refrein. Het werkte wel. De avond kreeg fiaal, na al dat protest, toch zijn warme deken, en die hebben we nodig.

Leuven's M Museum closed until June, Flanders Today, 30/1/2017

<http://www.flanderstoday.eu/arts/leuvens-m-museum-closed-until-june>

30
Jan '17

Leuven's M Museum closed until June

by *Flanders Today*, Editorial team at *Flanders Today*

Recent articles: *Photo of the week: Place your bets, The week in business: 10 February, Photo of the week: In deep*

SUMMARY

Following a successful exhibition about Thomas More, Leuven's M Museum is closed for restructuring

52,000 works

Leuven's M Museum closed its doors earlier this month and will re-open on 10 June with a fresh look for its permanent collection. The city museum's collection contains more than 52,000 works of both old and contemporary international art, with a focus on Leuven and Brabant masters.

The reconfigured space will be able to show more of the collection and will be organised around stories and themes. Multi-media installations will also be placed, allowing better interaction with the public.

Until the museum re-opens, it will host exhibitions and events under the title Open M at both the nearby Sint-Pieters Church and the University of Leuven's library as well as its Valk building.

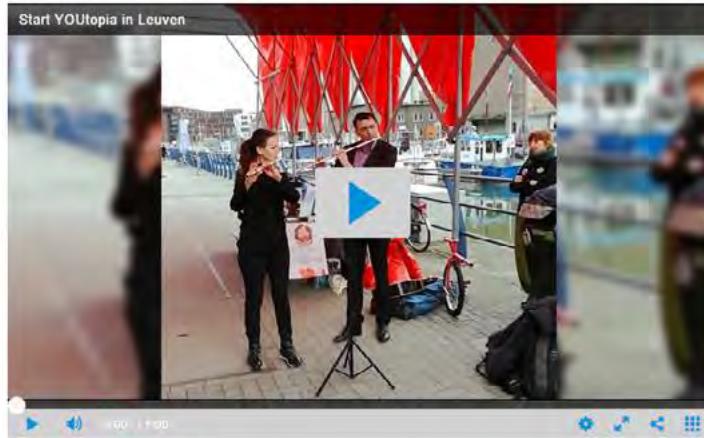
Stadsfestival YOUpia moet Leuvenaars samen laten dromen, Het Nieuwsblad, 4/2/2017

http://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20170203_02711459

Leuven Ontvlamt geeft doorstart aan succesvolle
'500 jaar Utopia'

Stadsfestival YOUpia moet Leuvenaars samen laten dromen

04/02/2017 om 06:50 door Joris vliegen - Print - Corrigeren

LEUVEN - Na het succesvolle stadsfestival '500 jaar Utopia' lanceert Leuven nu YOUpia, waarmee de stad op zoek gaat naar de kunst van het samenleven.

DENISE VANDEVOORT

"De Leuvenaars moeten elkaar ontmoeten, praten met elkaar"

Op 17 januari eindigde het stadsfestival Utopia, dat de vijfhonderste verjaardag van de eerste druk van het gelijknamige boek van Thomas More in Leuven vierde. Leuven Ontvlamt zette op 3 februari de start van YOUpia in. Daarmee wil

Leuven het volgende anderhalf jaar de utopische fakkel doorgeven aan alle Leuvenaars. "Met YOUpia willen we een doorstart geven aan Utopia en het droombeeld dat Thomas More schetsde. Zo hopen we de participatie aan te zwengelen en de Leuvenaars een platform te bieden om zelf aan de slag te gaan", zegt Hai-Chay Jiang, projectcoördinator van YOUpia.

Leuven Ontvlamt draait rond ontmoetingen en gesprekken via veel kleinschalige initiatieven over heel Leuven, zoals nieuwjaarsdrinks, optredens of een avond met warme dranken. Zo zijn er op meer dan 47 plaatsen initiatieven georganiseerd door buurtcomités, particulieren, stadsdiensten en verenigingen. "We hebben bewust gekozen om er niet één groot event van te maken", zegt Denise Vandervoort (SPA), schepen van Cultuur. "Mensen moeten elkaar ontmoeten, praten met elkaar en samen durven dromen. Zo willen we inzetten op samenleven, samen veranderen en mensen verbinden doorheen de verschillen. Mensen moeten zich samen afvragen welke verbeteringen mogelijk zijn. Het is belangrijk dat de warme initiatieven van de mensen zelf komen en niet opgelegd worden."

"Op enkele vaste locaties zijn 'YOUpia's voorzien, die voor beschutting zorgen en vrij te gebruiken zijn", zegt Vandervoort. "We hebben de mensen uitgedaagd door wat mysterie rond de verrijdbare kunstinstallaties te laten, waardoor ze er hun eigen invulling aan kunnen geven."

Om de mensen wat makkelijker aan het praten te krijgen, werd het gespreksspel Vork ontworpen. Via postkaarten met Leuvense beelden worden mensen aangezet om hun dromen en de mogelijkheden in Leuven te bespreken.

Het project loopt nog tot en met april 2018.

Bielen, B., FOTO. Leerlingen van het eerste leerjaar van de vrije basisschool De Mozaïek stellen tentoon, Het Nieuwsblad, 24/2/2017

http://www.nieuwsblad.be/cnt/blbbi_02750578

De onmogelijke werkelijkheid: een eigen kijk op Utopia en kunst

FOTO. Leerlingen van het eerste leerjaar van de vrije basisschool De Mozaïek stellen tentoon

24/02/2017 om 21:00 door Benny Bielen - Print - Corrigeren

(FOTO. BENNY BIELEN)

BOUTERSEM - De leerlingen van het eerste leerjaar van de vrije basisschool de Mozaïek uit Roosbeek trokken naar het Museum M in Leuven. Juf Els liet hen kennismaken met Thomas More en zijn 'Utopia', maar ook met andere kunstenaars zoals Magritte en Mondriaan. En terug in de klas gingen de kinderen zelf aan de slag: ze boksten hun eigen tentoonstelling in elkaar.

"Het is zowel voor mij als de kinderen telkens weer een uitdaging." Aan het woord is juf Els, die met de kinderen van haar eerste leerjaar elk jaar opnieuw een project rond kunst in elkaar steekt. "Het is goed dat de kinderen al op jonge leeftijd kennismaken met kunst in de breedste zin van het woord," vindt ze.

Ze wordt hierin bijgetreden door haar directrice Greet Cartois. "School is veel meer dan alleen maar leren schrijven en rekenen, het is de kinderen laten kennismaken met alle aspecten van de 'grottemensenwereld' en daar hoort ook kunst bij."

Een constante in heel de tentoonstelling: hoe de 'kinderlogica' ons, volwassenen, telkens weer verbaast en doet glimlachen.

In de marge van de tentoonstelling werden ook twee schilderijen gevuld. Dat leverde soms vreemde vragen op, zoals "Hoeveel heeft x geboden, want ik wil een hoger bod doen?"

**ONLINE
BUITENLAND**

Vanheste, T., Samen tuinieren, koken, eten, lachen, dát is de ultieme utopie, De Correspondent (Nederland), juni 2015

<https://decorrespondent.nl/2909/samen-tuinieren-koken-eten-en-lachen-dat-is-de-ultieme-utopie/368829337723-0c8c8109>

Deze maand reis ik door Europa met het project 'In Search of Europe'. Afgelopen week landden we aan in België. Met denkers en kunstenaars spraken we over de actualiteit van Thomas More's *Utopia* (1516). Ik hield in Leuven de eerste druk van het boek in handen en sprak over de morele plicht een betere wereld te bouwen.

Samen tuinieren, koken, eten en lachen, dát is de ultieme utopie

Correspondent Europa tussen realiteit en verbeelding

Tomas VANHESTE

Een lichte ontroering maakt zich van me meester. In mijn handen houd ik een vijfhonderd jaar oud boek, een eerste druk van Thomas More's *Utopia*. In dat beroemde geschrift schetst de Engelse humanist de ideale samenleving op het denkbeeldige eiland Utopia.

Straks zal Lieven De Cauter binnenkomen om zijn woeste ideeën te ontvouwen over de ongelooflijke actualiteit van More. Nu nog genieten we van het oude papier en de gewijde stilte in de zaal 'Kostbare werken' van de Koninklijke Bibliotheek van België te Brussel.

En daar snelt de professor met zijn wilde haren de zaal in. Hij is gestoken in een corduroy jas met een grote button erop van Hart boven hard, de sociale beweging die in België in opstand komt tegen het bezuiningsbeleid van de huidige regering. Van te voren heeft hij ons zijn reserves laten weten over In Search of Europe, onze poging om in dialoog met visionaire denkers en kunstenaars van nu en van rond 1500 op zoek te gaan naar wat het continent bindt en naar nieuwe ideeën voor de herleving van Europa.

In een e-mail maakte De Cauter bezwaar tegen onze poging de oude visionairs aan de ontdekking van het individu te koppelen. 'Utopia was zeker niet de plek voor vrijdenkende individuen maar een gemengd klooster voor een hechte patriarchale zij het egalitaire commune,' schreef hij. Ook liet hij weten een pesthekkel te hebben aan 'flou artistique'. Die kon theatermaker Lucas De Man,

die op reis inspiratie opdoet voor een voorstelling, alvast in zijn zak steken.

Ook Jezus was een kwaai activist

We maken ons op voor een stevig gesprek. En De Cauter laat meteen al merken dat hij niet bang is voor confrontatie. 'Ik word heel vaak neergezet als die kwaai activist, wat twee keer waar is,' introduceert hij zichzelf.

Die morgen heeft hij zich met *Utopia* in zijn hand nog opgewonden over de rector van de Katholieke Universiteit Leuven. 'Hij had een stukje geschreven dat werkelijk niet door de beugel kon, een pure ideologische verdediging van ongelijkheid,' vertelt de filosoof en kunsthistoricus. 'Mijn repliek heet "De rector is onchristelijk". Van Christus weten we een ding zeker: dat hij zijn gordel uitdeed en de handelaars uit de tempel geselde. Hij was ook een kwaai activist. Ik heb de rector gezegd dat ongelijkheid niet iets is wat berust op de natuur, maar op systematische, eeuwenlange diefstal, namelijk de *enclosure of the commons*.'

De omheining en toeëigening van de gemeenschappelijke grond, van het land waar boeren hun schapen konden laten grazen en waarvan iedereen de vruchten kon plukken, is voor De Cauter het thema van *Utopia*. 'More geeft daar een schitterende beschrijving van. Voor mij is dat de kern van het boek.' De professor zou het liefst meteen de bladzijde declameren waarin More beschrijft hoe de adel grond impalmde en boeren verdreef.

Er is een hele bibliotheek vol geschreven over het deel waarin de verteller het eiland Utopia beschrijft. 'Dat is een van de saaiste verhandelingen die ik ooit heb gelezen,' zegt de filosoof. 'Hij beschrijft uitgebreid het leven in Utopia, dat in feite een soort klooster is. Het is een heel strikte, totalitaire samenleving. Ik zou er niet willen leven, en ik zou er ook meteen weggestuurd worden.'

Leue de droom, maar waarvan eigenlijk?

Dat was ook wat hoogleraar Jan van Stock een dag eerder tegen ons zei: in Utopia zou ik nooit willen leven.

Van der Stock is de curator van de tentoonstelling *Op zoek naar Utopia* (1516-2016), die in oktober 2016 in Leuven wordt geopend. Dat was de stad waar het eerste exemplaar van *Utopia* het licht zag. 'Het is het invloedrijkste boek dat ooit in de Lage Landen is gedrukt,' zegt de hoogleraar kunstgeschiedenis. 'Het was de geboorte van een nieuw genre waarin een ideale samenleving wordt uitgevonden.'

Die utopische inspiratie vindt Van der Stock nog steeds van fundamenteel belang. 'Utopia is de droom, het reiken naar nieuwe horizonten, het zoeken naar goede ideeën om beter samen te leven.'

Maar zijn lofzang op het dromen blijft wat steriel. De keurige en voorzichtig formulerende professor wil zich niet branden aan de vraag welke dromen hem tot de verbeelding spreken. Eigenlijk kent hij in de hele utopische traditie geen enkel toekomstvisioen waar hij warm voor loopt.

Door landroof waren mensen, beroofd van hun bestaansmogelijkheden, gedwongen landlopers te worden. Ze moesten wel gaan stelen

We moeten ons dan ook niet focussen op de droom in het tweede deel van *Utopia*, stelt De Cauter. Het belangrijkste van het boek is naar zijn overtuiging het vlijmscherpe eerste deel waarin More de samenleving van zijn tijd hekelt.

'Dat is de eeuwige schoonheid van het boek,' becommentarieert de filosoof. 'Hoe hij de landroof beschrijft. Daardoor waren mensen, beroofd van hun bestaansmogelijkheden, gedwongen landlopers te worden. Ze moesten wel gaan stelen en werden vervolgens gecriminaliseerd. Die enclosure of the commons gaat nu al eeuwen door. Denk aan Monsanto dat de zaden, het gemeenschappelijke eigendom van de mensheid, privatiseert. Schandalig, een misdaad tegen de menselijkheid.'

De hele utopische traditie kun je in zijn ogen opvatten als een radicaal antwoord op de enclosure of the commons. 'Ik beschouw mezelf heel graag als een van die utopisten,' zegt de filosoof. 'Ik denk dat we dat antwoord vandaag de dag hard nodig hebben. De oliemaatschappijen zijn bezig de gemeenschappelijke gronden toe te eigenen. Fracking, teerzandolie, boren in de diepzee. Ze omheinen niet alleen wat ons allen toebehoort, maar maken het ook nog kapot.'

Zelf de samenleving van de grond af opbouwen

Maar bij het blootleggen van de kwaden van zijn tijd wil De Cauter het net als More niet laten. 'Er zijn oplossingen,' zegt hij, en vol vuur bezingt hij een initiatief in zijn buurt: Parckfarm.

'Het is een *common* (grond van de gemeenschap), een park gerund door vrijwilligers, door buurtbewoners. Je kweekt samen je groenten, je eet ze samen en zelfs je eigen stront gebruik je als mest. Iedereen – van ecobobo's, kunstenaars tot jongeren en gehoofddoekte vrouwen – doet mee. Een van de grote uitdagingen van deze tijd is hoe je omgaat met superdiverseit. Heel

simpel. Ga terug naar heel basale menselijke activiteiten. Als je samen kookt, werkt, lacht en drinkt en je anderen als je gelijken beschouwt, heb je een gemeenschappelijke grond – letterlijk. Ik zou zeggen tegen de stad: kijk hiernaar, dit is wat we ecologisch en sociaal nodig hebben.'

De dag tevoren hebben we in het Gentse kunstencentrum De Vooruit de jonge Vlaamse kunstenaar Simon Allemeersch gesproken. Ook hij wil de samenleving weer vanaf de grond opbouwen.

*Als je samen kookt, werkt,
lacht en drinkt en je
anderen als je gelijken
beschouwt, heb je een
gemeenschappelijke grond
– letterlijk*

In een van de rabottorens in Gent, flats uit de jaren zeventig die op de slooplijst staan, vestigde hij zijn atelier. De flats waren van meet af aan een ramp. 'Tussen het eerste en het tweede gebouw loopt de oliecrisis,' vertelt Allemeersch. 'Tijdens de constructie ontdekten ze dat er veel minder geld is om ze te bouwen. De eerste mensen die er kwamen wonen moesten na een week weer naar

buiten omdat de poten van de stoelen door de vloer zakten.'

In de flats was de enige gemeenschappelijke ruimte een mortuarium. Tot de kunstenaar kwam. 'Mijn atelier functioneerde als een sociale ruimte. Soms kwamen er veertig mensen eten. En ze kwamen, omdat ze zo arm zijn dat ze geen ander eten hebben.'

De rabottorens hebben een beroerde reputatie. Ze worden aangeduid met namen als 'de stadskanker' en 'het kerkhof voor de armen'. Allemeersch wil de bewoners helpen een verhaal te vertellen waar ze trots op kunnen zijn en wat hun een gevoel geeft ergens bij te horen.

'Je werkt bijvoorbeeld met een man die een erg gewelddadig verleden heeft,' vertelt de kunstenaar. 'Dat geweld is een verhaal waar hij in vastzit, hij vertelt tot in detail met welk gereedschap hij het deed. Via een ander kom je te weten dat hij ooit een utopisch plan heeft gehad om eilanden in de zee te bouwen. En dan confrontonteer je hem daarmee in een interview. Je merkt dat hij rood wordt, dat hij begint te stotteren. Hij valt uit zijn rol. Zo ontstaat er een opening.'

Allemeersch komt over als een rustig mens rijk aan relativeringsvermogen. Maar van wat hij vermag als kunstenaar is hij zeker. 'Ik leen de woorden van een ander, maar ik heb het vermogen mensen zonder stem hun stem terug te geven. Ik heb die macht.'

Hij heeft daarmee niet de pretentie een betere wereld te scheppen. 'De eerste stap is een wereld te scheppen,' zegt hij. 'Zonder communicatie is er geen samenleving. Je moet haar opnieuw uitvinden.'

Met de wet in de hand

Sympathieke initiatieven, zowel het atelier van Allemeersch als het Parckfarm waar De Cauter zo lyrisch over spreekt. Maar zijn dergelijke projecten bij machte echt maatschappelijke verandering op gang te brengen?

'Natuurlijk zullen mensen over die de kleine initiatieven zeggen: hoe naïef kun je zijn?' erkent De Cauter. De activistische professor noemt zichzelf een pessimist in theorie, een optimist in de praktijk. De denker in hem zegt dat het bijna te laat is om catastrofe klimaatverandering af te wenden, dat aan de hegemonie van het neoliberalisme haast niet te ontsnappen is en dat we in een capsulaire samenleving leven waarin iedereen zich opluit in zijn eigen bubbel en de publieke ruimte dreigt te verdwijnen. Maar de dromer in hem stelt: 'We kunnen Coca-Cola in een week omver halen. Als *we, the people*, realiseren welke macht we hebben om multinationals te slopen, kunnen we het in een vingerknip doen.'

Bovendien staan we juridisch sterk, denkt hij. 'De wet zegt dat burgers beschermd moeten worden,' stelt De Cauter. 'De staat houdt zich daar niet aan. Daarom moet de staat aangeklaagd worden. De wet moet de macht van de machtigen inperken. De Charter of the Forest ¶ uit 1217 gaf mensen het recht de vruchten uit het bos te plukken en je varkens er te laten grazen. De oude wetten die de oorspronkelijke bewoners het recht op het gebruik van het land gaven, om te vissen en te jagen en schone lucht en water te hebben, vormen de beste hoop om de Shells van de wereld te stoppen en te voorkomen dat zij de gemeenschappelijke gronden vernietigen.'

De ecologische wereldwelvaartstaat

Maar stel nu dat we de heersende machten weten neer te halen, wat dan? Welk alternatief ligt in het verschiet? 'De ecologische wereldwelvaartstaat,' zegt De Cauter. 'De welvaartstaat is het beste systeem dat ooit is gemaakt. Het was een zeer plezierig tijdperk, tussen zeg 1960 en 2000. Al zijn ze daarna begonnen met de afbraak, het bestaat in Europa nog steeds gedeeltelijk, en we moeten het verdedigen met alles wat we hebben, en het meer ecologisch maken.'

Op wereldniveau. Hebben we Europa dan niet meer nodig? Ooit zei De Cauter in een interview dat Europa hem niet sterk genoeg kan zijn en noemde hij zich een pan-Europeaan.

'Zo noem ik me al sinds mijn jeugd,' beaamt de filosoof die ook kunsthistoricus is. 'Ik zal nooit vergeten dat ik als twintiger uit de Pyreneeën kwam en stuitte op de magnifieke baai van San Sebastian. Ik keek rond en dacht: Dit is thuis. Ik kan alle architectuur lezen, ik kan al hun gebruiken begrijpen omdat ze katholieken

zijn. Natuurlijk zijn er regionale accenten, natuurlijk is El Greco een Spanjaard. Zij die geloven dat er echt regionale kunst bestaat in Europa, hebben het fout. Waarom kunnen we niet zien dat onze literatuur, onze architectuur en onze kunst één is?’

We hebben een morele plicht tegen slechtere leerlingen in de klas – de VS, China, Rusland – te zeggen: Kom op jongens, reduceer ongelijkheid, ga voor ecologie, dat is goed voor de economie

hebben een morele plicht tegen slechtere leerlingen in de klas – de VS, China, Rusland – te zeggen: Kom op jongens, reduceer ongelijkheid, ga voor ecologie, dat is goed voor de economie. Waarom zou je voor een schurkenkapitalisme kiezen als er dan niets overblijft?’

En nog een keer keert hij terug naar More. ‘Het waren zijn wanhoop, woede en verontwaardiging over de enclosure of the commons die hem die dwaze fantasie over dat onbestaande eiland hebben doen schrijven waar het er eerlijker aan toe gaat. Laten we naar More luisteren en zeggen: we kunnen het beter doen dan het nu is. Laten we naar een eiland gaan dat de ecologische wereldwelvaartstaat heet.’

Politiek gezien kan Europa in de ogen van De Cauter een belangrijke rol spelen. ‘Maar de EU laat ons op dit moment volledig in de steek. Kijk naar het vrijhandelsverdrag [CETA](#), dat het nu met de VS wil sluiten. We weten dat het slecht voor ons is, het is haast een samenzwering.’

Het zou zo anders kunnen zijn, denkt hij. ‘We zijn heel groot, nog steeds een van de belangrijkste economieën ter wereld. We

Utopia by Sir Thomas More celebrating its 500th anniversary, The Cultural Voyager (VK), 10/5/2016

<http://www.theculturalvoyager.com/utopia-by-sir-thomas-morecelebrating-its-500th-anniversary.html>

Utopia by Sir Thomas More Celebrating its 500th anniversary

BY ADMIN – 10 MAY, 2016

POSTED IN: ART EXHIBITIONS, ART GALLERIES, ARTISTS, AUTHORS, BELGIUM, FEATURED STORIES, LITERARY FESTIVALS

The quincentenary of its publication inspires Leuven (Belgium) to organise a major city festival and international exhibition.

©Hans Holbein the Younger, Portrait of Sir Thomas More, 1527. National Portrait Gallery, London

2016 marks exactly 500 years since the English humanist and statesman Thomas More published in the city Leuven his world-famous book Utopia. Leuven is celebrating this milestone with a major city festival featuring exhibitions, street art, film, music, theatre, dance, literature, lectures and city walks. The cornerstone is the international, art historical exhibition 'In Search of Utopia' at M – Museum Leuven.

Major Exhibition at M – Museum Leuven 20th October 2016 to 17th January 2017

The cornerstone of the festival is the prestigious international loan exhibition 'In Search of Utopia' at M – Museum Leuven. Visitors will meet Thomas More and his friends, the ideals and fantasies that inspired the minds of artists, the desire for searching out distant horizons, and the new web of science that was gradually being woven across reality.

Exceptional artworks by 15th- and 16th-century Flemish masters such as Jan Gossaert, Quinten Metsys and Simon Bening will be brought together in an exciting and intriguing tale about the search for and dreams about the ideal world. Works by other masters of the Northern Renaissance such as Hans Holbein and Albrecht Dürer will also be present in the exhibition. The masterpieces include unique paintings, miniatures, tapestries and astronomical instruments that will be presented together for the very first time. Prof. Dr. Jan Van der Stock (University of Leuven), who was previously responsible for the spectacular opening exhibition at M – Museum Leuven about Rogier van der Weyden, will also curate this exhibition.

Leuven, a powerful magnet – Festival Highlights

On 16 December 1516, Flanders' very first printer, Dirk Martens, was hard at work in the house the Gulden Toirtse, on the corner of Naamsestraat and Standonckstraat in Leuven. A brand-new book was hot off the press. The English statesman and humanist Thomas More had written a visionary work entitled Utopia. Or as it was known in full: A golden book, no less beneficial than humorous, about the ideal republic and about the new island Utopia.

More describes an ideal society that a traveller discovered somewhere on an island. The fact that a highly esteemed English humanist published his book in Leuven was no coincidence. In More's day, the cream of European intelligentsia came together on the banks of the Dyle river. It was thanks to the mediation of his good friend Erasmus, who maintained a close connection to the university town, that Utopia was printed in Leuven. Its tremendous worldwide impact made Utopia a new word, a new artistic and social concept and the most influential book in the Low Countries.

Only a stone's throw from M – Museum Leuven, the University Library of Leuven is organising a parallel exhibition that sheds light on the context and influence of Thomas More's Utopia and the Utopian library.

The programme also features a fundamental pillar of contemporary art. The Contemporary Art Committee of the University of Leuven is organising the exhibition 'Tracing the Future', which will provide insights into the way in which artists interpret the concept of 'utopia' nowadays. The selected works subtly refer to failed utopias of the past and at the same time raise awareness about pressing social or ecological themes. The French-Moroccan artist Yto Barrada is presenting an exhibition at M – Museum Leuven. Various historical heritage locations throughout the city will also be hosting a group exhibition with work by the internationally renowned artists Ursula Biemann & Paulo Tavares, Martin Le Chevallier, The Otolith Group and Adrien Tirtiaux.

In the Fablab laboratory of the University of Leuven, several artists will use the latest technology to explore the boundaries of their 'utopia'. The tour 'Ex Vitro' on the outskirts of Leuven, around the Arenberg Castle and internationally renowned research institute Imec, will present original work by Frederik De Wilde, Stefaan Quix, Michaël Roskam and Bas Smets, created in and with Fablab.

The complete program will be available on the website www.utopialeuven.be from June 2016.

In cerca di Utopia, Daylink (Italië), 8/8/2016

<http://www.daylink.it/2016/08/08/in-cerca-di-utopia/>

IN CERCA DI UTOPIA

● 8 agosto 2016 ● [Spodesta](#) ● [ARTE](#) ● [ARTE DAYLINK](#) ● [FIANDRE LOVANO](#) Thomas More

500 anni dopo aver dato alle stampe l'emblematica opera Utopia di Thomas More, Lovanio (Flandre) ne celebra il giubileo con una mostra di 80 opere d'arte

**"Alla ricerca di Utopia", la mostra da non perdere, Bon Vivre (Zwitserland),
8/8/2016**

"Alla ricerca di Utopia", la mostra da non perdere

500 anni dopo aver dato alle stampe l'emblematica opera "Utopia" di Thomas More, Lovanio ne celebra il giubileo con una mostra al M-Museum. Circa 80 opere d'arte mettono in luce l'influenza del testo all'epoca e la sua attualità.

Lovanio (Leuven) – Nel 2016 Lovanio festeggia un anniversario importante: "Utopia", l'opera emblematica di Thomas More (1478-1535), il più influente testo mai edito nei Paesi Bassi, venne stampata qui nel 1516 dall'editore Dirk Martens. La città universitaria delle Fiandre celebra questo giubileo con una straordinaria mostra intitolata "In cerca di Utopia" che riunisce al M-Museum almeno 80 capolavori mondiali di maestri fiamminghi come Quinten Metsys e Jan Gossaert e internazionali quali Albrecht Dürer e Hans Holbein e opere per la prima volta in mostra nelle Fiandre come il celebre ritratto di Erasmo di sinten Metsys, eccezionalmente in dato in prestito dalla Regina Elisabetta II del Regno Unito.

La mostra è l'evento di punta di un più vasto programma culturale cittadino "The Future is More" che si propone, proprio come fece allora l'opera di More, di allargare gli orizzonti culturali dei visitatori raccontando il sogno di un mondo ideale e temi più che mai attuali come la diversità, la dignità umana, la tolleranza e uguaglianza.

Il testo di Thomas More ha influenzato ogni forma d'arte dell'epoca dalla pittura alla scienza, agli arazzi alle mappe geografiche e offre quindi un racconto interessante e originale del 16° secolo nelle Fiandre.

A Lovanio una mostra sulle tracce di "Utopia", l'opera più influente nel paese, Vera Classe (Italië), 16/8/2016

http://www.veraclasse.it/viaggi/paesi-bassi-a-lovanio-mostra-sulle-tracce-di-utopia-lopera-piu-influente-nel-paese_35888/

A Lovanio una mostra sulle tracce di "Utopia", l'opera più influente dei Paesi Bassi

A il 20.10.2016

Dopo 500 anni dalla stampa di "Utopia", nei Paesi Bassi, a Lovanio, una mostra a ricordarne il potere sulla popolazione. Che fa riflettere.

"Utopia", l'opera emblematica di **Thomas More** (1478-1535), il più influente testo mai edito nei **Paesi Bassi**, venne stampata nel 1516 dall'editore Dirk Martens. La *città universitaria* delle **Flandre** celebra il giubileo con questa **mostra**, evento di punta di un più vasto programma culturale cittadino: "**The Future is More**".

Proprio come fece allora l'opera di More, la mostra mira ad allargare gli orizzonti culturali dei visitatori raccontando il sogno di un **mondo ideale** e i temi più che mai attuali come la *diversità*, la *dignità* umana, la *tolleranza* e *uguaglianza*. Il testo di Thomas More ha influenzato ogni forma d'arte dell'epoca, dalla *pittura* alla *scienza*, dagli *arazzi* alle *mappe geografiche*, e offre quindi un racconto interessante e originale del XVI secolo nelle **Flandre**.

Per l'anniversario del più influente testo mai scritto, dunque, al **M-Museum di Lovanio**, dal 20 ottobre, una mostra di oltre 80 capolavori per "In cerca di Utopia" riunirà le opere di maestri fiamminghi come Quinten Metsys e Jan Gossaert e internazionali quali **Albrecht Dürer** e Hans Holbein, oltre a opere mai viste prima d'ora nei Paesi Bassi come il celebre ritratto di **Uinten Metsys**, eccezionalmente dato in prestito dalla Regina Elisabetta II del Regno Unito.

Per chi andrà alla scoperta di **Lovanio** è bene sapere che questa è una città universitaria grazie alla sede di una delle più antiche università di tutta l'Europa (KU Leuven), fondata nel 1425. Dominano le piazze e le vie del centro **palazzi storici**.

Alcuni studenti hanno la possibilità di vivere nel **beghinaggio** costruito nel tredicesimo secolo e attualmente patrimonio dell'umanità **Unesco**: un piccolo quartiere fatto di un centinaio di piccoli e ordinati antichi edifici di mattoni rossi e **pietra arenaria**, circondati da acqua, che riportano indietro di secoli; qui secoli addietro vivevano le **beghine**, una comunità di donne.

Oggi quei 300 appartamenti abitati e le sue silenziose stradine diventano paesaggio ideale per passeggiate o **giri in bicicletta**. Del resto la **città è piccola** e ogni angolo è facilmente raggiungibile senza auto. Inoltre, Lovanio è anche **capitale della birra**: la nazione ne produce centinaia diverse, e in città tra le attrazioni anche c'è il **bar più lungo d'Europa**.

Cosa Bolle (Italië), 21/8/2016

agosto 2016 - Nel 2016 Lovanio festeggia un anniversario importante: "Utopia", l'opera emblematica di Thomas More (1478-1535), il più influente testo mai edito nei Paesi Bassi, venne stampata qui nel 1516 dall'editore Dirk Martens. La città universitaria delle Fiandre celebra questo giubileo con una straordinaria mostra intitolata "In cerca di Utopia" che riunisce al M-Museum almeno 80 capolavori mondiali di maestri fiamminghi come Quinten Metsys e Jan Gossaert e internazionali quali Albrecht Dürer e Hans Holbein e opere per la prima volta in mostra nelle Fiandre come il celebre ritratto di Erasmo di sinten Metsys, eccezionalmente in dato in prestito dalla Regina Elisabetta II del Regno Unito.

La mostra è l'evento di punta di un più vasto programma culturale cittadino "The Future is More" che si propone, proprio come fece allora l'opera di More, di allargare gli orizzonti culturali dei visitatori raccontando il sogno di un mondo ideale e temi più che mai attuali come la diversità, la dignità umana, la tolleranza e uguaglianza.

Il testo di Thomas More ha influenzato ogni forma d'arte dell'epoca dalla pittura alla scienza, agli arazzi alle mappe geografiche e offre quindi un racconto interessante e originale del 16° secolo nelle Fiandre.

M-Museum Leuven, Leopold Vanderkelenstraat 28, 3000 Leuven. www.utopialeuven.be/en/explore-expo-m

Copyright © 2016 Cosa bolle in pentola. All Rights Reserved.

Designed by [Gian Paolo Capra](#).

Lannone, A., "Alla ricerca di Utopia" nelle Fiandre la pittura fiamminga in mostra, ArtsBlog (BLOGO) (Italië), 27/8/2016

<http://www.artsblog.it/post/137330/allaricercadiutopiafiandrefiammingamostra>

"Alla ricerca di Utopia", nelle Fiandre la pittura fiamminga in mostra

Di Angela Iannone | sabato 27 agosto 2016

Dal 20 ottobre 2016 al 17 gennaio 2017 a Lovanio

"Alla ricerca di Utopia" è la mostra che si terrà a Lovanio (Leuven), **dal 20 ottobre 2016 al 17 gennaio 2017** al M-Museum, interamente dedicata alla pittura fiamminga.

500 anni dopo aver dato alle stampe l'emblematica opera "Utopia" di Thomas More, la città storica delle Fiandre ne celebra il giubileo con una mostra composta da circa 80 opere d'arte che mettono in luce l'influenza del testo all'epoca e la sua attualità.

"Utopia", il più influente testo mai edito nei Paesi Bassi, venne stampata proprio a Lovanio nel 1516 dall'editore Dirk Martens, per questo motivo l'anniversario è stato organizzato qui con capolavori mondiali di maestri fiamminghi come Quinten Metsys e Jan Gossaert e internazionali quali Albrecht Dürer e **Hans Holbein** e opere per la prima volta in mostra nelle Fiandre come il celebre ritratto di Erasmo di uinten Metsys, eccezionalmente in dato in prestito dalla Regina Elisabetta II del Regno Unito.

La mostra è l'evento di punta di un più vasto programma culturale cittadino "The Future is More" che si propone, proprio come fece allora l'opera di More, di allargare gli orizzonti culturali dei visitatori raccontando il sogno di un mondo ideale e temi più che mai attuali come la diversità, la dignità umana, la tolleranza e uguaglianza.

14 cosas que ver en Lovaina, Bélgica, Salta Con Migo (Spanje), 5/9/2016

14 COSAS QUE VER EN LOVAINA, BÉLGICA

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

FOR INTERNAL USE ONLY

¿Qué ver en Lovaina, Bélgica? Si vas a visitar Lovaina un día desde Bruselas o vas a ver a un amigo o familiar que está ahí de Erasmus y te lo estás preguntando, aquí te damos la respuesta. Formó parte de nuestro segundo viaje a Bélgica y te contamos lo que más nos gustó y no deberías perderte. ¡Y seguro que volverás a por más!

Hoy "nos vamos" a Lovaina, Bélgica –más precisamente Flandes–, para visitar una pequeña ciudad universitaria de la que nos enamoramos a primera vista. Primera precisión: el nombre de la ciudad en flamenco es **Leuven** –ya comentamos en los consejos para viajar a Bélgica que los nombres de las ciudades en flamenco son bastante diferentes de los españoles– y, a veces, se refieren a ella como **Lovaina la Vieja** para distinguirla de **Louvain-la-Neuve**, Lovaina la Nueva, en Valonia, que nadie se confunda! Una ciudad que no está en el "Olimpo" de las grandes ciudades-diosas belgas **Bruselas, Brujas y Gante**, turísticamente hablando, y que no suele estar incluida en una primera visita al país, pero que tiene **muchísimo que ofrecer y todo a poca distancia**. El sitio ideal para una visita **a media hora de tren de Bruselas!**

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

FOR INTERNAL USE ONLY

VISITFLANDERS

USE ONLY

USE ONLY

USE ONLY

EL AYUNTAMIENTO GÓTICO, LO PRIMERO QUE HAY QUE VER EN LOVAINA: ¿EL MÁS BONITO DE FLANDES?

No, el ayuntamiento de Lovaina –*stadhuis van Leuven*– no te puede dejar indiferente, da igual lo duro que seas. Este edificio gótico flamígero, con sus hornacinas, sus 236 estatuas –éstas últimas del siglo XIX, eso sí–, sus centenares de pináculos, relieves y todo tipo de decoración en piedra puede que sea el **más bello de Flandes**, pero no hace falta compararlo con otros para rendirse a sus encantos.

El exterior es sin duda lo más impresionante, pero también **se puede visitar el interior** –hay tours guiados todos los días a las 15 h por 4 €–, con sus tres salones del siglo XIX estilo Luis XV y Luis XVI –advertencia: los Luises no conocían el concepto de sobriedad–, la sala gótica, la pequeña sala gótica y alguna sorpresa más...

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

VISITFLANDERS

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

Una curiosidad: el edificio sobrevivió a los incendios provocados por los alemanes durante la invasión en la Primera Guerra Mundial –aquí se encontraba la sede de la *Kommendatur* alemana, tras el homicidio del alcalde– y a finales de la Segunda Guerra Mundial una bomba rozó su fachada y no explotó. Está claro que el edificio estaba destinado a llegar hasta nuestros días.

OTRO IMPRESCINDIBLE EN LOVAINA: LA IGLESIA DE SAN PEDRO, SU MUSEO Y SUS TORRES

Justo enfrente del ayuntamiento se encuentra el otro edificio símbolo de la ciudad: la iglesia de San Pedro –*Sint-Pieterskerk*–, la más antigua de la ciudad, del siglo XV. En el interior alberga la sala del tesoro de San Pedro –parte de la colección del M-Museum– con, entre otras obras de arte, “La última cena” de Dirk Bouts, la última pintura de un primitivo flamenco que sigue en el lugar para el que fue encargada. Antes de entrar al pequeño museo se puede ver una escultura del siglo XV de la **Virgen con Niño** entronizados sobre el Trono de la Sabiduría –*Sedes Sapientiae*–, símbolo de la Universidad Católica de Lovaina: aquí vienen el rector y los profesores en toga a venerarla todos los años.

Dentro de la iglesia se puede ver también el diseño original de la **torre principal de la iglesia**. El arquitecto, a principios del siglo XVI, había proyectado tres torres coronadas por agujas de las que la central tenía que alcanzar los 170 metros de altura: iba a ser la estructura más alta del mundo en su época. Pero la inestabilidad del suelo no lo permitió: la torre central se derrumbó en un par de ocasiones. Al final tiene prácticamente la misma altura que la iglesia y las otras dos torres se han quedado en esbozos. El gozo del arquitecto... ¡en un pozo!

EL RECTORADO DE LA UNIVERSIDAD DE LOVAINA: NO SÓLO ERASMUS

La Universidad Católica de Lovaina (UCL), fundada en 1425, es la **más antigua de Bélgica**, una de las más antiguas del norte de Europa y tuvo profesores de la talla de **Erasmo de Rotterdam**, para hacerla una idea. Eso sí, la actual Universidad,

KU Leuven - Katholieke Universiteit Leuven / Universidad Católica de Lovaina La Vieja, es sólo una de las dos ramas de la universidad original, dividida en 1970 en dos partes: ésta, la de habla flamenca, y la de Lovaina La Nueva, en Valonia, de habla francesa –la **Université catholique de Louvain: UCL / Universidad Católica de Lovaina La Nueva**–.

El caso es que la Universidad ha sido uno de los grandes motores del desarrollo de Lovaina desde sus orígenes hasta hoy en día: ¿sabías que en la ciudad hay unos **100.000 habitante y unos 50.000 estudiantes**? Muchos de ellos de **Erasmus** y ¡unos cuantos españoles!

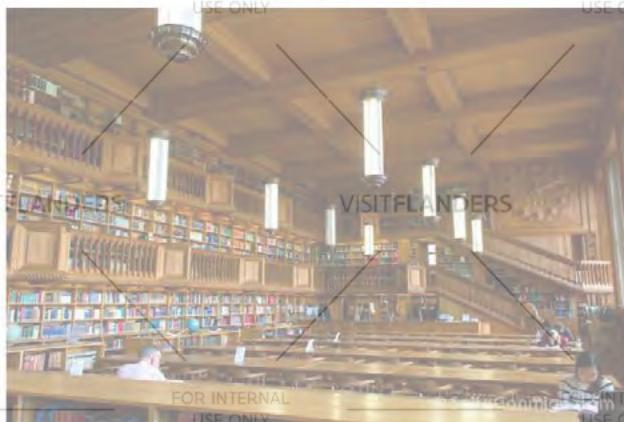

El rectorado **Universiteitshuis**, muy cerca de la Grote Markt, la plaza del ayuntamiento y de la iglesia de San Pedro, se encuentra, desde el siglo XVII, en el edificio gótico de la **antigua lonja de paño**. En ese momento se añadieron las plantas barrocas y en el siglo XVIII otras partes neoclásicas y es curioso ver las diferentes "almas" del edificio en su fachada.

LA BIBLIOTECA UNIVERSITARIA Y LAS VISTAS DESDE SU TORRE

Otro edificio de la KU Leuven, y el que más vale la pena visitar hoy en día, es el de la **biblioteca universitaria - Universiteitsbibliotheek**, el edificio neo-renacentista construido en los años '20 con fondos americanos tras los estragos de las dos guerras mundiales y que hoy tiene **más de un millón** de libros.

300,000 fueron los libros quemados por el incendio causado por los alemanes en la Primera Guerra Mundial y 900,000 los que se perdieron para siempre en la Segunda Guerra, entre ellos manuscritos e incurables de grandísimo valor.

Se pueden ver las piedras grabadas con inscripciones de las escuelas técnicas americanas que ayudaron a reconstruir la biblioteca, la increíble **sala de lectura de madera**, un pequeño museo y luego, por supuesto, la **torre de la universidad de bibliothecatoren**. Hay que subir para tener **vistas sobre toda la ciudad de Lovaina**. Eso sí, ¡no hay ascensor!

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

LA OUDE MARKT: EL BAR MÁS GRANDE DEL MUNDO

La **Oude Markt**, la gran plaza del mercado viejo de Lovaina, ya no es el lugar del mercado, como en sus orígenes en el siglo XII. Ahora los puestos se han cambiado por... bares y cafés! Es por ello que es conocida como "el bar más grande del mundo". En verano sus **terrazas se llenan de estudiantes y turistas, como en un enorme bar a cielo abierto**. Es el sitio de la marcha y el lugar de encuentro por excelencia en Lovaina.

FOR INTERNAL
USE ONLY

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

FOR INTERNAL
USE ONLY

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

¿QUÉ VER EN LOVAINA? ¡ESCALDURAS POR DOQUIER!

Cuando lleves un rato paseando por Lovaina puede que te sientas un poco observado por la cantidad de **esculturas** que hay, tanto de personajes famosos como anónimos. En la misma *Oude Markt*, sentada en un banco, está la popular *Kotmadam*, la casera que alquila habitaciones para los estudiantes, una figura muy típica en una ciudad universitaria como Lovaina –es justo aquí donde suelen quedar los estudiantes de Lovaina-. Pero hay muchos más personajes, desde *Dorre de bakker* –la panadera- a *Erasmus* pasando por *Paepe Thoon* –un bufón jorobado del siglo XV con una historia muy curiosa- o *Fiere Margriet* –una chica de Lovaina que fue violada y asesinada–.

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

Al lado de la biblioteca de la universidad hay dos muy peculiares. En el centro de la *Monseigneur Ladeuzeplein* está el *Totem*, una aguja de 23 metros de altura en la que está ensartado un enorme escarabajo verde. Y a la izquierda del edificio el *Ballon van de*

vriendschap -globo de la amistad-, un globo con tres amigos... aunque originalmente eran cuatro, uno fue robado!

Pero la más famosa de todos es la de la *Fons sapientiae* -fuente de la sabiduría-, apodada "Fonske". Es, literalmente, una fuente y representa a un estudiante leyendo un libro mientras vierte una jarra de cerveza-sabiduría sobre su cerebro. Eso sí, también hay una estudiante más seria, leyendo un libro: Renée, llamada también Fonske. En el mapa de abajo tienes las localizaciones de todas estas curiosas esculturas indicadas con el símbolo de una cámara de fotos.

IGLESIAS DE LOVAINA, BÉLGICA: 3 DE LAS 7 MARAVILLAS DE LOVAINA QUE QUEDAN

Además de San Pedro, paseando por Lovaina se van descubriendo muchas otras iglesias interesantes... y algunas bastante peculiares. Tres de ellas son las "supervivientes" de las *"7 maravillas de Lovaina"*, una curiosa lista elaborada a finales del siglo XVII por los estudiantes de Lovaina. Inspirándose en la lista de las *7 maravillas del mundo antiguo*. ¿Quién dijo que la obsesión por las listas es algo nuevo?

Una de las tres es la iglesia de **San Miguel** -*Sint-Michielskerk*-, cuya maravilla era "el altar fuera de la iglesia", o sea su fachada barroca, decorada de forma tan espectacular que parece un altar.

La segunda es la iglesia de Santiago -*Sint-Jacobskerk*-, que tiene un precioso portal renacentista, aunque la "maravilla" es otra: "la campana que cuelga fuera del campanario". Si, si te fijas bien, verás que hay una campana en el exterior del campanario, según la leyenda era diabólica, así que no podía entrar en la iglesia.

La tercera es la iglesia de San Gertrudis -*Sint-Geertruikerk*-, del siglo XIII, con su "torre sin clavos". Si, tiene una torre de 71 metros construida sin clavos, una verdadera hazaña para la época. Por cierto, si te paras a mirarla creerás haberla visto en España. Si, se parece mucho a la de la *catedral de Burgos*, serviría la torre de San Gertrudis de inspiración para la una de

las más conocidas catedrales españolas? Según nuestro guía, sí.

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

FOR INTERNAL
USE ONLY

EL M – MUSEUM LEUVEN Y SU EXPOSICIÓN UTOPIA

El **M – Museum Leuven** es una parada obligatoria, aunque sólo pases un día en Lovaina. El edificio en sí, una mezcla entre histórico y contemporáneo, ya merece una visita. La colección permanente del museo tiene una mezcla interesante de obras contemporáneas, obras de maestros flamencos del siglo XIX y obras tardogóticas. Entre estas últimas increíbles obras de los primitivos flamencos como *La Última cena* y el *Tríptico del martirio de San Erasmo de Dirk Bouts*, aunque la que más nos impactó a nosotros fue la copia de un anónimo de la *Deposición de Rogier van der Weyden's*.

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

Si vas del 24/09/16 al 17/01/17 el museo es parada aún más obligada, ya que acoge la exposición "Utopía" de la que escuchamos hablar todo el rato mientras estábamos en la ciudad. En el 500º aniversario de la célebre obra de Thomas More, se le va a dedicar una exposición con piezas de grandes museos de todo el mundo: será la gran exposición de Flandes de este otoño. En la [web dedicada a la exposición Utopía](#) hay mucha información.

LAS VISTAS DE LA TERRAZA DESDE EL MUSEO M LEUVEN

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

Una razón más para visitar el museo es subir a su **terraza**, aunque, todo hay que decirlo, hay una cafetería a la que se puede subir incluso sin entrar al museo. Las **vistas sobre la ciudad son preciosas** y, ¡hay ascensor! Así que, si no quieres subir a la torre de la biblioteca, es una buena alternativa. Eso sí, está bastante más abajo.

EL MUNDO DE LA CERVEZA EN LOVAINA, BÉLGICA

Como buena ciudad belga que se respete, la historia de Lovaina está muy ligada a la cerveza. Pero Lovaina tiene algo más: es la sede de InBev, el mayor fabricante de cerveza del mundo. Si te digo InBev puedes que no te suene mucho pero, ¿y si te digo Stella Artois? Pues sí, nació aquí y fue el principio del "Imperio cervecero". La fábrica de Stella Artois se puede visitar, aunque nosotros tenemos que admitir que no lo hicimos, nos esperaba al día siguiente una visita a una fábrica de Malinas y ya podía ser excesivo...

La fábrica está fuera del centro histórico de Lovaina en el que, desafortunadamente, no queda ninguna de sus antiguas cervecerías. En el siglo XV el habitante promedio bebía de 300 a 440 litros de cerveza al año, mucho más que el agua que estaba contaminada. Y todavía a principios del siglo XX había una treintena de fábricas de cerveza en la ciudad.

La única cervecería que hay hoy en el centro histórico es Domus, aunque es bastante moderna, de los años '80. Si lo que buscas es un bar especializado en cervezas, tienes que ir al The Capital: que, con sus más de 3.000 cervezas, unas 2.500 belgas, se enorgullece de tener la mayor selección de cervezas del mundo.

UNA CATA DE... ¡CERVEZA CON CHOCOLATE!

Además de las visitas a las cervecerías o de tomarse una cerveza, hay más cosas que hacer relacionadas con el mundo de la cerveza en Lovaina. Por ejemplo, una visita a la ciudad recorriendo edificios históricos que estuvieron ligados a la cerveza. Se puede hacer por cuenta propia –con uno de los mapas temáticos que dan en la oficina de turismo: "The Place to Be(er)" que está también en español– o con un guía, como lo hicimos nosotros. Nuestro guía, Ivo, de Leuven Leisure, era muy bueno, lo recomendamos sin duda: nos contó muchas curiosidades sobre la historia cervecera de la ciudad.

Con Leuven Leisure hicimos también una **cata de cerveza y chocolate**. Quien nos conozca sabe que no nos gusta la cerveza pero Sébastien, el dueño de la empresa, nos convenció: nos dijo que hay una cerveza para cada uno, que todas son muy diferentes. Y tenemos que decir que encontramos algunas que nos gustaron. Vale, seguiremos sin ser amantes de la cerveza pero, ya no nos disgusta tanto! Y la combinación de cervezas con chocolate es muy curiosa: Otra experiencia muy recomendable.

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

CENAR CON UN "REBELDE"

Si te quedas más de un día en Lovaina, un buen sitio para ir a cenar es el **Zarza** donde probar algunas de las creaciones del chef Bram Verbeken, uno de los 25 "**kitchen rebels**" de Flandes. Estos "rebeldes de la cocina" son cocineros jóvenes, todos de menos de 35 años, con pasión por la cocina flamenca y sus ingredientes y, al mismo tiempo, muy innovadores. Como curiosidad, el chef del Zarza en 2009 fue elegido *bierkoks* –cocinero de cerveza– de Flandes y en el restaurante hay una gran variedad de cervezas en la carta.

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

DORMIR EN UN BAR

Si estás en una ciudad universitaria llena de bares yquieres dormir muy cerca de uno... ¿qué tal dentro? Cuando reservamos el **Pentahotel** no lo sabíamos, pero resulta que es también un bar. Eso sí, las habitaciones son tranquilas. Bar aparte, el hotel es cómodo y el desayuno está genial.

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

VISITFLANDERS

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

FOR INTERNAL
USE ONLY

¿QUÉ VER EN LOVAINA? TODO EN UN MAPA

Aquí tienes un mapa de Lovaina, Bélgica, con todos los puntos de interés que te hemos sugerido y alguno más, como el **Kruidtuin**, el jardín botánico más antiguo de Bélgica; el **Groot Begijnhof**, el gran beaterio de Lovaina, patrimonio de la

Lovanio: Alla ricerca di Utopia, mostra da non perdere, Focus Online - Ambiente Europa (Italië), 13/9/2016

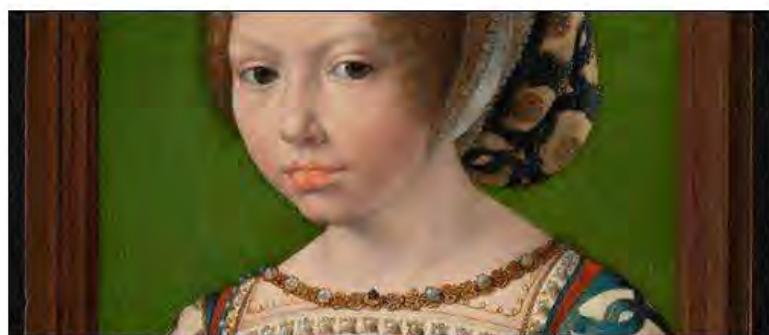
FOCUS ON LINE - RIVISTA N° 7, 13 settembre 2016

Cultura e società, Mostre

Lovanio: Alla ricerca di Utopia, mostra da non perdere

Dal 20 ottobre 2016 al 17 gennaio 2017

500 anni dopo aver dato alle stampe l'emblematica opera "Utopia" di Thomas More, Lovanio ne celebra il giubileo con una mostra al M-Museum: circa 80 opere d'arte mettono in luce l'influenza del testo all'epoca e la sua attualità.

Nel 2016 Lovanio festeggia un anniversario importante: "Utopia", l'opera emblematica di Thomas More (1478-1535), il più influente testo mai edito nei Paesi Bassi, venne stampata qui nel 1516 dall'editore Dirk Martens. La città universitaria delle Fiandre celebra questo giubileo con una straordinaria mostra intitolata "Alla ricerca di Utopia" che riunisce al M-Museum almeno 80 capolavori mondiali di maestri fiamminghi come Quinten Metsys e Jan Gossaert e internazionali quali Albrecht Dürer e Hans Holbein e opere per la prima volta in mostra nelle Fiandre come il celebre ritratto di Erasmo di sinten Metsys, eccezionalmente in dato in prestito dalla Regina Elisabetta II del Regno Unito.

La mostra è l'evento di punta di un più vasto programma culturale cittadino "The Future is More" che si propone, proprio come fece allora l'opera di More, di allargare gli orizzonti culturali dei visitatori raccontando il sogno di un mondo ideale e temi più che mai attuali come la diversità, la dignità umana, la tolleranza e uguaglianza.

Il testo di Thomas More ha influenzato ogni forma d'arte dell'epoca dalla pittura alla scienza, agli arazzi alle mappe geografiche e offre quindi un racconto interessante e originale del 16° secolo nelle Fiandre.

M-Museum Leuven, Leopold Vanderkelenstraat 28, 3000 Leuven.

Auf der Suche nach Utopia, Finanz Nachrichten (Duitsland), 17/10/2016

<http://www.finanznachrichten.de/nachrichten-2016-10/38871683-auf-der-suche-nach-utopia-vor-500-jahren-hat-thomas-morus-in-leuven-seinen-wegweisenden-roman-publiziert-mit-einer-ausstellung-rueckt-das-museum-m-007.htm>

Auf der Suche nach Utopia: Vor 500 Jahren hat Thomas Morus in Leuven seinen wegweisenden Roman publiziert. Mit einer Ausstellung rückt das Museum "M" die Wirkungsgeschichte in ein neues Licht.

Leuven/Köln (ots) -

- Querverweis: Bildmaterial wird über obs versandt und ist abrufbar unter <http://www.presseportal.de/bilder> -

Mit einer wegweisenden Ausstellung erinnert die flämische [Stadt](#) Leuven ab dem 20. Oktober an die Publikation von "Utopia". In diesem Jahr ist es genau 500 Jahre her, dass Thomas Morus seinen philosophischen Roman veröffentlicht hat. Das Werk sollte zu einem Meilenstein der Literaturgeschichte werden und bis zum heutigen Tag die Philosophen beschäftigen. Allein die Publikationsgeschichte ist bemerkenswert, hat der Leuvener Verleger Dirk Martens das Werk des britischen Staatsmanns und Humanisten doch auf persönliche Empfehlung von Erasmus von Rotterdam gedruckt.

Geschrieben hat Thomas Morus das Buch zu großen Teilen in der nahen [Stadt](#) Mechelen. Während der Einfluss von Utopia auf Literatur und Philosophie auch heute noch allgegenwärtig ist, werden die Auswirkungen auf andere Genres und Disziplinen häufig vergessen. Tatsächlich aber hat die Veröffentlichung im Jahr 1516 das gesamte intellektuelle Leben der Epoche geprägt und Kreative aus anderen Gattungen zu Höchstleistungen inspiriert.

Die Ausstellung im Museum "M" zeigt nun rund 80 Meisterwerke aus der Malerei, doch es sind auch Tapisserien, Landkarten und wissenschaftliche Instrumente zu sehen. Zu den Exponaten gehören Werke von Jan Gossaert, Albrecht Dürer und Hans Holbein. Viele Ausstellungsstücke waren nie zuvor zu sehen, eines stammt sogar aus der Sammlung von Königin Elisabeth II.

20. Oktober 2016 bis 17. Januar 2017 www.utopialeuven.be
www.presseflandern.com

OTS: VISITFLANDERS newsroom: <http://www.presseportal.de/nr/106530> newsroom
via RSS: http://www.presseportal.de/rss/pm_106530.rss2

Pressekontakt: VISITFLANDERS Christopher Philipp PR-Manager 0221/270 97 51
christopher.philipp@visitflanders.com Stolkgasse 25-45, 50667 Köln
www.visitflanders.de www.presseflandern.com

Lovanio, alla ricerca di Utopia, Giornale Sentire (Italië), 19/10/2016

<http://giornalesentire.it/article/in-search-of-utopia-thomas-more-leuven-flanders.html>

The screenshot shows the header of the website with a background image of a person walking up a hill. The main title "SENTIRE" is prominently displayed. The navigation bar includes links for Home, Attualità, Arte e cultura, Persone e idee, Popoli, Scatti d'autore, Scienza e ricerca, Salute, Ambiente, Viaggi, Annunci, Rubriche, and Commenti. A sidebar on the right provides links to "Chi siamo", Redazione, Direttore, Contattaci, Note Legali, Editoriale, and Meteo, along with social media icons for Facebook and Twitter.

Below the header, a banner reads "gurio per il 2017 Sperare sempre nella pace ... | Storie - Il ricercatore che ha scoperto il punto debole di Microsoft Avinash Sudhodanan ...".

The main article title is "Lovanio, alla ricerca di Utopia".

The article features three photographs: one of a large golden globe in a museum; another of a man standing next to a painting; and a third of a detailed map or manuscript page.

Text from the article:

500 anni dell'opera di More Condividi: [f](#) [g](#) [t](#)

Foto e testo di Corona Perer (ottobre 2016) - "In search of Utopia" inaugurata lo scorso 20 ottobre a Lovanio (Belgio), celebra i 500 anni di un grande sogno: la città ideale, perfetta quella dove giustizia, equità, dignità umana, tolleranza, uguaglianza e benessere sono patrimonio di ognuno. Lovanio è lo scrigno di questa mostra che non nasce a caso: in questa bella città a soli 30 km da Bruxelles collegata da un'arteria europea trafficatissima che da Est procede verso la capitale, cinquecento anni fa - nel dicembre del 1516 - veniva pubblicata l'opera di Thomas More che ha influenzato ogni forma d'arte dell'epoca. L'opera uscì per i tipi della Dirk Martens e conquistò le migliori menti dell'intelighenzia rinascimentale sulla fascinazione delle imprese di Amerigo Vespucci. Vi si prefigurava un'isola difficile da raggiungere, scoperta dal viaggiatore Hitodeo personaggio fittizio, dentro una storia che viene data per "assolutamente reale".

L'isola ha una capitale Amerotu e 54 città dove non esiste la proprietà privata, si condivide tutto, è ammessa l'eutanasia, tutti hanno un lavoro e l'agricoltura è l'attività per il sostentamento di tutti, non si fa la guerra se non per togliere la terra a chi non la fa fruttare, consegnandola al degrado. L'isola è la risposta umanistica al pensiero di Erasmo di Rotterdam amico fraterno di Thomas More. E' proprio nella sua casa che il filosofo scrive l'Elogio alla Follia. Quando esce l'Utopia, sono trascorsi solo 24 anni dalla scoperta dell'America, le menti del tempo sono affascinate dai nuovi mondi e dagli echi che arrivano negli stati nazionali che sovvenzionano le conquiste. Thomas More che era uomo di stato, in ottimi rapporti con Enrico VIII era informato di quanto stava accadendo, ma vedendo anche i guasti della società del tempo, immagina un mondo ideale e perfetto.

Una mostra al M-Museum di Lovanio, in Belgio, presenta tra pittura, mappe, arazzi grafiche antiche e scultura il racconto del 16° secolo nelle Fiandre: circa 80 opere d'arte e tra esse capolavori mondiali mai visti prima. Il curatore Jan Van der Stock coadiuvato da Annelie Vogels dopo 7 anni di lavoro, costellati di pazienti contatti internazionali con accademie e musei di tutto il mondo che hanno dato esito ad importanti prestiti, ha scelto maestri fiamminghi come Quinten Metsys e Jan Gossaert, e poi Albrecht Dürer, Hans Holbein. La chicca sta nel duplice ritratto di Erasmo da Rotterdam eccezionalmente dato in prestito dalla Regina d'Inghilterra Elisabetta II che si contrappone ad analogo ritratto giunto però dalla Galleria Nazionale di Roma.

Il curatore ha scelto il ritratto di una dolcissima pulzella d'epoca (Dorothea di Danimarca) per dare l'immagine ufficiale alla mostra e rappresentare questo mondo di alte idealità. Ne ha spiegato il motivo alla stampa internazionale, chiamata da tutta Europa all'anteprima.

Arte e cultura

Cerca nel sito

AIUTAMI A SORRIDERE
aiuta il tuo
5xmille
A OPERATION SMILE
C.F. 97175550587
www.operationsmile.it

newsletter
iscriviti

"In fondo questa mostra parla del mondo che può sognare un bambino, siamo dentro il futuro dell'educazione, dentro una aspirazione che non si spegnerà mai. Qui si esplora il sogno dell'uomo e il suo bisogno di universo". L'esposizione non poteva che partire dal manoscritto, reperto preziosissimo, ma le ampie sale dell'M-Museum ospitano preziosi arazzi di fattura fiamminga dove quel mondo ideale sognato da More diventa di fatto il paradiso, il mitico Giardino dell'Eden che è al tempo stesso luogo di tutto ciò che è desiderabile ma anche nostalgia del Paradiso Perduto, magnificamente riassunto in una grafica di Durer di straordinaria bellezza.

In mostra anche 3 rarissimi giardini chiusi, antichissimi reliquiari perfettamente restaurati, un tempo custoditi nei monasteri, con scene tratte dall'Antico Testamento che riproducono in miniatura ogni sorta di frutto presente nell'Eden. Alla meraviglia di un mondo perfetto e illuminato dalla fede, corrisponde il caos perfettamente narrato da Hieronymus Bosch e dagli artisti della sua scuola che rappresentano invece la "distopia", ovvero il disordine, l'inferno, il mondo della totale imperfezione. Viene dalla collezione della Galleria dell'Accademia di Venezia la "Apocalyptic vision" di scuola "boschiana" esposta normalmente a Palazzo Ducale: è l'apocalisse della stella nera, citata nel Vangelo di Giovanni, Sodoma e Gomorra il luogo dell'anti-creazione. Dal Metropolitan Museum di New York è invece arrivata la rappresentazione della creazione incompiuta, cioè del Limbo.

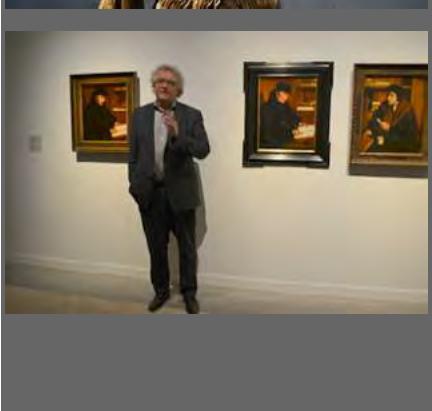

Tra animali mitici come l'unicorno e incontri su nuove terre che riecheggiano lo stupore destato dalle imprese dell'epoca di Vasco de Gama e il fascino della Terra Incognita, si arriva tra manoscritti e primi libri stampate, antiche mappe e le prime rappresentazioni delle stelle e della meccanica celeste, all'Uomo Selvaggio e al più bel mappamondo-del-mondo, quello conservato alla British Library risalente al 1550. Inedito e mai mostrato in pubblico, è frutto della mano di Pierre Desceliers e rappresenta il mondo conosciuto e i cieli. Sfere armillari scientificamente corrette ma di concezione tolemaica (la rivoluzione copernicana non è ancora nota), stanno a dire il mistero del tempo e della volta celeste.

Il sereno sorriso sul dipinto della principessa Dorothea di Danimarca ritratta da Jan Gossaert in "Portrait of a Girl with an armillary sphere" e l'immenso arazzo da Toledo con Atlas creatore del mondo di concezione medievale, opera dei migliori tappezzieri dell'epoca, pongono l'uomo al cospetto dello stupore della scienza: lo sguardo-bambino precede un orologio della sapienza (pezzo rarissimo della collezione Rothschild) che rappresenta il movimento del mondo, a dire quanto in questi 500 anni si sia sognato sul mondo e quanto questo sogno sia antico ed abbia abitato religioni e filosofia.

< foto: il curatore Jan Van der Stock (C.Perer)

La direttrice del M-Museum Eva Wittox ha spinto oltre il colossale lavoro di Jan Van der Stock, allargandolo alla visione dell'utopia da arte degli artisti contemporanei chiamati a dare forma al senso dell'utopia oggi. In una delle sale c'è un video dove un uomo mostra quanto sia facile creare un finto fossile. E così la mostra aggiunge un ultimo pensiero: la rappresentazione che l'uomo tenta del mondo procede anche (o approda) alla sua falsificazione.

La mostra "In search of Utopia" è l'evento di punta di un più vasto programma culturale cittadino "The Future is More" che coinvolge anche l'università di Lovanio dove sono stati aperti al pubblico antichi capolavori coevi al testo di Thomas More e le prime edizioni dell'opera. Dello scrittore è anche esposto il ritratto dei suoi giorni migliori con una reliquia del suo corpo: sarà infatti prima arrestato nella Torre di Londra e poi decapitato per essersi opposto al ripudio di Caterina d'Aragona a favore del matrimonio di Enrico VIII con Anna Bolena. Per lui inizierà però una seconda vita: di martire e santo della

L'ORÉAL
PARIS

ARCHIVIO

- Dal 2013
- Dal 2012 al 2007

Chiesa, amatissimo da chi non smette di pensare che un mondo perfetto sia sempre possibile.

Come raggiungere Lovanio dall'Italia
> con volo per Bruxelles con Brussels Airlines
www.turismofiandre.it

Cosa Vedere
> L'Università un tempo antico castello degli Aremberg
> il Beghinaggio, tipico quartiere fiammingo del 13° secolo per donne pie e vedove
> L'antico e gigantesco municipio
> il delizioso centro storico

Consigliamo
> una visita in bicicletta che si può noleggiare sotto la sede del Nuovo Municipio

Storia in pillole
> Leuven (Lovanio) è il capoluogo della provincia del Brabante Fiammingo, posta nel cuore delle Fiandre(Belgio). Dista solo 30 km da Bruxelles. Il XV secolo è l'epoca d'oro per Lovanio: nel 1425 Giovanni IV di Brabante vi fonda la più grande e più antica università di tutti i Paesi Bassi. L'Università Cattolica di Lovanio, è la più antica università cattolica tuttora esistente e fa della città un luogo vivace pieno di giovani e taverne. Lovanio è anche la capitale della birra e la sede storica della Artois, che prese questo nome nel 1717 (la Stella Artois nasce nel 1926). L'M-Museum si trova al nr. 28 di Leopold Vanderkelenstraat

In Belgio per i 500 anni di Utopia, Giornale Sentire (Italië), 19/10/2016

The screenshot shows the homepage of Giornale Sentire. At the top, there's a large banner featuring a black and white photograph of two people walking up a steep, rocky hillside. To the right of the photo, the word "SENTIRE" is written in large, bold, white capital letters. Below the banner, there's a dark navigation bar with links to "Home", "Attualità", "Arte e cultura", "Persone e idee", "Popoli", "Scatti d'autore", "Scienza e ricerca", "Salute", "Ambiente", "Viaggi", "Annunci", "Rubriche", and "Commenti". There are also links for "Chi siamo", "Redazione", "Direttore", "Contattaci", "Note Legali", "Editoriale", and "Meteo". Social media icons for Facebook and Twitter are also present. The main headline "In Belgio per i 500 anni di Utopia" is displayed prominently in large white text. Below the headline, there's a photograph of a painting by René Magritte titled "The Son of Man". A caption next to it reads: "(Lovanio 19 ottobre 2016) - Conferenza stampa internazionale a Lovanio per presentare "In search of Utopia". Cinquecento anni fa - nel dicembre del 1516 - veniva infatti pubblicata l'opera di Thomas More che ha influenzato ogni forma d'arte dell'epoca. More (1478-1535), lavorò all'opera nei primi anni del '500, ci volle un decennio per pubblicarla. Lovanio (Leuven) è la patria del capolavoro di More, che grazie ai tipi della Dirk Martens, conquistò le migliori menti dell'intelighenzia rinascimentale. Una mostra al M-Museum curata da Jan Van Der Stock presenta dalla pittura alla scienza, dagli arazzi alle mappe geografiche il racconto del 16° secolo nelle Fiandre: circa 80 opere tra le quali eccezionali prestiti e inediti." Below this, there's another photograph of a canal scene at night in Gent, with buildings reflected in the water. A caption for "Belgio: il Light Festival di Gent" is present. Further down, there's a "Newsletter iscriviti" button and an advertisement for "AIUTAMI A SORRIDERE 5xmille A OPERATION SMILE C.F. 97175550587 www.operationsmile.it". On the right side, there's a sidebar with a "Viaggi" section featuring a photo of a man looking through a telescope.

Così non deve stupire se proprio qui si tiene il Gent Light Festival: quest'anno c'è stato uno spettacolo di luci proprio nell'anno che l'ONU ha proclamato "Anno internazionale della luce e delle tecnologie basate sulla luce". L'illuminazione temporanea in occasione di feste e festival aggiungono bellezza a bellezza, ma il tutto produce un effetto sobrio e armonico di forte impatto visivo e...romantico. Non solo illuminazione urbana, quindi: le speciali installazioni, proiezioni e performance artistiche con la luce di studenti e artisti anche internazionali.

La terza edizione del festival si è sviluppata nel centro storico della città e nel quartiere delle arti (così denominato per la presenza di importanti musei) per circa cinque chilometri lungo i quali chi c'era ha potuto ammirare sculture di luce, proiezioni spettacolari ed installazioni di artisti nazionali ed internazionali.

info www.visitflanders.com

il viaggio
del
mese

Viaggiare Sicuri

ARCHIVIO

- Dal 2013
- Dal 2012 al 2007

Englert, K., Der technologische Abgesang auf Utopia, Deutschlandradio Kultur (Duitsland), 20/10/2016

Deutschlandradio Kultur

Deutschlandradio Kultur – Politisches Feuilleton

20.10.2016 07:20 Uhr

URL dieser Seite: http://www.deutschlandradiokultur.de/utopien-heute-der-technologische-abgesang-auf-utopia.1005.de.html?dram:article_id=369014

UTOPIEN HEUTE

Der technologische Abgesang auf Utopia

Von Klaus Englert

"Soziale Medien" sind nicht sozial, kritisiert Klaus Englert. (imago stock&people)

Eine Utopie hatte einmal eine örtliche und eine zeitliche Dimension. Inzwischen sei sie vollends ins Technische abgewandert, hier würden nun Revolutionen in immer kürzeren Zeitspannen ausgerufen, kritisiert der Journalist Klaus Englert. Ihm fehlt ein übergeordneter gesellschaftlicher Bezug.

1516 veröffentlichte der englische Gelehrte Thomas Morus "Utopia". Das war ein Roman, der "von dem besten Zustand des Staates und der neuen Insel Utopia" handelte. Seither hat sich uns ein bestimmtes Bild der Insel eingeprägt, das auf den Titelholzschnitt der Originalausgabe zurückgeht: Es zeigt eine kleine Insel, die blühende Handelsbeziehungen mit der Außenwelt unterhält.

Das im belgischen Leuven publizierte Werk blieb in der Folgezeit prägend für das Verständnis von Utopie. In den Zeiten Heinrich XIII. schilderte der Autor eine ideale Gesellschaft, geprägt von demokratischen Gleichheitsgrundsätzen, Gerechtigkeit und Gemeinschaftsbesitz. Bereits der Buchtitel gab einen Hinweis darauf, dass die Insel weit entfernt vom Königreich England sein musste. Seit Erscheinen von Morus' Werk gilt: Das Andere - der Bezug auf ein Jenseits des Ortes, gemäß des Griechischen u-topos, und auf eine andere Gesellschaft - blieb kennzeichnend für das utopische Denken.

Marxisten brachten eine zeitliche Dimension ins Spiel

Später, in den sozialrevolutionären Utopien des 18. und 19. Jahrhunderts, kommt die zeitliche Dimension hinzu: Der utopische Ort wird in die Zukunft verlegt. Karl Marx sprach vom "Reich der Freiheit", in dem die Menschen, befreit von den kapitalistischen Produktionszwängen, ihre Anlagen und Bedürfnisse allseits ausbilden könnten. Bis ins letzte Jahrhundert hinein waren die Neomarxisten davon überzeugt, die künftige Entwicklung der Technik würde die menschliche Lebenswelt und die Beziehungen zwischen den Menschen verbessern. Erst heute sehen wir, dass dieser Glaube an die Funktion von Technik im Dienste einer gerechteren Gesellschaft ein Irrglauben war.

Die digitalen Techniken haben jedes Utopische in sich aufgesogen, bis das Bedürfnis danach zum Anachronismus wurde. Denn

das Navigieren in den digitalen Welten hat sich der Koordinaten des Raums - griechisch: *topos* - entledigt. Aber auch des Gesellschaftlichen. Deswegen ist die Rede von den "sozialen Medien" purer Euphemismus. Und so lautet denn auch das von den Konzernzentralen in Silicon Valley gestreute Mantra "Selbstoptimierung". Woraus allerdings resultiert, dass tausend "Freunde" nichts weiter sind als tausend "Egos", die niemals zu einer sozialen Gemeinschaft zusammenfinden werden. Wenngleich die "sozialen Medien" nicht davon ablassen, genau das den Nutzern erfolgreich zu suggerieren. Wie bei der inflationären Produktion von Selfies werfen diese Medien uns das eigene Bild zurück, in das wir - wie Narziss in der griechischen Mythologie - selbstverliebt starren.

Die Utopie ist ins Technische abgewandert

Die Utopie hat sich heute vollständig vom Sozialen abgelöst und ist ins Technische abgewandert. Dort spricht man konsequent nicht von Utopien, sondern von Revolutionen. Tatsächlich werden "Revolutionen", ein Schritt in neue digitale Welten, in immer kürzeren Zeitspannen ausgerufen. Morgen wird schon, obwohl man sich gerade ans Alte gewöhnt hat, das allerneueste iPhone als das technische non plus ultra verkündet. Konsumentenerwartungen scheinen sich auf quasi religiöse Phänomene zu richten.

Der Sozialphilosoph Ernst Bloch bemerkte einmal, "der Fortschrittsbegriff ist einer der teuersten und wichtigsten". Allerdings bedeutet er nichts ohne "gesellschaftlichen Auftrag" und "Zielinhalt". Blochs Fortschritt war utopisch und zukunftsweisend. Dieses Begriffsverständnis ist mittlerweile völlig ausgedünnt. In den digitalen Medien erscheint Fortschritt allein als grenzenloses Surfen durch schwerelose Clouds. Es ist ein Fortschritt ohne Ort, Gesellschaft und sozial vermittelte Zukunft.

Heute eröffnet im belgischen Leuven eine [große Thomas-Morus-Ausstellung](http://www.tradeflandern.com/events/details/443-auf-der-suche-nach-utopia.html) [<http://www.tradeflandern.com/events/details/443-auf-der-suche-nach-utopia.html>]. 500 Jahre ist es her, dass dort "Utopia", der berühmte Entwurf einer idealen Welt veröffentlicht wurde.

Mehr zum Thema

Musiktag - 17 Jahre alt und schon mehr als 1 Million Fans: Lukas Rieger [http://www.kakadu.de/musiktag-17-jahre-alt-und-schon-mehr-als-1-million-fans.2728.de.html?dram:article_id=368236]
(Deutschlandradio Kultur, Kakadu, 12.10.2016)

"Digitalpakt" für Schulen - Was heißt Bildung in einer digitalisierten Gesellschaft? [http://www.deutschlandradiokultur.de/digitalpakt-fuer-schulen-was-heisst-bildung-in-einer.1008.de.html?dram:article_id=368274]
(Deutschlandradio Kultur, Interview, 12.10.2016)

Peeters, C., De echte utopie, dat is genieten van je zelfgemaakte olifantenpaadje, Vrij Nederland (Nederland), 25/10/2016

<https://www.vn.nl/utopische-vergezichten-en-olifantenpaadjes/>

De echte utopie, dat is genieten van je zelfgemaakte olifantenpaadje

Thomas More, auteur van 'Utopia'. Door: Hans Holbein de jongere (beeld: Wikimedia Commons)

Door Thomas Mores *Utopia* met nieuwe ogen te lezen, 500 jaar aan interpretaties vergetend, denkt utopia-kenner en eerste Denker des Vaderlands Hans Achterhuis niet meer zo slecht over utopicen. Als ze maar niet allesomvattend zijn. Als het maar kleine utopicen zijn.

Op het eiland Utopia dat Thomas More in 1516 in zijn gelijknamige boek laat schetsen door de wereldreiziger Raphaël Hythlodaeus, waakt men er voor dat de bevolking onnodig hard moet werken. Voor alle burgers moet 'zoveel mogelijk tijd aan de slavernij des lichaams worden onttrokken.' De tijd die daardoor vrijkomt kan dienstbaar worden gemaakt 'aan de vrijheid en de ontbloeiing van de geest. Want daarin ligt naar hun oordeel de rijkdom van het leven.'

Dit is zonder meer een lofwaardig streven, al kun je je afvragen of de rijkdom van het leven vooral in de ontbloeiing van de geest zit, en niet in het bouwen van huizen, het ontwerpen van bruggen, het bebouwen van de akker, of het bevaren van de zeeën. Zeker is dat het goed is dat het lichaam niet als slaaf wordt gebruikt. Deze zorg is een van de aardige kanten van Mores eiland Utopia. Minder is dat men in Utopia allemaal dezelfde kleding aan heeft. Ze hebben ook maar één stel kleren. Als ze uitgaan, gaat daar een jas of mantel overheen die op het hele eiland dezelfde kleur heeft: naturel. Geen inspirerende kleur wanneer je er veel van bij elkaar ziet.

Naast deze positieve en negatieve kanten van Utopia is er nog een derde kant. Die zou men absurdistisch kunnen noemen. In Utopia wordt het goud en zilver niet gebruikt voor het maken van sieraden, schalen, messen, vorken of kandelaars, maar voor pisotten en het nederigste vaatwerk. De ketens en zware voetboeien van slaven worden ook van goud en zilver gemaakt. Heeft iemand een misdrijf gepleegd, dan krijgt hij als teken van schande gouden ringen aan zijn vingers, een gouden keten om zijn hals en een gouden band om zijn hoofd. Goud en zilver zijn in Utopia iets minderwaardigs.

'Utopia is geen ideale, maar een paradoxale, ambiguë, hybride en ambivalente samenleving.'

Deze drie uiteenlopende kanten van Utopia zorgen ervoor dat 'Het verhaal van Raphaël Hythlodaeus over de ideale samenleving door Thomas More', zoals het tweede hoofdstuk wordt aangekondigd, helemaal niet over een eenduidige ideale samenleving gaat. Het ene moment is het heel zinnig wat je leest (tijd voor de ontplooiing van de geest), het andere moment onzinnig (uniforme kleding), gevolgd door de wereld op zijn kop als goud en zilver als minderwaardig worden beschouwd.

Voor goed begrip van het boek *Utopia* moet de naam Hythlodaeus serieus genomen worden. Het betekent 'hij die op sluwe wijze onzin verkoopt'. Hythlodaeus bevindt zich daarmee in dezelfde categorie als de Zothoed, de figuur die in Erasmus' *Lof der Zothoed* het woord doet. Deze namen zorgen ervoor dat alles wat men leest maar tot op zekere hoogte serieus genomen kan worden; er zit immers een zotte en sluwe kant aan.

Als lezer moet je blijven denken: is dit onzin of is het zinnig, is het ernst of is het een grap, of een combinatie van de twee? Is het goed dat de inwoners van Utopia één familie zijn? Dat in Utopia niet geluied mag worden? Dat zij speciaal aan schoonheid hechten en aan de 'vormenrijkdom der natuur'? Dat meisjes uitgehuwelijkt worden? En dat ze door hun gelijkmatige levenswijze de rijkste opbrengst van landbouw en veeteelt hebben? Dat alles van hogerhand goed geregeld en georganiseerd wordt? In *Utopia* wordt een samenleving beschreven die tegelijk gruwelijk, ideaal en die onzinnig is. Utopia is geen ideale, maar een paradoxale, ambiguë, hybride en ambivalente samenleving.

Toch is Utopia vijf eeuwen lang als het voorbeeld van een ideale samenleving beschouwd, en niet als de ernstige scherts die Thomas More bedoeld heeft. Het is een boek waarin de lezer voortdurend op het verkeerde been wordt gezet. De scherts is al die tijd over het hoofd gezien.

Filosoof en schrijver Hans Achterhuis. Foto: Bram Heijne/PH

Hans Achterhuis, de voormalige Denker des Vaderlands, schreef drie boeken over het fenomeen utopie (*De erfenis van de utopie*, 1998, *Utopic*, 2006 en *De utopie van de vrije markt*, 2010). Daarin wordt de utopie, ook die van Thomas More, consequent als een ramp opgevat: utopisch denken leidt altijd tot een dictatuur. Altijd wanneer er voor grote groepen wordt gedacht gaat het mis. Ter gelegenheid van het vijfhonderdste geboortejaar van Thomas More dit jaar heeft Achterhuis *Utopia* eindelijk min of meer onbevangen gelezen, zonder in zijn achterhoofd het gebruikelijk discours dat zegt dat *Utopia* een utopie beschrijft.

Voor het eerst zag Achterhuis dat Utopia geen eenduidige ideale samenleving is, maar een hybride maatschappij met goede, slechte, realistische, idealistische en betwistbare kanten. Hij ziet nu dat *Utopia* geschreven en gedacht is in de geest van Erasmus' *Lof der zotheid*. Erasmus heeft waarschijnlijk de titel bedacht (die luidde aanvankelijk *Nusquam, nergens*) en de tekst drukklaar gemaakt. In zijn nieuwe boek, *Koning van Utopia. Nieuw licht op het utopisch denken*, veronderstelt Achterhuis dat Erasmus en More heel wat afgelachen hebben over de tekst. Dat lijkt me helemaal niet onwaarschijnlijk.

'Achterhuis veronderstelt dat Erasmus en More heel wat afgelachen hebben over de tekst. Dat lijkt me helemaal niet onwaarschijnlijk.'

Dat Achterhuis jarenlang in het spoor van anderen dacht, is een structureel aspect in zijn denken. Achterhuis behoort tot de generatie van de jaren zestig die de met dubbele tong gedebiteerde wijsheden van voorzitter Mao over de Culturele Revolutie met instemming indronk. Maar hij behoort ook tot degenen die zichzelf in de jaren tachtig wisten te corrigeren. Achterhuis ging steeds zelfstandiger denken en heeft van die stadia ook steeds verslag gedaan. Hij is een schrijver die zichzelf bloot geeft.

Nadat hij voorzitter Mao in *Filosofen van de derde wereld* (1975) idealistisch had bewonderd, zette hij zichzelf met beide benen op de grond met boeken als *Het rijk van de schaarste* (1988). Daarin was de realistische Achterhuis aan het woord: iemand die niet meer naar de idealistisch goede bedoelingen van mensen keek, maar naar de concrete uitkomst. Achterhuis werd geleidelijk allergisch voor alle soorten utopisch denken. Er waren voor hem geen utopieën meer, die niet tegelijk dystopieën waren.

Met zijn nieuwe boek heeft Achterhuis zich in een nieuwe fase van zijn denken gedacht: door *Utopia* met nieuwe ogen te lezen denkt hij niet meer zó slecht over utopieën, als ze maar niet allesomvattend zijn. Als het maar kleine utopieën zijn. Voedsel voor zijn nieuwe utopische denken vindt hij in het eerste deel van Mores *Utopia*, waarin More met Raphaël Hythlodaeus in gesprek is. De laatste brengt daarin de kwestie van de 'omheiningen' in Engeland ter sprake. De adellijke grootgrondbezitters omheinen

steeds meer land en onttrekken het aan de pachters en de boeren. Ze maken er weidegrond van voor de schapen, dat brengt meer op. 'Niet tevreden met een herenleventje waarbij zij de gemeenschap van geen enkel nut zijn', maken ze van het land een woestenij, breken huizen af, slopen complete landstadjes en laten alleen de kerk staan, die ze als schapenstal gebruiken. Hele gezinnen moeten weg uit hun vertrouwde omgeving.

Achterhuis gebruikt deze passage als uitgangspunt voor zijn hoofdstuk over zijn nieuwe liefde, de 'Kleine utopieën'. Wat Hythlodaeus beschrijft is een schrijnende misstand: hier wordt onteigend wat eigenlijk gemeenschappelijke grond is. Voor Achterhuis gaat het hier om wat nu 'privatisering' heet van gemeenschappelijk bezit. Land is net als energie, onderwijs, openbaar vervoer, zaad, water, de gevangenis en hulpverlening een gemeenschappelijk goed dat bij de gemeenschap moet blijven en niet in particuliere handen moet vallen. Het is een gebied tussen markt en staat. In de idealstaat Utopia wil men, net als Marx, dat alle goederen gemeenschappelijk staatseigendom zijn. Dat wil Achterhuis niet, dat is hem te totalitair en te groot-utopisch.

Van links naar rechts: Aldous Huxley; Erasmus en George Orwell. Beeld: Wikimedia Commons

Achterhuis vindt dat een halt toegeroepen moet worden aan het utopische geloof in de eindeloze grocimogelijkheden van de vrije markt (waar hij *Dc utopic van de vrije markt* over schreef). Hij beschouwt dat zelfs als 'de grote uitdaging aan het Antropoceen', de tijd waarin de mens het voor het zeggen heeft op aarde. Afkeer van de grote utopie is bij Achterhuis veranderd in 'utopische inspiratie'. Hij is helemaal gegrepen door kleinschalige initiatieven (dat kan zelfs 'stadslandbouw' zijn), door mensen die aan het 'doendenken' zijn en waarbij de 'aloude franciscaanse spiritualiteit waardevol kan zijn.' *Koning van Utopia* is daardoor een grabbelton aan hoofdstukken die alle kanten op gaan, van de techniekfilosofie van Francis Bacon tot Hannah Arendt, Ayn Rand, Aldous Huxley, George Orwell en de roman *Dc cirkel* van Dave Eggers over de totaal transparante samenleving. Achterhuis wordt op het laatst wat sentimenteel wanneer hij het over de 'gezamenlijke spiritualiteit' heeft die Martin Buber noodzakelijk achtte voor het slagen van utopische projecten. En wanneer hij de lof van het 'olifantenpaadje' zingt: het gaat in het leven niet om het hebben van een groot doel, 'het gaat eerder om het op pad gaan zelf, om het genieten van het olifantenpaadje dat je maakt.'

Koning van Utopia door Hans Achterhuis is uitgegeven door Lemniscaat.

Vogel, S. B., Auf der Suche nach Utopia - in Leuven, Sabine B. Vogel (Oostenrijk),
29/10/2016

<http://sabinebvogel.at/auf-der-suche-nach-utopia-in-leuven/>

Sabine B. Vogel

Auf der Suche nach Utopia – in Leuven

29. Okt. 2016 in Ausstellungen

Die Bäume tragen rote Strümpfe, die Stufen vor der Bibliothek sind mit roten Streifen markiert und im Park stehen rote Zelte auf Rollen. Löwen leuchtet rot, und rot ist die Farbe von Utopia. Denn in diesem Jahr feiert die belgische Stadt ein großes Jubiläum: Vor 500 Jahren wurde hier die erste Auflage von Thomas Morus' Utopia-Buch gedruckt. Zwar war der englische Gelehrte selbst nie in dem Städtchen. Aber sein Freund Erasmus von Rotterdam lebte in Löwen am Hof von Burgund und hatte beste Kontakte zu einem Drucker.

Thomas More, Kopie nach Hans Holbein d. J., 527; London, National Portrait Gallery

Jetzt ist die gesamte Stadt auf der Suche nach Utopia. In den Schulen wird das Buch gelesen, in Restaurants lassen sich die Köche von Rezepten aus dem frühen 16. Jahrhundert inspirieren, in der Stadt suchen fünf Künstler die ideale Welt von heute und im M Museum Leuven ist das Jubiläum Ausgangspunkt einer historischen Ausstellung. Utopia, das ist das Versprechen auf ein besseres Leben. In seinem Buch von 1516 lässt Morus einen Seemann von einer unbekannten Insel erzählen. Dort spelsen die Menschen in Gemeinschaftsküchen, Privatengagement existiert nicht, alles ist dem kollektiven Ideal untergeordnet, alle sind glücklich. Bis heute wird jede Schilderung einer fiktiven, positiven Gesellschaft 'Utopie' genannt.

Utopia, M Museum Leuven, 2016

Das Buch entstand in einer Zeit, in der sich Kunst und Wissenschaft in der gemeinsamen Neugierde an neuen Welten trafen. Der Traum von einer idealen Welt und die Sehnsucht nach dem Unbekannten sind auch die Leitmotive der zentralen Jubiläums-Ausstellung. In sieben Jahren Vorbereitungszeit hatten sie zunächst 1500 Arbeiten in Betracht gezogen, erzählt Kurator Jan Van der Stock.

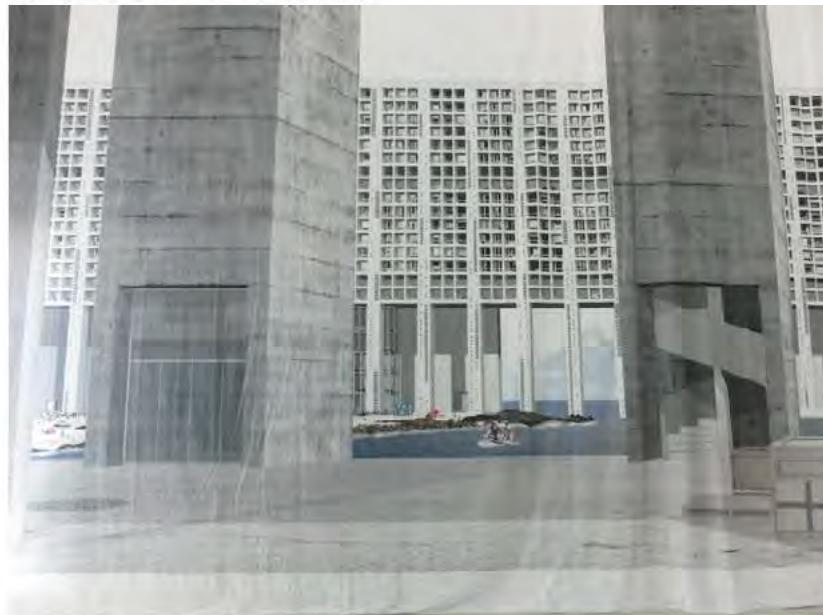

Jetzt vermitteln 800 exquisite Bilder, Tapisserien, Landkarten, Bücher und Himmelsgloben uns ein Bild jener Zeit, als Utopia entstand. Es beginnt mit einer Originalausgabe der legendären Publikation von 1516 und Porträts von Morus, der eigentlich More hieß. Geboren 1478 in London als Sohn eines Anwaltes, studierte er Jura, wurde später Diplomat, Parlamentssprecher, starb 1535 als Hochverrät durch Enthauptung und wurde 1935 wegen seiner Treue zur katholischen Kirche heilig gesprochen. Sein Buch schrieb er in lateinischer Sprache und versteckte in Namen und Wortneuschöpfungen viele kleine Anspielungen. So heißt 'Utopie' übersetzt 'Nicht Ort', der Seemann heißt 'Possemeißer' und durch die „Stadt der Geister“ fließt der „Trockene Fluss“ – Hinweise, diesen Staat kritisch zu sehen, etwa das Zwanghafte im Kollektiven, in dem es keine Individualität geben kann. Die Ausstellung greift die Kritik auf, indem auf die Bilder von Gärten der Lust im nächsten Raum Höllendarstellungen folgen. Utopia ist aber auch die Suche nach Neuem, das 16. Jahrhundert war die Zeit der Entdeckungsreisen. Wir sehen großartige Landkarten wie die „Mappa Mundi“ von 1550, die für den französischen König entstand. Hier sind Mengen von skurrilen Wesen eingezeichnet, manche nach Erzählungen entworfen, andere frei erfunden. Die Karte ist so heikel, dass sie über den Zeitraum von drei Monaten langsam entrollt werden musste, um jede Beschädigung auszuschließen.

Nach diesen Welten der Imagination folgen Verbildlichungen des Irdischen und des Kosmos wunderbar die Tapisserie, auf der ein Engel eine Kurbel dreht, ein Erklärungsversuch zur Frage, was die Welt bewegt.

Grandiose Werke sind hier zu sehen. Aber die Ausstellung bewegt sich im gesellschaftspolitisch freien Raum, was angesichts der Thematik irritiert. Immerhin streift die Schau „Utopia & More“, die in der Universitätsbibliothek u.a. Faksimile von Mores Korrespondenzen zeigt, diese Ebene. Ein Raum ist den Auswirkungen von Utopia auf die Kultur gewidmet. Die staatlich verordnete Kollektivität auf der imaginären Insel ist zwanghaft, für Individualität ist darin kein Platz. In der Literatur führte der Weg von Utopia daher zu George Orwells Roman „1984“, eine düstere Dystopia, die von einem totalen Überwachungsstaat handelt. In der Architektur führte es zu Entwürfen wie jene von Campanella oder Le Corbusier: streng symmetrisch und zentralistisch angelegte, völlig vereinheitlichte Idealstädte.

Entwurf für eine Flüchtlings-Enklave // SBV

Einen aktuellen Blick auf das Thema wirft dann „EUtopia“ im M-Museum Leuven. Fünf Architekturteams wurden eingeladen, die historische Utopie zu aktualisieren: Wie sähe der Stadtplan einer architektonischen Erweiterung der Insel aus? Wie können Fremde integriert werden? Was wäre dort ein Raum für Individuen und wie werden Utopien heute bei uns umgesetzt? Gerade der letzte Punkt ist spannend, denn viele Visionen von Morus sind in unseren Wohlfahrtsstaaten (noch) alltäglich, wie Chancengleichheit, Kinderbetreuung, kostenlose Bildung, freies Trinkwasser. Was es kaum mehr gibt, sind Formen von Kollektivität. Ein Team suchte danach und fand eine in der Reaktion auf die Bombenattacke in Brüssel: die spontan entstandenen, symbolischen Begegnungsstätten für eine gemeinsame Trauer. Als Modelle für eine neue Kollektivität in Löwen wurden die roten Zelte entwickelt, die über den Stadtraum verteilt sind. In diesen konsumfreien, beweglichen Räumen treffen sich Menschen, um geschützt zusammenzusitzen und neue Utopien zu entwickeln.

Adrien Tirtiaux, Leuven // SBV

Und einer der schönsten Vorschläge kommt von einem Künstler: Der Belgier Adrien Tirtiaux, der in Wien studierte, suchte sich eine Grenze aus, nämlich die hohe Mauer zwischen Stadtpark und den angrenzenden Häusern. Zusammen mit den Bewohnern baute er temporäre Brücken, Leitern, Lastenzüge, Terrassen und sogar eine kleine Promenade auf der Mauer, um die Grenze zu entschärfen – oft sind es die kleinen Utopien, die das Leben in der Stadt verbessern.
(Suche nach Utopia, M Museum Leuven, bis 17.1.2016)

veröffentlicht in: Schaufenster, Magazin Die Presse, 28.10.2016

Leuven viert 500 jaar Utopia van Thomas More, Mixed Grill (Nederland),
30/10/2016

<https://www.mixedgrill.nl/leuven-viert-500-jaar-utopia/>

Leuven viert 500 jaar Utopia van Thomas More

⌚ 30/10/2016 ⚒ boeken, kunst, wetenschap

25

8

1

in

G+

34
SHARES

In december is het 500 jaar geleden dat in Leuven het boek Utopia van Engelse humanist Thomas More werd uitbracht. Het dunne boekje was voor de auteur in eerste instantie vooral een stijloefening, maar de impact dreunt nu ook nog steeds na. M - Museum Leuven blikt terug met de tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia'.

De woorden Utopia, utopie en utopisch hebben in 2016 nog steeds en magische klank. We denken aan een perfecte wereld, die helaas onbereikbaar blijkt te zijn. In de vroege 16de eeuw was die hoop nog sterker aanwezig. Ontdekkingsreizigers brachten onbekende delen van de wereld in kaart en kunst en wetenschap kwamen tot bloei. Kortom: de grauwe middeleeuwen waren voorbij.

In Op zoek naar Utopia is dit tijdsbeeld mooi samengebracht. Aan de hand van vier thema's kom je als bezoeker alles te weten over Utopia en het verlangen naar andere of betere werelden. Hiervoor zijn 80 bijzondere kunstwerken samengebracht, waarvan een aantal zeer uniek. Zo zie je in het eerste deel van de expositie een eerste druk van het boek, een indrukwekkende houtsnede van de stad Leuven in die tijd en portretten van Thomas More en zijn vrienden door Hans Holbein de Jonge.

Tuin der Lusten

In het volgende deel staat het verlangen naar utopie en zijn duistere tegenhanger dystopie centraal. Geen schilder die daar beter bij past dan Jheronimus Bosch. In deze tentoonstelling is een prachtige wandtapijt van zijn Tuin der Lusten te zien. Ook hangen er meerdere werken uit het atelier van Bosch. De Verborgen Hofjes van Mechelen vormen echter het hoogtepunt van dit deel van de expositie. Net als de Tuin van Bosch zijn dit plekken waar het Paradijs te zien is. Waar bij Bosch op de achtergrond de duistere kant te zien is, zijn deze hofjes niets meer dan een prachtige plek. Het zijn kasten waarbinnen allerlei kleine kunstwerken zijn verzameld. Figuren als Jezus en Maria lijken centraal te staan, maar wie goed kijkt ziet bijvoorbeeld ook een prachtige eenhoorn.

Daarna krijgt de bezoeker een blik achter de horizon. De ontdekkingsreizigers uit die tijd keren terug naar Europa, met rijkdommen en sterke verhalen. Het doet de gewone burger dromen van een Utopia aan de andere kant van de oceaan. Een El Dorado waar de straten van goud zijn. Kunstenaars verwerken deze utopische gedachten tot kunstwerken met fabelachtige wezens en woeste wildemannen, maar ook met dystopische monsters. Eén van de mooiste werken in dit deel is een portret door schilder Jan Gossaert. Het meisje op het doek is waarschijnlijk de verbannen prinses Dorothea van Denemarken. Het doek is op twee manieren bijzonder. Ten eerste vanwege de manier waarop Gossaert haar buiten de lijst schildert, maar ook vanwege het meetkundige instrument in haar handen.

De ontdekkingen gaan vervolgens nog verder met de ontwikkeling van meetinstrumenten om de sterren en planeten in kaart te brengen. Ook hiermee was Leuven in de 16de eeuw de belangrijkste stad ter wereld. We zien ingenieuze instrumenten die daadwerkelijk zijn gebruikt door mannen als Gerard Mercator. Ook zijn er prachtige hemelkaarten van Albrecht Dürer te zien. Het hoogtepunt is een portret door schilder Jan Gossaert. Het meisje op het doek is waarschijnlijk de verbannen prinses Dorothea van Denemarken. Het doek is op twee manieren bijzonder. Ten eerste vanwege de manier waarop Gossaert haar buiten de lijst schildert, maar ook vanwege het meetkundige instrument in haar handen.

Spannende tijd

Op zoek naar Utopia laat je als bezoeker een reis maken door een spannende tijd waarin kunst en wetenschap het verlangen naar een betere en mooiere wereld nastreefden. Iets waar men nu nog steeds mee bezig is. Je kunt de expositie bezoeken tot en met 17 januari 2017. Wil je nog meer te weten komen over het boek Utopia en de stad Leuven? Dan kun je jezelf op allerlei manieren verder verdiepen in de thema's. Bijvoorbeeld door een bezoek te brengen aan de Universiteitsbibliotheek, één van de mooiste gebouwen van de stad.

Daar is een expositie gewijd aan Thomas More en zijn belangrijkste werk. Je ziet er bijzondere uitgaven van Utopia, briefwisselingen met zijn humanistische vrienden en komt er alles te weten over zijn politieke aanvaring met de Engelse koning. Iets wat hij met de dood moet bekopen. In de laatste ruimte zie je welke schrijvers en filmmakers zich lieten inspireren door het boek van More.

Verder is er in de stad Leuven in de periode tot 17 januari altijd wel iets te zien of te doen rondom het thema Utopia. Op de website [Utopia Leuven](#) kun je de agenda bekijken. Maak bijvoorbeeld een stadswandeling met een gids en laat de rijke geschiedenis van de stad tot leven komen. Of ga eten in één van de restaurants die een speciaal menu aanbieden. Daar vind je gerechten gebaseerd op het allereerste Nederlandstalige kookboek, dat ongeveer gelijktijdig met Utopia verscheen.

Aanrader is het restaurant [Het land aan de overkant](#), waar ze moderne interpretaties van de oude recepten serveren. Ook mooi aan dit restaurant is dat de sommelier bij een aantal gerechten bier serveert in plaats van wijn. Leuven is immers de bierstad van België. Vergeet daarom niet tijdens je bezoek aan Leuven ergens een goed biertje te drinken. Bijvoorbeeld aan de langste toog ter wereld op de Oude Markt.

Meer informatie over een bezoek aan Leuven kun je vinden op de website van de stad [Leuven](#).

We are all Thomas More's children - 500 years of Utopia, The Guardian (VK), 4/11/2016

https://www.theguardian.com/books/2016/nov/04/thomas-more-utopia-500-years-china-mieville-ursula-le-guin?CMP-share_btn_link

'We are all Thomas More's children' - 500 years of Utopia

Utopia has inspired generations of thinkers and writers to imagine the good – and evil – humans might be capable of. China Miéville rereads a classic

China Miéville

Friday 4 November 2016 08.00 GMT

If you know from where to set sail, with a friendly pilot offering expertise, it should not take you too long to reach Utopia. Since the first woman or man first yearned for a better place, dreamers have dreamed them at the tops of mountains and cradled in hidden valleys, above clouds and deep under the earth – but above all they have imagined them on islands.

The island utopia has been a standard since antique times: Eusebius's Panchaea and Iambulus's Islands of the Sun; Henry Neville's Isle of Pines, and Antangil, from the anonymous 1616 novel of that name; Bacon's Bensalem; Robert Paltock's Nosmnbdsgrutt, from *The Life and Adventures of Peter Wilkins*; Huxley's Pala; Austin Tappan Wright's Islandia; and countless others. And in the centre of that great archipelago of dissent and hope, one place, one name, looms largest.

This island, this book, is the paradigm. "More's *Utopia*," in the words of the scholar Roland Greene, "is perhaps the text that establishes insularity as an early modern vantage [and] introduces a way of thinking that is properly called utopian", defined by "a multifarious phenomenon which I will call island logic".

But, to repeat, it is not a long voyage to get there. Citizens of More's Utopia "keep up the art of navigation", pass back and forth on various tasks, trading surpluses of "corn, honey, wool, flax, wood, wax, tallow, leather, and cattle ... to other nations". Only the thinnest stretch of ocean separates Utopia from the mainland. For somewhere so famously and constitutively nowhere, this no-place Utopia is very close to the shore.

And there's a more startling surprise with regard to its island-ness, a fact of which not nearly enough is generally made:

This was no island at first, but a part of the continent. Utopus, that conquered it ... brought the rude and uncivilised inhabitants into ... good government ... Having soon subdued them, he designed to separate them from the continent, and to bring the sea quite round them. To accomplish this he ordered a deep channel to be dug ... and that the natives might not think he treated them like slaves, he not only forced the inhabitants, but also his own soldiers, to labour in carrying it on. As he set a vast number of men to work, he, beyond all men's expectations, brought it to a speedy conclusion. And his neighbours, who at first laughed at the folly of the undertaking, no sooner saw it brought to perfection than they were struck with admiration and terror.

This most famous example of the island utopia, the ideal type itself, is not by nature an island at all. The 15 miles of water that keep it apart from the main body politic are not there by God's

will, but by the sweat of native people, among others, digging at an invading conqueror's command. The splendid - utopian - isolation is part of the violent imperial spoils.

The classic reactionary attack on the utopian impulse is that it is, precisely, no place, impossibly distant. But disavowed and right there in More's foundation myth of the dream polity is a very different unease: that, wrought by brutality, coerced from above, it is all too close.

In the words of Ursula K Le Guin, "Every utopia since *Utopia* has also been, clearly or obscurely, actually or possibly, in the author's or in the readers' judgment, both a good place and a bad one. Every utopia contains a dystopia, every dystopia contains a utopia."

These contradictions thrive in single heads as easily as between them, and in the texts those heads produce. The interminable debates about what More "really" meant miss this obvious fact, and are thus of as much use as any other discussion of "actual" artistic or political "intent" that treats it as a given or a secret to be decoded. Which is to say: some, but not much.

Was More's utopia blueprint, or satire, or something else? As if these are exclusive. As if all utopias are not always all of the above, in degrees that vary as much in the context of their reception as of their creation.

The dangerous drive, the dystopia-in-utopia, then, is not only in the impulse, though it can certainly reside there, but in the actuality: that proximity of the island to the shore. Tragedians making their peace with power, liberals loudly warn against utopianism from below (often full of sentimentalism for their own dead radicalism, and lachrymose at their new realism); alongside them the hard-right radicals of power and oppression dream their own dreams of the good life: supremacist arcadias. And those who rule, more powerful and traditionally less voluble than their apologists, calmly configure and effect utopias of their own. In which those they rule have no choice but to live and serve and die.

These are a few of the limits of utopia. But the fact that the utopian impulse is always stained doesn't mean it can or should be denied or battened down. It is as inevitable as hate and anger and joy, and as necessary. Utopianism isn't hope, still less optimism: it is need, and it is desire. For recognition, like all desire, and for the specifics of its reveries and programmes, too; and above all for bitterness *tout court*. For alterity, something other than the exhausting social lie. For rest. And when the cracks in history open wide enough, the impulse may even jimmy them a little wider.

We can't do without *Utopia*. We are all and have always been Thomas More's children. Even his literary ancestors were also his pre-emptive descendants, throwing him up, making him a hinge point, so his ditch-demanding king could give their earlier yearnings a name. That we must keep returning to the text, with whatever suspicion, is to honour it. It gave us a formulation, a concept, we needed. Though it is perhaps past time to rethink that word.

We don't know much of the society that Utopus and his armies destroyed - that's the nature of such forced forgetting - but we know its name. It's mentioned en swaggering colonial passant, a *hapax legomenon* pilfered from Gnosticism: "for Abraxas was its first name". We know the history of such encounters, too; that every brutalised, genocided and enslaved people in history have, like the Abraxans, been "rude and uncivilised" in the tracts of their invaders.

A start for any habitable utopia must be to overturn the ideological bullshit of empire and, unsentimentally but respectfully, to revisit the traduced and defamed cultures on the bones of which some conqueror's utopian dreams were piled up. "Utopia" is to the political imaginary of bitterness as "Rhodesia" is to Zimbabwe, "Gold Coast" to Ghana.

How, then, might we set out for New Abraxas? “I don’t think we’re ever going to get to utopia again by going forward,” says Le Guin. And so she suggests instead the formula people of the Swampy Cree First Nation have traditionally used in orientation to the future: *Usà puyew usu wapiw!*

“I go backward, look forward,” it means. It describes the common porcupine, *Erethizon dorsatum*, backing into a rock crevice, from where it can watch for danger ahead. “In order to speculate safely on an inhabitable future,” she says, “perhaps we would do well to find a rock crevice and go backward.” Far from hyperbolic, the adjective “inhabitable” seems admirably restrained in the face of the social and ecological degradation of accelerating neoliberalism.

From those rocks, the porcupine can plot its own utopias. And, at least as important, going backward, looking forward, it can try to escape the onrushing utopias of those in power.

But such utopias of the powerful have levelled many landscapes. They’re distinguished by their flattening power, by the fields of rubble they leave. What if they sweep up all the rocks and leave none between which to hide?

That defensive porcupine gait recalls another. The motion has a counterpart, a poignant inversion, the buffeting of a figure long since a cliche of radical pessimism, but the endless citation of which still can’t quite strip it of its power and importance.

Walter Benjamin’s angel of history.

His eyes are staring, his mouth is open, his wings are spread ... His face is turned to the past. Where we perceive a chain of events, he sees one single catastrophe which keeps piling wreckage upon wreckage and hurls it in front of his feet ... [A] storm ... blowing from Paradise ... irresistibly propels him into the future to which his back is turned, while the pile of debris before him grows skyward. This storm is what we call progress.

The porcupine goes backward, looks forward, to see futures – to avoid some, to plan another. The angel goes forward, looks backward, in anguish – plunging towards a future it can’t see, mourning pasts it can’t redeem.

Which way are the predatory utopias twisting us? Is the porcupine pulled from its broken crevice and wrenches around to hurtle future-ward in their slipstream? Or does the angel manage to catch the walls of the canyon with the tips of its outstretched wings and hold on and turn and wriggle into a place to hide and grit its teeth and face the telos of the wind? Will the porcupine become the angel, or the angel the porcupine?

Yet again, there’s no either/or. The history of all hitherto existing societies, it’s been pointed out many times, is a history of monsters, on all sides. Our utopianism is always already a chimera. *Angelus erethizon*: a porcupine with celestial wings; a seraph bristling with spines.

And like those other hybrids, our cousins, the beast-men of More(au), who ultimately overthrew the ghastly utopia that created and despised them, it must learn to move with an unprecedented crossbred gait. To use its parts and powers in ungainly but effective ways: stilt-walking on wingtips, gripping with the quills of feathers and the quills of a sharper, martial kind. Fighting on four legs, two and none, and swimming – it’s close to the shore – to New Abraxas.

It will move, perhaps, as it is just possible we might, with a new motion neither and both animal and divine.

. The quincentenary edition of Thomas More's *Utopia* is published by Verso in conjunction with Somerset House as part of UTOPIA 2016: A Year of Imagination and Possibility. Details: utopia2016.com

More features

Topics

Philosophy

Save for later Article saved

Reuse this content

Did Thomas More's Utopia really predict the future?, BBC Arts (VK), 8/11/2016

<http://www.bbc.co.uk/programmes/articles/5yMQ8zz4gnLQgdZfhpM19gp/did-thomas-more-s-utopia-really-predict-the-future>

Did Thomas More's Utopia really predict the future?

8 November 2016

As the Belgian city of Leuven celebrates five centuries since the publication of Utopia, WILLIAM COOK considers Thomas More's prophecies for an ideal society, from free education to euthanasia. Did he get it right?

In search for Utopia at M-Museum Leuven Photo | Photo by Dirk Pauwels

Five hundred years ago a book was published here in Leuven which changed the way we think about the world, and to mark this anniversary this ancient city is throwing the biggest birthday party in its history.

There are events all over town, and the grandest spectacle of all is In Search of Utopia at Leuven's M-Museum. It's a fascinating exhibition, which sheds fresh light on our ideas of Utopia, and the book of the same name, by Thomas More.

In Britain, Thomas More is best known as the Tudor politician who refused to recognise Henry VIII's new Church of England, and lost his head as a result.

However in Leuven he's best known as the author of Utopia, a book which described an ideal society, where all men and women are equal. In Search of Utopia is a celebration of More's book, and the world in which he wrote it – a world that has a lot in common with the world we live in today.

Readers were intrigued by

Leuven is the site of Belgium's most illustrious university. In 1516, it was an intellectual powerhouse, home of the great humanist philosopher, Erasmus. Erasmus was good friends

Portrait of Thomas More, c1527 by Hans Holbein the Younger. National Portrait Gallery.

More's vision of an earthly idyll where happiness is the norm.

with More, and when More wrote Utopia, Erasmus persuaded him to publish it here in Leuven.

It was an instant hit. Then as now, Europe was riven with inequality. Then as now, readers were intrigued by More's vision of an earthly

idyll where happiness is the norm.

So, 500 years later, how many of More's prophecies have come to pass?

1. Property is theft

In Utopia, private ownership has been abolished, rendering robbery obsolete. "I don't see how you can ever have justice or prosperity so long as there's private property and everything's judged in terms of money," writes More. "The one essential condition for a healthy society is the equal distribution of goods, which I suspect is impossible under capitalism."

MISS. Various communist countries have tried to eradicate private property, with results generally ranging from economic ruin to mass starvation. More's model was more monastic than Marxist, but even the most devoutly Christian countries have failed to extend More's Christlike ideals beyond the monastery walls.

2. Bling is bad

In Utopia, extravagant clothes are frowned upon. Everyone dresses modestly, even kings and princes, and only chamberpots are made of gold.

HIT AND MISS. Modern princes like William and Harry may dress modestly, but showbiz celebrities are the new aristocrats, with displays of conspicuous consumption which would put a Tudor monarch to shame.

Park Sint-Janspoort in Leuven | Photo by Marco Mertens

More Utopia on the BBC

How Utopia Shaped The World

Utopia has influenced everything from the thinking of Gandhi to the

3. Look but don't touch

In Utopia, husbands and wives are allowed to inspect each other's naked bodies before they marry, though premarital sex is prohibited.

HIT AND MISS. One of More's stranger ideas, possibly inspired by an unpleasant surprise on his own wedding night? A partial success, though surely not in the way he intended. In the age of the internet, the naked body is all too familiar, yet - in Western Europe, at least - premarital sex is rife.

4. Dying with dignity

In Utopia, euthanasia is allowed in certain circumstances. "If any have torturing, lingering pain, without hope of recovery," writes More, "they should no longer cherish a rooted disease, but choose to die."

HIT AND MISS. Euthanasia is now legal throughout the Benelux. Assisted suicide is permitted in Germany and Switzerland, but both euthanasia and assisted suicide are still currently illegal in the UK.

5. Worship how you want

In Utopia, freedom of religion is a fundamental human right. "God made different people believe different things because He wanted to be worshipped in many different ways," argues More. "It's stupid and arrogant to bully everyone else into adopting one's own particular creed."

HIT AND MISS. As Henry VIII's Chancellor, More was a vicious persecutor of all those who dared to deviate from his fundamentalist Catholic worldview, happily condemning countless Protestants to death. Yet although he was a dreadful hypocrite, his plea for religious toleration was revolutionary. Today in Britain, it's the norm – though in many countries beyond Western Europe, people are still persecuted for holding this point of view.

thinking of Gandhi to the tech giants of Silicon Valley.

BBC Radio 4: Utopia

Melvyn Bragg and guests discuss the concept of Utopia.

Pick Your Own Utopia

Dream away those mid-winter blues by exploring the (completely made-up) selection of shagri-las.

Installation view 'In search for Utopia' at M-Museum Leuven | Photo by Dirk Pauwels

Related Links

- [Read more about Utopia in Leuven](#)
(www.utopialeuven.be)

6. Open University

In Utopia, education is free and universal – for people of all ages, and every social class. "A great part of the nation, both men and women, are taught to spend those hours in which they are not obliged to work in reading," writes More. "A great many, both men and women of all ranks, go to hear lectures of one sort or another."

HIT. Education was one area in which More practiced what he preached. He educated his daughters as well as his sons – a radical concept in 1516. He'd be delighted to find that all boys and girls in his native Britain now enjoy free education, and that men and women from all sorts of backgrounds are able to study for degrees (though I wonder what he'd make of tuition fees...).

These are just a few of the issues raised by In Search of Utopia, and a parallel exhibition at Leuven's University Library, entitled Utopia & More. If you can travel to Leuven to see these shows, you'll find many more questions of your own.

And as for the answers? Well, I doubt even More knew those. Like Gulliver's Travels, which was inspired by More's Utopia, this book is an intellectual game, and the clue to its central riddle is in the title.

Utopia is a pun on two Greek words, Eutopos and Outopos. Eutopos means good place - Outopos means nowhere. As More knew when he wrote Utopia, as Plato knew when he wrote Atlantis, paradise is a place that's forever out of reach.

In Search of Utopia at M-Museum, Leuven and Utopia & More at the University Library, Leuven are both on show until 17th January 2017.

“

Utopia is a pun on two Greek words, Eutopos and Outopos. Eutopos means good place - Outopos means nowhere.

The first edition of Utopia, Leuven, Dirk Martens, 1516. Brussels, Royal Library of Belgium

Domínguez Uceta, E., Utopía en tiempos de distopías, El Mundo (Spanje), 9/11/2016

<http://www.elmundo.es/cultura/2016/11/09/582376e9468aeb6c7c8b459e.html>

Utopía en tiempos de distopías

- Hace 500 años, un Inglés disidente llamado tomás Moro Inventó una Isla en la que los hombres vivian en una sociedad ideal, armoniosa, justa y ecologista. Ahora, Lovaina, la ciudad que acogió su trabajo, celebra aquella audacia.

ENRIQUE DOMÍNGUEZ UCETA | Madrid

09/11/2016 21.10

Hace 500 años que se publicó en la ciudad de Lovaina un pequeño libro escrito por el inglés Tomás Moro que llevaba como nombre *Utopía*. Pocos han leído el libro, pero el título se ha convertido en una palabra de uso común referida a un plan o un sistema deseable pero de muy difícil realización. Para conmemorar la fecha, la ciudad de Lovaina se ha volcado en una serie de celebraciones integradas en el programa *The future is more. 500 years of Utopia*, que culmina con dos exposiciones excepcionales, *Utopia & More*, dedicada expresamente al libro y a su autor, y la extensa *In search of Utopia*, que relaciona la obra con la expansión del Humanismo.

Utopia & More ocupa las salas de la **Biblioteca Universitaria de Lovaina**, donde se analiza el contenido del libro, dedicado a describir una isla ficticia habitada por una sociedad ideal en la que no existe propiedad privada ni codicia, donde los habitantes trabajan seis horas al día y comparten su oficio con la práctica de la agricultura. La democracia y la ecología son las bases de un sistema social igualitario en el que el poder se emplea en el bienestar de la comunidad.

Después de siete años de preparación, el intenso trabajo del comisario Jan Van der Stock se ha concretado en la muestra *In search of Utopia* (En busca de Utopía), instalada en las salas del moderno M-Museum de Lovaina, ubicado en el centro de la bella ciudad flamenca, cerca del Gran Beaterio incluido en la lista del Patrimonio de la Humanidad.

La exposición ha reunido 80 obras maestras procedentes de museos y colecciones privadas de todo el mundo que documentan e ilustran el tiempo en que el libro vio la luz, el Humanismo del norte de Europa en el siglo XVI. Es una colección en la que destaca el arte de los primitivos flamencos, brillan las obras de Quentin Massys, Hans Holbein, Jan Gossaert y Alberto Durero, y acompañan otras piezas muy significativas que nunca antes se habían mostrado de manera conjunta. En conjunto definen una imagen deslumbrante de un tiempo de cambios políticos, religiosos y de descubrimiento de tierras y culturas hasta entonces desconocidas en Europa.

El emblema de la muestra es *Princesa con esfera armilar* de Jan Gossaert, procedente de la National Gallery londinense, a la que se unen el *Retrato de un humanista anónimo* de Durero, y dos retratos de la mano de Quentin Massys, uno de ellos de Erasmo. La pintura es sólo una parte del gran conjunto de esculturas, dibujos, instrumentos científicos, miniaturas, libros, mapas, y tapices extraordinarios, como *El Paraíso, el Purgatorio y el Infierno*, inspirado en *El Jardín de las Delicias* de El Bosco, tejido en Bruselas y perteneciente ahora a la Colección Real de Patrimonio Nacional.

In search of Utopia se divide en cuatro grandes capítulos. El primero hace referencia al propio libro y a su autor. Tomás Moro alcanzó gran relevancia pública en Inglaterra, fue parlamentario, logró la confianza de Enrique VIII y alcanzó el cargo de Lord Canciller. Cuando se opuso a los deseos del monarca de refutar la supremacía del Papa, renunció a sus cargos, lo que no impidió que fuera juzgado, condenado y decapitado. Más tarde sería reconocido por la Iglesia Católica como Santo Tomás Moro. Su historia fue llevada al cine por Fred Zinnemann en *Un hombre para la eternidad*, ganadora de seis premios Oscar en 1966. En la exposición de Lovaina se puede conocer el entorno del autor, en especial su amistad con Erasmo y con Pieter Gillis, secretario del Ayuntamiento de Amberes, y su relación con la universidad de Lovaina.

Tomás Moro escribió *Utopía* como contrapunto al ambiente de avaricia, corrupción e incompetencia que encontraba en su propio país. La isla ficticia de *Utopía* representaba una república ideal, donde reinaba la justicia, la vida estaba organizada y todo el mundo era feliz. Ese horizonte de perfección se encuentra más allá del mundo real y se asocia de manera natural a la idea de un paraíso en la tierra. A las imágenes del paraíso y del infierno se dedica la segunda parte de la exposición, que ofrece una fascinante colección de obras que representan utópicos paraísos y estremecedores infiernos distópicos trazados por seguidores de El Bosco.

Entre las representaciones del paraíso destacan los *Besloten Hofjes*, los insólitos retablos realizados en el siglo XVI por las monjas agustinas del asilo de enfermos de Malinas, que mezclaban de manera naïf figuras humanas, reliquias, recuerdos de peregrinaciones y vegetación de tela en relieve. Sus obras han sido restauradas para la muestra y forman parte de las Maravillas del Arte Flamenco del Gobierno de Flandes.

Una tercera sección lleva por título *Más allá del horizonte*, donde se reúne una extraordinaria colección de mapas que recoge el estado del conocimiento objetivo del mundo en el siglo XVI. Diversas zonas de Asia, África y América permanecen inexplicadas, y su representación imaginaria, basada en relatos y leyendas, logra asombrosas obras maestras de la historia del arte. La *terra incognita* se llena de unicornios, monstruos marinos y salvajes en los valiosos pergaminos que se exhiben en Lovaina, con especial interés en los *Mappamundi* de Simon Marmion, y del cartógrafo francés Pierre Desceliers.

La mirada de los Humanistas del siglo XVI también se dirige al cielo nocturno, intenta comprender el universo, descubrir el orden dentro del caos aparente y persigue la medición del tiempo. A este tema se dedica la sección final, *El universo en la palma de la mano*, que manifiesta el encuentro entre el arte y la ciencia en piezas excepcionales. Lovaina destacó en aquel tiempo por la fabricación de instrumentos científicos como las esferas armilares, astrolabios y globos celestes. De las siete esferas armilares que se conservan de aquel tiempo, cinco se encuentran en la exposición de Lovaina.

En este apartado sobresale el prodigioso tapiz *El movimiento del Universo*, procedente de Toledo, en el que combina la composición de figuras alegóricas en torno a un astrolabio gigante, y la tabla *Caos*, del español Maestro Bartolomé, que supone un intento visual único de representar la **nada de la que Dios habría hecho surgir el espacio y el tiempo**. Ambas obras ponen de manifiesto la intensa relación entre la cultura de España y la de los Países Bajos en el siglo XVI.

Un espacio aparte en el M Museum ocupa la muestra *EUtopía*, con proyectos utópicos de cinco equipos de grandes arquitectos y artistas belgas que exploran la relación entre las fronteras y la identidad, abriendo debates entre la privacidad y el espacio público, colectivo.

La utopía es una creación de la mente humana, pero representa la **irrenunciable aspiración a una existencia mejor en este mundo**. Utopía era una isla imaginaria que había logrado una organización justa y sostenible. Hoy sabemos que la Tierra es un planeta aislado, rodeado por un universo casi vacío, que está muy lejos de alcanzar la justicia o la sostenibilidad. Si la utopía social y ecológica era un deseo hace 500 años, hoy se ha convertido en un desafío inevitable y apremiante. Por eso el libro Utopía, publicado en el mes de diciembre de 1516 en la imprenta de Dirk Martens en Lovaina, se sigue leyendo y permanece como una referencia de máxima actualidad. La exposición de Lovaina muestra el espíritu de los humanistas que tomaron conciencia de los problemas de su existencia individual y colectiva, y señalan el camino que hoy necesita el planeta. Parafraseando el título de la exposición, El futuro es *Utopía*. O no será.

TEMAS RELACIONADOS

arte • literatura

Droneau, M., À la recherche d'Utopia - Art et Science au temps de Thomas More, L'éléphant (Frankrijk), 20/11/2016

<http://www.lephant-larevue.fr/a-recherche-dutopia-art-science-temps-de-thomas-more/>

« À la recherche d'Utopia – Art et Science au temps de Thomas More »

Marie-Caroline Droneau

Jan Gossaert, Portrait de jeune princesse portant une sphère armillaire
c. 1530. Londres, The National Gallery.
À la recherche d'Utopia © Affiche de l'exposition

Il y a cinq cents ans précisément, Thomas More publiait à Louvain l'ouvrage magistral qui devait le faire passer à la postérité pour les siècles à venir. La ville flamande lui rend aujourd'hui hommage avec une exposition éblouissante au M-Museum. Elle nous raconte la pensée humaniste et les Grandes découvertes, nous parle d'idéaux politiques, d'horizons inatteignables et d'au-delà. Avec elle, l'éléphant a mis les voiles... À la recherche d'*Utopia*.

Utopia and More

Hans Holbein, Portrait de Sir Thomas More, 1527. National Portrait Gallery, Londres. À la recherche d'Utopia ©

C'est au cœur de Londres qu'est né, le 7 février 1478, Thomas More. Après des études inachevées à l'Université d'Oxford, il revint dans la capitale anglaise pour y être avocat. Il entra alors dans le cercle des humanistes où il fit notamment la connaissance de Peter Gillis et d'Erasmus, avec qui il entretenait une profonde amitié tout au long de sa vie. Sa carrière politique débuta à la Chambre des communes en 1504, et le conduisit jusqu'au rang de Lord Chancelier quelques vingt-cinq ans plus tard. Principal homme de confiance du roi Henri VIII, il démissionna pourtant au moment où ce dernier se

proclama Chef Suprême de l'Eglise d'Angleterre. Une décision qui lui valut d'être emprisonné dans la Tour de Londres, puis décapité le 6 juillet 1535.

More a laissé derrière lui une œuvre remarquable, *Utopia*, à la fois satire politique et récit de voyage. Il y dénonce les maux de la société de son temps, selon lui rongée par la cupidité et la corruption. L'alternative qu'il propose se trouve par-delà l'horizon, sur l'île d'Utopie qu'il fait naître dans les paroles d'un navigateur imaginaire, Raphaël Hythlodée, fictivement rencontré sur le parvis de la Cathédrale d'Anvers. La-bas, le mode de vie, les codes sont singuliers... et restent étonnamment modernes. Toute propriété privée est annihilée au profit de la collectivisation des biens, et la société utopienne égalitariste ne laisse plus de place à la liberté individuelle. Les habitants de l'île travaillent six heures par jour, élisent leur Prince, prennent grand soin de la nature. Deux futurs époux ont la possibilité de se voir nus, bien que les rapports

sexuels avant le mariage soient condamnés, tout comme l'adultère. Enfin, l'euthanasie est autorisée. *Utopia* est peint comme un pays idéal où les gens sont parfaitement heureux, où l'euphorie et la prospérité sont intemporels.

« Partout où la propriété est un droit individuel, où toutes choses se mesurent par l'argent, là on ne pourra jamais organiser la justice et la prospérité sociale, à moins que vous n'estimiez parfaitement heureux l'Etat où la fortune publique se trouve la proie d'une poignée d'individus insatiables de puissance, tandis que la masse est dévorée par la misère. Aussi quand je compare les institutions utopiennes à celles des autres pays, je ne puis assez admirer la sagesse et l'humanité d'une part et déplorer de l'autre, la déraison et la barbarie. »

Utopia – Thomas More

Première édition d'*Utopia*, 1516. À la recherche d'*Utopia* © Dick Pauwels

Un tel lieu porte dans son nom même l'indice de son irréalité. Issu du grec, le mot *utopie* est formé du préfixe privatif où, ou, et du mot *tópos*, le lieu. Littéralement, il signifie donc « le lieu qui n'est nulle part ». Voilà un aspect de l'œuvre de More qu'il est essentiel de saisir : Utopia n'existe pas, et ne doit pas exister. Là n'est pas l'important. Ce qui est fondamental, c'est que son idée soit bien réelle, qu'elle révèle en creux les plaies de la société afin de l'inviter à désirer mieux. Que l'île ne soit qu'une image, rien n'empêche de partir à sa recherche. Bien au contraire : la quête n'en est que plus profonde et puissante. L'exposition de Louvain ne se contente pas de présenter l'ouvrage, elle propose davantage – *more*. D'un même mouvement, elle en fait sa toile de fond et un fil conducteur dévoilant, au fur et à mesure qu'on le tire, les aspirations et explorations des temps humanistes.

« À la recherche d'*Utopia* »

Un titre brillant et poétique pour une exposition qui l'est tout autant. La quête, à la fois politique, spirituelle et géographique, se déroule en quatre étapes. La première nous invite dans le cercle humaniste de Thomas More, au milieu de portraits réalisés par les plus grands artistes flamands tels que Quentin Metsys. Le visiteur y découvre l'environnement social et philosophique dans lequel est né *Utopia*, dont la toute première édition, pièce maîtresse du musée, nous est présentée sous verre.

« Dans la seconde partie de l'exposition, l'utopie et son antonyme obscur, la dystopie, sont mis face à face », nous prévient le dossier de presse de l'exposition. Des représentations de Paradis perdus côtoient en effet celles d'Enfers à venir, à l'heure de l'Apocalypse. Outre les majestueuses tapisseries librement inspirées du *Jardin des Délices* de Jérôme Bosch, les œuvres centrales sont ici les trois *Jardins clos* de Malines. Il s'agit de grandes boîtes en bois s'ouvrant en triptyque, dont les deux battants peints encadrent un microcosme religieux, composé de reliques, statuettes en bois, fleurs et fruits de

papier ou de verre. Une jeune chercheuse de l'Université de Louvain explique :

« Les jardins clos sont plus que de simples images : les paillettes à l'intérieur, qui bougent lorsque l'on ouvre la boîte, en font des œuvres vivantes. Ils ont été réalisés par des soeurs les ayant chargés de leur énergie spirituelle et de leurs prières. Elles souhaitent que l'on y entre, que l'on se perde dans les détails pour y retrouver le Paradis dont nous avons été chassés. »

Jardin clos avec la Sainte-Élisabeth, la Sainte-Ursule et la Sainte-Catherine, c. 1520-1530, Stedelijke Musea Mechelen, À la recherche d'*Utopia* © Dick Pauwels

Les deux dernières sections nous parlent d'espaces : ceux que l'on explore et ceux que l'on imagine. Le XVIe siècle est le temps des aventures hors d'Europe et des Grandes découvertes. De nouvelles terres se dessinent, et derrière elles des désirs d'ailleurs, de pays de cocagne à conquérir – à l'image d'*Utopia*. Les mappemondes de Mercator sont mises à l'honneur, à côté de la magnifique carte de Pierre Desceliers (1550) qu'il a fallu dérouler avec précaution pendant près de trois mois.

Pierre Desceliers, *Mappamundi (Carte universelle)*, 1550, British Library, Londres. *À la recherche d'Utopia*

Se mêlent alors, dans une ultime salle, science et réverie, physique et métaphysique. Nous y trouvons des artistes essayant de mettre en images des concepts aussi abstraits que le temps, le chaos... ou l'univers. Le voyage se clôt avec globes célestes, instruments de mesure scientifiques et tapisseries représentant le *cosmos*. Ils témoignent de la volonté de l'homme de pousser son exploration au-delà du monde visible, et de saisir le mouvement des étoiles. Sont ici réunies quatre des sept sphères armillaires encore existantes. C'est là le tour de force réalisé par le musée de Louvain : avoir fait venir des quatre coins d'Europe des œuvres et instruments emblématiques, rares et précieux. Sept années durant, il s'est préparé à accueillir cette exposition... qu'il compte bien rendre inoubliable.

Sphère armillaire. *À la recherche d'Utopia* © Dirk Pauwels

Louvain en émoi

Pour fêter un tel anniversaire, la ville a déployé un véritable festival urbain sous le nom « *The Future is More* ». Si « *À la recherche d'Utopia* » en constitue le cœur, ce ne sont pas moins de trois expositions et un parcours d'art autour de Thomas More qui gravitent autour d'elle, entre le M-Museum, un parc et un théâtre de Louvain, sa chapelle et sa bibliothèque universitaire. Ils présentent des choses aussi variées que des manuscrits d'Erasmus, des maquettes en papier imaginant ce que pourrait être Utopia, ou encore des réflexions contemporaines sur les notions d'utopie et de réalité.

S'y ajoutent des balades organisées par l'office du tourisme de Flandres, ainsi qu'une application « *Visit Leuven* », lancée en septembre dernier. Elle nous montre les lieux incontournables et fournit toutes les informations relatives au festival. Les restaurants même se mettent au diapason en proposant un menu spécial More qui entend faire découvrir la nourriture du XVIe siècle. En somme tout Louvain est en effervescence, pour le plus grand bonheur du visiteur qui pose finalement le pied sur l'île fantasmée... en Belgique ! Et pour compléter ce pèlerinage, rendez-vous à Anvers devant l'ancienne demeure de Thomas More, dans laquelle il rédigea son œuvre.

L'éléphant vous engage à faire un tour en Utopia. En route ! Vous ne le regretterez pas... .

Informations pratiques :

Toutes les expositions :

« *In search of Utopia. Art and Science in the Era of Thomas More* ». Du 20 octobre 2016 au 17 janvier 2017. M-Museum Leuven, Leopold Vanderkelenstraat 28, 3000 Louvain, Belgique.

« *Utopia & More – Thomas More, les Pays-Bas et la tradition utopique* ». Du 20 octobre 2016 au 17 janvier 2017. Bibliothèque universitaire Leuven, Rijschoolstraat 4, 3000 Louvain, Belgique.

Yto Barrada. Du 30 septembre 2016 au 17 janvier 2017. M-Museum Louvain.

« *Tracing the Future* », parcours d'art. Du 30 septembre au 20 novembre 2016. Bibliothèque universitaire Leuven, Chapelle du KADOC, parc de la ville de Louvain, Théâtre anatomique.

« *EUtopia – Possibilité d'une île* ». Du 20 octobre 2016 au 17 janvier 2017. M-Museum Leuven.

Accès : À 30 minutes en train de Bruxelles-midi.

Horaires : Bibliothèque universitaire : Tous les jours de 10h à 18h. Jusqu'à 22h le jeudi. M-Museum : tous les jours de 11h à 18h, sauf fermeture le mercredi. Jusqu'à 22h le jeudi. Fermeture de la bibliothèque universitaire et du musée le 25 décembre et le 1er janvier.

Tarifs : « *À la recherche d'Utopia* » : Tarif plein : 12 euros, Tarif réduit : 10 euros, 13-25 ans : 5 euros, 0-12 ans / ICOM / IKT : Gratuit, Ticket Combi Utopia (pour les quatre expositions : « *À la recherche d'Utopia* », « *Utopia & More* », Yto Barrada et « *EUtopia* ») : 16 euros.

Toutes les informations sur les 500 ans d'*Utopia* se trouvent sur le site www.utopialeuven.be.

500 jaar Utopia. Leuven, België, Trendbeheer (Nederland), 22/11/2016

<http://trendbeheer.com/2016/11/22/500-jaar-utopialeuven-belgie/>

500 Jaar Utopia Leuven, België

Thomas More, Libellus vere aureus ... de optimo reip. statu, deq(ue) noua Insula Utopia (de eerste uitgave van Utopia), Leuven, Dirk Martens, 1516. Brussel, Koninklijke Bibliotheek van België.

In 2016 is het precies 500 jaar geleden dat Thomas More in de stad Leuven zijn wereldberoemde boek **Utopia** publiceerde bij drukker Dirk Martens. Leuven viert deze mijlpaal met een groots opgezet cultureel stadsfestival.

www.utopialeuven.be

Thomas More (1478 – 1535) was politicus, filosoof en humanist. Utopia het boek waar hij bekend mee werd is een sociaal-politieke satire waarin hij de ideale samenleving beschrijft. Net als bv de Republiek van Plato heeft het een belangrijke plaats in de West-Europese Cultuur. In Utopia is er sociale gelijkheid, vrouwen, mannen en alle godsdiensten hebben gelijke rechten. De werkdag is 6 uur, er bestaat geen privébezit en er is gratis onderwijs voor iedereen. Euthanasie is volledig geaccepteerd bij ziektes die niet draagbaar zijn. Maar er was geen privacy en strenge straffen die schuldigen, van een duur die past bij het misdrijf, tot slaaf maakten ten behoeve van de hele gemeenschap.

Utopia wordt ook wel gezien als de voorloper van het socialisme en communisme. More was een vriend voor het leven van de Rotterdamse Humanist en theoloog Desiderius Erasmus Roterodamus die hij in London ontmoette. Erasmus droeg zijn boek Lof der Zotteid aan More op. Het was op advies van Erasmus dat More Utopia in Leuven liet drukken. Utopia is geschreven in het Latijn en bestaat uit twee boeken. Het eerste boek is een kritische analyse van de samenleving op dat moment in Engeland. Het tweede boek gaat over de ideale samenleving. More was tegen de afscheiding van de Katholieke kerk en weigerde de "Oath of Supremacy" aan Henry VIII af te leggen en werd om die reden onthoofd op 6 juli 1535.

Ookvanger van het stadsfestival is de spraakmakende tentoonstelling **Op zoek naar Utopia** samengesteld door Jan van der Stock, hoogleraar aan de Koninklijke Universiteit in Leuven. Van der Stock selecteerde ruim tachtig meesterwerken van Vlaamse meesters en andere kunstenaars voor de tentoonstelling in M - Museum in Leuven.

Van der Stock en zijn team waren ruim 7 jaar bezig om wereldwijd werken in bruikleen te krijgen. Op zoek naar Utopia dompelt je onder in het imperialistische West Europa van de 15e en 16e eeuw.

De drang naar het onbekende, het dromen van een ideale wereld zorgde voor een golf van creatieve hoogtepunten in de schilderkunst, de vervaardiging van wandtapijten, landkaarten en de ontwikkeling van wetenschappelijke instrumenten. Alle grote meesters uit de tijd van Thomas More zijn in de tentoonstelling vertegenwoordigd met absolute topstukken, waaronder Jheronimus Bosch (geboren Jeroen Anthonissen van Aken, 1450-1516).

Deze werken selecteerde Van der Stock in overleg met het Noord Brabants Museum waar begin 2016 Jheronimus Bosch - Visionen van een genie, te zien was. De werken die we hier zien waren niet te zien bij het Noord Brabants Museum. Op zoek naar Utopia is een buitenkans om in één tentoonstelling het beste van Quinten Metsys, Jan Gossaert, Albrecht Dürer, Hans Holbein en vele

anderen te bewonderen.

Zelf een autodidact in de geschiedenis van de kunst zag ik surrealisten als Salvador Dali voor ik ooit een Bosch zag. Bosch werd voor mij toch ineens een copycat toen ik de werken van Bosch uit de 16e eeuw voor het eerst zag. Het hokje surrealisme en de daarbij gemaakt definitie stond voor mij ineens ter discussie. Met deze werken die ik nooit eerder zag vroeg ik me dat direct ook weer af.

Het is de 16e eeuw, wat ging er in die man zijn hoofd om, hoe kwam hij in godsnaam op deze tafereelen? Wat een verbeelding, het is werkelijk fascinerend.

En zo roept Utopia wel meer vragen bij me op. We zien vrouwen in hooftdoeken en openbare seksuele handelingen in Meester van Frankfurt, Utopisch samenzijn van de schuttersgilden van Antwerpen uit 1493.

Prachtig waren ook de drieluiken wat ze noemen Besloten Hofjes. Assemblages gemaakt door nonnen. Kleine altaren met afbeeldingen, beeldjes, waardevolle stenen, gedroogde bloemen maar waar we ook een eenhoorn (Aziatische mythe) zien en in stukjes stof gewikkeld verborgen kleine objecten die van betekenis waren voor de nonnen. Niet zo anders dus dan we dat ook zien in Afrikaanse, Caribisch en oorspronkelijk Amerikaanse culturen.

Er is een hele serie geavanceerde armillaire sferen waarmee men op reis ging met de hemel en de sterren als het kompas. Er zijn prachtige handgetekende kaarten waar er land ontdekt werd met kleine tekeningen erin van mensen en fauna en flora die men daar zag. Je voelt die eerste nieuwsgierigheid en opwinding over al die fascinerende ontdekkingen in de aanloop.

Maar hebzucht en macht namen de overhand op kunst, wetenschappen en het open staan voor het onbekende. 500 jaar later lijkt die droom van Utopia waar men naar op zoek ging verder van ons af te staan dan ooit.

Jheronimus Bosch (navolger), Christus' nederdaling ter helle, ca. 1525 – 1550. New York, The Metropolitan Museum of Art (Harris Brisbane Dick Fund).

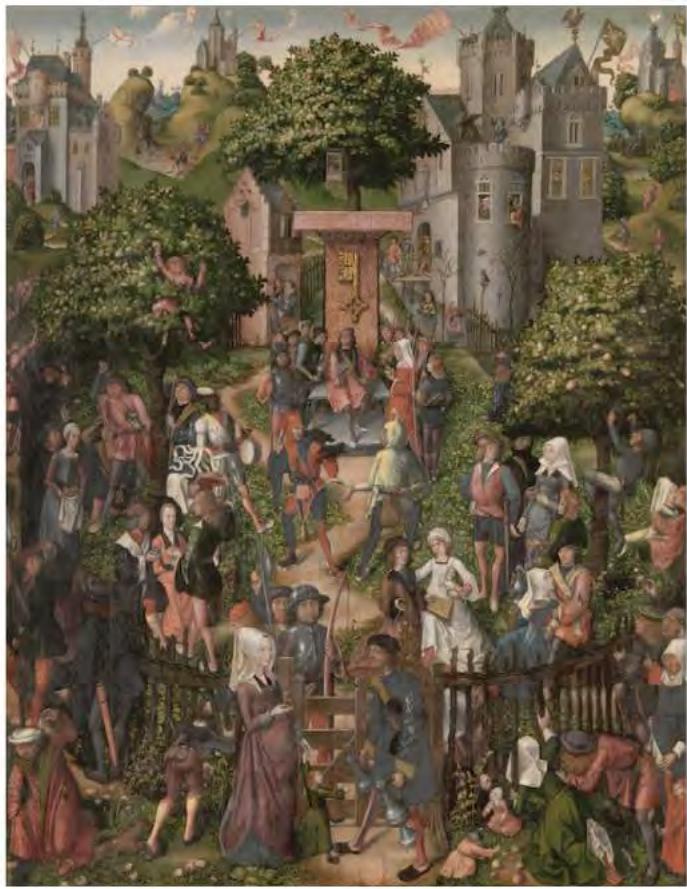
Jheronimus Bosch (navolger), Apocalypisch visioen, ca. 1575 – 1600 (1595?). Venezia, Palazzo Ducale.

Brusselse meester naar Jheronimus Bosch, Tuin der Lusten, Brussel, voor 1560. Madrid, Patrimonio Nacional, Real Monasterio de San Lorenzo de El Escorial.

De zogenaamde 'Landing van Vasco da Gama in Indië', Doornik, begin zestiende eeuw. Lissabon, Caixa General de Dépositos. In bruikleen aan het Museu Nacional de Arte Antiga, Lissabon.

Meester van Frankfurt, Utopisch samenzijn van de schuttersgilden van Antwerpen (het zogenaamde Schuttersfeest), Antwerpen, 1493. Antwerpen, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten. (Lukas – Art in Flanders vzw).

Simon Bening, De maand januari .In: Het Hennessy-getijdenboek, gebruik van Rome, Brugge, ca. 1530–1535. Brussel, Koninklijke Bibliotheek van België.

Meester van de Gebedenboeken van omstreeks 1500, De minnaar betreedt de lusthof, In: Guillaume de Lorris en Jean de Meung, *Le Roman de la Rose*, Brugge, ca. 1490-1500. Londen, The British Library.

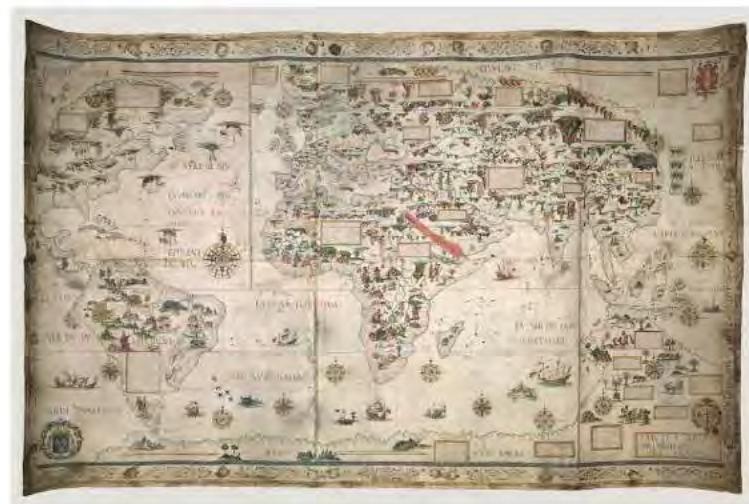
Meester van de Gebedenboeken van omstreeks 1500, De minnaar betreedt de lusthof, In: Guillaume de Lorris en Jean de Meung, *Le Roman de la Rose*, Brugge, ca. 1490-1500. Londen, The British Library.

Besloten Hofje met de Heilige Elisabeth, de Heilige Ursula en de Heilige Catharina 1520 - 1530. Stedelijke Musea Mechelen.

Detail van een Besloten Hofje.

Pierre Desceliers, Wereldkaart (Mappa Mundi), Dieppe, 1550. Londen, British Library.

Kaart van Brazilië In: *Atlas de Dauphin*, Dieppe, ca. 1538. Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, National Library of the Netherlands.

Jan Gossaert, Portret van een meisje met een armillaire (prinses Dorothea van Denemarken), ca. 1530. Londen, National Gallery.

Pierre de Robis, Mechanische sfeer, Lyon, ca. 1540–1550. Privéverzameling.

Quinten Metsys, Portret van Desiderius Erasmus, Antwerpen, 1517. Royal Collection Trust, Her Majesty Queen Elizabeth II.

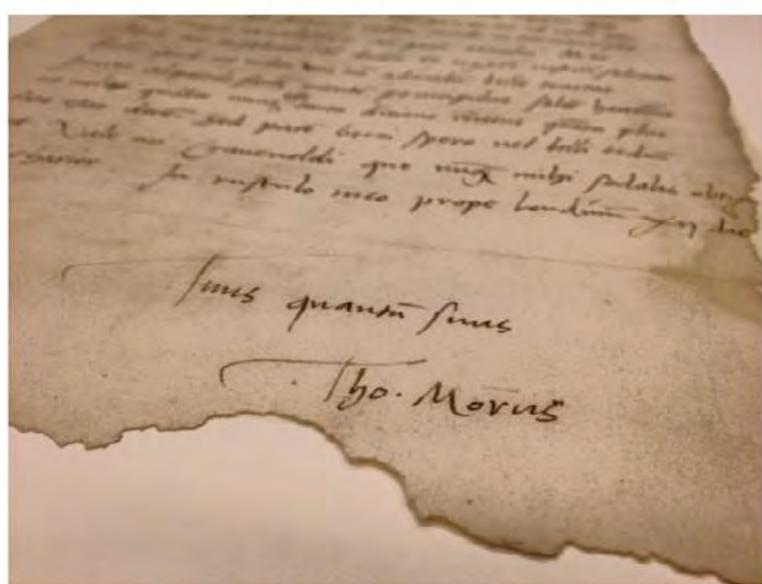
Utopia & More - Thomas More, de Nederlanden en de utopische traditie
(Universiteitsbibliotheek)

Het eiland Utopia heeft nooit bestaan. Toch beschrijft Thomas More het uitvoerig alsof het écht bestond: een droomwereld met revolutionaire ideeën.

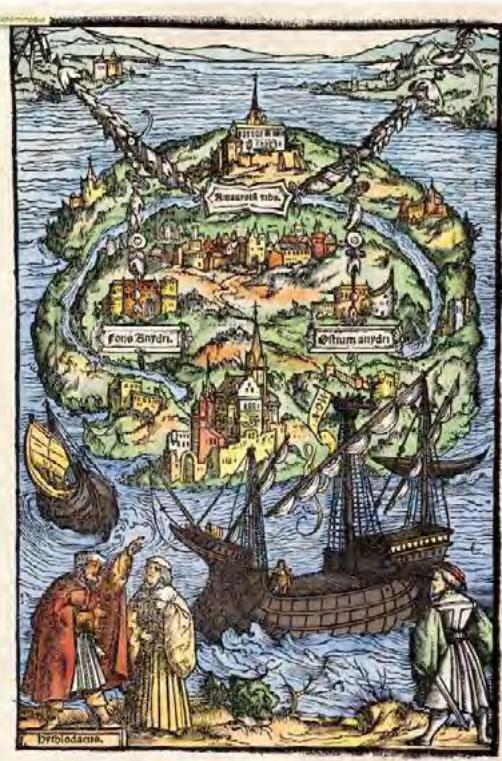
Thomas More inspireerde wetenschappers en schrijvers om mee te denken over de ideale maatschappij. Zo werd utopische literatuur een nieuw genre, als je daar meer over wil weten moet je ook even bij de Universiteit bibliotheek langsgaan voor *Utopia & More*. Manuscripten, originele brieven, oude drukken en curiosa geven je een inzicht in het werk van More en de utopische literaire traditie.

Curatoren: Erik De Bom, Dirk Sacré, Toon Van Houdt en Demmy Verbeke

Organisatie: Universiteitsbibliotheek en dienst Kunst en Erfgoed KU Leuven

Brief van More aan Cranewell, 1521. Universiteitsbibliotheek KU Leuven.

Officina Dirk Martens. Dirk Martens (uit Aalst) Was de drukker die de eerste druk van Utopia, geschreven in het Latijn, in Leuven drukte.

Work in progress.

Antoine Caron, *De executie van Thomas More*. Chateau royal de Blois, n°29.5.9. Chateau Royal de Blois/Photo F. Iauainie.

Het eerste kookboek in het Nederlands werd in dezelfde periode uitgegeven als Utopia. Dit inspireerde een aantal chefs in Leuven.

Mijn aanrader is het speciale menu bij restaurant [Hét land aan de overkant](#). Je moet er waarschijnlijk wel wat extra voor sparen maar geloof me dan krijg je nog echt wat. Druif, Zeeduivel, Fazantenbout, Wilde eend, eigen gestookte bieren, speciale wijnen per gerecht, yum yuuuum yuuuuuuuum.

België staat bekend om zijn lekkere eten maar ik geloof niet dat ik ooit zo een eensgezinde tafel vol met mensen heb gezien die allemaal gelukzalig achterover leunden en uitriepen dat ze zich niet meer kunnen herinneren wanneer ze zo lekker hebben gegeten.

Nog te zien: t/m 17 januari 2017

Op zoek naar Utopia

M Museum Leuven
Leopold Vanderkelenstraat 28
3000 Leuven
+32 (0) 16 27 29 29
bezoekm@leuven.be

Utopia & More – Thomas More, de Nederlanden en de utopische traditie

Universiteitsbibliotheek KU Leuven
Mgr. Ladeuzeplein 21
3000 Leuven
+32 (0) 16 32 46 60
cultuurUB@kuleuven.be

[Restaurant Hét land aan de overkant](#)

Leon Schreursvest 85
3001 Heverlee
+32 (0)16 22 61 81
info@hetlandaandeoverkant.be

'500 jaar Utopia' is een initiatief van KU[N]ST Leuven, het samenwerkingsverband van de stad Leuven en KU Leuven.

Het volledige programma is te vinden op www.utopialeuven.be.

In Search of Utopia, The Cultural Voyager (VK), 24/11/2016

<http://www.theculturalvoyager.com/in-search-of-utopia.html>

In Search of Utopia

BY ADMIN – 24 NOVEMBER, 2016

POSTED IN: ART EXHIBITIONS, ART GALLERIES, ARTISTS, AUTHORS, BELGIUM, CINEMA, FEATURED STORIES, GASTRONOMY, HISTORIC SITES AND BUILDINGS, MUSEUMS, SCULPTURE

Peter Morrell goes on his own voyage of discovery to Leuven in Flanders where Sir Thomas More had his seminal book Utopia printed 500 years ago

Utopia

[Pause](#) | [Prev](#) | [Next](#) 6 of 14

Sir Thomas More was a statesman, philosopher and humanist who featured heavily in British history. Born in London in 1478 one of More's greatest achievements was the publication of his book Utopia, a mythical island where the inhabitants had created the perfect society.

He started to write the book in 1516 while an envoy in Antwerp and the book was finally printed in 1516 under the editorship of Erasmus in Leuven.

To celebrate the publication of the book Leuven has created a whole series of exhibitions and events related to Utopia. I recently visited the city for the opening of the exhibition 'In Search of Utopia' at the M Museum and to see many of the peripheral themes related to the celebration of a Utopia's anniversary.

Getting to Leuven is simple, Eurostar from St Pancras will whisk you comfortably to Brussels Midi station in under two hours. With all border checks completed in London a simple change of train will have you in Leuven within an hour.

The city itself is charming, cobbled streets and squares give it a medieval atmosphere and this is reinforced by the delicate lace-like facade of city hall which dates back to 1448. Sitting across Grote Markt, the main market square, is St. Peter's church, the city's cathedral. The building, started in 1425, was severely damaged in both world wars but is now fully restored.

The chancel and ambulatory of the church were turned into a museum in 1998 and contain numerous fascinating sculptures and artworks. One of its most prized exhibits is the exquisitely beautiful painting of The Last Supper by the Flemish Primitive artist Dirk Bouts.

My first evening in the city was spend literally sampling one of the Utopia themed events. Six restaurants have collaborated to create 'More on the Menu'. This is to commemorate the fact that two years before the publication of Utopia 'A notabel boecxken van cokeryen' – A Notable Little Cookery Book, was printed, the first ever cookbook written in Flemish. Recipes from this book have inspired a range of dishes created from the ingredients available 500 years ago, potatoes and tomatoes would not appear for another century so do not feature.

My first 'More on the Menu' experience was at the Zarza restaurant, we learnt that pickling and preserving was a key aspect of the cuisine. This method of food preservation was achieved with vinegar and verjuice, the juice of unripened grapes. The other notable ingredients were spices, recently arrived from the far east. The addition of cardamom, cloves and cinnamon was a way for people to show off their wealth. As we were in Leuven, home of Stella Artois and the brewing centre for Leffe Abbaye ale, beer was our food companion, ranging from champagne like to dark and complex.

Before visiting the Utopia exhibition I visited the Library of the Catholic University of Leuven on Ladeuzeplein. The architecture of the building is breathtaking but it's actually had to be rebuilt twice in the last 100 years after being destroyed like the cathedral in the two World Wars. The library is the location for the exhibition Utopia and More. You are guided through the life of More and the utopian literary world. There are original manuscripts, letters, old prints and all kinds of curiosities including a relic of More's vertebra

The island of Utopia never existed except in the mind of Thomas More. To read his Utopia is to enjoy his literary genius. He described the island in great detail, as though it really existed. This dream world bore revolutionary ideas such as a six-hour working day, enough of everything for everyone and the right to supreme happiness. Thomas More also depicted the other side of the dream world, however, with strict control, no privacy and severe punishments for dissidents.

Thomas More inspired scientists and authors to think about the ideal society, giving rise to a new literary genre of utopian literature. Through books and film this exhibition transports you to this fascinating imaginary world.

A few minutes walk away from the library is the main attraction, In Search of Utopia, at the M-Museum. Curator Jan van der Stock and his team have been working since 2009 gathering together more than 80 masterpieces from

A few minutes walk away from the library is the main attraction, In Search of Utopia, at the M-Museum. Curator Jan van der Stock and his team have been working since 2009 gathering together more than 80 masterpieces from around the world.

The desire and search for Utopia resulted in a creative wave of painting, tapestry weaving, map making and the development of scientific instruments. All the great masters of Thomas More's day are represented by their most famous works. In Search of Utopia is a unique opportunity to see the best of Quinten Metsys, Jan Gossaert, Albrecht Dürer, Hans Holbein and many others. There have been loans made from the collections of Her Majesty the Queen and the National Gallery and many other museums.

The exhibition is divided into four distinct segments Firstly 'Utopia by Thomas More'. Here are paintings of More's fellow travellers like Desiderius Erasmus and Pieter Gilis who subscribed to his Utopian view. The next segment is 'Dream Worlds' here we find the imagined perfect world being juxtaposed with dystopia, the failures that come while seeking an idyllic world.

The third segment 'Beyond the Horizon' celebrates Utopia marking a period of intense innovation and voyages of discovery to new worlds. Artists were fuelled by curiosity and their creativity was invigorated like never before. The final section is 'The Universe in your Hand', the desire for the ideal world was given new dimensions in art. People wanted to understand the universe and eternity better, not merely to believe. Leuven became a leading city for the production of astronomical instruments, for example armillary spheres and astrolabes.

Amongst all the exhibits I was particularly taken by a massive tapestry from Portugal, the collection of Armillaries and the headline image for the exhibition, a portrait of a young Danish princess with an armillary from our National Gallery. This was a most stimulating exhibition, the curation is excellent and the works are impressive.

Another strand to the Utopia celebrations in Leuven is called Tracing the Future. One facet of this is an exhibition at M by the artist Yto Barrada where she explores the identity of Morocco through the media of film, photographs and sculpture.

With three exhibitions under my belt I had a brief rest at my hotel, the Penta which was only a few steps away from the exhibition locations. The Penta has a boutique feel to it with plenty of contemporary art in both the public areas and the bedrooms.

Time for another 'More on the Menu', at Het Land aan de Overkant restaurant. Here I enjoyed the beer and themed food featuring pigeon with rye bread, a leg of pheasant, monkfish and wild duck. All of these dishes would have been familiar to More.

On my last day I continued 'Tracing the Future', starting by watching a film called 'Medium Earth' produced the London based Otolith Group. The next was an installation in the municipal park of wooden structures that bridged the divide between public space and the private gardens that backed onto the park.

The next two exhibits were housed in KADOC, a literary research centre. One featured an Ursula Biemann and Paulo Tavares' film Forest Law about the challenges to bio-diversity in the Amazon basin and the World premiere of a fascinating film 'Münster' by Martin Le Chevallier about the trials of the Anabaptists in 1533. Last stop was an exhibition about miners and dockers by Allan Sekula in the old Anatomical Theatre next to the Botanical Gardens.

After an excellent modern Italian lunch in Baracca my Utopian journey had come to an end. What I had discovered was that Sir Thomas More's view of his ideal life aligned more with a monastic lifestyle than a hedonistic one that most people imagine.

This had been a very rewarding trip. I was impressed with Leuven, both with the enormous effort that the City had devoted to the Utopia celebrations and the fact that even without them it offers very good food with lots of cultural interest and is conveniently located as a long weekend destination.

Useful Information

The Utopia Program of Events

www.utopialeuven.be/en

Visiting Leuven

www.leuven.be/en

Visiting Flanders

www.visitflanders.com

Eurostar

www.eurostar.com/uk-en

Tomás Moro, 'Utopía' y más, Hoyesarte (Spanje), 28/11/2016

<http://www.hoyesarte.com/evento/2016/10/tomas-moro-utopia-y-mas/>

Tomás Moro, 'Utopía' y más

Valoración de evento:

Tu valoración:

[Regístrate](#) por favor para poder votar

Tipo de evento:

[Exposiciones](#), [Literatura](#)

Fecha:

Del 20 octubre 2016 al 17 de enero 2017

[Añadir a mi calendario](#)

Comisarios:

[Erk De Bom](#), [Dirk Sacré](#), [Toon Van Hout](#),
[Demmy Verbeke](#)

En: Lovaina, Biblioteca Universitaria de Lovaina

hoyesarte.com 28/11/2016

Artes Visuales / Exposiciones / In Memoriam, Literatura

0

Compartir:

37

3

0

2

1

0

Cuando se cumple el **quinto centenario de la publicación de 'Utopía'**, el ensayo ficcional sobre un ideal político escrito por **Tomás Moro** (Londres, 1478 - 1535), la **Biblioteca Universitaria de Lovaina** (Bélgica) celebra la fecha con '**Utopia & More. Thomas More, the Low Countries and the Utopian Tradition**', una muestra que reúne manuscritos originales, cartas, viejas impresiones y todo tipo de curiosidades en torno a la gran obra de Moro, además de repasar otros trabajos del británico y su relación con los Países Bajos, donde escribió la primera versión de 'Utopía'.

La isla de Utopía nunca existió, salvo en la imaginación de Tomás Moro. Este describió la isla en gran detalle, como si realmente existiera. Su mundo onírico contenía ideas revolucionarias tales como una jornada laboral de seis horas, suficiente de todo para todo el mundo, y el derecho a la felicidad suprema. Moro también representó la otra cara del mundo soñado, que incluía un control estricto, falta de privacidad y severos castigos para los disidentes. El escritor inspiró a científicos y autores para pensar sobre la sociedad ideal, dando pie al nacimiento de un nuevo género literario de literatura utópica.

La muestra que acoge la Biblioteca Universitaria de Lovaina reúne manuscritos, cartas originales, antiguas impresiones y curiosidades que ofrecen al visitante una visión única sobre la tradición utópica, además de arrojar luz sobre la vida del pensador, teólogo, político, humanista, traductor, poeta y escritor. Además de en los documentos, Moro está presente físicamente en la exposición, que exhibe una de sus vértebras cervicales como reliquia, mostrada al público tras haber abandonado temporalmente su sede en el Convento Inglés de Brujas.

Moro fue condenado a muerte por el rey Enrique VIII en 1535, acusado de alta traición por no prestar juramento antipapista frente al surgimiento de la Iglesia anglicana, oponerse al divorcio del monarca con Catalina de Aragón y no aceptar el Acta de Supremacía, que declaraba al rey cabeza de la nueva iglesia. El 6 de julio de dicho año, tras permanecer prisionero en la Torre de Londres, fue decapitado. En 1935 sería canonizado, considerado santo y mártir por la Iglesia Católica Romana.

La exposición ha sido organizada por la Biblioteca Universitaria y el Servicio Arte y Patrimonio de la Universidad KU Leuven.

Jolly, Y., À la recherche d'Utopia, en quête d'un monde meilleur, Culture Mag (Frankrijk), 1/12/2016

<http://www.culturemag.fr/2016/12/01/a-la-recherche-dutopia-en-quete-dun-monde-meilleur/>

À la recherche d'Utopia, en quête d'un monde meilleur

Publié par La rédaction sur CultureMag.fr le 1/12/2016 • Thème : Culture : cultiver votre intellect ; Expositions

Leuven, en Belgique fête les 500 ans d'Utopia, l'ouvrage le plus célèbre de l'homme d'Etat anglais Thomas More. Au terme de sept années de préparation, et en lien avec l'humaniste et son ouvrage, le musée M-Leuven présente l'exposition À la recherche d'Utopia avec une magnifique sélection de pièces souvent rares, venues de musées et collections privées du monde entier.

L'exposition s'articule autour des thèmes suivants : l'image du paradis et de l'enfer, la représentation de l'inconnu en lien avec les lointains voyages, la compréhension de l'univers et de l'éternité.

Des tableaux, dont un bel éventail de Maîtres flamands du XVe et XVIe siècle, des tapisseries, des sculptures, des dessins, des instruments scientifiques et des miniatures sont représentés pour illustrer l'ouvrage de l'humaniste Thomas More. Le visiteur notera en particulier, le *Portrait d'Erasmus* de Quinten Metsys, provenant de la Collection de la Reine Elisabeth II et d'autres œuvres magnifiques comme celles de Hans Holbein, Jan Gossaert Albrecht Dürer ou Jérôme Bosch. Une œuvre exceptionnelle et originale est celle des *trois Jardins clos* de Malines. Les petits retables, composés d'huile sur bois, de métal, de textile, de papier et de verre ont été restaurés et le public les voit pour la première fois à Leuven. Il s'agit d'une primeur car les *Jardins Clos* figurent sur la liste des chefs-d'œuvre flamands. De célèbres instruments scientifiques et de magistrales tapisseries murales, dont une provenant du Prado, s'inscrivent aussi dans le thème de ce parcours.

Le joli portrait d'une jeune princesse danoise, tableau prêté par la National Gallery de Londres, occupe une place centrale et a été choisi comme image de campagne pour l'exposition. Observez bien, elle porte une sphère armillaire et indique avec son doigt l'emplacement du Danemark, son pays d'origine. Ces instruments, astrolabes et sphères célestes démontrent le talent artistique, technique et scientifique de ces savants. Tous ces objets racontent l'histoire de ceux qui, voici 500 ans, sont partis à la recherche d'Utopia, en quête d'un monde meilleur.

La représentation d'Utopia chez Thomas More La corruption et la mauvaise gestion qui sévissaient en Angleterre au XVIe siècle, ont poussé Thomas More à écrire ce livre. Sa réponse fut Utopia : une île imaginair où le bonheur et la justice règnent en maîtres. Bien qu'cent il y a un 500 ans, Utopie aborde certains sujets d'actualité comme la relation entre frontière et identité, le débat sur la surveillance des espaces publics et le respect de l'intimité, le pouvoir productif de la collectivité ou l'expansion de la ville idéale. C'est l'imprimeur Dirk Martens qui publie le premier exemplaire d'Utopia en 1516, que l'on retrouve dans les galeries du M Leuven, en quête d'un monde meilleur.

Leuven : une ville dynamique à 20 minutes de Bruxelles

Cette manifestation exceptionnelle est l'occasion de découvrir la ville dynamique et universitaire de Leuven. Située à seulement une demi-heure de Bruxelles, Leuven est plus calme que sa grande soeur mais possède un riche patrimoine : l'hôtel de ville, le béguinage, les abbayes, le jardin botanique ou la bibliothèque universitaire avec sa magnifique salle de lecture. N'oublions pas la gastronomie, car en 1514 apparaît le premier livre de cuisine néerlandophone avec sous le nom de 'Een notabel bocckelen van cockenryc'. 500 ans plus tard, plusieurs jeunes chefs cuisiniers de Leuven se sont inspirés des recettes de ce livre, une occasion de se laisser surprendre par la haute cuisine du XVIe siècle.

Aux abords de la période de Noël

Le marché de Noël s'étend encore cette année avec un village provençal. Les autres classiques comme les concerts de chambre intimes à l'hôtel de ville, les balades hivernales et le Grand Béguinage aux chandelles restent fidèles à leur formule gagnante.

Ysabelle Jolly

Pratique :

À la recherche d'Utopia, en quête d'un monde meilleur Jusqu'au 17 janvier 2017

L'exposition *À la recherche d'Utopia* est accessible tous les jours de 11h à 18 heures. Le musée est fermé le mercredi, le 25 décembre et le 1er janvier. Nuiturne le jeudi jusqu'à 22 heures.

Musée M-Leuven Leopold Vanderkelen Straat, 29 www.utopialeuven.be/fr/tickets-et-info. Photos : Jan Gossaert, National Gallery

Mots clés : À la recherche d'Utopia en quête d'un monde meilleur, exposition, Musée M-Leuven, musée maillol, Thomas More, Utopia

Stucchi, S., Lovanio celebra in grande i 500 anni di "Utopia" di Tommaso Moro, Alibi Online (Italië), 2/12/2016

<http://www.alibionline.it/recensione-mostra-utopia-tommaso-moro-lovanio-fiandre/>

2 DICEMBRE 2016 SCRITTO DA SAUL STUCCHI ~ 0 COMMENTS

LOVANIO CELEBRA IN GRANDE I 500 ANNI DI "UTOPIA" DI TOMMASO MORO

"In Search of Utopia" ovvero "Alla ricerca di Utopia" è il titolo della mostra allestita al Museo M di Lovanio (Leuven), nella regione belga delle Fiandre. Fino al 17 gennaio 2017 la città sarà la capitale di Utopia, lo stato immaginario pensato da **Tommaso Moro** e da lui descritto nel suo libro più celebre, pubblicato giusto cinquecento anni fa. Per rendere omaggio all'autore e all'opera gli organizzatori hanno pensato bene di usare l'ironia. Lo slogan delle manifestazioni per il cinquecentenario della pubblicazione di "Utopia" è infatti "The Future is More" ("Il futuro è di più" ma anche "è Moro").

Un piccolo libro di grande influenza

L'esposizione al Museo M è la punta di diamante di una programmazione che abbraccia una settantina di eventi, tra i quali merita almeno una segnalazione – per originalità – il menu gastronomico a tema "utopia", da assaporare in giro per i ristoranti di Lovanio.

Gli appassionati di arte e di cultura possono invece gustarsi le "prelibatezze" presentate lungo il percorso espositivo di questa **mostra** che merita un viaggio nelle Fiandre. Per stuzzicare l'appetito vi basta una citazione da **Martin Lutero**, il quale scrisse nel febbraio 1518 all'amico Johann Lang: "Capitone (il riformatore tedesco Wolfgang Capitone, ndr) ha detto che *Utopia* è in stampa a Basilea. Comprane una copia per me alla fiera di Francoforte. *Utopiam Morinam sitio*". Lutero aveva sete di quel libro che stava già cambiando la cultura occidentale e voleva abbeverarsi alle pagine di Moro.

La mostra è anche una bella occasione per leggere (o rileggere) questo testo capitale, uscito in prima edizione nel dicembre del 1516 dalla stamperia di Dirk Martens, nel cuore di Lovanio. Si tratta di un'opera piuttosto breve, divisa in due libri: il primo è una lucida analisi della situazione contemporanea in Inghilterra, il secondo, invece, è il resoconto di alcuni viaggi nell'isola di Utopia da parte del **navigatore portoghes Raffaele Itlodeo**, un "nome parlante" che significa più o meno "distributore di ciarle".

Ci sono voluti sette anni per preparare l'esposizione che è stata organizzata tenendo conto di tre idee principali: illustrare l'arte dei maestri fiamminghi, presentare opere raramente o mai esposte insieme, squadernare oggetti molto diversi tra loro: dai dipinti agli arazzi, dalle miniature agli strumenti scientifici. Il tutto per portare indietro di mezzo millennio i visitatori, a un'epoca fortemente proiettata verso il futuro. Il motore (uno dei motori) di quella forte spinta in avanti è stato proprio "the small book" (parola del curatore Jan Van der Stock) di Moro.

Il percorso espositivo

Il "menu" della mostra prevede quattro "portate", tutte saporite. Nella prima sezione l'attenzione è focalizzata sulla figura di Tommaso Moro e sull'ambiente culturale in cui egli compose e pubblicò "Utopia". Umanista, avvocato e diplomatico, Moro fu tra i protagonisti della sua epoca.

Il percorso espositivo

Il "menu" della mostra prevede quattro "portate", tutte saporite. Nella prima sezione l'attenzione è focalizzata sulla figura di Tommaso Moro e sull'ambiente culturale in cui egli compose e pubblicò "Utopia". Umanista, avvocato e diplomatico, Moro fu tra i protagonisti della sua epoca.

Ad aprire il percorso espositivo è il prezioso esemplare della prima edizione di "Utopia" conservato nella Biblioteca Reale del Belgio a Bruxelles. Guardatelo con attenzione questo piccolo libro dalla grande

influenza, intriso di ironia (Moro ed Erasmo si impegnarono entrambi nella traduzione di opere di **Luciano di Samosata**, forse il più ironico spirito greco. E infatti le sue opere compaiono spesso alle spalle degli umanisti nei loro ritratti).

Qui sono presentati anche gli altri protagonisti di quell'avventura iniziata mezzo millennio fa: su una parete, infatti, campeggia una **splendida xilografia di Lovanio** raffigurata com'era attorno al 1540. Città universitaria e di cultura, era uno dei centri umanistici più vivaci d'Europa, crocevia di scambi e di idee.

E poi ci sono i **ritratti**, come l'enorme tela che immortalala la famiglia Moro e quelli che ritraggono lo stesso Tommaso e i più celebri umanisti del tempo, come Erasmo e **Peter Gilles**. Sono tra le opere più belle esposte in mostra e vederli così, uno accanto all'altro, dà l'idea di una **galleria di spiriti elevati**: i Grandi Europei che hanno gettato le basi di una nuova società.

Una curiosità: sotto il ritratto della seconda moglie di Moro, Alice, (realizzato dalla bottega di Hans Holbein il Giovane) si cela un ritratto incompiuto di Erasmo. Lo ha rivelato un esame con la tecnica della riflettologia infrarossa. La bottega di Holbein produsse una gran quantità di ritratti di Erasmo, a dimostrazione della sua influenza, anche come intermediario culturale tra Tommaso Moro e gli altri umanisti. Ricordiamo di passaggio che Erasmo compose il suo celebre **"Elogio della follia"** proprio a casa di Moro, a cui è dedicato.

Gioielli dipinti e miniati

Il tema della seconda sezione è l'immagine (le immagini) del **Paradiso** e dell'**Inferno**. Qui si lascia il libro e si va alla ricerca del luogo "Utopia", messo a confronto con il suo contrario, ovvero **Dystopia**.

Le sale sono molto spaziose e le opere ben distanziate le une dalle altre. È così possibile sostare con agio davanti a ciascuna di esse, senza fare la coda come capita in alcune mostre. Eccoci al "Giardino dei Piaceri" e all'arazzo con la raffigurazione del "Locus Amoenus". E poi "La caduta dell'uomo" di Albrecht Dürer e accanto il tondo del "Paradiso terrestre" dipinto da Herri Met De Bles e ancora "Adamo ed Eva" di Aert

van den Bossche. Tutte opere molto belle.

Una teca custodisce un altro grande gioiello, un manoscritto del "Romanzo della Rosa" prestato dalla British Library di Londra. È una delle opere librarie di maggior successo del medioevo e una copia di essa si trovava nella biblioteca di ogni nobile che volesse essere (o sentirsi) letteralmente "à la page".

Le pale d'altare con sculture lignee di Mechelen (Malines) sono tra le opere più sorprendenti del percorso espositivo. Rappresentano il tema dell'**hortus conclusus**, il giardino recintato che nei monasteri e nei conventi veniva adibito alla coltivazione di piante ed erbe per usi alimentari e medicinali. Realizzate nel XVI secolo, sono state restaurate per la mostra, al termine della quale verranno esposte nel nuovo Museo Municipale della città di provenienza.

Poi si entra nell'universo delirante e misterioso di **Bosch**, richiamato da dipinti realizzati nel suo stile e secondo il suo spirito, anche se non di sua mano diretta. Se posso esprimere la mia preferenza personale, segnalo l'"Incendio di Sodoma e Gomorra" di **Patinir**, arrivato in prestito da Rotterdam, con la scena che dà il titolo dell'opera lasciata in secondo piano.

La terza sezione invece è dedicata all'**immaginazione di mondi sconosciuti**. Le opere qui esposte raccontano di mostri, animali esotici, esseri fantastici, uomini con poco in comune con gli Europei. Le spedizioni navali oltreoceano aprirono gli occhi e la mente, ma non spensero del tutto i sogni.

L'Universo in mano

Ebbero un ruolo fondamentale in quei viaggi avventurosi (molti dei quali finirono tragicamente. S'intende per chi vi partecipava, perché quelli che "riuscirono" furono quasi sempre deleteri per le popolazioni "scoperte" dagli Europei) gli strumenti scientifici, come gli astrolabi, i globi celesti e le sfere armillari che venivano prodotti a Lovanio.

Di queste ultime ne restano soltanto sette al mondo e in mostra ne sono esposte ben cinque, di cui una arriva dal **Museo Poldi Pezzoli di Milano** (è uno dei tre prestiti italiani, insieme alle due opere concesse rispettivamente dal Palazzo Ducale di Venezia e dalle Gallerie Nazionali d'Arte Antica di Roma).

Sono esposte nell'ultima sezione che ha per titolo "L'Universo in mano", insieme al dipinto scelto come "icona" della mostra. È il ritratto di una bambina che tiene tra le mani una sfera armillare, realizzato da **Jan Gossaert** attorno al 1530. Probabilmente si tratta di **Dorotea, figlia del re di Danimarca Cristiano II**. Lo strumento scientifico è tenuto capovolto dalla fanciulla che indica con un dito una zona particolare dell'emisfero nord, corrispondente all'incirca a Copenaghen. Sarebbe, secondo gli studiosi, un'allusione al regno perduto dal padre, che si meritò il soprannome di "tiranno" per aver ordinato il "**bagno di sangue di Stoccolma**", una crudele strage di oppositori presi a tradimento. Il mondo alla rovescia indicato da Dorotea doveva però sembrare ai sudditi di un tempo migliore di quello sperimentato in passato, a riprova della soggettività dei punti di vista.

Per chiudere mi pare bene lasciare la parola a uno scrittore che ha fatto del paradosso la propria cifra stilistica. Così ha scritto **Oscar Wilde** in "**L'anima dell'uomo sotto il socialismo**":

" Una carta del mondo che non contenga il Paese di Utopia non è degna nemmeno di uno sguardo, perché non contempla il solo Paese al quale l'Umanità è sempre in procinto di approdare. E quando vi getta l'ancora, la vedetta scorge un Paese migliore e l'Umanità di nuovo fa vela.

Arrivati al termine della visita guidata il **curatore Van der Stock** ha dato una rapida occhiata al suo smartphone davanti allo spettacolare **arazzo di Toledo** con la rappresentazione del **Moto dell'Universo**. Senza accorgersene, con quel gesto ha dato un senso concreto all'espressione "L'Universo in mano". Per certi aspetti l'Utopia si è concretizzata.
Saul Stucchi

Didascalie:

- Una sala del percorso espositivo
- © Hans Holbein il Giovane (copia da)
Ritratto di Tommaso Moro (1527)
National Portrait Gallery, Londra
- © Thomas Morus
Descrizione dell'isola di Utopia (1550)
ed. Paris, University Library – Tabularium, Leuven
- Una sala del percorso espositivo
- © Giardino racchiuso con Santa Elisabetta, Sant'Ursula e Santa Caterina (1520-1530 circa)
Stedelijke Musea, Mechelen

- © Jan Gossaert
Ritratto di una giovane principessa con sfera armillare (1530 circa)
The National Gallery, Londra

In Search of Utopia

Fino al 17 gennaio 2017

M – Museum Leuven

Leopold Vanderkelenstraat 28
Lovanio (Leuven)
Belgio

www.utopialeuven.be

Informazioni:

VISITFLANDERS – Ente del Turismo delle Fiandre

Tel. 02.973817 53
www.turismoflandre.it

Crossly, W., In Search of Utopia in the Belgian City of Leuven, Oxford Times (VK), 3/12/2016

http://www.oxfordtimes.co.uk/leisure/travel/14944843.In_search_of_Utopia_in_the_Belgian_city_of_Leuven/

Ook verschenen in:

- Banbury Cake (VK): http://www.banburycake.co.uk/news/14944843.In_search_of_Utopia_in_the_Belgian_city_of_Leuven/
 - Bicester Advertiser (VK): http://www.bicesteradvertiser.net/news/14944843.In_search_of_Utopia_in_the_Belgian_city_of_Leuven/
 - Herald Series (VK): http://www.heraldseries.co.uk/news/14944843.In_search_of_Utopia_in_the_Belgian_city_of_Leuven/
 - Oxford Mail (VK): http://www.oxfordmail.co.uk/news/14944843.In_search_of_Utopia_in_the_Belgian_city_of_Leuven/#articleContinue
 - This is Oxfordshire (VK): http://www.thisisoxfordshire.co.uk/news/14944843.In_search_of_Utopia_in_the_Belgian_city_of_Leuven/
 - Witney Gazette (VK): http://www.witneygazette.co.uk/news/14944843.In_search_of_Utopia_in_the_Belgian_city_of_Leuven/
-

In search of Utopia in the Belgian city of Leuven

3 Dec 2016 / William Crossley

Don't be the last to know! Get the latest local news straight to your inbox.

Your email address

Sign up

William Crossley seeks Utopia in Belgium's answer to Oxford

Today it is the home of a Nepalese restaurant, but 500 years ago the corner of Naamsestraat and Standonckstraat, in the Belgian university city of Leuven, was the birthplace of a book that marked a new era in European intellectual thought and writing.

Titled Utopia in December 1516 at printer Dirk Martens' premises, it was the creation of Oxford-educated English lawyer, statesman and humanist Thomas More.

More's intention in writing the book seems to have been to provoke debate among fellow humanists and intellectuals about the ills of contemporary European society and possible alternatives. Along with its plays on Greek words, Utopia was written in Latin, which would have limited its readership to a select elite. It was not translated into English until 1551.

To mark the anniversary, Leuven University and the city's M Museum Leuven have organised exhibitions about the book and its world, accompanied by a programme of events in the city, called 500 Years Utopia.

Alongside talks, debates, exhibitions and an arts trail, five of the city's restaurants are taking part in More on the Menu, offering special meals, featuring dishes inspired by recipes from the first Dutch cookbook, which was published two years before Utopia, in 1514.

Should you work up a thirst, Leuven is also the headquarters of the world's biggest brewing company, Anheuser-Busch InBev, plus a host of smaller breweries, and boasts 'the world's biggest bar' – the Oude Markt, or Old Market, a square packed with 40 café-bars.

Visitors to Leuven will find much in common with Oxford – with more than 35,000 students in a population of around 140,000, narrow medieval streets and cyclists galore.

Another familiar aspect is the university buildings scattered throughout the city centre, including the main library, in the Ladeuzeplein square, which hosts an exhibition titled Utopia & More which includes a small part of the man himself – a cervical vertebra that was preserved by his family following his execution in 1535, after he fell out with King Henry VIII. It was taken to Bruges by one of his descendants and eventually incorporated into the frame of a portrait of More, which is on loan for the exhibition from the English Convent in Bruges.

Nearby is the M Museum, where another exhibition, In Search of Utopia, explores the fast-changing world inhabited by More and his contemporaries in the 15th and 16th centuries through art, maps and other objects when the discovery of the New World and scientific advances fuelled people's imaginations and thoughts of ideal societies.

The exhibition, curated by Leuven art historian Professor Jan Van der Stock, uses four main themes on this journey, looking first at the book, its author and his connections in Flanders.

A rich array of exhibits is used to tell these four 'stories', with items gathered from collections all over the world, including a first edition of Utopia from the Royal Library of Belgium, a copy of Hans Holbein the Younger's famous painting of More from London's National Portrait Gallery, 16th century scientific instruments created by craftsmen in Leuven – not forgetting a unique coloured print from a woodcut, of the Fountain of Eternal Youth, on loan from Oxford's [Ashmolean Museum](#) and three remarkable Enclosed Gardens altarpieces created by C16th nuns in the city of Mechelen, of intricate miniature paradises.

While Dirk Martens' printing shop in Leuven is long gone, a visit to Antwerp provides an insight into the technology and techniques used to produce Utopia. Plantin-Moretus Museum is the former home and workplace of a printing dynasty that lasted 12 generations, from the 16th- 19th centuries and houses the world's oldest surviving printing presses.

It was also in Antwerp where Thomas More stayed with friend Pieter Gillis in 1515 and the ideas that informed Utopia crystallised in More's mind and he began to write. Gillis also devised the Utopian alphabet that features on one page, along with a verse written in Utopian. A memorial stone marking Antwerp's connection with Utopia was unveiled last year outside the cathedral, bearing the words, in seven languages: "Thomas More claimed to have met a traveller here in 1515 who told him about Utopia."

Anyone travelling to Belgium to learn more will be amply rewarded.

William Crossley travelled to Leuven and Antwerp courtesy of Visit Flanders and Eurostar. [visitflanders.co.](#)

The Future is More Festival in Leuven runs until Tuesday January 17. [More details here...](#)

Eurostar operates up to 11 daily services each way between London St Pancras International and Brussels, with fares from £29 one-way. 03432 186 186. [More details and offers here...](#)

Bakker, A., The Future is More. 500 jaar Utopia, Online Galerij (Nederland),
6/12/2016

<https://www.onlinegalerij.nl/the-future-is-more-500-jaar-utopia/>

06 dec The Future is More. 500 jaar Utopia

GEPLAATST OP 23:31H IN CULTUUR, FESTIVAL / BEURS, KUNST, LEUVEN, MUSEUM
DOOR ANNELIES BAKKER

In het kader van 'The Future is More. 500 jaar Utopia' dat tot en met midden januari 2017 Leuven kleurt, was Online Galerij aanwezig bij de persopening op 18 en 19 oktober van 'Op zoek naar Utopia' in M-Museum in de Belgische studentenstad pur sang. Met de opening van de tentoonstelling werd aan de hand van tachtig uitgelichte kunstobjecten de aftrap gegeven van een waldoordachte en uitgebalanceerde reflectie van de tijdsgeest van de laatmiddeleeuwse, humanistische en intellectuele denktrant die gelijktijdig met de eerste druk in Leuven in 1516 van Thomas More's 'Utopia' in Europa zou aanvangen.

Op zoek naar Utopia © Thomas More, Libellus vere aureus, de optimo reip. statu. deque noua Insula Utopia (de eerste uitgave van Utopia). Leuven, Dirk Martens, 1516. Brussel, Koninklijke Bibliotheek van België.

Het boek, dat te denken geeft over een ideaalstaat ergens in 'nergensland', was duidelijk bedoeld voor gelijkgestemde denkers destijds, zoals zijn goede vriend Desiderius Erasmus, die een oplossing voorzagen voor de tekorten in het politieke beleid van het thuisland en vormt een eerste poging tot een rationalisering van het wereldbeeld en de ideale staat van een maatschappij dat vanaf toen steeds heersender aanwezig zou zijn. Christelijkheid, maar ook expansie van terrein en de opwinding van nog onontdekte werelddelen als de 'Nieuwe Wereld', boden de voedingsbodem van dromen van een utopische wereld, een afgesneden eiland zo men wil.

More heeft als een van de eersten deze zoektocht naar 'utopie' in woorden weten te vatten door een gecategoriseerde blauwdruk te leveren voor het omgaan met lusten en onlusten in een geharmoniseerde commune. De eerste druk in het Latijn was vooral bedoeld als denkoeufening met vele woordspelingen, die alleen te ontdekken waren voor insiders in de geleerde traditie van de Oudheid. Vandaar het nergensland dat besloten ligt in de 'utopie', dat in het oud-Grieks zowel duidt op een plek waar men goed vertoeft – de 'eu'-topos – of als een plek die gewoonweg niet bestaat, misschien wel nergens heen leidt – de 'ou'-topos. Ergens is deze utopie nog in het hedendaags rustige, maar historisch rijke Leuven terug te vinden, waar de universiteitsgebouwen in enkele, prachtige, monumentale locaties voet aan de bodem hebben gezet en de uitspreiding van abdijen in en rondom de stad de Leuvense traditie verraden.

Portret van een jonge prinses met armillarium

De algemene informatiefolder en tentoonstellingscatalogus van M-Museum Leuven is daarom niet toevalligerwijs opgeleukt met het *Portret van een jonge prinses met armillarium* (circa 1530) van Jan Gossaert, dat verwijst naar de hoogtijdagen van de Leuvense school. De technologische en wetenschappelijke ontwikkelingen zetten destijds de stad wereldwijd op de kaart door de ambachtelijke vervaardiging van astronomische meetinstrumenten, die eveneens bijzonder waren door hun

mogelijkheden tot precieze en verfijnde lokalisering, verdeling en vertaling van de wereld binnen het universum. In dit tijdperk kreeg men door dat de wereld een groot, rond bolwerk vormde met nog in te vullen landsgrenzen, waarvan de 'antipodes', de nog te ontdekken werelddelen, zomaar opgevuld werden met afbeeldingen van vreemde half-dierlijke, half-menselijke wezens op wereldkaarten. Het ongeciviliseerde wezen óf de opgevoede tegenhelft, de laatmiddeleeuwse Europeaan, die ergens samenkommen.

Op zoek naar Utopia © Gualterus Arsenius, Ptolemeische armillaire sfeer, Leuven, 1573, München, Bayerisches Nationalmuseum

Het kan niet anders dan dat het opvoeden van buitenstaanders een achterliggende gedachte moet zijn geweest bij de christelijke zendelingenmissies vanuit Europa naar de exotische windstreken van deze aardbol. Een subtile variant van hoe de christelijke boodschap werd overgebracht aan de inheemse bevolking van de koloniën is te zien in het bijbels tafereel in een ander werk in de tentoonstelling uit het midden van de zestiende eeuw. Lokale ambacht als de vedermozaïek wordt in dit werk van een Nieuw-Spaans kunstenaar uit Mexico gebruikt om de drie koningen, naar Antwerps ontwerp, te verbeelden. Op deze manier kon een dergelijk exportproduct beide thuislanden dienen.

Staat en kerk waren in deze dagen sterk verbonden, waarbij de hoogste zeggenschap en het laatste woord over een mensenleven nog steeds aan God waren vergeven en niet aan de staat zoals tegenwoordig het geval is. Dat er gelijktijdig een groeiende kloof tussen de kerkelijke en vorstelijke macht ontstond, heeft More overigens in 1535 met een onthoofding aan den lijve ondervonden na zijn afkeuring van Hendrik VIII's poging monarchistische wetgeving boven God te verheffen. Zijn 'Utopia' schreef More terwijl hij als diplomatiek raadgever onder deze bestuurder diende.

Andere curiosa in M-Museum Leuven als het wandtapijt *De tuin der lusten* naar Jheronimus Bosch (circa 1500-1560) en de *Besloten hofjes* van de zusters uit de kloostergemeenschappen en begijnhoven uit de vroeg-zestiende eeuw mogen zeker niet onvermeld blijven. Het wandtapijt schaart zich onder de stukken die de vrees voor het kwaad en de hoop voor het paradijselijke leven levendig weten te vangen, want wie zich voor dit levensgrote exemplaar bevindt, denkt zo het tafereel binnen te kunnen stappen. Wat *De Besloten hofjes* aangaat, deze zijn zo bijzonder dankzij de rijke opsiering van vele ambachtelijke bewerkte details als hout, edelstenen, glas, metaaldraad, zijde en borduurwerk die de werken maken tot een uitgesproken mengelmoes van christelijke devotie en huiselijke ambacht en inventiviteit. De vergelijking met een rariteitenkabinet is al snel getrokken.

© Liza Van der Stock

Tijdens de rondleiding door en rondom de stad, blijkt weer waarom de wetenschappelijke ontwikkelingen behoren tot Leuven's rijkste cultureel bezit. Naast de ethische fundamenteen van More's denkbeelden en de astronomische exploratie van het universum als florerende bedrijfstak, vond binnen het wetenschappelijk denken namelijk een andere vernieuwing plaats. Erasmus opende in deze stad in 1518 het Collegium Trilingue, in de volksmond 'De Dry Tonghen' genoemd vanwege het drietalige onderwijs in Grieks, Latijn en Hebreeuws. Men mocht hier zelfbewust leren denken, aangeleerde overtuigingen en handelingen mochten in twijfel worden getrokken en het eindexamen kon bestaan uit een potje bier drinken.

Kenniseconomie

Vesalius onderwees op deze plek in 1528 over de menselijke anatomie en de nieuwe ideeën die hij had opgedaan door de facto zelf vast te stellen hoe het menselijk

lichaam in elkaar steekt, onder andere dankzij overblijfselen van lijk opgravingen. Vandaag de dag is het kroonjuweeltje van de Leuvense wetenschap echter terug te vinden in de leidende rol die de kennis over nanotechnologie wereldwijd inneemt, zoals wordt toegepast door een bedrijf als Imec. Een groot deel van deze kenniseconomie zetelt in de gebouwen van Kasteel van Arenberg, waar tevens het FabLab van het Thermotechnisch Instituut Leuven is gevestigd.

Kennis wordt in FabLab op artistieke wijze in de praktijk toegepast, zoals is te zien in een recent experiment als *Bulletproof Skin* van Jalila Essaïdi, waarbij ze onderzoekt in hoeverre spinnenzijde kan dienen als materiaal voor kogelvrijevesten. De werken in Fablab werpen filosofische vraagstukken op, zoals in hoeverre technologie mag ingrijpen, maar ook hoe eventueel nadelige consequenties van een experiment worden opgevangen. Na deze ideeentank die in gang is gezet door de manier waarop deze 'perscatcher' is georganiseerd, is de afsluiter bij Abdij van Park een oase van stilte te noemen. Devoot, zeker, maar muizenstil. Vooral omdat de abdij pas opent vanaf 29 september 2017, wanneer de renovatie erop zit. Opmerkelijk detail is dat de abdij hedendaags nog door vier monniken wordt bewoond.

Voor meer informatie bezoek de website: www.utopialeuven.be

Tentoonstelling Utopia in M

- Expo Op zoek naar Utopia in M – Museum Leuven 20.10.2016 – 17.01.2017
- Koop de catalogus!
- Bezoek ook de expo in de Universiteitsbibliotheek 20.10.2016 – 17.01.2017
- Plan je bezoek

Karels, J., Hans Achterhuis: Thomas More zou het in Utopia nooit hebben uitgehouden, Reformatorisch Dagblad (Nederland), 12/12/2016

<http://www.rd.nl/boeken/hans-achterhuis-thomas-more-zou-het-in-utopia-nooit-hebben-uitgehouden-1.1358624>

Hans Achterhuis: Thomas More zou het in Utopia nooit hebben uitgehouden

Jan-Kees Karels • 12-12-2016 • Boeken

De filosoof Hans Achterhuis, beeld Werry Crone

Door de eeuwen heen is "Utopia" van Thomas More gelezen als blauwdruk van een ideale samenleving. Filosoof Hans Achterhuis bekijkt het boek 500 jaar na verschijnen met andere ogen.

Het boek "Utopia" verscheen in 1516 voor het eerst in Leuven. De humanistische geleerde Thomas More (1478-1535) beschrijft een fictief eiland. Bewoners werken er niet meer dan zes uur per dag. De uren die ze niet aan werken, slapen en eten besteden, mogen ze naar eigen inzicht invullen, als ze zich maar verre houden van leegheid. Na het avondeten maken de Utopiërs muziek of ontspannen zich met een gesprek. Ze repareren hun gebouwen tijdig, hun sobere kleding gaat jaren mee.

Hans Achterhuis herlas het beroemde boek en deed ontdekkingen. In zijn huis in Utrecht vertelt hij over zijn jongste pennenvrucht "Koning van Utopia. Nieuw licht op het utopisch denken".

„Het woord utopia verwijst aan de ene kant naar een bedacht iets, een hersenschim. Aan de andere kant is het een blauwdruk van een goede samenleving”, legt Achterhuis uit. „Ik heb veel utopieën gelezen, en dan zie je een aantal kenmerken dat steeds terugkeert. Een utopie is maakbaar. Dat is een groot verschil met het nieuwe Jeruzalem uit de Bijbel, dat uit de hemel neerdaalt. Utopieën gaan ook altijd over een groter geheel, een samenleving. De belangrijke levensthema's, zoals liefde en seksuele relaties, arbeid en onderwijs, zijn geregeld. Tot slot gaat het bij utopieën niet om een geleidelijke verandering, maar om een totale breuk met het bestaande.”

„In het begin van "Utopia" beschrijft More hoe hij in Antwerpen een zeeman ontmoet die een wereldreis heeft gemaakt. Er ontstaat een gesprek over wat de zeeman zoal heeft gezien. Daarin uit hij kritiek op het Engeland en Frankrijk van die tijd. Het gesprek eindigt met de vraag: Moet je, als raadgever van de koning, het land langzaam hervormen, of moet je een totaal andere samenleving realiseren? De verteller, Babbelaar geheten, pleit voor het laatste, want hij heeft zo'n samenleving gezien. En dan volgt in deel twee van Utopia de beschrijving ervan.“

Hoe luidt uw nieuwe visie op "Utopia"?

„Het boek is lange tijd gelezen als het grote ideaal van Thomas More, en ook als iets waar moderne mensen naar zouden streven. In een voorwoord bij een editie uit de jaren vijftig wordt zelfs de communistische leider Josef Stalin genoemd. Tegenwoordig is de algemene mening toch wel dat More het boek niet als utopie heeft bedoeld. Hij was eerder een voorzichtige reformist. Men stelt dan dat More samen met zijn vriend Erasmus aan "Utopia" werkte, en dat het een soort vervolg moest worden op "I of der Zothed" van Frasmius. Frasmius heeft waarschijnlijk ook de titel "Utopia" bedacht.“

In uw argumentatie spelen de feiten in Mores eigen leven een grote rol.

„Ja, als je Thomas More kent, zie je dat zijn boek nooit een ideale samenleving kan zijn geweest. More mediteerde in zijn bibliotheek met de deur op slot. Alleen zijn dochter wist wat hij daar deed. Mediteren met de deur op slot kan niet in "Utopia", want er zijn daar geen sleutels. Iedereen kan iedereen steeds controleren. More zou het er niet hebben uitgehouden.“

En dan heb je nog dat gekke punt van de euthanasie. In "Utopia" word je, als je leven voltooid is om het modern te zeggen, bezocht door de magistraat en een priester. Die zeggen tegen je: U kunt maar heter sterven, want u bent niet nuttig voor de samenleving. Die praktijk botst totaal met Mores visie op de dood. Zo zijn er veel meer punten te noemen, waarop beschrijvingen van "Utopia" strijden met het leven van Thomas More. Ik zie het boek dan ook als een mix van idealen, grappen en ironie. Dat maakt het voor mij veel spannender dan als het bedoeld zou zijn als beeld van een ideale samenleving."

"Utopia" is dus van eenzelfde genre als "Lof der Zotheid"?

„Ja, zeker het tweede deel. Ook "Lof der Zotheid" bevat een geweldige kritiek op de misstanden in de kerk. More en Erasmus delen die kritiek, maar kunnen allebei de –utopische– stap van een totale kerkhervorming niet meemaken. Ze zijn het eens over de gevaren van de Hervorming, maar reageren er anders op. More kan enorm tegen Luther tekeergaan. Erasmus is veel netter, veel liever ook. Hij strijdt alleen met woorden, More is daarnaast ook verantwoordelijk voor de verbranding van ketters op de brandstapel."

De humanist More gaat, net als de inquisitie in die tijd, keihard tegen de Hervorming in. Zijn goede vriend Erasmus is daar wens van. Hoe houdt die vriendschap stand?

„Ze hebben later weinig contact meer gehad. Er is nog wel correspondentie, en het is duidelijk dat Erasmus niet gelukkig was met de manier waarop More zich opstelde. Erasmus wordt steeds door vrienden gepest om iets tegen Luther te zeggen. Hij wordt namelijk met de reformator op één hoop gegooid. Erasmus schrijft pas in 1530 tegen Luther, en het blijft bij één boek. Thomas More schrijft maar liefst 1,5 miljoen woorden tegen Luther – naast zijn drukke baan als kanselier. Ook als More staatsman af is, blijft hij zich op zijn vijand richten. Dat moet allemaal 's avonds zijn gebeurd, en 's nachts. Hij is als het ware gevangen door de Wittenberger.”

Welke rol spelen de christelijke voorstellingen van hemel en hel in een utopie?

„Ik denk dat de utopie een geseculariseerd product van het christendom is. De Openbaring van Johannes heeft veel invloed gehad: elke utopie berust op de mogelijkheid dat de zaak totaal ten onder gaat. Een voorbeeld van een utopisch denker is Karl Marx. Met zijn Joodse achtergrond is hij een messianistische denker geweest. Alleen seculariseert hij de heilsverwachting: mensen moeten het heilswerk zelf realiseren. Daardoor komt er een enorme druk op hen te liggen. Dat is een groot verschil met de christelijke heilsverwachting: die hangt niet van mensen af, wat ontspanning geeft.”

Wat betekent de schildpad op de omslag van uw boek?

„De schildpad met man erop is een nieuwe manier om naar utopieën te kijken. Het schildpad gaat misschien maar een klein stukje vooruit, er is geen totale breuk met de bestaande samenleving. Je zit boven op het dier en je kijkt rond naar allerlei dingen die gebeuren. De grote utopie van een totaal andere samenleving is voor mij nog steeds uit den boze. Ik zoek het in kleine utopische experimenten en ideeën, en daarvoor vind ik inspiratie bij Thomas More.”

U pleit voor het realiseren van zogeheten „utopische meenten.” Kunt u dit toelichten?

„Als je over utopieën wil denken, heb je het mooie beeld van de meent. Dit oude Nederlandse woord verwijst naar het vroegere gezamenlijke gebruik van grond, weiden en bossen door leden van een bepaalde gemeenschap. Er werden afspraken gemaakt over gezamenlijke vee weiden en hout sprokkelen. Belangrijk is dat de meent altijd werd onderscheiden van privéeigendom.

Tegenwoordig zouden we hier het onderscheid kunnen maken tussen het privé-eigendom van de kapitalistische markt enerzijds, en de publieke voorzieningen anderzijds. Daartussenin situeer ik de meent.

Je ziet dat dit idee op allerlei manieren weer wordt opgepakt, bijvoorbeeld met de Hof van Twello. Het is een stuk grond dat mensen gezamenlijk beheren. De hof krijgt geen overheidssubsidies, hij bedriegt zichzelf. Voor mij is dit een voorbeeld van kleine utopieën die worden gerealiseerd in de ruimte tussen staat en markt. De utopische meent is de aangewezen plek om de wereld een beetje beter te maken –met oog voor traditie, op lokaal niveau– en daarmee tegenwicht te bieden aan de alomtegenwoordige droom van de vrije markt.”

Hans Achterhuis

De filosoof en theoloog Hans Achterhuis (1942) was van 2011 tot 2013 de eerste Denker des Vaderlands. Hij ontving de Pierre Bayle Prijs voor maatschappijkritiek. Zowel "De utopie van de vrije markt" (2010) als "Met alle geweld" (2008) werden onderscheiden met de Socrates Wisselbeker voor het beste, meest prikkelende filosofieboek van het jaar.

Boekgegevens

Koning van Utopia. Nieuw licht op het utopische denken, Hans Achterhuis; uitg. Lennipscaat, Rotterdam, 2016; ISBN 978 90 477 0874 2; 198 blz.; € 14,95.

Meer lezen over Thomas More

Als rechterhand van de Britse koning Hendrik VIII strekte de politieke invloed van Thomas More zich uit over heel Europa. De Britse historicus Peter Ackroyd beschrijft zijn leven tegen de achtergrond van de woelige zestiende eeuw. Diverse 'ketters' komen door toedoen van More op de brandstapel terecht. Bijvoorbeeld William Tyndale, de vrome Bijbelvertaler, die door More wordt omschreven als „een beest met een brute, beestachtige muil.”

Als Hendrik VIII wil scheiden van zijn vrouw, raakt hij in conflict met de paus. More, vurig rooms-katholiek, weigert zijn baas te steunen en wordt op een zomerdag in 1535 onthoofd. Vier eeuwen later wordt hij heilig verklaard ("Thomas More. Biografie", uitg. Polis, 2016).

Joris Tulkens vertelt in "Thomas More. Een leven in vijf vriendschappen" (uitg. Davidsfonds, 2016) de op- en ondergang van 's konings rechterhand. Hij doet dit aan de hand van de getuigenissen van vijf vrienden die hem van nabij hebben gekend: Desiderius Erasmus, Pieter Gillis, Hendrik VIII, Thomas Cromwell en zijn lievelingsdochter Margaret. Op het eind komt More zelf aan het woord om hun oordeel te weerleggen of te nuanceren.

"Andersland. In de voetsporen van Thomas More" (uitg. Polis, 2016) toont geestverwanten van de humanist, en daarmee, een „rijke utopische traditie die aanlokkelijk of angstaanjagend is – en vaak beide tegelijk.“ Met bijdragen van onder anderen Gregory Claeys, Erik De Bom, Lieven De Cauter.

Schwanke, H., Löwen ergründet Thomas Morus' Utopia, Kunstmarkt (Duitsland),
20/12/2016

http://www.kunstmarkt.com/pagesmag/kunst/_id372516-/news_detail.html?q=%20

Löwen ergründet Thomas Morus' Utopia

Der Brite Thomas Morus (1478-1535) war ein gebildeter Staatsmann und Humanist. Von Hause aus Jurist, ernannte König Heinrich VIII. den umtriebigen wie unangepassten Parlamentsabgeordneten zum Lordkanzler. Doch als treuer Gefolgsmann des Papstes und Gegner Martin Luthers missbilligte Morus den Bruch des Königs mit Rom und seine Ernennung zum Oberhaupt der Kirche von England. Da sich Morus weigerte, darauf den Eid zu leisten, wurde er auf dem Schafott hingerichtet. 1935 heiliggesprochen, amtiert Morus heute als Patron der Regierenden. Basis seiner anhaltenden Berühmtheit jedoch ist sein Roman „Utopia“. Auf Betreiben seines Humanistenkollegen Erasmus von Rotterdam wurde 1516, vor genau 500 Jahren, das lateinisch verfasste Werk erstmals im flämischen Löwen gedruckt. Mit kunst- und kulturhistorischen Sonderschauen nimmt Löwen Morus' Schaffen in den Blick.

Unter dem Slogan „Utopia & Morus“ versammelt die imposante Bibliothek der Universität Manuskripte und originale Briefe, Drucke, Bilder und Objekte, die in das 16. Jahrhundert einführen und den bis heute andauernden Reflex des Romans dokumentieren. „Utopia“ beschreibt ein fiktives Inselreich, in dem Geld, Privateigentum oder Anwälte unbekannt sind, strenge Kontrollen und ein sechsständiger Arbeitstag vorherrschen. Die Visionen einer idealen sozialistischen Gesellschaft fußen auf einer ironischen, süffisanten Kritik an den damaligen Verhältnissen. 1824 erschien das Buch auch in Deutsch. Die Ausstellung schlägt einen Bogen bis hin zu Idealstadtplanungen in der Renaissance oder von Le Corbusier, politischen Egalitätstheorien bis hin zu Tendenzen ständiger Kontrolle, wie sie George Orwell in „1984“ beschrieb.

„Auf der Suche nach Utopia“ lautet der Titel einer großen kunsthistorischen Schau im M – Museum Leuven. Rund 80 Gemälde, Tapisserien, Grafiken, Skulpturen und Objekte beleuchten die Auswirkung verworrender Verhältnisse des späten Mittelalters und der Renaissance mit Korruption, Misswirtschaft, Gier und Neid, aber auch der bahnbrechenden Erfindungen, Expeditionen und Entdeckungen wie der Amerikas auf die Künste. In siebenjähriger Arbeit wurde versucht, maßgebliche Werke großer Meister jener Zeit zu erhalten, allen voran von Quentin Massys, Jan Gossaert, Albrecht Dürer und Hans Holbein. Beginnend mit der Inkunabel der „Utopia“ von 1516 und Porträts stehen in weiteren Kapiteln die Paradiesgärten als Orte utopischer Ideale, aber auch schaurige Stätten der Vergeltung im Fokus. Die Schau thematisiert zudem die Entdeckungsreisen in mystische, unbekannte Welten hinter dem Horizont. Im letzten Abschnitt demonstrieren fantasievolle Kompositionen, wie Künstler das Universum, die Urmaterie und die Zeit künstlerisch in subtile Werke zu fassen vermochten.

Die Ausstellungen „Utopia & Morus. Thomas Morus, die Niederlande und die utopische Tradition“ in der Universitätsbibliothek und „Auf der Suche nach Utopia“ im M – Museum laufen bis zum 17. Januar 2017. Die Universitätsbibliothek und das M – Museum Leuven haben täglich von 10 bis 18 Uhr, donnerstags bis 22 Uhr geöffnet. Die Kombikarte kostet 10 Euro, ermäßigt 8 Euro. Zur Ausstellung ist ein umfangreicher Katalog erschienen.

Universitätsbibliothek
Monseigneur Ladeuzeplein 21
BE-3000 Leuven

M-Museum Leuven
Leopold Vanderkelenstraat 28
BE-3000 Leuven

Berkhout, K., Diep verlangen naar het droomland, NRC (Nederland),
23/12/2016

<https://www.nrc.nl/nieuws/2016/12/23/diep-verlangen-naar-het-droomland-5851623-a1538250>

Diep verlangen naar het droomland

Tentoonstelling

Thomas More publiceerde 500 jaar geleden zijn boek Utopia. Een expositie in Leuven verbeeldt prachtig de wens naar dit ideale land.

• Karel Berkhout • 23 december 2016

Een fragment uit het middenpaneel van het 'Besloten Hofje met Elisabeth, Ursula en Catharina' (1520-1530). De zogenaamde 'Mechelse Besloten Hofjes' werden in de 16e en 17e eeuw gemaakt voor augustinessen (nonnen) en waren bedoeld om de verloren Hof van Eden op te roepen.
Collectie Musea en Erfgoed Mechelen

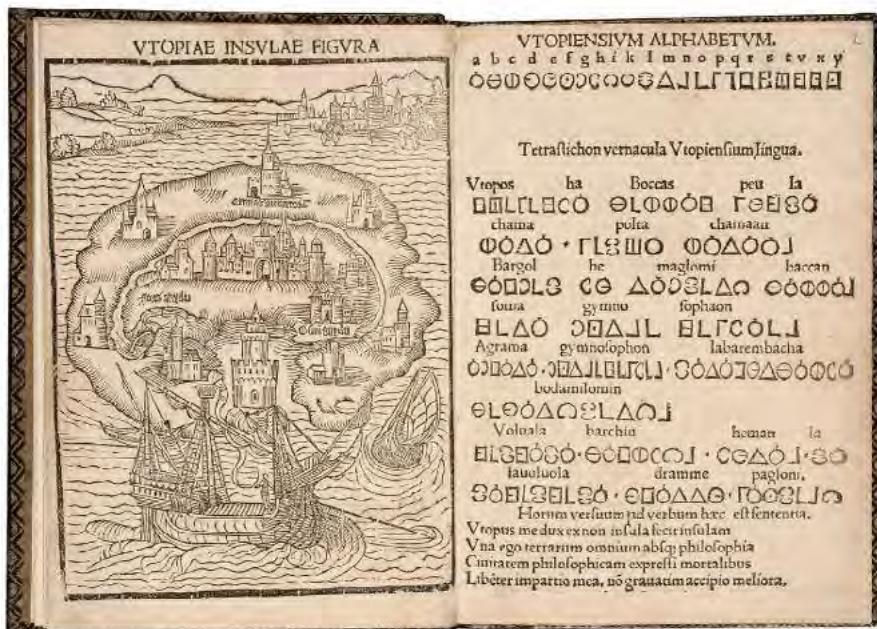
Het oranjebruine drieluikje lijkt een gewoon schilderij van de aanbidding van Jezus door de drie wijzen. Maar het is niet gewoon, zo leert het bijschrift, het is zelfs geen schilderij. Het is een mozaïek dat een inheemse kunstenaar in Mexico vroeg in de zestiende eeuw heeft gemaakt door talloze gekleurde veertjes op een houten paneel te plakken. De kunstenaar heeft de techniek afgekeken van de Azteken die hiermee afbeeldingen van hun goden maakten. De vorm van het drieluik is geïnspireerd door de Antwerpse panelen die de Spaanse veroveraar meebracht bij de kerstening van Midden-Amerika.

Het zeldzame verenmozaïek is exemplarisch voor de tentoonstelling *Op zoek naar Utopia*, die in Leuven is georganiseerd omdat de Britse humanist en staatsman Thomas More hier 500 jaar geleden zijn zeer invloedrijke boek *Utopia* publiceerde. De tentoonstelling biedt vele bijzondere topstukken als het verenmozaïek en laat daarbij vaak verschillende werelden elkaar weerspiegelen - zoals gebeurt in het mozaïek.

In *Utopia*, waarvan een exemplaar uit de eerste druk is te zien, beschreef More een geïdealiseerde samenleving zonder hebzucht en wredeheid en met rechtvaardigheid en gelijkheid. De tentoonstelling laat zien hoe mensen in de 15e en 16e eeuw op zoek gingen naar zo'n onbereikbaar land „achter de horizon”. En welke wetenschappers, denkers en kunstenaars probeerden om zelf het paradijs op aarde te verwezenlijken.

Naakte lichamen

Zo is een van de topstukken het befaamde portret van de humanist Erasmus (1519), vriend en geestverwant van More, geschilderd door de Vlaamse meester Quinten Metsys. En het Spaanse wandtapijt *Tuin der lusten* (1528) is een verbeelding van het aardse paradijs, zoals dat vóór More al leefde in de volkscultuur, met naakte lichamen en bomen vol vruchten. Dat is trouwens een extra attractie in Leuven: de overvloed aan schitterende kunstwerken uit het Spaanse wereldrijk waartoe België zelf ooit behoorde.

De eerste druk van *Utopia* verscheen in 1516, in Leuven.
Collectie Musea en Erfgoed Mechelen

De grote blikvanger is een beeldschoon portret van de Deense prinses Dorothea door Jan Gossaert (1530). Het meisje van een jaar of tien houdt in haar linkerhand een armillarium, een hemelbol met metalen ringen. Ze houdt het universum letterlijk in haar hand. Het armillarium verbeeldt hoe wetenschappers in de Renaissance hun utopia verwezenlijkten door zoveel mogelijk kennis over de wereld te verwerven.

Een flink deel van de wereld was rond 1500 nog niet bekend bij de Europeanen. Op de witte plekken op de knullige kaarten projecteerden zij veelal fantasieën over exotische samenlevingen met een overvloed aan eten en aan goud – soms bevolkt met fabelwezens. Prachtige kaarten tonen bijvoorbeeld Brazilië als een Hof van Eden en op een Portugees wandtapijt over de landing in dat land figuren naast soldaten ook eenhoorns.

In de visie van de tentoonstellingsmakers waren de grote ontdekkingsreizen dan ook niet alleen ingegeven door hebzucht en expansie, maar ook door een verlangen naar een land „voorbij de horizon“. De ongeremde ‘wildemannen’ die zij daar dachten te vinden belichaamden voor hen de (seksuele) vrijheid, die niet werd beknot door een verstikkende godsdienstige moraal.

Tandengeknars en geween

De keerzijde van die vrijheid was de bandeloosheid, die een utopie makkelijk deed omslaan in een dystopie. Die verschrikkelijke wereld vol tandengeknars en geween wordt in Leuven opgeroepen door navolgers van Jeroen Bosch met apocalyptische visioenen en af dalingen in de hel. Een indrukwekkende verbeelding van een dystopisch verhaal is het schilderij met de verwoesting van Sodom en Gomorra (1521) van Joachim Patinir, waarop het vlammente rood nog altijd angstaanjagend is.

Tandengeknars en geween

De keerzijde van die vrijheid was de bandeloosheid, die een utopie makkelijk deed omslaan in een dystopie. Die verschrikkelijke wereld vol tandengeknars en geween wordt in Leuven opgeroepen door navolgers van Jeroen Bosch met apocalyptische visioenen en afdalingen in de hel. Een indrukwekkende verbeelding van een dystopisch verhaal is het schilderij met de verwoesting van Sodom en Gomorra (1521) van Joachim Patinir, waarop het vlammente rood nog altijd angstaanjagend is.

Het is een schril contrast met de lieflijke ‘hofjes’, waarmee voor de nonnen in Mechelen in de zestiende eeuw het verloren paradijs tot leven werd gewekt. De hofjes zijn drieluiken met schilderingen op de buitenste panelen. De middelste panelen bestaan uit met zijde bekleed hout en een bodem, waarin heiligenfiguurtjes tussen honderden kunstige objecten zijn geplaatst. De volkskunstwerken doen sterk denken aan lente-achtige kerststallen, maar dan een beetje platgedrukt. De hofjes zijn de spectaculairste ontdekking op een verbluffende tentoonstelling.

DE EERSTE DRUK VAN **UTOPIA** VERSCHEEN IN 1516, IN LEUVEN

Op zoek naar Utopia, in M-Museum in Leuven. Tot 17 januari 2017. Dagelijks geopend, behalve op woensdag. Extra openstelling op 28 december. Toegangsprijs 11 euro. Kaarten moeten vooraf worden besteld. Informatie via www.utopialeuven.be

Pérez, J. A., En busca de la utopía, Capital Arte (Spanje), 27/12/2016

<http://capitalarte.com/utopia-de-tomas-moro/>

CAPITALES DEL ARTE, LOVAINA

EN BUSCA DE LA UTOPÍA

Por capital-arte - A 27 diciembre, 2016

Lovaina conmemora este otoño el 500 aniversario de la publicación de la célebre Utopía, de Tomás Moro. Una obra capital que introdujo nuevos principios de reflexión sobre cuestiones como la sociedad, la política y la religión en pleno Renacimiento

JAVIER ANDRÉS PÉREZ

Amanece en la ciudad de Lovaina. Brilla el sol en una fría mañana de otoño. Mientras, las campanadas marcan el ritmo de numerosos estudiantes que acuden a sus clases. La ciudad comienza a despertar, llena de vitalidad, gracias a la célebre universidad que hace cinco siglos logró reunir a algunas de las figuras más importantes del humanismo. Poco a poco van abriendo las librerías y los comercios. Al volver la esquina, el aroma de los gofres y las patatas fritas invade el aire. Las torres del ayuntamiento, los colegios, y las facultades, son testimonio de un pasado brillante y de un presente cargado de significado. En apariencia, todo guarda un orden; todo funciona correctamente, como en un gran enjambre de laboriosas

abejas. Hay un respeto a la norma y una veneración silenciosa por la tradición que encarna la propia universidad. Al igual que Oxford o Cambridge, Lovaina está cristalizada en la atmósfera de las viejas ciudades universitarias que aún viven volcadas en las actividades académicas, creando una especie de mundo ideal, en cierto modo utópico, en el que los habitantes rejuvenecen con cada nueva promoción, y en el que la pasión por aprender rige el sistema como si fuera una divinidad: la Sapientia que tanto evocaron los clásicos. Podría pensarse que estas universidades son la materialización más completa de los ideales de la cultura occidental y uno de nuestros logros más encomiables. En cierto modo, estas ciudades son islas donde triunfa el saber y la racionalidad, frente a la violencia, la fealdad o la superficialidad de ese universo de normalidad que nos rodea. Es aquí, en mitad de estas calles, donde nuestra mirada crítica debe volverse hacia la obra de Tomás Moro; hace cinco siglos que esta misma ciudad vio surgir su célebre Utopía de la imprenta de Dirk Martens, el mismo que también editó la primera carta escrita por Colón en el Nuevo Mundo. Algo estaba pasando en Flandes en aquel momento en el que se reunieron figuras como Erasmo, Luis Vives, Tomás Moro o Mercator, por citar algunos nombres; una conjunción de astros del pensamiento que, durante un breve lapsó de tiempo, encontraron un medio propicio para desarrollar y compartir sus teorías.

Utopía, aquel manuscrito destinado a convertirse en una referencia esencial para la cultura occidental, ha dado mucho que hablar durante los últimos cinco siglos. Y ese fue precisamente el objetivo de su autor: crear una obra capaz de generar un debate inteligente sobre las cosas que nos rodean y la posibilidad de volverlas mejores; un debate que, por supuesto, no ha perdido vigencia en nuestros días. Utopía no nació con vocación de convertirse en un dogma político ni en un manual para crear un Estado perfecto. Todo lo contrario: a través de una sociedad ideal, se planteaban cuestiones absolutamente novedosas para la época, como la jornada laboral de seis horas, el concepto de tiempo libre destinado a las actividades formativas, o la tolerancia religiosa; nociones, todas ellas, que desafían a la lógica social y política de su tiempo, es decir, al mundo que Moro conoció, y del cual pudo observar sus puntos más débiles y condenables. En estos cinco siglos, la perfección de esa tierra no ha dejado de ser una ilusión: un espejismo descrito y recreado tan poderosamente que su existencia podría parecer posible. Sin embargo, un análisis profundo podría devolvernos a nuestro mundo lleno de imperfecciones; la utopía, a veces, puede tornarse en algo peligroso.

Cuatro exposiciones se aproximan a la Utopía de Tomás Moro desde perspectivas muy distintas, desde el análisis social de la artista franco-marroquí Yto Barrada,

pasando por Utopía, una reflexión sobre arquitecturas utópicas en papel, hasta el fascinante recorrido por las aspiraciones humanistas que ofrece la exposición In Search of Utopia del M-Museum. A ellas se suma un amplio programa de actividades culturales y gastronómicas en el que hay que destacar la envidiable sinergia de todas las instituciones de la ciudad para llevar a cabo este gran proyecto común.

La biblioteca universitaria, célebre por haber sido destruida y reconstruida tras las dos guerras mundiales, se revela como el lugar más apropiado para plantear un análisis documental de Utopía, a través de la exposición Utopia and More. La muestra testimonia, no sólo los aspectos fundamentales de la vida del autor inglés, a través de cartas manuscritas, su sello personal o incluso una reliquia de su cuerpo –no podemos olvidar que Tomás Moro es santo de la Iglesia Católica–, sino también de la continuidad de esta obra generadora de una tradición literaria utópica que aún permanece viva. La exposición pone su acento en cómo Utopía ha sido capaz de estimular la creatividad humana, sirviendo como inspiración a un sinnúmero de ilustraciones, ediciones artísticas, libros de aventuras como Los viajes de Gulliver o De la tierra a la luna, novelas contemporáneas como 1984 de George Orwell, o películas tan míticas como Metrópolis. Sin duda, Utopía tiene mucho más futuro que pasado, precisamente porque nunca perdemos el interés por seguir descubriendo.

El itinerario utópico continúa en el M-Museum Leuven. La exposición In Search of Utopia –En busca de Utopía–, ofrece una bellísima reflexión sobre los avances y los sueños utópicos del humanismo, a través de un recorrido estético por el arte, la política, la religión y la ciencia de aquella Europa del 1500, en la que estaban teniendo lugar descubrimientos fascinantes. La exposición explora la atracción del hombre renacentista por lo desconocido, a través de 80 obras exquisitamente seleccionadas y entrelazadas en un discurso elegante y preciso, que ilustra el refinamiento de las artes y la técnica en los Países Bajos durante el Renacimiento. La muestra es la materialización de un proyecto de investigación que lleva desarrollándose desde hace siete años en colaboración con la Universidad Católica de Lovaina, que, a través de su Centro de Estudios del Arte

Medieval-Illuminare, ha documentado todas las obras y publicado un excelente catálogo.

En mitad de las diáfanas salas del M-Museum destacan extraordinariamente pinturas, tapices, esculturas, instrumentos científicos y mapas. Recibe al visitante el magnífico retrato que Antonio Moro realizó del humanista, pintado a partir del original de Hans Holbein el Joven. Retratos de otros amigos del que fuera Lord Canciller de Enrique VIII, como el de Erasmo de Róterdam, perteneciente a la colección de Isabel II de Inglaterra o el de Pieter Gillis, a quien Moro dedicó su

Utopía, generan una atmósfera cargada de resonancias intelectuales como las que debieron dominar la ciudad a comienzos del siglo XVI. El busto del joven Carlos I de España, datado aproximadamente en el momento de ser nombrado emperador del Sacro Imperio Romano Germánico, parece contemplar los retratos de los eruditos, participando él mismo de ese humanismo que determinó el ritmo de su vida.

No podía faltar tampoco la primera edición de Utopía, de 1516, donde el libro fue titulado: «Un librito de oro, gracioso a la par que útil, sobre la república ideal y sobre la nueva isla de Utopía», y donde se puede observar el célebre grabado de la isla utópica acompañado por su enigmático alfabeto.

Más allá de la utopía podemos encontrar tanto la perfección como el infierno. El precioso tapiz del Jardín de las Delicias, prestado por Patrimonio Nacional, nos recuerda la idea de un mundo primigenio, cuya felicidad fue malograda por la decadencia hedonista de sus habitantes. Adán y Eva son, para los sabios del Renacimiento, la referencia de aquello que el hombre perdió por culpa de su irracionalidad. Estas ideas conjugan a la perfección con los altares conocidos como Bestolen Hofjes, unos trípticos procedentes de conventos femeninos de la ciudad de Malinas. En ellos, las figuras sagradas de la Virgen y los santos aparecen rodeadas por cíntenos de flores e insectos, bordados en pergamo y seda, que recrean el universo secreto y delicado de un Hortus Conclusus en el que la primavera jamás termina. Observamos una fe en el Paraíso aún medieval, que convive con una visión más intelectualizada y utópica de un jardín y una sociedad ideal, fruto del pensamiento humanista. Sin embargo, el delirio de la idealidad puede producir pesadillas como las que retrató el Bosco. Este pintor está presente a través de varias obras de su escuela, que plasmaron el pecado, la violencia y el castigo como elementos naturales y condenables de la naturaleza humana.

Otro de los aspectos que trata la exposición es la curiosidad por seguir descubriendo nuevos territorios. La Europa de 1500 vivía fascinada por las noticias de los viajeros que volvían de ultramar, por los productos maravillosos que traían como mercancía, y por las historias de monstruos y dragones que quedaron reflejadas en la cartografía de la época. Tomás Moro conoció a Gerardus Mercator en Lovaina, y allí debieron compartir impresiones sobre la geografía del mundo, que motivaron la invención de Utopía como una isla con montes, ríos y ciudades cargados de simbolismo. Esta creación es parte de esa Terra Incognita que tanto fascinaba a los exploradores, precisamente por ser una construcción ideal. Una excelente selección de cartografía histórica, unida a objetos maravillosos de ultramar, recrea el ambiente de esa era en la que los horizontes aún podían expandirse.

El hombre renacentista no sólo miraba a la tierra. También vivía fascinado por el cosmos. Aquí la utopía sigue viva: aún nos queda mucho para comprender y alcanzar lo que hay en la bóveda celeste, igual que sucedía en la Europa de 1500. Lovaina fue célebre en aquellos momentos por la creación de esferas armilares de gran precisión. La utopía era, y sigue siendo, dominar el espacio, el orden de las estrellas, y sobre todo, el tiempo: medirlo y manipularlo en nuestro beneficio. El retrato de la princesa Dorotea de Dinamarca sujetando entre sus manos una esfera armilar, pintado por Jan Gossaert (National Gallery, Londres), evoca el reino perdido de su padre, Cristian II de Dinamarca, que vivió exiliado con sus tres hijos en los Países Bajos. La mano de la niña indica con el dedo la latitud de Dinamarca, evocando el reino lejano al que nunca volvería. Acaso en su mente aquél país se dibujaba como una utopía inalcanzable más allá de toda precisión científica; igual que en nuestros días, la utopía era también una emoción y un deseo. Esta exposición, y el completo programa creado en torno al centenario de la Utopía de Tomás Moro, nos recuerdan que los sueños por lograr una sociedad mejor son un anhelo completamente contemporáneo. Cinco siglos después de su publicación, esta obra aún mantiene su vigencia y sigue planteando cuestiones esenciales sobre nuestra propia existencia.

DATOS ÚTILES

Festival 500 años de Utopía

En Lovaina, Bélgica, del 24 de septiembre de 2016 al 17 de enero de 2017.
utopialeuven.be/en

La primera edición de *Utopía*, editada en Leuven por Dirk Martens, en diciembre de 1516. Bruselas, Biblioteca Real de Bélgica.

Mapa del Mundo de Pierre Desceliers. Dieppe, 1550. Londres, Biblioteca Británica.

Retrato de Tomás Moro, realizado a partir del original de Hans Holbein el Joven, 1527. London, National Portrait Gallery.

Descentimiento de Cristo al infierno. Seguidor del Bosco, 1525-1550. New York, The Metropolitan Museum of Art (Harris Brisbane Dick Fund).

Esfera armilar ptolemaica. Gerardus Arsenius. Leuven, 1573. Munich, Bayerisches National Museum.

Adán y Eva, de Cornel Matsys. Mechelen o Antwerp, c. 1530 - 1535. Vienna, Kunsthistorisches Museum.

Retrato de Erasmo de Róterdam, de Quinten Metsys. Antwerp, 1517. Castillo de Windsor. Colección real de su Majestad la reina Isabel II.

Stucchi, S., "Utopia & More" in mostra all'Università Cattolica di Lovanio, Libi
ONline (Italië), 27/12/2016

<http://www.alibionline.it/recensione-mostra-utopia-moro-universita-cattolica-lovanio/>

27 DICEMBRE 2016 SCRITTO DA SAUL STUCCHI ~ 0 COMMENTS

"UTOPIA & MORE" IN MOSTRA ALL'UNIVERSITÀ CATTOLICA DI LOVANIO

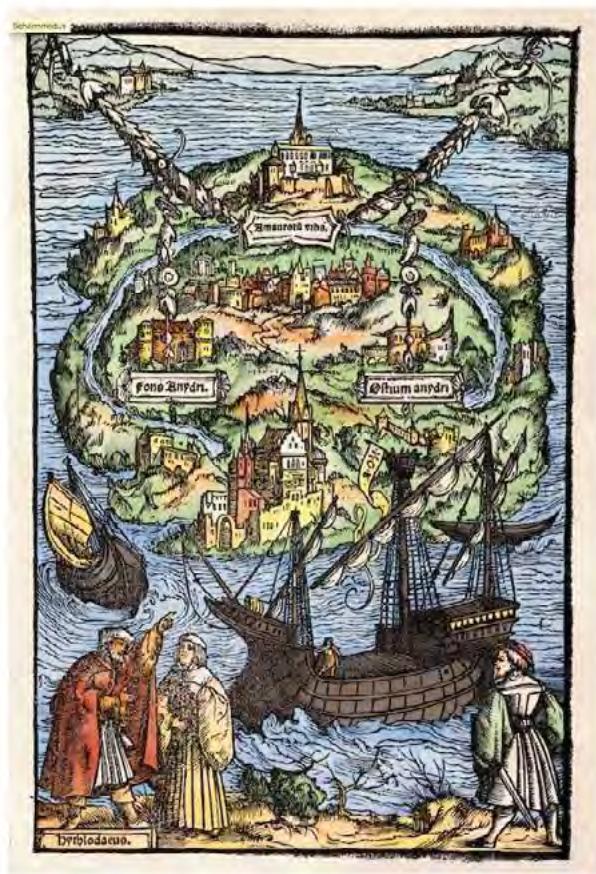
Fino al 17 gennaio 2017 si può visitare la mostra "Utopia & More" allestita alla Biblioteca dell'Università Cattolica di Lovanio (Leuven), nelle Fiandre.

La sede della sapienza

La prima cosa che colpisce il visitatore è, senza dubbio, l'imponente edificio al centro della città fiamminga. Sembra nuovo e in effetti lo è: è stato infatti ricostruito nel secondo dopoguerra dopo che un incendio l'aveva completamente distrutto nel 1940 ed è stato restaurato tra il 1999 e il 2003. Ma quello distrutto nella seconda guerra era il "nuovo" edificio realizzato dall'architetto americano Whitney Warren tra il 1921 e il 1928 in stile neo-rinascimentale, sul luogo della "vecchia" Biblioteca, a sua volta distrutta dai Tedeschi durante la prima guerra mondiale.

La scelta come sede dell'esposizione è dunque doppiamente simbolica: per prima cosa sottolinea il forte legame con il mondo del libro e poi ancora a un luogo pesantemente segnato dalla guerra il messaggio irenico del piccolo libro rivoluzionario uscito dalla penna di Tommaso Moro e dalla **stamperia di Dirk Martens** esattamente cinquecento anni fa (rimandiamo alla recensione della mostra *"In search of Utopia"* al Museo M di Lovanio).

Negli elementi verticali dei gradini della scalinata che porta alle sale dell'esposizione è riprodotta a colori l'illustrazione del frontespizio della **seconda edizione di "Utopia"**, quella del 1518 che poi ritorna all'ingresso della mostra.

È il davanti che ha sostato Erik De Bom, uno dei curatori, per introdurre i giornalisti alla visita guidata, dopo averci invitato a osservare la scultura lignea sopra la porta di accesso alla sala di lettura. Rappresenta la Vergine Maria con il Bambino ai cui piedi scorre una citazione – in latino e greco – dal libro dei Proverbi, 9:1: “La sapienza ha costruito la sua dimora”.

Un libro rivoluzionario

Una teca in vetro custodisce un modellino ligneo della caravella **Santa Maria**, una delle tre navi con cui Cristoforo Colombo compì il viaggio nell'Oceano Atlantico che l'avrebbe portato alla scoperta dell'America. Il richiamo è a uno dei protagonisti di “Utopia”, quel **Raffaele Itlodeo** (“distributore di ciarle”) che avrebbe accompagnato

Amerigo Vespucci nei suoi viaggi.

È grazie ai racconti di questo personaggio fittizio che Moro viene a conoscere Utopia, l'isola che non c'è. Non va mai dimenticata la cornice classica, platonica, dell'opera di Tommaso Moro, avverte il curatore De Bom prima di accompagnarci nella prima sala. Qui in una teca c'è la **traduzione in francese di "Utopia"** (Basilea 1563), con splendide illustrazioni, alcune delle quali sono riprodotte in gigantografie che ornano le pareti.

Mentre le didascalie delle opere sono purtroppo soltanto in olandese (fiammingo), i pannelli didattici sono scritti in diverse lingue: olandese, francese, inglese e "utopico", il cui alfabeto compare già nella prima edizione del 1516, insieme alla mappa dell'isola.

Insieme alle illustrazioni alle pareti raccontano gli aspetti rivoluzionari del piccolo libro dal grande futuro: dall'obbligo dei **pasti in comune**, al permesso dei soli giochi utili e alla libertà di darsi volontariamente la morte in caso di malattia inguaribile. Per non parlare della **giornata lavorativa di sei ore** che accomuna gli abitanti di Utopia, dall'ultimo dei servi su su fino al principe.

La schiavitù non è completamente abolita, ma rimane soltanto come severa punizione per chi commette reati (scompare invece la pena di morte). Molte sono le religioni praticate in Utopia e il Cristianesimo, una volta conosciuta la Buona Novella, riceve soltanto una qualche forma di preferenza che però non diventa imposizione.

Vita e morte di Tommaso Moro

La seconda saletta illustra la vita e la carriera di Tommaso Moro. Ci sono il suo albero genealogico, la cronologia della vita e una teca con le sue opere e un'altra con le lettere. Sono presenti anche le opere che hanno contribuito alla sua formazione; a cominciare dall'amatissimo Luciano di Samosata che Tommaso tradusse "in gara" con l'amico Erasmo da Rotterdam.

A quest'ultimo chiese di scrivere la prefazione a "Utopia" per fare in modo che la diffusione fosse la più ampia possibile. Moro era già celebre come avvocato e diplomatico, ma non ancora come scrittore.

Un quadro di **Antoine Caron** (XVI sec.) prestato dal **Castello di Blois nella Valle della Loira** raffigura l'arresto e l'esecuzione di Tommaso Moro, rappresentato con una

lunga barba bianca. Gli appassionati di *memorabilia* sosteranno davanti al reliquiario contenente una **vertebra cervicale** dell'intellettuale, annoverato tra i **martiri dalla chiesa anglicana**.

Nell'ultima saletta sono esposte **edizioni e traduzioni in varie lingue** di "Utopia", mentre la prima edizione è consultabile in formato digitale.

C'è però ancora un'appendice del percorso, dedicata ai frutti postumi di "Utopia", ovvero le opere influenzate dal libro di Tommaso Moro. Ci sono mappe e disegni di altre *città ideali* o utopiche, da Atlantide a Metropolis passando per Gerusalemme. Ci sono i *Viaggi di Gulliver* e quelli immaginati da *Jules Verne*, ma anche gli incubi di George Orwell ("1984") e "Il viaggio sotterraneo di Niels Klim", l'unico romanzo dello scrittore danese Ludvig Holberg. È l'ultima descrizione di una società utopica a essere stata scritta in latino.

All'uscita dall'esposizione, vedendomi interessato allo schizzo di François Flameng per un dipinto che ornava una delle lunette della sala d'ingresso della Biblioteca, intitolato "Les Gloires de Louvain" (Le Glorie di Lovanio), il curatore De Bom si sofferma cortesemente per illustrarmelo, indicandomi i nomi dei personaggi: Tommaso Moro, Erasmo, Giusto Lipsio...

Si tratta, dice, di una licenza artistica: era cronologicamente impossibile la presenza contemporanea di quegli spiriti magni. Che erano tanto illustri, quanto ironici. Quindi sicuramente apprezzerebbero.

Saul Stucchi

Didascalie:

- Un'immagine della sala 12 del percorso espositivo
- L'immagine simbolo della mostra "Utopia & More"
- La sezione della mostra dedicata alla stamperia di Dirk Martens
- Antoine Caron

Utopia Leuven, Ik reis (Nederland), 2017

<http://www.ikreis.net/p-706/utopia-leuven>

Utopia Leuven

Precies 500 jaar geleden werd in Leuven het wereldberoemde boek *Utopia* van de Engelse humanist Thomas More gedrukt. Leuven viert 5 eeuwen Utopia met een stadsfestival met spraakmakende tentoonstellingen, film en dans.

Het boek Utopia

In het boek *Utopia* schetst More alle ernstige religieuze, sociale en politieke misstanden van Engeland van de zestiende eeuw. Nee, dan kun je beter wonen in Utopia. Utopia is een denkbeeldig land met een ideale samenleving met vrijheid van godsdienst. Er bestaat geen privébezit, dit is de bron van maatschappelijke ellende. Er is in Utopia gelijkheid op sociaal gebied, ook vrouwen krijgen de ruimte zich te ontwikkelen.

Stadsfestival 500 jaar Utopia Leuven

Ik moet bekennen dat ik het realityprogramma Utopia nooit heb gezien. Toch ben ik niet overtuigd dat er veel parallellen zullen zijn met het boek van More ;)

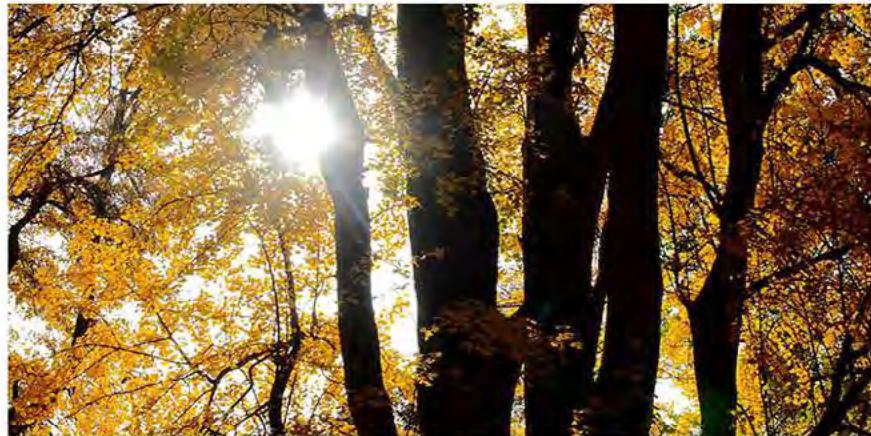
Utopia in Leuven

Ik ben dol op thematische festivals en events. Tijdens mijn bezoek aan Leuven tijdens 500 jaar *Utopia* probeer ik zo veel mogelijk tijdelijke tentoonstellingen te combineren met de gebruikelijke bezienswaardigheden van de stad.

Stadswandeling Leuven

Het centrum van Leuven is klein en compact, vanaf de centrale markt hoeft je zelden meer dan een kilometer te lopen om bij de mooiste bezienswaardigheden te komen.

Ik ben geen kenner van geschiedenis en jaartallen, ik houd meer van de natuur en natuurwetenschappen. Utopia Leuven combineert geschiedenis met wetenschap en kunst.

Herfst in het stadspark van Leuven

Stadspark Leuven

Op een zonnige herfstochtend wandel ik door het stadspark van Leuven. Wat groepjes jongeren chillen op een bankje, terwijl gezinnen met kinderen relaxen bij het water van de vijver.

In het stadspark is ook de **kunstbak**, een klein street art project met beschilderde meterkasten en transformatorhuisjes.

Het park maakt deel uit van het kunstenparcours **Tracing the Future**. Op vier bijzondere locaties in Leuven tonen internationale kunstenaars het succes en het falen van de zoektocht naar het moderne Utopia en de ideale wereld. Speciaal voor *Tracing the Future* creeerde de Belgische kunstenaar Adrien Tirtiaux het kunstwerk **Boven de muur**. Deze houten constructie verbindt het publieke park met de naastgelegen privétuinen van de Vlamingenstraat. De grens tussen openbaar en persoonlijk vervaagt als in de utopische samenleving.

Tracing the future tijdens Utopia in Leuven

M-museum Leuven

M opende in 2009 zijn deuren. Het indrukwekkende museumgebouw van Belgisch toparchitect Stéphane Beel integreert historische panden en hedendaagse architectuur rondom een rustige binnentuin. De collectie van M vertelt het verhaal van Leuven vanuit de kunsten. Een interessante combinatie tussen oude en hedendaagse kunst.

In M-museum Leuven zijn maar liefst drie **tijdelijke tentoonstellingen** ter ere van 500 jaar Utopia.

De Frans-Marokkaanse **Yto Barrada** kijkt kritisch naar de hedendaagse samenleving. Ook deze tentoonstelling maakt deel uit van *Tracing the Future*.

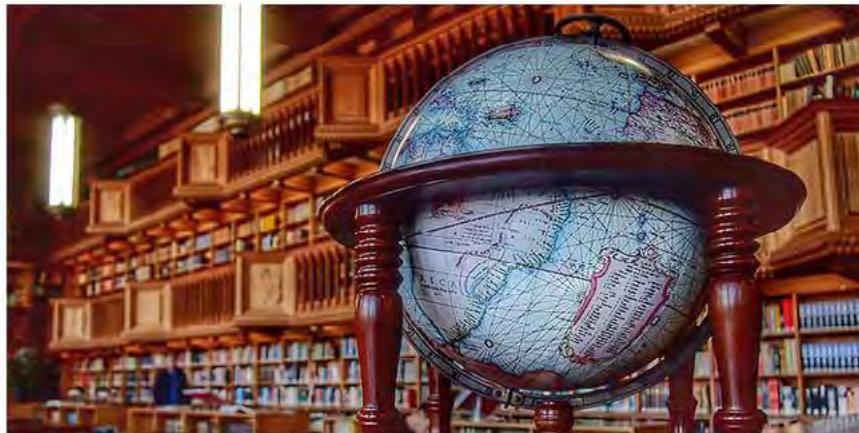
Werken voor een utopie of apathie?

EUtopia is een bijzondere architectuertentoonstelling. Vijf teams van vooraanstaande ontwerpen het fictieve eiland EUtopia op papier. Een bijzondere hedendaagse interpretatie. Voor mij iets té bijzonder vrees ik...

De tentoonstelling **Op zoek naar Utopia** spreekt me meer aan. Een grote tentoonstelling met meer dan 80 werken van Vlaamse en andere meesters. De tentoonstelling dompelt je onder in kunst en wetenschap van de 15de en 16de eeuw. Een tijd waarin mijn vak scheikunde nog niet bestond, maar ook een tijd waarin onder andere Amerika werd ontdekt. Ik raar betoverd door oude wereldballen en meetapparatuur. De aarde is niet plat.

M combineert oude werken met moderne technieken als virtual reality. Een heel indrukwekkend museum. (Ook de vaste collectie is een aanrader, sla dit museum niet over na Utopia.)

Hier kun je meer lezen over M Leuven.

De leeszaal van de historische bibliotheek van Leuven

De historische bibliotheek van Leuven

Midden in de stad ligt de historische bibliotheek van Leuven. Als je in Leuven bent: bezoek deze bibliotheek! Het maakt niet uit of je van lezen houdt of niet, de leeszaal is echt geweldig.

Bovendien kun je vanaf de toren van de bibliotheek genieten van een prachtig uitzicht over de oude stad.

Tijdens mijn bezoek aan de bibliotheek is er een tentoonstelling in het kader van 500 jaar Utopia. De tentoonstelling **Utopia en More** leidt me door Utopia, het leven en werk van More, oude manuscripten en kaarten. Als liefhebber van reizen ben ik dol op oude kaarten! Reizen in de 21ste eeuw is en blijft natuurlijk geweldig, maar in een tijd van internet is de wereld natuurlijk een heel stuk kleiner geworden.

Deuvenoude boeken in de historische bibliotheek van Leuven. Een speciale tentoonstelling voor 500 jaar Utopia

In de bibliotheek kun je ook kijken naar de video installatie **Medium Earth**. Hier combineert een kunstenaarscollectief sterke beelden uit die geologische, tektonische en seismologische geschiedenis met een bezwerende stem van een medium.

De historische bibliotheek van Leuven heeft alles behalve een zorgeloze utopische geschiedenis achter de rug. Het museum is platgebrand en weer opgebouwd. Een permanente tentoonstelling hierover kun je zien in de toren van de bibliotheek.

De raadzaal in het stadhuis van Leuven

Het stadhuis van Leuven

"Het stadhuis van Leuven is verhuisd naar het station. De gemeente weet niet zo goed wat ze met het gebouw moeten doen." Ik sluit me aan bij een rondleiding door het oude gebouw. Het markante gebouw is aan de buitenkant gedecoreerd met ruim driehonderd beelden. Een enkeling daarvan symboliseert een personage uit de bijbel of een oude paus, sommige zijn anoniem.

Een gammel lift brengt me naar de raadzaal. Rode velours, marmer en prachtige schilderijen. Het lijkt me een feestje om hier een keer te mogen vergaderen. Zo'n anderhalf uur later sluit ik de rondleiding af in de trouwzaal.

Ook in het stadhuis van Leuven is een tentoonstelling in het kader van 500 jaar Utopia. Onbekende kunstenaars laten hun visie van de **ideale wereld** zien.

Utopie in het stadhuis van Leuven

Eten in de stijl van More

Een dag wandelen langs de kunstroute ter ere van 500 jaar Utopia maakt hongerig. Ik geniet in restaurant de Valck van een speciaal Utopia menu: een stoofpotje van wild zwijn.

Wil je Leuven bezoeken tijdens stadsfestival Utopia Leuven? Dat kan nog tot 17 januari 2017.

Ik bezocht Leuven op uitnodiging van Visit Leuven.

Silver, L., Jan Van der Stock - In Search of Utopia, Historians of Netherlandish Art, VS, 20/2/2017

http://www.hnanews.org/hna/bookreview/current/16_In-Search-of-Utopia0217.html

HNA Review of Books

Sixteenth Century

Jan Van der Stock, *In Search of Utopia. Art and Science in the Era of Thomas More.* [Cat. exh. M - Museum, Leuven, October 20, 2016 – 17 January 17, 2017.] Leuven: Davidsfonds; Amsterdam: University of Amsterdam Press, 2016. 416 pp. ISBN 978-9-059-08811-5.

At a time when the largest municipal museums in Belgium, both Antwerp and Brussels, are undergoing repairs and are withdrawn from major exhibitions, M, the Leuven Museum, has stepped up with important early modern initiatives. Readers of this *Newsletter* were already informed of Koenraad Jonckheere's *Michiel Coxcie* exhibition (2013); now they can thank a large team under the inspired supervision of Jan Van der Stock of Leuven University for this major celebration of the 500th anniversary of the publication of Thomas More's *Utopia* in the same city.

This wide-ranging exhibition encompasses many approaches to the larger topic sparked by More's everlasting little publication; its impressive loans are accompanied by stimulating, but widely diverse essays. This reviewer is reminded of another exhibition, also prompted in the wake of new European discoveries, *The Age of the Marvelous* (1991), both for stimulation and for sheer variety.

Some topics seem forced in relation to the whole and are labeled "Beyond Utopia." Particularly distinct are the *besloten hofjes*, the elaborate, mixed-media floral altarpiece assemblages of ideal enclosed gardens, made for meditation of nuns and recovered from monasteries in nearby Mechelen (essay by Barbara Baert, "A Utopian and Mystical Sanctuary," 49-53; nos. 32-34, introduced by Lieve Watteuw). The Garden of Eden as earthly Paradise also forms an early exhibition segment (nos. 26-31). Its complement, a *City of God* miniature from Paris (no. 35), does indeed fully imagine a late medieval Utopia of faith. Other images of ideal sites include Fountains of Youth in the form of a tapestry (no. 20), a multi-sheet Beham woodcut (no. 21), and a ravishing Garden of Love from a Bruges *Roman de la Rose* ms (no. 23). Certainly relevant are their inverse, the Boschian hellscape of dystopia, introduced by Daan van Heesch (nos. 36-41). Paul Vandenbroeck's essay ("Erotic Utopia," 41-47) engages both concepts through Bosch's *Garden of Delights* (whose Brussels tapestry copy, rarely on view, is no. 22). Seemingly out of place again is the garden gathering of the Antwerp archery guild by the Master of Frankfurt (Antwerp, Koninklijk Museum; no. 24), another major loan, as is Herri met de Bles's *Eden* tondo (1540s; Amsterdam, Rijksmuseum; no. 29).

More directly tied to the discovery theme of More himself, several essays and sections explore new lands under the heading "Beyond the Horizon." The essay of Hans Cools (21-28) addresses "Europe-America-Utopia," and a large section of loan objects, "Beyond the Horizon," is framed by Emmanuelle Vagnon ("Terra Incognita," 55-61; nos. 42-58). These objects include: *mappaemundi* and world maps (nos. 42-45); representations of explorations and exotic peoples (nos. 46, 49, 50-51, 54, 56, 58); and magnificent figured maps of newly discovered regions (nos. 44, 52-53, 55; now consult Surekha Davies, *Renaissance Ethnography and the Invention of the Human, New Worlds, Maps and Monsters*, Cambridge, 2016). While somewhat tangential to the imaginary world of More's book, astronomical and navigational instruments, some of them from Leuven itself (introduced by Koenraad van Cleempoel, 63-69), plus sky maps and visual measures of time conclude the installation (nos. 60-77) as "Holding the Universe." Several other loans deserve high praise among these instruments and maps: Heemskerck's portrait of Gemma Frisius, the celebrated geographer (ca. 1543; Rotterdam, Boijmans; no. 59); Gossart's *Princess Dorothea of Denmark* with her small, inverted armillary sphere (ca. 1530; London, National Gallery, no. 64); plus a marvelous Spanish vision of *Chaos*, close to Fernando Gallego (Tucson, University of Arizona; no. 70). Six of Simon Bening's exquisite images of the labors of the months from the *Hennessey Hours* (ca. 1530, no. 73) enrich this section on Time.

The actual Christian humanism of Erasmus and More forms the essential first part of the exhibition, and its context is discussed by Jan Papy ("Thomas More, *Utopia* and Leuven," 31-38; nos. 1-6, 13-18; plus editions of the book, by Marcus de Schepper, nos. 7-12). Here some very important loans appear: a unique surviving woodcut city panorama of Leuven from the Royal Library (no. 2) and the large Rowland Lackey copy of Holbein's lost *Family of Thomas More* (1593; London, National Portrait Gallery; no. 5). Massys's portraits of the humanist circle further dazzle: *Erasmus* (1517; Royal Collection, no. 13; plus the studio replicas from Rome and Antwerp, nos. 14A-14B); *Pieter Gillis and his Wife* (Oldenburg, Landesmuseum; no. 15, which I still believe is the second wife of 1526 rather than the first wife of ca. 1514, as per the catalogue); and the imposing *Schoolar* (ca. 1522-27; Frankfurt, Staedel, no. 16). Rounding off this all-star cast is Dürer's Berlin drawing, often identified as Sebastian Brant (no. 17), from his 1520-21 trip to the Netherlands.

One can question, as with *Age of the Marvelous*, whether the whole of this display is greater than the dazzling but diverse sum of its parts. Certainly More and his book provide a marvelous context at the outset. And European representations of real and fictional figures from the other continents is a meaningful highlight that underscores both knowledge (and its limits) as well as imagination in the early era of explorations. Whether alternate worlds of Paradise or Hell needed a place here, let alone the *hoffes*, will evoke different responses from visitors. But the sheer ambition of this Leuven exhibition and its impressive loan objects in wide-ranging, varied media combine with reliable research on items both familiar and novel. Taken together, the items of *In Search of Utopia* become not only memorable but also seminal, bringing artworks into dialogue with scholarship in numerous other disciplines.

Larry Silver
University of Pennsylvania

Fotoverantwoording: Liza Van der Stock, Laura Zuallaert, Andy Merregaert, Andreas Brix, Rob Stevens, Indra Walbers, Ellen Haesevoets, Leen Wouters, Guy Buys, Borgerhoff & Lamberigts TV,
M – Museum Leuven, KU[N]ST Leuven

COLOFON

500 JAAR UTOPIA IN DE MEDIA

Deze uitgave verschijnt naar aanleiding van het stadsfestival 500 jaar Utopia in Leuven van 24 september 2016 tot 17 januari 2017.

500 jaar Utopia is een initiatief van KU[N]ST Leuven, het samenwerkingsverband van de stad Leuven en de KU Leuven.

De tentoonstelling *Op zoek naar Utopia* is een samenwerking tussen KU[N]ST Leuven, Illuminare - Studiecentrum Middeleeuwse Kunst KU Leuven en M - Museum Leuven.

ORGANISATIE

Raad van bestuur KU[N]ST Leuven:

Denise Vandervoort (co-voorzitter KU[N]ST Leuven en schepen van cultuur stad Leuven),
Katrijn Malfliet (co-voorzitter KU[N]ST Leuven en vicerector cultuur KU Leuven),
Geert Bouckaert, Els Buelens, Bert Demarsin, Piet Forger, Kristien Jacobs, Sabine Vandenplas,
Jan Van der Stock, Mieke Vandermotte, Geert Vanpaemel, Dirk Vansina, Mieke Wellens

Stuurgroep tentoonstelling *Op zoek naar Utopia*:

Lien De Keukelaere (voorzitter), Peter Carpreau, Aldwin Dekkers, Luc Delrue, Isabel Lowyck,
Jan Van der Stock, Hanna van Zutphen, Hélène Verreyke, Annelies Vogels, Eva Wittcox

PUBLICATIE 500 JAAR UTOPIA IN DE MEDIA

Samenstelling:

Annik Altruy, Veerle Ausloos, Lien De Keukelaere, Hannah De Moor, Annelies Evens,
Willem Gijbels, Hannah Iterbeke, Phellice Timmermans, Leen Tyrions, Silke Vandaele,
Femke Vanden Bempt, Jan Van der Stock, Lucie Vangerven, Hanna van Zutphen,
Annelies Vogels

Coördinatie:

Silke Vandaele, Hanna van Zutphen

Vormgeving:

Silke Vandaele, Diane Aerts

DE PARTNERS VAN 500 JAAR UTOPIA

30CC, Akademie van het leives dialect, Artforum, Campanae Lovanienses, CAW Oost-Brabant,
Centrum Menselijke Erfelijkheid KU Leuven, Commissie Actuele Kunst KU Leuven,
Compagnie Tartaren, Culturele Studies KU Leuven, Creatief Schrijven, de Bib Leuven,
De FactorY, De Rode Antraciet, Dienst Congres en Event KU Leuven, Dienst Cultuur KU Leuven,
Digitale Week, Fabio Wuytack, Fablab KU Leuven, Faculteit Godsgeleerdheid KU Leuven,
Festival 20/21, Fonk, Frascati Symphonic, Het Depot, het nieuwstedelijk, IJzerenberg,
Illuminare KU Leuven, KADOC KU Leuven, Kunst en Erfgoed KU Leuven, Lectio KU Leuven,
Leuven+, Leuven Leisure, Liefst Leuven, LUCA School of Arts – Jazz, Luc Verpoest,
Marthalententatief, Matrix, Max Last, Metaforum KU Leuven, M – Museum Leuven,
School Ter Bank, SLAC/Academie Beeldende Kunst, Stad en Architectuur,
Stadsarchief Leuven, STUK, TedX Leuven, Toerisme Leuven, Universiteitsbibliotheek KU Leuven,
Vormingplus Oost-Brabant, Werktank

KU LEUVEN

KU[N]ST^{LEUVEN}

LE SOIR

Knack

